Digitized by Google

BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III
XXIII
A
25
NAPOLI

XXIII*
a.
25 - 26

AN

ENGLISH AND TURKISH DICTIONARY.

PART THE FIRST.

English and Turkish.

Digitized by Google

AN

ENGLISH AND TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

IN WHICH THE TURKISH WORDS ARE REPRESENTED IN THE ORIENTAL CHARACTER, AS WELL AS THEIR CORRECT PRONUNCIATION AND ACCENTUATION SHEWN IN ENGLISH LETTERS,

ON THE PLAN ADOPTED BY THE AUTHOR IN HIS "VADE-MECUM OF OTTOMAN COLLOQUIAL LANGUAGE."

BY

J. W. REDHOUSE, F.R.S.A.

MEMBER OF THE IMPERIAL ACADEMY OF SCIENCE OF CONSTANTINOPLE,

&c. &c. &c.

BIBLIOTECA ... NAPOLI

LONDON:

BERNARD QUARITCH,

ORIENTAL AND PHILOLOGICAL PUBLISHER,

CASTLE STREET, LEICESTER SQUARE.

1856.

VA1 1509474

LONDON:

W. M. WATTS, CROWN COURT, TEMPLE BAR.

Digitized by Google

PREFACE.

In the spring of 1855, on the occasion of the formation of the Turkish Legion, the author of the present work published a "Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language," in the Preface of which he promised to prepare "for the information of those who may wish afterwards to penetrate deeper into the arcana of this really beautiful tongue, a series of more complete and scientific works."

The following pages are a first instalment towards the redemption of the pledge then given. From the size of this volume, the reader must at once perceive that it has not the pretension of being a complete dictionary of the two languages, which it would require several years of constant labour to bring into existence. But as there does not exist in English any similar work, it has been judged that a book which shall contain the more usual terms of the two languages, and explain the more striking modifications of their meanings—which shall give, not only the orthography of the Turkish words (whether of Arabic, Persian, or Turkish origin), but also their *correct* pronunciation *and accentuation*—two things never achieved, and the latter never attempted, even in the best dictionaries published on the Continent—could not fail of being acceptable to the very great number of our countrymen now interested in obtaining quickly a competent knowledge of the language of our eastern allies; and the author has therefore undertaken to provide them with as good a dictionary as could be prepared within a reasonable space of time.

For the materials of this book he is indebted to no one, even of the continental authors, unless in so far as he has used two dictionaries to arrive without loss of time at the alphabetical arrangement and selection of the words contained in either part of this publication. He does not pretend to be absolutely and entirely free from mistakes

of any kind; but he confidently appeals to all capable of judging, to pronounce whether the great number of errors to be traced in every page of the more voluminous continental works, ancient or modern, is not a circumstance which greatly deteriorates the value of their productions, although, at the same time, the greatest credit is due to the authors for the immense labours they have undertaken in preparing their works for the use of the public. They have done their best, and the thanks of a host of students has been, and will continue to be, their just meed. Neither is it in any spirit of detraction that the author here notices these defects of his precursors; but, on the contrary, by alluding to them, he desires to stir up their authors, or others, to investigate the subject with renewed zeal and acumen, under the conviction, that the greater the facilities afforded for an interchange of ideas between the East and West, the more rapidly will be effaced those invidious distinctions of caste or class, or nationality, or religious denomination, which ignorance and intolerance set up in bye-gone times, but which in England have generally given place to the more becoming rule and feeling of respecting in all the conscientious dictates of faith and taste, even as we ourselves wish to have respect and consideration shewn to our own by all.

As above noticed, the publication of a complete Turkish and English Dictionary, if even undertaken, will be a work of considerable expense, and will require years for its performance. Hitherto the number of those who might have occasion for such a book has been too limited by far to induce any one to make the attempt. These circumstances appear now likely to be changed, through the attention drawn to Turkey by the recent aggressions of Russia, and also by the vitality so unexpectedly discovered in the Ottoman Empire—the "sick man" of the aggressor. The author would be proud to answer this change, if effective, by an energetic attempt to fill up the void in English literature left by the want of such a work. The Turkish language is, in itself, well worthy of the labour; and, whatever the ideas on the subject hitherto current in England, as in the rest of Europe generally, there exists in that language a literature, mostly in manuscript as yet, it is true, as varied and as refined as that which is known to be found in the Persian tongue, though it does not embrace those periods of time, the middle ages, which render the

Digitized by Google

study of Arabic and Persian doubly interesting. In a political, and in a commercial view, the tongue of the Ossmanli merits as great attention as any, since its use, or that of its congeners, among natives of every sect and nationality, or among official people, is spread from Tunis in Africa, throughout the Turkish Empire, the northern half of Persia, Khorassan, to Independent, Chinese, and Russian Tartary. But it is as true, as it will appear singular, that whether from apathy, or from the fatal delivering themselves up into the hands of *double sets* of interpreters (one set consisting of Greeks, Armenians, Jews, or Levantines, who explain verbally between Europeans and Turks, and the other of Turkish writers, who reduce these verbal explanations into written forms of their own), the greater part of our merchants and consuls living in Turkey, some for periods of fifty years, are unable, with a few rare exceptions, to read a word of the language, or perhaps to understand it when read to them; and many are even incapable of uttering a single phrase in common conversation. The fact, however, of servants, working engineers, and others, picking up Turkish in a short time, without books or aids of any kind, is sufficient to indicate that there is nothing peculiarly difficult in the language itself; while the mere mechanical difficulty of the handwriting, as is known to all students, is equally easy to be got over with a little practice.

Hoping, therefore, that a taste for this useful language may spread, and that the occasion will thence arise for the preparation of more extensive works on the subject, to which he engages to respond to the best of his abilities, the author now offers the present work to the public, in the trust that it will be found as useful in its sphere as he could wish or expect.

London, 1856.

ON

THE SYSTEM OF ORTHOGRAPHY EMPLOYED TO REPRESENT THE TURKISH WORDS,

AND ON THE

THE POWERS OF THE TURKISH LETTERS AND ORTHOGRAPHICAL SIGNS.

In representing the sounds of one language with the characters of another, we find that all or many of those characters generally possess more than one value in their original language. We observe, further, that the authors of pronouncing dictionaries are obliged to have recourse to various systems of orthography, in order to represent to the mind, through the eye, in a way freed from doubt, the sound of every letter in each separate word; and that a considerable difference exists between the current orthography and the results of each such system. The reasons of this divergence, in respect to the English language, may be reduced to three: 1st. Many words of foreign origin have preserved their original orthography and pronunciation (this latter more or less vitiated), which do not follow the same rules as the words of our own language; 2dly, Many other words of foreign origin, though they have more or less been submitted to a process of adaptation to our pronunciation and orthography, still retain so many traces of their origin as to require explanation on the former, and authority for the latter, inasmuch as the two do not agree together with sufficient simplicity, or according to our received ideas of the fundamental values of their component letters; 3dly, The difference of pronunciation of even indigenous words in different parts of the country, whereby an orthography more or less in consonance with

the pronunciation of one part, at a certain period of time, was adopted by some one or other of the early English writers, and has since become (either with or without modification) generally or universally current, although it does not accord with the usual pronunciation now in use among the educated classes in the greater part of the kingdom.

Causes analogous to these have also affected the orthography and pronunciation of the Turkish language, the present alphabet and orthographical system of which are originally Arabic. In the pure Arabic the simple short vowels are never written, being merely marked over or under the consonant affected by them, and are but three in number—*a*, *i*, and *u* (Latin). When these are long, they are represented by separate letters, which have still their special values as consonants, viz. ا, و, and ى. Of these, the ا represents the sound of ā, the و of ū (oo English), the ى of ī (ee English). This system of the Arabic language (common also to the other Semitic dialects) was next adopted by the Persians when they embraced the religion of Muhammed; and although four consonants (پ, چ, ژ, گ) were added to the twenty-eight of the Arabians, nothing was done to extend the number of vowel-letters, or of the vowel-points, beyond the original three, excepting the definitive adoption of a fourth consonant (ه) to represent the terminal broad *e* or surd *a* found in so many Persian words. The three original vowel-letters received also a second value each in addition to the Arabic one, viz. ا was made to represent the broad *a* of the English, the و the *o* of European languages, and the ى the *e* of the same as heard in our word *there*. The Turkish nation, coming from the eastern parts of Central Asia, first encountered the Arabian system of writing, under its modified form, in Persia. Adopting this, and, by their chief and early conquests in Greece and Asia Minor, escaping from the direct influence of the Arabians, they in their turn gave a new value to one consonant (ڭ) by making it represent a nasal *n* in addition to its Arabic value of *h*, and its Persian value of *g hard* (*gh*, or *gu*), and they also greatly extended the use occasionally made by the Persians of the three long vowels as representatives of their cognate short vowels.

Passing over, therefore, the consideration of the true number of different vowel sounds which may exist in Arabic or in Persian, or

Digitized by Google

of the number which may exist in any uncultivated Turkish or Tartar dialects, we may now proceed to observe that there are eleven distinct vowel-sounds in the cultivated Ottoman Turkish language, besides the modifications of certain of them by mere prolongation of sound, whereas there are still but three vowel-signs, and but four vowel-letters to represent them. This necessarily causes great confusion and difficulty, especially to learners; and to it, in great measure, I attribute the prevalent use of Arabic and Persian words (in writing, much more than in speaking) in preference to many of their most common Turkish equivalents. In all three of these languages a combination of two, three, or four letters, may often be read several different ways, the signification varying with each modification of sound; and there is no system in use among the nations speaking them, whereby the true vowel-pronunciation of each word can be depicted to the intelligence through the medium of the eye, in a manner entirely free from doubt. The Persians have adopted two terms whereby they describe the different values of the vowel و as representing *u* and *o*, also of ی as representing *e* and *i*; but further they have not gone, and these terms have no equivalent mark in writing; so that the number of vowel-letters remains but four, and of the vowel-points but three, to represent the eleven vowels existing in Turkish. At the beginning of words they employ two combinations (او and ای) of these vowel-letters, which have been looked upon as diphthongs; but this is not really so: they represent no separate vowel-sound; they are merely used, or rather the و and the ی are introduced to define the value of the ا, which in Arabic takes the three vowel-sounds indifferently in the same way as the other consonants. These, then, are no true addition to the number of Turkish vowel-letters, and او is read *u* the same as قُو is read *ku*, and ای *i* as قِ is *ki*.*

---

* There exists even at the beginning of some Turkish words the combination اوی, which may have been considered in like manner a triphthong; but in this case, as in that of the two combinations ای and وی at the ends of some words and syllables, the ی is a true consonant, and therefore we are justified in totally denying the existence of diphthongs or triphthongs in the Turkish language.

The eleven Turkish vowel-sounds are the following:

1st,	*of* a	*in*	all.		7th,	*of*	i	*in*	girl.
2nd,	.. a	..	far.		8th,	..	o	..	go.
3rd,	.. a	..	about.		9th,	..	u	in the French *tu*.	
4th,	.. a	..	pan.		10th,	..	u	..	full.
5th,	.. e	..	pen.		11th,	..	u	..	fun.
6th,	.. i	..	pin.						

Our system of orthography in this book for representing the pronunciation of the Turkish words is founded upon the two following axioms:—First, *No character shall have two values;* and second, *No value shall be represented by more than one special character.*

In applying these two rules to the eleven vowel sounds, we have been led to adopt the following eleven characters to represent them, all of which are well known modifications in form of our own five vowels.

1st,	a *as in*	wall,	*thus*	A	7th,	i *as in*	girl,	*thus*	*i*
2nd,	a . . .	far,	. . .	a	8th,	o . . .	go,	. . .	o
3rd,	a . . .	about,	. . .	*a*	9th,	u . . .	*tu* French,	. . .	u
4th,	a . . .	pan,	. . .	E	10th,	u . . .	full,	. . .	U
5th,	e . . .	pen,	. . .	e	11th,	u . . .	fun,	. . .	*u*
6th,	i . . .	pin,	. . .	i					

By the use of these modified vowels the learner can see at once what particular value is attached to each, and, at the same time, he will not be obliged to make the distinction, unless he prefers doing it, in making notes himself of words he may meet with in reading or in conversation. This book is essentially a pronouncing dictionary; and were the European character ever to be adopted in Turkey, for the purpose of writing the Ottoman language, there is no reason why the *a*, the *e*, the *i*, and the *u* should not bear several values as they do with us; whereas, in printing, and, if necessary, even in writing, the difference could be pointed out by one or two strokes under them, thereby leaving the upper part free for the introduction of special signs to distinguish the long from the short vowels, and the accentuated from the unaccentuated syllables.

We have adopted these characters in preference to others, because they are to be found at the printers', and because every one knows them. True it is that their special value here has to be learnt and

Digitized by Google

remembered, but so would that of any signs we might have invented. Our special reason for not adopting Sir William Jones's "*dashed vowels*" is because, their dash being over them, it would have interfered with the introduction of the signs of syllabic accent and vowel quantity. We have further felt obliged to abstain from and condemn the diphthongs *ai* and *au* of that great philosopher and most distinguished writer, by reason that the idea which caused him to employ them is fundamentally erroneous in conception; and we have been grieved to observe that these errors have been already too extensively adopted by other writers of distinction, and by the numerous body of missionaries in India and the South Seas. It is singular that an Englishman should have fallen into the error of calling these combinations diphthongs, when his own language contains the true solutions to the problem. Sir William Jones appears to have been led away in this matter by the study of French or Latin, in neither of which languages does the consonant *w* exist, neither is the letter *y* regarded in their grammars as a consonant.

English Grammarians have laid it down as a rule that *w* and *y* are consonants at the beginning of words or syllables, but vowels at the end or in the middle. It must be conceded that *y* standing alone in the middle of a syllable is a vowel; but *w* is never so used in English. As the second letters of diphthongs in the middle of syllables, they may be considered either as vowels or consonants, without much practical inconvenience resulting from the error in either case; and *y*, at the end of syllables, when immediately preceded by a consonant, may certainly be considered a true vowel. There remains then to be considered the case of these two letters when they terminate a syllable and are preceded by a vowel. In this case Oriental grammarians have justly regarded them as consonants; nor would it be difficult to establish that the practice of the English tongue fully confirms that decision, as regards the letter *y*, and also as regards the *w*, if preceded by an *o*. Take for instance the words *flow* and *flay*: now, in forming from them the participles *flowing* and *flaying*, we can perceive that *w* and *y* are as much consonants as though the division of the two words into separate syllables was *flo-wing* and *fla-ying*, when, even by the admitted rules of our grammarians, these letters would be consonants. This being established, more as a means of comparison between cer-

tain conditions of our language, and the elements of the Turkish, we may now state that we consider the letters *w* and *y* as consonants in all cases where we use them in our system of orthography as here adopted for representing the sound of the Turkish language; and, to complete our system of syllabic formation, we have but to follow out the series of vowels preceding or following these two letters in the same manner as for the other consonants; thus:—

Ab	ab	*a*b	eb	Eb	ib	*i*b	ob	ub	Ub	*u*b
bA	ba	b*a*	bé	bÉ	bi	b*i*	bo	bu	bU	b*u*
Aw	aw	*a*w	ew	Ew	iw	*i*w	ow	uw	Uw	*u*w
wA	wa	w*a*	wé	wÉ	wi	w*i*	wo	wu	wU	w*u*
Ay	ay	*a*y	ey	Ey	iy	*i*y	oy	uy	Uy	*u*y
yA	ya	y*a*	yé	yÉ	yi	y*i*	yo	yu	yU	y*u*

Several of the combinations contained in the third, and nearly all those in the fifth of these lines, will be met with in the following pages. The learner must then merely take heed not to give to the combination the sound of a diphthong, as he would have to do were he reading English, but to keep the sound of the vowel pure in the same way as when read before any other consonant. Thus:—Kaw will sound as our English *cow*, and y*i*w analogously; pay will read like *pie*, rey like *ray*, soy exactly as in English, and k*i*y, as also mUy, will each be readily understood, though we have no similar combination in our language. It will thus become apparent that these are not dipththongs composed of two consecutive or combined vowel-sounds, but, on the contrary, a pure and simple vowel, followed by a simple consonant.

The foregoing remarks are of more consequence than appears at first sight: not only is a correct appreciation of any subject a great desideratum in itself, but this particular bears also in no slight degree upon the question of reduplicated consonants, since we frequently meet with both the و and the ی reduplicated, and this could not be unless they were true consonants. It has also a very great grammatical influence upon the words, and roots of words, which have these terminations, as it will be seen throughout the Turkish Grammar that affixes and inflexions vary, according as they are joined on to a word ending with a vowel, or to one ending with a consonant; and it will

be found that in all these cases, the doctrine here laid down agrees with the principle upon which that language moves. It has the further advantage, too, of confining the letters *w* and *y* to one sole value, instead of using them sometimes as vowels, sometimes as consonants.

Proceeding, now, to a consideration of the Turkish characters in themselves, and of their values, as also of the mode of transcription here adopted for the consonants, we first observe that the Turkish alphabet consists of twenty-eight simple and primitive characters of Arabic origin, the ordinary names and primary forms of which are as follows:—

ا èlif, ب bè, ت tè, ث sè, ج jìm, ح hà, خ khà, د dàl, ذ zèl, ر rà, ز zè, س sìn, ش shìn, ص sàd, ض dàd, ط tà, ظ zà, ع "àyn, غ ghàyn, ف fè, ق kàf, ك kèf, ل làm, م mìm, ن nùn, و wòw, ى yè.

To these original Arabic letters are to be added the three following, received from the Persian, which have a special form, distinguished from the originals whence they are derived, by the number of dots under or over them, viz.—

پ pè, *derived from* ب bè.
چ chìm, ... ج jìm.
ژ zhè (French *j*) . . . . ز zè.

The additional dots of these letters of Persian origin are often to be found in written, and even in printed, books. The last of them is only used in a very few (five or six at most) words of Persian origin.

The fourth letter added by the Persians, namely, the گ, is generally left without its distinguishing points, and these, even when added, are sometimes used as marking, not the Persian value of the character, but a third use to which this letter is universally applied by the Turks, that of a nasal *n*, equivalent to our English *ng* at the end of *sing*, *ring*, &c., but softened down to a common *n* in the pronunciation of the capital, and of people of refined manners in many of the provinces. A second method is also in use, by which to distinguish the Persian value of this letter: it consists in giving it a double dash in all its positions, whether initial, medial, or final; whereas, in the case of the Arabic value, the dash is single in the two first positions, and totally wanting in the last named one. It results, therefore, that in printing, and in common or official writing, the one character ك has three distinct values, for which no discriminating signs are employed;

and it is only in some manuscript books, generally when the whole of the vowel-points and other diacritical marks are inserted, that any distinction is made of the three values of this letter.

There is also a compound character in use, which is always to be found inserted in alphabets, and which, for that reason, cannot be passed over in silence. It is the character ﻻ, called *làm-èlif*, being, in fact, nothing more than ل *làm* joined calligraphically to a following ا *èlif*, in a similar manner to that whereby our printers continue to join the *f* and *l* in fl, or the *f* and *i* in fi, &c.

Of these thirty-one (or thirty-two or thirty-three) Turkish letters, the ا (èlif), in its various uses, requires the greatest amount of explanation.

This letter is sometimes a vowel, and sometimes a consonant; the latter in some words of Arabic origin only, and even then only in the middle or at the end of these words, never as an initial. To denote this consonant value of the ا, it is always surmounted by the diacritical mark ء, named hĕmzé, so that no confusion can occur between the vowel ا and the consonant. This rule of the hĕmzé never affecting an initial ا, is a practical rule of Turkish, and does not apply to the Arabic language, which we are not here considering.

The consonant أ, then, we proceed to say, follows the same rules as do the other consonants in point of being followed or not by a vowel in the same syllable, and we need not dwell upon that subject here: we shall only remark that its power is that of a *slight* hiatus, or catch in the breath, and that we have represented it in this work, as in our little "Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language," by an inverted apostrophe, thus ('). The sign hĕmzé represents in Arabic, I apprehend, the transition from the natural state of the organs of speech when in perfect repose and closed against the passage of vocalized breath: it represents, also, *vice-versâ*, the stop applied, when speaking, to cut off suddenly the emission of this vocalized breath; and the action it represents differs, therefore, altogether from that whereby a vowel-sound is made to follow the formation of any definite consonant, or whereby that sound is cut off by such a formation following it, or whereby it is simply allowed to cease itself from being emitted without any change of position in the organs of speech. This view of the value of the hĕmzé is, as before stated, altogether over-

Digitized by Google

looked, however, in Turkish, at the beginning of words; and the ا (èlif) is then regarded always as a simple vowel.

As a vowel at the beginning of words the ا may represent every vowel-sound found in the language, in the same manner that any consonant may be followed by every such sound. Nor does it differ from the consonants in the modes of determining the vowel-sound to be given to it; and, as those modes are general, we proceed to state them here.

It has already been noticed that there are three signs, of Arabic origin, used in Turkish to indicate the vowel which is *to follow* a letter. These are named حركه hàrékɛ́ (motion, *or* movement), and the first, consisting of an oblique straight stroke marked above the letter from right towards the left in descending (thus ´), is called اوستون ùsstun and فتحه fètha (t-h). It indicates that the letter over which it is placed is to be followed in pronunciation by one of the vowels ᴀ, a, *a*, ᴇ, *or* é, which, it will be perceived, form a series of vocal sounds of a cognate character, varying merely in breadth, and capable of infinite sub-modifications of tone. In fact, these five vowels do not correctly and fully express all the modulations which an experienced ear can detect in Turkish pronunciation, which may be truly compared, in its nicety of differentiation, to a violin, in which the notes are left to be formed by the player, rather than to any instrument in which the notes or half-notes are absolutely fixed. Therefore, although we have deemed it useful and very necessary to indicate, to the extent we have done, the different vowel-sounds of Turkish words, we admit that a still greater variety exists, which we leave to practice and experience to indicate to learners, believing that the extent to which we have pushed the subject will be found sufficient for all practical purposes.

The second vowel-sign consists in a precisely similar stroke placed under the letter, and is called اسره èsséré, *or* كسره késsrɛ́. It indicates that the letter is to be followed by one of the vowels i or *i*. The third is a small character something of the shape of the figure 9, or of the Turkish letter و, placed over the letter it affects, where the ùsstun would otherwise be. This sign is called اوتورى *ù*turu (and rarely ضمه d*à*mm*a or* z*à*mm*a*), and indicates that the letter affected is to be followed by one of the vowels o, u, ᴜ, or *u*, which it will be perceived are of a kindred kind.

According to what is stated above, the letter ا, when it bears the mark ùsstun, is equivalent to any one or other of the same five vowels indicated by the sign itself, and it may thence be correctly inferred that of itself, and at the beginning of words, it has no real value. It is, in fact, in that position, a mere representative of the hèmzé, which is itself never introduced into Turkish writings at the beginning of words, though in Arabic it is figured over or under the ا, and in ancient manuscripts, and even modern African writings, is sometimes made to precede that letter.

It may now be readily inferred that according as the ا is affected by one of the remaining vowel-points èsséré *or* ùturu, it takes the value of either i *or* *i*, or of o, u, ᴜ *or* *u*. Thus, اَ is read ᴀ, a, *a*, ᴇ́, *or* é; اِ is read i or *i*; and اُ is read o, u, ᴜ, *or* *u*.

Not to have to repeat what is thus explained, we here shortly mention that the same rule applies generally to the whole of the remaining letters, the vowel following, but never preceding them. Thus, بَ is either bᴀ, ba, b*a*, bᴇ́, *or* bé; بِ is either bi *or* b*i*; and بُ is either bo, bu, bᴜ, *or* b*u*; and so throughout. It may not be amiss to notice particularly the case of the two letters و and ى, and to remark that, as with their English representatives *w* and *y*, they are always consonants at the beginning of words, and consequently وَ is to be read, vᴀ (*or* wᴀ, &c.), va, v*a*, vᴇ́, *or* vé; وِ as vi *or* v*i*; وُ as vo, vu, vᴜ, *or* v*u*; while يَ is read yᴀ, ya, y*a*, *y*ᴇ́, *or* yé; يِ as yi *or* y*i*; and يُ as yo, yu, yᴜ, *or* y*u*.

To make certain of these vowels long (the others never being prolonged in Turkish), the letter bearing the vowel-point is followed up by that one of the three letters ا, و, *or* ى, which is homologous with that vowel-point; namely, by ا when the vowel-point is ùsstun, by ى when it is èsséré, and by و when it is ùturu. To avoid the repetition of the ا itself in following out this rule, the sign ـٓ, named مد mèdd, *or* مده méddé, is placed over the first ا in lieu of the ùsstun, and the second ا is suppressed. Thus, آ is read ā *or* ā, اِى ī *or* ī, and اُو ū; بَا is read bā *or* bā, بِى bī *or* bī, and بُو bū; &c. The combination وُو is not to be met with in Turkish. The ى final, as a vowel in some Arabic words, after a consonant marked with ùsstun, takes the value

of a or A, and the same word, adopted into Turkish, is very frequently written with ا instead of the ى, in consequence; as, for instance, اولا ūlà *for* اولى, اقصا àksà *for* اقصى, &c.

As, however, these vowel-points are never marked in common writing or printing, the three Arabic letters of prolongation, ا, و, and ى, have, according to what has already been remarked, come to be very frequently used in Turkish, as in Persian, as short vowels; and the mèdd over the ا is sometimes indicative of the short sound of A, when, without it, this letter is more frequently read with one of the four remaining values. To obviate the almost insurmountable difficulty which hence may seem to arise in relation with the distinction of long and short vowels in Turkish words, a very simple and seldom varying rule may here be noticed. It is, that in words of purely Turkish origin there are scarcely any long vowels (European authors generally state that there are none), whereas in words of Arabic or Persian origin these letters are generally esteemed to be long vowels.

There remains now to be noticed the use of the letter ه as a vowel. It has been seen that ا, as a vowel after a consonant, represents one of our vowels A or a. The other three vowels, of which the vowel-point ùsstun is the representative, are therefore left without an equivalent. But even in the original Arabic, the final ه, in the case of feminine nouns, has always been sounded as a vowel of the fètha class, when the word is final in its sentence; though it is changed into the value of ت (*t*) on other occasions, and although this letter, in the case of other words, even when final, preserves its value as an aspirated *h*. This value of the ه was accordingly adopted by the Persians to represent the *a* or É wherewith so many of their words are terminated; and the Ottomans, finding it so used, have extended its sphere of utility, by introducing it, in certain determinate cases, into the middle of words, but always at the end of a syllable, with the same vowel value of *a*, É, *or* é; as, for example, into the future active participle, into the second gerund, sometimes into the first and second persons (as well as the third, where it is final) of the conditional aorist, into the root and entire conjugation of the impotential verb, and at the end of the roots of various verbs. It is sometimes to be seen introduced into the very body of nouns at the end of some syllable; but these are generally words of foreign origin, and the

example is never to be followed without good and sufficient authority. This circumstance of the ه vowel never being used unless as the final vowel of a syllable, establishes a marked difference between itself and the three letters ا, و, and ى, which are commonly to be found in the middle of syllables, though, again, ا alone is ever used as an initial vowel.

Into whatever part of a word this letter ه is introduced with a vowel value, the greatest care should be taken by the student of Turkish (as by those of the Persian, Arabic, and cognate languages) never to transcribe it by using our English letter *h*, as this practice, more or less followed, has the very great inconvenience of incapacitating us from properly distinguishing it from the aspirate consonant value of that letter, and of its cognate, though stronger aspirate, the letter ح. This incorrect and incommodious practice may be seen, and will be felt in use, in almost every English author who has yet written on the subject; and even the French are by no means free from the defect, as is noticed and reprehended by Bianchi in a note at the foot of p. xxviii of the first volume, second edition, of his "Dictionnaire Turc-Français."

Of the mere consonants the letter ب has the value of the English letter b, by which it is also represented in our system of transcription; although sometimes, at the end of words, and when preceded by certain sharp-sounding letters, such as t, ch, or sh, it acquires the sound of p.

پ has always the sound of p, ت of t (but is sometimes changed orthographically into د d), and ث of s sharp or double, never degenerating into z under any circumstances. This remark is equally applicable to the other two letters which we are forced to represent by our s: they must never be degraded into z; and to avoid the tendency, so strongly pronounced in Englishmen, to give to all final letters s, as well as to those placed between two vowels, the sound of z, we have thought it better to double that letter on all occasions, when it is not the first letter of a syllable. Theoretically, we are wrong to do so, but in this instance we reluctantly sacrifice consistency to the practical object of trying to prevent the malpronunciation of whole classes of words of which the well-known *Kars* and *fez* are instances. In both these words the final letter is *s*; and if they were written

according to our system *Kàrss* and *fèss* respectively, every one would pronounce them right; whereas, in the latter word, French delicacy has even changed the orthography, and our travelling countrymen have adopted it, so corrupted, from the writers of our gallant allies. The letter ث is equivalent in Arabic to our *th* in *think*, but that value is not known in Turkish.

ج has the value of our English j, by which we invariably represent it, to the exclusion of our equivocal *g*, which is sometimes hard, as in gat, get, gird, got, gully, and sometimes soft, as in gem, gin, gymnastics.

چ is our *ch* in *church*, and the addition of a t before these letters, as is often done, is of no use in English, though necessary in French.

ح has the sound of h, as has also the letter ه when a consonant. We have not thought it necessary to establish any difference between these two letters in our mode of transcribing them, as there is no difference, perceptible to English ears, in the mode of pronouncing them; and, besides this, the Turkish orthography being at hand, no error is likely to occur, and our transcription is a system of guidance to pronunciation, not to orthography.

خ is transcribed, according to general custom, by the letters kh: its power is equivalent to that of the combination ch in German and in Scotch. This can only be learnt by practice; but, until the true value of this consonant be acquired, we recommend the learner never to sound it as a k, but always as a strongly aspirated h. Thus the word khan must be sounded hàn, and not kèn.

د is a d, sometimes, after sharp letters, acquiring the sound of t; ذ is a z (its Arabic value being that of our *th* in *though*; but it is never so used in Turkish), ر an r, and ز another z; ژ is equivalent to the French j, and of the letter *s* in *pleasure*. We have represented it, in the very few words where it occurs, by the combination zh.

س is the true Arabic s, ش is equivalent to our sh, and ص is also a pure s in Turkish. Of the difference between the س and the ص we shall have occasion to speak further in treating of the hard and soft letters. ض is generally a z, but in some few Arabic words has the value of d.

ط is generally a t, though, as an initial in some few words of purely Turkish origin, it takes the sound of d. ظ is another z. We may

here remark, that, in a few words, one of the letters t (ت *or* ط) is followed by one of the letters h (ح *or* ه) forming the succession th in our transcription. When this does occur, the t and the h are to be kept separate in pronunciation, as the t is generally the last letter of one syllable, and the h the first letter of the following syllable.

ع is a letter that has generally been considered and treated as a vowel by European writers, always excepting the learned De Sacy, and a few scholars of his stamp. Nothing can be conceived more erroneous, since, in the mouth of an Arab, no consonant exists having greater claims to the appellation. It is pronounced in the deepest part of the throat, with an effort that must be learned in infancy, or which can never afterwards be attained. In Turkish, however, the letter becomes silent at the beginning and end of words, but is indicated by a kind of hiatus in the middle. We have mentioned the hiatus of the hèmzé, in treating of the ا; and we may here notice that the letter ع and the hèmzé have the same relation to each other that س and ص, and that ت and ط, as also that ق and ك, and ز and ض or ظ, have to each other; namely, the one is hard and the other soft in pronunciation, as is to be hereafter noticed. Of the two, the ع is the hard hiatus, and we have therefore represented it with a double inverted apostrophe (") in this work; and we repeat that, at the beginning and end of words, it is generally quite or almost silent, after the fashion of our *silent h*, but it is never a vowel.

غ is a hard g, taking sometimes a gliding sound, of which we have no example in English. The French in Algeria have taken it to be the equivalent of their *r grasséyé*, or r pronounced, as by some people, like a *w*. From this they have formed the now so well-known word "razzia," which is the Arabic *gazya* (a military expedition against infidels, a crusade). In the present work we have uniformly transcribed this letter by gh, instead of using a single g, on account of the double value of this letter, our sole, though amply sufficient reason, for rejecting it in a pronouncing dictionary. This letter is sometimes softened down to the value of *w* when preceded or followed by o or u, and even by *i*; at other times it becomes almost imperceptible in the pronunciation. This we have designated by putting the *gh* in italics.

ف is our f (it would be mere folly and pedantry to represent it by *ph*. ق and ك are both simple k, as far as the first or Arabic value of

the latter letter is concerned. We see no advantage to be gained in a pronouncing dictionary by using the letter q for ق, as is sometimes done, and it is a further violation of the special rule which requires the letter q to be followed by a u. The letter c is sometimes used for ق and for ك, but it has the disadvantage of a double value, being sometimes equivalent to k, and sometimes to s.

In its second, or Persian value, ك is a hard g, somewhat like غ, and we represent it, equally with that letter, by gh in all cases, though with this distinction; namely, the Persian value of ك is susceptible in Turkish of being softened down to a value approaching that of *y*, as the غ does that of *w*, and at other times becomes imperceptible also. As with the غ, so with the ك, we designate this by placing the *gh* in italics. To render this quality of the two letters better appreciable by our readers, we here point out that the very same thing obtains in our own language in the case of the combination gh. For example, in the word *throughout*, that combination is sounded as *w*, and in *sighing* it is pronounced as *y*; so, in Turkish, صوغان sò*gh*ᴀn (onion) is pronounced sòwᴀɴ, and دكل dì*gh*il is pronounced dìyil. In both these values of ك, the letter, when followed by any of the vowels a, o, u, ᴜ, *u*, takes before the vowel a short and incipient sound of y, which we have denoted by introducing after the ك, and before the vowel, a letter *y* in italics. This is often heard in English, as in the words *cure*, *pure*, &c., some persons using it also before an *a* in the same manner.

The third, or purely Turkish value of ك, when it is called surd kěf (صاغركاف), and even surd nùn (صاغرنون), is that of our *ng* at the end of *sing*, *ring*, &c. It is never to be found elsewhere than at the ends of words or syllables, and consequently never can be initial. At Constantinople, and generally among the educated classes, it loses, almost constantly and entirely, the influence of the final *g*, and is sounded like a common *n*. This also we indicate by placing the *g* in italics, shewing that by some people it is sounded, though dropped by others. In the two words, اككلامق and دكلمك, where the ك is followed by ل, the sound of the ل is lost; and the first is generally pronounced ànnamak, the second dìnĕmek, instead of ànglamak and dìnglĕmek, their true original, and even now their provincial sounds. When followed by other letters, whether vowels or consonants, the g

of this combination is never to be sounded as a separate letter; but the English words *singer*, *ringer*, are to be imitated, while those of *anger* and *finger* are the models to be avoided, the division of syllables being different in the two classes; as, *sing-er*, *ring-er*; *an-ger*, *fin-ger*.

ل is our l, م is our m, and ن our n. The only remark necessary here, is, that when the ن is followed by a غ, or a ك with its Persian value, forming, in the transcription, the combination ngh, it is to be understood that the combination is not solvable into ng-h, but only into n-gh. Also, as remarked above, the sound of the ل is entirely suppressed, in the ordinary pronunciation of Constantinople, in the words اڭلامق *à*nglam*a*k, and دڭلمك dìnglémek (pronounced respectively *à*nnam*a*k, dìnémek).

The letter و requires more particular remark, as it has three distinct proper values as a consonant, besides one other incidental. It is sometimes a pure v, sometimes, though not frequently, a pure w, and more generally a combination of the two, its pronunciation beginning as a v, and ending as a w. In its value as a pure v, it may be classed as a soft consonant, since it takes this sound before the soft vowels é, é, i, and u; whereas, before A, a, *a*, o, and U, it is sounded as a combined v and w. At the end of syllables, the same rules occur with regard to the preceding vowel, to which we may add that it is a pure v after *i* and *u*.

In its incidental value as a consonant, the letter و is always surmounted by the sign hèmzé, before mentioned, thus ؤ; and it is necessarily and constantly a consonant when so surmounted, whether it be placed at the end of a syllable, or whether it begins one. In the former case the vowel preceding it, and in the latter case its own vowel, must be an *ù*turu (and confined to the two branches of that class u or U, to the exclusion of o and *u*); and this is the reason why the letter و is then selected as the recipient of the hèmzé, as is the ا when the vowel-point is ùsstun; and, it may now be added, as is the ى when the vowel-point is èsséré, this letter also being then always a consonant. Whenever the hèmzé is used, the letter over which it is placed may be considered merely in the light of a support, the hèmzé itself being the real and true consonant letter, which in Arabic is capable even of reduplication in the same way with every other consonant.

Digitized by Google

We have therefore always represented it with the inverted apostrophe; but we do not recollect many instances of the employment in Turkish of those Arabic words in which its reduplication occurs.

The ه, as a consonant, is an aspirated h: in fact, the idea of a *silent h* has never occurred to an oriental; and whether the ه consonant or the ح be at the beginning, or at the end of a word or syllable, it must be equally and fully aspirated as a rule of grammar and language, whatever degradation it may occasionally be subjected to in the tongue of the common people, and of every-day intercourse. It is, in this respect, something like our English letter r at the end of words and syllables, which we so generally omit in pronunciation, but which no grammarian has ever held up to notice and imitation as a silent letter. The two letters ه and ح are, however, generally sounded, the omission being quite the exception, even at the end of words.

It may be as well to notice here the circumstance of the use of the hèmzé, placed over the letter ه, when used as a vowel at the end of words. It only occurs in the case of nouns, substantive or adjective, which are connected with the following word in the sentence by the Persian rule of construction, which governs the relation of a noun with its qualifying term. The ه, then, performs its proper function of final vowel in the word where it occurs, and the hèmzé takes as its own separate vowel the èsseré, which may always, in these cases, be represented by the letter i, as in the terms, بندۀ خدا bèndé'i-khùdā, رتبۀ ثانیه rùtbé'i-sānìyyé, &c.

The ی consonant is our English y, both at the beginning and at the end of words or syllables, being in the latter case always preceded by a vowel. It is really a sad mistake for us, who possess this useful consonant, and are aware of its nature, to adopt the lame expedient to which other languages are forced to have recourse, namely, the use of the vowel i, with or without the diaresis over it. Take, for instance, the word تربیه, where the consonant ی is reduplicated, and compare the lame and erroneous transcription by an eminent French author, terbïiè, which is at variance even with the French rules of diaresis, with the plain method rendered possible by our estimation and use of y, as a consonant equivalent to the oriental ی consonant, namely, tèrbìyyé, in which the syllables are tèr-bìy-yé, precisely as in the

original, the reduplication being merely what we sometimes practise ourselves by placing a dash over m or n, when we have omitted a second one, as in the word com̄on. This was very frequently practised in manuscripts before the invention of printing. French authors have an excuse for not using the y in this, to us, natural manner, because they do not recognise it as a consonant in their own language; but for us to adopt their imperfect substitute is to abandon gratuitously an advantage of no mean character.

When the hèmzé is placed over a ى in the middle of words, the two dots which usually distinguish the letter are omitted. But it is frequently the case, that whereas, in an original Arabic word, a ى with a hèmzé is correctly used, the same word, on passing into Turkish, loses its hèmzé, and the ى becomes a long vowel, reassuming its suppressed dots. Thus the Arabic word استئذان (ìsstì'zān) becomes generally in Turkish استيذان (ìsstīzān).

To finish what we have to note respecting the various uses of the hèmzé, we may here say, that at the end of a very few words it is found without any letter to support it, though sometimes a و is added under it to those words.—Ex. جزء (*or* جزؤ) jùz', بدء (*or* بدؤ) bèd'. In this case, if the word be alone, or at the end of a phrase, it is very common to add to it, in pronouncing, a vowel homologous to the one in the word, and جزء is then uttered jùz'u, بدء as bèd'i, and so forth. In a kind of imitation of this rule, a certain number of nouns ending in ا (but which, in the original Arabic, have a hèmzé after that letter) assume a hèmzé after them, with èsséré as its vowel point, when they are in Persian construction with a following noun. Thus the word ايفا īfā (originally ايفاء īfā'), in construction with the word دين dèyn, becomes ايفاءدين īfā'i-dèyn. It is, however, more usual nowadays to use a supplemental ى instead of the hèmzé in this case, so that the same two words would be written ايفاىدين īfāyi-dèyn.

Having had occasion to mention the distinction of the Turkish letters as *hard* and *soft*, we may here elucidate the meaning of the terms, as the subject has a very great part to play in the euphony of the language. Any Englishman can appreciate the distinction between the value of *a* in *wall, call, tall*, &c., and of the same letter in *father, arm, part*, &c.; and perceive that the first value is broad, hard, and masculine; whereas the latter is soft and feminine. So to an

ear accustomed to French is the difference between the vowels of *bulle* and *boule*. We do not, however, carry our distinctions any farther than the vowels; whereas the Easterns, as the alphabet shews, not having vowel letters by which to paint their distinctions, have introduced them into the consonants instead. We will not contend that this is the correct view of the case; for my practical knowledge of spoken Arabic, in its purest dialect, is not sufficient to enable me to judge of the shape into which the organs of speech have to be thrown, when pronouncing respectively ت and ط, ح and ه, س and ص, ز and ظ, ق and ك, for instance. We believe they are really the representatives of effectively different modes of utterance in the original language; but we are also convinced that it would be impossible to convey to an English, or to any European mind, a just appreciation of the differences. Nor, as far as the Turkish is concerned, is this necessary; and, for all practical purposes, we are convinced that by throwing upon the vowels alone the effect of the distinction of the letters into hard and soft, we have adopted the most effective method of rendering the subject clear and easy to our readers. We will therefore simply observe that ح, خ, ص, ض, ط, ظ, ع, and ق are the hard letters, generally followed by the hard vowels A, *a*, *i*, o, U; whereas ت, ز, س, ك, ه, and hèmzé, are the soft consonants, generally followed by the soft vowels a, é, *or* É, i, u, or *u*; and that the remaining letters may be considered neutral, both because they are not ranged in pairs, and because they are followed by vowels, sometimes of the one class, sometimes of the other, though far more frequently by those of the soft class. It is, indeed, one great characteristic of this beautiful language, to soften and embellish every word it adopts.

Reduplication of a letter in Turkish is not the mere matter of orthography that it is in English. On the contrary, when a letter is doubled in writing, it must be doubled in pronouncing, as we do with the letter *d* in *mid-day*, with *l* in *full long*, with *n* in *thin nose*, with *s* in *less smoke*, or with *t* in *fat turkey*. In Turkish there are two modes of reduplicating a letter: the first is, as with ourselves, by simply writing the two one after the other, as in the word قوللانمق (kùllAnm*a*k), where the *l* is doubled, in the word اوممق (ùmm*a*k), where the *m* is repeated, and in many cases where the locative preposition ده (dÉ or d*a*) follows a word ending in *d*. The second method is of

Arabic origin, and is confined in use to Arabic words mostly, with a few Persian exceptions. By this method the letter to be sounded double, that is once at the end of a syllable, and again at the beginning of the next following syllable of the same word, is only written once; but in manuscripts where the diacritical marks are used there is a sign, called تشدید (tèshdīd), and figured thus ـّـ, which is placed over the letter written, just as the dash is sometimes employed in our old manuscripts to indicate that the letter over which it is placed should have been repeated in writing: the differencc is, that the Arabian sign indicates that the letter must be repeated in pronunciation, *or so dwelt upon as to be equivalent to two letters.* This Arabian rule of reduplication is carried still further; for in cases where a noun, preceded by the definite article ال, commences with any one of the letters ت, ث, د, ذ, ر, ز, س, ش, ص, ض, ط, ظ, *or* ن, then, in pronunciation, the ل of the article is omitted, and the first letter of the noun is doubled. As this rule is of pretty frequent application in compound proper names and adverbial expressions, adopted bodily into Turkish, we have represented this suppression or conversion of the ل, by using our own common apostrophe, followed by the letter the sound of which takes the place of the original one of the ل; being further moved to the adoption of this method by the consideration that, in these compound expressions, the ا of the Arabic article is also suppressed in the utterance, and its place taken by the vowel which, theoretically and grammatically, always terminates ordinary Arabic nouns. Thus the proper name عبدالرحیم is figured by us, as it is pronounced, "Abdu-'r--Ràhīm, &c. In further illustration of this subject, we may explain that in Arabic اله (for الاه) ìlāh means *a god*, and this word, with the article ال, forms by contraction الله Àllāh, the God, the true and very God; from which again, by composition and suppression, is formed the proper name "Àbdu-'llāh, generally written erroneously Abdalla, or Abdallah.

We now come to the consideration of the Turkish consonants when they follow a vowel in a syllable. This may be divided into three branches:—First, when the vowel begins a syllable, having no other consonant before it (and we may here remark that in Turkish a vowel can never begin a syllable which is not the first of a word); secondly, when the vowel has another consonant before it in the syllable; and

Digitized by Google

thirdly, when the consonant under consideration is followed by another consonant in the same syllable.

As to the first case, it follows, from what we have already explained, that ا is the only vowel that can commence a Turkish word, either followed immediately by a consonant, or with a و or a ى intervening.; thus ات is either àt or èt, اوت is òt or ùt, ايت is ìt; or, as in the last example, the intervening vowel may be long, and the word read īt, and the sole ا may itself be long, as in آل āl, آن ān, &c.

With respect to the second case, the syllable is composed of two consonants, the first of which bears (or would bear, if marked) the vowel-point, and may be or not followed by one of the three vowel-letters ا, و, or ى, and these again may be either long or short. Ex. لب lèb, دل dìl, ذل zùll; باش bàsh, قول kòl, قيز kìz; حاج hājj, زور zūr, تيز tīz.

In the third case, the final consonant follows the preceding one in exactly the same manner as in similar words of our own language, but with this difference, that with us the preceding consonant is limited to a small class (except in cases of orthographical reduplication or composition, such as ll, ss, ch, sh, ph, th, ck, &c.) called liquids, namely l, n, r, with s, and sometimes p, if followed by t; whereas in Turkish every consonant is capable of being followed by every other. Thus we have the words دخل dàkhl, عفو "àfv, عزو "àzv, امر èmr, قتل kàtl, وجه vèjh, رهن rèhn, &c., which must appear quite unnatural to English eyes and ears, and which, we may explain, are generally Arabic words of two syllables originally, from which the final vowel has been dropt. These words are, however, not in perfect keeping with the spirit of the Turkish, for in that language we meet with a less combination of consonants than even in English or any of those derived from Latin. The consequence is, that the Turks very frequently intercalate a vowel between the two following consonants, when a vowel does not follow the word; and we generally hear them say èmir for èmr, hùk*y*um for hùkm, &c., in the first case; though they correct this when the opportunity offers, and say èmr*i*-"ālī, hùkmu-šhèrīf, &c.

This quality of a consonant, viz. its not being followed by a vowel, is called its *quiescent state*. (سكون sùk*y*ūn), and is denoted in manuscripts by the sign ـْـ placed over it. The sign is called جزم jèzm.

We must here add a remark as to two circumstances which, will be

Digitized by Google

noticed in the body of the dictionary, by our readers, as seeming incongruities, but which are only the necessary and regular consequences of two leading bases of the Turkish language, its euphony and its euphuism. We have already touched upon the sequence of hard vowels with hard consonants, and soft vowels with soft consonants; but the first of the circumstances to which we now allude is, that in words or inflexions and affixes of Turkish origin, if the syllables bearing the vowel-point èsséré (or value of i, *i*) be immediately preceded, in the same word, by a syllable having the vowel-point ùturu (o, u, ʋ, *u*), then the syllable or syllables having the èsséré are influenced by the preceding ùturu, and all are sounded as though they bore that vowel-point. The word ùturu is itself an instance: its orthography is أُوتُرِى, but the last syllable is affected by the vowel of the preceding one. The rule is, that when the value of the preceding ùturu is one of the hard vowels o or ʋ, then the èsséré takes the sound of ʋ; and when the preceding vowel is either of the soft sounds u or *u*, it takes the value of u. Ex. حُكْمِنِى hùkmunu, عُذْرِمِى "ùzrumu; قُولِكِزِى kòlun*g*uzʋ, *or* kùlun*g*uzu. These latter syllables are always short and unaccented. Attention to this rule, and freedom from obtrusiveness in the pronunciation of the affected syllables, constitutes one of the niceties of the Turkish language; and I may add, that after the first affected syllable, the sound is again slightly modified in both cases *towards*, but not *to*, the value of *u* or *i* respectively, according as the tone is of the hard or soft class.

The second of these two circumstances may be said to be the very reverse of the former, inasmuch as it consists in the pronunciation as i or *i*, of the vowel-point ùturu accompanied by a vowel و. Its occurrence is limited to one syllable of a few classes of words, viz. the last syllable of the aorist indicative, and aorist active participle, of such verbs as form them in ور, which is then pronounced ir or *i*r accordingly as the tone of the word is soft or hard. Ex. كلور is pronounced ghèlir, صاللانور is pronounced sàll*a*n*i*r. The last syllable of the first gerund is also affected in this way when the tone of the verb is not that of ùturu. —Ex. كيدوب ghìdip, كلوب ghèlip, باقوب bàk*i*p, &c. Purists, however, pronounce all these words as they are written. Again, the syllable لو which ends so many adjectives, is pronounced li or l*i* in a general way.

To conclude these remarks, we have now only to add, that, as in all languages, there are in Turkish a few words of every-day use which have an accepted pronunciation more or less at variance with their orthography. We have pointed these out in parenthesis, by the side of the correct pronunciation (when this is also used by persons of education), or by itself (when everybody uses the incongruous pronunciation alone). We shall not do amiss to notice, also, that, in ordinary conversation, a few words are used as Turkish singulars, which are, in reality, Arabic plurals; but this is not correct in writing. Such are the words, اولاد èvlād (children) child; رجال rijāl (men) a state functionary; كبار kìbār (great men) a grandee, &c. Even in writing, the Arabic singulars of these words are not used, but the phrase is turned; as, *one of the children, one of the state functionaries, &c.*

Digitized by Google

PART THE FIRST.

English and Turkish.

A, An, *art.* بر bìr.

Abandon, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك tèrk-e-, وازكچمك vàz-ghèchmek; چيقمق chìkmak; قاچمق kàchmak; —ed, *p.p.* متروك mètrūk; عارسز "ārsiz, چاپقين chàpkin.

Abash, *v.a.* اوطاندرمق ùtàndirmak, قيرمق kìrmak, محجوب mahjūb-e-.

Abate, *v.a.* ازالتمق àzàltmak, قيرمق kìrmak, تنزيل tènzil-e-, اشاغى وارمق àshàghi-vàrmak; —, *v.n.* ازالمق àzàlmak.

Abbreviate, *v.a.* قصالتمق kìssaltmak, اختصار ìkhtissār-e-; —ed, *p.p.* قصه kìssa, مختصر mùkhtassàr.

Abbreviation, *s.* اختصار ìkhtissār; مختصر mùkhtassàr.

Abdicate, *v.n.* ترك سلطنت tèrki-sàltanàt-e-, سلطنتدن چكلمك sàltanàt-dan-chèkilmek.

Abdomen, *s.* قارن kàrn.

Abet, *v.a.* يوزويرمك yùz-vèrmek; ياردم yàrdim-e-.

Abhor, *v.a.* هيچ سومامك hìch-sévma-mek, منفور طوتمق mènfūr-tùtmak.

Abide, *v.a.* اوطورمق òturmak, قالمق kàlmak, ساكن او sākin-o-.

Ability, *s.* اقتدار ìktidàr, قدرت kùdret; هنر hùner, قابليت kābilìyyèt.

Abject, *a.* مسكين mìsskin; مسكين كبى mìsskin-ghìbi.

Abjure, *v.a.* يمين ايدوب براقمق yèmin-èdup-bràkmak, ترك tèrk-e-.

Able, *a.* قادر kādir, الدن كلور èlindan-ghèlir, مقتدر mùktèdir.

Able-bodied, *a.* صاغ sàgh, صاغلم sàghlàm. [ghùssl.

Ablution, *s.* ابدست àbdèsst, غسل

Abode, *s.* او èv, ير yèr, مسكن mèsskèn.

Abolish, *v.a.* قالدرمق kàldirmak, لغو làghv-e-, فسخ fèsskh-e-.

Abominable, *a.* فنا fèna, مردار mùrdàr

B

(mùn-), منفور mènfūr.
Abominate, *v.a.* *v.* abhor.
Abomination, *s.* نفرت nèfrèt; بوق bòk, منفورشی mènfūr-shèy.
Abortion, *s.* دوشوك dùshuk.
Abortive, *a.* بوش bòsh, نافله nàfila, بیهوده bihūdé.
Abound, *v.n.* چوق‌او chòk-o-, چوق بولنمق chòk-bùlunmak.
About, *pr.* اطرافنه ètràfina, اطرافنده ètràfinda; دائر dā'ir; تقریبا tākrība, تخمینا tàkhmīna; جوارنده jìwàrinda, یقینلرنده yàkinlarinda; اوستنده ùss-tunda; صرهلرده sìralarda, صولرنده sùlarinda; —, *ad.* اوتهبرو ùté-bèri; اشاغی یوقاری àshàghi-yùkàri; محیطاً mùhītan; طولاشمسیله برابر dòlàsh-massìla-bèràbér; to go *or* set about, *v.a.* باشلامق bàshlamak; ایتمك ètmek, یاپمق yàpmak, یول طوتمق yòl-tùtmak.
Above, *pr.* یوقاریسنه yùkàrissina, یوقاریسنده yùkàrissinda; فوقنه fèvkina, فوقنده fèvkinda; دن زیاده dàn-zìyādé; —, *ad.* یوقاری yù-kàri, یوقاریده yùkàrida.
Abrade, *v.n.* اشنمق àshinmak; —, *v.a.* اشندرمق àshindirmak.
Abreast, *ad.* یان یانه yàn-yàna.
Abridge, *v.a.* *v.* abbreviate.
Abroad, *ad.* طشره tàshra (dìshàri), طشرهده tàshrada (dìshàrda).
Abrogate, *v.a.* *v.* abolish.
Abrupt, *a.* دیك dìk, باش اشاغی bàsh-àshàghi; ترس tèrss.
Abscond, *v.n.* قاچمق kàchmak; کیزلنمك ghìzlenmek, صاقلنمق sàk-lanmak. [ghàybūbèt.
Absence, *s.* یوقلق yòkluk, غیبوبت
Absent, *a.* یوق yòk, غایب ghā'ib; دالغین dàlghin; — one's self, *v.a.* کتمك ghìtmek, غایب‌او ghā'ib-o-, صاوشمق sàwushmak.
Absinth, *s.* پلین‌اوتی pèlin-òtu.
Absolute, *a.* مطلق mùtlak, مستقل mùsstàkill.
Absolutely, *ad.* مطلقا mùtlaka.
Absorb, *v.a.* ایچمك ìchmek, چکمك chèkmek, المق àlmak.
Abstain, *v.n.* پرهیزا pèrhīz-e-, صاقنمق sàkinmak, چکنمك chèkinmek.
Abstemious, *a.* پرهیزکار pèrhīzkyār.
Abstinence, *s.* پرهیز pèrhīz.
Absurd, *a.* مسخرهلق màsskharalik;

محال mùhāl (impossible).

Abundance, *s.* بوللق bòlluk, چوقلق chòkluk, كثرت kèssrèt.

Abundant, *a.* بول bòl, چوق chòk.

Abuse, *s.* فساد fèssàd; يولسزلق yòlsuzluk; يولسزقوللانش yòlsuz-kùllànish; كفر kyùfr, سوكوب صايمه sùghub-sàyma; —, *v.a.* يولسزقوللانمق yòlsuz-kùllànmak; سوكمك sùghmek.

Abut, *v.n.* طيانمق dàyanmak; وارمق vàrmak.

Abyss, *s.* وارطه vàrta, حفره hùfré.

Academy, *s.* مكتب mèktеb; مدرسه mèdréssé.

Accede, *v.n.* قائل او kā'il-ò-, موافقت ا mùwāfakàt-e-.

Accelerate, *v.a.* تسريع ا tèssrī"-e-, تعجيل ا tà"jīl-e-, حيزلاندرمق hìzlandirmak.

Accept, *v.a.* المق àlmak; قبول ا kàbūl-e-; اخذ ا àkhz-e.

Acceptance, *s.* اخذ àkhz; قبول kàbūl.

Acceptation, Acception, *s.* معنا mà"nà.

Access, *s.* دخول dùkhūl.

Accident, *s.* قضا kàzā; عرض "àraz.

Accidental, *a.* اتفاقى ìttifākī, تصادفى tèssādufī; عرضى "àrazī.

Accidentally, *ad.* ازقضا èz-kàzā, قضارا kàzārā, اتفاقا ìttifākā, قضااليه kàzā-ila.

Acclivity, *s.* يوقش yòkush.

Accommodate, *v.a.* يرويرمك yèr-vèrmek; ايشنى كورمك ìshini-ghyùrmek.

Accommodation, *s.* ير yèr; ايشك كوريلمسى ìshing-ghyùrulmassi.

Accompany, *v.a.* برابركتمك bèrābèr-ghìtmek, رفاقت ا rèfākàt-e-.

Accomplice, *s.* قباحت ارقداشى kàbāhat-àrkadashi, ارقداش ārkadash.

Accomplish, *v.a.* بجرمك bèjеrmek, باشارمق bàshàrmak, حصوله كتورمك hùssūla-ghètirmek; تمام ا tàmàm-e-, اتمام ا ìtmām-e-, اكمال ا ìkmāl-e-, تكميل ا tèkmīl-e-.

Accord, *s.* اتفاق ìttifàk, اتحاد ìttihàd; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, احسان ا ìhsàn-e, انعام ا ìn"àm-e-. وفق wèfk.

Accordance, *s.* مطابقت mùtābakàt,

According (to *or* as), *pr.* نه كوره -é-ghyùré, اوزره ùzéré; —ly, *ad.* اكا كوره ànga-ghyùré.

Account, *s.* حساب hìssàb; — *v.a.* صايمق sàymak, طوتمق tùtmak, عدا

"ădd-e-, اعتبارا i"tibàr-e-; — for, *v.a.* دیمك dèmek; جواب‌ویرمك jèwàb-vèrmek; سببنی‌كوسترمك sèbèbini-ghyùsstermek. حكمتنی‌آكلامق hìkmètini-ànglamak; — book, *s.* دفتر dèfter.

Accountable, *a.* مسئول mèss'ūl.

Accumulate, *v.n.* بركمك bìrìkmek, طوپلانمق tòplànmak; —, *v.a.* بركدرمك bìrìkdirmek, طوپلامق tòplamak, جمع jèm"-e-.

Accumulation, *s.* بركدرش bìrìkdirish; طوپلانش tòplànish; يغين yìghin. [صحت sìhhàt.

Accuracy, *s.* طوغریلق dòghruluk,

Accurate, *a.* طوغری dòghru, صحیح

Accursed, *a.* ملعون mèl"ūn. [sàhih.

Accusation, *s.* شكایت shìkyàyet, اسناد issnàd, اتهام ìthām.

Accuse, *v.a.* حقندهٔشكایتا hàkkìnda-shìkyàyet-e-, اتهاما ìthām-e-.

Accuser, *s.* مدعی mùddà"i. [-"àlèyh.

Accused, *s.* مدعی‌علیه mùddà"a-

Accustom, *v.a.* الشدرمق àlìshdirmak; — one's self, *v.n.* الشمق àlìshmak, عادت‌ایدنمك "ādet-èdinmek; اعتیادا ì"tiyàd-e-.

Accustomed, *a.* الشق àlìshik, مألوف mè'lūf.

Ache, *s.* اغری àghri, صانجی sànji, سزی sìzi, وجع vèja", درد dèrd; —, *v.n.* اغریمق àghrimak, سزلمك sìzlémek.

Achieve, *v.a.* یاپمق yàpmak, فعله كتورمك fì"lé-ghètirmek.

Acid, *a.* اكشی èkshi: sub-acid, *a.* مایخوش màykhòsh. [hùmūzàt.

Acidity, *s.* اكشیلك èkshilik, حموضت

Acknowledge, *v.a.* اقرارا ìkràr-e-, اعترافا ì"tiràf-e-, تسلیما tèsslīm-e, بلمك bìlmek, طانیمق tànimak.

Acknowledgment, *s.* سند sèned; تشكر tèshèkkyur; اقرار ìkràr.

Acorn, *s.* پلاموط pàlamut. [mek.

Acquaint, *v.a.* خبرویرمك khàber-vèr-

Acquaintance, *s.* خبر khàber, معلومات mà"lūmāt; بلدك bìldik; الفت ùlfèt.

Acquainted, *a.* خبردار khàberdàr, بلور bìlir, خبری‌اولان khàbéri-òlan.

Acquiesce, *v.n.* راضی‌او rāzi-ò-, قائل‌او kā'il-ò-, موافقتا mùwāfakàt-e-.

Acquiescence, *s.* رضا rìzā, موافقت mùwāfakàt.

Acquire, *v.a.* المق àlmak, الدكتورمك èlé-ghètirmek, پیدا pèydā-e-,

کسب ا kèssb-e-, تحصيل ا tàhsīl-e-, استحصال ا ìsstìhsāl-e-.

Acquit, *v.a.* تبريه ا tèbrìyyé-e-; — one's self, *v.n.* تبريهٔ ذمت ا tèbriyyè--i-zìmmèt-e-.

Acquittal, *s.* تبريه معناسنده حكم tèbrìy-yé-mà"nàssind*a*-hùkm.

Acquittance, *s.* مقبوض سندى mÀk-būz-sènédi, ابراسندى ìbrā-sènédi.

Acre, *s.* دونم dùnum.

Acrid, *a.* اجى Àj*i*, سرت sèrt.

Across, *pr.* بر ياندن اولبر ياننه bìr-y*à*n*ì*n-d*a*n-ò-bir-y*à*n*i*n*a*, حاچوارى اولەرق hÀchwàri-òl*a*r*a*k, ارقورى àrk*i*r*i* (àyk*i*r*i*.)

Act, *s.* ايش ìsh, فعل fì"l, عمل "Àmel; فصل fÀssl; —, *v.n.* ايشلمك ìshlé-mek, ايتمك ètmek, ياپمق y*à*pm*a*k, حركت ا hàrékÈt-e-.

Action, *s.* ايش ìsh, فعل fì"l, عمل "Àmel; دعوى dà"wà; غوغا ghàw-gha (kàwgha), جنك jènk, محاربه mùhārébé, دوكش dù*g*h*u*sh.

Active, *a.* ايشكذار ìshghy*u*zàr; كسكين kèsskin, سرت sèrt; *verb active*, فعل معلوم متعدى fì"li-mà"-lūm*i*-mùt*a*"*à*ddì.

Actor, *s.* اويونجى òyunju.

Actress, *s.* اويونجى قارى òyunju-kÀr*i*.

Actual, *a.* اصل Àssl, ذات zāt.

Actually, *ad.* حالا hāla, شمدى shìmdi, الان èl-ān; بالفعل bì-'l-fì"l, حقيقتاً hÀkīkÀt*a*n, في الحقيقه fī-'l-hàkīk*a*.

Acute, *a.* سيورى sìvri; اينجه ìnj*a*; عقللو "Àkll*i*, درايتلو dìrāyetli; (disease) يكى ظهور ايتمش yèn*g*i-zùhūr-ètmish; — angle, زاويهٔ حاده zāviyyè-i-hādd*é*.

Acuteness, *s.* درايت dìrāyèt, فراست fèrāssèt, عقل "Àkl.

Adapt, *v.a.* اويدرمق ùydurm*a*k.

Adapted, *a.* اويغون ùyghun, مناسب mùnāssib, موافق mùwāfìk.

Add, *v.a.* قاتمق kÀtm*a*k, علاوه ا "ìlāv*é*-e-, ضم ا z*à*mm-e-; — up, *v.a.* يكون ا yèk*y*un-e-, طوپلامق tòplam*a*k, جمع ا jèm"-e-.

Adder, *s.* انكرك ènghérèk, افعى èf"à.

Addict one's self, *v.n.* الشمق Àl*i*sh-m*a*k, عادت ايدنمك "ādet-èdinmek.

Addicted, *a.* مبتلا mùbtélā.

Addition, *s.* علاوه "ìlāv*é*, ضم z*à*mm; (arith.) جمع jèm", قره جمله kÀr*a*-jùml*é*.

Additional, *s.* قاتمه kàtma, علاوه "ìlāvé, زائد zā'id ; يدك yèdek.

Addle, Addled, *a.* جلق jìlk, چوروك chùruk.

Address, *v.a.* سويلمك sùwèylémek, خطابا khìtāb-e- ; كوندرمك ghyùndermek; (a letter) مكتوبك اوستنى يازمق mèktubung - ùsstunu - yàzmak ; —, *s.* هنر hùner, معرفت mà"rifèt, مكتوبك اوستى چابكلك chàbukluk ; mèktubung-ùsstu ; سمت sèmt, ير yèr, ادرس àdrèss.

Adduce, *v.a.* ايرادا irād-e-. [ùsstāz.

Adept, *s.* اوستا ùssta, استاد ùsstād, استاذ

Adequate, *a.* الويرر èlvèrir, يتشور yètishir, كافى kyāfi, وافى wāfi.

Adhere, *v.n.* ياپشمق yàpishmak, طوتمق tùtmak ; ملازمتا mùlāzémèt-e-.

Adherent, *s.* تابع tābi", طرفدار tàrafdàr.

Adhesion, *s.* لسوق lùssūk, ياپشمه yàpishma.

Adhesive, *a.* ياپشقان yàpishkàn, لزوجيتلو lùzūjiyyètli.

Adieu, *int.* اى والله èy-và-'llàh, اللهه اصمارلدق àllàha - ìssmàrladik ; اوغورلراوله اوغوراوله òghur-òla, òghurlar-òla ; صفاكلدك sàfā-ghèlding, خوش كلدك khòsh-ghèlding ; سلامتله sèlāmètla ; الدعا èd-du"ā ; والسلام wè-'ss-sèlām.

Adjacent, *a.* يتين yàkin, جوار jìwār, همجوار hèmjìwàr ; بتشك bìtishik, ملاصق mùlāssìk, متصل mùttàssil.

Adjective, *s.* صفت sìfàt. [tèrfīk-e-.

Adjoin, *v.a.* قاتمق kàtmak, ترفيقا

Adjourn, *v.a.* بشقه وقته براقمق bàshka-wàkta-bràkmak ; —, *v.n.* بشقه وقت طوپلانمق اوزره مجلس شمديلك طاغلمق bàshka - wàkit-tòplanmak-ùzéré-mèjliss-shìmdilik-dàghìlmak.

Adjournment, *s.* بشقه وقته احاله bàshka-wàkta-ìhālé.

Adjudicate, *v.n.* دعوى فصلا dà"wà-fàssl-e- ; —, *v.a.* حكما hùkm-e-.

Adjunct, *s.* تتمه tètìmmé, ضميمه zàmīmé ; ياردمجى yàrdimji.

Adjure, *v.a.* يالوارمق yàlvàrmak, رجا rìjā-e-, نيازا nìyàz-e-.

Adjust, *v.a.* اويدرمق ùydurmak, طوغريلتمق dòghrultmak, تصحيحا tàsshīh-e-.

Adjustment, *s.* تصحيح tàsshīh.

Adjutant, *s.* الاى امينى àlay-èmini.

Admeasurement, *s.* مساحه mèssāhé.

Administer, *v.a.* باقمق bàkm*a*k, رؤيت rù'yèt-e-, ادارا ìdāré-e-; ويرمك vèrmek, يدرمك yèdirmek, ايچورمك ìchirmek, تناولايتدرمك tènāvul-èttirmek.

Administration, *s.* اداره ìdāré; وكلاى طاقمى vùkèlā-tàk*i*m*i*.

Admirable, *a.* كوزل ghyùzèl, شايان تحسين shāyān*i*-tàhsīn.

Admirably, *ad.* پك اعلا pèk-à"là.

Admiral, *s.* بحريهپاشاسى bàhrìyyé-pàshass*i*, اميرال àmiràl; قپودانهپاشا kàpudàn*a*-pàsha; lord-high —, قپودانپاشا kàpudan-pàsha (kàptan-pàsha), قپوداندريا kàpudàn*i*-dèry*a*; vice — of the fleet, بحريهفريقى bàhrìyyé-fèrīk*i*; vice —, پطرونهپاشا pàtrūn*a*-pàsha; rear —, اريالهپاشا ìriyàl*a*-pàsha; — superintendant; ليمانرأيسىپاشا līmàn-rè'yissi-pàsha; —'s ship, پاشاكميسى pàsha-ghèmissi, سنجاق كميسى sànj*a*k-ghèmissi.

Admiralty, *s.* بحريهقپوسى bàhrìyyé-kàp*i*ss*i*; (at Constantinople) ديوانخانه dìwankhāné.

Admiration, *s.* بكنش bè*gh*énish, تحسين tàhsīn; مستحسن mùsstàhsèn.

Admire, *v.a.* بكنمك bè*gh*enmek, تحسينا tàhsīn-e-.

Admission, *s.* اخذ àkhz, قبول kàbūl; كيرش ghìrish, دخول dùkhūl; تسليم tèsslīm, قبول kàbūl.

Admit, *v.a.* المق àlm*a*k, اخذا àkhz-e, ايچروقومق ìchèri-kòm*a*k, صوقمق sòkm*a*k, قبول kàbūl-e-; تسليما tèsslīm-e-; اذنويرمك ìzin-vèrmek.

Admittance, *s.* دخول dùkhūl.

Admixture, *s.* قاتمه kàtm*a*, قارشدرلمه kàr*i*shd*i*r*i*lm*a*, علاوه "ìlāvé.

Admonish, *v.a.* نصيحتويرمك nàssīh*à*t-vèrmek, تنبيها tènbīh-e-. [tènbīh.

Admonition, *s.* نصيحت nàssīh*à*t, تنبيه

Adopt, *v.a.* طوتمق tùtm*a*k; اويمق ùym*a*k, امتثالا ìmtissàl-e-; قبولا kàbūl-e-; اولادلغهقبولا èvlàdl*igha*-kàbūl-e.

Adoption, *s.* قبولوامتثال kàbūl-u-ìmtissāl; اخذوقبول àkhz-u-kàbūl.

Adoptive, *a.* اخرتلك àkhirètlik.

Adorable, *a.* طاپنلور tàp*i*n*i*l*i*r, سجدهوعبادتهشايان sèjdé-vé-"ìbādèté-shāyān.

Adoration, *s.* سجده sèjdé, عبادت "ìbādèt.

Adore, *v.a.* سجده ا sèjdé-e-, عبادت ا "ìbādet-e-, پرستش ا pèrèstish-e-, طاپنمق tàpinmak.

Adorn, *v.a.* زينتلندرمك zīnetlendirmek, تزيين ا tèzyīn-e-.

Adrift, *ad.* يالكزصويك اقنديسيله كتمك اوزره yàlngiz-sùyung-àkindissīla-ghìtmek-ùzèré.

Adroit, *a.* چابك chābuk, تتك tètik, هنرلو hùnerli, معرفتلو mà"rifètli.

Adroitness, *s.* چابكلك chābuklik, هنر hùner, معرفت mà"rifèt.

Adulation, *s.* مداهنه mùdāhané.

Adult, *a.* & *s.* بيوك bìyuk, عقله بالغ "àkla-bālìgh.

Adulterate, *v.a.* صافلغنی بوزمق sàflighini-bòzmak, ايچنه شی قاتمق ìchina-shèy-kàtmak.

Adulterer, *s.* زانی zānī, زناكار zìnākyār, زنپاره zènpāré (zàmpàra.)

Adulteress, *s.* زانيه zānìyyé, روسپی ròsspi (òrosspò), فاحشه fāhishé.

Adulterous, *a.* زناكار zìnākyār; زنائی zìnā'ī.

Adultery, *s.* زنا zìnā, زنپاره لك zènpā-

rélik (zàmparalìk), روسپيلك ròsspilik (òrosspòluk).

Advance, *v.n.* ايلروكلمك ìléri-ghèlmek, ايلرولمك ìlérilémek; —, *v.a.* ايلرولتمك ìlérilètmek, ايلروكتورمك ìléri-ghètirmek, ايلروچكمك ìléri-chèkmek, ايلروسورمك ìléri-sùrmek; درپيش ا dèr-pīsh-e-, ايراد ا īrād-e-, سويلمك sùwèylémek; ايلرودن ويرمك ìléridan-vèrmek; —, *s.* ايلروليش ìlériléyish; ايلرودن ويرش ìléridan-vèrish.

Advancement, *s.* ايلروليش ìlériléyish; ايلرولدش ìlérilédish.

Advantage, *s.* كار kyār, فائده fā'idé, نفع nèf", منفعت mènfa"àt.

Advantageous, *a.* كارلو kyārli, فائده لو fā'idéli.

Advent, *s.* قدوم kùdūm.

Adventure, *s.* ماجرا mājérā, سركذشت sèrghyuzèsht; سرمايه تجارت حصه سی sèrmāyè'i-tìjārèt-hìsssési; —, *v.n.* جسارت ا jèssāret-e-; —, *v.a.* قومق kòmak.

Adventurer, *s.* سرسری sèrsèrī, بختنه كوكورمجهول الاصل كمسنه bàkhtìna-ghyùghènir-mèjhūlu-'l-àsslkìmèssné.

Adversary, *s.* خصم khàssm; دشمن dùshmèn.

Adverse, *a.* ترس tèrss, مخالف mù-khālif.

Adversity, *s.* بختسزلك bàkhtsizlik, دوشكونلك dùshk*y*unluk, نكبت nìkbèt, فلاكت fèlākèt. [-d*i*rm*a*k.

Advert, *v.n.* ايما īmā-e-, اكدرمق àn*g*-

Advertise, *v.a.* اعلان ì''lān-e- ; خبرويرمك khàbEr-vÈrmek.

Advertisement, *s.* اعلان ì''lān.

Advice, *s.* خبر khÀbEr ; نصيحت nÀs-sīh*à*t ; تدبير tèdbīr.

Adviseable, *a.* مناسب mùnāssib.

Advise, *v.a.* نصيحت ويرمك nÀssīh*à*t-vÈrmek ; اخطارا ìkhtār-e- ; تدبيرا tèdbīr-e- ; —, *v.n.* استشارة ìssti-shārÉ-e-, دانشمق dÀn*i*shm*a*k.

Advocacy, *s.* التزام ìltizĀm, صحابت s*à*hābet.

Advocate, *s.* صحابت ايدن s*à*hābet-èdEn ; دعوى وكيلى dà''wà-vèkīli ; —, *v.a.* صاحب چيقمق sāhib-chìk-m*a*k (sā'*a*b), صحابتا s*à*hābet-e-, تصحبا t*à*ssàhhub-e-.

Æra, *s.* تاريخ tārīkh ; مبداء تعداد اوقات mèbdè'i-tà''dād*i*-èvkĀt.

Aerial, *a.* هوائى hàwā''ī.

Afar, *ad.* اوزاق ùzÀk, اوزاقده ùzÀkd*a*.

Affability, *s.* چلبيلك chèlébilik, تلطف t*à*làttuf, تلطيف tÀltīf, نوازش nù-wāzish.

Affable, *a.* چلبى chèlébi, تلطيفجى tÀl-tīfj*i* ; to be affable with, *v.a.* تلطيفا tÀltīf-e-.

Affair, *s.* ايش ìsh, مصلحت mÀsslāh*a*t ; جنك jènk, محاربه mùhārébÉ ; وقعه [w*à*k''*à*.

Affect, *v.a.* تأثيرا tè'sīr-et.

Affectation, *s.* بوقدن نزاكت bòkd*a*n-nèzākÈt. [y*à*pm*a*.

Affected, *a.* متأثر mùt*é*'èsssir ; يابمه

Affecting, *a.* مؤثر mù'èsssir, دوقنور dòkUnUr.

Affection, *s.* حس قلبى hìsssi-kÀlbi ; محبت m*à*h*à*bbèt, خلوص khùlūss, خصوص khùssūss ; علت ''ìllèt, مرض m*à*r*a*z. [bèt-mèshmūl.

Affectionate, *a.* محبت مشمول m*à*h*à*b-

Affiance, *s.* اعتماد ì''timĀd, توكل tè-vèkk*y*ul ; —,*v.a.* نكاحه nìk*y*āh-e-, عقدا ''àkd-e-.

Affinity, *s.* تزوجدن حاصل اولان قرابت tè-zèvvujd*a*n-hĀss*i*l-òlAn-kàrĀbèt, صهريت sìhrìyyèt ; مناسبت mùnāssé-bèt.

Affirm, *v.a.* تصديقا tÀssdīk-e-, اثباتا

ìssbāt-e-, ادعا ìddi''ā-e-, سويلمك sùwèylémek.

Affirmation, *s.* تصديق tàssdīk, اثبات ìssbāt; ادعا ìddi''ā. [sùbūtī.

Affirmative, *a.* تصديقى tàssdīkī, ثبوتى

Afflict, *v.a.* كدرويرمك kèdèr-vèrmek; دوچارقيلمق dūchār-kìlmak.

Affliction, *s.* كدر kèdèr; مصيبت mùssībèt, بلا bèlā.

Affluence, *s.* زنكينلك zènghinlik.

Affluent, *a.* زنكين zènghin.

Afford, *v.a.* ويرمك vèrmek, كتورمك ghètirmek, ايراث ا īrāss-e-; تحمل ا tàhàmmul-e-.

Affranchise, *v.a.* ازاد ا āzād-e-.

Affront, *s.* معاملهٔغيرلايقه mù''āmélè'i-ghàyri-lāyika, بدمعامله bèd-mù''āmélé; —, *v.a.* قارشوقومق kàrshi-kòmak; كوجندرمك ghyù-jèndirmek, دارلتمق dàrìltmak.

Afloat, *ad.* يوزيور yùziyor.

Afoot, *ad.* اياقده àyakda.

Afore-mentioned, afore-named, aforesaid, *a.* مذكور mèzkyūr, مزبور mèzbūr, مسفور mèssfūr, مومى اليه mù-mà-ìlèyh, مشاراليه mùshārun-ìlèyh.

Afraid (to be), *v.n.* قورقمق kòrkmak, خوف ا khàvf-e-.

Afresh, *ad.* يكيدن yèngidan, مجدداً mùjèddédan; مكرراً mùkèrréran.

Afront, *ad.* برابر bèrābèr, برحذاده bìr-hìzāda.

Aft, *ad.* كيرو ghèri, كيرويه ghèriya, كيروده ghèrida, قيچهطوغرى kìcha-dòghru.

After, *pr.* دنصكره dan-sòngra, بعد bà''da; —, *ad.* صكره sòngra, بعده bà''dahù; —, *a.* (mar.) كيروكى ghèriki, كيرودهكى ghèridèki.

Afterbirth, *s.* صوك sòng.

Afternoon, *s.* ايكندىوقتلرى ìkindi-wàkitlari. [bà''dahù.

Afterwards, *ad.* صكره sòngra, بعده

Again, *ad.* ينه yìné (ghèné), تكرار tèkrār, تكراراً tèkrāran, بردها bìr-dàhà.

Against, *pr.* ئه a; ئهقارشو a-kàrshi; قارشيسنه kàrshissina; قارشيسنده kàrshissinda, عليهنه ''àlèyhina, عليهنده ''àlèyhinda; خلافنه khìlā-fina, خلافنده khìlāfinda.

Agate, *s.* سليمانى sùlèymānī.(?)

Age, *s.* ياش yàsh, سن sìnn; عصر ''àssr, دور dèvr, قرن kārn; of

age, *a.* بالغ bāligh, عقلهبالغ "ăkla-bālĭgh ; under age, *a.* صبى săbī.

Aged, *a.* كونلك ghyùnluk ; ايلق ày-lĭk ; ياشنده yàshĭnda ; اختيار ìkh-tiyàr, قوجه kòja, مسن mùssinn.

Agency, *s.* واسطه wāssita, وساطت wèssātèt, معرفت mà"rifèt.

Agent, *s.* وكيل vèkīl, واسطه wāssita, ادم ādem (àdam).

Aggravate, *v.a.* دهافنا dàhà-fĕna, e-, دهابترا dàhà-bèter-e ; قيزدرمق kìz-dĭrmak, دارلتمق dàrĭltmak.

Aggregate, *a.* & *s.* مجموع mèjmū".

Aggression, *s.* تجاوز tèjāvuz, تخطى tàkhàttì.

Aggressor, *s.* تجاوزوتخطىبرلهنزاعهسبب اولان tèjāvuz - vè - takhàtti - bìrla-nìzā"a-sèbeb-òlan.

Aggrieved, *a.* مظلوم màzlūm, مغدور màghdūr, ستمديده sìtemdīdé.

Agility, *s.* چابكلك chàbukluk.

Agio, *s.* باش bàsh.

Agitate, *v.a.* چالقامق chàlkamak ; اضطرابويرمك ìztirāb - vèrmek, مضطربا mùztàrib-e- ; قارشدرمق kàrìshdirmak.

Agitation, *s.* چالقانش chàlkànish ; اضطراب ìztirāb ; تلاطم tèlātum, تموج tèmèvvuj.

Ago, *ad.* بوندنمقدم bùndan-mùkàd-dem, بونداول bùndan-èvvel.

Agony, *s.* عظيماضطراب "àzīm-ìztirāb ; حالةالنزع hālétu-'n-nèz"i.

Agree, *v.n.* قولا kàvl-e-, مقاولها mù-kāvélé-e- ; قراروپرمك kàrār - vèr-mek ; راضىاو rāzi-ò-, موافقتا mù-wāfakàt-e- ; ايوكلمك īyi-ghèlmek, اويمق ùymak, اويغونكلمك ùyghun-ghèlmek, موافقكلمك mùwāfik-ghèlmek ; مطابقاو mùtābik-ò-, توفقا tàwàffuk-e- ; — together, *v.n.* اويوشمق ùyushmak.

Agreeable, *a.* طاتلو tàtli, كوزل ghyù-zèl, خوش khòsh, شيرين shīrīn, لطيف làtīf.

Agreeably to (*or* with), *ad.* تطبيقاً tàtbīkan, توفيقاً tèvfīkan.

Agreement, *s.* قول kàvl, سوز sùz, مقاوله mùkāvélé.

Agriculture, *s.* زراعت zìrā"àt, حراست *and* حراثت hìrāssèt, فلاحت fèlāhàt.

Aground, *ad.* قرهيهاوطورمش kàraya-òturmush.

Ague, *s.* سته sìtma, ايستمه ìssìtma.

Ah, *int.* اه àh, واه wàh, ایواه èywàh, حیف hàyf, دریغ dìrīgh.

Ahead, *ad.* ایلرو ìléri.

Aid, *s.* یاردم yàrd*a*m, اعانه ì''ānÉ, امداد ìmdād, معاونت mù''āvénèt; —, *v.a.* یاردمه yàrd*a*m-e, اعانه ì''ānÉ-e, معاونته mù''āvénèt-e.

Aide-de-camp, *s.* یاور yāvÈr, یاورحرب yāvÈri-hàrb.

Ail, *v.n.* what ails me? ندموار mèm-var; — thee? ندكوار nèng-vàr; — him,her, it? ندسیوار nèssi-vàr; — us? ندمزوار nèmiz-vàr; — you? ندكزوار nèngiz-vàr; — them? نلریوار nèléri-vàr.

Ailing, *a.* کیفسز kèyfsiz, خسته khÀss-*ta*, مزاجسز mìzājsiz, نامزاج nāmizāj.

Ailment, *s.* کیفسزلك kèyfsizlik, خستەلق khÀsst*a*l*i*k; علت ''ìllèt; درد dèrd.

Aim, *v.n.* نشان‌الق nìshÀn-Àlm*a*k; قورمق kùrm*a*k, امله èmel-e; —, *s.* قصد kÀssd, امل èmel, مرام mè-rām, مقصود mÀksūd; نشان‌الش nìshÀn-Àl*i*sh.

Air, *s.* هوا hèwā (hàwa); نفس nèfess; طور tàwr; —, *v.a.* اتشەکوسترمك Àtèsh*a*-ghyùsstÈrmek, کونشەسرمك ghyùnèsh*a*-sÈrmek, هوایەسرمك hà-way*a*-sÈrmek, هواویرمك hàva-vÈr-mek. [(tùfèg*h*i.)

Air-gun, *s.* یل‌تفنکی yèl-tùfènghi

Air-hole, *s.* نفسلك nèfesslik, نفس‌دلیکی nèfess-dèlig*h*i.

Airy, *a.* هوادار hàwadār.

Ajar, *a.* اچق àch*i*k.

Akin, *a.* خصم khìssm.

Alabaster, *s.* اق‌مرمر Àk-mÈrmÈr.

Alacrity, *s.* مسارعت mùssāra''àt, ممنونیت mèmnūnìyyèt.

Alarm, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf, دهشت dÈhshÈt; خبر khÀbÈr; —, *v.a.* قورقتمق kòrkutm*a*k, قورقوویرمك kòrku-vÈrmek, تخویفه tàkhwīf-e, اخافه ìkhāfÉ-e.

Alas, *int.* ای ày, وای wày, واه wàh, حیف hàyf, دریغ dìrīgh. [ìssada.

Albeit, *c.* هرنقدر hÈr-nàkAdar, ایسەده

Alchymy, *s.* علم‌کیمیا ''ìlmi-kìmiy*ā*.

Alcohol, *s.* روح rùh.

Alcove, *s.* حجره hùjrÉ. [Àgh*A*j*i*.

Alder-tree, *s.* مروراغاجی mùrvèr-

Alderman, *s.* اعیان a''yān. [sùyu.

Ale, *s.* بیاض‌ارپەصوی bèyAz-àrp*a*-

Alembic, *s.* انبیق ìnbik.

Alert (to be on the), *v.n.* اویانق او ùyànīk-ò, درت کوزاو dùrt-ghyùz-ò, کوزقولاق او ghyùz-kùlàk-ò.
Algebra, *s.* جبر jèbr.
Alias, *ad.* نام دیکر nāmi-dīghèr.
Alien, *s.* اجنبی èjnébi; یابنجی yàbànji.
Alienate, *v.a.* اخره تملیك ا àkhàra-tèmlīk-e; تبرید ا tèbrīd-e.
Alight, *v.n.* اینمك ènmek, قونمق kònmak.
Alike, *a.* بکزر bèngzèr, مشابه mùshābih, بر bìr.
Aliment, *s.* غذا ghìdā, ییه جك yèyéjek, بسلیه جك bèssléyéjek, یمك [yèmek.
Alimony, *s.* نفقه nàfaka.
Alive, *a.* دیری dìri, صاغ sàgh, برحیات bèr-hàyāt, حیاتده hàyātda.
All, *a.* هپ hèp, بتون bìtun, جمیع jèmī", جمله jùmlé.
Allay, *v.a.* تسکین ا tèsskīn-e.
Allegation, *s.* دعوی dà"wà, قضیه [kàzìyyé.
Allege, *v.a.* ایراد ا īrād-e.
Allegiance, *s.* تبعیت tèba"ìyyèt; صداقت sàdākàt. [تخفیف ا tàkhfīf-e.
Alleviate, *v.a.* خفیفلتمك khàfifletmek,
Alley, *s.* دارصوقاق dàr-sòkak, چیقمز صوقاق chìkmàz-sòkak.
Alliance. *s.* اتفاق ìttifàk.
Allied, *a.* متفق mùttèfik.
Alligator, *s.* تمساح tìmsāh.
Allot, *v.a.* تخصیص ا tàkhsīss-e.
Allotment, *s.* حصه hìssé.
Allow, *v.a.* براقمق bràkmak, قومق kòmak, اذن ویرمك ìzin-vèrmek, رخصت ویرمك rùkhsàt-vèrmek, جواز ویرمك jèwāz-vèrmek; ویرمك vèrmek, تعیین ا tà"yīn-e, تخصیص ا tàkhsīss-e; — of, قبول ا kàbūl-e; — for, حساب ا hìssāb-e; —, *v.n.* تسلیم ا tèsslīm-e-, اعتراف ا ì"tìrāf-e-.
Allowable, *a.* جائز jā'iz.
Allowance, *s.* ایلق àylik, کوندهلك ghyùndélik, یللق yìllik; تعیین tà"yīn, تعیینات tà"yīnāt; to make — for, *v.a.* نظر ا nàzar-e, حسابه داخل ا hìssāba-dākhil-e.
Alloy, *s.* التونه کومشه قاتلان باقر àltina-ghyùmisha-kàtilan-bàkir; عیار "àyār. [àngdirmak.
Allude to, *v.a.* ایما ا īmā-e, اکدرمق
Allure, *v.a.* جزب ا jèzb-e.
Allurement, *s.* جاذبه jāzibé.
Alluring, *a.* جاذب jāzib.
Allusion, *s.* ایما īmā, اکدرش àngdirish.
Ally, *v.a.* رابطه واحده تحتنه ادخال ا rābi-

tà'i-wāhidé-tàhtina-ìdkhāl-e;
—, s. متفق mùttèfik.
Almanack, s. تقويم tàkwīm, سالنامه sālnāmé
Almighty, a. قدير kàdīr.
Almond, s. بادم bàdem.
Almoner, s. امام ìmam.
Almost, ad. همان hèman (hèmen), ازقالدی àz-kàldi.
Alms, s. صدقه sàdaka.
Aloes, s. صبر sàbr; wood of —, عوداغاجی "ud-àghaji.
Aloft, ad. یوقاری yùkàri, یوقاریده yùkàrida (yùkàrda.)
Alone, a. یالکز yàlngiz, تنها tènhā, باشلوباشنه bàshli-bàshina; all —, یاپه‌یالکز yàpa-yàlngiz.
Along, ad. بوینجه bòyunja; come along! کل‌باقالم ghèl-bàkàlim; go along, کیت‌بقالم ghit-bàkàlim, ایشکه‌کیت ìshinga-ghit, هایدی‌سکدر hàydi-sìktir.
Alongside, ad. یاننه yànina, یانده yàninda; — one another, قارن‌قارنه kàrn-kàrna, بوردەبوردەیه bòrda-bòrdaya.
Aloof, ad. اوزاقده ùzàkda, الارغده àlàrghada.
Aloud, ad. پك pèk, جهراً jèhran, صوت‌بلندایله sàvti-bùlènd-ila.
Alphabet, s. الفبا èlif-bā (èlif-bè.)
Alphabetically, ad. حروف‌هجاترتیبی اوزره hùrūfu-hèjā-tèrtībi-ùzéré.
Already, ad. شمدی‌بیله shìmdi-bìlé, اول‌وقته‌قالمیه‌رق òl-wàkta-kàlmaya-rak.
Also, c. کذلك kèzālik, وکذلك vè-kèzālik, ده dé, دخی dàkhi, ودخی vè-dàkhi, وهمدخی vè-hèm-dàkhi, وبرده vè-bìr-dé, وهمده vè-hèm-dé, همده hèm-dé.
Altar, s. مذبح mèzbàh.
Alter, v.a. دیکشدرمك dìghishdirmek, بشقه‌هیئته‌قومق bàshka-hèy'èta-kò-mak, تبدیل‌ایمك tèbdīl-e, محوواثبات ا màhv-u-ìssbāt-e-; —, v.n. دیکشمك dìghishmek, تغیرا tàghàyyur-e.
Alteration, s. تبدیل tèbdīl; محوواثبات màhv-u-ìssbāt.
Altercation, s. نزاع nìzā", منازعه mù-nāza"à, غوغا ghàwgha (kàwgha.)
Alternate, a. متبادل mùtébādil, متناوب mùténāvib; on alternate days, ad. کون‌اشوری ghyùn-àshìri.
Alternate, v.n. نوبتلشمك nùbetlesh-mek.

Alternately, *ad.* نوبتله nùbètl*a*, متناوبة mùténāvibéтen, على المناوبه "*a*lè-'l--mùnāvébé.

Alternative, *s.* چاره chāré, بشقه‌يول bàshk*a*-yòl, طريق اخر t*à*rīk*i*-àkhàr.

Although, *c.* هرنقدر hèr-nàkadar, ايسهده ìss*a*da.

Altitude, *s.* ارتفاع ìrtifā".

Altogether, *ad.* بتون‌بتون bìtun-bìtun.

Alum, *s.* شاب shàb.

Always, *ad.* دائما dā'ima, هرزمان hèr-z*a*màn, هروقت hèr-wàk*i*t.

Amanuensis, *s.* كاتب ky*ā*tib.

Amass, *v.a.* طوپلامق tòplamak, بركدرمك bìrìkdirmek, جمع ا jèm"-e-.

Amateur, *s.* هوسلو hàvèssli.

Amaze, *v.a.* تعجب ايتدرمك t*à*"àjjub--èttirmek ; amazed, *a.* متعجب mù-t*a*"*à*jjib, حيران hàyrān ; to be —, تعجب ا t*à*"*à*jjub-e-, شاشمق sh*à*shmak, حيرانقالمق hàyrān-kàl-mak, قالمق kàlmak, باقه‌قالمق bàk*a*--kàlmak.

Amazing, *a.* عجيب "àjīb (àjà'ib), غريب gh*à*rīb ; —ly, *ad.* چوق chòk.

Ambassador, *s.* ايلچى èlchi, سفير sèfīr.

Amber, *s.* كهربا kèhrubā (kèhlibàr.)

Ambergrease, Ambergris, *s.* عنبر "ànbèr. [mùghlàk.

Ambiguous, *a.* قپانق kàpànik, مغلق

Ambition, *s.* حرص الشان hìrssu-'sh--shān, حرص حكومت hìrss*i*-hùkyū-mèt. [-'sh-shàn.

Ambitious, *a.* حريص الشان h*à*rīssu-

Amble, *s.* راهوان ràhwān, اشكين èsh-kin ; —, *v.n.* اشمك èshmek, اشكين‌كتمك èshkin-ghìtmek, راهوان كتمك ràhwān-ghìtmek.

Ambler, Ambling-horse, *s.* راهوان ràhwān, اشكين‌باركير èshkin-bār-ghīr (bèghir.)

Ambuscade, Ambush, *s.* پوصو pùssu.

Amen, *int.* امين āmīn.

Amenable, *a.* مسئول mèss'ūl.

Amend, *v.a.* طوغرلتمق dòghrultm*a*k, تصحيح ا tàsshīh-et-, اصلاح ا ìsslāh--et- ; —, *v.n.* برازايواو bìr-àz-īyi-ò, ايواولمغه‌يول طوتمق īyi-òlm*agha*-yòl-

Amendment, *s.* فرق fàrk. [-tùtm*a*k.

Amends, to make, *v.n.* تضمين ا tàz-mīn-e-, ترضيه‌ويرمك tàrzìyyé-vèr-mek ; اجيسنى چيقارمق àjìss*i*n*i*-chì-kàrm*a*k.

Amethyst, *s.* جبلقوم jèbélòkum

Amiable, *a.* كوزل‌خويلو ghyùzèl-khùylu, طاتلو tàtli. [dòsstānè.
Amicable, *a.* Amicably, *ad.* دوستانه
Amidst, *pr.* اورته‌سنده òrtassinda, ارا‌سنده àrassinda.
Amidships, *ad.* اورته‌يرلرينه‌طوغرى òrta-yèrlérina-dòghru.
Amiss, *a.* فنا fèna, سقط sàkat.
Amity, *s.* دوستلق dòsstluk, دوستى dòssti, محبت màhàbbèt, مخادنت mùkhādénèt.
Ammoniac, *s.* نشادر nìshàdir.
Ammunition, *s.* باروت bārut, جبخانه jèbkhānè.
Amnesty, *s.* عفوعام "àfvi-"āmm.
Among, Amongst, *pr.* ارا‌سنه àrassina, ارا‌سنده àrassinda.
Amorous, *a.* عاشقانه "āshikānè.
Amount, *s.* مبلغ mèblàgh; طوپ tòp, يكون yèkyūn; —, *v.n.* بالغ‌او bā-ligh-òl.
Ample, *a.* بول bòl, كنش ghènish.
Amplitude, *s.* سعه‌مشرق sì"à'i-mèsh-rik. [kàt"-et.
Amputate, *v.a.* كسمك kèssmek, قطعا
Amputation, *s.* كسلمه kèssilmè, قطع kàt".
Amulet, *s.* نسخه nùsskha (mìsska.)
Amuse, *v.a.* اكلندرمك èghlendirmek; — one's self, *v.n.* اكلنمك èghlen-[mek.
An, *art.* بر bìr.
Analogous, *a.* مشابه mùshābih, مقيس màkīss. [قياس kìyāss.
Anology, *s.* مشابهت mùshābéhèt;
Analysis, *s.* حل hàll.
Analyze, *v.n.* حل‌ا hàll-et.
Anarchy, *s.* فساد fèssād, اختلال ìkhtilāl.
Anathema, *s.* لعنت là"nèt, بددعا bèd-dù"ā, افوروز àforòz.
Anatomize, *v.a.* تشريح‌ا tèshrīh-et.
Anatomy, *s.* تشريح tèshrīh.
Ancestor, *s.* جد jèdd (pl. اجداد èjdād.)
Ancestry, *s.* اجداد èjdād; نسب nèsseb.
Anchor, *s.* تيمور tīmūr (dèmir), لنكر lènghèr; — *v.a.* تيمورلمك dèmir-lémek; —, *v.n.* تيمورلنمك dèmirlé-mek, تيموراتمق dèmir-àtmak; at —, تيمورلو dèmirli.
Anchorage, *s.* تيموريرى dèmir-yèri, تيمورليه‌جك‌ير dèmirléyéjek-yèr.
Anchored, *a.* تيمورلو dèmirli.
Anchovy, *s.* سارده‌له sārdèla.
Ancient, *a.* اسكى èsski, قديم kàdīm, كارقديم kyāri-kàdīm.

Ancients, *s. pl.* متقدمين mùtakàd-dimīn, اسكی زمان ادملری èsski-zà-màn-àdamlari.

And, *c.* و vè, دە dè, دخی dàkhi.

Anecdote, *s.* فقرە fìkra, منقبە mànkabé.

Anemone, *s.* مانسە mànissa.

Angel, *s.* ملك mèlek, ملائكە mèlā'iké.

Angelic, *a.* ملكی mèlekī.

Anger, *s.* دارغینلق dàrghinlik, قیزغینلق kìzghinlik, غضب ghàzab.

Angle, *s.* كوشە kyùshé, زاویە zā-vìyyé; —, *v.n.* اولتەایلەبالق اولامق òlta-ila-bàlik-àwlamak.

Angry, *a.* دارغین dàrghin; to be —, *v.n.* دارلمق dàrìlmak, قیزمق kìzmak, كوجنمك ghyùjènmek, غضبە كلمك ghàzaba-ghèlmek, حدتلنمك hìddètlenmek.

Anguish, *s.* عظیم درد "àzīm-dèrd, عظیم كدر "àzīm-kèder.

Angular, *a.* كوشەلو kyùshéli.

Animal, *s.* حیوان hàywān; —, *a.* حیوانی hàywānī.

Animate, *v.a.* جان ویرمك jàn-vèrmek, جانلندرمق jànlandirmak, احیا ìhyā-et.

Animated, *a.* بشاشتلو bèshāshètli.

Animation, *s.* بشاشت bèshāshèt.

Animosity, *s.* عداوت "àdāvèt, كین kīn, كینە kīné.

Aniseed, *s.* اناسون ànassòn.

Ankle, *s.* طوپوق tòpùk.

Annalist, *s.* مورخ mùvèrrikh وقعەنویس wàk"à-nùwīss. [tàwārīkh.)

Annals, *s. pl.* تاریخ tārīkh (pl. تواریخ

Annex, *v.a.* الحاق ìlhāk-et, ضم zàmm-et.

Annihilate, *v.a.* وجودینی قالدرمق vù-jūdini-kàldirmak, یوق yòk-et, افنا ìfnā-et.

Anniversary, *s.* كون ghyùn.

Announce, *v.a.* خبرویرمك khàber-vèrmek, تبلیغ tèblīgh-et, افادە ìfādé-et.

Annoy, *v.a.* تعجیز tà"jīz-et, صقندی ویرمك sìkinti-vèrmek, اذیت ویرمك èzìyyèt-vèrmek, راحتسز rāhatsiz-et; كوجندرمك ghyùjèndirmek, كوجنە كتمك ghyùjuna-ghìtmek.

Annoying, *a.* ادمك كوجنە كیدر àdaming-ghyùjuna-ghìder.

Annoyance, *s.* اذیت èzìyyèt, صقندی [sìkinti.

Annual, *a.* سنوی sènévī.

Annuity, *s.* سهیم sèhīm, ایراد īrād.

Annul, *v.a.* فسخ fèsskh-et, ابطال ìbtāl-et, بطال bàttāl-et. [minda.

Annular, *s.* حلقه‌رسمنده hàlka-rèss-

Anoint, *v.a.* ياغ سورمك yāgh-sùrmek, تدهين tèdhīn-et. [mùdèhhèn.

Anointed, *a.* مسيح mèssīh, مدهن

Anomalous, *a.* Anomaly, *s.* خلاف العاده khìlāfu-'l-"ādé.

Anonymous, *a.* امضاسز ìmzāssìz.

Another, *a.* بشقه‌بر bàshka-bìr, ديكربر dìgher-bìr.

Answer, *s.* جواب jèwāb; —, *v.a.* جواب ويرمك jèwāb-vèrmek; —, *v.n.* اولمق òlmak; اويمق ùymak; — for, كفيل اول kèfīl-ol; مسئول اول mès-s'ūl-ol.

Answerable, *a.* مسئول mèss'ūl.

Ant, *s.* قارنجه kàrinja.

Antagonist, *s.* خصم khàssim.

Antarctic, *a.* جنوبى jènūbī.

Antecedent, *a.* سالف sālif, سابق sābik, مقدم mùkàddem; —, *s.* مقدم mùkàddem; موصول‌به mèv-sūlun-bìh. [-èvvel.

Antediluvian, *a.* طوفاندن اول tūfāndan-

Antelope, *s.* جيران jèyrān (jèylān), اهو āhū.

Anterior, *a.* سالف sālif, سابق sābik, مقدم mùkàddem.

Anthropophagi, *s.pl.* يامیام yàmyàm.

Antichamber, *s.* ديوانخانه dīwan-khāné.

Antichrist, *s.* دجال dèjjāl. [khāné.

Anticipate, *v.a.* اويمق ùmmak, مأمول mè'mūl-et; اول طورانمق èvvel-dàw-ranmak; طلب اولنمزدن اول حس ايدوب ويرمك ياخود يابمق tàleb-òlunmazdan-èvvel-hìsss-èdup-vèrmek-yā-khud-yàpmak.

Antidote, *s.* علاج "ìlāj.

Antimony, *s.* تيموربوزان tīmūr-bòzan (dèmir-bòzan.)

Antipathy, *s.* نفرت nèfrèt; عداوت "àdāvèt, خصومت khùssūmèt.

Antique, *s.* عتيقه "àntika; —, *a.* اسكى èsski, عتيق "àtīk, قديم kàdīm, كارقديم kyāri-kàdīm.

Antiquity, *s.* عتيقه "àntika; اسكى زمان èsski-zàmàn.

Antler, *s.* بوينوز bòynuz.

Anus, *s.* مقعد màk"àd.

Anvil, *s.* اورس ùrss.

Anxiety, *s.* قصاوت kàssāvèt; تلاشى tèlāshī (tèlàsh.)

Any, *pro.* بر bìr, برآز bìr-àz, بعض bà"zi;

هیچ hìch, هیچ بر hìch-bìr.
Anybody, *pro.* كمسنه kìmèssné (kìmssé.)
Anyhow, *ad.* نصل اولورسه nàssl-òlursa ; هیچ بردرلو hìch-bìr-dùrlu.
Apace, *ad.* چابك chàbuk.
Apart, *ad.* ایری àyri.
Apartment, *s.* اوطه òda ; دائره dā'iré.
Apathy, *s.* قیدسزلق kàydsizlik, عدم تقید "àdémi-tàkàyyud.
Ape, *s.* میمون màymūn, شبك shèbek ; —, *v.a.* تقلید ا tàklīd-et.
Aperient, *a.* مسهل mùsshil (ss-h.)
Aperture, *s.* دلیك dèlik, ارالق àralik, اچقلق àchiklik, نفسلك nèfesslik.
Apex, *s.* رأس rè'ss, ذروه zìrvé.
Aphelion, *s.* حضیض hàdīd.
Apiece, *ad.* بهرینه bèhèrina.
Apocryphal, *a.* مشکوك mèshkyūk.
Apogee, *s.* حضیض hàdīd. [lémek.
Apologize, *v.n.* عذردیلمك "ùzr-dì-
Apology, *s.* عذرنامه "ùzrnāmé ; عذربیانی "ùzr-bèyāni.
Apoplexy, *s.* طمله dàmla, نزول nùzūl.
Apostacy, *s.* ارتداد ìrtidād.
Apostate, *s.* مرتد mùrtèdd (mùrtàd), دونمه dùnma.
Apostatize, *v.n.* دیندندونمك dīnin-dan-dùnmek.
Apostle, *s.* رسول rèssūl, مرسل mùrsèl ; the apostles of Christ, حواریون hàwārìyyūn. [ìsspènchiyàr.
Apothecary, *s.* اجزاجی èjzāji, اسپنچیار
Appal, *v.a.* قورقتمق kòrkutmak, تخویف ا tàkhwīf-et.
Appanage, *s.* اربه‌لق àrpalik, باشمقلق bàshmaklik.
Apparatus, *s.* طاقم tàkim, الاتادوات ālāt-èdawāt.
Apparel, *s.* اثواب èsswāb (èssbab), لباس lìbàss, البسه èlbissé.
Apparent, *a.* ظاهر zāhir, بدیدار bèdī-dār, هوادا hùwèydā, اشكار āshikyār.
Apparently, *ad.* غالبا ghāliba ; ظاهرا zāhira. [khàyālé.
Apparition, *s.* ظهور zùhūr ; خیاله
Appeal, *v.n.* دوشمك dùshmek, صیغنمق sìghinmak; مراجعت ا mùrāja"àt-et.
Appear, *v.n.* کورنمك ghyùrunmek, کوزکمك ghyùzikmek, ظهورایتمك zùhūr-et ; it appears, *v. imp.* غالبا ghāliba ; کلور ghèlir, کورنیور ghyùruniyor.
Appearance, *s.* صورت sūrèt, هیئت

hèy'èt; كورنش ghyùrunush; ظهور zùhūr.

Appease, *v.a.* تسكين tèsskīn-et.

Append, *v.a.* ضم zàmm-et, علاوه "ìlāvé-et.

Appendage, Appendix, *s.* تتمه tètìmmé, ضميمه zàmīmé, علاوه "ìlāvé.

Appertain, *v.n.* راجع او rāji"-ol, منوط او mènūt-ol, متعلق او mùta"àllik-ol.

Appetite, *s.* اشتها ìshtihā (ìshtàh.)

Apple, *s.* الما èlma.

Applicable, *a.* دوقنور dòkunur; مناسبت الور mùnāssébèt-àlir.

Application, *s.* دوقندرش dòkundu-rush, يايشدرش yàpìshdirish; دوشش dùshush, باش اورش bàsh-ùrush (wùrush), مراجعت mùrāja"àt; چالشش chàlìshish, سعی وغیرت sà"y-u-ghàyrèt, صرف ذهن sàrfi-zìhn, جدوجهد jìdd-u-jèhd.

Apply, *v.a.* دوقندرمق dòkundurmak, يايشدرمق yàpìshdirmak; سورمك sùrmek; تطبيق tàtbīk-et; طلا tàlā-et; —, *v.n.* باش اورمق bàsh-wùrmak, دوشمك dùshmek, مراجعت mùrāja"àt-et; — for, اسمك ìssté-mek, استدعا ìsstìd"ā-et, مطالبه mùtālébé-et, مطلوب màtlūb-et; — one's self, چالشمق chàlìshmak, سعی sà"y-et, سعی وغیرت sà"y-u-ghàyrèt-et.

Appoint, *v.a.* تعيين tà"yīn-et, نصب nàssb-et, تخصيص tàkhsīss-et.

Appointment, *s.* مأموريت mè'mū-rìyyèt; ایش ìsh.

Apportion, *v.a.* حصه حصه تقسیم hìsssé-hìsssé-tàksīm-et.

Apposite, *a.* يوللو yòllu, مناسب mù-nāssib.

Appraise, *v.a.* قيمت تقدير kīmèt-tàkdīr-et, بها بچمك bàhà-bìchmek (pàhà.)

Appreciate, *v.a.* تقدير tàkdīr-et, قدرینی بلمك kàdrìnì-bìlmek.

Apprehend, *v.a.* طوتمق tùtmak, يقالمق yàkalamak, اخذ وگرفت àkhz-u-ghìrìft-et; اكلامق ànglamak (ànnamak), درك dèrk-et; قورقمق kòrkmak.

Apprehension, *s.* اخذوگرفت àkhz-u-ghìrìft; فهم وادراك fèhm-u-ìdrāk; قورقو kòrku.

Apprehensive, *a.* قورقوسی اولان kòr-kussu-òlan.

Apprentice, *s.* شاگرد shāghird; —,

v.a. شاكردلكه ويرمك shāghirdlighé-vèrmek. [ghirdlik.

Apprenticeship, *s.* شاكردلك shā-

Apprize, *v.a.* خبرويرمك khàber-vèr-mek.

Approach, *s.* يول yòl; تقرب tàkàr-rub; —, *v.a.* & *n.* تقرب ا tàkàr-rub-et, يقينلاشمق yàkinlashmak, يقين وارمق yàkin-vàrmak.

Approbation, *s.* تحسين tàhsīn, استحسان ìsstìhsān.

Appropriate, *v.a.* تخصيص ا tàkhsīss-et; —, *a.* مناسب mùnāssib.

Approval, *s.* استحسان ìsstìhsān; on —, *ad.* مخير mùkhàyyèr.

Approximate, *a.* تقريبي tàkrībī, تخميني tàkhmīnī; —, *v.n.* تقرب ا tàkàr-rub-et.

Approximately, *ad.* تقريبا tàkrība, تخمينا tàkhmīna.

Approximation, *s.* تقرب tàkàrrub; تخمين tàkhmīn.

Apricot, *s.* قيسى kàyssi, زردالو zèrdāli.

April, *s.* نيسان nīssān.

Apron, *s.* پشتمال pèshtamàl.

Apt, *a.* مستعد mùsstà"idd. [tì"dād.

Aptitude, Aptness, *s.* استعداد ìss-

Aquafortis, *s.* تيزاب tīzāb, كذاب صوبى kèzab-suyu.

Aqueduct, *s.* صويولى sù-yòlu, كمر kèmer, كمرلر kémerler.

Arable, *a.* اكلوربچلور èkilir-bìchilir, مزروع mèzrū"; — land, *s.* مزرعه mèzra"à, طرلا tàrla.

Arbiter, Arbitrator, حكم hàkem.

Arbitrate, *v.n.* ايرد ا àyrd-et.

Arc, *s.* قوس kàvss.

Arch, *s.* كمر kèmer.

Archer, *s.* كمانكش kèmankèsh.

Architect, *s.* معمار mì"màr, قالفه kàlfa.

Architecture, *s.* فن معمارى fènni-mì"màrī; بنا bìnā; بنالر bìnālar.

Archives, *s. pl.* قيودات kùyùdāt, دفترخانه dèfterkhāné, اوراق مخزنى èvràk-màkhzéni.

Arctic, *a.* شمالى shìmālī.

Ardent, *a.* اتشلو àtèshli; يانار yànar.

Ardour, *s.* كرميت ghèrmìyyèt.

Arduous, *a.* كوچ ghyùch, چتين chètin, متعسر mùta"àssir.

Area, *s.* سطح sàth (t-h.)

Argue, *v.n.* لقردى ا làkirdi-et, مباحثه ا mùbāhéssé-et; چكلديارشى ا chèngé-yārishi-et.

Argument, *s.* لقردی làk*i*rd*i*, كلام kèlām, سوز sùz.

Arid, *a.* قورو kùru, چول chùl.

Arise, *v.n.* قالقمق kàlkm*a*k; طوغمق dò*gh*mak, طلوع ا tùlū‘‘-et; نشئت ا nèsh‘èt-et, لازم كلمك lāz*i*m-ghèl-mek. [sāb (hès-).

Arithmetic, *s.* علم حساب ‘‘ìlmi-hìs-

Ark, *s.* Noah's —, نوح كميسى nūh--ghèmissi; — of the covenant, تابوت سكينه tābūti-sèkīné.

Arm, *s.* قول kòl; سلاح silāh; —, *v.n.* سلاحلنمق silāhl*a*nm*a*k; —, *v.a.* سلاح ويرمك silāh-vèrmek; دوناتمق dòn*a*tm*a*k.

Arm-chair, *s.* قولتقلی kòltuklu, قولتقلی صندالیه kòltuklu-sāndālìyyé.

Armfull, *s.* قوجاق kùjak, قوجاق طولوسی kùjak-dòlussu.

Armillary sphere, *s.* كرهٔ مشبكه k*y*ùré-‘i-mùshèbbéké.

Armistice, *s.* متاركه mùtāréké.

Armlet, *s.* بازوبند bāzūbènd.

Armorer, *s.* قلیجی kìlìjji, تفنكجی tù-fènkji, چاقمقجی ch*a*kmakj*i*.

Armory, *s.* جبه خانه jèbé-khāné.

Armour, *s.* زره zìrh; سلاح silāh.

Armpit, *s.* قولتق kòltuk.

Army, *s.* اردو òrdu, عسكر ‘‘àsskər-

Aromatic, *a.* قوقولو kòkulu.

Around, *ad.* & *pr.* اطرافه ètrāf*a*, اطرافده ètrāfd*a*.

Arouse, *v.a.* قالدرمق kàld*i*rm*a*k, اویاندرمق ùy*a*nd*i*rm*a*k.

Arrange, *v.a.* دیزمك dìzmek, ترتیب ا tèrtìb-et, تنظیم ا t*a*nzīm-et, نظامه قومق nìzāma-kòm*a*k; قرارلاشدرمق kà-rārlashd*i*rm*a*k.

Arrangement, *s.* ترتیب tèrtīb, نظام nìzām; قرار kàràr. [صف sàff.

Array, *s.* ترتیب tèrtīb, نظام nìzam,

Arrayed, *a.* كیلر ghìyili, ملبس mù-lèbbèss. [bàkāyā.

Arrears, *s. pl.* مانده māndé, بقایا

Arrest, *s.* حبس hàbss; —, *v.a.* اخذ وكرفت ا àkhz-u-ghìrìft-et; توقیف ا tèvkīf-et.

Arrival, *s.* قدوم kùdūm, كلش ghèlish; وصول vùssūl, وارش vàrish.

Arrive, *v.n.* كلمك ghèlmek, وارمق vàr-mak, واصل ا wāss*i*l-òl, وصول بولمق wùssūl-bùlm*a*k. [tèkèbbur.

Arrogance, *s.* تعظم t*à*‘‘*à*zzum, تكبر

Arrogant, *a.* متكبر mùtékèbbir.

Arrogate to one's self, *v.a.* قالقشمق kàlk*ishmak*, اوزرينهالمق ùzériné-àlm*a*k.

Arrow, *s.* اوق òk, تير tīr, سهم sèhm.

Arse, *s.* كوت ghy*ù*t, دبر dùbr, كون ky*ù*n.

Arsenal, *s.* طوپخانه tòp-khānɛ́.

Arsenic, *s.* سيجان‌اوتی sìchan-òtu.

Art, *s.* صنعت sàn''àt; فن fènn; معرفت mà''rifèt; حيله hīlɛ́.

Artery, *s.* شاه‌طمر shāh-dàmar.

Artful, *a.* شيطان shèytàn, حيله‌باز hīlébāz.

Artichoke, *s.* انكنار ìnghinār; Jerusalem —, يرالماسی yɛ̀r-èlmass*i*.

Article, *s.* متاع màtā'', مال màl; بند bend, فقره fìkr*a*; definite —, حرف‌تعريف hàrfī-tà''rīf; indefinite —, ادات‌تبهيم èdāti-tèbhīm.

Artifice, *s.* حيله hīlɛ́.

Artificer, *s.* اصناف èssn*à*f, اهل‌صنعت èhli-sàn''àt.

Artificial, *a.* صنعی sùn''ī, مصنع mùsànnà'', يابمه y*à*pm*a*, تقليد tàklīd.

Artillery, *s.* طوپلر tòpl*a*r, طوپجی‌عسكری tòpj*i*-''àsskɛri. [èhli-sàn''àt.

Artisan, *s.* اصناف èssn*à*f, اهل‌صنعت

Artist, *s.* رسام rèssām.

Artless, *a.* صافدرون sāfdérūn; حيله‌سز hīléssiz.

As, *c.* چونكه chùnku, چون chūn; *ad.* ايكن ìkèn; as . . . . as . . . ., قدر kàdr; as soon as, ديغی‌كبی -di*gh*i-ghìbi; as it were, as though, كانكه sànki; as for, as to, كلنجه ghèlinjɛ́; as much, بوقدر bù-kàdr, اولقدر òl-kàdr (ò-); as much as . . . ., قدر kàdr; as well as, كبی ghìbi, قدر kàdr. [صعودا sù''ūd-et.

Ascend, *v.a.* & *n.* چيقمق chìkm*a*k,

Ascendency, *s.* نفوذ nùfūz, اعتبار ì''tibār, حكم hùkm.

Ascension, *s.* صعود sù''ūd.

Ascent, *s.* صعود sù''ūd; يوقش yòkush.

Ascertain, *v.a.* تحقيق‌ا tàhkīk-et.

Ash, Ashes, *s.* كول ky*ù*l; ash-tree, ديش‌بوداق‌اغاجی dìsh-bùdàk-*àgha*j*i*.

Ashamed, *a.* محجوب màhjūb; to be —, *v.n.* اوطانمق ùtànm*a*k.

Ashore, *ad.* قره‌يه kàr*a*y*a*, قره‌ده kàr*a*d*a*.

Aside, *ad.* بريانه bìr-y*à*n*a*, برطرفه bìr-tàrafa; بريانده bìr-y*à*nd*a*, برطرفده bìr-tàrafd*a*; ايری àyri.

Ask, *v.a.* صورمق sòrm*a*k, سؤال

sù'āl-et; اسملك ìsstémek.

Askew, Aslant, *ad.* ارقورى àrkuri (àykiri), چاربق chàrpik.

Asleep, *a.* اويويور ùyuyor, اويومش ùyumush, اويقوده ùykuda.

Asparagus, *s.* قوش قونمز kùsh-kònmàz.

Aspect, *s.* منظره mànzara; باقش bà-kish; هيئت hèy'èt; نظارت nèzārèt.

Aspire, *v.n.* كوزديكمك ghyùz-dìkmek, امل ا èmel-et. [khàr.

Ass, *s.* اشك èshek, حمار hìmār, خر

Ass-colt, *s.* صيپه sìpa.

Assail, *v.a.* هجوم ا hùjūm-et.

Assailant, *s.* هجومجى hùjūmju, هجوم ايدن hùjūm-èdɴɴ.

Assassin, *s.* قانلو kànli, قاتل kātīl.

Assassinate, *v.a.* اولدرمك ùldurmek, قتل ا kàtl-et, تلف ا tèlef-et.

Assassination, *s.* قتل kàtl.

Assault, *s.* يورويش yùruyush, هجوم hùjūm; اوزرينه يوريمك ùzériné-yùrumek, يورويش ا yùruyush-et, هجوم ا hùjūm-et.

Assay, *v.a.* محكه طوتمق màhèkké-tùtmak (mèhènké), عيارينه باقمق "àyàrina-bàkmak.

Assemble, *v.a.* طوپلامق tòplamak, جمع ا jèm"-et; —, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak, جمع او jèm"-òl, تجمع ا tèjèmmu"-et.

Assembly, *s.* جمعيت jèm"ìyyèt.

Assent, *s.* رضا rìzā, موافقت mùwāfakàt; —, *v.n.* رضاويرمك rìzā-vèr-mek, موافقت ا mùwāfakàt-et.

Assert, *v.a.* ادعا ا ìddi"ā-et, ديمك dèmek.

Assertion, *s.* لاقردى làkirdi, سوز sùz, قول kàvl, ادعا ìddi"ā.

Assets, *s.pl.* مال ايله اقچه màl-ila-àkcha.

Asseveration, *s.* يمين yèmīn.

Assiduity, *s.* اقدام ìkdām.

Assiduous, *a.* مقدم mùkdim, چالشقان chàlìshkàn.

Assign, *v.a.* تعيين ا tà"yīn-et, تخصيص ا tàkhsīs-et; حواله ا hàwālé-et.

Assignee, *s.* وكيل vèkīl.

Assist, *v.a.* ياردم ا yàrdim-et, معاونت ا mù"āvénèt-et, امداد ا ìmdād-et; —, *v.n.* بولنمق bùlunmak, كلمك ghèlmek, حاضر او hāzir-ol.

Assistance, *s.* ياردم yàrdim, امداد ìmdād, اعانه ì"āné, معاونت mù"ā-vénèt.

Assistant, *s.* ياردمجى yàrdimji, معاون

mù"āvin, یاق yàmak.

Associate, *s.* ارقداش àrkadash, رفيق rèfīk, قرين kÀrīn; —, *v.n.* قوكشمق kòngushmak, كورشمك ghyùrushmek, ارقداشلق àrkadashlìk-et, اختلاط ìkhtilāt-et, الفت ùlfèt-et. [kòmpànya.

Association, *s.* شركت shìrkèt, قومپانيا

Assuage, *v.a.* تسكين tèsskīn-et.

Assume, *v.a.* الق Àlmak, قبول kÀbūl-et; اوزرينه الق ùzériné-Àlmak; كيرمك ghìrmek.

Assurance, *s.* سوز sùz, تأمينات tè'mīnāt (pl.); يمين yèmīn; اعتماد ì"timād, ثبات sèbāt; عارسزلق "àrsizlìk; سيغورته sìghūrta.

Assure, *v.a.* تأمين tè'mīn-et; يمين yèmīn-et; امين èmīn-et.

Astern, *ad.* ارقەسنه àrkassina, ارقەسنده àrkassinda; اردينه àrdina, اردنده àrdinda.

Asthma, *s.* ضيق النفس zīku-'n-nèfess, ضيق الصدر zīku-'ss-sÀdr.

Astonish, *v.a.* تعجب ايتدرمك tà-"àjjub-ètdirmek.

Astonished, *a.* متعجب mùta"àjjib; to be —, *v.n.* تعجب tà"àjjub-et, شاشمق shàshmak.

Astonishment, *s.* تعجب tà-"àjjub, حيرت hàyrèt. [-sÀlmak.

Astound, *v.a.* حيرته صالمق hàyrèta-

Astray, *ad.*, to go astray, *v.n.* ياكلش يول طوتمق yànglish-yòl-tùtmak (yānish.)

Astringent, *a.* صيقيجي sìkiji.

Astrologer, *s.* منجم mùnèjjim.

Astrology, *s.* علم نجوم "ìlmi-nùjūm.

Astronomer, *s.* اهل هيئت èhli-hèy'èt.

Astronomy, *s.* علم هيئت "ìlmi-hèy'èt.

Asunder, *ad.* ايكي پارچه ìki-pàrcha; ايرى àyri, منفصل mùnfÀssil.

Asylum, *s.* صيغنەجق ير sìghinajak-yèr, ملجا mèljā.

At, *pr.* ﺋﻪ É, *a*; ده dÉ, *da*.

Atheist, *s.* منكر بالله mùnkir-bì-'llāh.

Athletic, *a.* قوى kàwī, قوتلو kùvvètli.

Atmosphere, *s.* كرۀ هوا kyùrÉ'i-hàwā; هوا hàwā.

Atom, *s.* ذره zèrrÉ. [-hàwā; هوا hàwā.

Atone, *v.n.* كفارت kèfārèt-et.

Atonement, *s.* كفارت kèfārèt.

Atrocious, *a.* شنيع shènī", اشنع èshnà". [shènā"àt.

Atrociousness, **Atrocity**, *s.* شناعت

Attach, *v.a.* باغلامق bÀghlamak,

ربط râbt-et, بندا bènd-et; — one's self, *v.n.* باغلانمق bàghlanmak, علاقدا "àlāka-et. [mâhàbbèt.

Attachment, *s.* علاقه "àlāka, محبت

Attack, *s.* هجوم hùjūm; نوبت nùbèt, ظهور zùhūr, اصابت ìssābèt; —, *v.a.* هجوما hùjūm-et; عليهنه‌چيقشمق "àlèyhina-chìkishmak; اصابتا ìssābèt-et, ظهورا zùhūr-et.

Attain, *v.a.* واصل‌او wāssil-ol; بالغ‌او bālìgh-ôl; نائل‌او nā'il-ôl; مظفراو mùzàffer-ôl, موفق‌او mùwâffak-ôl; تحصيلا tàhsīl-et, كسبا kèssb-et.

Attainment, *s.* تحصيل tàhsīl.

Attempt, *s.* قالقشش kàlkishìsh; —, *v.n.* قالقشمق kàlkishmak.

Attend, *v.a.* بكلمك bèklémek; رفاقتا rèfākât-et; باقمق bàkmak, خدمتا khìdmèt-et (hìzmet.)

Attendance, *s.* رفاقت rètākât; خدمت khìdmèt (hìzmet); اتباع‌طاقمى ètbā"-tàkimi. [اتباع ètbā".

Attendant, *s.* رفيق rèfìk; attendants,

Attention, *s.* دقت dìkkàt, تقيد tâ-kàyyud, اهتمام ìhtimām.

Attentive, *a.* مقيد mùkàyyèd; to be —, *v n.* دقتا dìkkàt-et.

Attest, *v.a.* يمين‌ويرمك yèmīn-vèrmek; —, *v.n.* يمينا yèmīn-et, شهادتا shâhādèt-et.

Attestation, يمين yèmīn; شهادت shâhādèt.

Attic, *s.* طوان‌اراسى tâwàn-àrassi.

Attire, *s.* البسه èlbìssé, زى zìy, قيلق kìlìk, كسوت kìssvèt; —, *v.a.* كيندرمك ghìyindirmek.

Attitude, *s.* دورش dùrush, وضع wàz"i (pl. اوضاع èvzā"); هيئت hèy'èt.

Attract, *v.a.* جذبا jèzb-et, چكمك chèkmek. [-jāzibé.

Attraction, *s.* قوت‌جاذبه kùvvèti-

Attractive, *a.* جاذب jāzib.

Attribute, *s.* صفت sìfàt; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, عزوا "âzv-et, اسنادا ìssnād-et.

Auburn, *a.* ليسقه lìpìsska.

Auction, *s.* مزاد mèzād (mèzàt), مزايده mùzāyédé.

Auctioneer, *s.* مزادجى mèzādji, دلال dèllāl (tèllàl.) ["ārsiz.

Audacious, *a.* جسور jèssūr; عارسز

Audacity, *s.* جسارت jèssārèt; عارسزلق "ārsizlìk.

Audible, *a.* ايشديلور ìshìdilir.

Audience, *s.* ملاقات mùlākāt (interview); جماعت jèmā"àt, سامعين sāmi"īn.

Audit, *v.a.* حساب يوقلامق hìssāb-yòklamak, محاسبه mùhāssébé-et.

Auditor, *s.* دكليان dìngléyen (dīnè-yen), سامع sāmi"; محاسبجى mù-

Auger, *s.* بورغى bùrghu. [hāssébéji.

Aught, *s.* برشى bìr-shèy; هيچ برشى hìch-bìr-shèy.

Augment, *v.n.* آرتمق, ìàrtmak, ازدياد بولمق ìzdiyād-bùlmak, ترقى tèràkki-et; —, *v.a.* ارترمق àrtirmak, تكثير tèksīr-et. [tèzāyud, ترقى tèràkki.

Augmentation, *s.* ازدياد ìzdiyād, تزايد

Augur, *s.* كاهن kyāhin, فالجى fàlji.

Augury, *s.* فال fàl.

August, *s.* اغستوس àghosstoss; —, *a.* عالى "ālī, سامى sāmī.

Aunt, *s.* (paternal) حاله hàla; (maternal) تيزه tèyzé; (uncle's wife) ينكه yènghé. [mùssā"adé.

Auspices, *s. pl.* سايه sāyé, مساعده

Auspicious, *a.* مساعد mùssā"id.

Austere, *a.* سرت طبيعتلو sert-tàbī"àtli; رياضتلو rìyāzàtli.

Austerity, *s.* رياضت rìyāzàt.

Authentic, *a.* صحيح sàhīh, معتبر mù"té-

Authenticity, *s.* صحت sìhhàt. [bèr.

Author, *s.* باعث bā"iss, بادى bādī, صانع sāni"; مؤلف mù'èllif, مصنف mùssànnif.

Authoritative, *a.* امرانه āmirāné.

Authority, *s.* حكم hùkm, امر èmr; حاكم hakim, آمر āmir, ضابط zābit; اذن ìzn, رخصت rùkhsàt; مأذونيت mè'zūnìyyèt; سند sèned, برهان bùrhān.

Authorization, *s.* اذن ìzn, رخصت rùkhsàt; مأذونيت mè'zūnìyyèt.

Authorize, *v.a.* اذن ويرمك ìzn-vèr-mek, ترخيص tèrkhīss-et.

Autumn, *s.* كوز ghyùz, صوك بهار sòng-bàhār, فصل خريف fàssli-khàrīf.

Autumnal, *a.* خريفى khàrīfī.

Avail, *v.n.* فائده fā'idé-et; — one's-self of, *v.n.* قبول kàbūl-et.

Available,* *a.* حاضر hāzir, موجود mèvjūd, الده èldé. [khàssīsslik.

Avarice, *s.* خست khìsssèt, خسيسلك

Avaricious, *a.* خسيس khàssīss.

Avenge, *v.a.* انتقامنى المق ìntikāmini-àlmak; — one's-self, *v.n.* انتقام المق ìntikām-àlmak.

Average, *a.* وسط wàssat, اورته òrt*a*.
Averse, *a.* راضی دکل rāzi-dì*gh*il.
Aversion, *s.* عدم رضا "àdémi-rìzā; نفرت nèfrèt.
Avoid, *v.a.* صاقنمق sàk*in*m*a*k, قاچنمق kàch*in*m*a*k, چکنمك chèkinmek.
Avow, *v.a.* اقرارا ìkrār-et, اعترافا ì"tirāf-et.
Awake, *a.* اویانق ùy*a*nìk; —, *v.a.* اویانمق ùyànm*a*k; —, *v.a.* اویاندرمق ùyànd*i*rm*a*k.
Award, *s.* حکم hùkm, قرار kàrār.
Aware (to be), *v.n.* خبری او khàbéri-òl; (to become), خبرالمق khàber-àlm*a*k.
Away, *ad.* اوزاغه ùzà*gh*a, اوزاقده [ùzàkd*a*.
Awful, *a.* قورقنجلو kòrkunjlu.
Awhile, *ad.* برووقت bìr-wàkìt, براز bìr-àz.
Awkward, *a.* یاقشمز y*a*k*i*shm*a*z, یاقشقسز [y*a*k*i*sh*i*ks*i*z.
Awl, *s.* بیز bīz.
Awning, *s.* تنته tènt*a*.
Awry, *a.* چارپق chàrp*i*k.
Axe, *s.* بالطه bàlt*a*.
Axle, *s.* دنکل dìnghil.
Azure, *a.* اچق مائی *a*ch*i*k-mā"ī(màvi), کوك مائیسی ghyùk-mā"issi(māvissi.)

B.

Babbler, *s.* کوزه ghèvézé, بوش بوغاز bòsh-bò*gh*àz.
Babe, *s.* چوجق chòjuk, بیك bèbek.
Baboon, *s.* میمون màymūn.
Bachelor, *s.* بیکار bīk*y*ār (bèyk*y*ār.)
Back, *s.* ارد àrd; ارقه àrk*a*; صرت s*i*rt; ظهر zàhr; ترس tèrss; کیرو ghèri; ورا vèrā; —, *ad.* کیرو ghèri, کیرویه ghèriy*a*, کیروده ghèrid*a*; —, *v.a.* & *n.* (a boat in rowing) سیا sīyé-et.
Backgammon, *s.* طاولهاویونی tàwl*a*-òyunu.
Backwards, *ad.* ترسنه tèrssin*a*, ترس tèrss, کیروکیرو ghèri-ghèri, قیچین قیچین kìch*i*n-kìch*i*n.
Bad, *a.* فنا fèna; بوزق bòzuk; قالپ kàlp; کوتو k*y*ùtu, ایش یوق ìsh-yòk.
Bag, *s.* توربه tòrb*a*, کیسه kèyssé.
Baggage, *s.* اشیا èshyā, یوك yùk, [برتی pìrti.
Bail, *s.* کفیل kèfil.
Bait, *s.* یم yèm; —, *v.a.* یم ویرمك yèm-vèrmek; یملمك yèmlémek.
Bake, *v.a.* فرونده پشرمك f*i*rìnd*a*-pìshirmek; —, *v.n.* فرونده پشمك f*i*rìnd*a*-pìshmek.

Bake-house, *s.* فرون fìrin.

Baker, *s.* اتمكجى ètmekji (èkmekji); فرونجى fìrinji.

Balance, *s.* ترازو tèrāzi; فضله fàzla.

Balanced, *a.* دنك dènk.

Balcony, *s.* شاهنشين shāhnishīn.

Bald, *a.* باشى طاس bàshi-tàss; كل kèl.

Bale, *s.* دنك dènk.

Ball, *s.* طوپ tòp; يومق yùmak; گله ghyùllé; قورشون kùrshun; بالو bàlo.

Ballast, *s.* صفره sàfra.

Balloon, *s.* بالون bàlon, چادر chàdir.

Ballot, *s.* قرعه kùr"à, پيانقو pìyànko.

Bamboo, *s.* قامش kàmish.

Band, *s.* باغ bàgh; طاقم tàkim, بولك bùluk; موزيقه mùzika.

Bandage, *s.* صارغى sàrghi.

Banish, *v.a.* سورمك sùrmek, سوركون ا sùrghyun-et, نفى ا nèfy-et; دفع ا dèf"-et. [نفى nèfy.

Banishment, *s.* سوركون sùrghyun,

Bank, *s.* صوكنارى sù-kènàri; سد sèdd; بانقه bànka.

Banker, *s.* صراف sàrrāf (sàraf)

Bankrupt, *s.* مفلس mùfliss.

Banner, *s.* بيراق bāyrak, سنجاق sàn-jak, باندره bàndara.

Banquet, *s.* ضيافت zìyāfèt.

Baptize, *v.a.* وافتيز ا wàftiz-et.

Bar, *s.* قول kòl; صيرق sìrik; قومسال kùmsàl; مانع mānì"; —, *v.a.* منع ا mèn"-et, مانع او mānì"-òl.

Barb, *s.* عرب اتى "àrab-àti.

Barbarian, *s.* ترك tùrk, وحشى ادم vàhshi-àdam. [sizlik.

Barbarity, *s.* انسانيتسزلك ìnsānìyyèt-

Barbarous, *a.* انسانيتسز ìnsānìyyètsiz; قبا kàba, تربيهسز tèrbìyyéssiz.

Barber, *s.* بربر bèrber.

Barberries, *s.* عنبربارس "ànbèrbāriss.

Bare, *a.* چپلاق chìplàk; اچق àchik; قورو kùru; —, *v.a.* اچمق àchmak.

Barefoot, *ad.* يالين اياق yàlin-àyak.

Barely, *ad.* گوچ بلا ghyùch-bèla.

Bargain, *s.* بازارلق pàzarlik; —, *v.n.* بازارلق ا pàzarlik-et.

Barge, *s.* ماغونه màghona; صندال sàndàl, فلوقه fìlika.

Bark, *s.* اغاج قبوغى àghaj-kàbughu; ناوى nàvi; —, *v.n.* حاولامق hàw-lamak; —, *v.a.* قبوغنى صويمق kà-bughunu-sòymak.

Barley, *s.* ارپه àrpa.

Barn, *s.* انبار ànbar.

Barometer, *s.* هواترازوسی hàwa-tèrā-zissi. [lāgh.
Barracks, *s.* قشلا kìshla, قشلاغ kìsh-
Barrel, *s.* فوچی fìchi, واریل vàril; gun-barrel, تفنکك‌تیموری tùfèghing-dèmiri; double-barrel gun, چفته‌تفنك chìfté-tùfèk.
Barren, *a.* قسر kìssr; چول chùl, محصولسز màhsūlsiz; خیرسز khàyrsiz.
Barrier, *s.* قپو kàpi.
Barrow, *s.* ال‌عربه‌سی èl-"àrabassi.
Barter, *s.* ترانپه trànpa, دیکش dìghish; *v.a.* & *n.* ترانپه‌ا trànpa-et, دیکشا dìghish-et.
Base, *s.* کرسی kyùrsi; قاعده kā"idé; —, *a.* الچق àlchàk.
Base-line, *s.* ضلع معلوم dìl"i-mà"lūm.
Bashful, *a.* محجوب màhjūb, اوطانغاج òtànghàch. [حوض hàwz.
Basin, *s.* کاسه kyāssé, چناق chànak;
Basis, *s.* اساس èssāss.
Basket, *s.* سپد sèped, کوفه kyùfé.
Bason, *s.* لکن lèghen.
Bastard, *s.* & *a.* پیچ pìch.
Bastinado, *s.* طیاق dàyak.
Bastion, *s.* طابیه tàbiya.
Bat, *s.* چومق chòmak; یراسه yèrassa.

Bath, *s.* حمام hàmmām (hàmam.)
Bathe, *v.n.* صویه‌کیرمك sùya-ghìrmek; یقانمق yìkanmak; —, *v.a.* یقامق yìkamak.
Battalion, *s.* طابور tàbur.
Batter, *v.a.* دوکمك dùghmek.
Battery, *s.* طابیه tàbiya.
Battle, *s.* جنك jènk, غوغا (kàwgha), محاربه mùhārébé.
Bawl, *v.n.* حیقرمق hàykirmak, باغرمق bàghirmak.
Bay, *s.* (gulf) کورفز kyùrfez; (tree) دفنه dèfné; (colour) دورو dòru.
Bayonet, *s.* سونکی sùnghyu.
Be, *v.n.* اولمق òlmak; بولنمق bùlun-mak, موجوداول mèvjūd-òl.
Beach, *s.* یالی‌کناری yàli-kènāri.
Beacon, *s.* نشان nìshàn, علامت "àlāmèt.
Bead, *s.* تسبیح‌دانه‌سی tèssbīh-dānéssi; beads, *s. pl.* تسبیح tèssbīh.
Beak, *s.* بورون bùrun, غاغه ghàgha; امزك èmzik.
Beam, *s.* (of wood) کرش kìrish; (of light) شعاع shù"ā", پرتو pèrtèv.
Bean, *s.* (broad) باقله bàkla; (kid-ney) فصولیه fàssūlya.

Bear, *s.* آیو àyi; —, *v a.* قالدرمق kàldirmak; طیانمق dàyanmak, چکمك chèkmek, تحمل ا tàhàm-mul-et; (fruit, &c.) ویرمك vèr-mek; (children) طوغرمق dòghur-[mak.

Beard, *s.* صقال sàkal.

Bearer, *s.* حامل hāmil, دارنده dā-rèndé.

Bearing, *s.* (direction) جهت jìhèt, کرته kèrté; (armorial) ارمه àrma.

Beast, *s.* حیوان hàywān.

Beat, *v.a.* دوکمك dùghmek; (over-come) بوزمق bòzmak, الت ا àlt-et.

Beating, *s.* طیاق dàyak. [dìlbèr.

Beautiful, *a.* کوزل ghyùzèl, دلبر

Beauty, *s.* کوزللك ghyùzèllik; حسن [hùssn.

Beaver, *s.* قوندوز kùnduz.

Because, *c.* زیرا zīrā, چونکه chùnku, شوسببدنکه shù-sèbebdàn-ki.

Beckon, *v.n.* اشارت ا ìshāret-et.

Become, *v.n.* اولمق òlmak; (suit) یاقشمق yàkishmak.

Bed, *s.* یتاق yàtak, دوشك dùshèk; (stratum) طبقه tàbaka; (of flow-ers) تخته tàkhta.

Bedstead, *s.* کرەوت kèrévet.

Bee, *s.* اری àri, بال اریسی bàl-àrissi.

Beehive, *s.* اری قوانی àri-kòwàni.

Beech, *s.* کولکن ghyùlghèn.

Beef, *s.* صیغراتی sìghir-èti.

Beer, *s.* اربهصویی àrpa-sùyu, بیره bìra

Bees'-wax, *s.* بالموی bàl-mumu.

Beet, Beetroot, *s.* پانجار pànjàr.

Beetle, *s.* (insect) بوجك bùjèk; (fullers', &c.) دیبکالی dībèk-èli.

Before, *pr.* (in front) اوکنه ùnguna, اوکنده ùngunda; (in time) دناول dan-èvvel; —, *ad.* اول èvvel, مقدم mùkàddem, مقدما mùkàd-démā; ایلرو ìléri.

Beg, *v.a.* استمك ìsstémek, دیلەمك dìlémek; —, *v.n.* دیلنمك dìlenmek.

Beget, *v.a.* حاصل ا hāssìl-et, ایراث īrāss-et; (procreate) یاپمق yàp-mak, پیدا ا pèydā-et.

Beggar, *s.* دیلنجی dìlènji.

Begin, *v.a.* & *n.* باشلامق bàshlamak.

Beginning, *s.* باش bàsh; باشلانغج bàshlanghij; ابتدا ìbtidā, اول èvvel.

Behaviour, *s.* طوروحرکت tàwr-u--hàrékèt, اطوار àtwàr, حرکت hà-rékèt.

Behead, *v.a.* باشنیکسمك bàshini-

-kèssmek, بويوننى اورمق bòyunúnu-wùrmak.

Behind, *pr.* اردينه àrd*in*a, اردنده àrd*i*nda; ارقەسنه àrk*assina*, ارقەسنده àrk*assi*nda; كيروسنه ghèrissina, كيروسنده ghèrissinda; —, *ad.* كيرو ghèri, كيرودە ghèrida, ورادە vèrāda.

Behindhand, *ad.* كيچ ghèch; to be —, *v.n.* كيچ قالمق ghèch-kàl-mak; يتشەمامك yètishém*a*mek.

Behold, *v.a.* باقمق bàkmak, كورمك ghyùrmek; —, *int.* استه ìshta, نا nā.

Being, *s.* (thing) شى shèy; كائن kyā'in, موجود mèvjūd, واراولان vàr-òlan; (existence) وارلق vàr-lik, وجود vùjūd, موجوديت mèvjū-dìyyèt, كون kèvn, كينونت kèy-nūnèt.

Belch, *v.n.* كەكرمك ghé*gh*irmek, كيرمك ghèyirmek; —, *s.* كەكرمه ghè*gh*irma, كيرمه ghèyirma.

Belief, *s.* اعتقاد ì''tikād; ايمان ìmān.

Believe, *v.a.* اينانمق ìnànmak, قولاق ويرمك kùlàk-vèrmek; اعتقادا ì''tikād-et; ايمانا ìmān-et.

Believer, *s.* مؤمن mù'min, مسلم mùsslim.

Bell, *s.* (large) چاك chàng; (small) چنغراق chìngharàk; (of a time-piece) زل zìl.

Belligerent, *a.* & *s.* محارب mùhārib.

Bellows, *s.* كورك kyùruk.

Bell-metal, *s.* توج *or* طوج tùj (tùnch.)

Belly, *s.* قارن karn.

Belong, *v.n.* مخصوص اول màkhsūss-òl; متعلق اول mùta''àllìk-òl, منسوب اول mènsūb-òl.

Beloved, *a.* عزيز ''àzīz; سوكيلو sèv-ghili; (mas.) معشوق mà''shūk; (fem.) معسوقه mà''shūka.

Below, *pr.* التنه àlt*i*na, التنده àlt*inda*; التيانينه àlt-yàn*i*na, التيانينده àlt-yàn*i*nda; تحتنه tàht*i*na, تحتنده tàht*i*nda; زيرينه zīrina, زيرينده zī-rinda; —, *ad.* التة àlta, التده àltda; التيانه àlt-yàna, التيانده àlt-yànda; زيردە zīrda; اشاغى àshà*gh*i, اشاغيده àshà*gh*ida.

Belt, *s.* (strap) قايش kàyish; (waist-band) كمر kèmer, قوشاق kùshàk.

Bench, *s.* صره sìra, پيكه pèyké; (carpenter's, &c.) دستكاه dèsst-

ghyāh (tèzghyàh).

Bend, *v.a.* اكمك èghmek; —, *v.n.* اكلمك èghilmek, چارپلق chàrpīlmak; bend down, *v.a.* ياترمق yàtirmak; — —, *v.n.* ياتمق yàtmak.

Beneath, *pr.* التنه Altina, التنده Altinda; مادوننده mā-dùnunda; — one's notice, دكمز dèghmàz; — one, ياقشمز yàkishmàz.

Benefactor, *s.* افندى èfèndi, ولى نعمت vèlī-nì"mèt.

Beneficial, *a.* يارار yàràr; to be —, *v.n.* يارامق yàramak.

Benefit, *s.* خير khàyr, ايولك īyilik, منفعت mènfa"àt; احسان ìhsān, نعمت nì"mèt; —, *v.a.* يرامق yàramak, فائده fā'idé-et; — by, *v.n.* فائده كورمك fā'idé-ghyùrmek.

Benumbed, *a.* اويوشمش ùyushmush, اويوشق ùyushuk; to be —, *v.n.* اويوشمق ùyushmak; (with cold) طوكمك dòngmak.

Berry, *s.* يمش yèmish, دانه dānĕ (tānĕ).

Berth, *s.* ير yèr; (employ) خدمت khìdmèt (hìzmet.)

Beseech, *v.a.* يالوارمق yàlvarmak, رجا rìjā-et, نيازا nìyāz-et.

Beset, *v.a.* اطرافنى الق ètrāfini-Almak, قوشاتمق kùshàtmak, هجوم hùjūm-et.

Beside, *pr.* يانده yànina, يانده yànìnda, يانى باشنده yàni-bàshinda.

Besides, *pr.* دن بشقه dan-bàshka, دن ماعدا dan-mā"adā, دن فضله dan-fàzla; —, *ad.* اندن بشقه Àndan-bàshka, بوندن بشقه bùndan-bàshka, &c.

Besiege, *v.a.* محاصره mùhāssara-et.

Bespeak, *v.a.* اصمارلمق ìssmàrlamak, سپارش sìpārish-et.

Best, *a.* اك ايو èng-īyi, اك اعلا èng-à"là.

Bestow, *v.a.* ويرمك vèrmek, انعام ìn"ām-et. [بحث bàhss-et.

Bet, *s.* بحث bàhss; —, *v.a.* & *n.*

Betray, *v.a.* خائنلق khā'inlik-et, خيانت khìyānèt-et. [kyāh-et.

Betroth, *v.a.* عقد "àkd-et, نكاح nì-

Better, *a.* دها ايو dàhà-īyi, دهاكوزل dàhà-ghyùzèl, دها اعلا dàhà-à"là.

Between, Betwixt, *pr.* اراسنه àrasina, اراسنده àrassinda; بيننه bèynina, بيننده bèyninda; ما بيننه mābèynina, ما بيننده mābèyninda;

—, *ad.* ارایه *àraya*, اراده *àrada*; مابینده mābèynd*a*.

Bevel, *s.* Beveled, *a.* شیو shèv.

Beware, *int.* صاقن sàk*i*n; —, *v.n.* صاقنمق sàk*i*nm*a*k.

Beyond, *pr.* اوتهسنه ùtéssinÉ, اوتهسنده ùtéssindÉ; —, *ad.* اوته ùtÉ, اوتهیه ùtéyÉ, اوتهده ùtédÉ; اشوری àshiri.

Bible, *s.* كتاب الله kìtābu-'llāh (God's book.) [ویرمك vèrmek.

Bid, *v.a.* امر ا èmr-et; (at a sale)

Bier, *s.* تابوت tàbut.

Big, *a.* بیوك bìyuk, ابری ìri, قوجهمان kòj*a*mān; (— with child) كبه ghèbÉ.

Bight, *s.* كورفز ky*ù*rfez, قوی kòy.

Bigot, *s.* Bigoted, *a.* متعصب mù-t*a*''àss*i*b.

Bigotry, *s.* تعصب t*à*''*à*ssub.

Bile, *s.* صفرا sàfrā (sàfr*a*.)

Bilge, *s.* ستینه sèntin*a*; bilge-water, ستینهصویی sèntin*a*-sùyu.

Bilious, *a.* صفراوی sàfrāvī; صفراسی قبارمش sàfrass*i*-kàbarm*i*sh.

Bill, *s.* (account) دفتر dèftER, پوصله pùssl*a*; (for advertizing) یافته yàft*a*; (bird's —) غاغه ghàgh*a*; (for cutting) ساطور sàtir; — of exchange, تحویل tàhvīl; (cheque) حواله hàwālÉ.

Billet, *s.* (note) پوصله pùssl*a*, تذكره tèzkÉRÉ; كوتك *or* كوتك ky*ù*tuk; (soldier's —) قوناق kòn*a*k; —, *v.a.* قوناق ا kòn*a*k-et.

Bin, *s.* انبار *à*nbar.

Bind, *v.a.* باغلامق bà*gh*lam*a*k; (— books) جلدلك jìldlémek; قابلامق kàblam*a*k. [قاب kàb.

Binding (of a book), *s.* جلد jìld,

Birch-tree, *s.* قاین اغاجی kàyn-à*gh*aj*i*.

Bird, *s.* قوش kùsh.

Birdlime, *s.* اوكسه ùksÉ. [lādèt.

Birth, *s.* طوغش dòghush, ولادت vè-

Biscuit, *s.* پكسمت pèksémèt, كورك ghèvrèk, قالیته kàlyét*a*.

Bisect, *v.a.* تنصیف ا tànsīf-et.

Bissextile, *s.* كبیسه kèbīss*a*.

Bit, *s.* (piece) پارچه pàrch*a*; (— of a bridle) كم ghèm, قنطارمه kàntàrm*a*.

Bitch, *s.* قانجق kànj*i*k.

Bite, *v.a.* اصرمق ìss*i*rm*a*k.

Bitter, *a.* اجی àj*i*.

Blab, *s.* بوش بوغاز bòsh-bò*gh*āz;

—, *v.n.* بوش بوغازلق ايتمك bòsh-bò*gh*ĀZ-l*i*k-et.

Black, *a.* قره kĀr*a*, سياه sìyah; —, *s.* (negro) عرب "àrab.

Blackguard, *s.* چاپقين chĀpk*i*n, كولخانى ky*ù*lkhāni. [bòyass*i*.

Blacking, *s.* قوندره بوياسى kùnduR*a*-

Blacksmith, *s.* تيمورجى *or* دميرجى dèmirji.

Bladder, *s.* سدیك‌قاوغى sìdik-kàwu-*gh*u; (gall —) عود "ūd.

Blade, *s.* (sword —) ناملو nĀml*i*; (knife —) اغز Ā*gh*z; (shoulder—) كورك ky*ù*rèk; (grass —) يپرق y*à*pRAk.

Blame, *s.* (fault) قباحت kĀbāh*a*t; (censure) ازار Āzàr; —, *v.a.* قباحت بولمق kĀbāh*a*t-bùlm*a*k, ازارلمق Āzàrlam*a*k, تعييب ايتمك t*à*"yīb-et.

Blank, *a.* بوش bòsh; (without ball) قورشونسز kùrshunsuz; point-blank, تام منزل tàmm-mènzil; to fire with blank cartridge, قورو صيقى يه اتمق kùru-sìk*i*y*a*-Ātm*a*k; —, *s.* (space) بوش ير bòsh-yèr.

Blanket, *s.* فانله يورغان fānèl*a*-yùrghàn.

Blasphemy, *s.* كفر ky*ù*fr.

Blaze, *s.* علو "àlev; — *v.n.* علولنمك "àlevlEnmek.

Bleach, *v.n.* اغارمق Ā*gh*arm*a*k, بياضلنمق bèyAzl*a*nm*a*k; —, *v.a.* اغارتمق Ā*gh*artm*a*k.

Bleacher, *s.* چرپيجى chìrpiji.

Bleed, *v.n.* قانامق kĀnam*a*k; —, *v.a.* قان المق kĀn-Ālm*a*k.

Blemish, *s.* سقط s*à*kAt, عيب "àyb, لكه lèkÉ.

Bless, *v.a.* (man to man) خيردعا ايتمك khàyr*i*-dù"ā-et; (man to God) شكرا shùkr-et; (God to man) خيرنصيب ايلمك khàyr-nĀssīb-èylÉ-mek.

Blessing, *s.* (prayer) خيردعا khàyr*i*-dù"ā; (fruits of God's goodness) بركت bèrékèt.

Blind, *a.* كور ky*ù*r, اعمى à"mà; —, *v.a.* كورا ky*ù*r-et.

Blister, *s.* (of the skin) قبارجق kĀbarj*i*k; (vesicatory) ياقى y*à*k*i*; —, *v.n.* قبارمق kĀbarm*a*k; —, *v.a.* قبارتمق kĀbartm*a*k.

Block, *s.* (block of stone) طاش tĀsh; (of wood) كتوك ky*ù*tuk; (mould) قالب (kĀl*i*p); —, *v.n.*

قپامق kàpamak, طیقامق tìkamak.
Blockade, s. ابلوقه àbloka, محاصره [mùhāssara.
Blood, s. قان kàn.
Bloom, Blossom, s. چیچك chìchek; —, v.n. چیچك اچمق chìchek-àch-mak.
Blot, v.a. مرکب طملاتمق mùrèkkèb-dàmlatmak; — up, قوروتمق kù-rutmak; — out, چیزمك chìzmek, بوزمق bòzmak, ترقین ا tèrkīn-et.
Blow, s. اورش (wùrush), چالش chà-lish; — of the fist, مشته mùshta; (misfortune) فلاکت fèlākèt; (injury) ضرر zàrar; تکمه tèkmé.
Blow, v.n. (wind) اسمك èssmek; (mouth or bellows) اوفلك ùflé-mek; (flower) اچمق àchmak; — one's nose, بورنی سلك bùrnunu-sìlmek; سومکورمك sùmkyurmek.
Bludgeon, s. صوپه sòpa.
Blue, a. (light) مائی mā'ī (māvi), کوك ghyùk, کوك مائیسی ghyùk-mā'īssi (māvissi); (deep) لاجورد lājivèrd.
Blunder, s. یاکلش yàngilish (yānish), سهو sèhv, خطا khàtā; make a —, یاکلمق yàngilmak (yànilmak.)

Blunderbuss, s. قرهبینه kàrabìna.
Blunt, a. کور kyùr, کسمز kèssmàz; (plain spoken) لاقردیسنی صاقنمز là-kirdissini-sàkinmàz.
Blush, v.n. قزارمق kìzarmak.
Boar, s. ارکك طوکز èrkek-dònguz (dòmuz), ازولی طوکز àzìli-dòmuz.
Board, s. تخته tàkhta; (food) یمك yèmèk, ییهجك yèyéjek; on board, ad. & pr. کمی یه ghèmiyé, کمیده ghèmidé.
Boast, v.n. اوکنمك ùghènmek.
Boat, s. قایق kàyik; فلوقه fìlika, صندال sàndàl.
Boat-hook, s. قانجه kànja.
Boatswain, s. پورصون pòrsun.
Body, s. (man's living —) وجود vùjūd, بدن bèden, کوده ghyùwdé; (dead or alive) جسد jèssed; (substance) جسم jìssm; (troop) طاقم tàkìm, سوری sùru, کومه kyùmé.
Bog, s. بتاق bàtak, بتاقلق bàtaklik.
Boil, s. چبان chìbàn; —, v.n. قاینامق kàynamak; صودهپشمك sùda-pìsh-mek; —, v.a. قایناتمق kàynat-mak; حاشلامق hàshlamak, صوده پشورمك sùda-pìshirmek.

Boiled meat, *s.* صويش sŭyush.
Boiler, *s.* قزغان kàzghàn (kàzan.)
Bold, *s.* جسور jèssūr, جسارتلو jèssā-rètli, يكيت yīghit.
Bolster, *s.* ياصدق yàssdik.
Bolt, *s.* سورگى sùrghu, سورمه sùrmé; (large nail) انكسر ènkser, جواته jìwàta, پرنو pèrno.
Bomb, *s.* خمبره khùmbara (kùmbara.)
Bombard, *v.a.* اوزرينه طوپ اتمق ùzé-rinè-tòp-àtmak.
Bombardier, *s.* خمبره جى (kùmbaraji.)
Bond, *s.* تحويل tàhvīl, تمسك tèmèssuk; ايپ ìp, صارغى sàrghi, زنجير zìnjir.
Bone, *s.* كموك kèmik.
Bone-setter, *s.* جراح jèrràh, جيقيقجى chìkikji, قيرقجى kìrikji.
Book, *s.* كتاب kìtāb.
Bookbinder, *s.* مجلد mùjèllid.
Bookseller, *s.* كتابجى kìtābji; (of Corans) صحاف sàhhāf.
Boom, *s.* سرن sèren.
Boot, *s.* جزمه chìzma.
Booty, *s.* يغما yàghma, غنيمت ghànī-mèt.
Border, *s.* كنار kènàr; (frontier) سرحد sèr-hàdd, سنورباشى sìnir-bàshi.
Bore, *s.* (of a gun) چاپ chàp, دليك dèlik, اغز àghz; (troublesome fellow) ثقيل حريف sàkīl-hèrif; —, *v.a.* دلمك dèlmek; (trouble) صقندى ويرمك sìkindi-vèrmek.
Born, *a.* طوغمش dòghmush; to be —, *v.n.* طوغمق dòghmak.
Borrow, *v.a.* اودنج الق ùdunj-àlmak, استقراض ا ìsstikrāz-et.
Bosom, *s.* كوكس ghyùkss, قوين kòyn, سنيه sīné.
Both, *pr.* ايكيسى ìkissi; —, *c.* هم .... وهم hèm .... vè-hèm.
Bottle, *s.* شيشه shìshé; (wine —) پوتقال pùtkal.
Bottom, *s.* ديب dìb; (fundy) كوت ghyùt.
Bough, *s.* دال dàl.
Bounce, *v.n.* صيچرامق sìchramak.
Bound, *s.* حد hàdd, پايان pàyān, صونك sòng, اوج ùj, بوجاق bùjak.
Boundary, *s.* حدود hùdūd, سنور sìnir.
Bounteous, Bountiful, *a.* بول bòl, بركتلو bèrékètli; جومرد jùmèrd, الى اچق èli-àchik, سخى sàkhī, سخاوتلو sàkhāvètli.
Bounty, *s.* احسان ìhsān, انعام ìn'ʽām; سخا sàkhā, سخاوت sàkhāvèt.

Bow, *s.* (in reverence) باش اكمه bàsh-èghmé, باش كسمه bàsh-kèssmé; (weapon) یای yày; (of a ship) باش bàsh; —, *v.n.* باش اكمك bàsh-èghmek; باش كسمك bàsh-kèssmek; — down and worship, سجده ا sèjdé-et.

Bowels, *s. pl.* بغرصق bàghirsak.

Bowl, *s.* كاسه kyàssé, طاس tàss, چناق chànak; (wooden) قواته kàwata; (of a pipe) لوله lùlé.

Bowline, *s.* بولينه bòlina, بورينه bòrina.

Bowsprit, *s.* جوادره jìwàdira.

Bowstring, *s.* كرش kìrish, زه zìh.

Box, *s.* (chest) صندق sàndik; (desk) چكمجه chèkméjé; (small) قوتى kùtu; (on the ear) شمار shàmar, سيلى sīlī (sìlé); (wood) چمشير chìmshir; (of instruments) اسطج ùsstuj (ùsstunj.)

Boy, *s.* اوغلان òghlàn, چوجق chòjuk.

Brace, *s.* (pair) جفت chìft; (tie) باغ bàgh, قوشاق kùshàk; (of a yard) براصه bràssa; braces (for trowsers) اصقى àsski.

Bracelet, *s.* بلازك bìlèzik.

Braid, *s.* شريد shèrid; خرج khàrj;

—, *v.a.* اورمك ùrmek.

Brain, *s.* بين bèyn, دماغ dìmàgh.

Bran, *s.* كپك kèpek.

Branch, *s.* دال dàl; (of a road, &c.) قول kòl; (of a family, science, &c.) شعبه shù"bé, فرع fèr".

Brandy, *s.* راقى ràki. [(kàzanji.)

Brazier, *s.* باقرجى bàkirji, قزغانجى

Brazilwood, *s.* بقام bàkkàm.

Brass, *s.* پرنج pìrinj.

Brassfounder, *s.* دوكيجى dùkuju.

Brave, *a.* يكيت yìghit, جسور jèssūr.

Bravo, *int.* افرين āférīn (àférim.)

Bray, *v.n.* اكرمق àngirmak.

Bread, *s.* اتمك (èkmek), نان عزيز nāni-"àzīz. [عرض "àrz.

Breadth, *s.* ان en, انلولك ènlīlik,

Break, *v.a.* قيرمق kìrmak; (— off) قوپارمق kòparmak; (— a promise) خلف ا khùlf-et; (— a treaty) نقض ا nàkz-et; —, *v.n.* قيرلق kìrīlmak, قوپمق kòpmak, كسلمك kèssilmek.

Breakfast, *s.* قهوالتى kàhwàlti.

Breast, *s.* كوكس ghyùkss, سينه sīné; (teat) ممه mèmé.

Breastwork, *s.* سپر sìper.

Breath, *s.* صولوق sòluk, نفس nèfess.

Breathe, *v.n.* صولومق sòlumak, نفس الق nèfess-àlmak, تنفس ا tènèffuss-et.

Breeches, *s.* شلوار shàlwàr, پوطور pòtur.

Breed, *s.* صوى sòy, جنس jìnss; —, *v.a.* ياورى ويرمك yàvri-vèrmek; تورهمك tùrémek; —, *v.a.* تورتمك tùrètmek, حاصل ا hāssìl-et, يتشدرمك yètishdirmek.

Breeze, *s.* روزكار rùzghyār; (light —) خفيف روزكار khàfīf-rùzghyār; (fresh—) صيقى روزكار sìki-rùzghyār.

Brethren, *s. pl.* اخوان ìkhwān.

Bribe, *s.* رشوت rìshvèt; —, *v.a.* رشوت ويرمك rìshvèt-vèrmek.

Brick, *s.* طوغله tùghla. [dìwàrji.

Bricklayer, *s.* ياپيجى yàpiji, ديوارجى

Bride, *s.* كلين ghèlin, عروس "àrūss.

Bridegroom, *s.* كويكى ghyùwèghi.

Bridge, *s.* كوپرى kyùpru.

Bridle, *s.* باشلق bàshlìk; —, *v.a.* كم اورمق ghèm-wùrmak.

Brig, Brigantine, ابريق ìbrìk.

Brigade, *s.* لوا lìwā.

Brigadier, *s.* ميرلوا mīri-lìwā.

Brigand, *s.* خرسز khìrsiz, ايزباندوت ìzbàndut.

Bright, *a.* (light) اچق àchìk; (shining) پارلاق pàrlàk; (polished) جلالو jìlāli.

Brighten, *v.n.* اچلمق àchìlmak.

Brilliant, *a.* پارلاق pàrlàk; —, *s.* پرلانطه pìrlànta.

Brim, *s.* كنار kènar; اغز àghz.

Brimstone, *s.* كبريت kìbrit, كوكورد kyùkyurd.

Brine, *s.* صلاموره sàlamùra.

Bring, *v.a.* كتورمك ghètirmek.

Brink, *s.* كنار kènar. [-kìli.

Bristle, *s.* قيل kìl, طوكزقيلى (dòmuz)-

Brittle, *a.* پك كورك pèk-ghèvrèk, پك قولاى قيريلور pèk-kòlay-kìrìlir.

Broad, *a.* انلو ènli, كنش ghènish, عريض "àrīz.

Broadside, *s.* (ship's) بورده bòrda; (of guns fired) الابانده àlabànda.

Broil, *v.a.* قزارتمق kìzàrtmak, اسقره ا ìsskàra-et.

Broken, *a.* قيرق kìrìk. [sìmsār.

Broker, *s.* دلال dèllāl (tèllàl), سمسار

Brook, *s.* چاى chày, صو sù, دره dèrè; —, *v.a.* چكمك chèkmek, قبول ا kàbūl-et.

Broom, *s.* سپورکه sùpurghé.

Broth, *s.* اتصويى èt-sùyu, چوربا chòrba. [dash), برادر bìrādER.

Brother, *s.* قرنداش kàrndàsh (kàr-

Brother-in-law, *s.* (wife's brother) قاين kàyn; (sister's husband) انشته ènishtÉ; (wife's sister's husband) باجناق bàj*anak*, باجناخ bàj*anak*h.

Brown, *a.* اسمر èssmER, قهوه‌رنكى kāhwÉ-rènghi; — sugar, خام‌شكر khÀm-shèkER.

Bruise, *s.* بره bèrÉ, چوروك chùruk; —, *v.a.* دوكمك dù*gh*mek; چوروتمك chùrutmek, برهلمك bèrÉLEtmek.

Bruised, *a.* برهلمش bèrÉLEnmish, برهلى bèrÉli; چوروك chùruk; to become—, *v.n.* برهلنمك bèrÉLEnmek.

Brush, *s.* فرچه fìrch*a*; (fine — for painting) قلم kàlEm; —, *v.a.* سپورمك sùpurmek.

Brute, *s.* حيوان hàywĀn.

Bubble, *s.* كپوك kyùpuk, كپوكدانەسى ky*ù*puk-tānÉssi, حباب h*à*bĀb.

Bucket, *s.* قوغه kò*gha*.

Buckle, *s.* طوقه tòk*a*.

Bud, *s.* طمروق tòmrUk; —, *v.n.* طمرقلنمق tòmrUkl*a*nm*a*k.

Buffalo, *s.* مانده mànd*a*, صوصيغرى sù-s*ò*ghiri, جاموس jàmūss (jÀm*i*sh.)

Buffoon, *s.* دالقاوق dàlkàwUk, مسخره mÀsskh*ara* (mÀssk*ara*.)

Bug, *s.* تخته‌بتى tàkhta-bìti, تخته‌كهلەسى tàkht*a*-kÈhlÉssi, تخته‌قوروسى tàkht*a*-

Bugle, *s.* بورى bòrU. [-kùrUssU.

Build, *v.a.* ياپمق y*à*pm*a*k, ياپدرمق y*à*pd*i*rm*a*k, بنا bìnā-et, انشا ìnshā-et.

Builder, *s.* (founder) بانى bānī; (working —) قالفه kÀlf*a*.

Building, *s.* ياپى y*à*p*i*, بنا bìnā.

Bulb, s. صوغان sò*gh*An. [جرم jùrm.

Bulk, *s.* بيوكلك bìyukluk, حجم hÀjm,

Bulkhead, *s.* بولمه b*ù*lmÉ.

Bull, *s.* بوغا bòghĀ.

Bullet, *s.* قورشون kùrshun, دانه dānÉ.

Bullock, *s.* اوكوز *ù*k*y*uz.

Bump, *s.* شيش shìsh, يومرى yùmrU; — against, *v.n.* چاتمق ch*à*tm*a*k.

Bunch, *s.* صالقم sÀlk*i*m; دمت dèmet.

Bundle, *s.* بوغچه bò*gh*ch*a*; طوپ tòp.

Bung, *s.* منطار mÀntàr.

Buoy, *s.* شماندره sh*à*mÀnd*ara*; — up, *v.a.* قالدرمق kÀld*i*rm*a*k, طوتمق tùtm*a*k.

Burden, *s.* يوك yùk, حموله hàmūlé; صقندى sìkindi. [تدفين tèdfīn.

Burial, *s.* جنازهالاى jènāzé-àlayi;

Burn, *v.n.* يانمق yànmak; *v.a.* ياقمق yàkmak. [(pèrtevsìz.)

Burning-glass, *s.* پرتوسوز pèrtèvsūz

Burnish, *v.a.* اچمق àchmak, مصقلا màsskala-et, جلاويرمك jìlā-vèrmek.

Burnisher, *s.* (tool) مصقله màsskala.

Burst, *v.n.* پاتلامق pàtlamak; —, *v.a.* پاتلاتمق pàtlatmak.

Bury, *v.a.* كومك ghyùmmek, دفن‌ا dèfn-et.

Burying-ground, *s.* مزارلق mèzarlìk.

Bush, *s.* اغاج àghaj, چالى chàli.

Bushel, *s.* كيله kìlé.

Business, *s.* ايش ìsh, ايش‌كوچ ìsh-ghyùch; مصلحت màsslāhat; مشغوليت mèshghūlìyyèt.

Bustard, *s.* (greater) طوى tòy; (smaller) مزملدك mèzmèldèk.

Bustle, *s.* تلاش tèlàsh, عجله "àjélé.

Busy, *a.* مشغول mèshghūl.

But, *c.* لكن làkin, اما àmmà, ولكن vè-làkin, فقط fàkat; —, *pr.* دن‌بشقه dan-bàshka, دن‌فضله dan-fàzla, دن‌ماعدا dan-mā"àdā; all but, همان‌همان (hèmen-hèmen), ازقالدى àz-kàldi.

Butcher, *s.* قصاب kàsssàb (kàssàp.)

Butt, *s.* نشان nìshān, هدف hèdef; —, *v.a.* & *n.* توس‌اورمق tòss-wùrmak.

Butt-end, *s.* دیبجك dìbjik; صاپ sàp.

Butter, *s.* ياغ yàgh; (fresh) تره‌ياغ tèré-yàgh, تره‌ياغى tèré-yàghi; (clarified) صاى‌ياغى (sày-yàghi), روغن‌ساده rùghàni-sādé.

Butterfly, *s.* كلبك kèlébèk.

Buttock, *s.* بوط bùt; قايناق kàynak, قايناق‌يرى kàynak-yèri.

Button, *s.* دوكمه dùghmé (dùymé); —, *v.a.* دوكمه‌لمك dùymélémek, ايلكلمك ìliklémek; —, *v.n.* دوكمه‌لنمك dùymélenmek, ايلكلنمك ìliklenmek.

Buttress, *s.* پاينده pàyèndé, اياق àyak.

Buy, *v.a.* المق àlmak, صاتون‌المق sàtin-àlmak, اشترا ìshtirā-et, مبايعه mùbāya"à-et. [mùshtèrī.

Buyer, *s.* الان àlan, الیجى àliji, مشترى

Buzz, *v.n.* وزلامق wìzzlamak, جزلامق jìzzlamak.

By, *pr.* دن dan; ايله ìlé; يانه yà-nina, يانند‌ه yànında, ياندن yà-

nindan; — bye, good-bye, *int.* اللهاصمارلدق Allàha-ìssmàrladik; اوغورلراوله òghurlar-òlA.

Bye-and-bye, *ad.* برازدن bìr-Azdan, برازدنصکره bìr-Azdan-sòngra, برازوقتلردنصکره bìr-Az-wAkitlardan-sòngra.

Bye-law, *s.* نظام nìzAm,

Bye-word, *s.* ضرب‌مثل zàrbi-mèssèl.

C.

Cabbage, *s.* لخنه làhana; —, *v.a.* چالمق chAlmak. [قامره kàmara.

Cabin, *s.* (hut) قلبه kùlubé; (ship's)

Cabin-boy, *s.* میچو mìcho.

Cabinet, *s.* (private room), اوطه òda, خلوت khàlvèt; (chest) چکمجه chèkméjé, صندق sàndik; (cupboard) طولاب dòlAp; (— of ministers) وکلاطاقمی wùkélā-tàkimi; cabinet council, مجلس‌خاص mèjlissi-khAsss.

Cabinet-maker, *s.* طاوشان tàwshàn.

Cable, *s.* غومنه ghòmana; chain —, [زنجیر zìnjir.

Cage, *s.* قفس kAfess.

Cake, *s.* (pastry) قورابیه kùrAbìyyé; (moulded form) قالب kàlip.

Calamity, *s.* قضا kAzā, بلا bèlā.

Calcine, *v.a.* یاقمق yàkmak; —ed, *a.* یانمش yànmish.

Calculate, *v.a.* حسابا hìssāb-et.

Calculus, *s.* طاش tàsh; حساب hìssāb.

Caldron, *s.* قزغان kàzghAn (kAzAn.)

Calender, *s.* تقویم tàkwīm, روزنامه rùz-nāmé. [بالدر bàldir.

Calf, *s.* دانه dàna; — of the leg,

Calibre, *s.* چاپ chàp.

Calico, *s.* قالنقوت kàlinkòt, بز bèz.

Call, *s.* چاغرش chàghirish, چاغرمه chàghirma, دعوت dà"vèt; —, *v.n.* اوغرامق òghramak; —, *v.a.* & *n.* چاغرمق chàghirmak; — at, اوغرامق òghramak; on *or* upon, (invite) دعوتا dà"vèt-et; (visit) اوغرامق òghramak; — for, استملک ìsstémek; — in, (visit) اوغرامق òghramak; (collect again) کیروالمق ghèri-Almak, کیروچاغرمق ghèri--chàghirmak; طوبلامق tòplamak; — out, *v.n.* باغرمق bàghirmak; —, *v.a.* دوکشمکه‌دعوتا dùghush-méghé-dà"vèt-et; — over, یوقلامق yòklamak; اوقومق òkumak; — together, طوبلامق tòplamak; — up,

Digitized by Google

دعوت dà"vèt-et ; وجوده كتورمك vùjūda-ghètirmek.

Calling, *s.* صنعت sàn"àt, حرفت hìr-fèt, مشغوليت mèshghūlìyyèt.

Callipers, *s.* چاپ پركارى chàp-pèr-ghyāri (pèrghèli.)

Calm, *s.* & *a.* (wind or water) ليمانلق līmànlik; —, *a.* (morally) اسوده āssūdé, راحت rāhat; —, *s.* راحت rāhat, اسايش āssāyish.

Calumny, *s.* افترا īftīrā, بهتان bùhtān.

Cambric, *s.* دلبند dùlbènd (tùlbènt.)

Camel, *s.* دوه dèvé.

Cameleopard, *s.* زرافه zùrāfé (zùrāfā.)

Camlet, *s.* شالى shàli, صوف sòf.

Camomile, *s.* پاپاديه pàpàdiyé.

Camp, *s.* اردو òrdu; —, *v.n.* اردوقورمق òrdu-kùrmak.

Campaign, *s.* سفر sèfer.

Camphor, *s.* كافور kyāfūr.

Can, *s.* تنكه tènéké; مشربه (màshraba.)

Canal, *s.* بوغاز bòghāz (strait), خندق (hèndek) (ditch); قازمه نهر kàzma-nèhir.

Canary-bird, *s.* قناريه kànàriya.

Cancel, *v.a.* بوزمق bòzmak, ترقين ا tèrkīn-et, بطال ا bàttàl-et.

Cancer, *s.* (sore) يبان علتى yèyen-"illeti, اكله ākilé.

Candid, *s.* (truthful) طوغرى سويلر dòghru-sùwèyler.

Candle, *s.* موم mùm.

Candlestick, *s.* شمعدان shèm"à-dān (shàmdan.)

Cane, *s.* قامش kàmish, هزارن hèzā-rèn; —, *v.a.* دوكمك dùghmek, طياق اتمق dàyak-àtmak.

Canister, *s.* تنكه tèneké.

Cannibal, *s.* ياميام yàmyàm, مردمخوار mèrdumkhōr.

Cannon, *s.* طوپ tòp.

Cannonade, *s.* طوپ اتشى tòp-àtèshi; —, *v.a.* طوپ ايله دوكمك tòp-ila-dùghmek.

Canon, *s.* قانون kānūn, قاعده kā"idé.

Canopy, *s.* شمسيه shèmsìyyé, سايه بان sāyébān, طاق tāk.

Canter, *s.* طرس tìriss; —, *v.n.* طرس كتمك tìriss-ghìtmek.

Cantharides, *s.* قندوزبوجكى kùnduz-bùjèghi.

Cantle (of a saddle), *s.* قاش kàsh.

Canvass, *s.* يلكن بزى yèlkèn-bèzi.

Cap, *s.* فس fèss; شاپقه shàpka;

قلپاق kàlpak; percussion-cap, اجزا èjzā; — of a mast, دستهموره dèss-tamòra.

Capability, s. قابلیت kābilìyyèt.

Capable, a. قادر kādir, مقتدر mùktèdir.

Capacious, a. کنش ghènish, واسع wāssi", بیوك bìyuk.

Capacity, s. (size) بیوکلك bìyukluk; (capaciousness) وسعت vùss"àt; (intelligence) عقل "àkl, ذکا zèkyā, استعداد ìsstì"dād; (quality) صفت sìfàt. [(of a cloak) یقا yàka.

Cape, s. (headland) بورون bùrun;

Capital, a. (good) اعلا à"là; (great) بیوك bìyuk, عظیم "àzīm, کبیر kèbīr; (principal) باش bàsh; —, s. (city) پایتخت pàyitàkht; (of a column) باش bàsh, باشلق bàshlik.

Capitulate, v.n. رای اسمك ràv-ìssté-mek; رای ایله تسلیم اول rày-ila-tèss-līm-òl; ویره ویرمك vèra-vèrmek.

Capitulation, s. رای rày; ویره vèra.

Capon, s. ابلق ìblik (ìmlik.)

Capricious, a. عجیب طبیعتلو "àjàyb-tàbi"àtli, میمون اشتهالو màymun-ìshtahāli; بردالده دورمز bìr-dàlda-dùrmàz.

Captain, s. (warrior) جنکجی jènkji; (army) یوزباشی yùz-bàshi; (navy) سواری sùwāri, قپودان kàpudān (kàptan); (merchant) رئیس rè"iss; (European) قپودان kàpudān (kàptan.)

Captive, s. اسیر èssīr (yèssir.)

Capture, v.a. الق àlmak, طوتمق tùtmak, ضبط zàbt-et; اسیرا èssīr-et.

Carat, s. قیراط kīrāt.

Caravan, s. کروان kèrwàn, قافله kāfila.

Caravanserai, s. خان khàn.

Caraway, s. کراویه kèrāvìyyé.

Carbine, s. قرابینه kàrabìna.

Carbuncle, s. (disease) شیرپنچه shīr-pènché; (stone) لعل là"l.

Carcase, s. کوده ghyùwdé, جسد jèssed; لاشه lāshé (lèsh); (of war) یاغلو پچاوره yàghli-pàchàvra.

Card, s. کاغد kyāghid; مقوا mùkàw-wa; (comb) طراق tàrak; —, v.a. طرامق tàramak, اتمق àtmak.

Cardamum, s. قاقله kākulé.

Carder, s. حلاج hàllàj (hàlaj.)

Care, s. (attention) دقت dìkkàt; (anxiety) درد dèrd, کدر kèder; —, v.n. وظیفه ایدنمك wàzīfé-èdin-

mek; — for, باقمق bàkmak; صايمق sàymak; take care, *v.n.* كوزيني اچمق ghyùzunu-àchmak, دقت ا dìkkàt-et, صاقنمق sàkìnmak; (take pains) اوزنمك ùzènmek; take care of, باقمق bàkmak, صاقلامق sàklamak.

Careen, *v.a.* قلفاطه ياترمق kàlafàta-yàtìrmak; —, *v.n.* ياتمق yàtmak.

Careful, *a.* مقيد mùkàyyed; to be —, *v.n.* دقت ا dìkkàt-et, مقيدا ول mùkàyyed-òl.

Caress, *v.a.* اوخشامق òkhshamak.

Cargo, *s.* يوك yùk, حموله hàmūlé.

Carmine, *s.* لعل là"l.

Carpenter, *s.* (house) دولكر dùlgher; (joiner) دوغرامه جى dòghramajì; (ship's) مرانقوز màrankoz (màranghoss.)

Carpet, *s.* قالى kālī (hàlì), كليم kìlim, كچه kèché; prayer —, سجاده sèjjādé.

Carriage, *s.* (vehicle) عربه "àraba, حنطو hìntò, تاليقه tàlika, فايطون fàytòn; gun —, (field) عربه "àraba, (ship's) قونداق kùndàk; (act of carrying) نقل nàkl, طاشيمه tàshìma; (— hire) نقليه nàklìyyé.

Carrier, *s.* حمال hàmmàl; قاطرجى kàtìrjì.

Carrion, *s.* لاشه lāshé (lèsh.)

Carronade, *s.* قلومبر kùlumbìr.

Carrot, *s.* هاوج hàwuj.

Carroty, *a.* صارى sàrì.

Carry, *v.a.* طاشيمق tàshìmak; كوترمك ghyùturmek; (a gun, &c.) سورمك sùrmek; (by assault) ضبط ا zàbt-et; — away *or* off, الوب كوترمك àlìp-ghyùturmek; — on يايمق yàpmak, ايتمك ètmek, اويدرمق òydurmak, بجرمك bèjermek; — the day, اوسته چيقمق ùssta-chìk-mak, غالب اول ghālib-òl, قزانمق [kàzanmak.

Cart, *s.* عربه "àraba.

Cartilage, *s.* قيقرداق kìkìrdàk.

Cartridge, *s.* (small arms) فشنك fìshènk (fìshèk); (cannon) خارطوج hàrtuj.

Cartridge-box, *s.* پلاسقه pàlàsska.

Carve, *v.a.* (meat, &c.) دوغرامق dòghramak; (wood, &c.) اويمق òymak.

Carver, *s.* (in wood) اويمه جى òymajì.

Cascade, *s.* چاغليان chàghlayàn.

Case, *s.* (box) صندق sàndìk; محفظه màhfaza; قوطى kùtu, قاب kàb;

(sheath) قين kìn; (condition) حال hāl; (matter) ماده mǎddé, خصوص khùssūss, امر èmir; —, *v.a.*قابلامق kàblamak (kàplamak.)

Case-shot, *s.* مسكت mìsskèt.

Cash, *s.* نقد nàkd, پاره pārè (pàra.)

Cashier, *s.* صندقدار sàndìkdàr, وزنه‌دار vèznédàr, خزينه‌دار khàzīnédàr (khàznadàr); —, *v.a.* رتبه‌سنی‌المق rùtbéssini-àlmak, خدمتدن‌قوغمق khìdmetdan-kòghmak.

Cask, *s.* فوچی fìchi, واريل vàril.

Casket, *s.* چكمجه chèkmèjé, صندق sàndìk.

Cassia, *s.* خيارشنبه khìyarshènbé.

Cast, *a.* دوكمه dùkmé; —, *s.* اتم àtìm, اتش àtìsh; (in the eye) شاشيلق shàshìlik; —, *v.a.* (throw) اتمق àtmak; (metal) دوكمك dùkmek; — down, قيرمق kìrmak, اوزمك ùzmek, كدرويرمك kèdɛr-vèrmek; — up, (accounts) يكون‌ا yèkyūn-et, جمع‌ا jèm''-et, طوپلامق tòplamak; (vomit)قوصمق kùssmak; — off, اتيويرمك àtìvèr-mek, دفع‌ا dèf''-et, طردا tàrd-et; قاپوب‌صاليويرمك kàpìp-sàlìvèrmek; — out, قوغمق kòghmak, دفع‌ا dèf''-et, طردا tard-et.

Castle, *s.* قلعه kàl''a (kàyla).

Casual, *a.* تصادفی tèssādufī, اتفاقی ìttifākī.

Casualty, *s.* قضا kāzā.

Cat, *s.* كدی kèdi.

Catalogue, *s.* دفتر dèftɛr.

Cataplasm, *s.* لاپه làpa.

Cataract, *s.* صولرك‌اوچمسی sùlaring-ùchmassi, جندل jèndèl.

Catarrh, *s.* زكام zùkkyām, نزله nèzlé, نوازل nèwāzìl.

Catch, *v.a.* طوتمق tùtmak, يقالمق yàkalamak; الدكورمك èla-ghè-tirmek; — cold, صوغوق‌المق sòghuk-àlmak.

Catching, *a.* ساری sārī, بولاشر bùlàshir.

Catechise, *v.a.* استنطاق‌ا ìsstintāk-et, امتحان‌ا ìmtìhān-et.

Categorical, *a.* قطعی kàt''ī.

Category, *s.* مقوله màkūlé.

Caterpillar, *s.* قورت kùrt.

Catgut, *s.* كرش kìrish.

Cattle, *s.* حيوانات hàywānāt.

Caulk, *v.a.* قلفاطا kàlafàt-et.

Caulker, *s.* قلفاط kàlafàt.

Cauliflower, *s.* قرنابت kàrnabìt.
Cause, *s.* باعث bā"iss, علت "ìllèt, سبب sèbeb; دعوی dà"wà; —, *v.a.* باعث‌اول bā"iss-òl, سبب‌اول sèbeb-ol, ایراث‌ا īrāss-et.
Causeway, *s.* قالدرم kàld*i*r*i*m.
Caustic (lunar), *s.* جهنم‌طاشی jìhènnem-tàsh*i* (jìh*à*nn*a*m.)
Cauterize, *v.a.* داغلامق dàghlamak, یاقمق yàkmak.
Cautery, *s.* یاقی yàk*i*, داغ dàgh.
Caution, *s.* بصیرت bàssīrèt, تأنی tèʻènnī, حذر hàzer; —, *v.a.* خبرویرمك khàber-vèrmek.
Cautious (to be), *v.n.* احترازا ìhtirāz-et, احتذارا ìhtizār-et, صاقنمق sàk*i*nm*a*k. [-"àsskeri, اتلو àtl*i*.
Cavalry, *s.* سواری‌عسکری sùwār*i*-
Cave, Cavern, *s.* مغاره màghara.
Cavity, *s.* چقور chùkur.
Cease, *v.n.* کسلمك kèssilmek, منقطع‌اول mùnkàt*i*"-òl. [mek.
Cede, *v.a.* ترکا tèrk-et, ویرمك vèr-
Ceiling, *s.* طوان tàwan.
Celebrate, *v.a.* اجراا ìjrā-et.
Celebrated, *a.* مشهور mèshhūr.
Celery, *s.* کرویز kèréviz.

Cell, *s.* حجره hùjré; خانه khāné, کوز [gh*y*ùz.
Cellar, *s.* مخزن màkhzèn.
Cement, *s.* الچی àlch*i*, معجون mà"jūn; —, *v.a.* یاپشدرمق y*à*p*i*shd*i*rm*a*k, طوتدرمق tùtdurm*a*k.
Cemetery, *s.* مزارلق mèzarl*i*k, قبرستان kàbristān, مقبره màkbéré.
Censer, *s.* بخوردان būkhūrdān (bùkhurd*a*nl*i*k.)
Censure, *s.* ازار àzār; —, *v.a.* تعییبا tà"yīb-et, ذما zèmm-et, لوما lèvm-et.
Census, *s.* تعدادنفوس tà"dād*i*-nùfūss.
Cent., (per cent.) *ad.* یوزده yùzdé.
Centre, *s.* مرکز mèrkez, اورطه òrt*a*, وسط wàssat.
Centurion, *s.* یوزباشی yùz-bash*i*.
Century, *s.* مائه mìʻé, یوزییل yùz-y*i*l, یوزسنه yùz-sèné, عصر "àssr.
Cerecloth, *s.* مشمع mùshèmma" (mùsh*à*mb*a*.)
Ceremony, *s.* رسم rèssm (rèssim); تکلیف tèklīf; تکلف tèkèlluf.
Certain, *a.* معلوم mà"lūm, صحیح sàhīh, شبهه‌سز shùbhéssiz; فلان fìlan; بعض bà"z*i*, برطاقم bìr-tàk*i*m.
Certainly, *ad.* البته èlbètté, شبهه‌سز shùbhéssiz.

Certificate, *s.* سند sèned.

Cessation, *s.* انقطاع ìnk*i*tā‘‘, كسلمه kèssilmé.

Cession, *s.* ترك tèrk, فراغت fèrāghàt.

Chafe, *v.a.* اشنمق àsh*i*nm*a*k.

Chaff, *s.* صمان s*à*man. [ghàl.

Chafing-dish, *s.* منقال mànkàl (màn-

Chagrin, *s.* (grief) تأسف tè‘èssuf; (kind of skin) كلر kèlèr.

Chain, *s.* زنجير zènjir (zìnjir); —, *v.a.* زنجيرايلهباغلامق zìnjir-il*a*-bà*gh*lam*a*k.

Chair, *s.* صندالية sàndālìyyé; arm —, قولتقلو kòltuklu. [-mèjliss.

Chairman, *s.* رئيس مجلس rè‘īssi-

Chalk, *s.* تباشير tèbāshīr (tàbèshir.)

Challenge, *v.a.* ميدان اوقومق mèyd*a*n-òkum*a*k.

Chamber, *s.* اوطه òd*a*; (of a mine, gun, &c.) خزينه khàzīné (hàzn*a*).

Chamberlain, *s.* قپوجی باشی kàpìj*i*-bàsh*i*.

Chamomile, *s.* پاپاديه pàpàdiy*a*.

Chance, *s.* تصادف tèssāduf, اتفاق ìttifàk, بخت bàkht; by chance, راست كله ràsst-ghèlé; —, *v.a.* بختهحواله bàkht*a*-hàwālé-et.

Chandelier, *s.* اويزه āvīzé.

Chandler, *s.* بقال bàkkāl.

Change, *s.* دكش dì*gh*ish, دكشش dì*gh*ishish, دكشمه dì*gh*ishm*a*, تبدل tèbèddul, تبديل tèbdīl, انقلاب ìnk*i*lāb; —, *v.n.* دكشمك dì*gh*ish-mek, دونمك dùnmek; —, *v.a.* دكشدرمك dì*gh*ishdirmek; چويرمك chèvirmek; تبديل ا tèbdīl-et; بوزمق bòzm*a*k. [اويناق òyn*à*k.

Changeable, *a.* قرارسز kàrars*i*z,

Channel, *s.* يول yòl; بوغاز bò*gh*āz; ياتاق y*à*tak, مجرا mèjrā.

Chaplain, *s.* امام ìmām; پاپاس pà-pass (pàpaz.)

Chaplet, *s.* تسبيح tèssbīh.

Chapman, *s.* مدراباز màdrabàz, قولتقجی kòltukju.

Chapter, *s.* باب bāb, فصل fàssl.

Character, *s.* (moral) طبيعت tàbi‘‘*à*t, جبلت jìbillèt, خوی khùy; (writing) يازی yàz*i*, خط khàtt; (letter) حرف hàrf (pl. حروفات hùrūfāt.)

Charcoal, *s.* كومر *or* كمور ky*ù*mur.

Charge, *s.* (employ) خدمت (khìz-met), مأموريت mè‘mūrìyyèt, ايش ìsh; (command) امر èmir, تنبيه

tènbīh; (of powder) اتم àtim; (attack) يورويش yùruyush, هجوم hùjūm; (thing confided) امانت èmānèt; —, *v.a.* (fill) طولدرمق dòldurmak; (attack) هجوما hù-jūm-et; (command) امرا èmr-et, تنبيها tènbīh-et; (accuse) اسنادا issnād-et.

Charity, *s.* (alms) صدقه sàdaka; (humane consideration) انسانيت insāniyyèt, انصاف insāf.

Charm, *s.* (spell) بويو bùyu, سحر sihr; charms, *s. pl.* حسن hùssn, كوزللك ghyùzèllik.

Charmer, *s.* بويوجى bùyuju, سحرباز sihrbāz; (beloved) معشوقه mà"-shūka; فتنه‌كار fìtnékyār, دلبر dìlbèr.

Charming, *a.* كوزل ghyùzèl, دلبر dìlbèr, لطيف làtīf.

Chart, *s.* خريطه khàrīta.

Charter, *s.* فرمان fèrmàn, برات bèrāt; —, *v.a.* نولەطوتمق nèvla-tùtmak (nàvluna), كرايلەطوتمق kìrā-ila-tùtmak.

Chase, *s.* آو àv, شكار shìkyār; —, give chase to, *v.a.* قوغالمق kòghalamak; — away, قوغمق kòghmak.

Chaste, *s.* عفيف "àfīf, (woman) عفيفه "àfīfé; (simply elegant) سادەكوزل sādé-ghyùzèl.

Chasten, Chastise, *v.a.* تربيەويرمك tèrbìyyé-vèrmek, تربيه‌ا tèrbìyyé-et.

Chastisement, *s.* تربيه tèrbìyyé, طياق dàyak. [mèt.

Chastity, *s.* عفت "ìffèt, عصمت "iss-

Chat, *s.* لاف làf, لقردى làkìrdi; —, *v.n.* لافا làf-et, قوكشمق kòngushmak.

Cheap, *a.* اوجوز ùjùz.

Cheat, *s.* (fraud) حيله hīlé; (knave) حيله‌كار hīlékyār; —, *v.n.* حيله‌ا hīlé-et.

Check, *s.* (pattern) شطرنج shàtrènj (sàntrànch); (in accounts) ميزان mīzān; (upon conduct) كم ghèm; (slight defeat) شمار shàmar, (banker's) حواله hàwālé; —, *v.a.* ضبطا zàbt-et, اليقومق àlìkomak, دوردرتمق dùrdurtmak; (defeat) بوزمق bòzmak; (the king at chess) كشا kìsh-et.

Checkmate, *v.a.* ماتا màt-et.

Cheek, *s.* يناق yànak.

Cheer, *v.a.* شنلندرمك shènlèndirmek,

فراحلندرمق fèrāhlandirmak.
Cheerful, *a.* شن shèn, فراح fèrāh; مفرح mùfèrrih.
Cheese, *s.* پنیر pènir.
Chemist, *s.* کیمیاکر kìmiyàghèr; اجزاجی èjzāji, اسپنچیار ìsspènchiyàr.
Chemistry, *s.* علم کیمیای جدید "ìlmi--kìmiyàyi-jèdīd.
Cherish, *v.a.* عزیزطوتمق "àzīz-tùt-mak; بسلمك bèsslémek.
Cherry, *s.* كراز kìrāz; morella —, وشنه vìshna.
Chess, *s.* شطرنج shàtrànj (sàn-trànch); — board شطرنج تختەسی sàntrànch-tàkhtassi.
Chest, *s.* (box) صندق sàndik; (bosom) كوكس ghyùkss, صدر sàdr, سینه sīné; — of drawers, چكمجه chèkméjé.
Chestnut, *s.* كستانه kèsstāné.
Chew, *v.a.* چینەمك chìnémek.
Chick, Chicken, *s.* پلج pìlij.
Chickpea, *s.* نخود nòkhud.
Chide, *v.a.* ازارلمق àzarlamak.
Chief, *a.* & *s.* بیوك bìyuk, باش bàsh.
Chiefly, *ad.* خصوصا khùssūssā; اكثریا èksériyyā.

Child, *s.* چوجق chòjuk; children and family, چولق چوجق chòluk-chòjuk; with child, كبه ghèbé, حامله hāmilé.
Chill, *v.a.* اوشوتمك ùshutmek; —, *s.* صوغوق sòghuk.
Chilly, *a.* صوغوق sòghuk; to feel —, *v.n.* اوشومك ùshumek.
Chimney, *s.* اوجاق òjak, باجه bàja.
Chin, *s.* چكه chèngé (chèné.)
China, *s.* (old) اسكی معدن èsski--mà"den; (new) فغفور fàghfūr; (stone) چینی chìni.
Chink, *s.* یارق yàrik, چاتلاق chàtlàk; —, *v.n.* اوتمك ùtmek.
Chintz, *s.* چیت chìt, باصمه bàssma.
Chip, *s.* یونغه yòngha; —, *v.n.* فرلامق fìrlamak; —, *v.a.* فرلاتمق fìrlat-mak.
Chisel, *s.* قلم kàlem.
Chocolate, *s.* چقولاطه chìkolàta.
Choice, *s.* اختیار ìkhtiyār, انتخاب ìntikhāb; —, *a.* سچمه sèchma, منتخب mùntakhàb, مختار mùkhtār, كزیده ghyùzīdé.
Choke, *v.a.* بوغمق bòghmak; — up, *v.a.* طیقامق tìkamak; —, *v.n.* طیقانمق tìkanmak.

Choose, *v.a.* سچمك sèchmek, ايرمق àyrmak, انتخاب ا intikhāb-et, اختيارا ìkhtiyār-et.

Chop (mutton), *s.* بريزوليه brìzòlya; —, *v.a.* كسمك kèssmek; — up, *v.a.* (small) قيمق kìymak, (large) طوغرامق dòghramak; (wood) يارمق yàrmak.

Chopping-block, *s.* كتوك kyùtuk.

Chopping-knife, *s.* ساطور (sâtir.)

Chord, *s.* وتر vètER.

Christen, *v.a.* وافتيزا wàftiz-et, ادقومق àd-kòmak, ادويرمق àd-vèrmek.

Christening, *s.* وافتيز wàftiz.

Christian, *s.* خريستيان khrìsstiyàn; —, *a.* عسيوى "ìssévī, مسيحى mèssīhī.

Christianity, *s.* خريستيانلق khrìssti-yànlik. [-pàsskàlya.

Christmas, *s.* كچوك پاسقاليه kùchuk-

Chronicle, *s.* تاريخ tārīkh.

Chronogram, *s.* تاريخ tārīkh.

Chronometer, *s.* طول ساعتى tūl-sā"ati.

Church, *s.* كليسه kilīssé.

Churchyard, *s.* مزارلق mèzarlìk.

Chyle, *s.* كيلوس kèylūss.

Chyme, *s.* كيموس kèymūss.

Cicatrize, *v.n.* قپانمق kàpanmak, قبوقلنمق kàbuklanmak.

Cinder, *s.* سونمش كمور sùnmush-kyùmur. [chin).

Cinnamon, *s.* دارچين dàrchin (tàr-

Cipher, *s.* (zero) صفر sìfr; (secret writing) جفره jìfra; (initials) طغرا tùghra (for the Sultan), صح sàhh (for a high officer), امضا ìmzā (for any individual). N.B. These are not initials in Turkish, but each a kind of signature.

Circle, *s.* دائره dā'iré; —, *v.a.* قوشاتمق kùshàtmak, احاطه ا ìhāta-et.

Circuit, *s.* قضا kàzā, دائرهٔ حكومت dā'iré'i-hùkyūmèt; to make a —, طولاشمق dòlashmak.

Circuitous, *a.* طولاشق dòlàshik.

Circular, *a.* مدور mùdèvvèr, دكرمى dèghirmi.

Circulate, *v.n.* دوران ا dèvérān-et; (as money) تداول ا tèdāvul-et; —, *v.a.* اداره ا idārè-et; نشر ا nèshr-et.

Circulation, *s.* دوران dèvérān; (of money, books, &c.) تداول tèdāvul.

Circumcise, *v.a.* سنت ا sùnnèt-et, ختان ا khìtān-et. [khìtān.

Circumcision, *s.* سنت, sùnnèt, ختان

Circumference, *s.* چوره chèvré, محيط mùhīt.

Circumstance, *s.* خصوص khùssūss, ماده màddé, كيفيت kèyfìyyèt.

Cistern, *s.* صارنج sàrnij, خزينه (khàzna).

Citadel, *s.* ايچ قلعه ìch-kàl"à.

Cite, *v.a.* ذكر ا zìkr-et; دعوت ا dà"vet-et.

Citron, *s.* اغاج قاونى àghaj-kàwunu.

City, *s.* شهر shèhr, مملكت mèmlékèt.

Civil, *a.* طاتلو tàtli, ادبلو èdèbli, چلبى chèlébi; (not military) غيرعسكرى ghàyri-"àsskérī.

Civilian, *s.* باشى بوزوق bàshi-bòzuk, عسكريدن اولميان "àsskérīdan-òl-mayan. [àghz-tàtlilighi.

Civility, *s.* طاتليلق tàtlilik, اغزطاتليلغى

Civilization, *s.* تربيه tèrbìyyé.

Civilize, *v.a.* تربيه ا tèrbìyyé-et.

Claim, *s.* دعوى dà"wà, استدعا ìss-tìd"ā; مطلوب màtlūb; —, *v.a.* دعوى ا dà"wà-et, استدعا ا ìsstìd"ā-et, مطلوب ا màtlūb-et, مطالبه ا mùtālébé-et.

Claimant, *s.* دعواجى dà"wàji, مدعى mùddà"ī.

Clamp, *s.* كنت kìnèt.

Clandestine, *a.* التنده èl-àltinda, كيزلو ghìzli, صاقلو sàkli, خفى khàfī.

Clap, *s.* (disease) بل صوغوغى bèl-sòghughu; — hands, *v.n.* ال چالمق èl-chàlmak, القشلمق àlkishlamak.

Clarify, *v.a.* تصفيه ا tàssfìyyé-et.

Clasp, *s.* قوپچه kòpcha; —, *v.a.* قوچاقلمق kùjàklamak.

Class, *s.* صنف sìnf; —, *v.a.* ترتيب ا tèrtīb-et, تنظيم ا tànzīm-et.

Clatter, *s.* چاتردى chàtirdi, طاقردى tàkirdi, پاطردى pàtirdi.

Clause, *s.* بند bènd, فقره fìkra.

Claw, *s.* طرناق tìrnak; پنچه pènché; —, *v.a.* طرمالمق tìrmalamak.

Clay, *s.* بالچق bàlchik, اوزلوطپراق ùzlu-tòprak, لوله جى چامورى lùléji-chàmuru.

Clean, *a.* تميز tèmiz, پاك pāk, طاهر tāhir; —, cleanse, *v.a.* تميزلمك tèmizlémek.

Clear, *a.* تميز tèmiz, براق bèrràk; (free) اچق àchik; — up, *v.n.* اچلمق àchilmak.

Cleave, *v.a.* يارمق yàrmak; — to, *v.n.* ياپشمق yàpishmak.

Cleaver, *s.* ساطور sàtir.

Clemency, *s.* مرحمت mèrhàmet.

Clergyman, *s.* پاپاس pàpass.

Clerk, *s.* كاتب kyātib, يازيجى yàziji.
Clever, *a.* هنرلو hùnèrli.
Cliff, *s.* يار yàr.
Climate, *s.* هوا hàwā. [sù"ūd-et.
Climb, *v.n.* چيقمق chìkmak, صعودا
Clinch, *v.a.* پرچين‌ا pèrchin-et.
Cling, *v.n.* صارلق sàrìlmak.
Clip, *v.a.* قرقمق kìrkmak, كسمك kèssmek.
Cloak, *s.* شنل shìnèl, قپوط kàpud.
Clock, *s.* ميدان‌ساعتى mèydan-sā"ati.
Clog, *s.* نعلين (nàlìn); —, *v.a.* طولدرمق dòldurmak, طيقامق tìkamak.
Close, *a.* صيق sìk; صيقى sìki; صيقنديلو sìkintìli; قپالو kàpali; يقين yàkin; —, *v.a.* قپامق kàpamak; —, *v.n.* قپانمق kàpanmak; — in, *v.a.* چويرمك chèvirmek; —, *v.n.* صيقلاشمق sìklashmak, يقينلاشمق yàkinlashmak; (the evening) اخشام‌تيزاولق àkhsham-(tèz)-òlmak; — up, *v.a.* قپامق kàpamak; —, *v.n.* قپانمق kàpanmak; — with, *v.a.* (in agreement) اويوشمق ùyushmak; (in fight) صارلق sàrìlmak.

Closet, *s.* (room) اوطه‌جق òdajik; (cupboard) طولاب dòlap.
Cloth, *s.* (broad) چوقه (chòha); (cotton) بز bèz; (table —) صفره‌بزى sòfra-bèzi.
Clothe, *v.a.* روباياپمق rùba-yàpmak, روباكيدرمك rùba-ghìdirmek, روباويرمك rùba-vèrmek, الباس‌ا ìl-bāss-et, اكسا‌ا ìksā-et; اورتمك ùrtmek.
Clothes, Clothing, *s.* روبا rùba (ùrùba), اثواب èsswāb (èssbab), البسه èlbissé.
Cloud, *s.* بلوط bùlut, سحاب sìhāb.
Clout, *s.* پچاوره pàchàvra.
Clove, *s.* قرنفل kàrenfìl.
Cloven, *a.* چتال chàtal.
Clover, *s.* يونجه yònja.
Club, *s.* چوماق chòmak; by way of clubbing together, عارفانه "ārifāné.
Clue, *s.* ايپ‌اوجى ìp-ùju.
Clumsy, *a.* (person) ياقشمز yàkishmàz; (thing) حنطال hàntàl.
Cluster, *s.* كومه kyùmé, طوپ tòp.
Coach, *s.* عربه "àraba, حنطو hìntò, فايطون fàytòn.
Coagulate, *v.n.* طوكمق dòngmak;

كسلمك kèssilmek ; پكشمك pè-kishmek.

Coal, *s.* كمور *kyù*mur, معدن‌كموری mā“dᴇn-*kyù*muru.

Coarse, *a.* قبا kàba ; ايری ìri.

Coast, *s.* ساحل sāhil, دكزكناری dèn*giz*-kènàri ; يقا y*à*ka, قی k*ì*y*i*.

Coat, *s.* ستری sètri, صورطو surtu, صورطيقو sùrtiko ; خرقه khìrk*a* ; (of a horse) طون dòn.

Cobbler, *s.* پاپوشجی pàpushju (pàpuj-ju), اسكيجی èsskiji.

Cobweb, *s.* اورمجك‌اغی *ù*rumjek-*-àghi*, تارعنكبوت tāri-“ànkébūt.

Cochineal, *s.* قرمز kìrm*iz*.

Cock, *s.* (bird) خروس khòross ; (tap) مصلق mùssluk ; (of a gun) خروس khòross ; (penis) سك sìk ; — a gun, *v.a.* اوست‌تتكه‌المق ùsst-tèti*ghé*-àlm*a*k. [-ìbi*ghi*.

Cock's-comb, *s.* خروس‌ابكی khòross-

Cocoon, *s.* قوزه kòz*a*, قوزه‌لاق kòz*a*làk.

Cod, *s.* (fish) مورينه‌بالغی mòr*ina*-*-bàlighi* ; (of beans) قبوق kàbuk ; (scrotum) طاشاق‌توربه‌سی tàsh*a*k-[-tòrb*assi*.

Coffee, *s.* قهوه kàhwé.

Coffee-pot, *s.* جزوه jèzwé ; (large) كوكم ghy*ù*gh*y*um, ابريق ìbrik.

Coffer, *s.* صندق sàndik.

Coffin, *s.* تابوت tàbut.

Cog, *s.* ديش dìsh.

Cogent, *a.* مهم mùhìmm, معتنا mù-“ténà, مبرم mùbrìm (mùbrèm.)

Coil, *s.* قنغال kànghàl ; —, *v.a.* قنغال‌ا kànghàl-et.

Coin, *s.* سكه sìkké ; پاره p*à*r*a*, اقچه àkch*a* ; (of a gun) سيل sīl ; —, *v.a.* ضربا dàr*b*-et, كسمك kèssmek, باصمق bàssm*a*k.

Coincide, *v.n.* مطابق‌او mùtābik-òl.

Coition, *s.* سكش sìkish, جماع jìmā“.

Cold, *a.* & *s.* صوغوق sò*gh*uk ; (in the head) نوازل nèwāzil, نزله nèzlé, زكام zùkk*y*ām.

Colic, *s.* صانجی sànj*i*, قارن‌اغريسی kàrn-à*gh*r*issi*.

Collar, *s.* يقا y*à*ka ; (horse —) حموط hàmut ; —, *v.a.* يقالمق y*à*kal*a*m*a*k.

Collate, *v.a.* مقابله‌ا mùkābélé-et.

Colleague, *s.* رفيق rèfīk, ارقداش àrk*a*d*a*sh. [tòplam*a*k.

Collect, *v.a.* جمع‌ا jèm“-et, طوپلامق

Collection, *s.* جمع jèm“ ; مجمعه mèj-ma“a ; طاقم tàk*i*m ; صره sìra.

College, *s.* مكتب mèktèb; مدرسه mèdressé. [-mà"déni.

Colliery, *s.* كمورمعدنى kyùmur-

Collision, *s.* چاتشمه chàtishma, تصادم tàssādum; to come into —, *v.n.* چاتشمق chàtishmak, تصادم ا tàs-sādum-et.

Collusion, *s.* مسامحه mùssāmaha, اغماض عين ìghmāzi-"àyn.

Colonel, *s.* ميرالاى mīr-àlày; lieutenant-—, *s.* قائمقام kā'im-màkām (kàymakàm).

Colony, *s.* اوجاق òjak.

Colour, *s.* رنك rènk.

Colt, *s.* طاى tày; (of an ass) صيپا sìpa.

Column, *s.* ديرك dìrèk, عمود "àmūd, ستون sùtūn; (of soldiers) طابور tàbur, قول kòl.

Comb, *s.* طراق tàrak; —, *v.a.* طرامق tàramak.

Combat, *s.* دوكش dùghush; —, *v.a.* بوزمغه چالشمق bòzmagha-chàlish-mak. [ìttifāk.

Combination, *s.* تركيب tèrkīb; اتفاق

Combine, *v.a.* تركيب ا tèrkīb-et, مزج ا mèzj-et; —, *v.n.* اتفاق ا ìttifāk-et; امتزاج ا ìmtizāj-et.

Combustible, *a.* يانار or ينار yànar; —, *s.* ياقهجق yàkajak. [yànma.

Combustion, *s.* يانش yànish, يانمه

Come, *v.n.* كلمك ghèlmek; — along, كليويرمك ghèlivermek; — asunder, قويمق kòpmak, ايرلق àyril-mak; — at, يتشمك yètishmek, ياننهوارمق yanìna-vàrmak; — away, براقوب كلمك bràkip-ghèl-mek; — back, كيروكلمك ghèri-ghèlmek; — back again, ينه كلمك or بردها bìr-dàha or yìné (ghèné)-ghèlmek; — between, ارايه كيرمك àraya-ghìrmek; — by, *v.n.* كچمك ghèchmek; — —, *v.a.* پيدا ا pèydā-et, بولمق bùlmak; — off, اولمق olmak; قويمق kòpmak; چيقمق chìkmak; — on, طوتمق tùtmak; باشلامق bàshlamak; كليويرمك ghèlivermek; — out, چيقمق chìkmak; — short, اكسك كلمك èksik-ghèlmak; — to, ايتمك ètmek, بالغ او bāligh-òl; — together, طوپلانمق tòplanmak, بريره كلمك bìr-yèra-ghèlmek, بولشمق bùlushmak, برلشمك bìrleshmek; — to light, ميداندچيقمق mèydana-

-chìkmak, بللواو bèlli-ol; — up, چيقمق chìkmak; سورمك sùrmek; — upon, باصمق bàssmak, طوتمق tùtmak, يقالمق yàkalamak; —, *int.* دى dèy, دى‌بقالم dèy-bàkàlim, دى‌امدى dèy-imdi (dèyindi.)

Comet, *s.* قويرقلويلدز kùyruklu-yìldiz, ذوذوابه zū-zèwābé. [shèkerlémé.

Comfit, *s.* شكر shèker, شكرله

Comfort, *s.* (ease) راحت rāhat; (consolation) تسلى tèssèlli; —, *v.a.* تسلى‌ويرمك tèssèlli-vèrmek.

Comfortable, *a.* راحت rāhat.

Command, *s.* امر èmr (èmir), فرمان fèrmān, تنبيه tènbīh; (military) قوماندە kòmànda; —, *v.a.* امرا èmr-et, تنبيها tènbīh-et, فرمانا fèrmān-et, بيورمق bùyurmak; قوماندا kòmànda-et; (as a gun) سپورمك sùpurmek, دوكمك dùghmek; (as a fort) محافظا mùhāfaza-et, قپامق kàpamak.

Commander, *s.* آمر āmir, ضابط zābit, بيوك bìyuk; سرعسكر sèr-"àssker; (navy) ملازم‌قپودان mùlāzim-kàpudān (kàptan), ايكنجى ìkinji.

Commence, *v.a.* & *n.* باشلامق bàshlamak, اغازا àghāz-et, بدءا bèd'-et.

Commencement, *s.* اول èvvel, باش bàsh, ابتدا ìbtidā, بدء bèd'i, باشلانغج bàshlanghij.

Commend, *v.a.* مدحا mèdh-et, ثنا sènā-et; توصيها tàvsìyyé-et.

Comment, *s.* شرح shèrh, حاشيه hāshìyyé; لقردى làkirdi, ديه‌جك dèyéjek; —, *v.a.* شرحا shèrh-et; — upon, *v.n.* مطالعه‌بيانا mùtāla"a-bèyān-et.

Commentary, *s.* شرح shèrh.

Commentator, *s.* شارح shārih.

Commerce, *s.* تجارت tìjārèt, الش‌ويرش àlish-vèrish, بازركانلق bàzir-ghyānlik. [-mùta"àllik.

Commercial, *a.* تجارته‌متعلق tìjārèta-

Commiserate, *v.a.* اجيمق àjimak, ترحما tàràhhum-et. [-èmīni.

Commissary, *s.* نزل‌امينى nùzul-

Commission, *s.* سپارش sìpārish; خدمت khìdmet, مأموريت mè'mūrìyyèt; مأمورين mè'mūrīn, مأمورلر mè'mūrlar; فرمان fèrmān, بيورلدى bùyuruldu.

Commissoner, *s.* مأمور mè'mūr.

Commit, *v.a.* ياپمق yàpmak, ايتمك

ètmek, ارتكاب ا ìrtikyāb-et; تسليم ا tèsslīm-et, سپارش ا sìpārish-et, توديع ا tèvdī"-et.

Committee, s. ايريجه و مخصوص اولان مجلس àyrija-vé-màkhsūss-òlan-mèjliss.

Commodious, a. قوللانلشلو, راحت rāhat, kùllànilishli, قولايلقلو kòlaylikli.

Commodity, s. متعه màt"à, مال màl; راحت rāhat. [bàshboghu.

Commodore, s. فيلوباشبوغى filo-

Common, a. عادى "ādī, باياغى bàyàghi; مشترك mùshtérèk; —, s. چايرلق chàyrlik, مرعه mèr"à.

Commonly, ad. اكثريا èksèrìyyā.

Commotion, s. تلاشى tèlāshī, تلاش tèlàsh.

Communicate, v.a. افاده ا ìfādé-et, تبليغ ا tèblīgh-et; — with, v.n. خبرلشمك khàbèrleshmek, مخابره ا mùkhābéré-et; متصل اول mùttàssil-ol.

Communication, s. افاده ا ìfādé, تبليغات tèblīghāt; مخابره mùkhābéré; يول yòl.

Community, s. اشتراك ìshtirāk; ملت millèt, جماعت jèmā"àt.

Compact, s. مقاوله mùkāvélé, قول kàvl; —, a. صيق sìk, صيقى sìki.

Companion, s. رفيق rèfīk, ارقداش àrkadash; اش èsh.

Company, s. (set) طاقم tàkim; (set of guests) مسافرلر mùssāfirler; (people present) حضار hùzzār, حاضرين hāzirīn; (public) قومپانيه kòmpànya; (companionship) ارقداشلق àrkadashlik; رفاقت rèfākàt; (of soldiers) بلوك bùluk; to keep —, v.n. قونوشمق kònushmak, كورشمك ghyùrushmek.

Comparable, a. مقيس màkīss, قياس اولنور kìyāss-òlunur, تشبيه اولنور tèshbīh-òlunur.

Comparatively, ad. قياسله kìyāssla.

Compare, v.a. يان ياننه قومق yàn-yàna-kòmak, مقابله ا mùkābélé-et, مقايسه ا mùkāyéssé-et, قياس ا kìyāss-et, تشبيه ا tèshbīh-et. [tèshbīh.

Comparison, s. قياس kìyāss, تشبيه

Compartment, s. خانه khāné, بولمه bùlmé.

Compass, s. حد hàdd, اندازه èndāzé; دائره dā'iré; (mariner's) پوصله pùssla; to fetch a —, v.n. طولاشمق dòlashmak; —, v.a. قوشاتمق kùshàtmak; — one's ends, v.n.

mèrāmina-nā'il-òl. مرامنه نائل اول ùydurmak, اویدرمق [(pèrghèl).
Compasses(pair of), *s.* پرکار pèrghyār
Compassion, *s.* مرحمت mèrhàmet.
Compatriot, *s.* همشهری hèmshèhrī.
Compeer, *s.* کفو kyùfv, اقران àkrān.
Compel, *v.a.* اجبرا jèbr-et; اجبارا ìjbār-et.
Compendious, *a.* قصه kìssa, مختصر mùkhtàssàr, مجمل mùjmèl.
Compensate, *v.a.* تضمینا tàzmīn-et; —, *v.n.* قارشیلق او kàrshilik-ol.
Compensation, *s.* تضمین tàzmīn, تضمینات tàzmīnāt; قارشیلق kàrshilik.
Compile, *v.a.* تصنیفا tàssnīf-et, جمعا jèm''-et, تألیفا tè'līf-et.
Complain, *v.a.* شکایتا shìkyāyet-et, تشکیا tèshèkki-et, اشتکاا ìshtikyā-et.
Complaint, *s.* شکایت shìkyāyet, شکوی shèkwà; مرض màraz, علت ''ìllèt, درد derd. [kim; قمه tètìmmé.
Complement, *s.* ترتیب tèrtib, طاقم tà-
Complete, *a.* تکمیل tèkmīl, مکمل mùkèmmèl, تام tàmm, تمام tàmām; —, *v.a.* تکمیلا tèkmīl-et, تماملق tàmamlamak, بترمك bìtirmek.

Complexion, *s.* رنك rènk, لون lèvn.
Complicate, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak, قارشقا kàrishik-et.
Compliment, *s.* سلام sèlām; استحسان افادهسی ìsstìhsān-ìfādéssi.
Comply, *v.n.* امتثالا ìmtissāl-et; موافقتا mùwāfakàt-et.
Compose, *v.a.* ترتیبا tèrtīb-et, ترکیبا tèrkīb-et; یازمق yàzmak, قلمه المق kàléma-àlmak; سویلمك sùwèylémek, نظما nàzm-et; ترکیبنه داخل او tèrkībina-dākhil-òl, اجزای مرکبهسی او èjzāyi-mùrèkkibéssi-òl, اعضاسی او à''zāssi-òl; — one's self, *v.n.* یاتشمق yàtishmak.
Composition, *s.* ترکیب tèrkīb; ترتیب tèrtīb; اجزا èjzā; معجون mà''jūn; کتابت kìtābet, شعر shì''r.
Compost, *s.* کوبره ghyùbré.
Compound, *a.* مرکب mùrèkkèb; —, *v.a.* ترکیبا tèrkīb-et.
Comprehend, *v.a.* احاطها ìhāta-et, شامل او shāmil-ol, شمولی او shùmūli-òl; اکلامق ànglamak (ànnamak), ادراکا ìdrāk-et.
Compress, *s.* صارغی sàrghi.
Comprise, *v.a.* شامل او shāmil-ol.

Compromise, *s.* صلح sùlh, اوزلاشمه ùzlashma; —, *v.a.* قارشدرمق kàrìshdirmak; مسئول اا mèss'ūl-et; صلح اول sùlh-òl. اوزلاشمق ùzlashmak,

Compulsion, *s.* مجبوريت mèjbūrìyyèt, اجبار ìjbār, اضطرار ìztirār.

Compunction, *s.* ندامت nèdāmèt, پشيمانلق (pìshmànlìk).

Compute, *v.a.* حساب ا hìssāb-et.

Comrade, *s.* ارقداش àrkadash, يولداش yòldash. [chùkur.

Concave, *a.* مقعر mùkà''"àr, چقور

Conceal, *v.a.* صاقلامق sàklamak, كيزلمك ghìzlémek.

Concede, *v.a.* تسليم ا tèsslīm-et.

Conceivable, *a.* متصور mùtassàvvèr, عقله صيغار "àkla-sìghàr.

Conceive, *v.a.* تصورا tàssàvvur-et, عقل ا "àkl-et; —, *v.n.* كبه قالمق ghèbé-kàlmak, حامله اول hāmilé-òl.

Concentrate, *v.a.* طوپلامق tòplamak; خلاصه ا khùlāssa-et.

Conception, *s.* تصور tàssàvvur, تخيل tàkhàyyul, حامله اولمقلق hāmilé-òlmaklìk.

Concern, *s.* ماده màddé, ايش ìsh, مصلحت màsslāhat; قساوت kàssàvet, كدر kèdεr; —, *v.a.* دوقونمق dòkunmak; — one's self, *v.n.* قساوت ا kàssàvet-et.

Concert, *s.* اتفاق ìttifāk, اتحاد ìttihād; چالغی مجلسی chàlghi-mèjlissi; — together, *v.n.* اتفاق ا ìttifāk-et, قرار ويرمك kàrar-vèrmek.

Conciliate, *v.a.* جلب ا jèlb-et.

Concise, *a.* مختصر mùkhtàssàr, قصه kìssa.

Conclude, *v.a.* بترمك bìtirmek; عقدا "àkd-et; —, *v.n.* بتمك bìtmek; اكلامق ànglamak (ànnamak), استخراج ا ìsstikhrāj-et, معناويرمك mà"nà-vèrmek.

Conclusion, *s.* صوك sòng, اخر ākhìr; عقد "àkd; قرار kàrār; اكلايش ànglayìsh (ànnayìsh), استخراج ìsstikhrāj. [mùkni".

Conclusive, *a.* قطعی kàt"ī, مقنع

Concord, *s.* وفاق wìfāk, مخادنت mùkhādénèt. [(kàlabàlìk).

Concourse, *s.* ازدحام ìzdìhām, غلبه لق

Concubine, *s.* اوطه لق òdalìk.

Concur, *v.n.* برابراول bèrābèr-òl.

Concussion, *s.* صارصش sàrsìsh, صارصلش sàrsìlìsh, صدمه sàdama.

Condemn, *v.a.* قباحتبولمق kàbāhat-bùlmak; قباحتلوبولمق kàbāhatli-bùlmak; جزاسنهحكما jèzāssina-hùkm-et; يرامزديوقراروبرمك yàra-màz-dèyu-kàrār-vèrmek.

Condense, *v.a.* تكثيف tèksīf-et; —, *v.a.* تكثف tèkèssuf-et.

Condescend, *v.n.* تنزل tènèzzul-et.

Condescension, *s.* تنزل tènèzzul.

Condign, *a.* مستحقاولديغى mùssta-hàkk-òldughu.

Condiment, *s.* چرز chèrez, قاتق kàtik.

Condition, *s.* حال hāl; پرسه pèréssé; شرط shàrt.

Condole, *v.n.* تعزيه tà''zìyyé-et.

Condolence, *s.* تعزيه tà''zìyyé.

Conduce, *v.n.* منتج او mùntij-ol, مورث او mùriss-ol, موجب او mùjib-ol.

Conduct, *s.* حركت hàrékèt; —, *v.a.* كوترمك ghyùturmek.

Conduit, *s.* صويولى sù-yòlu.

Cone, *s.* مخروط màkhrūt.

Confectioner, *s.* شكرجى shèkerji.

Confederate, *s.* متفق mùttèfik.

Confederation, *s.* اتفاق ìttifāk; متفقين mùttèfikīn.

Conference, *s.* مكالمه mùkyālémé.

Confess, *v.a.* اقرارا ìkrār-et, اعترافا ì''tirāf-et. [mùttèfikīn.

Confederacy, *s.* اتفاق ìttifāk; متفقين

Confession, *s.* اقرار ìkrār, اعتراف ì''tirāf.

Confide, *v.a.* تسليما tèsslīm-et, توديعا tèvdī''-et; —, *v.n.* امنيتا èm-nìyyèt-et.

Confidence, *s.* امنيت èmnìyyèt, اعتماد ì''timād.

Confident, (to be), *v.n.* هيچشبهه‌سى اولمامق hìch-shùbhéssi-òlmamak.

Confine, *v.a.* حبسا hàbss-et, قپاتمق kàpatmak; حصرا hàssr-et; to be confined, *v.n.* طوغرمق dòghurmak; — — — to one's room, طشره‌چيقمامق tàshra (dìshāri) chìkmamak; — — — (one's bowels) انقباضى او ìnkibāzi-ol.

Confinement, *s.* ايچرويه‌قپانمقلق ìchéri-ya-kàpanmaklik, طيشارى‌چيقمامقلق dìshāri-chìkmamaklik; حبس hàbss; چوجق‌طوغرمقلق chòjuk-dòghurmaklik.

Confines, *s. pl.* حدود hùdūd.

Confirm, *v.a.* (ratify) تصديقا tàss-dīk-et; (in office) ابقاا ìbkā-et.

Confiscate, *v.a.* ضبط ا zàbt-et, مصادره ا mùssādara-et. [حريق hàrīk.
Conflagration, *s.* يانغين yànghin,
Conflict, *s.* تصادم tàssādum; جنك jènk; چكشمه chèkishma, منازعه mùnāza"à.
Conform, *v.n.* امتثال ا ìmtissāl-et, اقتفا ا ìktifā-et, مماثلت ا mùmāssélèt-et, اويمق ùymak.
Conformable, *a.* مماثل mùmāssil.
Conformably, *ad.* امتثالاً ìmtissālan; تطبيقاً tàtbīkan.
Conformity, *s.* مماثلت mùmāssélèt.
Confound, *v.a.* مبهوت قيلمق mèbhūt-kìlmak, اشكاك ا lìsskyāt-et; قارشدرمق kàrishdirmak, تخليط ا tàkhlīt-et.
Confuse, *v.a.* شاشرتمق shàshirtmak; قارشدرمق kàrishdirmak.
Confused, *a.* (things) قارشق kàrishik; to become — (a person), *v.n.* شاشرمق shàshirmak.
Confusion, *s.* قارشقلق kàrishiklik.
Congeal, *v.n.* طوكمق dòngmak, منجمد ا mùnjèmid-ol; —, *v.a.* طوكدرمق dòngdurmak.
Congelation, *s.* انجماد ìnjimād.
Congestion, *s.* سده sùddé.
Congratulate, *v.a.* تبريك ا tèbrīk-et, تهنيه ا tèhnìyyé-et; I — you! كوزك ايدين ghyùzung-àydin.
Congratulation, *s.* تبريك tèbrīk, تهنيه tèhnìyyé.
Congregate, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak, تجمع ا tèjèmmu"-et, مجتمع ا mùjtèmi"-òl. [جمعيت jèm"ìyyèt.
Congregation, *s.* جماعت jèmā"àt,
Congress, *s.* مجلس مشورت mèjlissi-mèshvérèt.
Conic, Conical, *a.* سوبى sùbu, مخروطى màkhrūti; conics, *s. pl.* مخروطيات màkhrūtìyyāt.
Conjecture, *s.* ظن zànn; تخمين tàkhmīn; —, *v.n.* ظن ا zànn-et; تخمين ا tàkhmīn-et.
Conjointly, *ad.* مشتركاً mùshtèrékèn.
Conjugal, *a.* زوجى zèvjī, ازدواجه متعلق ìzdìvāja-mùta"àllik.
Conjugate, *a.* مزدوج mùzdèvij; —, *v.a.* تصريف ا tàssrīf-et, صيغه سنى چكمك sīghassini-chèkmek.
Conjugation, *s.* صيغه sīgha.
Conjunction, *s.* حرف عطف hàrfi-"àtf.
Conjuncture, *s.* وقت wàkit, حال hāl.
Conjure, *v.a.* پك رجا ا pèk-rìjā-et,

پك نيازا pèk-nìyāz-et, پك يالوارمق pèk-yÀlvarmak; —, *v.n.* سحرا

Conjuror, *s.* سحرباز sìhrbāz. [sìhr-et.

Connect, *v.a.* بتشدرمك bìtishdirmek, اولاشدرمق ùlashdirmak; باغلامق bÀghlamak.

Connexion, *s.* مناسبت mùnāssébèt, ارتباط ìrtibāt, علاقه "àlāka; خصم khìssm, اقربا Àkrabā.

Connivance, *s.* مسامحه mùssāmaha, اغماض عين ìghmāzi-"àyn.

Connive, *v.n.* كورميويرمك ghyùrméyivermek, اغماض عينا ìghmāzi-"àyn-et.

Conquer, *v.a.* (men) مغلوبا màghlūb-et; (places) فتحا fèth-et, ضبطا zÀbt-et, تسخيرا tèsskhīr-et.

Conqueror, *s.* فاتح fātih; غالب ghālib.

Conquest, *s.* فتح fèth, تسخير tèsskhīr; مملكت مفتوحه mèmlékèti-mèftūha.

Conscience, *s.* قلب kàlb, ضمير zàmīr; انصاف ìnsāf. [منصف mùnsif.

Conscientious, *a.* انصافلو ìnsāfli,

Conscious (to be), *v.n.* دويمق dùymak, حسا hìsss-et; خبرى او khàbéri-ol, واقف او wākif-òl; —, *a.* واقف wākif.

Consciousness, *s.* خبر khÀber, وقوف wùkūf; حس hìsss.

Consecrate, *v.a.* تقديسا tàkdīss-et; تخصيصا tàkhsīss-et.

Consecrated, *a.* مخصوص màkhsūss, مخصص mùkhàsssèss; مقدس mùkàddèss.

Consecutive, *a.* متوالى mùtévālī, متتالى mùtétālī, متعاقب mùta"ākib.

Consecutively, *ad.* متعاقباً muta"ākiban, متواليه mùtévālìyyéten.

Consent, *s.* رضا rìzā; —, *v.n.* رضاويرمك rìzā-vèrmek, راضى او rāzī-òl.

Consequence, *s.* نتيجه nètījé, ثمره sèméré; of —, خاطرى صايلور khātiri-sàyilir; of no —, صايلمز sàyilmaz; that is of no —, ضررى يوق zàrāri-yòk.

Consequent, *s.* تالى tālī; —, *a.* تابع tābi", منوط mènūt, مربوط mèrbūt; (in word and act) ايشى واقوالى بربرينه مطابق اولان ìshi-vé-àkwāli-bìrbiriné-mùtābik-òlan.

Consequently, *ad.* بناءعليه bìnā'an-"àlèyh, بناءعلى ذلك bìnā'an-"àlà-zālikē, بنابرين bìnābérīn, بوكابناء bùnga-bìnā'an, بوكامبنى bùnga-mèbnī.

Conserve, *s.* رچل rèchel; — of roses, كل بشكر ghyùl-bé-shèker.

Consider, *v.a.* (a thing) مطالعه mùtāla"à-et, ملاحظه mùlāh*aza*-et, دوشنمك dùshunmek; (a person) صايمق sàym*ak*; — as, عدا "*à*dd-et, اعتبارا ì"tibār-et, صايمق sàym*ak*.

Considerable, *s.* بيوك bìyuk, جسيم jèssīm; كلى ky*ù*llī, عظيم "ÀZīm.

Consideration, *s.* ملاحظه mùlāh*aza*, مطالعه mùtāla"à, تأمل tè'èmmul, صايغى sàygh*i*; اعتبار ì"tibār; قارشيلق kàrsh*i*l*i*k.

Consign, *v.a.* تسليما tèsslīm-et, توديعا tèvdī"-et; سپارشا sìpārish-et.

Consist, *v.n.* عبارت‌او "ìbāret-òl, مترتب‌او mùtérèttib-ol. [tèsslìyyèt.

Consolation, *s.* تسلى tèssèllī, تسليت

Console, *v.a.* تسلى‌ويرمك tèssèllī-vèrmek, تسليتا tèsslìyyèt-et.

Consolidate, *v.a.* تقويتا tàkvìyyèt-et, تقويت‌ويرمك tàkvìyyèt-vèrmek, تأكيدا tè'kīd-et.

Consonant, *s.* حرف hàrf; —, *a.* مطابق mùtāb*i*k.

Consort, *s.* زوج zèvj; زوجه zèvjé; ارقداش àrk*a*d*a*sh, رفيق rèfīk;

—, *v.n.* قونكشمق kòn*g*ushm*a*k, اختلاطا ìkhtilāt-et.

Conspicuous, *a.* كوزاوكنده ghy*ù*z-*ù*n*g*und*a*, ميدانده mèydānd*a*.

Conspiracy, *s.* كيزلوفساد ghìzli-fèssād, فتنه fìtné.

Constancy, *s.* ثبات sèbāt, رسوخ rù-sūkh, صداقت sàdākàt.

Constant, *a.* ثابتقدم sābitkàdem, راسخ rās*i*kh, صادق sādīk; دائم dā'im, دائمى dā'imī, ثابت sābit, مستمر mùsstémèrr.

Constantly, *ad.* دائما dā'imā, بردوزىيه bìr-dùziyé, لاينقطع lā-y*à*nkàt*i*".

Constipation, *s.* انقباض ìnk*i*bāz.

Constitute, *v.a.* ايتمك ètmek; نصبا nàssb-et; اولمق òlmak, حاصلا hā-ss*i*l-et.

Constitution, *s.* (man's) وجود vùjūd, بنيان bùnyān, مزاج mìzāj; (state's) اساس‌قانون èssāss*i*-kānūn.

Constitutional, *a.* خلقى khìlk*i*, طوغشدن‌اولان dò*gh*ushd*a*n-òlan; اساس‌قوانينه‌مطابق‌اولان èssāss*i*-kàwānīn*a*-mùtāb*i*k-òlan.

Constrain, *v.a.* جبرا jèbr-et, زورلامق zòrlam*a*k, اجبارا ìjbār-et.

Constraint, *s.* صیقی sìkì; صیقندی sìkìndì; جبر jèbr; حبس hàbss.

Construct, *v.a.* اعمال ا i"māl-et, انشا inshā-et, بنا ا binā-et, یاپمق yàpmak.

Construction, *s.* اعمال i"māl, انشا inshā; بنا bìnā, یاپی yàpi.

Consul, *s.* قونسلوس kònsoloss.

Consult, *v.a.* دانشمق dànishmak, استشاره ا isstisharé-et; — together, *v.n.* مشاوره ا mùshāvéré-et, مشورت ا mèshvérèt-et; (doctors) قونسولتو ا kònsùlto-et.

Consultation, *s.* استشاره isstisharè; مشاوره mùshāvéré; مشورت mèshvérèt; قونسولتو kònsùlto.

Consume, *v.a.* بترمك bìtirmek, دوكتمك dùkètmek, یمك yèmek; —, *v.n.* بتمك bìtmek, تلف او tèlef-òl, كتمك ghìtmek.

Consummate, *v.a.* تكمیل ا tèkmīl-et, اتمام ا itmām-et; —, *a.* مكمل mùkèmmèl.

Consumption, *s.* خرج khàrj; (disease) ورم vèrem.

Consumptive, *a.* ورملو vèremli.

Contact, *s.* تماس tèmàsss, تلاقی tèlākī, اتصال ìttissāl.

Contagion, *s.* سرایت sìrāyet, بولاشمه bùlàshma, كچمه ghèchma; علت ساریه "illèti-sārìyyé.

Contagious, *a.* ساری sārī, بولاشور bùlàshir, كچر ghèchèr, سرایت ایدر sìrāyet-èdèr.

Contain, *v.a.* الْمق àlmak; حاوی او hāvī-òl, شامل او shāmil-òl, مشتمل او mùshtèmil-òl; ضبط ا zàbt-et; — one's self, طیانمق dàyanmak.

Contaminate, *v.a.* بوزمق bòzmak, افساد ا ifsād-et, بولاشدرمق bùlàshdirmak, تلویث ا tèlviss-et.

Contaminated, *a.* بوزق bòzuk, فاسد fāssid; بولاشق bùlàshik, ملوث mùlèvvèss.

Contamination, *s.* سرایت sìrāyet; افساد ifsād; تلویث tèlviss.

Contemn, *v.a.* صایمامق sàymamak, استخفاف ا isstìkhfāf-et, استحقار ا isstìhkār-et. [ملاحظه ا mùlāhaza-et.

Contemplate, *v.a.* نظر ا nàzar-et,

Contemporary, *s.*&*a.* معاصر mù"āssir.

Contempt, *s.* استحقار isstìhkār; استخفاف isstìkhfāf; عدم رعایت "àdémi-rì"āyèt, عدم حرمت "àdémi-hùrmèt.

Contemptible, *a.* (person) مستحقر mùsstàhkàr, ذليل zèlīl, رذيل rèzīl; (thing) لاشی‌مقولەسی lā-shèy-mà-kūléssi, جزئی jùz'ī.

Contend, *v.n.* نزاع‌ا nìzā"-et, منازعه‌ا mùnāza"à-et; ادعا‌ا ìddi"ā-et.

Content, *a.* راضی rāzī, خشنود khòsh-nud; قانع kāni"; —, *v.a.* راضی‌ا rāzi-et, خشنود‌ا khòshnud-et, اقناع‌ا ìknā"-et.

Contention, *s.* نزاع nìzā", منازعه mùnāza"à, غوغا (kàwgha).

Contentment, *s.* قناعت kānā"at.

Contest, *s.* مجادله mùjādélé, مباحثه mùbāhassé; —, *v.a.* عناد‌ا "ìnād-et.

Context, *s.* سیاق‌سباق sìyāk-sìbāk.

Contiguous, *a.* متصل mùttàssìl, ملاصق mùlāssìk, بتشك bìtishik.

Continence, *s.* عصمت "ìssmèt.

Continent, *s.* قره kàra, بر bèrr.

Contingent, *a.* اتفاقی ìttifākī, مشكوك mèshkyūk; —, *s.* حصه hìssé.

Continual, *a.* متمادی mùtémādī; —ly, *ad.* بلافاصله bìlā-fāssìla, لاینقطع lā-yànkàti".

Continuance, *s.* دوام dèwām, بقا bàkā, استمرار ìsstimrār.

Continue, *v.n.* دوام‌ا dèwām-et; دائم‌اول dā'im-òl; تكرار‌ا tèkèrrùr-et; —, *v.a.* ابقا‌ا ìbkā-et; تكرار‌ا tèkrār-et; التیاننی‌سویلمك àlt-yànini-sùwèylémek; ینه‌یاپمق yìné (ghèné) yàpmak.

Contortion, *s.* پیچ‌وتاب pīch-u-tāb.

Contraband, *a.* یصاق yàssàk, ممنوع mèmnū"; كمركدن‌قاچرمه ghyùmrukdan-kàchìrma.

Contract, *s.* كوتری‌پازارلق ghyùturu-pàzarlìk, تعهد tà"àhhud; قونطوراطو kònturàto; مقاوله mùkāvélé; —, *v.n.* تعهد‌ا tà"àhhud-et; كوتری‌المق ghyùturu-àlmak; كوتری‌ویرمك ghyùturu-vèrmek; بوزلمك bùzulmek, چكلمك chèkilmek; دارالمق dàràlmak, ازالمق àzàlmak; —, *v.a.* الشمق àlìshmak; ایدنمك èdinmek, پیدا‌ا pèydā-et; عقد‌ا "àkd-et; قاصمق kàssmak; دارالتمق dàràltmak, ازالتمق àzàltmak.

Contraction, *s.* قصالش kìssalish, چكلش chèkilish, بوزولش bùzulush.

Contractor, *s.* متعهد mùta"àhhid, ملتزم mùltèzim, كوتری‌الان ghyùturu-àlan.

Contradict, *v.a.* تكذيب ا tèkzīb-et.

Contrariety, *s.* خلاف khìlāf, عكسيلك "àksīlik, ترسلك tèrsslik.

Contrary, *a.* ترس tèrss, عكسى "àksī, مخالف mùkhālif, ضد zìdd.

Contrast, *s.* فرق fàrk.

Contravene, *v.a.* خلافنهحركت ا khìlāfin*a*-hàrékèt-et.

Contribute, *v.n.* ياردم ا yàrd*i*m-et, اعانه ا ì"ānē-et; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, اعانه ا ì"ānē-et.

Contribution, *s.* اعانه ì"ānē, ويركو vīrgh*y*ù (vèrghi).

Contrition, *s.* ندامت nèdāmèt, پشيمانلق pèchīmānl*i*k(pìshmānl*i*k).

Contrivance, *s.* يول yòl, قولاى kòlay, چاره chārē, معرفت mà"rifèt, ايجاد ījād; حيله hīlē.

Contrive, *v.a.* ايجاد ا ījād-et, بولق bùlm*a*k; —, *v.n.* اويدرمق ùydurm*a*k, يولنى بولمق yòlunu-bùlm*a*k, قولاينى بولمق kòlayin*i*-bùlm*a*k.

Control, *s.* امر èmr; ضبط zàbt; اداره 'ìdārē; نظارت nàzārèt; —, *v.a.* ضبطا zàbt-et; قوللانمق kùllànm*a*k; اداره ا ìdārē-et, نظارت ا nàzārèt-et.

Controversy, *s.* مباحثه mùbāhēssē; مجادله mùjādēlē; منازعه mùnāza"*à*.

Controvert, *v.a.* تكذيب ا tèkzīb-et.

Contumacious, *a.* متمرد mùtémèrrid, غيرمطيع ghàyr*i*-mùtī", عاصى "āssī.

Contusion, *s.* بره bèrē.

Convalescence, *s.* افاقت ìfākàt.

Convene, *v.a.* جمع ا jèm"-et, طوپلامق tòplam*a*k.

Convenience, *s.* راحت rāh*a*t, قولايلق kòlayl*i*k; ممشا mèmshà, ابدستخانه àbdesstkhānē.

Convenient, *a.* راحت rāh*a*t; قولاى kòlay; قولايلقلو kòlayl*i*kl*i*.

Convent, *s.* قيزمناسطيرى kìz-mànàsstīr*i*.

Convention, *s.* عهد "àhd, معاهده mù"āhēdē, مقاوله mùkāvélē.

Converge, *v.n.* طوپلانمق tòplanm*a*k, برلشمك bìrleshmek, يقينلشمق yàkìnlashm*a*k. [làk*i*rd*i*, لاف làf.

Conversation, *s.* صحبت sòhbet, لقردى

Converse, *v.n.* صحبت ا sòhbet-et, لقردى ا làkirdi-et, لاف ا làf-et, سويلشمك sùwèylēshmek; —, *s.* عكس "àkss, ترس tèrss.

Convert, *s.* مهتدى mùhtédī; —, *v.a.* اهتدايه كتورمك ìhtidāyē-ghètirmek;

Digitized by Google

چویرمك chèvirmek, دوندرمك dùndermek.

Convex, *a.* محدب mùhàddèb, تومسك tùmsèk, قبدواری kùbbévārī.

Convey, *v.a.* (carry) نقل ا nàkl-et; كتورمك ghètirmek; كوترمك ghyù-turmek; (communicate) تبليغ ا tèblīgh-et; (a meaning) افاده ا ìfādé-et, قالدرمق kàldirmak.

Convict, *s.* پرانغهلو prànghali; —, *v.a.* جنحهسنی اثبات ا jùnhàssini-ìssbāt-et.

Conviction, *s.* جزم jèzm, علم اليقين "ìlmu-'l-yàkīn; اثبات جنحه ìssbāti-jùnhà.

Convince, *v.a.* قاندرمق kàndirmak, الزام ا ìlzām-et, اسكات ا ìsskyāt-et, اقناع ا ìknā"-et. [-jèm"-et.

Convoke, *v.a.* دعوتله جمع ا dà"vètla-

Convulsion, *s.* تشنج tèshènnuj.

Cook, *s.* اشجی àshji; —, *v.n.* پشمك pìshmek; —, *v.a.* پشورمك pìshirmek.

Cool, *a.* سرين sèrin; (brave) جسور jèssūr; (impudent) عارسز "ārsiz; —, *s.* سرينلك sèrinlik; —, *v.n.* صوغومق sòghumak; —, *v.a.* صوغوتمق sòghutmak.

Coolness, *s.* سرينلك sèrinlik; جسارت jèssārèt; عارسزلق "ārsizlik; (want of affection) برودت bùrūdèt.

Coop, *s.* كومس kyùmèss.

Cooper, *s.* فوچيجی fìchiji.

Co-operate, *v.n.* برلكده ايش كورمك bìrlikdé-ìsh-ghyùrmek.

Co-operation, *s.* معاونت mù"āvénèt.

Copal, *s.* صندروس sàndaròss.

Copious, *a.* بول bòl, بركتلو bèrékètli.

Copper, *s.* (metal) باقر bàkir; (boiler) قزغان kàzghān (kàzan).

Copperas, *s.* (blue) كوزطاشی ghyùz-tàshi; (green) زاج قبريس zāji-kìbriss.

Copulate, *v.n.* سكشمك sìkishmek, جماع ا jìmā"-et, چفتلشمك chìftleshmek.

Copy, *s.* (modal of writing) مشق mèshk; (writing-exercise) قرلمه kàralama; (sample of scholar's writing) تعليم tà"līm; (of a book) نسخه nùsskha; (of a writing) صورت sūrèt; (of a drawing) عين "àyn, اورنك ùrnèk; —, *v.a.* (imitate) تقليد ا tàklīd-et; (a writing)

صورتنى المق *or* چیقارمق *or* یازمق sūrètini-àlmak, *or* chìkàrmak, *or* yàzmak; (a drawing, &c.) اورنكى الق, "àynini-àlmak, عینى الق ùrnèghini-àlmak.

Coral, *s.* مرجان mèrjān.

Cord, *s.* ایپ ìp. [اكسیر ìksīr.

Cordial, *a.* صمیمى sàmīmī; —, *s.*

Cordovan, *s.* تلاتین tèlātīn.

Coriander, *s.* كشنش kìshnish.

Cork, *s.* منطار màntàr; (stopper) طپا tàpa. [tàpa-àchajak.

Corkscrew, *s.* بورغى bùrghu, طپاچه جق

Corn, *s.* بوغداى bòghday, حنطه hìnta, ذخیره zàkhīré; (for horses) ارپه àrpa; (on the foot) نصر nàssir; (grain) دانه dāné (tāné).

Cornel-berry, *s.* قزلجق kìzìljìk.

Cornelian, *s.* عقیق "àkīk.

Corner, *s.* كوشه kyùshé.

Cornice, *s.* پرواز pèrwàz.

Corollary, *s.* نتیجه nètījé.

Coronation, *s.* تتویج tètwīj, تتوج tè-

Coronet, *s.* تاج tāj. [tèvvùj.

Corporal, *s.* اونباشى ònbàshi; —, *a.* جسمانى jìssmānī; — punishment, طیاق dàyak.

Corporation, *s.* اهالى àhālī; مجلس mèjliss, شورى ìshūrà; اصناف èssnāf.

Corporeal, *a.* جسمانى jìssmānī.

Corps, *s.* بلوك bùluk; طابور tàbur; الاى àlay; لوا lìwā; طاقم tàkim.

Corpse, *s.* جنازه jènāzé, جسد jèssed.

Corpulent, *a.* ششمان shìshmàn, ملحم mùlàhhàm.

Correct, *a.* طوغرى dòghru, صحیح sàhīh, تام tàmm, تمام tàmām; —, *v.a.* طوغرلتمق dòghrultmak, تصحیحا tàsshīh-et.

Correspond, *vn.* (by letter) مكتوبلشمك mèktublèshmek, مخابره mùkhābéré-et, مكاتبه mùkyātébé-et; (in quality) اویمق ùymak, مطابق كلمك mùtābik-ghèlmek.

Correspondence, *s.* مكاتبه mùkyātébé; مطابقت mùtābakàt.

Correspondent, *s.* مخابر mùkhābir.

Corroborate, *v.a.* تصدیقا tàssdīk-et; تقویتا tàkvìyyèt-et, تأكیدا tè'kīd-et. [مقوى mùkàvvī.

Corroborative, *a.* مصدق mùssàddik;

Corrode, *v.a.* یمك yèmek, چوروتمك chùrutmek, پاصلاندرمق pàsslandirmak.

Corrupt, *a.* (bad) فاسد fāssid, بوزق bòzuk; (mercenary) رشوتیر rìshvèt-yèr; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, افسادا ìfsād-et; (with money) رشوت ویرمك rìshvèt-vèrmek, پارەیدرمك pārè (pàra)-yèdirmek.

Corsair, *s.* دکزخرسزی dèngiz-khìrsìzi.

Corvette, *s.* قوروت kùrvèt.

Cosecant, *s.* تمامقاطع tàmāmi-kāti".

Cosine, *s.* تمامجیب tàmāmi-jèyb.

Coss-lettuce, *s.* مارول mārul.

Cost, *s.* بها bàhā (pàha); مصرف màssràf; —, *v.a.* اولمق òlmak.

Costiveness, *s.* انقباض īnkibāz.

Cot, *s.* قلبه kùlubé, اوجکز èvjèghiz.

Cotangent, *s.* تمامماس tàmāmi-mùmāsss.

Cotemporary, *s.* & *a.* معاصر mù"āssir.

Cottage, *s.* کوی‌اوی kyùy-èvi.

Cotton, *s.* پاموق pàmuk (pàmbuk), پنبه pènbé.

Couch, *s.* مندر mìnder; قناپه kànapé; دوشك dùshèk, یتاق yàtak.

Cough, *s.* اوکسرك ùksuruk; —, *v.n.* اوکسرمك ùksurmek.

Council, *s.* مجلس mèjliss.

Councillor, *s.* اعضای مجلسدن اولان à"zāyi-mèjlissdan-òlan; مستشار mùsstéshār.

Counsel, *s.* نصیحت nàssīhàt, اوکوت ùghut; —, *v.a.* عقل‌اوکرتمك "àkl-ùghrètmek, نصیحت‌ا nàssīhàt-et.

Count, *s.* رتبه‌ثالثه‌بکی rùtbé"i-sālissé-bèghi; —, *v.a.* صایمق sàymak; —, *v.n.* صایلمق sàyilmak.

Countenance, *s.* یوز yùz, چهره chèhré, منظر mànzar, سیما sīmā.

Counter, *s.* پول pùl; (of a shop) پیشتخته pèshtàkhta; (who counts) صاییجی sàyiji; (opposite) قارشی kàrshi. [چاره‌بولمق chàré-bùlmak.

Counteract, *v.a.* بوزمق bòzmak,

Counterbalance, *v.a.* قارشیلق‌اول kàrshilik-òl.

Counterfeit, *a.* قالپ kàlp, ساخته sākhté; —, *s.* تقلید tàklīd; —, *v.a.* تقلیدا tàklīd-et.

Counterfeiter, *s.* قالپزن kàlpazàn, ساخته‌کار sākhtékyār.

Countermand, *v.a.* امرینی کیرو المق èmrini-ghèri-àlmak, یاپلمسون دیوتنبیها yàpilmassin-dèyu-tènbīh-et.

Countermarch, *s.* کیرو دونش ghèri-dùnush.

Counterpane, *s.* يورغان yùrghan.
Counterpart, *s.* عين "àyn.
Counterpoise, *s.* قارشيلق kàrshilik.
Countersign, *v.a.* شهادت ايچون امضا قومق shàhādet-ìchun-ìmzā-kòmak; —, *s.* پارولە pārola. [màghaza.
Counting-house, *s.* اوطه òda, مغازه
Country, *s.* (native) وطن wàtan, ولايت wìlāyèt(wìlā'at); (territory) مملكت mèmlékèt, الكا ùlkyā(ùlké); (out of town) كوى kyùy; چفتلك chìftlik; (open —) صحرا sàhrā, قير kìr.
Countryman, *s.* كويلو kyùylu; (fellow —) همشهرى hèmshèhri.
County, *s.* سنجاق sànjak, لوا lìwā.
Couple, *s.* جفت chìft.
Couplet, *s.* بيت bèyt. [yìghitlik.
Courage, *s.* جسارت jèssārèt, يكيتلك
Courageous, *a.* يكيت yìghit, جسور jèssūr. [قوريل kùriyèl.
Courier, *s.* تتار tàtār, منزل mènzil,
Course, *s.* (whole time) مـدت mùddèt; (of studies) صره درسلر sìra-dèrssler; of —, البته èlbètté.
Court, *s.* (royal) سراى sàray, مابين mābèyn; ديـوان dīwān, ركاب rìkyāb, بيينش bīnish; (— yard) حولى hàvli; to pay —, *v.n.* عرض عبوديت ايتمك "àrzi-"ùbūdìyyèt-et, ال اوپمك èl-ùpmek, اياق اوپمك àyak-ùpmek, اتك اوپمك ètek-ùpmek.
Courteous, *a.* نوازشلو nùwāzishli, خاطرنواز khātir-nùwāz.
Courtesy, *s.* خاطرنوازلق khātir-nùwāzlik.
Cousin, *s.* عموجه اوغلى "àmuja-òghlu, داى اوغلى day-òghlu, &c.
Cove, *s.* كورفز kyùrfez, قوى kòy.
Covenant, *s.* عهد "àhd, قول kàvl, مقاوله mùkāvélé.
Cover, *s.* اورتى ùrtu; (case) قاپ kàp; (lid) قپاق kàpak; (shelter) بارينه جق ير bàrinajak-yèr; —, *v.a.* اورتمك ùrtmek; قاپلامق kàplamak; قپامق kàpamak.
Covering, *s.* اورتى àrtu.
Coverlet, *s.* يورغان yùrghan.
Covert, *a.* ال التنده èl-àltinda, كيزلو ghìzli, صاقلو sàkli, خفى khàfī.
Covet, *v.a.* كوز ديكمك ghyùz-dìkmek, طمع ا tàmà"-et.
Covetous, *a.* طمعكار tàmà"kyār, حريص hàrīs, اچ كوزلو àj-ghyùzlu.

Cow, *s.* اينك inek ; —, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak.

Coward, *s.* قورقاق kòrkàk.

Cowl, *s.* قپوطباشلغى kàput-bàshlighi, باشلق bàshlik.

Crab, *s.* ينكچ yènghèch, چغانوس chàghanòss ; يبانى الما yàbānī-èlma.

Crack, *s.* چاتلاق chàtlàk, يارق yàrik ; پاتلايش pàtlayish ; اورش wùrush ; —, *v.n.* چاتلامق chàtlamak, يارلمق yàrilmak, پاتلامق pàtlamak ; —, *v.a.* چاتلاتمق chàtlatmak, يارمق yàrmak, پاتلاتمق pàtlatmak.

Cracked, *a.* چاتلاق chàtlàk, يارق yàrik ; (mad) چالق chàlik, قاچق kàchik.

Cracker, *s.* پاتلانغيچ pàtlanghìch.

Cradle, *s.* بشك bèshik.

Craft, *s.* (trade) صنعت sàn‘‘àt ; (cunning) حيله hīlé ; (shipping) تكنه tèkné, قايق kàyik.

Crafty, *a.* حيله‌كار hīlékyār, شيطان shèytàn, دوبارەجى dūbāraji.

Cram, *v.a.* صيقى‌طولدرمق sìki-dòldurmak.

Cramp, *s.* سكيرلرطوتلمسى sìngirler-tùtulmassi ; —, *v.a.* صيقمق sìkmak.

Cramp-iron, *s.* كينت kìnèt.

Crane, *s.* (bird) طورنه tùrna ; (machine) ماچونه màchūna.

Crank, *s.* ال èl, قول kòl, ديرسك dìrsèk ; —, *a.* قولاى‌دوريلور kòlay-dèvrilir.

Crape, *s.* بورنجك bùrunjuk.

Cravat, *s.* بويون‌باغى bòyun-bàghi.

Crawfish, Crayfish, *s.* بوجك bùjek.

Crawl, *v.n.* يره‌سوريندرك‌يوريمك yèra-sùrunérek-yùrumek ; اغريوريمك àghir-yùrumek.

Crazy, *a.* (mad) قاچق kàchik ; (tumble-down) يقله‌جق yìkilajak, (ship) باته‌جق bàtajak.

Creak, *v.n.* چاتردامق chàtirdamak, غجردامق ghìjirdamak.

Cream, *s.* سودیوزى sùd-yùzu ; (clotted —) قايمق kàymak.

Crease, *v.a.* قيرمق kìrmak ; —, *s.* قيرم kìrim, قيرمه kìrma.

Create, *v.a.* يراتمق yàràtmak, وارا vàr-et, خلق‌ا khàlk-et ; (appoint to a rank or office) ايتمك ètmek, نصب‌ا nàssb-et.

Creation, *s.* (act of) يرادش yàràdish, خلق khàlk ; (being created)

يرادیلش yàrȧdilish, خلقت khȧlkȧt, آفرینش āférīnish; (thing created) مخلوق màkhlūk; (all creation) عالم "ālem; (of officers) نصب nȧssb.

Creator, *s.* یرادیجی yàrȧdiji, خالق khālik, باری bārī, آفریننده àférīnendé, آفرین āférīn.

Creature, *s.* مخلوق màkhlūk.

Credence, *s.* اعتماد ì"timād, اعتبار ì"tibār. [-nāmé.

Credentials, *s. pl.* اعتمادنامه ì"timād-

Credit, *s.* اعتبار ì"tibār; on —, ویره‌سیه vèréssiyé.

Creditable, *a.* Creditably, *ad.* ایو īyi, کوزل ghyùzèl, اعلا à"là.

Creditor, *s.* الدجقلو ȧlajakli.

Creed, *s.* ایمان īmān; آمنت āmèntù.

Creek, *s.* بوغاز bòghȧz, اغز ȧghz; چای chày, دره dèré. [-yùrumek.

Creep, *v.n.* سورینه‌رك‌یوریمك sùrunérek-

Creole, *s.* ملز mèlez.

Crescent, *s.* (new-moon) هلال hìlāl; (decoration) ای ày; (placed on spires, &c.) علم "àlem.

Cress, *s.* تره‌اوتی tèré-ötu; water —, صوتره‌سی sù-téréssi.

Crest, *s.* (ridge) صرت sȧrt.

Crevice, *s.* ارالق àralik, چاتلاق chàtlȧk, یارق yàrik.

Crew, *s.* طائفه tā'ifé.

Cricket, *s.* (insect) چکرکه chèkirghé.

Crier, *s.* دلال dèllāl, منادی mùnādi.

Crime, *s.* قباحت kȧbāhat, جنحه jùnhà, جرم jùrm, صوچ sùch.

Criminal, *s.* قباحتلو kȧbāhatli, قباحت‌صاحبی kȧbāhat-sāhibi, مجرم mùjrim; —, *a.* (wrong) قبیح kȧbīh, خبیث khàbīss.

Crimson, *a.* آل ȧl, کوس ghùwèss, قرمزی kȧrmizi.

Cripple, *s.* سقط sàkat; —, *v.a.* قولنی‌قنادینی‌قیرمق kòlunu-kȧnadini-kȧrmak.

Crisis, *s.* (of disease) بحران bùhrān; (of events) نازك‌وقت nāzik-wȧkit.

Crisp, *a.* کورك ghèvrèk.

Criterion, *s.* معیار mì"yār, محك màhèkk. [chùmlek.

Crockery, *s.* چناق‌چوملك chànak-

Crocodile, *s.* تمساح tìmsāh.

Crocus, *s.* (flower) چیك‌دم chìgh-dèm.

Crooked, *a.* اکری èghri, چارپق chàrpik.

Crop, *s.* (produce) محصول màhsūl,

حاصلات hāssilāt; (bird's) قورصاق kùrsàk; —, *v.a.* كسمك kèssmek, بچمك bìchmek, قرقمق kìrkmak; (trees) بودامق bùdamak.

Cross, *s.* حاچ hàch, چارمیخ chàrmìkh; —, *a.* تتیز tìtiz, ترس tèrss, دارغین dàrghin; —, *v.a.* کچمك ghèchmek.

Crossbow, *s.* تاتاراوقی tàtar-òku.

Crosslegged, *ad.* to sit—, باغداش قورمق bàghdash-kùrmak.

Crosstree, *s.* قورچته kùrchèta.

Crossway, *s.* صاپەیول sàpa-yòl.

Crotchet, *s.* (fancy) مراق mèrāk.

Crow, *s.* قارغه kàrgha; cock's —, خروس اوتمسی khòross-ùtméssi; —, *v.n.* اوتمك ùtmek.

Crowbar, *s.* تیمورقول (dèmir)-kòl.

Crowd, *s.* قلبالق *or* غلبه‌لق (kàlabàlìk), ازدحام ìzdihām; —, *v.a.* صیق قومق sìk-kòmak; —, *v.n.* صیقشمق sìkishmak.

Crown, *s.* (regal) تاج tàj; (of head) دپه (tèpé); —, *v.a.* (king) تتویجا tètvīj-et, تاج کیدرمك tàj-ghìdirmek; (heights) دپه‌یه عسکر چیقمق (tèpéyé)-'àsskèr-chìkmak.

Crucible, *s.* پوته pùtā.

Crucifix, *s.* حاچ hàch.

Crucify, *v.a.* حاچه کرمك hàcha-ghèrmek, چارمیخه کرمك chàrmìkha-ghèrmek.

Crude, *a.* خام khàm.

Cruel, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz, انسانیتسز ìnsānìyyètsiz, جفاکار jèfākyār.

Cruise, *s.* (at sea) سفر sèfer, وولته vòlta; —, *v.n.* وولته اورمق vòlta-wùrmak.

Cruiser, *s.* کمی ghèmi.

Crumb, *s.* (not crust) اتمك ایچی (èkmek)-ìchi; —, (fragment) اتمك اوفاغی èkmek-ùfàghi.

Crumple, *v.a.* بوروشدرمق bùrushdurmak, ازمك èzmek.

Crupper, *s.* صغری sàghri.

Crush, *v.a.* ازمك èzmek.

Crust, *s.* قابوق kàbuk.

Crutch, *s.* قولتق دینکی kòltuk-dèynéghi.

Cry, *s.* سس sèss, صدا sàdā; ندا nìdā, باغرمه bàghirma; —, *v.n.* ندا nìdā-et, حیقرمق hàykìrmak, باغرمق bàghirmak, چاغرمق chàghirmak; (weep) اغلامق àghlamak; — out, حیقرمق hàykìrmak, باغرمق bàghirmak; — aloud, ندا nìdā-et, باغرمق bàghirmak, چاغرمق chàghirmak;

— up, مدح ا mèdh-et, ثنا ا sènā-et.

Crypt, s. بدروم bòdurum, يرالتی كمرلر yèr-àlti-kèmerler.

Crystal, s. بللور bìllūr; (of salts) ايكنه ìghné.

Cube, s. مكعب mùkyà‘‘‘àb.

Cuckold, s. پزونك pèzéwènk, كراته kèrātà.

Cuckoo, s. قوغوق قوشی kùghuk-kùshu.

Cucumber, s. خيار khìyār.

Cud, s. كو ghèv; to chew the —, v.n. كوكتورمك ghèv-ghètirmek.

Cuddle, v.a. صارلمق sàrilmak.

Cudgel, s. صوپه sòpa.

Cue, s. ايپ اوجی ìp-ùju.

Culpable, a. (person) صوچلو sùchlu, قباحتلو kàbāhatli; (act) فنا fèna, كريه kèrīh.

Culprit, s. صوچلو sùchlu, قباحتلو kàbāhatli, مجرم mùjrim.

Cultivate, v.a. (sow) اكمك èkmek; (plant) دكمك dìkmek; (the ground) حراست ا hìrāssèt-et, زراعت ا zìrā“àt-et; (science, &c.) اشتغال ا ìshtighāl-et, مشغول او mèshghūl-ol, چالشمق chàlishmak.

Cumbersome, Cumbrous, a. حنطال hàntàl.

Cummin, s. كمون kèmmūn (kìmiyòn).

Cunning, a. شيطان shèytān, اورستپوللو òrosstopòllu; —, s. شيطانلق shèytānlik.

Cunt, s. ام àm, فرج fèrj, كس kyùss.

Cup, s. فنجان fìnjān (fìljàn); —, v.a. حجامت ا hàjāmèt-et (hàjāmàt).

Cupbearer, s. ساقی sākī.

Cupboard, s. طولاب dòlab.

Cupidity, s. طمع tàmà“, حرص hìrss.

Cupola, s. قبه kùbbé.

Cupper, s. حجامتجی (hàjāmàtji).

Cupping-glass, s. حجامت جامی (hàjamàt)-jàmi; — horn, بوينوز bòynuz.

Curb, v.a. ضبط ا zàbt-et, اغزينه كم اورمق àghzina-ghèm-wùrmak.

Curdle, v.n. كسلمك kèssilmek.

Cure, v.a. ايوا ا īyi-et; اصلاح ا ìsslāh-et.

Curiosity, s. (rare thing) تحاف شی tùhāf-shèy; عنتيقه “àntika; (inquisitiveness) مراق mèrāk.

Curious, a. (surprising) عجيب “àjīb (“àjā‘ib), غريب ghàrīb; (rare) تحاف tùhāf; (inquisitive) مراقلو mèrākli, هرشی صورار hèr-shèy-sòrar.

Curl, s. (of hair) زلف zùlf; (general) قيوريم kìvrim, بوكلم bùklum; —, v.a. قيويرمق kìvirmak, بوكمك

bukmek; —, *v.n.* قیوریلمق kìvrìlmak, بوکلمك bùkulmek.

Currant, *s.* (fresh) فرنك‌اوزومی firènk-ùzumu; (dried) قوش‌اوزومی kùsh-ùzumu.

Current, *s.* اقندی àkindi; —, *a.* رائج rā'ij, متداول mùtédāvèl.

Curry, *v.a.* (comb) تیمارا tīmār-et; — favour, *v.n* یلتاقلنمق yàltàklanmak. [àt-tàràghi.

Currycomb, *s.* طراق tàrak, اتطراغی

Curse, *s.* لعنت là''nèt, بددعا bèd-dù''ā; —, *v.a.* لعنتا là''nèt-et, لعنت‌اوقومق là''nèt-òkumàk.

Cursed, *a.* ملعون mèl''ūn.

Cursory, *a.* مختصر mùkhtàssàr.

Curtail, *v.a.* قصالتمق kìssaltmak.

Curtain, *s.* پرده pèrdé.

Curve, *a.* منحنی mùnhànī; curve-line, خط‌منحنی khàtti-mùnhànī.

Cushion, *s.* یاصدق yàssdìk, (cylindrical) بالین bàlin; (seat) مندر [mìnder.

Custom, *s.* عادت ''ādèt.

Customer, *s.* مشتری mùshtèri.

Custom-house, *s.* کمرك ghyùmruk; — duty, کمرك ghyùmruk, رسم‌کمرك rèssmi-ghyùmruk; — officer, کمرکجی ghyùmrukju, دیده‌بان dīdébān.

Cut, *v.a.* کسمك kèssmek, قطعا kàt''-et; —, *s.* (wound) یاره yàra; (shape) بچم bìchim.

Cutlass, *s.* قلج kìlìj.

Cutler, *s.* (knife) بچاقجی bìchàkji; (penknife) قلمتراشجی kàlemtràshji; (sword) قلججی kìlìjji.

Cutter, *s.* (who cuts) دوغرایجی dòghrayìji; (knife) بچاق bìchàk; (ship) قوتره kòtra.

Cylinder, *s.* اسطوانه ùsstuwāné.

Cypress, *s.* سلوی sèlvi, سرو sèrv.

D.

Dab down, *v.a.* اتمق àtmak, اتیویرمك àtivermek, براقیویرمك bràkivermek.

Dabble, *v.n.* اوینامق òynamak; قارشمق kàrishmak.

Dad, Daddy, *s.* باباجق bàbajik.

Daffodil, *s.* التون‌طوب àltin-tòp.

Dagger, *s.* خنجر khànjèr(khànchàr).

Daily, *a.* هرکونکی hèr-ghùnki, یومی yùvmī; —, *ad.* کونده‌بر ghyùndé-bìr; هرکون hèr-ghyùn.

Dam, *s.* (mother) انا àna; (of earth)

سد sèdd ; —, *v.a.* سدايله ضبطا sèdd-ila-zàbt-et. [خسارت khàssārèt.
Damage, *s.* ضرر zàrar, زيان zìyān,
Damages, *s. pl.* تضمينات tàzmīnāt.
Damask, *s.* داماسقو dàmàssko ; —rose, مورگل mòr-ghyùl.
Damn, *v.a.* جهنمه كوندرمك jìhènnéma-ghyùndermek ; damn you, جهنم اول jìhènnem-òl.
Damned, *a.* جهنملك jìhènnemlik.
Damp, *a.* & *s.* نم nèm ; *a.* نمناك nèmnāk (nèmlàk), رطوبتلو rùtū-bètli ; —, *s.* رطوبت rùtūbèt ; —, *v.a.* نملتمك nèmletmek, اصلاتمق ìsslàtmak ; صوغوتمق sòghutmak.
Damsel, *s.* قيز kìz. [-èrighi.
Damson, *s.* موردم اريكى mùrdum-
Dance, *s.* حوره hòra ; —, *v.n.* حوره تپمك hòra-tèpmek, رقص ا ràkss-et.
Dandelion, *s.* هندبا hìndibā.
Danger, *s.* تهلكه tèhliké, قورقو kòrku, مخاطره mùkhātara.
Dangerous, *a.* قورقولو kòrkulu, تهلكه لو tèhlikéli, مخاطره لو mùkhātarali.
Dangle, *v.n.* صارقمق sàrkmak.
Dapple-grey, *a.* بقله قيرى bàkla-kìri.

Dare, *v.n.* جسارت ا jèssārèt-et, جرئت ا jùr'èt-et ; —, *v.a.* يا پمه مزسين ديو قيزدرمق yàpamàzsin-dèyu-kìzdirmak.
Daring, *a.* جسور jèssūr, يكيت yìghit ; —, *s.* جسارت jèssārèt, يكيتلك yìghitlik.
Dark, *a.* قرانلق kàranlìk ; — lantern, خرسز فنارى khìrsiz-fènéri.
Darkness, *s.* قرانلق kàranlìk, ظلمت zùlmèt.
Darling, *s.* ايكى كوز ìki-ghyùz, نورعين nūri-"àyn, جكركوشه jìgher-kyùshé.
Darn, *v.a.* اورمك ùrmek.
Dart, *s.* جريد jìrid ; —, *v.a.* اتمق àtmak ; —, *v.n.* اتلمق àtilmak.
Dash, *v.a.* پارچه پارچه ا pàrcha-pàrcha-et ; چالمق chàlmak, چارپمق chàrpmak, اورمق wùrmak.
Dastard, *s.* قورقاق kòrkàk.
Date, *s.* (fruit) خرما khùrma ; (epoch) تاريخ tārīkh ; —, *v.a.* تاريخ قومق tārīkh-kòmak.
Daub, *v.a.* بولاشدرمق bùlàshdirmak.
Daughter, *s.* قيز kìz, كريمه kèrīmé ; — in-law, كلين ghèlin.
Daunt, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak.
Dawn, *s.* شفق shàfak, اورطه لق اغرمسى

òrtalik-àgharmassi, فجر fèjir; —, v.n. اغرمغه باشلامق àgharmagha--bàshlamak; سچلمكه باشلامق sèchilmeghé-bàshlamak.

Day, s. كون ghyùn, يوم yùvm, روز rūz; — before yesterday, اولسى كون èvvèlsi-ghyùn; — after to-morrow, اوبركون ò-bìr-ghyùn.

Daybreak, s. v. dawn. [ghyùndélikji.

Day-labourer, s. كوندهلكجى

Daylight, s. ايدينلق àydinlik, كوندوزايدينلغى ghyùnduz-àydinlighi.

Daytime, s. كوندوز ghyùnduz.

Dazzle, v.a. كوزقماشدرمق ghyùz--kàmàshdirmak, كوزالمق ghyùz--àlmak.

Dead, a. اولو ùlu, اولمش ùlmush, مرد mùrd, مرده mùrdé, متوفا mùtéwèffà.

Deadly, a. مهلك mùhlik, اولدرمهدرجهسندهمضر ùldurma--dèréjéssinda-mùzirr.

Deaf, a. صاغر sàghir, ايشتمز ìshitmàz.

Deal, s. چوق chòk; (wood) چام chàm; —, v.a. طاغتمق dàghit-mak; — in, v.n. صاتمق sàtmak, تجارتنى ا tìjārètini-et. [bàzirghyàn.

Dealer, s. صاتيجى sàtiji, بازركان

Dear, a. (in price) بهالو (pàhali); (in affection) عزيز "àzīz.

Dearth, s. بهالولق pàhalilik, قيتلق kìtlik, قحط kàht, غلا ghìlā.

Death, s. اولم ùlum, موت mèvt, وفات wèfāt, مرك mèrgh, هلاك hèlāk.

Debark, v.n. كميدن چيقمق ghèmidan--chìkmak; —, v.a. كميدن چيقارمق ghèmidan-chìkarmak, قرهيهدوكمك kàraya-dùkmek.

Debate, s. مشورت mèshvérèt; —, v.a. مشاوره ا mùshāvéré-et, لقرديسنى ا làkirdissini-et, مباحثه ا mùbāhéssé-et.

Debauch, s. عياشلق "àyyāshlik; —, v.a. ايارتمق àyartmak, افساد ا ìfsād-et. [چاپقينلق chàpkinlik.

Debauchery, s. عياشلق "àyyāshlik,

Debilitate, v.a. ضعيف ا zà"īf-et, ضعيفلتمق zà"īflatmak.

Debility, s. ضعف zà"f, ضعيفلق zà"īflik.

Debt, s. بورج bòrj, دين dèyn.

Debtor, s. بورجلو bòrjlu, مديون mèdyūn.

Decadence, s. زوال zèwāl.

Decamp, v.n. صاوشمق sàwushmak, قاچمق kàchmak, فرارا fìrār-et.

Decanter, *s.* صراحی sùrāhī.

Decapitate, *v.a.* بويوننی اورمق bòyununu-wùrm*a*k, باشنی كسمك bàsh*i*n*i*-kèssmek.

Decay, *s.* زوال zèwāl ; فساد fèssād ; —, *v.n.* بوزلق bòzulm*a*k, چورومك chùrumek, زوال بولمق zèwāl-bùlm*a*k.

Decease, *s.* وفات wèfāt ; —, *v.n.* اولمك *ù*lmek, وفات ا wèfāt-et.

Deceased, *a.* متوفا mùtéwèffà, مرحوم mèrhūm. [kìzb.

Deceit, *s.* يلانجيلق yàlànj*i*l*i*k, كذب

Deceitful, *a.* يلانجی yàlànj*i*, كاذب k*y*āzib ; ايكی يوزلو ìki-yùzlu.

Deceive, *v.a.* الداتمق àldatm*a*k, اويون ا òyun-et, حيله ا hīlé-et.

December, *s.* كانون اول k*y*ānūni-èvvel.

Decency, *s.* ادب èdeb, حيا hàyā.

Decent, *a.* تميز tèmiz ; ادبلو èdebli.

Deception, *s.* حيله hīlé, اويون òyun ; الدادش àldàd*i*sh ; الدانش àldàn*i*sh.

Deceptive, *a.* ادمی الدادر àdam*i*-àldàd*i*r.

Decide, *v.a.* فصل ا fàssl-et, قرارلشدرمق kàrarl*a*shd*i*rm*a*k ; —, *v.n.* قرار ويرمك kàrar-vèrmek.

Decimal, *a.* اعشاری à"shārī.

Decipher, *v.a.* چيقارمق chìkàrm*a*k, اوقومق òkum*a*k, سوكمك sùkmek.

Decision, *s.* قرار kàrar ; متانت mètānèt.

Decisive, *a.* قطعی kàt"ī, بترر bìtirir.

Deck, *s.* كوكرته ghyù*gh*èrté ; —, *v.a.* دوناتمق dònatm*a*k, تزيين ا tèzyīn-et, بزمك bèzémek.

Decker, two-decker, *s.* قپاق kàpak ; three-decker, *s.* اوچ انبارلی ùch-*a*nbàrl*i*. [bèyān, افاده ìfādé.

Declaration, *s.* تقرير tàkrīr ; بيان

Declare, *v.a.* بيان ا bèyān-et, افاده ا ìfādé-et ; تقرير ا tàkrīr-et, سويلمك súwèylémek.

Declination, *s.* (astr.) ميل mèyl ; (of the needle) انحطاط ình*i*tāt.

Decline, *s.* زوال zèwāl ; انحراف ìnhirāf ; —, *v.a.* قبول ايتمامك kàbūl-ètmamek, رد ا rèdd-et ; كيرشمامك ghìrishmamek ; —, *v.n.* زوال بولمق zèwāl - bùlm*a*k ; منحرف او mùnhàrif-ol, بوزلق bòzulm*a*k, مختل او mùkhtèll-òl.

Declivity, *s.* انش ènish, يوقش yòkush, باير bàyir.

Decoction, *s.* شربت shèrbèt, صو sù.

Decompose, *v.a.* حل ا hàll-et ; چوروتمك

Digitized by Google

chùrutmek; *v.n.* چورومك chùrumek.
Decorate, *v.a.* تزيين ا tèzyīn-et, بزمك bèzémek.
Decoy, *s.* طوزاق tùzàk; —, *v.a.* طوزاغدوشرمك tùzà*gha*-dùshurmek.
Decrease, *s.* اكسلش èksilish; —, *v.n.* اكسلمك èksilmek, ازالمق àzalmak; —, *v.a.* اكسلتمك èksiltmek, ازالتمق àzaltmak, كسمك kèssmek.
Decree, *s.* اراده ìrādé; —, *v.n.* & *a.* اراده ا ìrādé-et, فرمان ا fèrmān-et, بيورمق bùyurmak, امر ا èmr-et, حكم ا hùkm-et.
Decrepit, *a.* بونامش bùnamish; عتوه كتورمش "ùtūh-ghètirmish.
Decrepitude, *s.* عتوه "ùtūh.
Dedicate, *v.a.* تخصيص ا tàkhsīss-et; برينك نامنه يازمق bìrining-nāmina-yàzmak; — one's self, عمريني صرف ا "ùmrunu-sàrf-et.
Deduce, *v.a.* اكلامق ànglamak (ànnamak), استنتاج ا ìsstintāj-et.
Deduct, *v.a.* تنزيل ا tènzīl-et, اشاغي وارمق àshàghi-vàrmak, قيرمق kìrmak.
Deduction, *s.* استنتاج ìsstintāj; نتيجه nètījé; تنزيل tènzīl.
Deed, *s.* ايش ìsh, فعل fì"l, عمل "àmel, كار kyār; سند sèned, حجت hùjjèt.
Deem, *v.a.* صايمق sàymak, صانمق sànmak, عدا "àdd-et, ظن ا zànn-et.
Deep, *a.* درين dèrin, عميق "àmīk; (crafty) شيطان shèytān; —, *s.* دكز dèngiz.
Deer, *s.* كيك ghèyik; قراجه kàraja.
Deface, *v.a.* بوزمق bòzmak.
Defamation, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān.
Defaulter, *s.* بورجنى ويرميان bòrjunu-vèrméyen; خدمتدن قاچان khìd-metdan-kàchan (hìz).
Defeat, *s.* بوزغون bòzghun, بوزغونلق bòzghunluk; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, مغلوب ا màghlūb-et.
Defect, *s.* عيب "àyb, قصور kùssūr, خلل khàlel, اكسك èksik, نقصان nòksān, سقطلق sàkatlik.
Defective, *a.* سقط sàkat; اكسك èksik, ناقص nākiss, نقصان nòksān.
Defence, *s.* محافظه mùhāfaza, صيانت sìyānèt, وقايه vìkāyé; جواب jèwāb.
Defend, *v.a.* قوريمق kòrumak, محافظه ا mùhāfaza-et, صيانت ا sìyānèt-et, وقايه ا vìkāyé-et; تصحب ا

tàssàhhub-et, صاحب چیقمق sāh*i*b-chìkm*a*k, حمايه hìmāyé-et.

Defendant, *s.* مدعی علیه mùdd*a*"à-

Defender, *s.* حامی hāmī. [-"àlèyh.

Defensive, *a.* تدافعی tèdāfu"ī; offensive and defensive, تجاوزی وتدافعی tèjāvuzī-vé-tèdāfu"ī; — armour, زره zìrh.

Defer, *v.a.* تأخیرا tà'khīr-et; —, *v.n.* بویون اکمك bòyun-èghmek.

Deficiency, *s.* Deficient, *a.* اکسك èksik, نقصان nòksān.

Defile, *s.* بوغاز bò*gh*āz, کچید ghèchid, دربند dèrbènd(dèvrènt); —, *v.a.* صیچمق sìchm*a*k, مردارا mùrdār-et (mùndàr), تنجیسا tènjīss-et.

Define, *v.* تحدیدا tàhdīd-et; (explain) تعریفا tà"rīf-et.

Definite, *a.* محدود màhdūd; (fixed) معین mù"àyyèn, معلوم mà"lūm, بللو bèlli.

Definition, *s.* حد hàdd; تعریف tà"rīf.

Definitive, *a.* اصل àssl, قطعی kàt"ī,

Deform, *v.a.* بوزمق bòzm*a*k, چرکینا chìrkin-et.

Deformed, *a.* اعضاسی اندامندن خارج اولان à"zāss*i*-èndàmind*a*n-khārij-òlʌn; قانبور kànbur, باجقسز bàj*a*ks*i*z, جوجه jùjé, اغساق à*gh*sàk.

Deformity, *s.* چرکینلك chìrkinlik.

Defraud, *v.a.* طولاندرمق dòlàndìrm*a*k.

Defray, *v.a.* ویرمك vèrmek, کورمك ghy*ù*rmek, اودهمك ùdémek.

Defunct, *a.* متوفا mùtéwèffà, مرحوم mèrhūm.

Defy, *v.a.* میدان اوقومق mèydān-òkumak; قارشی قومق kàrsh*i*-kòm*a*k.

Degenerate, *a.* بوزق bòzuk, بوزلمش bòzulmush; —, *v.n.* بوزلق bòzulm*a*k.

Degrade, *v.a.* رذیلا rèzīl-et; عیب اول "àyb-òl; رتبه سنی المق rùtbéssini-àlm*a*k.

Degree, *s.* درجه dèréjé, مرتبه mèrtébé, منزله mènzilé, کرته kèrté, پرسه pèréssé.

Deign, *v.n.* لطفا lùtf-et, کرما kèrem-et, عنایتا "ìnāyèt-et, تنزلا tènèzzul-et. [mà"būd.

Deity, *s.* آله ìlāh, الله àllāh, معبود

Dejection, *s.* دوشنمه dùshunm*a*, تکسر tèkèssur, غم ghàm, کدر kèder.

Delay, *s.* تأخیر tà'khīr, تأخر tè'èkhkhur;

دورمه dùrma, قالمه kàlma, بكلمه bèklémé; مهلت mùhlèt, وقت wàkit; —, v.n. دورمق dùrmak, قالمق kàlmak, بكلمك bèklémek; تأخر te'èkhkhur-et, كچ قالمق ghèch-kàlmak, كيرو قالمق ghèri-kàlmak; —, v.a. تأخيرا tà"khīr-et; اليقومق àlìkòmak.

Delegate, s. وكيل vèkīl; مأمور mè'mūr; مبعوث mèb"ūss; —, v.a. وكيلا vèkīl-et; حوالدا hàwālé-et; مأمورا mè'mūr-et. [mùzìrr.

Deleterious, a. ضررلو zàrarli, مضر

Deliberate, a. قصدى kàssdī, عمدي "àmdī; —, v.n. دوشنمك dùshunmek; مشاورءا mùshāvéré-et.

Deliberation, s. تأنى tè'ènnī; مشاورء mùshāvéré.

Delicate, a. نازك nāzik.

Delicious, a. طاتلو tàtli, لذيذ lèzīz.

Delight, s. سوج sèvinj, ممنونيت mèmnūnìyyèt, سرور sùrūr; —, v.a. سوندرمك sèvindirmek, مسرورا mèssrūr-et; —, v.n. حظا hàzz-et, تلذذا tèlèzzuz-et; سونمك sèvinmek, ممنون‌اول mèmnūn-òl. [làtīf.

Delightful, a. كوزل ghyùzèl, لطيف

Delinquent, s. صوچلو sùchlu, قباحتلو kàbāhatli.

Delirious, a. چلغين chìlghin.

Delirium, s. چلغينلق chìlghinlik, جنون jùnūn.

Deliver, v.a. قورتارمق kùrtarmak, تخليصا tàkhlīss-et, خلاصا khàlāss-et; تسليما tèsslīm-et, ويرمك vèrmek.

Deliverance, s. قورتارش kùrtàrish; قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss.

Delivery, s. قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss; تسليم tèsslīm.

Delude, v.a. الداتمق àldatmak.

Deluge, s. طوفان tufān; (flood) سيل sèyl (sèl). [kùruntu.

Delusion, s. مراق mèrāk, قورنتى

Demand, s. استدعا ìsstìd"ā; استدك ìsstèdik; دعوى dà"wà; —, v.a. صورمق sòrmak; استمك ìsstémek.

Demi, a. يارم yārim.

Demolish, v.a. بوزمق bòzmak, يقمق yìkmak, هدما hèdm-et. [zàbānī.

Demon, s. شيطان shèytàn, زبانى

Demonstrate, v.a. اثباتا ìssbāt-et.

Demur, v.n. ترددا tèrèddud-et, باقنمق bàkinmak.

Den, s. اين īn, مغاره màghara.

Denial, *s.* انكار ìnk*y*ār; (refusal) عدم انجاز "*à*dḗmi-ìnjāz.

Denomination, *s.* اد àd, اسم ìssm, تسميه tèssmìyyḗ; (sect) ملت mìllèt, فرقه fìrk*a*.

Denote, *v.a.* علامت اول "ālāmèt-ol, دلالت ا dèlālèt-et. [vèrmek.

Denounce, *v.a.* خبرويرمك khàber-

Dense, *a.* قويو kòyu; صيق sìk, كثيف kèssīf, غليظ gh*à*līz.

Dentist, *s.* ديشجى dìshji.

Deny, *v.a.* انكار ا ìnk*y*ār-et; (refuse) انجاز ايتمامك ìnjāz-ètmamek, ردا rèdd-et.

Depart, *s.* چيقش chìk*ì*sh; —, *v.n.* چيقمق chìkm*a*k, كتمك ghìtmek.

Department, *s.* (branch) قول kòl, فرع fèr"; (of state) نظارت nàzārèt; (business) وظيفه wàzīfḗ, عهده "ùhdḗ.

Departure, *s.* كيدش ghìdish, قيام kìyām, عزيمت "àzīmèt.

Depend, *v.n.* باقمق bàkm*a*k; تابع او tābi"-òl; مربوطاو mèrbūt-òl, منوطاو mènūt-òl; كوكنمك ghy*ù*gh*e*nmek, اعتمادا ì"timād-et, ربطقلبا ràbt*i*-kàlb-et.

Deplorable, *a.* اجنه جق àjìn*a*j*a*k, فنا fèna, پريشان pèrīshān.

Deplore, *v.a.* اغلامق à*gh*lamak.

Depopulate, *v.a.* اهاليدن خالى قيلمق *à*hālīd*a*n-khālī-kìlm*a*k. [èvzā".

Deportment, *s.* اطوار àtwār, اوضاع

Depose, *v.n.* تقريرا tàkrīr-et; —, *v.a.* خلع khàl"-et, تختدن اندرمك tàkhtd*a*n-èndirmek.

Depositary, *s.* امانتدار èmānètdār.

Deposit, *s.* امانت èmānèt; پى pèy; طورطو tòrtu; پوصه pòss*a*; —, *v.a.* امانت ويرمك èmānèt-vèrmek, تسليما tèsslīm-et; قمق kòm*a*k, وضعا wàz"-et; براقمق bràkm*a*k.

Depreciate, *v.a.* قيمتنى ازالتمق kīmètini-àzàltm*a*k; قدرينى انكارا kàdrini-ìnk*y*ār-et.

Depredation, *s.* خسارت khàssārèt, زيانكارلق zìyānk*y*ārl*ì*k; خرسزلق khìrs*i*zl*ì*k.

Depress, *v.a.* فقيرا f*à*kīr-et; محتاجا mùhtāj-et; مكدرا mùkèdder-et; كسادويرمك kèssād-vèrmek.

Depression (of spirits), *s.* كدورت kèdūrèt; (of market) كساد kèssād; (of ground) چقور chùkur.

Deprive, *v.a.* محروم ا mahrūm-et, خالی براقمق khālī-bràkmak.

Depth, *s.* درینلك dèrinlik, عمق "ùmk; — of winter, قره‌قیش kàra-kìsh, زمهریر zèmhérīr, اربعین èrba"īn.

Deputation, *s.* وكیللر vèkīllER, مبعوثلر mèb"ūsslER.

Depute, *v.a.* وكیل ا vèkīl-et.

Deputy, *s.* وكیل vèkīl; — judge, نائب nā'ib; — governor, قائممقام kā'immakām.

Derision, *s.* استهزا isstìhzā.

Derivation, *s.* (source) اصل àssl; (of words) اشتقاق ìshtikāk.

Derive, *v.a.* بولمق bùlmak, استخراج ا isstikhrāj-et, استحصال ا isstìhsāl-et.

Descend, *v.n.* انمك ènmek, نازل او nāzil-ōl, ساقط او sākit-ol, هبوط ا hùbūt-et; اولادندن او èvlādindan-ōl.

Descendant, *s.* اولادندن اولان èvlādindan-ōlAN; descendants, آل واحفاد āl-u-àhfād.

Descent, *s.* انش ènish, نزول nùzūl, سقوط sùkūt, هبوط hùbūt; (relationship) انتساب intissāb; (degree of —) درجه dèréjé, بطن bàtn, قرن kàrn; (attack) هجوم hùjūm.

Describe, *v.a.* تعریف ا tà"rīf-et; (a circle) رسم ا rèssm-et.

Description, *s.* تعریف tà"rīf; (sort) درلو dùrlu, صوی sòy, جنس jìnss, نوع nèv".

Desert, *s.* چول chūl, بادیه bādìyyé; —, *a.* خراب khàrāb, خالی khālī, اسسز ìsssiz; —, *v.n.* قاچمق kàchmak, فرار ا firār-et; —, *v.a.* براقمق bràkmak, متروك قومق mètrūk-kòmak, ترك ا tèrk-et; deserts, *s. pl.* استحقاق isstìhkāk.

Deserter, *s.* فراری fìrārī, قاچقین [kàchkin.

Desertion, *s.* فرار fìrār.

Deserve, *v.a.* مستحق او mùsstahàkk-ōl.

Deserving, *a.* مستحق mùsstahàkk; سزا sèzā, شایسته shāyèssté, شایان 'shāyān.

Design, *s.* نیت nìyyèt, مرام mèrām, قصد kàssd, مقصد màksàd, مقصود màksūd, قوردق kùrduk; (drawing) رسم rèssim; —, *v.a.* نیت ا nìyyèt-et, قورمق kùrmak; قصد ا kàssd-et; (plan) ترتیب ا tèrtīb-et; (draw) رسم ا rèssm-et.

Designate, *v.a.* تعیین ا tà"yīn-et, اسمنی سویلمك ìssmini-sùwèylémek.

Desirable, *a.* ارزواولنور, استنلور, ìsstènilir, àrzu-òlunur, مرغوب mèrghūb.

Desire, *s.* استك ìsstèk, ارزو àrzu, رغبت ràghbet; (strong) حرص hìrss; (yearning) اشتياق ìshtiyāk; (concupiscence) شهوت shèhvèt; (thing desired) استدك ìsstèdik, مطلوب màtlub; —, *v.a.* استمك ìsstémek, ارزوا àrzu-et, آرامق àramak, املا èmel-et, طلبا tàleb-et; امرا èmr-et, تنبيها tènbīh-et.

Desirous, *a.* ارزومند àrzumènd.

Desist, *v.n.* وازكچمك vāz-ghèchmek.

Desk, *s.* چكمجه chèkmèjé.

Desolate, *a.* (person) كمسەسز kìmséssiz; منكوب mènkyūb; خراب khàrāb; (place) ويران vīrān, خراب‌وبباب khàrāb-u-yèbāb, خاليةخاوى khālìyyétun-khāvī; —, *v.a.* خرابا khàrāb-et, ويرانا vīrān-et.

Desolation, *s.* خراب khàrāb, خرابيت khàrābìyyèt; (desolate place) خاليةخاوى khālìyyétun-khāvī.

Despair, *s.* يأس yè'ss, اميدسزلك ùmīdsizlik; —, *v.n.* مأيوساو mè'yūss-òl, قطع‌اميدا kàt"i-ùmīd-et.

Despatch, *s.* تحريرات tàhrīrāt, كاغد kyāghid.

Desperate, *a.* اميدسز ùmīdsiz, مأيوس mè'yūss.

Despicable, *a.* (person) الچق àlchàk, رذيل rèzīl, ذليل zèlīl; — thing, رذالت rèzālèt.

Despise, *v.a.* صايمامق sàymamak; (a man) ادم‌يرينەقومامق àdam-yèrina-kòmamak.

Despite, *s.* in despite, عنادينه "ìnādina; in despite of, هيچ‌باقميەرق hìch-bàkmayarak.

Despond, *v.n.* مأيوساو mè'yūss-òl, كنديني‌براقمق kèndini-bràkmak.

Despondency, *s.* يأس yè'ss.

Despot, *s.* (tyrant) ظالم zālim; (absolute ruler) حاكم‌مطلق hākimi-mùtlàk.

Destine, *v.a.* تخصيصا tàkhsīss-et; نامزدا nāmzèd-et; مقدرا mùkàdder-et.

Destiny, *s.* قدر kàder, قسمت kìssmèt, طالع tāli", بخت bàkht.

Destitute, *a.* فقيرويبكس fàkīr-u-bīkèss.

Destroy, *v.a.* يوقا yòk-et, محوا màhv-et, افناا ìfnā-et, وجوديني‌قالدرمق

Google

vùjūdim - kÀldirmak ; خـــرابا khărāb-et,ا پریشان pèrishĀn-et ; يقمق yìkmak, بوزمق bòzmak ; اولدرمك ŭldurmek, جانینی المق jànini-Àlmak, قهرا kàhr-et.

Destruction, *s.* خراب khărāb ; تخریب tàkhrīb, خرابیت khărābìyyèt ; محو mahv, افنا ìfnā.

Detach, *v.a.* چـوزمـك ckŭzmek ; قـوپارمـق sÀlivèrmek ; صالیویرمك kòparmak ; ایرمق àyrmak.

Detachment, *s.* طاقم tàkim, بلوك bŭluk, الای Àlay, فرقه fìrka.

Detail, *s.* تفصیل tàfsīl ; in detail, تفصیلاً tÀfsīlan ; (one by one) بربر . bìrer-bìrer ; details, تفصیلات tÀfsīlāt ; —, *v.a.* تفصیلا tàfsīl-et, تفصیلاً نقلا tÀfsīlan-nÀkl-et.

Detain, *v.a.* الیقومق Àlikòmak.

Detect, *v.a.* طوتمق tùtmak ; بولق bùlmak.

Determination, *s.* تصمیم tÀssmīm, نیت nìyyèt ; قرار kÀrar ; ثبات sèbāt ; عناد "ìnād ; میل mèyl.

Determine, *v.n.* قراورویرمك kÀrar-vÈrmek ; تصمیما tàssmīm-et, نیتا nìyyèt-et, قورمق kùrmak ; —, *v.a.* تصمیمه‌سببا او tÀssmīma-sèbeb-òl ; میل ایتدرمك mèyl-ètdirmek.

Detest, *v.a.* منفورطوتمـق mènfūr-tùtmak, هـیچ‌سـومـامـك hìch-sèvmamek.

Dethrone, *v.a.* خلعا khăl"-et, تختدن اندرمك tàkhtdan-èndirmek.

Detonation, *s.* باروت‌سسی bārut-sèssi.

Detract from one's merits, *v.n.* استحقاقینی انكارا ìsstìhkĀkini-ìnkyār-[-et.]

Detriment, *s.* ضرر zărar. [-et.

Deuce, *s.* دو dù ; شیطان shèytĀn ; the deuce ! *int.* اللهسن Àllāha-sèn ; یوغندی yòghundu.

Devastation, *s.* خراب khărāb.

Develop, *v.a.* متفرعاتنی میدانه‌چیقارمق mùtéfèrri"ātini - mèydAna - chìkàrmak.

Device, *s.* حیله hīlÉ ; صنعت sàn"àt ; رسم rèssim, شكل shèkil.

Devil, *s.* شیطان shèytĀn, ابلیس ìblīss ; (imp) زبانی zăbĀnī.

Devious, *a.* اگری‌بوگری èghri-bùghri, صاپق‌طولاشق sÀpik-dòlăshik.

Devise, *v.a.* (bequeath) وصـیـتـا wÀssìyyèt - et ; (invent) بـولـق bùlmak, دوشنمك dùshunmek.

Devoid, *a.* خالی khālī.
Devolve, *v.n.* دوشمك dùshmek, اصابت ا issābet-et, انتقال ا intikāl-et.
Devote, *v.a.* تخصیص ا tàkhsīss-et, فدا ا fèdā-et.
Devotion, *s.* اختصاص ìkhtissāss; تخصیص tàkhsīss; فداكارلق fèdāk*y*ārl*i*k; عبودیت "ùbūdìyyèt; دیانت dìyānèt; devotions, نماز nàmaz, عبادت "ìbādèt, دعا dù"ā.
Devour, *v.a.* یمك yèmek, بترمك bìtirmek, یوتمق yùtm*a*k.
Devout, *a.* صوفی sòfu, دیندار dīndār, متقی mùttàk*i*, اهل تقوا èhli-tàkwā.
Dew, *s.* چیك chī*gh*, شبنم shèbnèm.
Diagonal line, *s.* وتر vètɛr.
Diagram, *s.* شكل shèkil.
Dial, *s.* (sun) كونش ساعتی gh*y*ùnesh-sā"*ati*; — plate, ساعت تختهسی sā"*a*t-tàkhtassi. [zàbān.
Dialect, *s.* دل dil, لسان lìssān, زبان
Dialogue, *s.* ایكی كیشی بیننده اولان لقردی ìki-kìshi-bèynind*a*-òlan-làk*i*rd*i*.
Diameter, *s.* قطر kùtr.
Diamond, *s.* الماس ɛlm*a*ss.
Diarrhœa, *s.* اسهال ìsshāl, قارن سورمسی kàrn-sùrmɛssi.

Diary, *s.* روزنامه rùznāmɛ (jùznāmɛ), مجمعه mèjm*a*"à, ژورنال zhūrnāl.
Dice (pl. of die), *s.* طاوله زارلری tàwl*a*-zàrl*ari*.
Dictate, *v.a.* تقریرایدوب یازدرمق tàkrīr-èdup-yàzd*i*rm*a*k; جبراً قبول ایتدرمك jèbr*a*n-kàbūl-ètdirmek; —, *v.n.* آمر او āmir-ol, باشنه ضابط كسلمك bàsh*i*n*a*-zābit-kèssilmek.
Dictionary, *s.* لغات lùghāt, لغات كتابی lùghāt-kìtābi.
Die, *s.* طاوله زاری tàwl*a*-zār*i*; (for stamping) قالب kàl*i*p, (for coining) سكه sìkkɛ; —, *v.n.* اولمك ùlmek, كوچمك gh*y*ùchmek, وفات ا wèfāt-et; (a beast) كبرمك ghèbɛrmek; (a plant) قورومق kùrum*a*k.
Diet, *s.* پرهیز یمكی pɛrhīz-yèmè*gh*i; حیمه hìmyɛ, پرهیز pɛrhīz.
Differ, *v.n.* درلودرلواو (tùrlu-tùrlu)-òl, مختلف او mùkhtèlif-òl; بری برینه اویمامق bìri-bìrin*a*-ùymam*a*k.
Difference, *s.* فرق fàrk; اختلاف ìkhtilāf, مغایرت mùghāyérèt; نزاع nìzā".
Different, *a.* بشقه bàshk*a*, دیكر dīghɛr,

اخر àkhàr ; بشقەبشقە bAshka-bAshka, مختلف mùkhtèlif, كوناكون ghyūnāghyūn.

Difficult, *a.* كوچ ghyùch, چتين chètin, معوبتلو sù"ūbètli, عسرتلو "ùssrètli.

Difficulty, *s.* كوچلك ghyùchluk, چتينلك chètinlik, صعوبت sù"ūbèt, عسرت "ùssrèt. [jèssārètsiz.

Diffident, *a.* محجوب màhjūb, جسارتسز

Dig, *v.a.* قازمق kàzmak, حفرا hùfr-et; بللمك bèllémek;—up, *v.a.* (ground) بللمك bèllémek; (plants) سوكمك sùkmek, چيقارمق chìkàrmak; (find by digging) بولمق bùlmak.

Digest, *v.a.* هضما hàzm-et.

Digestion, *s.* هضم hàzm.

Dignified, *a.* وقارتلو wàkārètli, تمكينلو tèmkīnli, اغر Aghr.

Dignitary, *s.* رجال كباردن اولان rìjāli-kībārdan-òlan, اصحاب مناصبدن اولان Asshābi-mànāssibdan-òlan.

Dignity, *s.* تمكين temkin, وقار wàkār, اغر Aghr; رتبه rùtbé.

Dike, *s.* سد sèdd; خندق hèndek.

Dilemma, *s.* مشكل mùshkil.

Diligence, *s.* چالشقانلق chàlishkànlik; اقدام ìkdām, سعى وغيرت sà"y-u-ghàyrèt; سرعت sùr"àt.

Diligent, *a.* چالشقان chàlishkhàn, مقدم mùkdim.

Dilute, *v.a.* صوقاتمق sù-kàtmak, صولوا sùlu-et.

Dim, *a.* دومانلو dùmànli, دومان ايچندەكبى dùmàn-ichinda-ghìbi ; قرانلق kāranlik.

Dimension, *s.* بيوكلك bìyuklik ; the three dimensions, ابعاد ثلثه èb"ādi-sèlāssé.

Diminish, *v.n.* ازالمق Azalmak ; كچولمك kùchulmek, اوفالمق ùfàlmak ; —, *v.a.* ازالتمق Azaltmak, كسمك kèssmek, كچولتمك kùchultmek, اوفاتمق ùfàtmak.

Diminution, *s.* ازالمه Azalma, ازالتمه Azaltma, ازالدلمه Azaldilma ; اكسلمه èksilma; اوفالمه ùfàlma, اوفالتمه ùfàltma, اوفالدلمه ùfàldilma, تقليل tàklīl ; تصغير tàssghīr.

Diminutive, *a.* اوفاق ùfàk, اوفاجق ùfàjik, كچوك kùchuk, كچوجك kùchujuk ; —, *s.* اسم تصغير ìssmi-tàssghīr.

Dimple, *s.* چقور chùkur, چاه chāh.

Dine, *v.n.* يمك يمك yèmèk-yèmek, طعام ا tà"ām-et.

Dinner, *s.* يمك yèmèk, طعام tà"ām, اخشام يمكى àkhsham-yèmèghi.

Diploma, *s.* فرمان fèrmān, برات bèrāt, رؤس rù'ūss, جائزه jā'izé.

Direct, *a.* طوغرى dòghru, طوغريدن طوغرى dòghrudan-dòghru; بلاواسطه bìlā-wāssita, ذاتى zātī, كندو kèndi; —, *v.a.* (on the road) صاغلق ويرمك sàghlik-vèrmek; (manage) اداره ا idāré-et, نظارت ا nàzārèt-et; (point) طوغريلتمق dòghrultmak, عطف ا "àtf-et, توجيه ا tèvjīh-et, صرف ا sàrf-et; (a letter) اوستنى يازمق ùsstunu-yàzmak; (order) امرا èmr-et, تنبيه ا tènbīh-et.

Direction, *s.* طرف tàraf, يان yàn, جهت jìhèt; نظارت nàzārèt, اداره idāré; امر èmr, تنبيه tènbīh, تعليمات tà"līmāt; مكتوب اوستى mèktūb-ùsstu; صاغلق sàghlik.

Directly, *ad.* شمدى shìmdi; اول ساعت òl-sā"at, هماندم hèmāndèm; طوغريدن طوغرى dòghrudan-dòghru, بلاواسطه bìlā-wāssita, ذاتا zātan.

Dirt, *s.* كير kìr, پسلك pìsslik, مردارلق mùrdàrlik.

Dirty, *a.* كيرلو kìrli, پس pìss, مردار mùrdàr, ملوث mùlèvvèss.

Disable, *v.a.* سقطا sàkat-et.

Disadvantage, *s.* ضرر zàrar; مانع māni", سكته sèkté.

Disagree, *v.n.* بوزشمق bòzushmak; (food) معده يى بوزمق mì"déyi-bòzmak. [كريه kèrīh.

Disagreeable, *a.* طاتسز tàtsiz, بد bèd,

Disappoint, *v.a.* الداتمق àldatmak; ايشنى بوزمق ìshini-bòzmak, قازق صوقمق kàzik-sòkmak.

Disapprove, *v.a.* بكنمامك bèghenmamek, تقبيح ا tàkbīh-et.

Disarm, *v.a.* صويمق sòymak; سلاحنى الق sìlāhini-àlmak; —, *v.n.* سلاح صويمق sìlāh-sòyunmak. [fèlākèt.

Disaster, *s.* قضا kàzā, بلا bèlā, فلاكت

Disband, *v.a.* طاغتمق dàghitmak; —, *v.n.* طاغلق dàghilmak.

Disbelief, *s.* عدم اعتقاد "àdémi-ì"tikād.

Disbelieve, *v.a.* ايناماق ìnànmamak.

Disburse, *v.a.* خرج ا khàrj-et, صرف ا sàrf-et, مصرف ا màssràf-et.

Discard, *v.a.* طردا tàrd-et, قوغمق

kòghmak, دفعا dèf"-et.

Discern, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak, سچمك sèchmek, کورمك ghyùrmek.

Discharge, *s.* اذن ìzin, رخصت rùkhsàt; تبریه tèbrìyyé; اتش àtèsh; اتمه àtma, اتلمه àtilma, انداخت èndākht; جراحت jèrāhàt; —, *v.a.* اذن ویرمك ìzin-vèrmek, خدمتدن چیقارمق khìdmetdan-chìkàrmak; صالیویرمك sàlivèrmek, حبسدن چیقارمق hàbssdan-chìkàrmak; بوشالتمق bòshàltmak; اتمق àtmak, انداختا èndākht-et, اتشا àtèsh-et; ایفا ìfā-et, استیفا ìsstīfā-et, ویرمك vèrmek; اجرا ìjrā-et; —, *v.n.* یوکنی بوشالتمق yùkunu-bòshàltmak; اقمق àkmak.

Disciple, *s.* شاکرد shāghird, تلمیذ tèlmīz; حواریون hàwārìyyūn.

Discipline, *s.* نظام وانتظام nìzām-u-ìntizām.

Disclaim, *v.a.* انکارا ìnkyār-et.

Disclose, *v.a.* کوسترمك ghyùstermek, میداندقومق mèydāna-kòmak, کشفا kèshf-et, سویلمك sùwèylémek, فاشا fāsh-et. [صیقندی sìkindi.

Discomfort, *s.* راحتسزلق rāhatsizlik, Discommode, *v.a.* راحتسزا rāhatsiz-et.

Disconsolate, *a.* تسلی قبول ایتمز tèsèlli-kàbūl-ètmàz.

Discontent, *s.* خشنودسزلق khòshnudsuzluk, عدم رضا "àdémi-rìzā.

Discontented, *a.* سویلنیور sùwèyléniyor, خشنودسز khòshnudsuz.

Discontinue, *v.a.* کسمك kèssmek; —, *v.n.* کسلمك kèssilmek.

Discord, *s.* نفاق nìfāk.

Discount, *s.* باش bàsh, فائض fā'iz; —, *v.a.* باشله المق bàshla-àlmak, قیرمق kìrmak.

Discourage, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak; یوز ویرمامك yùz-vèrmamek.

Discourse, *s.* کلام kèlām, لقردی làkìrdi; —, *v.n.* بسط کلاما bàssti-kèlām-et.

Discover, *v.a.* بولمق bùlmak, کشفا kèshf-et, میداندچیقارمق mèydāna-chìkàrmak; کوسترمك ghyùsstermek.

Discreet, *a.* عقللو "àklli, عاقل "ākil; کتوم kètūm; بصیرتلو bàssīrètli.

Discretion, *s.* عقل "àkl, تدبیر tèdbīr,

بصيرت bàssīrèt, حزم hàzm; انصاف ìnsāf; to arrive at years of —, عقله بالغ اول "àkla-bālìgh-òl; to surrender at —, ويروير مك vèra-vèrmek, شرطسز تسليم اول shàrtsìz-tèsslīm-òl, امان ديمك àmān-dèmek; امان طلب ا āmān-tàleb-et.

Discriminate, *v.a.* تفريق ا tèfrīk-et.

Discuss, *v.a.* سويلشمك sùwèylèshmek, مباحثه ا mùbāhéssé-et.

Disdain, *s.* استكبار ìsstikbār, استخفاف ìsstikhfāf; —, *v.a.* استخفاف ا ìsstikhfāf-et; تنزل ايتامك tènèzzul-ètmamek.

Disease, *s.* مرض màraz, علت "ìllèt, درد dèrd, كيفسزلك kèyfsizlik.

Disengaged, *a.* بوش bòsh, بوشده bòshda, خالى khālī, وقتى خالى اولان wàktī-khālī-òlan.

Disentangle, *v.a.* چوزمك chùzmek, اچمق àchmak.

Disfigure, *v.a.* بوزمق bòzmak; چركين اول chìrkin-òl, ياقشمامق yàkìshmamak.

Disgrace, *s.* عيب "àyb, رذالت rèzālèt; نكبت nìkbèt, دوشكونلك dùshkyunluk; —, *v.a.* عيب اول "àyb-òl; رذيل ا rèzīl-et.

Disgraceful, *a.* عيب "àyb, ياقشقسز yàkìshìksiz, كريه kèrīh, چركين chìrkin.

Disguise, *s.* تبديل قيافت tèbdīli-kìyāfèt; —, *v.a.* قيافت تبديل ا kìyāfèt-tèbdīl-et; ديكشدرمك dìghishdirmek.

Dish, *s.* صحن sahn, طباق tàbak.

Dishonest, *a.* خرسز khìrsìz; خائن khā"in.

Dishonour, *s.* رذالت rèzālèt, رسوايلق rùssvàylìk; —, *v.a.* رذيل ا rèzīl-et; — (a bill), قبول ايتامك kàbul-ètmamek, اتيويرمك àtìvèrmek.

Disinterested, *a.* غرض وعوضدن خالى اولان ghàraz-vé-"ìvèzdan-khālī-òlan.

Disjoin, *v.a.* ايرمق ayrmak, تفريق ا tèfrīk-et.

Dislike, *v.a.* سومامك sèvmamek.

Dislocate, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak.

Dismal, *a.* صيقنديلو sìkìndìlì.

Dismay, *s.* قورقو kòrku, دهشت dèhshèt.

Dismiss, *v.a.* اذن ويرمك ìzin-vèrmek; قوغمق kòghmak; صاومق sàwmak.

Disobedience, *s.* عدم اطاعت "àdémi-ìtā"at, اطاعتسزلق ìtā"atsìzlìk.

Disobey, *v.a.* دكلهمامك dìnglémamek,

اطاعت ايتمامك ìtā"at-ètmamek.

Disoblige, *v.a.* خاطرينى صايمامق khātirini-sàymamak, خاطرينى قيرمق khātirini-kìrmak.

Disorder, *s.* قارشقلق kàrishiklik; پريشانيت pèrishānìyyèt; اختلال ìkhtilāl; نظامسزلق nìzāmsizlik; —, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak, نظامنى بوزمق nìzāmini-bòzmak.

Disordered, *a.* قارشق kàrishik; پريشان pèrishān; مختل mùkhtèll.

Dispatch, *s.* چابكلك chàbiklik, سرعت sùr"at, عجله "àjélé; تحريرات tàhrīrāt, كاغد kyāghid; —, *v.a.* چابك بترمك chābik-bìtirmek, عجله "àjélé-et; كوندرمك ghyùndermek, چيقارمق chìkàrmak; اولدرمك ùldurmek, قتل kàtl-et.

Dispel, *v.a.* طاغتمق dàghitmak; دفع dèf"-et, ازاله ìzālé-et.

Dispense, *v.a.* طاغتمق dàghitmak, توزيع tèvzī"-et; —, *v.n.* وازكچمك vāz-ghèchmek.

Disperse, *v.a.* طاغتمق dàghitmak; —, *v.n.* طاغلمق dàghilmak.

Displace, *v.a.* يرندن چيقارمق yèrindan-chìkàrmak.

Display, *s.* كوسترش ghyùsstérish, سلطنت sàltanàt; —, *v.a.* كوسترمك ghyùsstermek, ابراز ìbrāz-et.

Displease, *v.a.* كوجنه كتمك ghyùjuna-ghìtmek, كريه كورنمك kèrīh-ghyùrunmek.

Displeasure, *s.* دارغينلق dàrghinlik, غضب ghàzab.

Dispose, *v.a.* ترتيب tèrtīb-et, تنظيم tànzīm-et; — of, *v.n.* صاتمق sàtmak; ويرمك vèrmek; قوللانمق kùllànmak; اولدرمك ùldurmek; يابمق yàpmak; دفع dèf"-et, امرا èmr-et.

Disposed, *a.* ميال mèyyāl, كوكلى اولان ghyùngulu-òlan (ghyùnu-òlan); استعدادى اولان ìsstì"dādi-òlan; to be well-disposed, سومك sèvmek; to be ill-disposed, سومامك sèvmamek; —of, صاتلمش sàtilmish, ويرلمش vèrilmish, كتمش ghìtmish, دفع اولنمش dèf" - òlunmush, قتل اولنمش kàtl-òlunmush.

Disposition, *s.* ترتيب tèrtīb, نظام nìzām; خوى khùy, طبيعت tàbī"àt, جبلت jìbillèt, خلق khùlk.

Dispossess, *v.a.* محروم màhrūm-et.

Disproportion, *s.* عدم‌تناسب "àdémi-tènāssub.

Dispute, *s.* نزاع nìzā" ; غوغا (kàwgha); —, *v.n.* نزاع ا nìzā"-et, مجادله ا mùjādélé-et.

Disregard, *s.* عدم‌رعايت "àdémi-rì"āyèt, رعايتسزلك rì"āyetsizlik; —, *v.a.* باقمامق bàkmamak, قولاق‌اصمامق kùlàk-àssmamak, طنمامق tànmamak, صايمامق sàymamak, اعتبارايتامك ì"tibār-ètmamek.

Disreputable, *a.* عيب "àyb ; رذيل rèzīl, ناموسسز nāmūsssiz.

Disrespect, *s.* رعايتسزلك rì"āyetsizlik, عدم‌احترام "àdémi-ìhtirām.

Dissatisfaction, *s.* خشنودسزلق khòshnudsuzluk.

Dissatisfied, *a.* خشنودسز khòshnudsuz; to be —, *v.n.* سويلنمك sùwèylenmek.

Dissect, *v.a.* تشريح ا tèshrīh-et.

Dissemble, *v.n.* مدارا ا mùdārā-et ; —, *v.a.* كتم ا kètm-et. [nèshr-et.

Disseminate, *v.a.* يايمق yàymak, نشرا

Dissension, *s.* نفاق nìfāk.

Dissent, *s.* عدم‌موافقت "àdémi-mùwāfakàt, مخالفت mùkhāléfèt.

Dissimilar, *a.* غيرمشابه ghàyri-mùshābih, بكزه‌مز bèngzémdz.

Dissipate, *v.a.* طاغتمق dàghìtmak, محوا màhv-et. [sèfīh.

Dissipated, *a.* چاپقين chàpkin, سفيه

Dissipation, *s.* سفاهت sèfāhàt, چاپقينلق chàpkìnlìk. [-fājir-chàpkìn.

Dissolute, *a.* فاسق‌وفاجرچاپقين fāsik-u-

Dissolution, *s.* اولم ùlum, وفات wèfāt; حل hàll, تفريق‌اعضا tèfrīkì-à"zā.

Dissolve, *v.a.* اريتمك èritmek, حل ا hàll-et ; طاغتمق dàghìtmak, اعضاسنى‌تفريق ا à"zāssìni-tèfrīk-et ; —, *v.n.* اريمك èrimek ; طاغلمق dàghìlmak, منحل او mùnhàll-òl.

Dissuade, *v.a.* نيتندن‌چويرمك nìyyètindan-chèvirmek, وازكچورمك vāz-ghèchirmek.

Distaff, *s.* اوركه ùréké.

Distance, *s.* اوزاقلق ùzàklìk, بعد ou"d, مسافه mèssāfé, يول yòl, منزل mènzil; اوزاق ùzàk, اوزاق‌بريرلر ùzàk-bìr-yèr ; اوزاق‌يرلر ùzàk-yèrler.

Distant, *a.* اوزاق ùzàk, ايراق īràk, بعيد bà"īd ; (in manners) صوغوق sòghuk.

Distemper, *s.* مرض màraz, خستدلق

khàsstalik; رنكلى بادانه rènkli-bàdana.

Distend, *v.a.* كرمك ghèrmek, شيشرمك shìshirmek, قبارتمق kàbartmak.

Distension, *s.* شيش shìsh, كركيلك ghèrghilik.

Distich, *s.* بيت bèyt.

Distil, *v.a.* انبيقدن چكمك ìnbīkdan-chèkmek, تقطير et tàktīr-et; —, *v.n.* تقطرا tàkàttur-et.

Distinct, *a.* بللو bèlli, واضح wāzih, عيان "àyān; ايرى àyri, بشقه bàshka.

Distinction, *s.* فرق fàrk; تفريق tèfrīk; امتياز ìmtiyāz; رعايت rì"āyèt.

Distinguish, *v.a.* كورمك ghyùrmek, سچمك sèchmek, چيقارمق chìkàrmak; فرق ا fàrk-et, تفريق ا tèfrīk-et; — one's self, كنديني كوسترمك kèndini-ghyùsstermek, شهرت قزانمق shùhrèt-kàzanmak, تحصيل نام ا tàhsīli-nām-et.

Distinguished, *a.* نامدار nāmdār, مشهور mèshhūr, ممتاز mùmtāz, معتبر mù"tébèr.

Distracted, *a.* چلغين chìlghin.

Distraction, *s.* چلغينلق chìlghinlik, تجنن tèjènnun.

Distress, *s.* صيقندى sìkindi, درد dèrd, كدر kèder; —, *v.a.* صيقمق sìkmak, صيقندى ويرمك sìkindi-vèrmek.

Distribute, *v.a.* طاغتمق dàghitmak, توزيع ا tèvzī"-et, تقسيم ا tàksīm-et.

District, *s.* ناحيه nāhìyyé.

Distrust, *s.* امنيتسزلك èmnìyyètsizlik, عدم امنيت "àdémi-èmnìyyèt; —, *v.a.* امنيت ايتمامك èmnìyyèt-ètmamek, امنيت ايده مامك èmnìyyèt-èdamamek.

Disturb, *v.a.* قارشدرمق kàrìshdirmak; راحتنى بوزمق rāhatini-bòzmak, راحتسز ا rāhatsiz-et.

Disturbance, *s.* كورلدى ghyùruldu, شماطه shàmata; قارشقلق kàrìshiklik, فساد fèssād, اختلال ìkhtilāl.

Ditch, *s.* خندق hèndek.

Dive, *v.n.* دالمق dàlmak.

Diver, *s.* دالغيچ dàlghich.

Diverge, *v.n.* ايرلمق àyrilmak, صاپمق sàpmak.

Divers, *a.* بر طاقم bìr-tàkim, بعض bà"zi.

Diversify, *v.a.* چشيد چشيد ا chèshid-chèshid-et.

Diversion, *s.* ايلنجه èylènja; تغليط tàghlīt, شاشرتمه shàshirtma, اشغال ìshghāl, اغفال ìghfāl.

Divert, *v.a.* چویرمك chèvirmek, صاپتمق sàpitmak; ایلندرمك èylèndirmek.

Divest, *v.a.* صویمق sòymak; چیقارمق chìkàrmak; عقلندن‌چیقارمق "àklindan-chìkàrmak.

Divide, *v.a.* بولمك bùlmek, ایرمق àyrmak, تقسیم‌ا tàksīm-et, مقاسمه‌ا mùkāssémé-et; —, *v.n.* بولنمك bùlunmek, تقسیم‌قبول‌ا tàksīm--kàbūl-et.

Divine, *a.* الهی ìlāhī, ربانی ràbbānī; —, *s.* علوم‌دینیه‌ده‌ماهرپاپاس "ùlūmi--dīnìyyédé-māhir-pàpass.

Division, *s.* تقسیم tàksīm; بولمه bùlmé, بلوك bùluk, قسم kìssm; فرقه fìrka; نفاق nìfāk; اختلاف ìkhtilāf.

Divorce, *s.* طلق tàlak, تطلیق tàtlīk; —, *v.a.* بوشامق bòshamak, تطلیق‌ا tàtlīk-et.

Divulge, *v.a.* سویلمك sùwèylémek, فاش‌ا fāsh-et, افشا‌ا ìfshā-et.

Dizziness, *s.* باش‌دونمكلك bàsh--dùnmeklik, كوزلرقرارمق ghyùzlar--kàrarmak.

Do, *v.a.* ایتمك ètmek, یاپمق yàpmak, ایلمك èylémek, قیلمق kìlmak, اجرا‌ا ìjrā-et, فعله‌كتورمك fì"lé-ghètirmek; پشورمك pìshirmek; —, *v.n.* حركت‌ا hàrékèt-et; اولمق òlmak, اویمق ùymak; یتشمك yètishmek; پشمك pìshmek; — away with, قالدرمق kàldirmak; how do you do? نصل‌سكز nàssl-singiz, نه‌یاپیورسكز nè-yàpiyor-singiz; that will do, الویرر èlvérir, یتشر yètishir, اولدی òldu.

Docile, *a.* مظلوم màzlūm, قوزی‌كبی kùzu-ghìbi, منقاد mùnkād.

Dock, *s.* حوض hàwz; —, *v.a.* اوجنی‌كسمك ùjunu-kèssmek; حوضه‌قومق hàwza-kòmak.

Dockyard, *s.* ترسانه tèrsāné.

Doctor, *s.* (of medicine) حكیم hèykim, طبیب tàbīb; (of laws and divinity) مدرس mùdèrriss; —, *v.a.* علاج‌ا "ìlāj-et, معالجه‌ا mù"āléjé-et.

Doctrine, *s.* قول kàvl, قولیات kàvlìyyāt, علمیات "ìlmìyyāt; عقائد "àkā'id.

Document, *s.* كاغد kyàghid, سند sèned, حجت hùjjèt; documents, اوراق èvrāk.

Doe, *s.* دیشی کیک dìshi-ghèyik, دیشی قراجه dìshi-kàraja. _ [ایت ît.

Dog, *s.* کوپك kyùpèk, کلب kèlb,

Dog-days, *s. pl.* ایام باحور èyyāmi-bāhūr.

Dollar, *s.* اریال ìriyāl, قره غروش

Dome, *s.* قبه kùbbé. [kàra-ghùrùsh.

Domestic, *a.* اوه الشمش اولان èvé-àlishmish-òlan; —, *s.* اوشاق ùshàk, خدمتکار (khìzmètkyār).

Domineer, *v.n.* باشنه ضابطکسلك bàshina-zābit-kèssilmek.

Dominion, *s.* ملکوت mèlékyūt, حکومت hùkyūmet; dominions, ممالك mèmālik.

Donkey, *s.* اشك èshek, خر khàr, حمار hìmār.

Door, *s.* قپو kàpi, در dèr, باب bāb.

Door-keeper, *s.* قپوجی kàpiji, دربان dèrbān.

Dormitory, *s.* قوغوش kòghush.

Dose, *s.* غدا ghìdā.

Dot, *s.* نقطه nòkta. [-ìkhtiyār.

Dotard, *s.* بونامش اختیار bùnamish-

Double, *a.* & *s.* ایکی قات ìki-kàt; —, *v.a.* ایکی قات ا ìki-kàt-et.

Doubt, *s.* شبهه shùbhé, شك shèkk, گمان ghyùmān; —, *v.n.* شبهه ا shùbhé-et. [mèshkyūk.

Doubtful, *a.* شبهه لو shùbhéli; مشکوك

Doubtless, *ad.* البته èlbètté, شبهه سز shùbhéssiz.

Dough, *s.* خمیر (khàmur).

Dove, *s.* قمری kùmru.

Dower, *s.* مهر مؤجل mìhri-mù'èjjèl, نکاح nìkyāh.

Down, *s.* توی tùy; پوفله pùfla; —, *ad.* اشاغی àshàghi, اشاغیده àshàghida; یره yèra, یرده yèrda.

Downward, *a.* Downwards, *ad.* اشاغی طوغری àshàghi-dòghru.

Doze, *v.n.* اویوقلمق ùyuklamak.

Dozen, *s.* دوزینه dùzina; دسته dèssté; اون ایکی òn-iki.

Drachm, *s.* درهم dìrhèm.

Drag, *v.a.* سورکلمك sùruklémek, چکمك chèkmek.

Dragoman, *s.* ترجمان tèrjumān.

Dragon, *s.* اژدر àzhdèr, اژدها èzhdihā (èjdèrhā). [-àtli-"àsskéri.

Dragoon, *s.* قلجلواتلوعسکری kìlìjli-

Drain, *s.* لغم làghim; لغم سوزکچی làghim-sùzghéchi, لغم دلکی làghim-dèlighi; —, *v.a.* لغم یاپمق

là*ghi*m-y*à*pm*a*k ; رطوبتنى سوزدرمك rùtūbètini-sùzdurmek ; —, *v.n.* سوزمك sùzmek, چكلمك chèkilmek.

Drake, *s.* اركك اوردك èrkek-ùrdek.

Dram, *s.* برراقى bìr-ràk*i*.

Draper, *s.* چوقه جى (chòhaj*i*) ; دلبندجى (tùlbentji) ; بزاز bèzzāz.

Draught, *s.* روزكار rùzgh*y*ār ; ايچم ìchim, يودم yùdum ; مسوده mùssvèddé ; قبارسم kàba-rèssim ; كمينك صوچكمسى ghèmining-sù-chèkméssi ; اغ طوليسى *à*gh-dòlussu ; — board, دامه تختهسى d*à*ma-tàkht*a*ss*i* ; — horse, عربه باركيرى "àr*a*ba-(bèghiri) ; draughts, دامه d*à*m*a*.

Draw, *v.a.* چكمك chèkmek ; رسم ا rèssm-et ; —, *v.n.* چكمك chèkmek ; رسم يابمق rèssim-y*à*pm*a*k ; — away, چكوب كوترمك chèkup-gh*y*ùturmek ; — back, كيرو چكلمك ghèri-chèkilmek ; كيرو چكمك ghèri-chèkmek ; — breath, نفس المق nèfess-*à*lm*a*k ; — out, اوزامق ùz*a*m*a*k ; — in, قصالمق kìss*a*lm*a*k ; — near, — nigh, يقلاشمق y*à*klashmak ; — on, كيمك ghèchmek ; — up, دورمق dùrm*a*k ; ديزمك dìzmek ; ترتيب ا tèrtīb-et ; قلمه الق kàlém*a*-*à*lm*a*k. يازمق y*à*zm*a*k ; يابمق y*à*pm*a*k ; يوقارى چكمك yùkàr*i*-chèkmek.

Drawer, *s.* چكمجه chèkméjé ; رسام rèss*à*m ; چكيجى chèkiji.

Drawers, *s. pl.* ايچ طونى ìch-dònu, طون dòn, طوك dòn*g*.

Drawing, *s.* رسم rèssim.

Dread, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf ; —, *a.* مهابتلو m*a*h*ā*bètlu, مهيب mùhīb ; —, *v.a.* قورقمق kòrkm*a*k.

Dreadful, *a.* قورقولو kòrkulu ; پك فنا pèk-fènā.

Dream, *s.* رؤيا rù'yā, دوش dūsh ; —, *v.n.* رؤيا كورمك rù'yā-gh*y*ùrmek.

Dreary, *a.* صيقنديلى s*à*k*i*ntil*i*, اسسز *à*sssiz.

Dregs, *s. pl.* تورتى tòrtu, تلوه tèlvé ; — of the people, اياق طاقمى *à*y*a*k-tàk*i*mi. [*à*sslàtm*a*k.

Drench, *v.a.* فنا اصلاتمق fènā-

Dress, *s.* روبه rùba (ùrub*a*), اثواب èsswāb (èssbāb), البسه èlbissé ; زى zìy, قلق kìl*i*k, قيافت kìyāfèt, كسوت kìssvèt ; —, *v.a.* كيندرمك

ghìyindirmek ; (a wound) صارمق sàrmak; (food) پشرمك pìshirmek; (with a dressing) تربيه‌ايتمك tèrbìyyé-et; (smooth) دوزتمك dùzètmek ; —, *v.n.* كيمك ghìyinmek.

Dresser, *s.* مطبخ تسختدسی (mùtfak-tèzghyāhi) ; صاريجی sàriji.

Dressing, *s.* (surgical) صارغی sàrghi ; (for salad, &c.) تربيه tèrbìyyé.

Drift, *s.* مفهوم mèfhūm, معنا mà"nà, مرام mèrām.

Drill, *s.* مثقب (màtkàb); تعليم tà"līm ; —, *v.a.* دلمك dèlmek ; تعليم‌ايتدرمك tà"līm-ètdirmek.

Drink, *s.* ايچه‌جك ìchéjek, ايچقی ìchki ; —, *v.a.* ايچمك ìchmek.

Drip, *v.n.* طملامق dàmlamak.

Drive, *v.a.* سورمك sùrmek ; —away, — off, — out, قوغمق kòghmak ; — back, كيروسورمك ghèri-sùrmek; — on, ايلروسورمك ìlèri-sùrmek.

Driver, *s.* سوريجی sùruju ; عربه‌جی "àrabaji ; قوچاچ kòchàch.

Drizzling rain, اينجه‌يغمور ìnjé-yàghmur.

Droll, *a.* تحاف tùhāf.

Dromedary, *s.* هجين hèjīn.

Droop, *v.n.* صارقمق sàrkmak ; اوزلمك ùzulmek.

Drop, *s.* طمله dàmla ; —, *v.n.* طملامق dàmlamak ; دوشمك dùshmek ; —, *v.a.* دوشورمك dùshurmek.

Dropsical, *a.* سسقه sìsska, مستسقی mùsstàsskī.

Dropsy, *s.* استسقا ìsstìsskā.

Dross, *s.* بوق bòk, جروف jùrūf.

Drover, *s.* صيغرتماج sìghirtmàj, چوبان chòbàn.

Drought, *s.* قوراقلق kùràklik.

Drown, *v.a.* صويه‌بوغمق sùya-bòghmak ; —, *v.n.* صويه‌بوغلق sùya-bòghulmak ; — one's self, *v.a.* كنديني‌صويه‌اتوب‌بوغلق kèndini-sùya-àtip-bòghulmak.

Drowsiness, *s.* اويقوسی‌كلمكلك ùykussu-ghèlmeklik.

Drowsy, *a.* اويقوسی‌كلمش ùykussu-ghèlmish.

Drudge, *s.* كوله kyùlé, يسير yèssir ; —, *v.n.* يسيركبی‌چالشمق yèssir-ghìbi-chàlishmak.

Drug, *s.* اجزا èjzā, علاج "ìlāj.

Druggist, *s.* اجزاجی èjzāji, سپنچيار ìsspènchiyàr.

Drum, *s.* ترانپته trànpèta ; (big) طاول dàwul ; (kettle) دنبلك dùnbélèk.

Drum-major, *s.* طابورماجور tàbur-màjòr. [kèyf.

Drunk, *a.* سرخوش (sàrkhòsh), كيف

Drunkard, *s.* بكرى bèkrī.

Dry, *a.* قورو *or* قورى kùru ; صوصامش sùssamish ; dry land, قره kàra ; —, *v.n.* قورومق kùrumak ; —, *v.a.* قوروتمق kùrutmak ; — up, قورومق kùrumak ; قوروتمق kùrutmak.

Drynurse, *s.* (woman) دادى dàdi, دادا dàdà ; (man) لالا làla.

Dubious, *a.* شبهدلو shùbhéli ; مشكوك mèshkyūk.

Ducat, *s.* (Dutch) باجاقلى bàjakli, فلمنك التونى filémènk-àltini ; (Austrian) مجارالتونى màjar-àltini ; (Venetian) وندك التونى vènédik-àltini, يالدزالتونى yàldiz-àltini.

Duck, *s.* اوردك ùrdek ; —, *v.a.* صايه دالدرمق sùya-dàldirmak ; (one's head) باشنى دالمق bàshini-dàlmak.

Duckling, *s.* اوردك پلازى ùrdek-pàlazi.

Duct, *s.* صويولى sù-yòlu ; طمر dàmar.

Due, *a.* لازم lāzim, واجب wājib ; (payable) وعده سى كلمش wà‘‘déssi-ghèlmish ; —, *s.* رسم rèssim, تكليف tèklīf, ويركو (vèrghi) vìrghyū.

Duel, *s.* غوغا (kàwgha), دوكش dùghush.

Dug, *s.* مه mèmé.

Duke, *s.* رتبهٔ ثانيه بكى rùtbé‘i-sānìyyé-bèghi, دوقه dùka.

Dulcimer, *s.* سنطور sàntur.

Dull, *a.* (boy) استعدادسز ìsstì‘‘dādsiz ; (in spirits) كيفى يوق kèyfi-yòk ; (place) صيقنديلى sìkintili, ادم بوغلور àdam-bòghulur ; (edge) كور kyùr, كسمز kèssmàz ; (day) قپانق kàpànik ; (pain) اينجه ìnja ; (sound) صاغر sàghir, بوغوق bòghuk ; (colour) دونك dùnuk ; (ear) اغر àghir ; (of hearing) صاغر sàghir ; (sight) كورمز ghyùrmàz ; (trade) دورغون dùrghun, كساد kèssàd.

Dumb, *s.* دلسز dìlsiz ; — creature, حيوان hàywān ; — show, اشارت ìshārèt.

Dung, *s.* بوق bòk, نجاست nèjāssèt ; فشقى fìshki ; كوبره ghyùbré.

Dungeon, *s.* حبس (hàpss), محبس màhbèss, زندان zìndàn, بودرم bòdrum.

Dunghill, *s.* مزبله لك mèzbélélik.

Dupe, *s.* الدانمش àldànmish ; —, *v.a.* الداتمق àldàtmak.

Duplicate, *s.* ایکنجی‌صورت ìkinji-sūrèt ; in —, *ad.* ایکی‌صورتی‌اوله‌رق ìki-sūrèti-òlarak.

Duplicity, *s.* یلانجیلق yàlànjilik, ایکی‌یوزلولك ìki-yùzluluk, شیطانلق shèytànlik, خیانت khìyānèt, خباثت khàbāssèt. [dàyànìkli.

Durable, *a.* طیانور dàyànir, طیانقلو

Duration, *s.* مدت mùddèt ; سورك sùrèk, امتداد ìmtidād, قرار kàrār, استمرار ìsstimrār.

During, *pr.* اثناسنده èssnāssinda, ایچنده ìchinda, ده da ; بتنجیدیه‌قدر bìtinjéyé-kàdar. [-kàràrmassi.

Dusk, *s.* اخشام‌قرارمسی àkhsham-

Dust, *s.* توز tòz, غبار ghùbàr ; (sweepings) چوپ chùp.

Dustman, *s.* چوپجی chùpju.

Dusty, *a.* (superficially) توز tòz ; (mixed with dust) توزلو tòzlu.

Dutiful, *a.* (person) رضاجو rìzājū ; (conduct) رضاجویانه rìzājūyāné.

Duty, *s.* ایش ìsh, خذمت (khìzmèt) ; مأموریت mè'mūrìyyèt ; واجبه‌ذمت wājibé'i-zìmmèt ; گمرك ghyùmruk, رسم‌گمرك rèssmi-ghyùmruk ; نوبت nùbèt ; to be on —, نوبتجی nùbètji-òl ; to present one's — to a person, اللرینی‌اوپمك èllerini-ùpmek, اتكنی‌اوپمك ètéghini-ùpmek.

Dwarf, *s.* جوجه jùjé.

Dwarfish, *a.* بودور bòdur.

Dwell, *v.n.* اوطورمق òturmak, قالمق kàlmak, ساکن‌اول sākin-òl ; — on, (in thought) دوشونمك dùshunmek, عقلنی‌ویرمك "àklìni-vèrmek, قید kàyd-et ; (in speech) تکراربتکراراکدرمق tèkrar-bé-tèkrar-àngdirmak ; پك‌تفصیلاته‌کیرشمك pèk-tàfsīlāta-ghìrishmek ; — (a note) اوزاتمق ùzàtmak.

Dwelling, *s.* یر yèr ; او èv, خانه khāné, مسکن mèsskèn ; —house, او èv, خانه khāné. [مسکن mèsskèn.

Dwelling-place, *s.* یر yèr, یورد yùrd,

Dye, *s.* بویا bòya ; —, *v.a.* بویامق bòyamak ; —, *v.n.* بویانمق bòyanmak, بویاالمق bòya-àlmak.

Dying, *s.* اولم ùlum ; اولمه ùlmé ; —, *a.* اولیور ùliyor.

Dynasty, *s.* اوجاق òjak, سلسله sìlsilé.

Dysentery, *s.* قانلواسهال kànlì-ìsshāl.

E.

Each, *pron. s.* هربر hèr-bìr; —, *pron. a.* هر hèr, هربر hèr-bìr; each other, بربری bìr-bìri, یكدیكر yèk-dìghèr.

Eager, *a.* پك آرزولو pèk-àrzulu, پك استكلو pèk-ìsstèkli.

Eagle, *s.* قره‌قوش kàr*a*-kùsh.

Ear, *s.* قولاق kùlàk; (of corn) باشاق bàshak, سنبله sùnbulé. [-bèg*h*i.

Earl, *s.* دردنجی رتبه‌بكی dùrdinji-rùtbé-

Early, *a.* اركن èrken; طرفانده tùrfàndé; كنجلكده ghènjlikd*a*; اول èvvel, اسكی èsski; *ad.* اركن èrken; پك صباح pèk-sàbah.

Earn, *v.a.* قزانمق kàzanmak.

Earnest, *a.* جدی jìddī, حقیقی hàkīkī; كرمیتلو ghèrmìyyètli; —, *s.* پی pèy; نمونه nùmūné.

Earpick, *s.* خلال khìlāl, قولاق قارشدره‌جق kùlàk-kàr*i*shd*i*r*a*jak.

Earring, *s.* كوپه kyùpé.

Earth, *s.* طپراق tòprak; یر yèr, ارض àrz; the —, یریوزی yèr-yùzu, دنیا dùnyà, كرهٔ ارض kyùré'i-àrz.

Earthen, *a.* طپراق tòprak.

Earthenware, *s.* طپراق ایشی tòprak-ìshi, چناق چوملك chànak-chùmlek, طباق مباق tàbak-màbak.

Earthly, *a.* دنیوی dùnyévì, خاكی khākī.

Earthquake, *s.* زلزله zèlzélé (zèrzélé).

Ease, *s.* راحت rāhat, قولایلق kòlaylìk, سهولت sùhūlèt; رفاه rèfāh, رفاهیت rèfāhìyyèt; اسایش āsāyish, اسودكی āsūdéghī; —, *v.a.* راحت ویرمك rāhat-vèrmek, راحتلندرمق rāhatlandirmak; تسكین ا tèsskīn-et; كوشتمك ghèvshetmek.

East, *s.* شرق shàrk, مشرق mèshrik, كون طوغیسی ghyùn-dòghussu (dòghrussu).

Easter, *s.* پاسقالیا pàsskàlya.

Eastern, *a.* شرقی shàrkī.

Easy, *a.* قولای kòlay, سهولتلو sùhūlètli, اسان āssān; راحت rāhat; كوشك ghèvshèk; طاتلو tàtli, یواش yàwàsh,

Eat, *v.a.* یمك yèmek, تناول ا tènāvul-et, اكل ا èkl-et.

Eatable, *a.* ینور yènir, ییه‌جك yèyéjek, ینه‌جك yènéjek, مأكول mè'kyūl; eatables, *s.pl.* مأكولات mè'kyūlāt, ییه‌جك شیلر yèyéjek-shèyler, ییه‌جك yèyéjek.

Eaves, *s.pl.* صاچاق sàchak.

Echo, *s.* یانقو yànko; —, *v.a.* & *n.* عکس ا "àkss-et.

Eclipse, *s.* (sun's) کسوف kyùssūf; (moon's) خسوف khùssūf; —, *v.a.* ایدینلکنی کسمك àydinlighini-kessmek; (fig.) کیرویراقمق ghèri-bràkmak, اشمق àshmak; to be eclipsed, طوتلق tùtulmak.

Economy, *s.* اداره ìdārè.

Eddy, *s.* انافور ànafòr.

Edge, *s.* (margin) کنار kènār; (cutting) اغز àghiz, قلاغی kìlàghi.

Edifice, *s.* یاپی yàpi, بنا bìnā.

Educate, *v.a.* اوقوتمق òkutmak, تعلیم ا tà"līm-et, تدریس ا tèdrīss-et, تربیه ا tèrbìyyè-et, پرورش ا pèrvèrish-et.

Eel, *s.* یلان بالغی yìlàn-bàlighi.

Efface, *v.a.* بوزمق bòzmak, سلمك sìlmek, چیزمك chìzmek.

Effect, *s.* تأثیر tè'ssīr; اثر èsser; —, *v.a.* یاپمق yàpmak, ایتمك ètmek, حاصل ا hāssil-et. [صالح sālih.

Effective, *a.* صاغ sàgh; یرار yàrar,

Effectual, *a.* مرامی کلیاً منتج اولان mèrāmi-kyùllìyyan-mùntìj-òlan.

Effervesce, *v.a.* قاینامق kàynamak.

Efficacious, *a.* مؤثر mù'essir, مرامی منتج اولان mèrāmi-mùntìj-òlan,

Efficient, *a.* مقتدر mùktèdir, اهل èhl, ارباب èrbāb, صالح sālih.

Effort, *s.* سعی sà"y, کوشش ghyùshish, ورزش vèrzish; حمله hàmla.

Egg, *s.* یمورطه yìmurta.

Egotism, *s.* انانیت ènānìyyèt, خودبینلك khòdbīnlik, خودپسندلك khòdpèssèndlik.

Egotist, *s.* خودبین khòdbīn, خودپسند khòdpèssènd.

Eight, *a.* سکز sèkiz, ثمان sèmān, هشت hèsht.

Eighteen, *a.* اون سکز òn-sèkiz.

Eighth, *a.* سکزنجی sèkizinji, ثامن sāmin; —, *s.* ثمن sùmn.

Eighty, *a.* سکسان sèksen.

Either, *pron.* یا او یا بو yà-ò-yà-bù; نه اونه بو nè-ò-nè-bù; بر bìr; ایکیسندن بریسی ìkissindan-bìrissi; —, *conj.* یا.

Elaborate, *a.* اینجه ìnja. [mùrūr-et.

Elapse, *v.n.* کچمك ghèchmek, مرورا

Elastic, *a.* اسنر èssnèr; اوزانور چکلور ùzànir-chèkilir.

Elbow, *s.* درسك dìrsek.

Elder, *a.* بیوك bìyuk; —, *s.* قوجه باشی

kòja-bàshi, اق صقاللی àk-sàkalli;
— tree, مروراغاجی mùrver-àghaji.
Eldest, a. بیوك bìyuk; — son, الك اوغل ìlk-òghul; — brother, اغا àgha; — sister, ابله àbla.
Elect, a. منتخب mùntakhàb; مجتبا mùjtébà, ناجی nājī; —, انتخاب ìntikhāb-et, بکنمك bèghenmek, سچمك sèchmek, ایرمق àyrmak.
Electuary, s. معجون mà"jūn, طریاق tìryàk.
Elegance, s. کوزللك ghyùzèllik, ظرافت zàrāfèt, لطافت làtāfèt, حسن hùssn. [zàrīf, لطیف làtīf.
Elegant, a. کوزل ghyùzèl, ظریف
Elegy, s. مرثیه mèrsìyyé.
Element, s. اساس èssāss; جزء jùz"; elements, ارکان èrkyān; اصول ùssūl; the four —, عناصراربع "ànāssiri-èrbà".
Elephant, s. فیل fìl.
Elevate, v.a. رفع rèf"-et, ترفیع tèrfī"-et, قالدرمق kàldirmak, یوکسلتمك yùkseltmek.
Elevation, s. رفعت rìf"àt; علو "ùlùvv; یوکسکلك yùkseklik; دپه (tèpé).
Eleven, a. اون بر òn-bìr.
Elicit, v.a. چیقارمق chìkàrmak, استخراج ìsstikhrāj-et.
Eligible, a. استنلور ìssténilir, استنلەجك ìssténiléjek, ارانیلور àrànilir.
Elixir, s. اکسیر ìksīr. [kàt"i-nākiss.
Ellipse, s. بیضی bèyzī, قطع ناقص
Elm, s. قراغاج kàra-àghach.
Elogy, s. مدح mèdh, ثنا sènā, ستایش sìtāyish; مدحیه mèdhìyyé.
Eloquence, s. فصاحت fàssāhàt, بلاغت bèlāghàt, جربزه jèrbézé.
Eloquent, a. میرکلام mīri-kèlām, جربزەلو jèrbézéli.
Else, pron. بشقه bàshka, دیکر dìghèr, غیری ghàyri; —, c. یوخسه yòkhsa.
Elsewhere, ad. بشقەیره bàshka-yèra, بشقەیرده bàshka-yèrda.
Emanate, v.n. صادراو sādir-òl, صدور sùdūr-et.
Emancipate, v.a. ازاد āzād-et(àzàd).
Embark, v.n. کمی یەبنمك ghèmiya-bìnmek; — v.a. کمی یەقومق ghèmiya-kòmak; کمی یەبندرمك ghèmiya-bìndirmek.
Embarrass, v.a. صیقندی ویرمك sìkìndi-vèrmek; to be embarrassed,

صيقلمق sìkilmak ; بوزلمق bòzulmak, دلى طوتلمق dìli-tùtulmak.

Embarrassment, *s.* صيقندى sìkindi ; دلى طوتلمسى dìli-tùtulmassi.

Embellish, *v.a.* تزيين ا tèzyìn-et, زينتلندرمك zīnètlendirmek.

Embers, *s. pl.* اوطـون اتشنك قورلرى òdun-àtèshining-kòrlari, قور اتش kòr-àtèsh.

Emblem, *s.* علامت "àlāmèt, اشارت ìshārèt.

Embrace, *v.a.* قوجاقلمق kùjàklamak ; صارلمق sàrilmak; اوپشمك ùpushmek; قوشاتمق kùshàtmak; احاطه ا ìhāta-et, شامل او shāmil-òl, شمولى او shùmūli-

Embrasure, *s.* مزغال màzghal. [-òl.

Embroidery, *s.* اينه ايشى īnė-ìshi, ايشلمه ìshlėmė, نقش nàksh (nàghash).

Embryo, *s.* جنين jènīn-

Emerald, *s.* زمرد zùmrud.

Emery, *s.* سمپاره sìmpārė (zìmpara).

Emetic, *a.* & *s.* مقى mùkàyyī.

Emigrate, *v.n.* ترك وطن ا tèrki-wàtan-et, اختيار غربت ا ìkhtiyāri-ghùrbèt-et, هجرت ا hìjrèt-et.

Eminence, *s.* تفوق tèfèvvuk ; طاغ dàgh, ديه (tèpė).

Eminent, *a.* فائق الاقران fā'iku-'l-àkrān ; مشهور mèshhūr.

Emissary, *s.* جاسوس jāssūss(shàshid).

Emolument, *s.* معاش mà"āsh ; عوائد "àwā"id.

Empale, *v.a.* قازقلمق kàzìklamak.

Emperor, *s.* پادشاه pādishāh, حكمدار hùkyumdār, امپراطور ìmpèrātòr.

Empire, *s.* دولت dèvlet, حكومت hùkyūmèt ; امپراطورلق ìmpèrātòrluk ; ممالك mèmālik.

Employ, *v.a.* قوللانمق kùllànmak ; (persons) استخدام ا ìsstìkhdām-et ; (things) استعمال ا ìsstì"māl-et ; ايش ويرمك ìsh-vèrmek ; —, *s.* ايش ìsh, خدمت (khìzmet).

Employment, *s.* ايش ìsh ; خدمت (khìzmet), مأموريت mè'mūrìyyèt; مشغوليت mèshghūlìyyèt.

Empress, *s.* امپراطوريچه ìmpèrātòrìcha, (regnant) پادشاه pādishāh.

Empty, *a.* بوش bòsh, خالى khālī, تهى tèhì ; —, *v.a.* بوشالتمق bòshaltmak ; — itself, *v.n.* بوشالمق bòshalmak, بوشانمق bòshanmak ; (by flowing) اقمق àkmak ; (by flowing into) منصب او mùnsàbb-òl.

Emulation, *s.* غيرت ghàyrèt.

Enable, *v.a.* اقدار ا ìkdār-et, مقتدرقيلمق mùktèdir-kìlmak.

Enamel, *s.* مينا mīna (mìné); —, *v.a.* مينا ايشلمك mìné-ìshlémck.

Enamoured, *a.* عاشق "āshìk; to be — (delighted) بايلمق bàyìlmak, خوشلانمق khòshlanmak.

Encamp, *v.n.* اوردو قورمق lòrdu-kùrmak.

Enchant, *v.a.* سحر ا sìhr-et; سوندرمك sèvindirmek; خوشنه كلمك khòshuna-ghèlmek.

Enchantment, *s.* سحر sìhr; سونج sèvinj; خوشلانش khòshlànìsh.

Enclose, *v.a.* چويرمك chèvirmek, قوشاتمق kùshàtmak; لف ا lèff-et, ايچنه قومق ìchina-kòmak.

Encounter, *s.* راست كلش ràsst-ghèlish, تصادف tèssāduf; دوكش dùghush; —, *v.a.* راست كلمك ràsst-ghèlmek, تصادف ا tèssāduf-et; دوكشمك dùghushmek.

Encourage, *v.a.* يوز ويرمك yùz-vèrmek; يوركلندرمك yùreklendirmek, جسارت ويرمك jèssāret-vèrmek; پرورش ا pèrvèrish-et.

Encumber, *v.a.* بار او bār-ōl; صيقندى او sìkìndi-ōl, صيقندى ويرمك sìkindi-vèrmek.

End, *s.* اوج ùj; صوك sòng; نهايت nìhāyèt, غايت ghāyèt, انجام ènjām; —, *v.n.* بتمك bìtmek, كسلمك kèssilmek, دوكنمك dùkènmek, منقطع ا mùnkàti"-ōl, منقرض ا mùnkàriz-ōl; —, *v.a.* بترمك bìtirmek; كسمك kèssmek; دوكتمك dùkètmek; اتمام ا ìtmām-et; to make an end of . . . . , كسمك kèssmek, بترمك bìtirmek; ——— — of one's self, كندى كنديني اولدرمك kèndi-kèndini-ùldurmek; to put an end to, بترمك bìtirmek, اوكني المق ùngunu-àlmak, منع ا mèn"-et, چاره بولمق chāré-bùlmak; — — — — to life, اولدرمك ùldurmek; — to sufferings, اذيتدن قورتارمق èzìyyètdan-kùrtarmak, قورتلسون ديو اولدرمك kùrtulsun-dèyu-ùldurmek.

Endanger, *v.a.* تهلكه يه قومق tèhlikéyé-kòmak.

Endeavour, *v.n.* چالشمق chàlìshmak, سعى ا sà"y-et, باقمق bàkmak.

Endive, *s.* فرنك صلاطه‌سی fìrènk-sàlatassi.

Endless, *a.* نهایتسز nìhāyetsiz, دوكنمز dùkènmdz, بی نهایه bì-nìhāyé.

Endow, *v.a.* ایرادباغلامق īrād-bàghlamak; متصف قیلمق mùttàssif-kìlmak.

Endure, *v.n.* طیانمق dàyanmak, سورمك sùrmek, باقی اول bāki-òl, پایدار اول pàydār-òl.

Enemy, *s.* دشمن dùshmèn, خصم khàssm, عدو "àdùvv.

Energy, *s.* غیرت ghàyrèt; قوت kùvvèt.

Enfilade, *v.a.* یاندن المق yàndan-àlmak, یاندن دوكمك yàndan-dùghmek.

Enforce, *v.a.* اجرا ا ìjrā-et, حكمنی فعله چیقارمق hùkmunu-fì"la-chìkàrmak.

Engage, *v.a.* طوتمق tùtmak; مشغول ا mèshghūl-et, اشغال ا ìshghāl-et; یازمق yàzmak, تحریرا tàhrīr-et; جنك ا jènk-et; —, *v.n.* سوزویرمك sùz-vèrmek, تعهدا tà"àhhud-et; یازلمق yàzilmak; مقاوله ا mùkāvélé-et, قول ا kàvl-et; — one's self, سوزلشمك sùzleshmek, سوزویرمك sùz-vèrmek.

Engagement, *s.* ایش ìsh, مشغولیت mèshghūlìyyèt; سوز sùz, وعد và"d; جنك jènk, محاربه mùhārébé; مقاوله mùkāvélé, قول kàvl.

Engine, *s.* چرخ chàrkh, الت ālèt.

Engineer, *s.* چرخجی chàrkhji; (civil or military) مهندس mùhèndiss.

Engrave, *v.a.* قازمق kàzmak, حك ا hàkk-et.

Engraver, *s.* حكاك hèkkyāk.

Engraving, *s.* باصمه رسم bàssma-rèssim.

Enjoy, *v.a.* (possess) مالك اول mālik-òl, نائل اول nā'il-òl; (derive pleasure) خوشلنمق khòshlanmak, اكلنمك èghlènmek, متلذذ اول mùtélèzziz-ol; — one's self, خوشلنمق khòshlanmak, اكلنمك èghlenmek, صفا ا sàfā-et, متلذذ اول mùtélèzziz-òl.

Enlarge, *v.a.* بیوتمك bìyutmek, كنشلتمك ghènishletmek; —, *v.n.* بیومك bìyumek; — upon, تفصیلاته كیرشمك tàfsīlāta-ghìrishmek.

Enlist, *v.a.* عسكرلكه یازمق "àsskerligha-yàzmak, تحریرا tàhrīr-èt; —, *v.n.* عسكرلكه یازلمق "àsskerligha-yàzilmak.

Enmity, *s.* دشمنلك dùshmenlik, خصومت khùssūmèt, عداوت "àdāvèt, غرض ghàraz, نفسانيت nèfsānìyyèt.

Enormous, *a.* پك بيوك pèk-bìyuk, حددن اشوری hàdddan-àshiri.

Enough, *a.* & *ad.* يتشر yètishir, يتر yèter, يتشه جك قدر yètishéjek-kàdar, كفايت مقداری kìfāyèt-mìkdāri.

Enquire, *v.n.* صورمق sòrmak; for, *or* after, صورمق sòrmak.

Enrich, *v.a.* زنكين ا zènghin-et; (embellish) تزيين ا tèzyīn-et; (with jewels) ترصيع ا tèrsī"-et.

Ensign, *s.* سنجاق sànjak, بيراق bàyrak, باندره bàndara; بيراقدار bàyrakdàr, سنجاقدار sànjakdàr.

Enslave, *v.a.* اسير ا èssīr-et (yèssir).

Ensue, *v.n.* چيقمق chìkmak, حاصل اول hāssil-òl, ترتب ا tèrèttub-et.

Enter, *v.a.* كيرمك ghìrmek, دخول ا dùkhūl-et, داخل او dākhil-ol; (write down) قيد ا kayd-et; — into (commence), كيرشمك ghìrishmek, مباشرت ا mùbāshérèt-et. [مباشرت mùbāshérèt.

Enterprise, *s.* ايش ìsh, كار kyār,

Entertain, *v.a.* قبول ا kàbūl-et; اليقومق àlikòmak; اكلندرمك èghlèndirmek; يمك ويرمك yèmèk-vèrmek; بسلمك bèsslémek; اضمار ا ìzmār-et, عقلنه قبول ا "àklina-kàbūl-et.

Entertainment, *s.* اكلنجه èghlènjé; ضيافت zìyāfèt. [àldatmak.

Entice, *v.a.* جزب ا jèzb-et, الداتمق

Entire, *a.* يكپاره yèkpāré, بتون bìtun, تام tàmm, تكميل tèkmīl; — horse, ايغر ات àyghir àt.

Entrails, *s. pl.* بغرساق bàghirsak.

Entrance, *s.* (act) كيرش ghìrish, دخول dùkhūl; (place) قپو kàpi, مدخل mèdkhàl.

Entreat, *v.a.* رجا ا rìjā-et, نياز ا nìyāz-et, يالوارمق yàlvarmak.

Entry, *s.* قپو kàpi, مدخل mèdhàl; (registering) قيد kàyd.

Enumerate, *v.a.* صايمق sàymak, تعداد ا tà"dād-et.

Envelop, *v.a.* صارمق sarmak.

Envelope, *s.* ظرف zàrf. [hàssūd.

Envious, *a.* قزقانج kìzkànj, حسود

Environs, *s. pl.* جوار jìwār, اطراف ètrāf, قرب kùrb.

Envoy, *s.* اورطه ايلچی òrta-èlchi, مخصوص ايلچی màkhsūss-èlchi.

Envy, *s.* قزقانمه kìzkànm*a*, حسد hàssed; —, *v.a.* قزقانمق kìzkànm*a*k, حسد ا hàssed-et.

Epilepsy, *s.* صرعه sàr"à.

Equal, *a.* بر bìr, مساوى mùssāvi; (in age) اقران àkrān; (in rank) كفو kyùfv; —, *v.a.* مساوى او mùssāvi-òl.

Equilateral, *a.* متساوى الاضلاع mùtéssāvìyyu-'l-àzlā".

Equinox, *s.* تساوى ليل ونهار tèssāvī'i-léyl-u-nìhār. [tèjhīz-et.

Equip, *v.a.* دوناتمق dònatm*a*k, تجهيزا

Equity, *s.* عدالت "àdālèt, حقانيت hàkkānìyyèt.

Equivalent, *a.* مساوى mùssāvi; —, *s.* عوض "ìvèz, قارشيلق kàrshìl*i*k.

Era, *s.* مبدأ تاريخ mèbdè'i-tārīkh, حساب تاريخ hìssābi-tārīkh.

Erase, بوزمق bòzm*a*k, ترقين ا tèrkīn-et, حك ا hàkk-et.

Erect, *a.* ديك dìk, طوغرى dò*gh*ru, قائم kā'im, عمود "àmūd; —, *v.a.* دكمك dìkmek, نصب ا nàssb-et; قالدرمق kàld*i*rm*a*k; ياپمق yàpm*a*k, بنا ا binā-et, انشا ا ìnshā-et.

Ermine, *s.* قاقوم kākūm.

Err, *v.n.* (mistake) ياكلمق yàng*i*lm*a*k, خطا ا khàtā-et; (wander) طولاشمق dòlashm*a*k. [khàtā-sàwāb.

Errata, *s. pl.* erratum, *s.* خطاصواب

Erroneous, *a.* ياكلش yāng*i*l*i*sh (yānish).

Error, *s.* ياكلش yàng*i*l*i*sh (yānish), ياكلشلق (yānishlik) خطا khàtā, سهو sèhv, ضلالت dàlālèt, ضلال dàlāl; one in error, ضال dāll; one who leads into error, مضل mùdìll.

Erudite, *a.* عالم "ālim, متبحر mùtébàhhir.

Erysipelas, *s.* يلانجق yìlànj*i*k.

Escape, *s.* قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss, سلامت sèlāmèt; قاچش kàch*i*sh, فرار fìrār; —, *v.n.* قورتلمق kùrtulm*a*k, خلاص بولمق khàlāss-bùlm*a*k, يقايى قورتارمق yàkayi-kùrtarm*a*k; قاچمق kàchm*a*k, فرارا fìrār-et.

Escort, *s.* يساقجى yàssàkj*i*; احتياطاً ترفيق اولنان عسكر ìhtiyātan-tèrfīk-òlunan-"àsskèr; —, *v.a.* برابر كتمك bèrābèr-ghìtmek.

Especial, *a.* مخصوص màkhsūss, خاص khāss.

Especially. *ad.* مخصوصا màkhsūssan, خصوصا khùssūssā, خاصة khāsssātan.
Espouse, *v.a.* المق àlmak, تزوج‌ا tèzèvvuj-et; (a cause) التزاما ìltizām-et, تصحبا tàssàhhub-et.
Essay, *s.* تجربه tèjribé; رساله rìssālé; —, *v.n.* & *a.* باقمق bàkmak, دنمك dènémek, تجربه‌ا tèjribé-et; امتحانا ìmtihān-et, طاتمق tàrtmak, يوقلامق yòklamak. [(spirit) روح rūh.
Essence, *s.* اصل àssl, كنه kyunh;
Essential, *a.* اصلى àsslī; (volatile) طيار tàyyār; (necessary) لازم lāzim, متحتم mùtahàttim.
Establish, *v.a.* اچمق àchmak, قورمق kùrmak, تأسيسا tè'sīss-et, پايدارا pàydār-et.
Estate, *s.* املاك èmlāk, اراضى àrāzī, ملك mùlk; مال‌واشيا māl-u-èshyā; تركه tèréké; حال‌وحيثيت hāl-u-hàysìyyèt; رتبه rùtbé.
Esteem, *s.* اعتبار ì"tibār; نظر nàzar; —, *v.a.* اعتبارا ì"tibār-et, صايمق sàymak, نظرا nàzar-et, عدا "àdd-et.
Estimate, *s.* كشف kèshf, تخمين tàkhmīn; —, *v.a.* تخمينا tàkhmīn-et.
Eternal, *a.* ابدى‌وازلى èbédī-vè-èzélī.

Eternity, *s.* (past) ازل èzel; (future) ابد èbed; (state of) ابديت èbédìyyèt, ازليت èzélìyyèt.
Ether, *s.* لقمان‌روحى lòkmān-rùhu; (ethereal matter) اثير èssīr.
Etiquette, *s.* عادت "ādèt.
Ethics, *s. pl.* علم‌اخلاق "ìlmi-àkhlāk, ادبيات èdébìyyāt.
Evacuate, *v.a.* چيقمق chìkmak; تخليه‌ا tàkhlìyyé-et.
Evaporate, *v.n.* اوچمق ùchmak, قورومق kùrumak; —, *v.a.* قايناتمق kàynatmak, اوچرمق ùchurmak, قوروتمق kùrutmak.
Eve, *s.* اخشام àkhsham.
Even, *s.* اخشام àkhsham; —, *a.* دوز dùz, هموار hèmvār; طوغرى dòghru; برسياقده bìr-sìyākda; باشه‌باش bàsha-bàsh; —, *ad.* بيله bīlé, ده da, دخى dàkhi; even so, *ad.* اويله ùylé.
Evening, *s.* اخشام àkhsham, اخشام‌وقتى àkhsham-wàkti.
Event, *s.* وقعه wàk"à.
Eventually, *ad.* عاقبت "ākibet.
Ever, *ad.* دائما dā'imā; بروقتده bìr-wàkitda; for ever, ابدا èbéden;

for ever and ever, ابدالاباد èbédé-'l-ābād; ever and anon, بردوزيه bìr-dùzìyÉ; ever since, اول وقتدنبرو òl-wÀkitdan-bèri.
Everlasting, *a.* دوكنمز dùkÈnmaz, بی زوال bī-zèwāl, لم يزل lèm-yèzìl.
Evermore, *ad.* فيمابعد fīmābà"d, بوندن بويله bùndan-bùylÉ, الى الابد ìlé-'l-èbed.
Every, *a.* هر hÈr, هربر hèr-bìr; — day, هركون hÈr-ghyùn; — other day, كون اشورى ghyùn-Àshiri, ايكى كوندهبر ìki-ghyùnda-bìr; — thing, هرشى hÈr-shèy; — one, — body, هركس hÈr-kèss; — where, هريره hèr-yÈra, هريرده hèr-yèrda, — whit, — bit, هروجهله hÈr-wèjhila; بتون بتون bìtun-bìtun.
Evidence, *s.* شهادت shàhādèt; دلالت dèlālèt.
Evident, *a.* كوزاوكنده ghyùz-ùngunda, ميدانده mèydAnda, اشكار Āshikyār, ظاهر zāhir, بديهى bèdīhī, بديدار bèdīdār, هويدا hùwèydā.
Evil, *s.* كوتيلك kyùtuluk, فنالق fènalik, سوء sù'; ضرر zàrar, مضرت mÀzàrràt; بلا bèlā, مصيبت mùssībèt, فلاكت fèlākèt; علت "illèt, مرض màraz; —, *a.* كوتى kyùtu, فنا fèna, قبيح kÀbīh; the evil one, شيطان لعين shèytĀni-là"īn.
Ewe, *s.* ماريا māriya, ديشى قويون [dìshi-kòyun.
Ewer, *s.* ابريق ìbrik.
Exact, *a.* طوغرى dòghru, تمام tÀmĀm, تام tĀmm, صحيح sàhīh; —, *v.a.* الق Àlmak, سوكوب الق sùkyub-Àlmak, مطلق استيوت الق mùtlÀk-ìsstéyub-Àlmak; تحصيل تحصيل tàhsīl-et; طلب tÀleb-et.
Exactly, *ad.* تام tĀmm, تمام tÀmĀm; صحيحا sàhīhan.
Exaggeration, *s.* مبالغه mùbĀligha.
Examination, *s.* يوقلمه yòklama; امتحان ìmtihān.
Examine, *v.a.* يوقلمق yòklamak, باقمق bÀkmak, معاينه mù"āyénÉ-et; امتحان ìmtihān-et.
Exasperate, *v.a.* قيزدرمق kìzdirmak, دارلتمق dÀriltmak.
Excavate, *v.a.* قازمق kÀzmak; اويمق òymak; حفر hùfr-et.
Exceed, *v.a.* كچمك ghèchmek, اشمق Àshmak, تجاوز tèjāvuz-et.
Exceedingly, *ad.* غايت ghāyèt,

غايتله ghāyètl*a*, بغايت bèghāyèt.

Excel, *v.n.* & *a.* فائق اول fā'ik- òl.

Excellence, *s.* ايولك īyilik, اعلالق à''lālik; تفوق tèfèvvuk, رجحانيت rùjhānìyyèt.

Excellent, *a.* پك ايو pèk-īyi, پك اعلا pèk-à''lā, چوق ايو chòk-īyi.

Except, *ad.* دن بشقه d*a*n-bàshk*a*, دن ماعدا d*a*n-mā''*a*da, دن فضله d*a*n-fàzl*a*, دن غيرى d*a*n-ghàyr*i*; —, *v.a.* استثنا ا ìsstissnā-et, مستثنا طوتمق mù-stèssnā-tùtm*a*k.

Excepting, *ad.* دن بشقه d*a*n-bàshk*a*, دن ماعدا d*a*n-mā''*a*da, دن فضله d*a*n-fàzl*a*, دن غيرى d*a*n-ghàyr*i*.

Excess, *s.* فضله fàzl*a*; افراط ìfrāt; to commit excesses, طاشتمق tàsh*i*tm*a*k, اشورمق àsh*i*rm*a*k.

Exchange, *s.* ديكش dìghish, ترانپه trànp*a*, مبادله mùbādélé; course of —, قانبيو kànbiyo; —, *v.a.* ديكشدرمك dìghishdirmek, تبديل ا tèbdīl-et; —, *v.n.* ديكش ا dìghish-et, ترانپه ا trànp*a*-et, مبادله ا mùbādélé-et. [tè'sīr-et.

Excite, *v.a.* تحريك ا tàhrīk-et; تأثير ا

Exclaim, *v.n.* چاغرمق ch*à*gh*i*rm*a*k, باغرمق bàgh*i*rm*a*k, ندا ا nìdā-et.

Excuse, *s.* عذر ''ùzr; بهانه bàhāné; —, *v.a.* عفو ا ''àfv-et.

Execute, *v.a.* اجرا ا ìjrā-et, فعله كتورمك fì''lé-ghètirmek; قتل ا kàtl-et; اصمق àssm*a*k.

Executioner, *s.* جلاد jèllād.

Exemplify, *v.a.* مثال كتورمك mìssāl-ghètirmek, تمثيل ا tèmsīl-et.

Exempt, *a.* برى bèrī, معاف mù''āf, ازاد āzād; —, *v.a.* عفو ا ''àfv-et, معاف ا mù''āf-et.

Exemption, *s.* معافيت mù''āfìyyèt.

Exercise, *s.* (bodily) حركت hàrékèt; (for improvement) تعليم tà''līm; (military) تعليم tà''līm; (performance) اجرا ìjrā; (lesson) درس dèrss, تعليم tà''līm, مطالعه mùtāl*a*''à; —, *v.a.* تعليم ايتدرمك tà''līm-ètdirmek; (a profession) ايتمك ètmek; (a horse, &c.) كزدرمك ghèzdirmek.

Exert, *v.a.* صرف ا sàrf-et; ابراز ا ìbrāz-et; — one's self, سعى ا sà''y-et, غيرت ا ghàyret-et, چبالمق ch*à*b*a*lam*a*k.

Exertion, *s.* سعى sà''y, غيرت

ghàyret, چبالله chàbalama.
Exhalation, s. بخار bùkhār. [bìtirmek.
Exhaust, v.a. دوكتمك dùkètmek, بترمك
Exhibit, v.a. كوسترمك ghyùsstermek, سيرايتدرمك sèyr-ètdirmek ; ابرازا ìbrāz-et.
Exile, s. سوركون sùrghyun, نفى nèfy, منفى mènfī ; —, v.a. سورمك sùrmek, نفى ا nèfy-et.
Exist, v.n. واراو vàr-òl, كائن او kyā'in-òl, موجوداو mèvjūd-òl, بولنمق bùlunmak ; كچنمك ghèchinmek, تعيش ا tà"àyyush-et.
Existence, s. وارلق vàrlìk, كون kèvn, كينونت kèynūnèt, موجوديت mèvjūdìyyèt, وجود vùjūd.
Expect, v.a. باقمق bàkmak, اومق ùmmak, مأمول ا mè'mūl-et.
Expectation, s. مأمول mè'mūl, اميد ùmīd (ùmut), ترجى tèrèjjī, ترقب tèràkkùb. [لزوم lùzūm.
Expediency, s. مناسبت mùnāssébèt,
Expedient, s. چاره chàré, قولاى kòlay, يول yòl ; —, a. مناسب mùnāssib, لازم lāzim.
Expedite, v.a. تعجيل ا tà"jīl-et.
Expedition, s. سرعت sùr"àt ; عجله "àjélé ; ارسال ìrsāl ; سفر sèfer ; سفرارقه داشلرى طاقمى sèfer-àrkadashlari-tàkimi. [sèrī".
Expeditious, a. چابك chàbik, سريع
Expel, v.a. قوغمق kòghmak, دفع ا dèf"-et.
Expend, v.a. خرج ا khàrj-et, صرف ا sàrf-et, خرجامق khàrjamak.
Expense, s. خرج khàrj, مصرف màssràf, مصارف màssārif, مصارفات màssrārifāt.
Expensive, a. مصرفلو màssràfli.
Experience, s. كوركى ghyùrghi, معلومات mà"lūmāt, تجربه tèjrubé ; —, v.a. كورمك ghyùrmek, باشنه كلمك bàshina-ghèlmek, تجربه ا tèjrubé-et, چكمك chèkmek ; —, دنمك dènémek
Experienced, a. معلوماتلو mà"lūmātli, كارديده kyārdīdé. [dènémé.
Experiment, s. تجربه tèjrubé, دنمه
Expert, a. استاذ ùsstāz (ùssta).
Expire, v.n. اولمك ùlmek ; سونمك sùnmek, منطفى او mùntàfi-òl ; (a term) كلمك ghèlmek, تماماو tàmam-òl, منقضى او mùnkàzi-òl.
Explain, v.a. تعريف ا tà"rīf-et, اكلاتمق

*à*ngl*a*tm*a*k (*à*nn*a*tm*a*k).

Explanation, *s.* تعريف tà"rīf.

Explicit, *a.* صريح sÀrīh, اچق *à*ch*i*k.

Explode, *v.n.* پاطلامق pÀtlam*a*k; —, *v.a.* اتش ويرمك Àtèsh-vÈrmek, اتمق Àtm*a*k; چوروتمك chùrutmek, ابطال ìbtĀl-et.

Explore, *v.a.* يوقلمق yòklam*a*k, معاينه mù"āyénÉ-et, تجسس tèjèsssuss-et,

Explosion, *s.* پاطلايش pÀtlay*i*sh, آتش Àt*i*sh; سس sèss, صدا sÀdā.

Export, *s.* اخراجات ìkhrājāt (*pl.*); —, *v. a.* طيشارى كوندرمك dìshàr*i*-gh*y*ùndErmek.

Exportation, *s.* اخراج ìkhrāj, طيشارى كوندرمه dìshàr*i*-gh*y*ùndErm*a*, طيشارى كوندريلمه dìshàr*i*-gh*y*ùndErilm*a*.

Expose, *v.a.* (to view) ميدانه قومق mèydAn*a*-kòm*a*k, ميدانه چيقارمق mèydAn*a*-chìkàrm*a*k; (to shame) رذيل rèzīl-et, الا ويرمك È*la*-vÈrmek, لسانه كتورمك lìssĀn*a* - ghètirmek; (explain) بيان bèyān-et, سويلمك sùwèylÉmek, بسط bÀsst-et, اچمق *à*chm*a*k.

Express, *a.* مخصوص màkhsŪss; —, *s.* تاتار tàtār, سوريجى sùruju; —, *v.a.* افاده ìfādÉ-et, تعريف tà"rīf-et, بيان bèyān-et, تعبير tà"bīr-et, سويلمك sùwèylÉmek, آكلاتمق *à*ngl*a*tm*a*k; صيقمق sìkm*a*k, صويني المق sùyunu-Àlm*a*k.

Expression, *s.* تعبير tà"bīr; افاده ìfādÉ, تعريف tà"rīf.

Exquisite, *a.* پك نازك pèk-nāzik, پك لطيف pèk-l*à*tīf.

Extend, *v.a.* يايمق yàym*a*k; اوزاتمق ùzÀtm*a*k; —, *v.n.* يايلمق yày*i*lm*a*k; وارمق vàrm*a*k.

Extensive, *a.* واسع vĀs*i*", كنش ghènish, بيوك bìyuk; كلى k*y*ùllī.

Extent, *s.* امتداد ìmtidād; وسعت vùss"*à*t; مقدار mìkdār; درجه dèréjÉ; حجم hÀjm.

Exterior, *s.* طيش dìsh, خارج khārij; —, *a.* خارجى khārijī.

Exterminate, *v.a.* بترمك bìtirmek, قيرمق kìrm*a*k, كوكنى قازيمق k*y*ùkunu-kÀz*i*m*a*k.

External, *a.* خارجى khārijī.

Extinguish, *v.a.* سوندرمك sùndurmek, اطفا ìtfā-et.

Extirpate, *v.a.* سوكمك sùkmek,

چیقارمق chìkàrmak, قلعا kàl"-et.
Extort, *v.a.* جبراًالمق jèbran-àlmak; اجباراًاسویلمك ìjbāran-sùwèylɪtmek.
Extra, *a.* زائد zā'id, فضله fàzla, حسابدنخارج hìssābdan-khàrij.
Extract, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak; المق àlmak; اخراج ìkhrāj-et, استخراج ìsstikhrāj-et, *s.* نبذه nèbzé; برمقدار bìr-mìkdār; خلاصه khùlāssé.
Extraordinary, *a.* فوق العاده fèvka-'l-"ādé; عجیب ("àjā'ib), غریب ghàrīb.
Extravagance, *s.* اسراف ìssrāf; صاچمه sàchma, دلیصاچمهسه dèli-sàchmassi.
Extravagant, *a.* مسرف mùssrif; دلی dèli, مجنون mèjnūn; مجنونانه mèjnūnāné.
Extreme, *s.* نهایت nìhāyet, غایت ghāyèt, نهایتدرجه nìhāyéti-dèréjé; —, *a.* —ly, *ad.* حددنزیاده hàdddan-zìyādé, اشوری àshìri; شدید shèdīd.
Extremity, *s.* نهایت nìhāyet, اوج ūj; شدت shìddèt, فرط fèrt, افراط ìfrāt.
Extricate, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, خلاص‌ا khàlāss-et.

Exult, *v.n.* سونمك sèvinmek, حظا hàzz-et, مسرور‌او mèssrūr-òl, خوشلانمق khòshlanmak.
Eye, *s.* گوز ghyùz, عین "àyn, چشم chèshm; (hook and) — قوپچه kòpcha; —, *v.a.* باقمق bàkmak, گوزدکمك ghyùz-dìkmek.
Eyeball, *s.* گوز ghyùz.
Eyebrow, *s.* قاش kàsh.
Eyelash, *s.* کرپك kìrpik.
Eyesight, *s.* گوز ghyùz, بصر bàssar.
Eye-witness, *s.* گوزشاهدی ghyùz-shāhidi, شاهد shāhid, شاهدالعین shāhidu-'l-"àyn.

F.

Fable, *s.* مثال mìssāl, مصال màssal, حکایه hìkyāyé.
Fabric, *s.* یاپی yàpi, بنا bìnā; هیئت hèy'èt, هیکل hèykèl; قماش kùmàsh.
Fabricate, *v.a.* دوزمك dùzmek, یاپمق yàpmak.
Fabulous, *a.* اصلی‌یوق àssli-yòk; اصلی‌یوق‌کبی àssli-yòk-ghìbi, مصالکبی màssal-ghìbi.
Face, *s.* یوز yùz, چهره chèhré, صورت sūrèt (sùràt); —, *v.a.* یوزینه‌باقمق yùzuna-bàkmak; قارشی‌دورمق

kàrsh*i*-dùrm*a*k, طیانمق dàyanm*a*k; اورتمك ùrtmek, قاپلامق kàpl*a*m*a*k.

Facet, *s*, فاچته fàchèt*a*.

Facilitate, *v.a.* تسهیل ا tèsshīl-et.

Facility, *s.* قولایلق kòlayl*i*k, سهولت sùhūlèt.

Facing, *s.* یوز yùz, قاپلامه kàplam*a*; —, *pr.* قارشیسنه kàrsh*i*ss*i*n*a*, قارشیسنده kàrsh*i*ss*i*nd*a*.

Fact, *s.* وقعه vàk"à; واقع حال vākì"*i*-hāl.

Faculty, *s.* خاصه khāsss*a*, قوت kùvvèt; اختیار ìkhtiyār, رأی rè'y; صنف sìnf.

Fade, *v.n.* صولمق sòlm*a*k, اتمق àtm*a*k; — away, زائل او zā'il-òl, غائب او ghā'ib-òl. [-ghìbi-chàl*i*shm*a*k.

Fag, *v.n.* حمال كبی چالشمق hàmmāl-

Faggot, *s.* اینجه اوطون دمتی ìnj*a*-òdun-dèméti.

Fail, *v.n.* بوشه چیقمق bòsh*a*-chìkm*a*k, اویمامق ùym*a*m*a*k; بوزلمق bòzulm*a*k; اویدره مامق ùydur*a*m*a*m*a*k; مفلس او mùfliss-òl, طوپ اتمق tòp-àtm*a*k; قصورا ایتمامزلك kùssūr-et; ètm*a*m*a*zl*i*k-et.

Failing, *s.* قصور kùssūr, عیب "àyb, قباحت kàbāhat. [mùflisslik.

Failure, *s.* افلاس ìflāss, مفلسلك

Faint, *a.* بایلاجق bày*i*l*a*j*a*k; (colour) خفیف khàfīf, اچق àch*i*k; (smell) اغر àgh*i*r; (voice) اینجه ìnj*a*, بایغین bàyghìn; —, *v.n.* بایلمق bày*i*lm*a*k.

Fainting-fit, *s.* بایلمه bày*i*lm*a*.

Fair, *a.* (beautiful) كوزل ghy*ù*zèl, دلبر dìlbèr; (fine) كوزل ghy*ù*zèl, اچق *à*ch*i*k; (favorable) اویغون ùyghun, موافق mùwāfìk; (not dark) صاری sàr*i*, بیاض bèyaz; (hair) لپشقه lìpìssk*a*; (kind) طاتلو tàtl*i*; — play, طوغریلق dòghruluk, حیله سزلك hīléssizlik; to give fair play, حیله ایتمامك hīlé-ètmamek, خارجدن قارشمامق khārijd*a*n--kàr*i*shmam*a*k; the fair sex, قاریلر kàr*i*lar, طائفه نسا tā'ifè'i-nìssā, قاری قسمی kàr*i*-kìssmi; —, *s.* پنایر pànày*i*r.

Fairy, *s.* پری pèri.

Faith, *s.* ایمان īmān; دین dīn; اعتقاد ì"tikād; امنیت èmnìyyèt, اعتماد ì"timād; bad faith, یلانجیلق yàlànj*i*l*i*k, خائنلق khā'inl*i*k, خیانت khìyānèt.

Faithful, *a.* صادق sādik; the faithful, *s.pl.* مسلمين mùsslimīn, مؤمنين mù'minīn.

Faithfulness, *s.* صداقت sàdākàt.

Falcon, *s.* شاهين shāhin, طوغان dòghan.

Fall, *s.* دوشمه dùshmé; —, *v.a.* دوشمك dùshmek; يقلمق yìkilmak; انمك ènmek; بهاسى انمك pàhassi-ènmek; باشلامق bàshlamak; — asleep, اويقوسى كلوب اويومق ùykussu-ghèlup-ùyumak; اولمك ùlmek, وفات ا vèfāt-et; — away, دونوب براقمق dùnup-bràkmak; دوشمك dùshmek, يقلمق yìkilmak; ضعيفلنمق zà''iflanmak, يالكزكموك قالمق yàlingiz-kèmik-kàlmak; — back, كيرو چكلمك ghèri-chèkilmek; — down, دوشمك dùshmek, يقلمق yìkilmak; — in with, تصادف ا tèssāduf-et, راست كلمك ràsst-ghèlmek; موافقت ا mùwāfakàt-et; — off, ازالمق àzalmak; براقوب چكلمك bràkip-chèkilmek; — out, تصادف ا tèssāduf-et, واقع اول wàki''-òl; بوزشمق bòzushmak, غوغا ا (kàwgha)-et; — short, اكسك كلمك èksik-ghèlmek, نصابنى بولمامق nìssābini-bùlmamak; — to, باشلامق bàshlamak; — to leeward, روزكار التنه كتمك rùzghyār-àltina-ghìtmek.

False, *a.* ياكلش yàngilish (yānish), فاسد fāssid; يلان yàlàn; يلانجى yàlànji; تقليد tàklīd; يابمه yàpma, دوزمه dùzmé, اويدرمه ùydurma; قالب kàlp; ساخته sākhté; خائن khā'in; بيوفا bīwèfā, صداقتسز sàdākàtsiz; مزور mùzèvvir; — witness, شاهد زور shāhidi-zūr, يلان شاهدى yàlàn-shāhidi; false-witness, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān, تزوير tèzvīr, يلان yàlàn.

Falsehood, *s.* يلان yàlàn, كذب kìzb; يلانجيلق yàlànjilik; خائنلق khā'inlik; صداقتسزلق sàdākàtsizlik, عدم وفا ''àdémi-wèfā.

Falseness, *s.* يلان yàlàn; ياكلش yàngilish (yānish), خطا khàtā, ياكلشلق (yānishlik).

Fame, *s.* شهرت shùhrèt, اشتهار ìshtihār, نام nām.

Familiar, *a.* دوست dòsst, صيقى دوست sìki-dòsst; دوستانه dòsstāné;

تكليفسز tèklīfsiz ; قبا kàba.

Familiarity, *s.* تكليفسزلك tèklīfsizlik.

Familiarize, *v.a.* الشدرمق àlishdirmak ; — one's self, الشمق àlishmak.

Family, *s.* چوجق chòjuk, اولاد èvlād ; چولق‌چوجق chòluk-chòjuk, اوبارق èv-bàrk, اهل‌وعيال èhl-u-"àyāl, اوطاقمى èv-tàkimi ; اوجاق òjak, سلسله sìlsilé, خانه khānĕ, خاندان khānédān, دودمان dūdmān, آل āl ; نوع nèv", صوى sòy, صوى‌صوب sòy-sòp, جنس jìnss. [غلا ghìlā.

Famine, *s.* اجلق àchlik ; قحط kàht,

Famish, *v.a.* اج‌قومق àj-kòmak ; —, *v.n.* اج‌قالمق àj-kàlmak, اجقمق àjikmak, اجلق‌چكمك àchlik-chèkmek.

Famished, *a.* پك‌اج pèk-àj, پك‌اجقمش pèk-àjikmish.

Famous, *a.* مشهور mèshhūr ; پك‌ايو pèk-īyi, پك‌اعلا pèk-à"lā.

Fan, *s.* يلپازه yèlpāzé ; قالبور kàlbur ; —, *v.a.* يلپازه‌صاللامق yèlpāzé-sàllamak.

Fanaticism, *s.* تعصب tà"àsssub.

Fanatic, *s.* متعصب mùta"àsssib ; —al, *a.* متعصبانه mùta"àssibānĕ.

Fancy, *s.* عقل "àkl, ذهن zìhn ; قوت‌متخيله kùvvèti-mùtékhàyyilé ; مراق mèrak ; قورنتى kùruntu, صاچمه sàchma ; —, *v.a.* قورمق kùrmak, عقلنه‌كتورمك "àklina-ghètirmek ; ظن‌ا zànn-et ; جانى‌استمك jàni-isstémek ; بكنمك bèghenmek ; to take a fancy to . . . , جانى‌استمك jāni-isstémek ; بكنمك bèghenmek.

Far, *a.* اوزاق ùzàk, ايراق īràk, بعيد bà"īd ; — and wide, *ad.* اطرافه ètrāfa, اطرافده ètrāfda ; —, *ad.* (much more) دهاچوق dàhā-chòk ; (very) پك pèk, چوق chòk.

Fare, *s.* (food) ييه‌جك‌ايچه‌جك yèyéjek-ìchéjek ; (reception) معامله mù"āmélé ; (carriage-hire) نوبت‌پاره‌سى nùbet-pàrassi ; (passenger) مشترى mùshtèri ; —, *v.n.* ييوب‌ايچمك yèyup-ìchmek ; گچنمك ghèchinmek ; اولمق òlmak ; اويمق ùymak.

Farewell, *int.* دعالر dù"ālar, اللهه‌اصمارلدق àllāha-ìssmàrladik ; اوغورااوله òghur-òla.

Farm, *s.* چفتلك chìftlik ; التزام

ìltizām ; مقاطعهmùkāta"à ; —, *v.a.* كرا ايله طوتمق kìrā-ila-tùtmak; كرايه ويرمك kìrāya-vèrmek ; التزام ìltizām-et ; التزامه ويرمك ìltizāma-vèrmek ; قوللانمق kùllanmak, باقمق bàkmak, زراعت zìrā"àt-et ; — out, كرايه ويرمك kìrāya-vèrmek ; التزامه ويرمك ìltizāma-vèrmek.

Farmer, *s.* چفتجى chìftji ; اهل زراعت èhli-zìrā"àt ; ملتزم mùltèzim.

Farrier, *s.* نعلبند (nàlbàn, nàlbànt) nà"lbènd.

Farther, *a.* دهااوزاق dàhā-ùzàk ; —, *ad.* دهااوتديه dàhā-ùtéya, دهااوتده dàhā-ùtédé ; —, *v.a.* ياردم yàrdim-et.

Farthermore, *c.* وينه vè-yìné (vè-ghèné), وهمده vè-hèm-dé, وهمدخى vè-hèm-dàkhi, وكذا vèkézā.

Farthest, *a.* اك اوزاق èng-ùzàk ; at farthest, *ad.* اولسه اولسه òlsa-òlsa.

Farthing, *s.* اقچه àkcha.

Fascinate, *v.a.* كوز باغلامق ghyùz-bàghlamak, فريفته fèrifté-et.

Fascine, *s.* چبوق دمتى chìbùk-dèméti.

Fashion, *s.* عادت "ādèt, رسم rèssim, بچم bìchim, مودا mòda, طرز tàrz ; —, *v.a.* ياپمق yàpmak ; بچم ويرمك bìchim-vèrmek.

Fast, *a.* (tight) صيقى sìki ; (firm) محكم mùhkèm ; (quick) چابك chàbik ; —, *s.* اوروج ùrùj, صيام sìyām ; (Christian —) پرهيز pèrhīz ; —, *v.n.* اج دورمق àj-dùrmak, اج قالمق àj-kàlmak ; اوروج طوتمق ùrùj-tùtmak ; پرهيز طوتمق pèrhīz-tùtmak.

Fasten, *v.a.* باغلامق bàghlamak ; صيقشدرمق sìkishdirmak.

Fasting, *a.* اج àj ; اوروجلو ùrùjlu ; پرهيزلو pèrhīzli.

Fat, *s.* ياغ yàgh ; —, *a.* (meat) ياغلو yàghli ; (man) شيشمان shìshmàn ; (beast) سميز sèmiz, تاولو tàwli ; —, *v.n.* سمورمك sèmirmek ; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek, سمورتمك sèmirtmek.

Fatal, *s.* مورث موت mùrissi-mèvt ; براپشك بوزلمسنه سبب اولان bìr-ìshing-bòzulmassina-sèbèb-òlan ; مقدر mùkàddèr, معين mù"àyyèn ; مشئوم mèsh'ūm.

Fatality, *s.* مشئوميت mèsh'ūmìyyèt ; شئامت shà'āmèt.

Fate, *s.* قدر kàder ; اولم ùlum ; انجام‌کار ènjāmi-kyār.

Father, *s.* بابا bàba, پدر pèder ; wife's —, قاین‌اتا kàyn-àta.

Fathom, *s.* قولاج kùlàj ; —, *v.a.* اسقاندیل‌ا isskàndil-et ; اکلامق ànglamak (ànnamak).

Fatigue, *s.* یورغونلق yòrghunluk, تعب tà''b ; مشقت mèshàkkàt ; —, *v.a.* یورمق yòrmak.

Fatten, *v.n.* سمورمك sèmirmek ; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek, سمورتمك sèmirtmek.

Fault, *s.* قباحت kàbāhat, صوچ sùch, قصور kùssūr, جنحه jùnha, جرم jùrm ; سقطلق sàkatlik ; to find —, *v.n.* قباحت‌بولمق kàbāhat-bùlmak ; بهانه‌بولمق bàhāné-bùlmak, قصوربولمق kùssūr-bùlmak.

Favour, *s.* کرم kèrem, عنایت ''ìnāyet, لطف lùtf ; مساعده mùssā''adé ; حسن‌نظر hùssnu-nàzàr ; یوز yùz, چهره chèhré, صورت sūrèt ; قوردله‌باغی kòrdèla-bàghi.

Favourable, *a.* موافق mùwāfik, مساعد mùssā''id, اویغون ùyghun.

Favourite, *s.* سودك sèvdik.

Fawn, *s.* کیك‌یاوریسی ghèyik-yàwrissi, قراجه‌یاوریسی kàraja-yàwrissi ; —, *v.n.* یالتاقلنمق yàltaklanmak.

Fear, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf, بیم bīm, دهشت dèhshèt ; —, *v.n.* & *a.* قورقمق kòrkmak.

Fearful, *a.* قورقولو kòrkulu, قورقونجلو kòrkunjlu, مخوف màkhūf.

Feasible, *a.* یاقشق‌الور yàkishik-àlir, اولور òlur, ممکن mùmkin.

Feast, *s.* ضیافت zìyāfèt ; (religious) بیرام bāyram ; یورطی yòrti.

Feather, *s.* توی tùy.

Features, *s. pl.* سیما sīmā.

February, *s.* شباط shùbàt.

Federation, *s.* اتفاق ìttifāk ; متفقین mùttèfikīn. [ایاق‌تری àyak-tèri.

Fee, *s.* رسم rèssim, عوائد ''àwā'id ;

Feeble, *a.* ضعیف zà''īf, قوتسز kùvvètsiz. [kùvvètsizlik.

Feebleness, *s.* ضعف zà''f, قوتسزلك

Feed, *s.* یمك yèmèk ; —, *v.n.* یمك yèmek, یمك‌یمك yèmèk-yèmek ; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek ; یدرمك yèdirmek.

Feel, *v.a.* دویمق dùymak, حس‌ا hìsss-et ; دوقنمق dòkunmak, باقمق

bȧkmak, يوقلامق yòklamak.

Feeling, a. مرحتلو mèrhàmetli; حساس hȧsssāss; —, s. حس hìsss; حساسلق hȧsssāsslɨk; قوت لامسه kùvvèti-lāmissé; مرحمت mèrhàmet, شفقت shèfakȧt, رقت قلب rìkkȧti-kȧlb.

Feign, v.a. يلاندن يابمق yàlȧndan-yȧpmak, تقليدا tȧklīd-et.

Feigned, a. يلاندن yàlȧndan, يابمه yȧpma, تقليد tȧklīd.

Felicitation, s. تبريك tèbrīk, تهنيه tèhnìyyé, كوزك ايدين ghyùzung-[-àydin.

Felicity, s. سعادت sȧ''ādèt.

Felloe, s. اپسد ìpsid.

Fellow, s. ارقداش àrkadash, اياقداش àyakdash, يولداش yòldash; كدكلو ghèdikli; fellows, اخوان ìkhwān.

Fellowship, s. ارقداشلق àrkadashlɨk; اخوانلق ìkhwānlɨk; كدك ghèdik.

Felon, s. خرسز وقاتل مقوله سی ادم khɨrsiz-vè-kātil-mȧkūléssi-ȧdam, خبيث khȧbīss. [khȧbāssètli.

Felonious, a. خبيث khȧbīss, خباثتلو

Felony, s. خرسزلق ياخود قاتللق كبی جنحه khɨrsizlɨk-yàkhud-kātillik-ghìbi-jùnhà.

Felt, s. كچه kèché, كبه kèbé.

Female, a. & s. ديشی dìshi; قاری kȧri; قيز kɨz.

Feminine, a. (gram.) مؤنث mù'ènnèss; — (womanlike) قاری يه ياقشور kȧriyȧ-yȧkishir.

Fence, s. تخته پرده tàkhta-pèrdé, پرمقلق pàrmaklɨk, ديوار dìwar, چيت chìt; —, v.a. چويرمك chèvirmek; —, v.n. مچ تعليمی ا mèch-tà''līmi-et.

Fencing, s. مچ تعليمی mèch-tà''līmi.

Fennel, s. دره اوتی dèré-òtu.

Ferment, s. مايه māyé (màya); قاينامه kàynama; چوريمه chùrumé, قيزمه kɨzma; تلاش tèlāsh; —, v.n. قابارمق kȧbarmak; قاينامق kàynamak; تخمر ا tȧkhȧmmur-et; —, v.a. قابارتمق kȧbartmak; قايناتمق kàynatmak; تخمير ا tàkhmīr-et.

Fermentation, s. تخمير tàkhmīr, تخمر tȧkhȧmmur; قابارمه kȧbarma, قاينامه kàynama; قيزمه kɨzma; چوريمه chùrumé.

Ferret, s. صانسار sȧnsàr(?).

Ferrule, s. برازوانه prȧzwȧna.

Ferry, s. كچيدی ghèchìd-yèri.

Ferry-boat, s. قايق kàyik, تومباز

tòmbàz, کلك kèlek.

Fertile, *a.* منبت mùnbit, برکتلو bèrékètli, محصولدار màhsūldār.

Fester, *v.n.* جراحت طوپلانمق jèrāhàt-tòplanmak. [یورتی yòrtu.

Festival, *s.* کون ghyùn; بیرام bàyràm;

Fetch, *v.a.* کیدوب کتورمك ghìdup-ghètirmek, کیدوب الوب کلمك ghìdup-àlìp-ghèlmek.

Fetid, *a.* فناقوقار fèna-kòkar, اغرقوقار àghir-kòkar.

Fetters, *s. pl.* تیمور (dèmir), زنجیر zìnjir, بوقاغی bùkàghi.

Fever, *s.* حما hùmmà; (agùe) ایسته‌ه ìssìtma (sìtma); (heat) حرارت hàrārèt.

Feverish, *a.* حرارتلو hàrārètli.

Feverishness, *s.* حرارت hàrārèt.

Few, *a.* از àz; a few, براز bìr-az, برقاچ bìr-kàch.

Fibre, *s.* تل tèl; لیف līf.

Fibrous, *a.* تل تل tèl-tèl, تللو tèlli, لیف کبی līf-ghìbi.

Fickle, *a.* ثباتسز sèbātsiz, بردالده دورماز bìr-dàlda-dùrmàz, متلون mùtélèvvin. [ùydurma.

Fictitious, *a.* دوزمه dùzma, اویدرمه

Fiddle, *s.* کمان kèmàn.

Fiddler, *s.* کمانجی kèmànji, کمانچالار kèmàn-chàlar. [kèmàn-òku.

Fiddlestick, *s.* اوق òk, کمان اوقی

Fiddlestring, *s.* کمان تلی kèmàn-tèli.

Fidelity, *s.* صداقت sàdākàt, صادقلق sādiklik.

Fidget, *s.* مراقلو mèràkli; راحت دورماز rāhat-dùrmaz; —, *v.n.* مراق ات mèràk-et; راحت دورمامق rāhat-dùrmamak; —, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak; راحت براقمامق rāhat-bràkmamak.

Fief, *s.* تیمار tīmār; یوردلق اوجاقلق yùrdluk-òjaklik; مالکانه mālikyānè.

Field, *s.* طرلا tàrla; اووه òwa, چایر chàyir; صحرا sàhrā.

Field-day, *s.* بیوك تعلیم کونی bìyuk-tà'līm-ghyùnu.

Field-marshal, *s.* سرعسکر sèr-"àsskèr.

Field-officer, *s.* بیوك ضابط bìyuk-zābit.

Field-piece, *s.* چرخه طوپی chàrkha-tòpu, ابوس (kùbuss).

Fierce, *a.* سرت sèrt, حدید hàdīd, شدید shèdīd.

Fiery, *a.* اتش کبی àtèsh-ghìbi.

Fife, *s.* دودك dùduk.

Fifer, *s.* دودكجى dùdukju.
Fifteen, *a.* اون‌بش òn-bèsh.
Fifty, *a.* اللى èlli.
Fig, *s.* انجير ìnjir.
Fight, *s.* غوغا (kawgha), دوكش dùghush ; جنك jènk, محاربه mùhārébé ; —, *v.n.* دوكشمك dùghushmek, غوغا‌ا (kàwgha)-et, جنك‌ا jènk-et, محاربه‌ا mùhārébé-et ; — one's way, ايشنى اويدرمق ìshini--ùydurmak.
Figure, *s.* شكل (shèkil) shèkl ; بچم bìchim, اندام èndām, بوى‌بوص bòy-bòss, هيئت hèy'èt ; رقم ràkam ; —, *v.n.* كوسترش‌ا ghyùsstèrish-et ; كورنمك ghyùrunmek.
Filbert. *s.* تازه‌فندق tāzé-fìndik.
File, *s.* اكه èghé ; (of soldiers) صره sìra ; (of papers) طاقم tàkim ; —, *v.a.* اكه‌لمك èghélémek, اكه‌ايله‌المق èghé-ila-àlmak ; (papers) طوپلايوب‌ترتيب‌ا tòplayup-tèrtīb-et.
Filial, *a.* بنوى bènévī.
Filings, *s.* اكندى èghenti.
Fill, *v.n.* طولمق dòlmak ; —, *v.a.* طولدرمق dòldurmak.
Filly, *s.* قسراق‌طاى kìssràk-tày.

Film, *s.* زار zār.
Filter, *s.* سوزكچ sùzghèch ; —, *v.a.* سوزمك sùzmek ; —, *v.n.* سوزلمك sùzulmek.
Filth, *s.* پسلك pìsslik, مرداراق mùrdàrlik (mùn-), اوساخ èvsākh.
Filthy, *a.* پس piss, مردار mùrdàr.
Fin, *s.* بالق‌قنادى bàlik-kànadi, قناد kànad.
Final, *ad.* صوك sòng, اخر ākhir.
Finally, *ad.* عاقبت "ākibèt, عاقبتده "ākibètda ; الحاصل èl-hāssil, حاصل‌كلام hāssili-kèlām.
Finance, *s.* امورماليه ùmūru-māliyyé.
Find, *v.a.* بولمق bùlmak.
Fine, *a.* كوزل ghyùzèl ; انجه ìnja ; خاص khāsss ; خالص khāliss ; —, *s.* جريمه jèrīmé ; —, *v.a.* جريمه‌المق jèrīmé-àlmak, تجريم‌ا tèjrīm-et ; تصفيه‌ا tàssfiyyé-et.
Finedraw, *v.a.* اورمك ùrmek.
Finedrawer, *s.* اوريجى ùruju.
Finger, *s.* پرمق pàrmak ; —, *v.a.* دوقنمق dòkunmak, قارشدرمق kàrishdirmak.
Finish, *s.* صوك‌ال sòng-èl ; —, *v.n.* بتمك bìtmek ; دوكنمك dùkènmek ;

تمام‌او tàmām-òl, تكميل‌او tèkmīl-òl; —, *v.a.* بترمك bìtirmek; دوكتمك dùkètmek; تكميل‌ا tèkmīl-et.

Finite, *a.* محدود màhdūd, متناهی mùténāhī.

Fir, *s.* چام chàm.

Fire, *s.* اتش àtèsh; —, *v.a.* اتمق àtmak, انداخت‌ا èndākht-et; اتش‌ا àtèsh-et; اتش‌ويرمك àtèsh-vèrmek; — up, *v.n.* پارلامق pàrlamak, حدتلنمك hìddètlènmek.

Firearms, *s. pl.* تفنك‌طابانجه tùfènk-tàbànja; اسلحه‌ناريه èsslihé'i-nārìyyé.

Firelock, *s.* تفنك tùfènk (tùfèk).

Fireman, *s.* يانغين‌طلومبه‌جيسى yànghìn-tùlumbajissi.

Fireship, *s.* اتش‌كميسى àtèsh-ghèmissi.

Firewood, *s.* اودون òdun, حطب hàtab.

Firework, *s.* فشنك fìshènk (fìshèk).

Firing, *s.* اودون‌كمور òdun-kyùmur.

Firm, *a.* محكم mùhkèm, قوى kàwi; صيقى sìki; طياتقلو dàyànikli, متانتلو mètānètli, متين mètīn; ثابت sābit; راسخ rāsikh, پايدار pàydār; —, *s.* امضا ìmzā; شركت shìrkèt.

Firmament, *s.* كوك‌يوزى ghyùk-yùzu, سما sèmā, اسمان āssmān; فلك‌الافلاك fèleku-'l-èflāk.

Firmness, *s.* ثبات sèbāt, متانت mètānèt; محكملك múhkèmlik.

First, *a.* برنجى bìrinji, ايللك ìlilk, اول èvvel.

Firstborn, *a.* نخستزاد nùkhùsstzād, نخستزاده nùkhusstzādé, بيوك bìyuk, ايلك ìlk.

Firstfruits, *s. pl.* تورفانده tùrfàndé.

Fish, *s.* بالق bàlik; —, *v.n.* اولامق àvlamak, بالق‌اولامق bàlik-àvlamak; قاپمغه‌باقمق kàpmagha-bàkmak.

Fishbone, *s.* بالق‌قيلچغى bàlik-kìlchighi.

Fisher, Fisherman, *s.* بالقجى bàlikji, بالق‌اولايجى bàlik-àvlayiji.

Fishery, *s.* بالق‌اوى bàlik-àvi; طاليان dàlyàn.

Fishmonger, *s.* بالقجى bàlikji, بالق‌صاتيجى bàlik-sàtiji.

Fishpond, *s.* حوض hàwz.

Fissure, *s.* يارق yàrik, چاتلاق chàtlàk.

Fist, *s.* مشته mùshta, يومرق yùmruk.

Fit, *a.* مناسب mùnāssib, ياقشور yàkishir, لايق lāyik, جسبان jùssbān; اهل èhl, ارباب èrbāb; —, *s.* نوبت nùbèt; صرعه sàr'à;

—, *v.a.* ایوکلمك iyi-ghèlmek; اویمق ùymak; اویدرمق ùydurmak.

Fitness, *s.* مناسبت mùnāssébèt, یاقشق yàkishik; لیاقت lìyākàt, اهلیت èhlìyyèt.

Fitting, *a.* مناسب mùnāssib; —, *s.* طاقم tàkim; اویدرمقلق ùydurmaklik.

Five, *a.* بش bèsh, خمس khàmss, پنج pènj.

Fix, *v.a.* ثابت ا sābit-et; تعیین ا tà"yīn-et; کسمك kèssmek; قرار ویرمك kàrār-vérmek; — one's self, *v.n.* اوطورمق òtùrmak; اتخاذ مکان ا ìttikhāzi-mèkyān-et.

Fixed, *a.* ثابت sābit; معین mù"àyyèn, کسلمش kèssilmish; دیك dìk.

Flag, *s.* سنجاق sànjak, بیراق bàyrak, باندره bàndara; ساز sàz; —, *v.n.* قوتی کسلمك kùvvèti-kèssilmek; یورلق yòrūlmak; صارقمق sàrkmak; کساد اول kèssàd-òl.

Flagstaff, *a.* سنجاق دیرکی sànjak-dìrèghi; سنجاق کوندری sànjak-ghyùndéri.

Flake, *s.* (of snow) قوش باشی kùsh-bàshi; (of pastry) قات kàt.

Flaky, *a.* (pastry) قات قات kàt-kàt.

Flambeau. *s.* مشعله mèsh"àlé (màshala).

Flame, *s.* علو "àlev, زبانه zàbāné; شعله shù"lé; عشق "àshk; معشوقه mà"shūka; —, *v.a.* علوویرمك "àlev-vèrmek; to burst into flames, علولنمك "àlevlenmek.

Flaming, *a.* علولو "àlevli, زبانه کش zàbànékèsh, شعله ور shù"lévèr.

Flank, یان yàn; جناح jènāh; —, *v.a.* یاندن المق yàndan-àlmak.

Flannel, *s.* فانله fānèla.

Flare, *v.n.* پك علولنمك pèk-"àlevlenmek.

Flash, *s.* علو "àlev; —, *v.n.* علوویرمك "àlev-vèrmek; پارلامق pàrlamak; چاقمق chàkmak; to flash in the pan, الامق àlmamak.

Flask, *s.* شیشه shìshé; (powder —) وزنه vèzné.

Flat, *a.* دوز dùz; یاصی yàssi; لذتسز lèzzètsiz, طاتسز طوزسز tàtsiz-tùzsuz; عقلسز "àklsiz.

Flatten, *v.a.* دوزلتمك dùzletmek, dùzèltmek; یاصیلتمق yàssilatmak.

Flatter, *v.a.* مداهنه ا mùdāhané-et; — one's self, *v.n.* صانمق sànmak;

امق ùmmak, امیدا ùmīd-et.
Flattery, s. مداهنه mùdāhané.
Flavour, s. لذت lèzzèt, چاشنی chāshni (chèshni), طات tàt.
Flaw, s. سقط sàkat, عیب "àyb, قصور kùssūr, سقامت sàkāmèt.
Flax, s. کتان (kèten).
Flay, v.a. یوزمك yùzmek, دریسنی صویمق [dèrissini-sòymak.
Flea, s. پیره pīré.
Fleabane, s. پیره اوتی pīré-òtu.
Flee, v.n. قاچمق kàchmak, فرارا fìrār-et. [صویمق sòymak.
Fleece, s. پوست pòsst; —, v.a.
Fleet, s. دونانما dònanma; —, a. چابك chàbik, سرعتلو sùr"àtli.
Fleeting, a. چابك گچر chàbik-ghècher, سریع الزوال sèrī"u-z-zèwāl, فانی fānī.
Flesh, s. ات èt, لحم làhm, گوشت ghyòsht.
Fleshy, a. اتلو ètli; ملحم mùlàhhàm.
Flexible, a. اگلور èghilir, يموشاق yìmushàk.
Flight, s. قاچش kàchish, فرار fìrār; (of birds) سوری sùru; (of arrows) يايلم yàyilim; (of stairs) قات kàt.
Flimsy, a. سیرك sèyrèk, قماشی سیرك kùmàshi-sèyrèk.

Fling, v.a. آتمق àtmak.
Flint, s. چاقمق طاشی chàkmak-tàshi.
Float, s. شماندره shàmàndara; —, v.n. یوزمك yùzmek; —, v.a. یوزدرمك yùzdurmek.
Flock, s. سوری sùru; —, v.n. اوشوشمك ùshushmek.
Flog, v.a. دوکمك dùghmek, طیاق اتمق dàyak-àtmak.
Flood, s. سیل sèyl (sèl); طوفان tūfān; مد mèdd; —, v.a. صوباصمق sù-bàssmak; صوباصدرمق sù-bàssdirmak.
Floor, Flooring, s. دوشمه dùshémé, تخته tàkhta; —, v.a. دوشمك dùshémek.
Florid, a. قرمزی kìrmizi.
Flounder, s. پسی بالغی pìssi-bàlighi; —, v.n. یوارلنمق yìwarlanmak.
Flour, s. اون ūn, دقیق dàkīk.
Flourish, v.n. نشو ونمابولمق nèshv-u-nèmā-bùlmak; برحیاتاو bèr-hàyāt-òl. [-hālda-òlan.
Flourishing, a. حسن حالده اولان hùssnu-
Flow, s. مد mèdd; —, v.n. اقمق àkmak, جریاناو jèréyān-et; منصباو mùnsàbb-ol; مداو mèdd-òl.

Flower, *s.* چیچك chìchek; —, *v.n.* چیچك‌اچمق chìchek-*à*chm*a*k.

Flowerpot, *s.* صاقسی sÀks*i*.

Fluctuate, *v.n.* برقرارده‌دورمامق bìr-kÀrārd*a*-dùrmam*a*k.

Flue, *s.* باجه bÀj*a*.

Flurry, *s.* تلاش tèlàsh; —, *v.a.* قورقوتمق kòrkutm*a*k.

Flush, *a.* دوز dùz; —, *v.n.* بردن‌جولان‌ا bìrd*a*n-jèvélān-et; — up, قزارمق k*ì*zàrm*a*k.

Flute, *s.* نای này, نی nèy, فلاوطه flàwt*a*.

Fluting, *s.* ییو yìw, yìv.

Fly, *s.* سینك sìnek; كراعربه‌سی kìrā-"àrab*a*ss*i*; —, *v.n.* اوچمق ùchm*a*k; قاچمق kÀchm*a*k; — about, اطرافه‌فرلامق ètrāf*a*-f*ì*rlam*a*k; — at, اوزرینه‌اتلق ùzÉrinÉ-Àt*ì*lm*a*k; — away, اوچمق ùchm*a*k; — back, كیروفرلامق ghèri-f*ì*rlam*a*k; — for refuge, صیغنمق s*ì*gh*ì*nm*a*k, التجا ìltijā-et; — in pieces, پاره‌لنمك pārÉlEnmek, (pàr*a*l*a*nm*a*k); — into a passion, پارلامق pàrlam*a*k, حدتلنمك hìddètlEnmek; — off, اوچمق ùchm*a*k; فرلامق f*ì*rlam*a*k; قاچمق kÀchm*a*k; — open, اچلیویرمك *à*ch*ì*l*i*vÈrmek; — out, اتلمق Àt*ì*lm*a*k; صچرامق s*ì*chram*a*k; فرلامق f*ì*rlam*a*k; — up, یوقاری‌فرلامق yùkār*i*-f*ì*rlam*a*k.

Foal, *s.* طای tày; —, *v.n.* طوغرمق dò*gh*urm*a*k.

Foam, *s.* كپوك k*y*ùpuk; —, *v.n.* كپورمك k*y*ùpurmek.

Focus, *s.* نقطهٔ‌احتراق nòkta‘i-ìhtirĀk; مركز mèrkEz.

Fodder, *s.* اوت òt, اربه‌صمان àrp*a*-[s*à*mAn.

Foe, *s.* دشمن dùshmèn.

Fœtus, *s.* جنین jìnīn, چوجق chòjuk, یاوری yàwr*i*.

Fog, *s.* Foggy, *a* دومان dùmÀn, سیس [sìss.

Foible, *s.* مراق mèrĀk.

Fold, *s.* قات kÀt; (sheep—) اغل Àgh*i*l; —, *v.a.* قات‌قات‌ا kÀt-kÀt-et; طوپلامق tòplam*a*k, دوشیرمك dèvshirmek; صارمق sÀrm*a*k, بوكمك bùkmek; قیرمق k*ì*rmak; —, *v.n.* قات‌قات‌او kÀt-kÀt-òl; طوپلانمق tòplanm*a*k, دوشیرلك dèvshirilmek, صارلق sÀr*ì*lm*a*k, بوكلمك bùk*y*ulmek, قیرلق k*ì*r*i*lm*a*k.

Folk, *s.* خلق khÀlk, اورطه‌لق òrtal*ì*k, عالم "ālèm.

Follow, *v.a.* ارقەسنەدوشمك àrk*assina*-dùshmek, اردینەدوشمك àrd*ina*-dùshmek, اردینەدككتمك àrd*ina*-ghìtmek, ارقەسی‌صرەكلمك àrk*assi*-sìr*a*-ghèlmek; تابع او tābi''-ol; —, *v.n.* چیقمق chìkm*a*k, لازم‌كلمك lāz*i*m-ghèlmek.

Following, *a.* ایرتە èrté; اتی ātī; زیردەمحرر zīrdé-mùh*a*rrer.

Folly, *s.* عقلسزلق ''àkls*i*zl*i*k, دلیلك dèlilik.

Foment, *v.a.* سیجاق‌صوایلەیقامق sìjàk-sù-il*a*-yìkam*a*k; (troubles) فت‌ویرمك fìt-vèrmek, پرمق‌ویرمك pàrm*a*k-vèrmek, تحریك tàhrīk-et.

Fond, *a.* پك‌سور pèk-sèver, چوق‌سور chòk-sèver; دلیسی dèlissi; بوش bòsh, بیهودە bīhūdé.

Fondle, *v.a.* قوجاغنەالوب‌اوخشامق kùj*a*gh*i*n*a*-àl*i*p-òkhsham*a*k.

Food, *s.* ییەجك yèyéjek, یمك yèmèk, غدا ghìdā. [دیوانە dìwānè.

Fool, *s.* عقلسز ''àkls*i*z, دلی dèli,

Foolish, *a.* (person) عقلسز ''àkls*i*z, دلی dèli, دیوانە dìwānè; (thing) عقلسز ''àkls*i*z.

Foot, *s.* ایاق ày*a*k, قدم kàdem, پا pā, پای pāy, پـی pèy; (of hill) اتك ètek.

Footing, *s.* ایـاق‌باصـەجـق‌یـر àyak-bàss*a*j*a*k-yèr; صفت sìfàt, منزلت mènzélèt.

Footman, *s.* اوشاق ùshàk.

Footpath, *s.* پیادەقالدریمی pìyādé-kàld*i*r*i*mi; پیادەیولی pìyādé-yòlu.

Footstep, *s.* ایاق‌ایزی àyak-ìzi; اثر èsser; اثر ìssr. [-y*à*ssd*i*gh*i*.

Footstool, *s.* ایاق‌یاصدیـغـی àyak-

For, *pr.* ایچون (ìchin) ìchun; ە *a*, یە *ya*; دن *dan*; دن‌طولایی *dan*-dòlay*i*; —, *c.* زیرا zīrā, چونكە chùnku; for all that, *ad.* ینە yìnè (ghèn*a*).

Forage, *s.* اوت òt, اربەصمان àrp*a*-s*à*man; —, *v.n.* ییەجككنی‌ارامق yèyéjéghini-àram*a*k; — about, *v.n.* اوتەبری‌قارشدرەرق‌ارامق ùté-bèri-kàr*i*shd*i*r*a*r*a*k-àram*a*k.

Forbear, *v.n.* وازكچمك vāz-ghèchmek; كندینی‌ضبطا kèndini-zàbt-et, جبرنفسا jèbri-nèfss-et. [t*à*h*à*mmul.

Forbearance, *s.* صبر sàbr, تحمل

Forbid, *v.a.* ایتمەدیوتنبیها ètm*a*-dèyu-tènbīh-et, نهیا nèhy-et, یساقا y*à*ssak-et.

Force, *s.* زور zòr, كوچ gh*y*ùch, قوت kùvvèt ; جبر jèbr ; اجبار ìjbār ; —, *v.a.* زورلامق zòrlam*a*k ; جبرا jèbr-et, اجبارا ìjbār-et ; by —, *ad.* زوراكي zòràki, اسثميەرك lìsstéméyérek, جبراً jèbr*a*n ; to force a sale, طوتدرەبلديكنەصاتمق tùtdur*a*-bìldig*h*in*a*-sàtm*a*k ; — back, كيرويرمك gherì-sùrmek, كيرواتمك ghèri-ìtmek ; — down, اشاغيباصمق àshàg*hi*-bàssm*a*k ; — in, ايچروقاقمق ìchèri-kàkm*a*k ; — out, سوكمك sùkmek.

Forceps, *s.* ماشە màsh*a*, قصاج kìssàj.

Ford, *s.* كچيد ghèchid, كچيديرى ghèchid-yèri, معبر mà"ber ; —, *v.a.* كچمك ghèchmek ; عبورا "ùbūr-et.

Fore, *a.* اوكدەكى lùn*g*déki, ايلروكى ìlèriki, ايلرودەكى ìlèridéki ; — and aft, كمينكبويونجە ghèmining-bòyunj*a*.

Forefather, *s.* جد jèdd (pl. اجداد lèjdād).

Forefinger, *s.* شهادتپرمغى sh*a*hādet-pàrmag*hi*.

Forego, *v.a.* وازكچمك vāz-ghèchmek.

Forehead, *s.* الن àl*i*n (ànn), جبين jèbīn, جبهە jèbhé.

Foreign, *a.* Foreigner, *s.* اجنبى èjnébī.

Foreland, *s.* برون bùrun.

Forelock, *s.* ناصيە nāssìyyé.

Foreman, *s.* استاد (ùssta), قالفە kàlf*a*.

Foremast, *s.* پرووەديركى prùw*a*-dìrèg*h*i, باشديركى bàsh-dìrèg*h*i.

Foremost, *a.* اكايلرودەكى èn*g*-ìlèridéki.

Foresail, *s.* ترنكت trìnkèt.

Foresee, *v.a.* قبلالوقوعحسا kàbl*a*-'l-vùkū"-hìsss-et.

Foresight, *s.* بصيرت bàssīrèt.

Forest, *s.* اورمان òrmàn.

Foretell, *v.a.* قبلالوقوعخبرويرمك kàbl*a*-'l-vùkū"-khàber-vèrmek.

Forge, *s.* تيمورجىدكانى dèmirji-dúkk*y*āni ; تيمورجىاوجاغى dèmirji-òjag*hi* ; —, *v.a.* ايشلمك ìshlémek, دوكمك dùg*h*mek ; (a forgery), *v.a.* تقليدا tàklīd-et ; —, *v.n.* ساختەكارلقا sàkhték*y*ārl*i*k-et. [sàkhték*y*ār.

Forger, *s.* ياپيجى y*a*p*i*ji ; ساختەكار

Forgery, *s.* ساختەكارلق sàkhték*y*ārl*i*k ; ساختە sàkhté.

Forget, *v.a.* اونوتمق ùnùtmak, فراموشا fèrāmūsh-et, نسيانا nìssyān-et.

Forgive, *v.a.* عفوا "àfv-et, بخشا

bàkhsh - et, بخشلامق (bàghishlamak).

Forgiveness, s. عفو "àfv ; (by God) مغفرت màghférèt, غفران ghùfrān.

Fork, s. چتال chàtal ; (for digging) بل bèl.

Forked, a. چتال chàtal.

Form, s. شكل shèkil, بچم bìchim, صورت sūrèt, هيئت hèy'èt ; رسم (rèssim), عادت "ādèt ; صورت sùrèt ; صره sìra, پيكه pèykèh ; صنف sìnf ; —, v.a. تشكيل ا tèshkīl-et, يابمق yàpmak ; اولمق òlmak, هيئتنه كيرمك hèy'ètina-ghìrmek.

Formal, a. رسمى rèssmī ; صورى sūrī.

Formality, s. رسم (rèssim), عادت رسميه "ādèti-rèssmìyyé.

Formally, ad. رسماً rèssman.

Formation, s. يابش yàpish ; يابلش yàpilish ; تشكيل tèshkīl.

Former, a. مقدمكى mùkàddemki, سابق sābīk ; اسبق èssbàk.

Formerly, ad. مقدما mùkàddémā, سابقا sābikā ; بوندن اقدم bùndan-àkdem, اوللرده èvvellerdā. كچنلرده ghèchenlerdé ; اسكى زمانلرده èsski-zàmànlarda. [مخوف màkhūf.

Formidable, a. قورقلور kòrkulūr,

Fornication, s. زنا zìnā, زنپارهلك (zàmparalik). [(zàmpara).

Fornicator, s. زانى zānī, زنپاره

Fornicatress, s. زانيه zānìyyé, روسپى (òrosspò), فاحشه fāhishé.

Forsake, v.a. براقمق bràkmak, ترك ا tèrk-et, وازكچمك vāz-ghèchmek.

Fort, s. قلعه kàl"à (kàylé), پلنقه pàlangha.

Forth, ad. طشره tàshra, طيشارى dìshāri ; to set —, بيان ا bèyān-et.

Forthwith, ad. شمدى shìmdi, درعقب dèr-"àkab, همانده hèmāndèm, اوساعت ò-sā"at. [ìsstìhkyāmāt.

Fortification, s. استحكامات

Fortify, v.a. استحكام ويرمك ìsstìhkyām-vèrmek, قلعه يابمق kàl"a-yàpmak ; تقويت ويرمك tàkvìyyèt-vèrmek, قوت ويرمك kùvvèt-vèrmek, متانت ويرمك mètānèt-vèrmek.

Fortitude, s. صبر sàbr, تحمل tàhàmmul, ثبات sèbāt, متانت mètānèt.

Fortnight, s. ايكى هفته ìki-hàfta.

Fortress, s. قلعه kàl"a (kàylé).

Fortuitous, a. تصادفى tèssādufī, اتفاقى

ìttifākī, استكله رأى, ràsst-ghèlé.
Fortune, *s.* بخت bàkht, طالع tāli"; مال màl, پاره (pàra), زينكينلك zènghinlik; ميراث mīrāss.
Forty, *a.* قرق kìrk, اربعين èrba"īn, چهل chèhil.
Forward, *a.* ايلروكلمش ìléri-ghèlmish, ايلرولمش ìlèrilémish; اركن يتشور èrken-yètishir; عارسز "ārsiz, ادبسز èdebsiz; —, *ad.* ايلرو ìléri; ايلرويه طوغرى ìlériyé-dòghru; —, *v.a.* كوندرمك ghyùndermek; ايلرولتمك ìlériletmek; ياردم yàrdim-et
Forwards, *ad.* ايلرو ìléri, ايلرويه طوغرى ìlériyé-dòghru.
Foster, *v.a.* بسلمك bèsslémek; سودويرمك sùd-vèrmek.
Foster - brother, foster - sister, *s.* سودقرنداشى sùd-(kàrd*ashi*).
Foster-daughter, *s.* سودقيزى sùd-kìzi.
Foster-mother, *s.* سودانا sùd-àna.
Foster-son, *s.* سوداوغلى sùd-òghlu.
Foul, *a.* كيرلو kìrli, پس pìss, مردار mùrdār(mùndār); چپارز chàpàriz; فنا fèna, بوزق bòzuk; ترس tèrss, مخالف mùkhālif; —, *v.a.* كيرلتمك kìrletmek; —, *v.n.* كيرلنمك kìrlenmek; to run foul of, چاتمق chàtmak, اوزرينه دوشمك ùzériné-dùshmek, چپارزاول chàpàriz-òl.
Foundation, *s.* تمل tèmel; اساس èssāss; تاسيس tè'sīss; pious —, وقف wàkf, خيرات khàyrāt, عمارت "imārèt.
Founder, *s.* بانى bānī, واضع الاساس vāzi"u-'l-èssāss.; وقف صاحبى wàkf - sāhibi, صاحب الخيرات sāhibu-'l-khàyrāt; دوكيجى dùkuju; —, *v.n.* باتمق bàtmak, قاينامق kàynamak.
Foundered, *a.* اياقلرى سقط àyaklari-sàkat; dumb —, دلى طوتلمش dìli-tùtulmush.
Foundry, *s.* دوكمخانه dùkyum-khāné.
Fount, fountain, *s.* چشمه chèshmé; پيكار (pùngàr), ايازمه àyàzma.
Four, *a.* درت dùrt, اربع èrbà", چهار chìhār. [dùrt-kyùshé.
Four cornered, *a.* درتكوشه
Fourfold, *a.* درتقات dùrt-kàt.
Fourfooted, *a.* درتاياق dùrd-àyak.
Fourteen, *a.* اون درت òn-dùrt.
Fowl, *s.* طاووق tàwuk; قوش kùsh; —, *v.n.* قوش اوينه كتمك kùsh-àvìna-ghìtmek.

Fowler, *s.* قوشباز kùshbāz.

Fowlingpiece, *s.* اوتفنكى àv-(tùfèghi), فلنته fìlìnta.

Fox, *s.* دلكى or تلكى tìlki ; شيطان shèytān, ولد vèled.

Foxglove, *s.* اری‌قوانی àri-kòwàni.

Fraction, *s.* كسر kèssir ; پارچه pàrcha, جزء jùz', قسم kìssm.

Fracture, *s.* قیرق‌یری kìrik-yèri, قیرق kìrik ; —, *v.n.* قیرمق kìrmak ; —, *v.n.* قیرلمق kìrilmak.

Fractured, *a.* قیرق kìrik.

Fragile, *a.* قولای‌قیریلور kòlay-kìrilir ; اینجه ìnja, یوفقه yùfka ; ضعیف zà''if ; متانتسز mètānètsiz.

Fragment, *s.* قیرندی kìrinti, دوكندی dùkuntu ; پارچه pàrcha, قطعه kìt''à, قسم kìssm.

Fragrance, *s.* كوزل‌قوقو ghyùzèl-kòku, قوقو kòku, رایحه rā'ihà, بوی bùy.

Fragrant, *a.* كوزل‌قوقولو ghyùzèl-kòkulu, معطر mù''àttàr, خوشبو khòshbū.

Frail, *a.* اینجه ìnja, یوفقه yùfka : ضعیف zà'īf, متانتسز mètānètsiz ; نازك nāzik ; غیرعفیفه ghàyri-''àfīfé.

Frailness, frailty, *s.* عدم‌متانت ''àdemi - mètānèt ; عدم‌عفت ''àdemi-''ìffèt.

Frame, *s.* چرچوه chèrchivé ; بنیان bùnyān, بنیاد bùnyād ; —, *v.a.* ترتیب‌ا tèrtīb-et.

Franchise, *s.* معافیت mù''āfìyyèt ; امتیاز ìmtiyāz ; to speak with —, اچق‌سویلمك àchik-sùwèylémek.

Frankincense, *s.* كونلك ghyùnluk, بخور bùkhūr.

Fraud, *s.* حیله hīlé.

Freckle, *s.* سیل sīl.

Free, *a.* سربست sèrbèsst, ازاد àzād ; (of a trade) كدكلو ghèdikli ; —, *v.a.* ازادا àzād-et.

Freedom, *s.* سربستلك sèrbèsstlik, سربستیت sèrbèsstìyyèt, ازاد àzād, ازادلق àzādlik ; (of a trade) كدك ghèdik.

Freehold, *a.* & *s.* ملك mùlk.

Freewill, *s.* ارادهٔ‌جزئیه ìrādè'ì-jùz'ìyyé.

Freeze, *v.n.* طوكمك dòngmak, منجمداو mùnjèmid-òl ; —, *v.a.* طوكدرمق dòngdurmak.

Freight, *s.* نول nèvl (nàvlun) ; یوك yùk, حموله hàmūlé ; —, *v.a.* نولەویرمك nèvla - vèrmek ; نولله‌طوتمق

nèvlla-tùtmak; يوكلتمك yùklɛtmek, طولدرمق dòldurmak.

Frenzy, *s.* چلغينلق chìlghìnlìk, جنت jìnnèt, جنون jùnūn.

Frequent, *a.* صيق sìk; —, *v.a.* صيق اوغرامق, چوق كتمك chòk-ghìtmek, sìk-òghramak. [چوق chòk.

Frequently, *ad.* صيق صيق sìk-sìk,

Fresh, *a.* تازه tāzɛ́; (water) طاتلو tàtlì; (new) يكى yèngi; (cool) سرين sèrin; (horse) اويناق òynàk; (wind) صيقيجه sìkìja.

Fret, *v.n.* قساوت kàssāvèt-et, كدرا kɛ̀der-et; —, *v.a.* كوجه كتمك ghyùjɛ́-ghìtmek.

Friable, *a.* قولاى ازيلور kòlay-èzilir, قولاى اوفانور kòlay-ùfànir.

Friction, *s.* سورنمه sùrunmɛ́, سورشمه sùrushmɛ́. [jùm''à-ghyùnu.

Friday, *s* جمعه jùm''à, جمعه كونى

Friend, *s.* دوست dòsst, محب mùhìbb, مخلص mùkhliss.

Friendly, *a.* (person) دوست dosst; (thing) دوستانه dòsstānɛ́.

Friendship, *s.* دوستلق dòsstluk, محبت màhàbbèt; خلوص khùlūss.

Frigate, *s.* فرقتين fìrkatīn.

Fright, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf.

Frighten, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak, تخويف‌ا tàkhwīf-et, اخافه‌ا ìkhāfɛ́-et.

Frightful, *a.* قورقولو kòrkulu, قورقونج kòrkunj, مخوف màkhòf.

Fringe, *s.* صاچاق sàchak; —, *v.a.* اطرافنه پروازكبى او ètrāfìna-pèrwāz-ghìbi-òl.

Fro, *ad.*, to and fro, اوته برو ùté-bèri, اشاغى يوقارى àshaghi-yùkàri, اننه بوينه ènina-bòyuna.

Frock, *s.* فسطان fìsstān.

Frog, *s.* قوربغه kùrbàgha; (horse's) طبان tàban.

From, *pr.* دن dan.

Front, *s.* اوك ùng, يوز yùz, پيش pīsh.

Frost, *s.* طوك dòng, قراغى kìràghi.

Frosty, *a.* طوكيور dòngiyor, صوغوق [sòghuk.

Froth, *s.* كپوك kyùpuk.

Frown, *s.* قاش چاتمسى kàsh-chàtmassi; —, *v.n.* قاچ چاتمق kàsh-chàtmak.

Frozen, *a.* طوكمش dònġmush, منجمد mùnjèmid.

Fruit, *s.* يمش yèmish, ميوه mèyvɛ́, ثمره sèmérɛ́; محصول màhsūl.

Fruitful, *a.* بركتلو bèrékètli, محصولدار màhsūldār.

Fruitless, *a.* بوش bòsh, بيهوده bīhūdé, نافله nāfilé, فائدەسز fā'idéssiz.

Frustrate, *v.a.* بوزمق bòzm*a*k, سكتەويرمك sèkté-vèrmek, مانعاو mān*i*''-òl.

Fry, *s.* (of fish) بالق‌ياورىسى bàl*ik*-yàwr*i*ssi; (lamb's, &c.) جكر jìg*h*er; (dish) تاوه tàw*a*; —, *v.a.* تاوەدەپشورمك tàw*a*d*a*-pìshirmek, قاورمق kàwurm*a*k; —, *v.n.* تاوەدەپشمك tàw*a*d*a*-pìshmek, قاورلق kàwrulm*a*k.

Fryingpan, *s.* تاوه tàw*a*.

Fugitive, *s.* & *a.* قاچقين kàchk*i*n, فرارى fìrārī.

Fulfil, *v.a.* يرينەكتورمك yèrin*a*-ghètirmek, اجرا ìjrā-et, ايفا īfā-et.

Full, *a.* طولو dòlu, طولغون dòlghūn, مملو mèmlū; — moon, بدر bèdr, ايك‌اون‌بشى àyin*g*-òn-bèshi.

Fuller's-earth, *s.* كل kìl.

Fumigate, *v.a.* توتسيلتمك tùtsùletmek, تونسيلمك tùtsulémek, توتسى‌ويرمك tùtsu-vèrmek.

Fumigation, *s.* توتسى tùtsu.

Fun, *s.* شقا sh*à*ka, اكلنجه èylènj*a*.

Function, *s.* ايش ìsh, خدمت (khìzmèt).

Fund, *s.* سرمايه sèrmāyé, خزينه (khàzn*a*).

Fundamental, *a.* اصلى àsslī, اساسى èssāssī.

Funeral, *s.* جنازەالايى jènāzé-àlay*i*.

Funnel, *s.* حونى hùnī; بورى bòru.

Funny, *a.* تحاف tùhāf.

Fur, *s.* كورك ky*ù*rk; (dirt) كير kìr, پوصه pòss*a*.

Furious, *a.* حدتلو hìddètli, قيزغين kìzgh*i*n; پك‌سرت pèk-sèrt, حديد h*à*dīd, شديد shèdīd.

Furnace, *s.* اوجاق òj*a*k.

Furnish, *v.a.* (give) ويرمك vèrmek; (sell) صاتمق sàtm*a*k; (a house) دوسەمك dùshémek; (a house by the agency of another person) دوشتمك dùshetmek.

Furniture, *s.* دوشەمه dùshémé.

Furrier, *s.* كوركجى ky*ù*rkju.

Further, Furthermore, Furthest, *v.* Farther, &c.

Fury, *s.* حدت hìddèt; شدت shìddèt; غضب ghàzab.

Fuse, *v.n.* اريمك èrimek; —, *v.a.* ارتمك èritmek; —, *s.* فتيل fītil; طاپه tàp*a*.

Fusion, *s.* اذابه ìzābé; in —, اريمش èrimish.

Fustian, *s.* شيطان بزى shèytān-bèzi.

Futile, *a.* بوش bòsh, بيهوده bīhūdé, فائدهسز fā'idéssiz, نافله nāfilé.

Futility, *s.* بيهودهلك bīhūdélik; بيهودهايش bīhūdé-ìsh.

Future, *a.* كلهجك ghèléjek, آتى ātī, اولهجق òlajak; —, *s.* كلهجك زمان ghèléjek-zàmān; in —, *ad.* اتيده ātīda, فيمابعد fī-mā-bà''d, بوندن بويله bùndan-bùylé, بوندنصكره bùndan-sòngra. [-zàmān.

Futurity, *s.* كلهجك زمان ghèléjek-

Fye, *int.* عيب ''àyb, اوطان ùtàn.

G.

Gad about, *v.n.* حيلازلق ايدوب كزمك hàylàzlik-èdup-ghèzmek.

Gadfly, *s.* اتسنكى àt-sìnèghi.

Gaiety, *s.* فراح fèrāh, جنبش jùnbush.

Gain, *s.* كار kyār, قزانج kàzanj; —, *v.a.* قزانمق kàzanmak, كارا kyār-et; واصل او vāssil-òl, يتشمك yètishmek; ايارتمق àyartmak; — over, ايارتمق àyartmak; — upon, ايلروليوب طوتهجق او ìlériléyup-tùtajak-òl; — ground, يرقزانمق yèr-kàzanmak, ايلرولك ìlérilémek; — time, وقت قزانمق wàkit-kàzanmak. [تكذيب ا tèkzīb-et.

Gainsay, *v.a.* انكارا ìnkyār-et;

Gale, *s.* صيقى روزكار sìki-rùzghyār; بوره bòra, فرطونه fìrtina.

Gall, *s.* عود ''ùd, زهره zèhré; مرارت mèrārèt; (rub) ياره yàra; —, *v.a.* انجتمك ìnjitmek, يارا yàra-et; كوجهكتمك ghyùjé-ghìtmek; — nut, nutgall, *s.* مازى màzi.

Gallant, *a.* يكيت yìghit, جسور jèssūr, دلاور dìlāvèr, بهادر bàhādir; —, *s.* عاشق ''āshik; زنپاره (zàmpara).

Gallantry, *s.* يكيتلك yìghitlik, جسارت jèssārèt; زنپارهلق (zàmparalik).

Gallery, *s.* ديوانخانه dīwànkhāné; منارهشرفهسى mìnāré-shùrféssi; اوستى اورتيلويول ùsstu-ùrtulu-yòl, صوقاق sòkak, كوپرى kyùpru.

Galloon, *s.* شريد shèrid.

Gallop, *s.* درت نعل dùrt-(nàl); —, *v.n.* درت نعل كتمك dùrt-(nàl)-ghìtmek.

Gallows, *s.* داراغاجى dār-àghaji.

Gambler, *s.* قمارجى kùmārji, قمارباز kùmārbāz.

Gamble, *v.n.* قماراوينامق kùmār-òynamak.

Gamboge, *s.* پنطالومبه pàntalòmb*a*.

Game, *s.* اویون òyun ; (chase) او àv, شکار shìk*y*ār, صید sàyd. [kùmārj*i*.

Gamester, *s.* قمارباز kùmārbāz, قمارجی

Gander, *s.* اركك‌قاز èrkek-kàz.

Gang, *s.* طاقم tàk*i*m, سوری sùru, بلوك bùluk.

Gangrene, *s.* قانغرینه kànghrìn*a*.

Gaol, *s.* زندان zìndān, حبسخانه hàbss-khānè, محبس màhbèss.

Gap, *s.* آرالق àral*i*k, اچقلق *à*chìkl*i*k, اچق‌یر *à*ch*i*k-yèr.

Gape, *v.n.* اسنمك èssnèmek ; اچلق *à*ch*i*lmak, اچق‌قالمق *à*ch*i*k-kàlm*a*k ; — after, — at, *v.a.* باقمق bàkm*a*k.

Garb, *s.* زی zìy, قیلق kìl*i*k, قیافت kìyāfèt, کسوت kìssvèt.

Garble, *v.a.* تحریف‌ا tàhrīf-et ; —ed, *pp.* محرف mùh*à*rrèf.

Garden, *s.* باغچه bàghcha ; kitchen —, بوستان bòsstān ; سبزوات‌باغچه‌سی sèbzèwāt-bàghchass*i* (zèrz*a*wāt).

Gardener, *s.* باغچوان bàghchawān.

Gargle, *s.* غرغره ghàrghar*a* ; —, *v.a.* & *n.* غرغره‌ا ghàrghar*a*-et.

Garlic, *s.* صارمصق sār*i*ms*à*k.

Garment, *s.* روبه rùb*a*, ثوب sèvb.

Garnet, *s.* لعل là"l.

Garret, *s.* طوان‌اراسی tàwan-àrass*i*.

Garrison, *s.* قلعه‌ده‌موجوداولان‌عسکر kàl"*à*d*a*-mèvjūd-òlan-"àsskèr, مستحفظین‌عسکری mùsstàhf*i*zīn-"àsskéri, اوطوراق‌عسکری òturàk-"àsskéri ; —, *v.a.* عسکرقومق "àsskèr-kòm*a*k ; اوطورمق òturm*a*k ; to be in —, *v.n.* اوطورمق òturmak, اوطوراق‌اول òturàk-òl.

Garter, *s.* دیزباغی dìz-bà*ghi*.

Gash, *s.* بچاق‌یاره‌سی bìchàk-yàrass*i*.

Gasp, *s.* نفس nèfess ; —, *v.n.* همان‌نفس‌الهمامق (hèmen)-nèfess-àlamam*a*k.

Gate, *s.* قپو kàp*i*, باب bāb, در dèr.

Gateway, *s.* قپوآلتی kàp*i*-àlt*i*.

Gather, *v.a.* (pluck) قوپارمق kòparm*a*k ; — up, — together, طوپلامق tòplam*a*k, دیوشرمك dèvshirmek, جمع‌ا jèm"-et ; —, *v.n.* طوپلانمق tòplanm*a*k ; (fester) جراحت‌طوپلانمق jèrāh*à*t-tòplanm*a*k.

Gauge, *s.* چاپ chàp ; اولچی ùlchu ; —, *v.a.* اولچمك ùlchmek.

Gauze, *s.* بورمجك bùrumjik ; wire-gauze, تلدن‌اورمه tèld*a*n-ùrmè.

Gay, *a.* جنبشلو jùnbushlu, ايلنجهلو èylènjéli; كيف kèyf; اچق àchik, پارلاق pàrlàk; فراح fèrāh.

Gaze, *s.* سيرجى كبى باقش sèyrji-ghìbi-bàkish; —, *v.n.* سيرجى كبى باقمق sèyrji-ghìbi-bàkmak. [اهو āhū.

Gazelle, *s.* جيران jèyrān (jèylān),

Gazette, *s.* غزته ghàzèta, تقويم وقائع tàkwīmī-vàkā"i".

Gear, *s.* طاقم tàkim, ادوات èdāwāt, اواداناق àwadànlik; in —, طاقيلو tàkili; out of —, طاقيلودكل tàkili-dìghil.

Geld, *v.a.* طاشاقلرينى كسمك tàshaklarini-kèssmek.

Gelding, *s.* اكدش ìghdish, باركير (bèghir).

Gem, *s.* جوهر jèvhèr (pl. جواهر jèwāhir).

General, *s.* پاشا pàsha; مشير mùshīr; سرعسكر sèr-"àsskèr, سردار sèrdār, سركرده sèrkèrdé; lieutenant —, فريق fèrik; major —, *or* brigadier —, ميرلوا mīri-lìwā; —, *a.* عمومى "ùmūmī; in —, generally, *ad.* اكثريا èksérìyyā. [īrāss-et.

Generate, *v.a.* حاصل ا hāssil-et, ايراث ا

Generation, *s.* قرن kàrn; عصر واحد آدملرى "àssri-wāhid-àdamlari; تكون tèkèvvun; تناسل tènāssul; organs of —, الات تناسل ālāti-tènāssul.

Generosity, *s.* سخاوت sàkhāvèt, جومردلك jùmerdlik; كرم الشيم kèremu-'sh-shìyèm.

Generous, *a.* سخاوتلو sàkhāvetli, جومرد jùmerd; كريم الشيم kèrīmu-'sh-shìyèm.

Genius, *s.* هنر hùner; استعداد ìsstì"dād; هنرصاحبى hùner-sāhibi.

Genteel, *a.* تميز tèmīz; (person) كشى زاده kìshi-zādé, افندى èfèndi; (lady) خانم hànim.

Gentle, *a.* ملايم mùlāyim, يواش yàwàsh; مظلوم màzlūm; طاتلو tàtli.

Gentleman, *s.* كشى زاده kìshi-zādé, بكزاده bèghzādé, افندى èfèndi.

Genuine, *a.* خالص khāliss, صحيح sàhīh, خاص khāsss.

Geography, *s.* جغرافيا jàghrāfiya.

Geology, *s.* علم طبقات ارض "ìlmi-tàbakāti-àrz.

Geometer, Geometrician, *s.* مهندس mùhèndiss, اهل هندسه èhli-hèndéssé.

Geometry, *s.* هندسه hèndéssé.

Geranium, *s.* ساردلیه‌جیچکی sàrdèly*a*-chìchè*gh*i, ابه‌کومجی èbé-ghyùmèji.

Germinate, *v.n.* سورمك sùrmek, کوك صالمق k*y*ùk-sàlm*a*k, فلزلمك fìlizlenmek.

Get, *v.a.* (procure) پیدا ا pèydā-et, تحصیل ا tàhsīl-et; —,*v.n.* (go) کتمك ghìtmek; (become) اولمق òlmak; — above, دن زیاده یوقاری یه چیقمق d*a*n-zìyādé-yùkār*i*y*a*-chìkm*a*k; — abroad, سویلنلمك sùwèylenilmek, نشر اولنمق nèshr-òlunm*a*k; دویولمق dùyulm*a*k; طیشاری کتمك dìshār*i*-ghìtmek; — a fall, دوشمك dùshmek; — a footing, یرلشمك yèrleshmek; — away, *v.n.* قورتلمق kùrtulm*a*k; ایرلمق àyrilm*a*k; چیقمق chìkm*a*k; —, *v.a.* چیقارمق chìk*a*rmak, ایرمق àyrm*a*k, سوکمك sùkmek; قورتارمق kùrtarm*a*k; — before, اوکنه وارمق ùnguna-vàrm*a*k; — by heart, ازبرلمك èzbèrlémek; — clear, *v.* — away; — down, *v.n.* انمك ènmek; —,*v.a.* اندرمك èndirmek; — forward, ایلرولمك ìlerilémek; — in, کیرمك ghìrmek; — off, *v.* —away; — on, ایلرولمك ìlérilémek; اوستنه چیقمق ùsstun*a*-chìkm*a*k; بنمك bìnmek; کیمك ghìymek; — out, *v.* — away; — ready, *v.n.* حاضرلنمق hāz*i*rlanm*a*k, حاضر اول hāzir-òl; —, *v.a.* حاضرلمق hāz*i*rlam*a*k, حاضر ا hāzir-et; — the better of, حقندن کلمك hàkk*i*nd*a*n-ghèlmek; ینمك yènmek; غالب اول ghālib-òl; صاوشدرمق sàwushdurm*a*k; — through, *v.n.* کچمك ghèchmek; —, *v.a.* کچورمك ghèchirmek; — together, *v.n.* طوپلانمق tòplanm*a*k; —, *v.a.* طوپلامق tòplam*a*k; — up, *v.n.* قالقمق kàlkm*a*k; —, *v.a.* چیقارمق chìkàrm*a*k; قالدرمق kàld*i*rm*a*k, دیکمك dìkmek; — well, ایو اول īyi-òl, افاقت بولمق ìfākàt-bùlm*a*k; — with child, *v.n.* کبه قالمق ghèbé-kàlm*a*k; —, *v.a.* کبه ا ghèbé-et; — you gone, *int.* هایدی کیت hàydi-ghìt, ییقل شورادن yìk*i*l-shùrad*a*n; هایدی سکدر hàydi-sìkdir.

Ghost, *s.* خیاله khàyālé; روح rūh,

جان jàn ; Holy Ghost, روح القدس rūhu-'l-kùduss ; to give up the —, تسليم روح ا tèsslīmi-rūh-et ; جاني چيقمق jàn*i*-chìkm*a*k.

Giant, *s.* طاغ كبي ادم dàgh-ghìbi-àdam.

Gibbet, *s.* داراغاجي dàr-àghaji.

Giddiness, *s.* سرسملك sèrsèmlik ; باش دونمسي bàsh-dùnméssi, كوزلر قرارمسي ghyùzlar-kàrarmassi ; خفت مزاج khìffèti-mìzāj. عقلسزلق "àklsizlik,

Giddy, *a.* سرسم sèrsèm ; عقلسز "àklsiz ; to be —, باشي دونمك bàshi-dùnmek, كوزلري قرارمق ghyùzlari-kàrarmak.

Gift, *s.* هديه hèdìyyé ; عطيه "àtìyyé, احسان ìhsān, انعام ìn"ām ; بخشش bàkhshish ; موهبه الاهيه mèvhibé'i-ìlāhìyyé.

Gigantic, *a.* بيوك bìyuk, عظيم "àzīm, جسيم jèssīm, مفرط mèfrèt.

Gild, *v.a.* يالدزلق yàldizlamak, تذهيب ا tèzhīb-et.

Gilding, *s.* يالدز yàldiz.

Gills, *s. pl.* بالغك قولاقلري bàlighing-kùlàklari.

Gimlet, *s.* بورغي bùrghu.

Gimp, *s.* قيطان (ghàytān).

Gin, *s.* (spirit) راقي ràki, عرق "àrak ; (trap) طوزاق tùzak ; (machine) چرخ charkh.

Ginger, *s.* زنجفيل zènjéfīl. [kìbtī.

Gipsy, *s.* چنكانه (chìnghèni), قبطي

Giraffe, *s.* زرافه zùrāfa (zùrāfā).

Gird, *v.a.* قوشاتمق kùshàtmak ; — up (a horse) قولانني چكمك kòlànini-chèkmek ; — one's self, قوشانمق kùshànmak.

Girdle, *s.* قوشاق kùshàk, كمر kèmer.

Girl, *s.* قيز kìz.

Girt, *v.a.* *v.* gird.

Girth, *s.* محيط mùhīt, چوره chèvré ; horse's — bands, قولان kòlàn.

Give, *v.a.* ويرمك vèrmek, vìrmek ; اعطا ا ì"tā-et ; حاصل ا hāssil-et ; —, *v.n.* (stretch) اسنمك èssnémek ; (frost) كوشدمك ghèvshémek ; — a call, چاغريويرمك chàghirivèrmek ; اوغرايويرمك òghrayivèrmek ; — a guess, بليويرمك bìlivèrmek ; برتخمين ا bìr-tàkhmīn-et ; — a look, باقيويرمك bàkivèrmek ; — a portion, جهاز ويرمك jìhāz-vèrmek (chèhiz) ;

— away, ويرىويرمك vèrivèrmek, هبه hìbé-et; — back, — back again, كيروويرمك ghèri-vèrmek; — battle, جنكباشلامق jènghé-bàshlamak; — ear, قولاق ويرمك kùlàk-vèrmek; — forth, طيشارى ويرمك dìshàri-vèrmek; اعلان ì"lān-et; — ground, كيروچكلمك ghèri-chèkilmek, سوزندن دونمك sùzundan-dùnmek; — a hand, ياردم yàrdim-et; — heed, دقت dìkkàt-et; — in charge, تسليم tèsslīm-et; — judgment, اعلام ì"lām-et; — the lie, تكذيب tèkzīb-et; — notice, خبرويرمك khàber-vèrmek; — one joy, تبريك tèbrīk-et; — leave, اذن ويرمك ìzin-vèrmek, رخصت ويرمك rùkhsàt-vèrmek; — one's mind, افكارينى بيان èfkyārini-bèyān-et; — one's mind to (a thing), صرف ذهن sàrfi-zìhn-et, دوشمك dùshmek, توغل tèvàghghul-et, مشغول mèshghūl-òl; — out, v.a. طيشارى ويرمك dìshàri-vèrmek; اعلان ì"lān-et; —, v.n. يورلق yòrulmak, اوصانمق ùssànmak; دوكنمك dùkènmek; — over, v.a. تسليم tèsslīm-et, دورا dèvr-et; —, v.n. وازكچمك wāz-ghèchmek; كسلمك kèssilmek; — place, چكلوب يرويرمك chèkilup-yèr-vèrmek; — suck, امزرمك èmzirmek, بسلمك bèsslémek; — the slip, صاوشمق sàwushmak; — up, تسليم tèsslīm-et; سويلمك sùwèylémek; — warning, خبرويرمك khàber-vèrmek; — way, قيرلق kìrilmak, قوپمق kòpmak; يقلمق yìkilmak; بوزلق bòzulmak.

Glad, *a.* ممنون mèmnūn, مسرور mèssrūr; to be —, حظ hàzz-et, خوشلنمق khòshlanmak.

Gladness, *s.* ممنونيت mèmnūnìyyèt, سرور sùrūr.

Glance, *s.* باقش bàkish; —, *v.n.* سكمك sèkmek; — over, كوزاتمق ghyùz-àtmak.

Gland, *s.* بيض bèyz (bèz).

Glare, *s.* پك پارلايش pèk-pàrlayish; —, *v.n.* پك پارلامق pèk-pàrlamak; — at, كوزلرى اتش كبى اولەرق باقمق ghyùzléri-àtèsh-ghìbi-òlarak-bàkmak.

Glass, *s.* جام jàm, بللور billūr;

(drinking) قدح kàdeh ; (looking) اينه àyina ; (eye)گوزلك ghyùzluk ; (telescope)دوربين dūrbīn(dùrbun); (hour) قومساعت kùm-sā"at.

Glaze, s. سر sìrr ; —, v.a. جام كچورمك jàm-ghèchirmek ; جام قاپلامق jàm-kàplamak.

Glazier, s. جامجى jàmji.

Gleam, s. شعاع shù"ā" ; —, v.n. پارلامق pàrlamak.

Glide, v.n. قايمق kàymak ; اقوب كچمك àkip-ghèchmek.

Glitter, s. پارلايش pàrlayish ; —,v.n. پارلامق pàrlamak.

Globular, a. كروى kyùrévī.

Globule, s. حبه hàbbé, دانه dānĕ; حباب hàbāb.

Gloom, s. قرانلق kàranlik; كدر kèder, مغموميت màghmūmìyyèt.

Gloomy, a. قرانلق kàranlik; مغموم màghmūm. [tèmjīd-et.

Glorify, v.a. حمد hàmd-et, تمجيد

Glorious, a. نامدار nāmdār, مشهور mèshhūr; رونقلو rèvnàkli.

Glory, s. حمد hàmd; مجد mèjd; شوكت shèvkèt ; رونق rèvnàk, شان shān, شهرت shùhrèt.

Gloss, s. جلا jìlā, پارلاقلق pàrlaklik ; — over, v.a. اورتمك ùrtmek.

Glove, s. الدوان (èldivèn), الدوانلق (èldivènlik).

Glow, v.n. يانمق yànmak, اتش كسلمك àtèsh-késsilmek.

Glue, s. طوتقال tùtkàl; —, v.a. طوتقال ايله ياپشدرمق tùtkàl-ila-yàpishdirmak.

Glutton, s. اوبور òbur, اكول èkyūl.

Gnat, s. سورى سنك sìvri-sìnek.

Gnaw, v.a. كمرمك ghèmirmek.

Gnomon, s. عضاده "ìzādé.

Go, v.n. كتمك ghìtmek, يوريمك yùrumek ; — about, دولاشمق dòlashmak ; باشلامق bāshlamak; — abroad, طيشارى چيقمق dìshāri-chìkmak ; طيشارى كتمك dìshàri-ghìtmek ; طاغلمق dàghilmak, نشراولنمق nèshr-òlunmak ; — against, قارشوكتمك kàrshi-ghìtmek ; بدكلمك bèd-ghèlmek ; — along, همان كتمكده اول (hèmen)-ghìtmekda-òl ; — ashore, قرويه چيقمق kàrāya-chìkmak ; قرويه اوطورمق kàraya-òturmak ; — astray, يولنى شاشرمق yòlunu-shàshirmak ; فنا يوله صاپمق

fèna-yòla-sàpmak ; — asunder, قوپمق kòpmak, كسلمك kèssilmek ; — away, گتمك ghìtmek ; — back, كيروگتمك ghèri-ghìtmek ; — backwards, كيرولمك ghèrilémek ; ترس يوريمك tèrss-yùrumek ; — backwards and forwards, كيدوب كلمك ghìdup-ghèlmek ; — down, اينمك ènmek ; باتمق bàtmak ; — for, كيدوب المق ghìdup-àlmak ; — forth, نشراولنمق nèshr-òlunmak ; چيقمق chìkmak ; — from, دونمك dùnmek, ايرلمق àyrilmak ; — halves, پايلاشمق pàylashmak ; — in, كيرمك ghìrmek ; ايچروگتمك ìchèri-ghìtmek ; — off, كيديويرمك ghìdivèrmek ; بوزلمق bòzulmak, اويمامق ùymamak, اولمامق òlmamak ; كچمك ghèchmek ; كسلمك kèssilmek ; اتش المق àtèsh-àlmak ; پاطلامق pàtlamak ; اوچمق ùchmak ; — on, ايلروگتمك ìléri-ghìtmek ; دورمامق dùrmamak, قالمامق kàlmamak, فارغ اولمامق fārigh-òlmamak ; اويمق ùymak, اولمق òlmak, كيلمك ghìyilmek ; — out, طيشارى چيقمق dìshàri-chìkmak ; سونمك sùnmek, منطفى او mùntàfi-ol ; — over, كچمك ghèchmek ; اوستندن كچمك ùsstundan-ghèchmek ; كوزدن كچورمك ghyùzdan-ghèchirmek ; كزمك ghèzmek ; يوقلامق yòklamak ; — through, ايچندن كچمك ìchindan-ghèchmek ; كوزدن كچورمك ghyùzdan-ghèchirmek.

Goad, *s.* اوكندره ùghèndérè ; —, *v.a.* دورتمك dùrtmek, دورتشدرمك dùrtushturmek.

Goal, *s.* سرمنزل sèr-mènzil, محل مقصود màhàlli-màksūd.

Goat, *s.* كچى kèchi ; he —, اركچ èrghech.

Goblet, *s.* قدح kàdeh, جام jām, پياله pìyālé. [ìlāh.

God, *s.* الله àllāh, تنكرى tànghri, اله

Godhead, *s.* لاهوت lāhūt.

Godly, *a.* صالح sālih, ديندار dīndār.

Gold, *s.* التون àltin, زر zèr, ذهب zèheb.

Goldbeater, *s.* ورقجى vàrakji.

Golden, *s.* التون àltin, زرين zèrīn.

Goldfinch, *s.* سقاقوشى sàka-kùshu.

Goldsmith, *s.* قويومجى kùyumju.

Gonorrhœa, *s.* بل صوغوغى bèl-sòghughu.

Good, *s*, خير khàyr, ايولك īyilik,

Digitized by Google

فلاح fèlāh; —, *a.* ايو īyi; يرار yàrar.
Good-humour, *s.* كيف kèyf; to be in a —, كيفى او kèyfi-òl.
Good-humoured, *a.* كوليوزلو ghyùler-yùzlu, دارلمز dàrilmàz.
Goodly, *a.* كوزل ghyùzèl; بيوجك bìyujèk, خيلى khàyli.
Good-nature, *s.* ايوطبيعت īyi-tàbī"àt;
Good-natured, *a* ايو īyi, طاتلو tàtli, كوزلخويلو ghyùzèl-khùylu.
Goodness, *s.* ايولك īyilik.
Goods, *s. pl.* اشيا èshyā, امتعه èmta"à, اموال èmvāl, مال màl.
Goose, *s.* قاز kàz; tailor's —, اوتى ùtu.
Gooseberry, *s.* بكطاشى اوزومى bèktàshi-ùzumu.
Gorge, *s.* بوغاز bòghāz; —, *v.a.* طيقامق دويورمق dòyurmak; tìkamak; —ed, *p.p.* دويمش dòymush; طيقانمش tìkànmish; to become —, *v.n.* دويمق dòymak; طيقانمق tìkànmak.
Gosling, *s.* قازپلازى kàz-pàlazi.
Gospel, *s.* انجيل شريف ìnjīli-shèrīf.
Gossamer, *s.* شيطان عربه سى shèytān-"àrabassi.
Gourd, *s.* قباق kàbak.

Gout, *s.* نقريس nìkriss.
Govern, *v.a.* حكومت ايتمك hùkyūmèt-et, اداره ا ìdāré-et, ضبطوربطا zàbt-u-ràbt-et.
Government, *s.* حكومت hùkyūmèt, اداره ìdāré, ضبطوربط zàbt-u-ràbt; دولت dèvlèt; وكلاى دولت vùkélā'i-dèvlèt, وكلا طاقمى vùkélā-tàkimi.
Governor, *s.* والى vāli, متصرف mútassàrrif, متسلم mùtéssèllim; lieutenant—, قائممقام kā'im-màkām.
Gown, *s.* (woman's) فسطان fìsstan; (man's outer) جبه jùbbé; بينش bīnish; (inner) انتارى èntāri.
Grace, *s.* كرم kèrem, لطف lùtf, عنايت "ìnāyèt, احسان ìhsān; لطافت làtāfèt, نزاكت nèzākèt, حسن hùssn, ادا èdā; تشكر tèshèkkyur, دعا dù"ā; عفو "āfv; مغفرت màghférèt, غفران ghùfrān; your —, ذات عاليلرى zāti-"āliléri, ذات دولتلرى zāti-dèvlètléri; his —, فخامتلو fàkhāmètlù; —, *v.a.* تزيين ا tèzyīn-et, زينت او zīnèt-òl.
Graceful, *a.* حسنلو hùssunlu, نازك nāzik, نزاكتلو nèzākètli.

Gracious, *a.* (person) كريم kèrīm, لطيف lùtīf, عنايتكار "ìnāyètk*y*ār, نازك nāzik ; (act or word) لطفوعنايتاميز lùtf-vè-"ìnāyet-āmīz, كريمانه kèrīmānÉ, عنايتكارانه "ìnāyetkyārānÉ, نازكانه nāzìk*y*ānÉ.

Gradation, *s.* درجه dèréjÉ; تدريج tèdrīj.

Gradual, *a.* تدريجى tèdrījī ; —ly, *ad.* على التدريج "àlé-'t-tèdrīj.

Graft, *s.* اشى àshi, قلم اشيسى kàlem-àsh*issi* ; —, *v.a.* اشلاتمق àshlatm*ak* ; اشلامق àshlam*ak*.

Grain, *s.* دانه dānÉ (tānÉ), حبه hàbbÉ ; ذخيره zàkhīrÉ ; تخم tòkhum ; (of wood) طمر dàmar ; to go against the grain, ادمك كوجنه كتمك àdaming-gh*y*ùjun*a*-ghìtmek.

Grammar, *s.* صرف ونحو sàrf-u-nàhv.

Granary, *s.* انبار ànbār.

Grand, *a.* بيوك bìyuk ; عظامتلو "àzāmètli ; طنطنهلو tàntan*a*li.

Grandee, *s.* رجال كباردن برى rìjāl*i*-kìbārd*a*n-bìri, اعاظم رجالدن برى *à*"āzimi-rìjāld*a*n-bìri.

Grandeur, *s.* عظامت "àzāmèt, طنطنه tàntan*a*, هيبت hèybèt.

Grandfather, *s.* بيوك بابا bìyuk-bàba, دده dèdÉ, جد jèdd.

Grandmother, *s.* بيوك انا bìyuk-*à*na, بيوك والده bìyuk-vālidÉ.

Grandson, *s.* طورون tòrun, حفيد h*à*fīd, نبيره nèbīrÉ.

Grant, *s.* احسان ìhsān ; فرمان fèrmān, برات bèrāt; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, احسان ا ìhsān-et ; تسليم ا tèsslīm-et, اعتراف ا i"tirāf-et ; فرض ا fàrz-et.

Grape, *s.* اوزوم ùzum ; — shot, مسكت mìsskèt, صالقم sàlk*i*m.

Grapple with, *v.a.* اوغراشمق *ò*gh*rashm*ak*, چكشمك chèkishmek.

Grasp, *v.a.* طوتمق tùtm*ak*, قاورامق kàwram*ak*, قبض ا kàbz-et.

Grass, *s.* اوت òt.

Grasshopper, *s.* چكركه chèkirghÉ.

Grassplot, *s.* چيم chìm.

Grate, *s.* اوجاق òj*ak* ; اسقاره ìssk*à*ra ; —, *v.a.* رندهلمك rèndÉlémek ; —, *v.n.* سورنمك sùrunmek, غجردامق ghìj*i*rdam*ak* ; — on one's feelings, ادمك بدينه كتمك àdam*ing*-bèdin*a*-ghìtmek.

Grateful, *a.* متشكر mùtéshèkkir, شاكر النعمه shākiru-'n-nì"mÉ.

Grater, *s.* رنده rèndÉ.

Gratification, *s.* ممنونيت mèmnūnìyyèt, صفا sÀfā ; نعمت nì''mèt ; بخشش bàkhshish, احسان ìhsān, انعام ìn''ām ; خشنوديت khòshnūdìyyèt ; حظ hÀzz, حظنفس hÀzzi-nèfss.

Gratify, *v.a.* ممنونا mèmnūn-et, خشنودا khòshnūd-et ; صفاويرمك sÀfā - vÈrmek ; خوشلاندرمق khòshlandirmak ; حاصلا hāssil-et ; اجرا ijrā-et ; اقتضاسنىاجرا iktizāssini-ijrā-et, تابعاو tābi''ol, اويمق ùymak.

Gratis, *ad.* بادهوا bādi-hèwā (bèdāwa), مجانا mèjānan.

Gratitude, *s.* شكر shùkr, تشكر tèshèkkyur, شكرانيت shùkrānìyyèt. [(bèdāwa).

Gratuitous, *a.* بادهوا bādi-hèwā

Gratuity, *s.* بخشش bàkhshish, احسان ìhsān, انعام ìn''ām.

Grave, *s.* مزار mèzār, قبر kÀbr, مقبره mÀkbérÉ ; —, *a.* (person) اغر àghir, تمكينلو tèmkīnli ; (affair) قورقولور kòrkulur, قورقلهجق kòrkulajak ; —, *v.a.* قازمق kÀzmak, حكا hàkk-et.

Gravestone, *s.* مزارطاشى mèzār-tÀshi.

Graving-tool, *s.* قلم kàlEm.

Gravity, *s.* (personal) اغر àghir, تمكين tèmkīn ; (of affairs) قورقلهجقبرحال kòrkulajak-bìr-hāl ; (of substances) ثقلت sìklèt ; specific —, ثقلتذاتيه sìklèti-zātìyyÉ.

Gravy, *s.* صو sù. [yàghlamak.

Grease, *s.* ياغ yàgh ; —, *v.a.* ياغلامق

Great, *a.* بيوك bìyuk, كبير kèbīr, عظيم ''Àzīm ; چوق chòk ; the —, *s.pl.* كبار kìbār, كبارطاقمى kìbār-tàkimi, كبرا kyùbérā ; a — many, a — deal, برچوق bìr-chòk ; — grandfather, دده‌نكباباسى dèdÉning-bÀbAssi ; —grandson, طورونكاوغلى tòrunung-òghlu.

Greatness, *s.* بيوكلك bìyukluk ; عظامت ''Àzāmèt.

Greedy, *a.* اچكوزلو àch-ghyùzlu ; چوقيبر chòk-yÈr, اوبور òbūr.

Green, *a.* يشل yèshil ; خام khÀm.

Greengrocer, *s.* سبزواتجى sèbzÉwātji.

Greenhouse, *s.* ليمونلق lìmònluk.

Greens, *s.pl.* لحنه làhana.

Greet, *v.a.* سلامويرمك sèlām-vÈrmek.

Grey, *a.* قیر kìr; بوز bòz; كومشى ghyùmishī; قورشونى kùrshunī; —,*s.*—of the morning, صباح ایدینلغی sàbAh-àydinlighi; — of the evening, اخشام قرانلغی Àkhsham--kÀranlighi.

Greybeard, *s.* اق صقاللو Àk-sàkAllì.

Greyhound, *s.* تازی tÀzi.

Gridiron, *s.* اسقاره ìsskàra.

Grief, *s.* كدر kèder, درد dèrd, قساوت kÀssāvèt, الم èlem, غم ghÀm, اندوه èndūh.

Grievance, *s.* موجب تشكى mùjibi-tèshèkki; بلا bèlā, درد dèrd; غدر ghÀdr; ظلم zùlm.

Grieve, *v.a.* كدر ویرمك kèder-vèrmek; —, *v.n.* كدرا كدر kèder-et, قساوت چكمك kÀssāvèt-chèkmek, غم یمك ghÀm--yèmek, مكدر اول mùkèdder-òl.

Grievous, *a.* عظيم واليم "Àzīm-vè-èlīm, فنا fèna.

Grill, *v.a.* اسقاره ده قزارتمق ìsskàrada-kìzàrtmak.

Grind, *v.a.* (flour, &c.) اوكتمك ùghutmek; چكمك chèkmek; (colours, &c.) ازمك èzmek, سحق ا sàhk-et; (iron, &c.) طاشه طوتمق tÀsha-tùtmak; (the teeth) غجرداتمق ghìjirdAtmak.

Grindstone, *s.* طاش tÀsh, بلكى bìlèghi, بلكى طاشى bìlèghi-tÀshi.

Gripe, *s.* ال èl, پنچه pènché, قبضه kÀbza; —, *v.a.* صيقى طوتمق sìki--tùtmak; قارن اغرتمق kàrn--Àghritmak; gripes,*s.pl.* قارن اغریسی kàrn-Àghrissi, صانجى sÀnji.

Gristle, *s.* قيقرداق kìkirdÀk.

Groan, *s.* ايكلدى ìngilti, انين ènīn; —, *v.n.* ايكلمك ìnglémek.

Grocer, *s.* بقال bÀkkāl.

Groin, *s.* قاصق kÀssik.

Groom, *s.* سئيس sè'īss, اسپر ìsspir.

Groove, *s.* ييو yīv, yīw.

Gross, *s.* اون ايكى دوزينه òn-ìki-dùzina, يوز قرق درت دانه yùz-kìrk-dùrt--(tānè); —, *a.* قبا kÀba. فنا fèna, دارەسی چیقمامش dàrassi--chìkmamish.

Grot, Grotto, *s.* مغاره màghara, اين īn.

Ground, *s.* ير yèr, عرصه "àrsa; زمين zèmīn; اساس èssāss; موجب mùjib, سبب sèbeb, مناسبت mùnāssébèt; —, *a.* اوكدلمش ùghudulmush; دوكلمش

dù*gh*ulmush, چکلمش chèkilmish, ازلمش èzilmish ; —, *v.a.* تأسيس ا tè'sīss-et ; —, *v.n.* (a ship) اوطورمق òturmak.

Grounded, *a.* متأسس mùté'èsssiss, مبتنى mùbténi ; اصلىوار àssl*i*-vàr.

Groundless, *a.* ديبسز dìbsiz, اصلىيوق àssl*i*-yòk, بوش bòsh.

Grounds, *s. pl.* تلوى tèlvi, طورطو tòrtu, پوصه pòssa.

Group, *s.* كومه kyùmé, بلوك bùluk ; —, *v.a.* طوپ ا tòp-et ; —, *v.n.* طوپ اول tòp-òl.

Grove, *s.* اورمان òrmàn.

Grow, *v.n.* بيومك bìyumek ; بويلانمق bòylanmak ; سورمك sùrmek ; اولمق òlmak, كسلمك kèssilmek.

Growl, *v.n.* خرلامق khìrlamak.

Gruel, *s.* يوان‌چوربا yàwàn-chòrba.

Gruff, *a.* بوغوق bò*gh*uk ; خويسز khùysuz.

Grumble, *v.n.* سويلنمك sùwèylenmek.

Guarantee, *s.* (person) كفيل kèfīl ; (thing) كفالت kèfālèt ; رهين rèhīn.

Guard, *s.* (man) يساقجى yàssakj*i*, قواص kàwass, عسكر "àssker, نوبتجى nùbètji ; (soldiers) خاصه‌عسكرى khāsssa-"àsskéri, عساكرخاصه "àssakiri-khāsssa ; (time or duty) نوبت nùbèt ; (of a sword-handle) چاپراز chàpràz ; (of a gun-trigger) قورقولق kòrkuluk ; —, *v.a.* صقلامق sàklamak, حفظ hìfz-et, محافظه ا mùhāfaza-et ; باقمق bàkmak.

Guard-house, *s.* قوللق kùlluk.

Guardian, *s.* وصى wàssi ; محافظ mùhāfiz.

Guess, *s.* ظن zànn, تخمين tàkhmīn ; —, *v.a.* بلمك bìlmek ; تخمين ا tàkhmīn-et.

Guest, *s.* مسافر mùssāfir.

Guidance, *s.* هدايت hìdāyet ; دلالت dèlālèt.

Guide, *s.* قلاغوز kìlā*gh*uz, دليل dèlīl, هادى hādī, رهنما rèhnumā ; —, *v.a.* يول‌كوسترمك yòl-gh*y*ùsstermek ; قلاغوزلق ا kìlā*gh*uzluk-et.

Guild, *s.* اصناف èssnāf.

Guile, *s.* غل‌وغش ghìll-u-ghìsh, حيله hīlé.

Guilt, *s.* قباحت kàbāhàt, جرم jùrm, كناه ghyùnāh.

Guiltless, *a.* قباحتسز kàbāhatsiz, كناهسز ghyùnāhsiz, بيكناه bīghyùnāh.

Guilty, *a.* قباحتلو kàbāhatli, جنحه‌لو jùnhal*i*.

Guinea-fowl, *s.* بچ طاوغی bèch-tàwughu.

Gulf, *s.* (bay) كورفز kyùrfez; (abyss) ورطه vàrta, حفره hùfré.

Gull, *s.* (bird) مارطی màrti; (dupe) شاشقین shàshkin; —, *v.a.* الداتمق àldatmak. [bòghāz.

Gullet, *s.* غرتلاق ghìrtlàk, بوغاز

Gum, *s.* صمغ sàmgh (zàmk); (of the eyes) چپاق chàpak; (of the teeth) دیش اتلری dìsh-ètléri; —, *v.a.* صمغ ایله یاپشدرمق (zàmk)-ila-yàpishdirmak.

Gun, *s.* طوب tòp; تفنك tùfènk (tùfèk).

Gunner, *s.* طوپجی tòpji; طوپجی باشی tòpji-bàshi.

Gunpowder, *s.* باروت bārit.

Gunshot, *s.* (distance) طوپ منزلی tòp-mènzili; قورشون منزلی kùrshun-mènzili; — wound, كله یاره سی ghyùllé-yàrassi; قورشون یاره سی kùrshun-yàrassi.

Gunsmith, *s.* تفنكجی tùfènkji (tùfèkji), چقماقجی chàkmakji.

Gunstock, *s.* تفنك قونداغی tùfènk-kùndàghi.

Gush, *v.n.* فشقرمق fìshkirmak.

Gust, *s.* روزكارك براسمه سی rùzghyāring-bìr-èssmassi; بوره bòra.

Gut, *s.* باغرصق *or* بغرصاق bàghirsàk.

Gutter, *s.* اولق òluk, اولاق àwlàk.

Guzzle, *v.n.* & *a.* ایچمك ìchmek, چاقمق chàkmak.

H.

Habit, *s.* عادت "ādet; خوی khùy.

Habitable, *a.* اوطورلور òturulur, قابل سكنی kābili-sùknā.

Habitation, *s.* مسكن mèsskèn, مأوی mè'và.

Habitual, *a.* عادت حكمنه كیرمش "ādet-hùkmuna-ghìrmish.

Habituate, *v.a.* الشدرمق àlìshdirmak; — one's self, الشمق àlìshmak.

Hack, *v.a.* چنتمك chèntmek; —, hackney, *s.* باركیر bārghīr(bèyghir), كراجی باركیری kìrāji-(bèyghiri).

Hail, *s.* دولو *or* طولو dòlu; —, *v.n.* دولو یاغمق dòlu-yàghmak; —, *int.* السلام علیك ess-sèlāmu-"àlèyké; —, *v.a.* بیورك بیورك دیو قبول ا bùyurung-bùyurung-dèyu-kàbūl-et; چاغرمق [chàghirmak.

Hale, *a.* دنج dìnj.

Half, *a.* یارم yàrim; —, *s.* یاری yàri;

. . . . and a half, بچوق . . . . bùchuk ; —, *ad.* یاری‌یاری‌یه yàri-yàriya.

Hall, *s.* دیوانخانه dīwānkhānÉ.

Hallow, *v.a.* تقدیس ا tàkdīss-et, مبارك ا mùbārek-et ; رعایت ا rì"āyet-et, مبارك‌عدا mùbārek-"àdd-et ; —ed, *pp.* مبارك mùbārek, مقدس mùkàddèss.

Halt, *s.* ایلنش èylènish ; —, *a.* طوپال tòpal ; —, *v.n.* ایلنمك èylenmek ; طوپاللمق tòpàllamak, اغسیمق àghsimak ; —, *int.* حالت hàlt.

Halter, *s.* یولار yùlar ; ایپ ìp.

Halve, *v.a.* ایکی‌یه بولمك ìkiya-bùlmek ; پایلاشمق pàylashmak.

Ham, *s.* بوط bùt, قایناق kàynàk ; دوکزبوطی‌پاصدرمسی dònguz-bùtu-pàssdirmassi (dòmuz).

Hamlet, *s.* کویجکز kyùyjèghiz, اوفاق‌کوی ùfàk-kyùy.

Hammer, *s.* چکیج chèkij ; طوقماق tòkmàk ; sledge —, واریوس vàriyoss ; —, *v.a.* دوکمك dùghmek.

Hammock, *s.* براندە brànda.

Hamper, *s.* قپاقلوسپد kàpakli-sèped ; —, *v.a.* صیقندی‌ویرمك sìkinti-vèrmek, النی‌ایاغنی‌باغلامق èlini-àyaghini-bàghlamak, باغلامق bàghlamak.

Hand, *s.* ال èl, دست dèsst, ید yèd ; (man) ادم àdam, نفر nèfer, ایشجی ìshji ; (signature) امضا ìmzā ; hour —, عقرب "àkreb ; minute —, یلقوان yèlkowàn ; —, *v.a.* ویرمك vèrmek ; — over, تسلیم ا tèsslīm-et ; — in hand, *ad.* علی‌الاتفاق ال‌الەویرەرك "àlé-'l-ìttifāk ; èl-èla-vèrérek ; to live from hand to mouth, اخشام‌ندییەجکنی‌صباحلین‌بلمامك àksham-nè-yèyéjéghini-sàbāhléyin-bìlmamek.

Handful, *s.* اوج‌طولیسی āwuj-dolussu.

Handkerchief, *s.* مندیل mèndil, چوره chèvré, یمنی yèméni, یاغلق yàghlik, مقرمه màkrama-(màh-).

Handle, *s.* صاپ sàp, قولپ kùlp, قولاق kùlak, قبضه kàbza ; —, *v.a.* طوتمق tùtmak, قوللانمق kùllànmak.

Handsome, *a.* کوزل ghyùzèl, کوسترشلو ghyùsstèrishli, یاقشقلو yàkishìkli.

Handspike, *s.* مانوله mànavèla.

Handy, *a.* (man) هزارفن hèzār-fènn (hèzārifènd) ; (thing) راحت ràhat,

قولای kòlay, ایشه‌یرار ìsha-yàrar.

Hang, *v.a.* اصمق Àssmak; —, *v.n.* اصلق Àssilmak; — about, طولاشمق dòlashmak; — back, ایلروگلمامك ìléri-ghèlmamek, گیروطورمق ghèri-dùrmak; — down, صارقمق sàrkmak; — out, *v.a.* اصمق Àssmak, سرمك sèrmek; صارقتمق sàrkitmak, قالدرمق kàldirmak, گوسترمك ghyùsstermek; —, *v.n.* صارقمق sàrkmak, اصلق Àssilmak; — over, طاشمق tàshmak; صاقمق sàrkmak; — together, بری‌بریـنی‌براقـمامق bìri-bìrini-bràkmamak; — up, اصمق Àssmak.

Hangman, *s.* جلاد jèllād. (tùra).

Hank, *s.* قنغال kànghal, طره tùrré

Hanker after, *v.a.* استه‌مك ìsstémek, ارزولمق àrzulamak, ارامق Àramak, اشتیاق‌چکمك ìshtiyāk-chèkmek.

Happen, *v.n.* اولمق òlmak, چیقمق chìkmak, واقع‌او vākì"òl, تصادف‌ا tèssādùf-et, ظهورا zùhūr-et, وقوع‌بولمق vùkū"-bùlmak.

Happily, *ad.* سعادتله sà"ādètla; برکت‌ویرسونکه bèrékèt-vèrsin-ki.

Happiness, *s.* سعادت sà"ādèt; ممنونیت mèmnūnìyyèt.

Happy, *a.* ایشی‌یولنده‌راحتی‌یرنده‌اولان ìshi-yòlunda-rāhati-yèrinda-òlAn, سعید sà"īd, مسعود mèss"ūd; ممنون mèmnūn; مسرور mèssrūr.

Harass, *v.a.* یورمق yòrmak, راحت‌ویرمامك rāhat-vèrmamek, راحتسزا rāhatsiz-et, تعجیزا tà"jìz-et.

Harbour, *s.* لیمان lìmàn, مرسی or مرسا mèrsà; —, *v.a.* طوتمق tùtmak, یتاق‌او yàtak-òl.

Hard, *a.* قتی kàti, سرت sèrt, پك pèk; صیقی sìki; گوچ ghyùch, چتین chètin, مشکل mùshkil; — of belief, گوچ‌ایناننور ghyùch-ìnànir, انانماز ìnànmàz; — to be believed, گوچ‌اینانلور ghyùch-ìnànilir, اینانلماز ìnànilmàz; — of hearing, صاغر sàghir.

Harden, *v.a.* قتیلاشدرمق kàtilashdirmak, سرتلشدرمك sèrtlèshdirmek, پکشدرمك pèkishdirmek; —, *v.n* قتیلاشمق kàtilashmak, سرتلشمك sèrtlèshmek, پکشمك pèkìshmek.

Hardihood, *s.* جسارت jèssārèt.

Hardiness, *s.* طیانقلق dàyànìklìk.

Hardly, *ad.* همان hèmān (hèmen); كوچ بلا ghyùch - bèlā; هيچ مساعدهٔ كوسترميه‌رك bìch-mùssā"*a*dé-ghyùssterméyérek.

Hardness, *s.* قتيلق kàt*i*l*i*k, سرتلك sèrtlik; صيقيلق sìk*i*l*i*k; كوچلك ghyùchluk, چتينلك chètinlik, مشكللك mùshkillik, صعوبت sù"ūbèt.

Hardship, *s.* صيقندى sìkind*i*, مشقت mèshàkkàt.

Hardy, *a.* طيانقلو dàyànikl*i*; دنج dìnj.

Hare, *s.* طاوشان tàwshan.[kùlàk-vèr.

Hark, *int.* دكله dìnglé (dīné), قولاق وير

Harlot, *s.* فاحشه fāhishé.

Harm, *s.* ضرر zàrar, زيان zìyān; —, *v.a.* انجتمك ìnjitmek, ضررا zàrar-et.

Harmless, *a.* ضررسز zàrarsiz.

Harness, *s.* قوشوم or قوشم kòshum; طاقم tàkim; —, *v.a.* قوشمق kòshmak; طاقمنى اورمق tàkimini-wùrmak; —, maker, سراج sàrrāj.

Harpoon, *s.* زبقين zìbkin.

Harrow, *s.* چفتجى طراغى chìftji-tàraghi; —, *v.a.* طرامق tàramak; — one's feelings, ادمك يوركنى قاناتمق àdaming-yùrèghini-kànatmak.

Harsh, *a.* سرت sèrt.

Hartshorn, *s.* نشادر nìshàdir.

Harvest, *s.* حصاد hāssād, محصول màhsūl; — time, بچم وقتى bìchim-wàkti, اوراق وقتى òrak-wàkti.

Hash, *s.* يخنى yàhni; —, *v.a.* يخنى‌ا yàhni-et.

Haste, *s.* عجله "àjélé; چابكلك chàbiklik, سرعت sùr"àt; —, *v.n.* عجله‌ا "àjélé-et, چابك اول chàbik-òl.

Hasten, *v.n.* چابك كتمك chàbik-ghìtmek; —, *v.a.* تعجيل‌ا tà"jīl-et.

Hastily, *ad.* عجله ايله "àjélè-ila, على العجله "àlè-'l-"àjélé.

Hasty, *a.* چابك chàbik; صبرسز sàbrsiz, چابك قزار chàbik-kìzar.

Hat, *s.* شاپقه shàpka.

Hatch, *v.a.* ياورى چيقارمق yàwri-chìkàrmak; —, *s.* قپو kàpi; انبار قپاغى ànbar-kàpàghi.

Hatchway, *s.* انبار اغزى ànbar-àghizi.

Hatchet, *s.* بالطه bàlta.

Hate, *s.* بغض bùghz, عداوت "àdāvèt; نفرت nèfrèt; —, *v.a.* هيچ سومامك hìch-sèvmamek; عداوت‌ا "àdāvèt-et.

Hateful, *a.* منفور mènfūr, مقبوح màkbūh.

Hatred, *s.* بغض bùghz, عداوت "*à*dāvèt; نفرت nèfrèt.

Haughtiness, *s.* تكبر tèkèbbur, كبر kìbr (kìbir).

Haughty, *a.* متكبر mùtékèbbir, كبرلو kìbirli, فرعون fìr"àwn, نوبران nòbràn.

Haul, *v.a.* چكمك chèkmek.

Haunch, *s.* صغرى s*à*ghri.

Have, *v.a.* مالك او mālik-òl.

Havoc, *s.* زيان zìyān, خسارت khàssārèt.

Hawk, *s.* اتمجه àtm*a*j*a*; —, *v.a.* كزدروب صاتمق ghèzdirip-sàlm*a*k.

Hawker, *s.* كزدريجى بازركان ghèzdiriji-bàzirgh*y*ān.

Hawser, *s.* پلامار pàlamàr.

Hay, *s.* قورواوت kùru-òt.

Hazard, *s.* بخت bàkht; تصادف tèssāduf; —, *v.a.* تهلكه يه قومق tèhlikéyé-kòm*a*k.

Hazardous, *a.* تهلكه لو tèhlikéli.

Haze, *s.* سيس sìss, دومان dùmàn.

Hazel, *s.* فندوق fìndi*k*; —, *a.* كستانه رنكلو kèsstānè-rènkli.

He, *pr.* او, ô, اول òl; —, *a.* اركك èrkek.

Head, *s.* باش bàsh; سر sèr, رأس rè'ss; (of a ship) باش bàsh; (of a cask) ديب dìb; (of an arrow) تمرن tèmrèn; —, *a.* باش bàsh, برنجى bìrinji; —, *v.a.* باش او bàsh-ol, سركرده او sèrkèrdé-òl.

Headache, *s.* باش اغريسى bàsh-à*gh*rissi.

Headland, *s.* بورون bùrun.

Headlong, *ad.* باش اشاغى bàsh-àshà*ghi*, ديه تقلاق (tèpé)-t*à*kl*a*k.

Head-quarters, *s.* مركز mèrkez.

Headstrong, *a.* سوزدكلمز sùz-dìnglém*à*z (dìném*à*z).

Heal, *v.n.* ايو او ìyi-òl; —, *v.a.* ايو ا ìyi-et.

Health, *s.* صحت sìhh*à*t, عافيت "āfìyyèt; كيف kèyf, مزاج mìzāj, طبع tàb"; your health! عشقكزه "àshk*in*g*i*za.

Healthy, *a.* صاغ sà*gh*, صاغلام sà*gh*làm.

Heap, *s.* كومه k*y*ùmé, يغين yì*gh*in; —, *v.a.* يغمق yìghm*a*k.

Hear, *v.a.* اشتمك ìshìtmek, استماع ìsstimā"-et; دكلمك dìnglémek (dìnémek), قولاق ويرمك kùlàk-vèrmek; قبول kàbūl-et, اجابت ìjābet-et.

Hearing, *s.* قووت سامعه kùvvèti-sāmi"*a*; in one's —, اشيتديكى حالده ìshìtdi*ghi*-hāld*a*; to give a —, اذن ويروب سويلتمك ìzin-vèrup-sùwèylètmek, دكلمك

(dìnémek). [vèrmek.
Hearken, *v.n.* قولاق ويرمك kùlàk-
Hearsay, *s.* مسموعات mèssmū"āt.
Heart, *s.* يورك yùrèk, قلب kàlb, دل dìl; (of a plant) كوبك ghyùbèk; (middle) اورطه or اورته òrta.
Heart-breaking, Heart-rending, *a.* ادمك يوركى طيانمز àdaming-yùrèghi-dàyanmàz.
Hearth, *s.* اوجاق òjak.
Heartless, *a.* انسانيتسز ìnsānìyyètsiz, انصافسز ìnsāfsiz.
Heart's-ease, *s.* هرجائى بنفشه hèr-jā'ī-bènèfshé (mènèkshé).
Hearty, *a.* قوى kàwī, صاغلام sàghlàm; صميمى sàmīmī, يوركدن yùrèkdan.
Heat, *s.* سيجاق sìjàk, سيجاقلق sìjàklìk, حرارت hàrārèt; اتش àtèsh; قيزغينلق kìzghinlìk; —, *v.a.* اسـتمـق ìssìtmak, قيـزدرمـق kìzdirmak, تسخين ا tèsskhīn-et.
Heathen, *s.* & *a.* كاور ghyàwr, كافر kyāfir, كتابسز كافر kìtābsiz-kyāfir.
Heave, *v.a.* اتمق àtmak; —, *v.n.* باش اورمق bàsh-wùrmak.
Heaven, *s.* جنـت jènnèt, فـردوس fìrdàvss.

Heavy, *a.* اغر àghir, ثقيل sàkīl.
Hectic, *a.* ورملو vèremli; — fever, كيزلو استمه ghìzli-ìssìtma.
Heed, *s.* دقت dìkkàt, تقيد tàkàyyud, قيد kàyd; —, *v.a.* & *n.* دقتا dìkkàt-et, قيدا kàyd-et.
Heel, *s.* اوكچه ùkché; — over, *v.n.* ياتمق yàtmak; —, *v.a.* ياترمق yàtirmak.
Heifer, *s.* ديشى طانه dìshi-dàna, كنج اينك ghènj-ìnek.
Height, *s.* بوى bòy; يوكسكلك yùksèklik, ارتفاع ìrtifā"; طاغ dàgh, ديه (tèpé), باير bàyir, صرت sìrt; اوج èvj, ذروه zìrvé; اورته òrta, وسط wàssat.
Heinous, *a.* پك قبيح pèk-kàbīh; شنيع shènī"; اشنع èshnà".
Heir, *s.* (after possession) وارث vāriss; (before possession) ولى عهد vèlī-"àhd. [vèlìyyétu-'l-"àhd.
Heiress, *s.f.* وارثه vārissé; ولية العهد
Heliotrope, *s.* وانليه چيچكى vànìlya-chìchèghi. [جحيم jàhīm.
Hell, *s.* جهنم jìhènnem (jìhànnam),
Helm, *s.* دومن يكه سى dùmèn-yèkéssi, يكه yèké.

Helmet, *s.* تاس tàss, مغفر mìghfèr, تغلغه tùghulgha.

Helmsman, *s.* دومنجی dùmènji.

Help, *s.* یاردم yàrdim, امداد ìmdād, اعانه ì"ānè, معاونت mù"āvénèt, عـون "àvn; یاردمجی yàrdimji, معین mù"īn, معاون mù"āvin; —, *v.a.* یاردم‌ا yàrdim-et, معاونت‌ا mù"āvénèt-et; اعانه‌ا ì"ānè-et; امـداد‌ا ìmdād-et, امـداده‌یتشمك ìmdāda-yètishmek; منع‌ا mèn"-et, چاره‌بولمق chārè-bùlmak.

Helpless, *a.* بیچاره bīchārè; الی‌ایاغی‌طوتمز èli-àyaghi-tùtmàz.

Hem, *s.* قیورلمیش‌کنار kìvrìlmish-kènar; —, *v.a.* کنارینی‌قیورمق kènārini-kìvirmak; — in, چویرمك chèvirmek, قوشاتمق kùshàtmak, اطرافنی‌المق ètrāfìni-àlmak.

Hemistich, *s.* مصراع mìssrā".

Hemorrhoids, *s.* مایه‌سیل māyèssīl, باسور bāssūr.

Hemp, *s.* کندر kèndir.

Hen, *s.* طاوق tàwuk.

Hence, *ad.* بوندن bùndan; بناءعلیه bìnā'an-"àlèyh, بوکابناء bùnga-bìnā'an, بوکامبنی bùnga-mèbni, بناءعلی‌ذلك bìnā'an-"àlà-zālikè.

Henceforth, Henceforward, *ad.* بوندن‌بویله bùndan-bùylè, بوندنصکره bùndan-sòngra, فیمابعد fī-mā-bà"d, بردها bìr-dàhà, شمدیدن‌کیرو shìmdidan-ghèri.

Her, *pr. s.* انی àni, ònu; اکا ànga (àna), ònga (òna); *pr. a.* ی i, سی si, انك aning, ònung.

Herald, *s.* منادی mùnādi; —, *v.a.* خبرویرمك khàber-vèrmek.

Herb, *s.* اوت òt, نبات nèbāt.

Herbalist, *s.* کوکجی kyùkju.

Herd, *s.* سوری sùru; — together, *v.n.* سوری‌سوری‌کزمك sùru-sùru-ghèzmek.

Herdsman, *s.* صغرتماج sìghirtmàj.

Here, *ad.* بورا bùra, بوراسی bùrassi; بورایی bùrayi, بوراسنی bùrassini; بورایه bùraya; بوراده bùrada; بوراسنه bùrassina; بوراسنده bùrassinda; —, *int.* اشته ìshtè, نا nà; — and there, اوته‌بری ùtè-bèri; تك‌تك tèk-tèk; here is, اشته ìshtè, نا nà.

Hereabouts, *ad.* بورالرده bùralarda, بورالره bùralara.

Hereafter, *ad.* بوندنصکره bùndan-

-sò*ngra* ; بعدالموت bà"dé-'l-mèvt ; —, *s.* اخرت ākhirèt.

Hereby, *ad.* بومناسبتله bù-mùnāssébětl*a* ; بوواسطه ايله bù-wāssità-il*a*.

Hereditary, *a.* موروث mèvrūss, متوارث mùtévāriss ; وارث vāriss ; ولى عهد vèli-"àhd.

Herein, *ad.* بونده bùnd*a* ; بوندن bùnd*an* ; بوكا bùn*ga* ; بونى bùnu.

Heresy, *s.* ضلالت dàlālèt, شيعه shī"à, اعتزال ì"tizāl. [mù"tèzil.

Heretic, *s.* ضال dāll, شيعى shī"ī, معتزل

Heretofore, *ad.* شمدى يه قدر shìmdiy*a*-kàdar, شمدى يه كلنجه shìmdiy*a*-ghèlinj*a* ; ازقديم èz-kàdīm (ab antiquo), اوتدنبرو ùtédan-bèri.

Herewith, *ad.* (inclosed) لفًّا lèff*an*, ملفوفًا mèlfūf*an*.

Heritage, *s.* ميراث mīrāss.

Hermaphrodite, *s.* خنثى khùnsà.

Hermetically, *ad.* هيچ هواالميه جق صورتله hìch-hèwā-àlmay*a*j*a*k-sūrètl*a*.

Hermit, *s.* منزى mùnzévī.

Hermitage, *s.* زاويه zāvìyyé, عزلتخانه "ùzletkhāné.

Hernia, *s.* قاصق ياريغى kàssìk-yàr*ighi*, fètk-"ìllèti. فتق علتى

Hero, *s.* يكيت yì*gh*it, بهادر bàhādir ; محكى فيه màhkiyun-fīh.

Heroic, *a.* بهادرانه bàhādirāné.

Heroine, *s.* بهادرقارى bàhādir-kàr*i* ; محكية فيها màhkiyetun-fīhā.

Heroism, *s.* يكيتلك yì*gh*itlik.

Hers, *pr.* انك àn*ing*, ònun*g* ; انككى àn*ing*ki, ònun*g*ku.

Herself, *pr.* كندى kèndi, كنديسى kèndissi, كنديسنى kèndissini.

Hesitate, *v.n.* باقنمق bàkinm*a*k ; تردد tèrèddud-et ; تأخر tè'èkhkhur-et ; ندايه جغنى بلمامك ; استماملك ìsstémamek ; nè - y*à*p*a*j*a*gh*ini* - bìlmamek ; سويليه جككنى شاشرمق sùwèyléyéjé*gh*ini-sh*à*sh*i*rm*a*k.

Hesitation, *s.* تردد tèrèddud ; شبهه shùbhé.

Hew, *v.a.* يارمق yàrm*a*k ; — down, *v.a.* كسملك kèssmek ; يره يقمق yèr*a*-yìkm*a*k.

Hexagon, *s.* مسدس mùssèddèss.

Hiccough, Hiccup, *s.* حنچقرق hìnchkìrìk ; —, *v.n.* حنچقرمق hìnchk*i*rm*a*k.

Hide, *s.* درى dèri ; —, *v.n.* صقلامق

Digitized by Google

sàklanmak, کیزلنمك ghìzlenmek; —, *v.a.* صقلامق sàklamak, کیزلك ghìzlémek.

Hideous, *a.* پك چرکین pèk-chìrkin, کریه المنظر kèrīhu-'l-mànzàr.

High, *a.* یوکسك yùksèk, مرتفع mùrtèfi", بالا bālā; عالی "ālī, سامی sāmī, رفیع rèfī"; طولغون dòlghun, جوشقون jòshkun, طاشقین tàshkin; چوق chòk, پك pèk.

Highland, *a.* طاغلق یره مخصوص dàghlìk-yèra-màkhsūss, طاغی dàghī.

Highlander, *s.* طاغ ادمی dàgh-àdami; —s, *pl.* طاغ اهالیسی dàgh-àhālissi.

Highlands, *s. pl.* طاغلق یرلر dàghlik-yèrler, طاغستان dàghistān.

Highly, *ad.* چوق chòk, خیلی khàyli.

Highway, *s.* جادّه jāddé, یول yòl, طریق عام tàrīki-"āmm, شاهراه shāhrāh.

Highwayman, *s.* یول کسیجی yòl-kèssiji, قاطع الطریق kāti"u-'t-tàrīk.

Hill, *s.* طاغ dàgh, دپه (tèpé).

Hillock, *s.* دپه (tèpé).

Hind, *s.* دیشی کیك dìshi-ghèyik; کویلو kyùylu; —, *a.* ارد àrd, قیچ kìch.

Hinder, *a.* کیروکی ghèriki, کیروده کی ghèridéki; —, *v.a.* مانع اولمق māni"-òl, براقمامق bràkmamak, قومامق kòmamak, سکته ویرمك sèkté-vèrmek.

Hinderance, Hindrance, *s.* مانع māni", سکته sèkté.

Hindermost, Hindmost, *a.* اڭ کیروده کی èng-ghèridéki.

Hinge, *s.* رزه rèzé; منتشه mèntéshé; —, *v.n.* دونمك dùnmek; باقمق bàkmak.

Hint, *s.* اورتیلو افاده ùrtulu-ìfādé, ایما īmā; —, *v.a.* اورتیلو افاده ùrtulu-ìfādé-et, ایما īmā-et.

Hip, *s.* قالچه kàlcha.

Hire, *s.* کرا kìrā; —, *v.n.* کرایه ویرلمك kìrāya-vèrilmek; —, *v.a.* کرایه ویرمك kìrāya-vèrmek; کرا ایله طوتمق kìrā-ìla-tùtmak; — out, کرایه ویرمك kìrāya-vèrmek.

His, *pr. a.* انك àning, ònung; انککی àningki, ònungku.

Historian, *s.* مورخ mùvèrrikh.

History, *s.* تاریخ tārīkh, تواریخ tāwārīkh (pl.); حکایه hìkyāyé.

Hit, *v.a.* اورمق wùrmak; دکمك dèghmek, اصابت issābet-et.

Hither, *ad.* برو bèri, بروية bèriy*a*, بويانه bù-y*à*n*a*, بوطرفه bù-tàrafa.

Hitherto, *ad.* شمدىيەقدر shìmdìy*a*-kàdar, بوزماندكلنجه bù-z*à*mān*a*-ghèlinj*a*.

Hive, *s.* قوان kòwan, ارىقوانى àri-kòwani.

Hoarfrost, *s.* قراغى kìrà*ghi*.

Hoarse, *a.* (person) سسى قصلمش sèssi-kìssilmish; (voice) بوغوق bò*gh*uk. (قير kìr.

Hoary, *a.* اق āk, اغارمش à*gh*armish,

Hod, *s.* تكنه tèkné.

Hoe, *s.* چاپه chàp*a*. [(dòmuz).

Hog, *s.* ايغدش طوكز ìghdish-dònguz

Hogshead, *s.* بيوك فوچى bìyuk-fìchi, ماغجنه mànj*a*na.

Hoist, *v.a.* قالدرمق kàld*i*rm*a*k, چيقارمق chìkàrm*a*k.

Hold, *s.* طوتش tùtush, قبض kàbz, ضبط zàbt; (ship's) انبار *à*nbār; —, *v.a.* طوتمق tùtmak, قبض ا kàbz-et, ضبطا zàbt-et; براقمامق bràkmam*a*k, صاليويرمامك sàl*i*vèrmamek; — back, *v.n* كيروطورمق ghèri-dùrm*a*k; —, *v.a.* اليقومق àl*i*kòm*a*k; — forth, *v.n.* وعظا và"z-et; —, *v.a.* اوزاتمق ùzàtm*a*k; — in, ضبطا zàbt-et; — on, *v.n.* براقمامق bràkmam*a*k, وازكچمامك vāz-ghèchmamek; — one's breath, نفسنى حبسا nèfessini-hàbss-et; — one's tongue, صوصمق sùssm*a*k; اغزينى قپامق à*ghzini*-kàpam*a*k, دلنى طوتمق dìlini-tùtm*a*k; — out, *v.n.* طيانمق dàyanm*a*k; —, *v.a.* اوزاتمق ùzàtm*a*k; ايرادا īrād-et; — true, — good, *v.n.* قولى صحيح او kàvl*i*-sàhīh-òl; — up, *v.n.* اچلمق *à*ch*i*lm*a*k; —, *v.a.* قالدرمق kàld*i*rm*a*k; طوتمق tùtm*a*k; — with, سوزده برابراو sùzd*a*-bèrābèr-òl.

Hole, *s.* دليك dèlik, سوراخ sūrākh; قويى kùyu, چقور chùkur.

Holiday, *s.* تعطيل tà"tīl; يورتو yòrtu.

Hollow, *a.* ايچى بوش ìchi-bòsh, مجوف mùjèvf; چقور chùkur, اويوق òyuk; —, *s.* چقور chùkur; —, *v.a.* قازمق kàzm*a*k, اويمق òym*a*k.

Holy, *a.* شريف shèrīf, مقدس mùkàddèss, مبارك mùbārek; — Ghost, روح القدس rūhu-'l-kùduss, — Land, دارفلسطين dāri-fìlastīn.

Homage, *s.* عرض عبوديت "àrz*i*-

"ùbūdìyyèt; عبودیت "ùbūdìyyèt, بندکی bèndéghī.

Home, *s.* او èv; وطن wàtàn; —, *ad.* یرینه yèrina, یرنده yèrinda; اوه èva.

Homely, *a.* قباجه kàbaja; چرکینجه chìrkinja; فقراجه fùkarāja.

Hone, *s.* یاغ بلکیسی yà*gh*-bìlè*gh*issi.

Honest, *a.* (person) اهل عرض èhli-"ìrz, تمیز tèmiz; طوغری dò*gh*ru, امین èmīn; (living) حلال hàlāl.

Honesty, *s.* عرض "ìrz; طوغریلق dò*gh*ruluk.

Honey, *s.* بال bàl, انکبین èngh*y*ubīn. عسل "àssel; — comb, چیك بال chìgh-bàl; — dew, ترنکبین tèrènghyubìn; — suckle, خانم الی hànim-èli. [bā-pāyé.

Honorary, *a.* اعتباری ì"tibārī, بایایه

Honour, *s.* استقامت ìsstikāmèt, عرض "ìrz, ناموس nāmūs; نام nām, شان shān; شرف shèref, عزت "ìzzèt; —, *v.a.* احترام ا ìhtirām-et, صایمق sàymak; تشریف ا tèshrīf-et, تبجیل ا tèbjīl-et.

Honorable, *a.* (person) تمیز tèmiz, طوغری dòghru, مستقیم mùsstakīm, اهل عرض èhli-"ìrz, صاحب ناموس sāhib-nāmūss; شریف shèrīf, نجیب nèjīb; (thing) باعث شرف bā"issi-shèref. [kùkulèta.

Hood, *s.* باشلق bàshlìk, قوقولته

Hoof, *s.* طرنق tìrnak, ظفر zìfr.

Hook, *s.* چنکل chènghel; قانجه kànja; ایلك ìlik; اولطه òlta, زونقه zònka; —, *v.n.* ایلشمك ìlishmek; ایلکلنمك ìliklenmek; —, *v.a.* ایلشدرمك ìlishdirmek; ایلکلمك ìliklémek.

Hoop, *s.* چنبر chènber; حلقه hàlka.

Hooping-cough, *s.* بوغمجه اوکسرك bò*gh*maja-ùksuruk.

Hope, *s.* امید ùmīd, اوموت ùmut; —, *v.a.* امید ا ùmīd-et, اومق ùmmak, مأمول ا mè'mūl-et.

Horizon, *s.* افق ùfuk.

Horizontal, *a.* افقی ùfukī, افقه موازی ùfuk*a*-mùwāzi.

Horn, *s.* بوینوز bòynūz; بوری bòrū.

Horoscope, *s.* زائجه zā'ijé.

Horrible, Horrid, *a.* پك فنا pèk-fèna, پك کریه pèk-kèrīh, پك چرکین pèk-chìrkin, پك قورقولو pèk-kòrkulu, پك مخوف pèk-màkhūf, پك مهیب pèk-mùhīb.

Horror, *s.* (active) کراهت kèrāhèt;

هيبت hèybèt; (passive) قورقو kòrku, دهشت dèhshèt; نفرت nèfrèt, تنفر tènèffur.

Horse, s. ات ȧt; بارگیر bàrghīr (bèyghir); اتلو ȧtli; سواری sùwāri; clothes —, قفس kȧfess.

Horse-cloth, s. جل jùll, چول chùl.

Horseman, s. اتلو ȧtli; جندی jìndi, بنیجی bìniji. [بنیجیلك bìnijilik.

Horsemanship, s. جندیلك jìndilik,

Horse-shoe, s. نعل nà"l (nȧl).

Hose, s. چوراب chòrab; خرطوم khòrtum.

Hosier, s. چورابجی chòrabji.

Hospitable, a. غریب‌پرور ghàrīb-pèrvèr, مهمان‌نواز mìhmān-nùwāz.

Hospital, s. خسته‌خانه khȧssta-khānè, اسپتالیه ìsspitàlya.

Host, s. خانه‌صاحبی khānè-sāhibi; مسافر mùssāfir; اردو òrdu.

Hostage, s. رهین rèhīn, کریو ghìrīv.

Hostile, a. دشمن dùshmèn.

Hostility, s. دشمنلك dùshmènlik; —ties, s.pl. حرب hàrb.

Hot, a. سیجاق sìjȧk; قیزغین kìzghin; گرم ghèrm, حرارتلو hàrārètli; حار hàrr.

Hotel, s. لوقانده lòkànda.

Hothouse, s. صوبه sòba.

Hough, s. حیوانك‌اردديزی hàywāning-àrd-dìzi.

Hound, s. زغر zàghar.

Hour, s. ساعت sā"at; وقت wȧkit, زمان zàmān.

Hourglass, s. قوم‌ساعت kùm-sā"at.

House, s. او èv, قوناق kònak, خانه khānè, بیت bèyt, دار dār; —, v.a. اورتی‌التنه‌قومق ùrtu-ȧltina-kòmak; ایچرو‌المق ìchèri-ȧlmak.

House-breaker, s. خرسز khìrsiz.

Household, s. اوطاقمی èv-tākimi, اواوشاقلری èv-ùshȧklari, چولق‌چوجق chòluk-chòjuk, اهل‌وعیال èhl-u-"àyāl; — stuff, اشیا èshyā, اثاث

Hovel, s. قولبه kùlubè. [èssāss.

Hover, v.n. طولاشمق dòlashmak; ایرلمامق àyrilmamak; قناداوستنده‌دورمق kȧnad-ùsstunda-dùrmak.

How? ad. نصل nàssl, نیجه nìjè, ندرلو nè-dùrlu (tùrlu), نه‌صورتله nè-sūrètla, نه‌وجهله nè-vèjhla; نقدر nàkadar; — much? نقدر nàkȧdar, — many? قاچ kȧch, نقدر nàkȧdar; — many times? قاچ‌کره kȧch-kèrrè, قاچ‌دفعه kȧch-dèf"à, قاچ‌نوبت

kàch-nùbèt, قاچسفر kàch-sèfer; — long? نقدر nàkadar, نهمدت nè-mùddèt; — often? — frequently? قاچوقتدهبر kàch-wàkitda-bìr.

However, *c.* ولكن vè-lākin, وينه vè-yìné, ينه yìné (ghèné), اما "àmmā; معمافيه mà"a-mā-fīh, بونكلهبرابر bùnungla-bèrābèr; —, *ad.* هرنصل hèr-nàssl, نصل nàssl; هرنقدر hèr-nàkadar.

Howitzer, *s.* اوبوس òboss (kùbuz).

Howl, *s.* اولويش ùluyush; —, *v.n.* اولومق ùlumak.

Howsoevér, *ad.* هرنصل hèr-nàssl, هرنقدر hèr-nàkadar.

Huckster, *s.* مادراباز màdrabàz, قولتقجى kòltukju, كزدريجى ghèzdiriji.

Hue, *s.* رنك rènk, لون lèvn.

Hug, *s.* صارلش sàrilish; —, *v.a.* صارلمق sàrilmak; يقين‌صوقلمق yàkin-sòkulmak.

Huge, *a.* پك‌بيوك pèk-bìyuk, قوجه‌مان kòjamān, مفرط mèfrèt, عظيم "àzīm.

Hulk, *s.* قشلايه‌چويرلمش‌كمى kìshlaya-chèvirilmish-ghèmi; — about, *v.n.* سورتنمك sùrtunmek.

Hull, *s.* تكنه tèkné.

Hum, *s.* ارى‌سسى àri-sèssi; ترنم tèrènnum; —, *v.n.* اوتمك ùtmek; ترنم‌ا tèrènnum-et.

Human, *a.* بشرى bèshèrī, ادمى ādémī, انسانى ìnsānī, مردى mèrdī.

Humane, *a.* انسانيتلو ìnsānìyyètli, مشفق mùshfik, شفقتلو shàfakàtli.

Humanity, *s.* انسانيت ìnsānìyyèt, شفقت shàfakàt; بشريت bèshèrìyyèt, انسان‌حالى ìnsān-hāli; ناسوت nāssūt; ناس nāss.

Humble, *a.* الچق‌كوكللو àlchàk-ghyùngullu, متواضع mùtéwāzi", كمتر kèmtèr; كمترانه kèmtèrāné, فقير fàkīr, ناچيزانه nāchīzāné; —, *v.a.* كبرينى‌قيرمق kìbrini-kìrmak, بورنونى‌ازمك bùrnunu-èzmek.

Humidity, *s.* نم nèm, رطوبت rùtūbèt.

Humility, *s.* تواضع tèwāzu", وضوع wùzū", خشوع khùshū".

Humour, *s.* خوى khùy, خلق khùlk, طبيعت tàbī"àt; خلط khìlt (*pl.* اخلاط àkhlāt); صو sù.

Hump, Hunch, *s.* اوركچ ùrghyuj; قانبور kànbur; — backed, قانبور kànbur.

Hundred, *a.* یوز yùz, مائه or مئه mì'ě, صد sàd.

Hunger, *s.* اجلق àchlìk, جوع jū", کرسنکی ghyùrissnéghī; —, *v.n.* اجاو àj-òl.

Hungered, Hungry, *a.* اج àj, جائع jā'i", کرسنه ghyùrissně.

Hunt, *s.* اووکیدش àva-ghìdish; ارایش àrayish; —, اوینه‌کتمك àvina-ghìtmek; ارامق àramak.

Hunter, *s.* اوجی àvji; اواق àv-àti.

Huntsman, *s.* اوجی‌باش àvji-bàshi.

Hurricane, *s.* قصرغه kàssirgha (sàkirgha).

Hurry, *s.* عجله "àjélě; —, *v.n.* عجله‌ا "àjélě-et; —, *v.a.* عجله‌ایتدرمك "àjélě-ètdirmek, تعجیل‌ا tà"jil-et.

Hurt, *s.* ضرر zàrar, زیان zìyān; یاره yàra; دوکلمش‌قیرلش dùkulmush-kìrilmish; —, *v.n.* اجیمق àjimak; —, *v.a.* اجتمق àjìtmak; انجتمك ìnjitmek.

Hurtful, *a.* مضر mùzìrr, ضررلو zàrarli.

Husband, *s.* قوجه kòja, زوج zèvj, شوهر shèvhèr; sister's —, انشته ènishtě; wife's sister's —, باجناق bàjanàk, باجناخ bàjanàkh, باجناح bā-jènāh; —, *v.a.* اداره‌ا ìdārě-et, ازقوللانمق àz-kùllànmak.

Husbandman, *s.* چفتجی chìftji, اهل‌زراعت èhli-zìrā"àt.

Husbandry, *s.* چفتجیلك chìftjilik, زراعت zìrā-"àt, حراست and حراثت hìrāssèt, فلاحت fèlāhàt.

Hush, *int.* صوص sùss; —, *v.n.* صوصمق sùssmak; —, *v.a.* صوصدرمق sùssdurmak.

Husk, *s.* قبوق kàbuk.

Hut, *s.* قولبه kùlubě.

Hyacinth, *s.* سنبل sùnbul (zùnbul).

Hydrophobia, *s.* قدوز kùduz.

Hyena, *s.* صرتلان sìrtlān.

Hymn, *s.* الاهی ìlāhī.

Hyperbola, *s.* قطع‌زائد kàt"i-zā'id.

Hyperbole, *s.* مبالغه mùbāligha.

Hypocrisy, *s.* ریا rìyā, ایکی‌یوزلولك ìki-yùzluluk.

Hypocrite, *s.* ریاکار rìyākyār, مرایی mùrāyī, ایکی‌یوزلو ìki-yùzlu.

Hypothenuse, *s.* وترقائمه vètri-kā'imě.

Hypothesis, *s.* فرض fàrz, تقدیر tàkdīr.

I.

I, *pr.* بن bèn.

Ice, *s.* بوز bùz.

Idea, *s.* فكر fìkr; تخيل tàkhàyyul; تصور tàssàvvur, مطالعه mùtāla"à; ظـن zànn; I have an idea, عقلمه برشى كليـور "àklima-bìr-shèy--ghèliyor, برشى تصور ايتدم bìr-shèy--tàssàvvur-ètdim.

Ideal, *a.* ظنى zànnī, تصورى tàssàvvurī, تخيلى tàkhàyyulī.

Identify, *v.a.* بلمك bìlmek, سچمك sèchmek, طانيمق tànimak, تشخيص ا

Idiot, *s.* بوداله bùdàla. [tèshkhīss-et.

Idle, *a.* اشسز ìshsiz, بوش bòsh, بوشده bòshlıda; —, *v.n.* اشسزطـورمـق ìshsiz-dùrmak; —, *v.a.* بوش كچورمك bòsh-ghèchirmek.

Idleness, *s.* اشسزلك ìshsizlik, بوشلق bòshluk, عطالت "àtālèt. [sūrèt.

Idol, *s.* بت (pùt), صنم sànem, صورت

Idolater, *s.* بـتـپرسـت pùtpérèsst; —s, *s. pl.* عبده اصنام "àbédè'i--àssnām, عبده اوثان "àbédè'i-èvsān.

Idolatry, *s.* بتپرستلك pùtpérèsstlik, پرستش اصنام pèrèsstishi-àssnām, عبادت اوثان "ìbādèti-èvsān.

If, *c.* اكر ègher, ègher; (even though) ولو vè-lèv.

Ignite, *v.n.* الق àlmak, طوتشمق tùtushmak; —, *v.a.* طوتشدرمق tùtushdurmak; الدرمق àldirmak; اتش ويرمك àtèsh-vèrmek.

Ignominious, *a.* رذيل rèzīl, رسواى rùssvāy. [rùssvāylik.

Ignominy, *s.* رذالت rèzālèt, رسوايلق

Ignorance, *s.* جهل jèhl, جهالت jèhālèt, معلوماتسزلق mà"lūmātsizlik.

Ignorant, *a.* جاهل jāhil, معلوماتسز mà"lūmātsiz.

Ill, *s.* فنالق fènalik; ضرر zàrar; بلا bèlā, درد dèrd; —, *a.* فنا fèna; خسته khàssta, كيفسز kèyfsiz, مزاجسز mìzājsiz.

Illegal, *a.* يولسز yòlsuz, غيرمشروع ghàyri-mèshrū", قانونه مغاير kānūna--mùghāyir. [حرام hàrām.

Illegitimate, *a.* پيچ pìch; يولسز yòlsuz;

Illicit, *a.* ممنوع mèmnū", يساق yàssàk, يولسز yòlsuz; حرام hàrām.

Illnature, *s.* بدخوى bèd-khùy.

Illness, *s* خستهلق khàsstalik, كيفسزلك kèyfsizlik, مزاجسزلك mìzājsizlik.

Illuminate, *v.a.* قنديل دوناتمق kàndīl-

-dònatmak ; ايدينلق àydinlik-et, تنويرا tènvīr-et; (a book) تذهيب وتزيين tèzhīb-vè-tèzyīn-et.
Illumination, *s.* قنديل دونماسي kàndīl-dònanmassi.
Illustrate, *v.a.* مثال كتورمك mìssāl-ghètirmek, تمثيلا tèmsīl-et.
Illustrious, *a.* مشهور mèshhūr; عالى تبار "ālī-tèbār.
Illwill, *s.* دشمنلك dùshmènlik, عداوت "àdāvèt, غرض ghàraz.
Image, *s.* صورت sūrèt, تصوير tàssvīr, مجسم mùjèssèm ; عين "àyn.
Imaginary, *a.* بوش bòsh, دبسز dìbsiz ; تخيلى tàkhàyyulī, ظنى zànnī.
Imagination, *s.* متخيله mùtakhàyyilé, قوت متخيله kùvvèti-mùtakhàyyilé ; عقل "àkl, فكر fìkir, تفكر tèfèkkyur, تصور tàssàvvur, تخيل tàkhàyyul ; ظن zànn, قورنتى kùruntu, مراق mèrāk.
Imagine, *v.a.* تصورا tàssàvvur-et, تخيلا tàkhàyyul-et ; قورمق kùrmak, عقلنه كتورمق "àklina-ghètirmek.
Imitate, *v.a.* تقليدا tàklīd-et, عينني يايمق "àynini-yàpmak.
Imitation, *s.* تقليد tàklīd.

Immaterial, *a.* روحانى rūhānī, غير هيولانى ghàyri-hèyyulānī ; يكده لزومى اوليان pèkda - lùzūmi - òlmayan ; يكده ضررى اوليان pèkda-zàrari-òlmayan ; it is — which, قنغيسى اولور ايسه اولسون kànghissi-òlursa-òlsun ; — — — how, نصل اولور اسه اولسون nàssl-òlursa-òlsun.
Immediate, *a.* Immediately, *ad.* درعقب dèr-"àkab, اول ساعت òl-sā"at, على العجله "àlé-'l-"àjélé ; انيده ānida ; شمدى shìmdi, چابك chābik, عجله "àjélé.
Immense, *a.* بك بيوك pèk-bìyuk ; بك كليتلو pèk-kyùllìyyètli.
Immerse, *v.a.* طالدرمق dàldirmak, باترمق bàtirmak. [lā-yèmūt.
Immortal, *a.* اولمز ùlmàz, لايموت
Immunity, *s.* امان èmān ; معافيت mù"āfìyyèt, امتياز ìmtiyāz.
Impair, *v.a.* بوزمق bòzmak, خلل ويرمك khàlel-vèrmek.
Impart, *v.a.* ويرمك vèrmek ; تبليغا tèblīgh-et, سويلمك sùwèylémek.
Impartial, *a.* منصف mùnsif, منصفانه mùnsifāné.

Impassable, *a.* كچلمز ghèchilmàz ; كچيدويرمز ghèchid-vèrmàz.
Impatience, *s.* صبرسزلق sàbrsizlik.
Impatient, *a.* صبرسز sàbrsiz.
Impede, *v.a.* مانع او mānì"-òl, منع ا mèn"-et, سكته ويرمك sèkté-vèrmek.
Impediment, *s.* مانع mānì", سكته sèkté ; — of speech, پلتكلك pèltèklik.
Impel, *v.a.* سوق ا sèvk-et.
Imperfect, *a.* ناقص nākiss, اكسك èksik, ناتمام nā-tàmām, غيرتام ghàyri-tàmm.
Imperfection, نقصان nòksān, اكسكلك èksiklik, قصور kùssūr, عيب "àyb.
Imperial, *a.* شاهانه shāhānè, پادشاهانه pādishāhānè. [èdebsiz.
Impertinent, *a.* عارسز "ārsiz, ادبسز
Impervious, *a.* كچلمز ghèchilmàz ; — to rain, يغموركچمز yàghmūr-ghèchmàz.
Impetuous, *a.* حدتلو hìddètli, شدتلو shìddètli, حزلو hìzli.
Impetus, *s.* سرعت sùr"àt, حز hiz ; قوت kùvvèt, زور zor.
Impiety, *s.* دينسزلك dīnsizlik, كفر kyùfr.
Impious, *a.* كافر kyāfir, دينسز dīnsiz, اللهدن قورقمز àllāhdan-kòrkmàz ; كافرانه kyāfirānè.
Implement, *s.* الت ālet (*pl.* الالات ālālāt).
Implicate, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak.
Implicit, *a.* كامل kyāmil, تام tāmm ; ضمنى zìmnī. [nìyāz-et.
Implore, *v.a.* يالوارمق yàlvarmak, نيازا
Imply, *v.a.* متضمن او mùtazàmmin-òl, ضمناً افاده ا zìmnan-ìfādè-et, دلالت ا dèlālet-et.
Import, *s.* معنا mà"nà ; مفهوم mèfhūm ; ادخال ìdkhāl ; —, *v.a.* خارجدن كتورمك khārijdan-ghètirmek ; خارجدن كتورتمك khārijdan-ghètirtmek, ادخال ا ìdkhāl-et ; حكمى او hùkmu-òl, مدخلى او dàkhli-òl, مدخلى او mèdkhàli-òl.
Importance, *s.* اهميت èhèmmìyyèt ; نفوذ nùfūz ; of —, خاطرى صايلور khātiri-sàyilir ; مهم mùhìmm.
Important, *a.* مهم mùhìmm ; خاطرى صايلور khātiri-sàyilir, معتبر mù"tébèr.
Imports, *s. pl.* ادخالات ìdkhālāt.
Importune, *v.a.* صيقشدرمق

sìkishdirmak, تعجیزا tà“jīz-et, ابراما ìbrām-et.

Impose, *v.a.* قومق kòmak, باغلامق bàghlamak, وضعا wàz“-et; — upon, اویونا òyun-et, الداتمق àldàtmak.

Imposition, *s.* وضع wàz“; اویون òyun, دك dèk, حیله hīlé.

Impossible, *a.* محال mùhāl, غیرممکن ghàyri-mùmkin, عدیم‌الامکان “àdīmu-'l-ìmkyān.

Impostor, *s.* یلانجی yàlànji, کاذب kyāzib, حیله‌کار hīlékyār.

Imposture, *s.* حیله hīlé, اویون òyun, دك dèk, دولاب *or* طولاب dòlab.

Impotent, *a.* عنین “ìnnīn; غیرمقتدر ghàyri-mùktèdir.

Impregnate, *v.a.* تأثیرا tè‘sīr-et; تأثیرایتدرمك tè‘sīr-ètdirmek, مساماتنه‌کچورمك mèssāmmātina-ghèchirmek; کبدا ghèbé-et.

Impregnable, *a.* النمز àlinamàz, تسخیری‌غیرممکن tèsskhìri-ghàyri-mùmkin.

Impression, *s.* تأثیر tè‘sīr; اثر èsser; ظن zànn, قیاس kìyāss.

Imprison, *v.a.* حبسا hàbss-et, تسجینا tèssjīn-et, قپامق kàpamak.

Improbable, *a.* غیرمحتمل ghàyri-mùhtèmil, غیرمأمول ghàyri-mè‘mūl.

Improper, *a.* لایقسز làyìksiz, یاقشمز yàkishmàz, مناسبتسز mùnāssébètsiz.

Improve, *v.n.* ایلرولمك ìlèrilémek; ایولشمك īyilEshmek; کوزللشمك ghyùzèllEshmek; یولنه‌کیرمك yòluna-ghìrmek; —, *v.a.* ایلرولتمك ìlèriletmek; ایولشدرمك īyilEshdirmek, کوزللشدرمك ghyùzèllEshdirmek, اصلاحا ìsslāh-et, دهابریولنه‌قومق dàhà-bìr-yòluna-kòmak.

Imprudent, *a.* عقلسز “àklsiz, دلی dèli.

Impudent, *a.* عارسز “ārsiz, ادبسز èdebsiz, حیاسز hàyāssiz.

Impulse, *s.* وهله vèhlé; on the first —, وهلهٔ‌اولاده vèhlé‘i-ūlāda.

Impunity, *s.* مجازاتدن‌بری‌اولملق mùjāzātdan-bèrī-òlmaklik; with —, بلامقابله bìlā-mùkābèlé, بلامجازاة bìlā-mùjāzātin.

Impure, *a.* پس pìss, مردار mùrdār, نجس nèjiss, ناپاك nā-pāk.

Impute, *v.a.* ویرمك vèrmek, اسنادا issnād-et, عزوا "àzv-et.

In, *pr.* ده é, *a*, ده dé, d*a*; ایچنه ìchin*a*, ایچنده ìchind*a*, درونـنـه dèrūnin*a*, درونده dèrūnind*a*; ظرفنه zàrfīn*a*, ظرفنده zàrfīnd*a*; مرورنده mùrūrind*a*; ایله ìl*a*; ایکن ìken.

Inability, *s.* قابلیتسزلك kābilìyyétsizlik; عدم اقتدار "àdémi-ìktidār, عجز "àjz.

Inaccurate, *a.* یاکلش yàng*i*lish (yànish), غیرصحیح ghàyr*i*-sàhīh.

Inadequate, *a.* الویرمز èlvERm*à*z, یتشمز yètishm*à*z, غیرکافی ghàyr*i*-k*y*āfī.

Inattentive, *a.* دقتسز dìkkAts*i*z.

Inborn, Inbred, *a.* خلقی khìlkī, جبلی jìbìllī, طبیعی tAbī"ī.

Incapable, *. a.* الندن کلمز Èlind*a*n-ghèlm*à*z, غیرمقتدر ghàyr*i*-mùktèdīr, ناأهل nā-èhl, عاجز "ājiz.

Incapacitate, *v.a.* صلاحیتنی بوزمق sÀlāhìyyètini-bòzm*a*k.

Incapacity, *s.* عدم صلاحیت "àdémi-sÀlāhìyyèt, عدم اهلیت "àdémi-èhlìyyèt.

Incendiary, *s.* قونداقجی kùndAkj*i*; مفسد mùfsid, محرك mùh*a*rrik.

Incense, *s.* کونلك ghy*ù*nluk, بخور bùkhūr; عبودیت "ùbūdìyyèt; —, *v.a.* قیزدرمق kìzd*i*rm*a*k, دارلتمق dÀr*i*ltm*a*k, کوجندرمك ghy*ù*jèndirmek.

Incentive, *s.* سبب sèbeb, موجب mūjib, سائق sā"ik, تازیانه tāziyānÉ.

Incertitude, *s.* شبهه shùbhÉ, شك shèkk, مشکوکیت mèshk*y*ūkìyyèt.

Incessant, *a.* لاینقطع lā-y*à*nkÀt*i*", اردی اراسی اولمیان àrd*i* - àrass*i* - òlmayAn.

Inch, *s.* پرمق pàrm*a*k, اصبع ùssbu".

Incident, *s.* ماده māddÉ, فقره fìkr*a*, منقبه m*à*nkabÉ; —, *a.* عارض "āriz, لازم lāzim. [ìttifākī.

Incidental, *a.* عرضی "*à*razī, اتفاقی

Incite, *v.a.* تحریك tàhrīk-et, تحریضا tàhrīz-et, ترغیبا tèrghīb-et.

Inclement, *a.* فرطونه لو f*ì*rt*i*nal*i*; صوغوق sò*gh*ūk, یغمورلو yā*gh*mùrlu.

Inclination, *s.* میل mèyl; رغبت ràghbet, استك ìsstèk, خواهش khāhish.

Incline, *v.n.* میلا mèyl-et, یاتمق y*à*tm*a*k; مائل اول mā'il - òl,

استعدادكوسترمك issti"dād-ghyùsstermek ; رغبت ا rāghbet-et, جانی اسمك jāni-isstémek ; —, v.a. یاترمق yàtirmak, امالا ا imālé-et, میل ویرمك mèyl-vèrmek.

Inclined, a. مائل mā'il ; مستعد mùsstà"idd ; استكلو isstèkli, استكی اولان isstèghi-òlan, رغبتی اولان raghbeti-òlan.

Include, v.a. داخل ا dākhil-et ; شامل او shāmil-òl, شمولی او shùmūli-òl, الق àlmak, احاطه ا ihāta-et, مشتمل او mùshtèmil-òl.

Incog, Incognito, a. تبدیل tèbdīl.

Income, s. ایراد īrād ; واریت vārìyyèt, كلور ghèlir.

Incompetent, a. نااهل nā-èhl, اربابی دكل èrbābi-dighil, صلاحیتسز sàlāhìyyètsiz.

Incomplete, a. اكسك èksik, ناقص nākiss, ناتمام nā-tàmām, غیرتام ghàyri-tāmm.

Incomprehensible, a. اكلاشلمز àngláshilmaz (ànnàshilmaz).

Inconsiderable, a. از àz, قلیل kàlīl ; كچوك kùchuk, صغیر sàghīr ; جزئی jùz'ī.

Inconsistent, a. غیرمتطابق ghàyri-mùtatābik, بروقتی بروقتنه اویمز bir-wàkti-bir-wàktina-ùymaz, برسوزی برسوزینه اویمز bir-sùzu-bir-sùzuna-ùymaz, سوزی فعلنه اویمز sùzu-fì"lina-ùymaz.

Inconstant, a. قرارسز kàrarsiz, ثباتسز sèbātsiz ; بیوفا bī-wèfā.

Inconvenient, a. راحتسز rāhatsiz, صیقندی sìkindi, صیقندیلو sìkindili.

Incorporate, v.a. قارشدرمق kàrishdirmak, مزج ا mèzj-et ; قاتمق kàtmak.

Incorrect, a. یاكلش yàngilish (yānish), غیرصحیح ghàyri-sàhīh.

Increase, s. زیاده zìyādé, ازدیاد ìzdiyād, ترقی tàràkki ; —, v.n. بیومك bìyumek ; ارتمق àrtmak, چوغالمق chòghalmak, زیاده لنمك zìyādélenmek, زیاده لشمك zìyādéleshmek, ازدیاد بولمق ìzdiyād-bùlmak, ترقی بولمق tàràkki-bùlmak, مزداد او mùzdād-òl, مترقی او mùtaràkki-òl ; —, v.a. بیوتمك bìyutmek ; ارترمق àrtirmak, چوغالتمق chòghaltmak.

Incredible, a. ایناننلمز ìnanilmaz,

کوج ایناتلور ghyùj-ìnànìlir.
Incredulous, *a.* ایناتمز ìnànmàz, کوج ایناتور ghyùj-ìnànir.
Inculcate, *v.a.* تعلیم ا tà''līm-et, اوکرتمك ùghrétmek. [اغرلق àghirlìk.
Incumbrance, *s.* بار bār, یوك yùk,
Incur, *v.a.* ارایوب بولمق àrayub-bùlmak, کیرمك ghìrmek, اوغرامق òghramak.
Incurable, *a.* شفاقبول ایتمز shìfā-kàbùl-
Incursion. *s.* اقین àkin. [-ètmàz.
Indebted, *a.* بورجلو bòrjlu, مدیون mèdyūn; مجبور mèjbūr.
Indecent, *a.* عیب ''àyb, مغایرادب mùghāyiri-èdeb.
Indeed, *ad.* حقیقت hàkīkàt, حقیقةً hàkīkàtan, فی الحقیقه fī-'l-hākīka; —, *c.* بیله bīlé; indeed ? کرچکمی ghèrchèkmi, اویلهمی ùylèmi.
Indefatigable, *a.* یورلمز yòrulmàz, یورلمق بلمز yòrulmak-bìlmàz.
Indefinite, *a.* نامحدود nā-màhdūd, غیرمحدود ghàyri-màhdūd, غیرمعین ghàyri-mù''àyyen.
Indemnify, *v.a.* تضمین ا tàzmīn-et.
Indemnity, *s.* تضمین tàzmīn, تضمینات tàzmīnāt; معافیت mù''āfìyyèt, برائةالذمه bèrā'atu-'z-zìmmé.
Independent, *a.* باشلی باشنه bàshli-bàshina, خودبخود khòd-bé-khòd, کندی کندینه kendi-kèndina; سربست sèr-bèsst, مطلق mùtlàk, مستقل mùsstàkill; کمسهیه محتاج دکل kìmséyé-mùhtāj-dìghil; زنکین zènghin.
Index, *s.* شهادت پرمغی shàhādet-pàrmaghi; فهرس fìhriss, فهرست fìhrisst.
Indicate, *v.a.* دلالت ا dèlàlet-et, اشارت او ìshārèt-òl.
Indifference, *s.* قیدسزلق kàydsizlìk, عدم تمیل ''àdémi-tèmèyyul, عدم رغبت ''àdémi-ràghbet.
Indifferent, *a.* قیدسز kàydsiz, لاقید lā-kàyd, وظیفهسندهدکل wàzīféssindé-dìghil; هپ بر hèp-bìr, برابر bèrābèr, لافرق lā-fārk; بیاغی bàyaghi, عادی ''ādī, اشاغی àshàghi, فنا fèna, قبا kàba.
Indigenous, *a.* یرلو yèrli.
Indigestible, *a.* اغر àghir, هضمی کوج hàzmi-ghyùch.
Indigestion, *s.* معدهفسادی mì''dé-fèssādi, امتلا ìmtilā.

Indignant, *a.* کوجنمش ghyùjènmish, دارلمش dàrilmish.

Indignation, *s.* غضب ghàzab, دارغینلق dàrghinlik. [حقارت hàkārèt.

Indignity, *s.* بدمعامله bèd-mù"āmélé,

Indigo, *s.* چوید chìvid.

Indispensable, *a.* اهم èhèmm, متحتم mùtahàttem, مطلقالازم mùtlaka--lāzim.

Indisposition, *s.* کیفسزلك kèyfsizlik, انحراف مزاج ìnhirāfi-mìzāj; استامکلك ìsstémameklik, عدم رغبت "àdémi--ràghbet.

Individual, *s.* فرد fèrd, نفر nèfer, کشی kìshi ; —, *a.* ایری àyri, منفرد mùnfèrid.

Indolent, *a.* تنبل tènbèl.

Induce, *v.a.* سوق sèvk-et, تحریك ا tàhrīk-et, سبب اول sèbeb-òl.

Indulge, *v.n.* مبتلا او mùbtélā-òl, کندینی ویرمك kèndini-vèrmek ; —, *v.a.* مساعده ا mùssā"adé-et.

Indulgence, *s.* مساعده mùssā"adé ; ابتلا ìbtilā.

Industrious, *a.* چالشقان chàlishkàn, ایشکذار ìshghyuzār, مقدم mùkdim.

Industry, *s.* چالشقانلق chàlishkànlik, ایشکذارلك ìshghyuzārlik, اقدام ìkdām; حرفت hìrfèt, صناعت sànā"at.

Inertia, *s.* عطالت "àtālèt.

Inestimable, *a.* قیمتی تقدیر اولنمز kīméti-tàkdīr-òlunamàz.

Inevitable, *a.* قورتلنمز kùrtulunamàz, چارهسز chārèssiz.

Inexperienced, *a.* عجمی "àjémī, مبتدی mùbtédi, غیر مجرب ghàyri-mùjèrreb.

Infamous, *a.* عیب "àyb, رذیل rèzīl, رسوای rùssvāy, ناموسسز nāmūssuz.

Infamy, *s.* رذالت rèzālèt, رسوایلق rùssvāylik, ناموسسزلق nāmūsssuzluk.

Infancy, *s.* چوجقلق chòjukluk, صباوت sàbāvèt, طفولیت tùfūlìyyèt.

Infant, *s.* چوجق chòjuk, اوفاق چوجق ùfàk-chòjūk, بیبك bèbek. [-"àsskéri.

Infantry, *s.* پیاده عسکری pìyādé-

Infatuation, *s.* دلیلك dèlilik.

Infection, *s.* علت ساریه "ìllèti-sārìyyé; بولاشقلق bùlàshiklik; سرایت sìrāyet;

Infectious, *a.* ساری sārī, کچر ghèchèr, بولاشور bùlàshir.

Infer, *v.a.* آکلامق ànglamak (ànnamak), چیقارمق chìkàrmak,

استدلالا ìsstidlāl-et. [ìsstidlāl.
Inference, *s.* معنا mà''nà ; استدلال
Inferior, *a.* اشاغی àshà*ghi*, دون dūn ; بیاغی bàya*ghi*, فنا fèna ; —, *s.* کچوك kùchuk, مادونده اولان کمسنه mā-dūnd*a*-òlAN-kìmèssné.
Infernal, *a.* جهنمی jìhènnémī, شیطانی shèytànī ; پك فنا pèk-fèna.
Infidel, *s.* کافر ky*ā*fir, منکربالله mùnkir-bì-'llāh.
Infidelity, *s.* کفر ky*ù*fr, عدم صداقت ''àdém*i*-''sàdAkāt ; عدم وفا ''àdémi-wèfā ; عدم عصمت àdémi-''ìssmèt ; عدم عفت ''àdémi-''ìffèt.
Infinite, *a.* نامتناهی nā-mùténāhī, بینهایه bī-nìhāyé, بیغایه bī-ghāyé.
Infirm, *a.* سقط s*à*kAt, الی ایاغی طوتمز èli-àya*ghi*-tùtm*à*z.
Infirmary, *s.* خسته خانه khàsst*a*-khāné.
Infirmity, *s.* علت ''ìllèt, درد dèrd ; نقیصه n*à*kīss*a*, قصور kùssūr.
Inflame, *v.a.* علولندرمك ''àlevlEndirmek ; التهاب کتورمك ìltihāb-ghètirmek.
Inflammable, *a.* علوایله ینار ''àlèv-il*a*-y*à*nar, طوتشور tùtushur. [h*à*mrèt.
Inflammation, *s.* التهاب ìltihāb, حمرت
Inflate, *v.a.* هواطولدروب شیشرمك hàwā-dòldurup-shìshirmek.
Inflexible, *a.* اکلمز èg*h*ilm*à*z ; قصدندن دونمز kàssd*i*nd*a*n-d*ù*nm*à*z.
Inflict, *v.a.* ترتیب واجرا tèrtīb-vè-ìjrā-et, عارضا ''āriz-et.
Influence, *s.* نفوذ nùfūz ; تأثیر tè'sīr ; حکم hùkm ; —, *v.a.* سوزکچورمك s*ù*z - ghèchirmek, دکلتمك dìnglEtmek (dīnEtmek) ; تأثیرا tè'sīr-et.
Influential, *a.* نفوذصاحبی nùfūz-sāhibi, سوزی کچر s*ù*zu-ghècher.
Influenza, *s.* زکام zùkky*ā*m, نزله nèzlé, نوازل nèwāzil. [سویلمك sùwèylémek.
Inform, *v.a.* خبرویرمك khàber-vèrmek,
Informant, *s.* خبرویرن khàber-vèren, سویلین sùwèyléyen, مخبر mùkhbir.
Information, *s.* خبر khàber, معلومات mà''lūmāt, علم ''ìlm.
Infringe, *v.a.* بوزمق bòzm*a*k, اخلالا ìkhlāl-et, مغایرحرکتا mùghāy*i*r-hàrékèt-et.
Ingenious, *a.* (person) هنرلو hùnerli, هزارفن hèzār-fènn (hèzārifènd) ; (thing) هنرلو hùnerli, معرفتلو mà''rifètli.

Ingenuity, *s.* هنر hùnER, معرفت mà''rifèt, صنعت sàn''àt, عقل ''ĀKl.

Ingenuous, *a.* سادەدل sādÉ-dìl, صافدرون sĀf-dèrūn, طوغریسویلر dòghru-sùwèylER.

Ingot, *s.* کولچه kyùlchÉ, سبیکه sèbīkÉ.

Ingratitude, *s.* نانکورلك nān-kyùrluk (nĀmkyùrluk), کفران نعمت kyùfrāni-nì''mèt.

Ingredient, *s.* جزءمرکب jùz'u-mùrèkkib (*pl.* اجزای مرکبه èjzā'i-mùrèkkibÉ).

Ingress, *s.* گیرش ghìrish; گیرەجك یر ghìrÉjek-yÈr; دخول dùkhūl; مدخل mèdkhàl.

Inhabit, *v.a.* اوطورمق òturmak, ساکن اول sākin-òl, متمکن اول mùtémèkkin-òl.

Inhabitant, *s.* یرلو yÈrli, ساکن sākin (*pl.* سکنه sèkÉnÉ), (*pl.*) اهالی àhālī.

Inhale, *v.a.* نفسله ایچرو چکمك nèfèssla-ìchèri-chèkmek. [mīrāss-yèmek.

Inherit, *v.a.* وارث اول vāriss-òl, میراث یمك

Inheritance, *s.* میراث mīrāss, وراثت vèrāssèt; ارث ìrss, توارث tèvāruss.

Inheritor, *s.* وارث vāriss, میراثخور mīrāsskhòr.

Inhuman, *a.* انسانیتسز ìnsānìyyètsiz.

Inimical, *a.* دشمن dùshmÈn, خصم khÀssm, خصومتلو khùssūmètli.

Inimitable, *a.* تقلید اولنەمز tÀklīd-òlunamàz, بشقه کمسەنك یاپەمیەجغی bàshka - kìmsÉning yàpamayajaghi.

Iniquity, *s.* گناه ghyùnāh, فسق وفجور fìssk-u-fùjūr, معصیت mà''sìyyèt.

Initiate, *v.a.* اوکرتمك ùghrÈtmek, یولی کوسترمك yòlunu-ghyùsstErmek, تعلیم ا tà''līm-et.

Injudicious, *a.* عقلسز ''Àklsiz, اویغونسز ùyghunsuz, مناسبتسز mùnāssébètsiz.

Injunction, *s.* امر èmr (èmir), تنبیه tènbīh, سپارش sìpàrish.

Injure, *v.a.* ضررا zàrar-et, سقط ا sàkAt-et, بوزمق bòzmak, خلل ویرمك khàlel-vÈrmek, اخلال ا ìkhlāl-et.

Injury, *s.* ضرر zàrar, خلل khàlel, سقامت sàkāmèt, سقطلق sàkAtlìk.

Injustice, *s.* غدر ghÀdr, ظلم zùlm, حقسزلق hÀkksizlìk.

Ink, *s.* مرکب mùrèkkÈb; —, *v.a.* مرکب سورمك mùrèkkÈb-sùrmek.

Inkstand, *s.* مرکب حقەسی mùrèkkÈb-

-hòkk*assi*, حقه hòkk*a*.

Inlet, *s.* اغز *àghiz*, بوغاز bò*gh*āz, کورفز k*yù*rfez.

Inn, *s.* خان khān, لوقانده lòkànd*a*, مسافرقوناغی mùssāfir-kòna*ghi*.

Inner, *a.* ایچروکی ìchèriki, داخلی dākhilī.

Innermost, *a.* الک ایچرودہکی èn*g*-ìchèridéki.

Innocence, *s.* قباحتسزلق kàbāh*atsiz*l*ik*. معصومیت mà''sūmìyyèt, برائت ذمت bèrā'*à*ti-zìmmèt.

Innocent, *a.* قباحتسز kàbāh*atsiz*, بری الذمه bèrìyyu-'z-zìmm*é*, معصوم mà''sūm. [yèn*g*i-ùssūl.

Innovation, *s.* بدعت bìd''*à*t, یکی اصول

Innumerable, *a.* صایلمز sày*i*lm*à*z, لایعد lā-yù''*à*dd, لایحصا lā-yùhsā.

Inoculate, *v.a.* اشلامق àshlam*a*k; چیچك اشلامق chìchek-àshlam*a*k.

Inquire, *v.a.* صورمق sòrm*a*k, سؤال sù'āl-et; استفسارا ìsstifsār-et; استعلاما ìsstì''lām-et; استفتا ìsstiftā-et; تجسس tèjèsssuss-et, تحری t*à*h*à*rrī-et.

Inquiry, *s.* صورش sòrush, سؤال sù'āl; استفسار ìsstifsār; استعلام ìsstì''lām, استفتا ìsstiftā, تجسس tèjèsssuss, تحری t*à*h*à*rrī; پرسش pùrsish.

Inquisitive, *a.* مراقلو mèràkl*i*, چوق شی صورار chòk-shèy-sòrar.

Inroad, *s.* اقین àk*i*n.

Insane, *a.* دلی dèli, چلغین chìlgh*i*n, قاچق kàch*i*k, مجنون mèjnūn.

Insanity, *s.* دليلك dèlilik, چلغینلق chìlgh*i*nl*i*k, قاچقلق kàch*i*kl*i*k, جنت jìnnèt, جنون jùnūn.

Insatiable, *a.* دویمق بلمز dòym*a*k-bìlm*à*z, دائماآج dā'imā-àj.

Inscribe, *v.a.* یازمق yàzm*a*k, قیدا kàyd-et, تحریرا tàhrīr-et.

Inscription, *s.* یازی yàz*i*; کتابه kìtāb*é*.

Insect, *s.* بوجك bùjek, (*pl.*) حشرات hàsharāt. [èmīn-dì*gh*il.

Insecure, *a.* قورقلور kòrkulur, امین دکل

Insensible, *a.* حس ایتمز hìsss-etm*à*z; بلمز bìlm*à*z; بایلمش bày*i*lm*i*sh, بیخود bīkhòd.

Insert, *v.a.* صوقمق sòkm*a*k, صوقشدرمق sòkushdurm*a*k; درج dèrj-et, ادخالا ìdkhāl-et.

Inside, *s.* ایچ ìch, ایچرو ìchèri, درون dèrūn, داخل dākhil; —, *a.* داخلی dākhilī.

Insinuate, *v.a.* بریول ایله آکلاتمق bìr-yòl-

il*a*-*à*ngl*à*tm*a*k (*à*nn*à*tm*a*k), ايما īmā-et ; — one's self, صوقلمق sòkulm*a*k.

Insipid, *a.* طاتسز t*à*ts*i*z.

Insist, *v. n.* وازكچـمـامـك vāz-ghèchmamek, مطلق اسمك mùtlàk-ìsstémek. [عارسزلق "ārs*i*zl*i*k.

Insolence, *s.* ادبسزلك èdebsizlik, Insolent, *a.* ادبسز èdebsiz, عارسز "ārs*i*z, كستاخ ky*ù*sstākh ; كستاخانه ky*ù*sstākhānÉ.

Inspect, *v.a.* يوقلامق yòklam*a*k; نظارت ا nàzārèt-et, معاينه ا mù"āyéné-et.

Inspection, *s.* يوقلمه yòklam*a*, نظارت nàzārèt ; معاينه mù"āyéné.

Inspiration, *s.* وحى vàhy, الهام ìlhām ; نفس چكشى nèfess-chèkishi ; تعليم tà"līm, تشويق tèshvīk.

Inspire, *v.a.* الـهـام ا ìlhām-et, وحى طريقيله بلدرمك vàhy - t*à*rīkīl*a*--bìldirmek ; يوركنه قومق yùrè*gh*in*a*--kòm*a*k ; تعليم ا tà"līm-et, تشويق ا tèshvīk - et, عقلنه قومق "àkl*i*n*a* --kòm*a*k ; —, *v.n.* نفس چكمك nèfess-chèkmek, صولق المق sòluk-àlm*a*k.

Instalment, *s.* تقسيط tàksīt, قسط kìsst.

Instance, *s.* رجا rìjā, نياز nìyāz ; تكليف tèklīf; دعوت dà"vèt ; مثال mìssāl, نمونه nùmūné ; دفعه dèf"à, كره kèrré ; —, *v.a.* مـثـال ايـرادا mìssāl-īrād-et.

Instant, *s.* ان ān, دقيقه dàkīk*a*, دم dèm ; —, *a.* صيقى s*ì*k*i*, مبرم mùbrèm.

Instantly, *ad.* درحال dèr-hāl, درعقب dèr-"*à*k*a*b, انيده ānīd*a*.

Instead, *ad.* يرينه yèrin*a*, بدل اولەرق bèdel-òl*a*r*a*k, بـدل bèdel, بـدلاً bèdel*a*n. [انجك ìnjik.

Instep, *s.* اياغك اوستى àya*gh*ing-ùsstu,

Instigate, *v.a.* قيندرمق kìnd*i*rm*a*k, ايـارتمـق àyartm*a*k, پـرمـقـلـمـق pàrm*a*klam*a*k, تحريك ا tàhrīk-et, تحريض ا tàhrīz-et, تشويق ا tèshvīk-et.

Instinct, *s.* حس hìsss, حس حيوانى hìsss*i*-hàywānī.

Institute, *s.* مكتب mèktèb ; قاعده kā-"idé, موضوع mèvzū" ; —, *v.a.* چيـقـارمق chìkàrm*a*k, باشلامق bàshlam*a*k, ابداع ا ìbdā"-et, اختراع ا ìkhtirā"-et ; وضع ا wàz"-et, ترتيب ا tèrtīb-et, تاسيس ا tè'sīss-et.

Instruct, *v.a.* اوكرتمك *ù*ghrètmek, تعليم ا tà"līm-et, تدريس ا tèdrīss-et.

Instructor, *s.* خواجه khòja; معلم mù‘‘àllim, تعليمجى tà‘‘līmji.

Instruction, *s.* علم ‘‘ìlm, معلومات mà‘‘lūmāt; تعليم tà‘‘līm, تدريس tèdrīss; تحصيل tàhsīl; —s, *s.pl.* تعليمات tà‘‘līmāt.

Instrument, *s.* الت ālèt (*pl.* الات ālāt).

Insufficient, *a.* الويرمز èlvermàz, يتشمز yètishmàz, كفايت ايتمز kìfāyet-ètmàz, غيركافى ghàyri-kyāfī.

Insult, *s.* حقارت hàkārèt; —, *v.a.* حقارت ا hàkārèt-et; ناموسه دوقنمق nāmūssa-dòkūnmak.

Insupportable, *a.* چكلمز chèkilmàz, تحمل اولنمز tàhàmmul-òlunamàz.

Insurrection, *s.* اياقلانش àyaklànish, عصيان ‘‘ìssyān, طغيان tùghyān.

Integer, *s.* عدد صحيح ‘‘àdédi-sàhīh.

Integrity, *s.* تماميت tàmāmìyyèt; طوغريلق dòghruluk, استقامت ìsstikāmet.

Intellect, *s.* عقل ‘‘àkl, ذهن zìhn.

Intelligence, *s.* عقل ‘‘àkl, قوت عقليه kùvvèti-‘‘àklìyyé, فهم fèhm, ادراك ìdrāk, ذكا zèkyā, ذكاوت zèkyāvèt, درايت dìrāyèt, فطانت fàtānèt; خبر khàber, معلومات mà‘‘lūmāt.

Intelligent, *a.* عقللو ‘‘àkllì, عاقل ‘‘ākìl, ذكى zèkī, درايتلو dìrāyètli, فطين fàtīn.

Intemperate, *a.* سرت sèrt, شديد shèdīd, حديد hàdīd; بكرى bèkrī; نا پرهيزكار nā-pèrhīzkyār.

Intend, *v.a.* نيت ا nìyyèt-et, نيتنده اول nìyyètinda-òl, تصميم ا tàssmīm-et, قورمق kùrmak. [صيقى sìkì.

Intense, *a.* سرت sèrt, شديد shèdīd;

Intent, Intention, *s.* نيت nìyyèt, تصميم tàssmīm, مراد mùrād, قصد kàssd.

Intentional, *a.* قصدى kàssdī, مخصوص màkhsūss; —ly, *ad.* بلرك bìlérek, عمداً ‘‘amdan, قصداً kàssdan.

Inter, *v.a.* كومك ghyùmmek, دفن ا dèfn-et.

Intercede, *v.n.* شفاعت ا shìfā‘‘at-et, ارايه كيرمك àraya-ghìrmek, رجا ا rìjā-et.

Intercept, *v.a.* طوتمق tùtmak, يولنى كسمك yòlunu-kèssmek; حائل او hā‘il-òl. [rìjā.

Intercession, *s.* شفاعت shìfā‘‘at, رجا

Intercessor, *s.* شفيع shèfī‘‘, رجاجى rìjāji. [ùlfet, مؤانست mù‘ánéssèt.

Intercourse, *s.* اختلاط ìkhtilāt, الفت

Interdict, *s.* افوروز àforòz, لعنت là‘‘nèt;

—, *v.a.* يساق yàssàk-et, نهى nèhy-et, ممنوع mèmnū''-et.

Interest, *s.* فائض fā'iz, كذشته ghyùzèshté, نما nèmā (nàmā), ربو rìbv, ربا rìbā, معامله mù''āmélé; نفوذ nùfūz, خاطر khātir, اعتبار ì''tibār; تصحب tàssàhhub, التزام ìltizām, ارقه làrka; محبت màhàbbèt; رغبت ràghbèt, مراق mèrāk; تلذذ tèlèzzuz, ايلنجه èylènjé; الوب ويره جك àlip-vèréjek, اوكرنه جك ùghrènéjek, بله جك bìléjek, كوره جك ghyùréjek, وظيفه wàzīfé, حصه hìssèé; غرض ghàraz, منفعت mènfà''àt, فائده fā'idé; —, *v.a.* تصحب ايتدرمك tàssàhhub-ètdirmek, التزام ايتدرمك ìltizām-ètdirmek; ايلنجه ويرمك èylènjé-vèrmek, يوركنى جزب ا yùrèghini-jèzb-et, قلبه تأثيرا kàlba-tè'sīr-et, قلبه رقت كتورمك kàlba-rìkkàt-ghètirmek; to take an —, سومك sèvmek, التزاما ìltizām-et, تصحبا tàssàhhub-et; to have an —, الوب ويره جكى اولا àlìp-vèréjéghi-òl, وظيفه سى اولا wàzīféssi-òl; حصه دار اول hìssèédār-òl.

Interfere, *v.n.* قارشمق kàrishmak, مداخله ا mùdākhala-et; سكته ويرمك sèkté-vèrmek, مانع اول māni''-òl.

Interim, *s.* ارالق àralik, مدت mùddèt; in the —, ديرايكن dèr-iken (dèr-'ken), اول ارالق ò'-àralìk, اول اثناده òl-èssnāda; ad interim, موقت mùwàkkàt; موقتاً mùwàkkatan.

Interior, *s.* ايچ ìch, درون dèrūn, داخل dākhil; باطن bātin; —, *a.* درونى dèrūni, داخلى dākhilī, باطنى bātini.

Interment, *s.* دفن dèfn, جنازه دفنى jènāzé-dèfni.

Internal, *a.* داخلى dākhilī, باطنى bātinī.

Interpose, *v.a.* ارايه قومق àraya-kòmak, ارايه صوقمق àraya-sòkmak; —, *v.n.* ارايه كيرمك àraya-ghìrmek, توسطا tàwàsssut-et.

Interpret, *v.a.* ترجما tèrjumé-et; —, *v.n.* ترجمانلق ا tèrjumānlik-et.

Interpreter, *s.* ترجمان tèrjumān.

Interrogate, *v.a.* استنطاق ا ìsstintāk-et.

Interrupt, *v.a.* كسمك kèssmek; منع ا mèn''-et, مانع اول māni''-òl.

Intersect, *v.a.* قطع ا kàt''-et; — one another, تقاطع ا tàkātu''-et.

Interstice, *s.* ارالق àralik; يارق yàrik, چتلاق chàtlàk.

Interval, *s.* ارالق *àralik*, مابين mā-bèyn.
Intervene, *v.n.* كچمك ghèchmek; ارادەيه كيرمك *àraya*-ghìrmek; ارادەدە بولنمق *àrada*-bùlunmak, حائل او hā'il-òl.
Intervention, *s.* توسط *tàvàsssut*; ارايه كيرمكلك *àraya*-ghìrmeklik.
Interview, *s.* ملاقات mùlākāt, كورشمه ghyùrushma.
Intestines, *s. pl.* بغرصاق bà*gh*irsàk.
Intimate, *a.* محرمانه màhrémānè; —, *s.* محرم màhrèm; —, *v.a.* بلدرمك bìldirmek, اكلاتمق *à*nglatmak (*à*nnatmak), خبرويرمك khàber-vèrmek, سويلەمك sùwèylémek.
Intimation, *s.* خبر khàber, افادە ìfādé, تبليغ tèblīgh.
Intimidate, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak, تخويف ا tàkhwīf-et, اخافه ا ìkhāfé-et.
Into, *prep.* ه é, a, ايچنه ìchina, درونده dèrūnina.
Intolerable, *a.* چكلمز chèkilmàz, تحمل اولنمز tàhàmmul-òlunmàz.
Intoxicate, *v.a.* سرخوش ا sèrkhòsh-et, كيف ا kèyf-et; —ed, *a.* كيف kèyf, سرخوس sèrkhòsh(sàr-).
Intoxication, *s.* كيف kèyf, سرخوشلق sèrkhòshluk(sàr-), سكر sèkir.
Intrench, *v.n.* مترس ياپمق mèteriss-yàpmak, تحصن ا tàhàsssun-et; —, *v.a.* مترس ايله استحكام ويرمك mèteriss-il*a*-ìsstìhk*y*ām-vèrmek.
Intrepid, *a.* يكيت yìghit, جسور jèssūr, بيباك bībāk, بيپروا bīpèrwā.
Intricate, *a.* قارشق kàrishik, طولاشق dòlàshik, مشتبك mùshtébèk.
Intrigue, *s.* فتنه fìtné, فساد fèssād, اويون òyun; —, *v.n.* فتنه چيقارمق fìtné-chìkàrmak, فسادچيقارمق fèssād-chìkàrmak, اويون چيقارمق òyun-chìkàrmak.
Introduce, *v.a.* ايچرو صوقمق ìchèri-sòkmak; ايچرو كتورمك ìchèri-ghètirmek, ادخال ا ìdkhāl-et; كورشدرمك gh*y*ùrushdurmek, قونوشدرمق kòn*g*ushdurmak, طانشدرمق tànìshdìrmak; چيقارمق chìkàrmak, ابداع ا ìbdā"-et, اختراع ا ìkhtirā"et, ايجاد ا ījād-et; اچمق *à*chmak, لقرديسنى اچمق làkìrdissìni-*à*chmak; درج ا dèrj-et; تقديم ا tàkdīm-et, ابراز ا ìbrāz-et.
Introduction, *s.* مقدمه mùkàddimé; توصيه tàvsìyyé.

Intrude, *v.n.* تعجيزا tà''jīz-et, اشغالا ìshghāl-et, مانع او mānī''-ȯl.

Intrust, *v.a.* امانةتسليما èmānétEN--tèsslīm-et.

Inundation, *s.* سيل sèyl (sèl), صوباصمسى sù-bÀssm*assi*.

Inure, *v.a.* الشدرمق Àl*i*shd*i*rm*a*k.

Invade, *v.a.* باصمق bÀssm*a*k, تجاوزوتخطىا tèjāvuz-vè-t*à*kh*à*ttī-et.

Invalid, *a.* غيرصالح ghàyr*i*-sālih, بوش bȯsh; —, *s.* چوروك chùruk; —, *v.n.* چوروكەچيقمق chùru*ghé*--chìkm*a*k; —, *v.a.* چوروكەچيقارمق chùru*ghé*-chìkàrm*a*k.

Invalidate, *v.a.* بوزمق bȯzm*a*k, حكمنى بوزمق hùkmunu-bȯzm*a*k.

Invaluable, *a.* پك قيمتلو pèk-kīmètli, قيمتى بلنمز kīmèti-bìlin*a*m*à*z.

Invasion, *s.* تجاوز tèjāvuz, تخطى t*à*kh*à*ttī. [ìkhtirā''-et.

Invent, *v.a.* ايجادا ījād-et, اختراعا

Inventer, *s.* موجد mūjid, مخترع mùkhtéri''.

Invention, *s.* ايجاد ījād, اختراع ìkhtirā''.

Inventory, *s.* دفتر dèftEr.

Inverse, *a.* عكسى ''àksī, ترش tèrss; —, *s.* عكس ''àks, ترس tèrss.

Invest, *v.a.* اكسا ìksā-et, متصفا mùttàssif-et; قوشاتمق kùshàtm*a*k, چويرمك chèvirmek, محاصرءا mùhāss*ara*-et; ياترمق yàt*i*rm*a*k, ويرمك vÈrmek.

Investigate, *v.a.* تفتيشا tèftīsh-et; تحريا t*à*h*à*rri-et, تجسسا tèjèsssuss--et. [گوزكمز ghy*ù*zikm*à*z.

Invisible, *a.* كورنمز ghy*ù*runm*à*z,

Invitation, *s.* دعوت dà''vèt.

Invite, *v.a.* دعوتا dà''vèt-et.

Invoice, *s.* علم وخبر ''ìlm-u-khÀbEr, پوصله pùssl*a*, دفتر dèftEr.

Involve, *v.a.* قارشدرمق kÀr*i*shd*i*rm*a*k, داخلا dākhil-et; ايجاب ايتدرمك ījāb-ètdirmek.

Involuntary, *a.* غيراختيارى ghàyri--ìkhtiyārī, الدهدكل Èldé-dì*gh*il.

Inward, *a.* داخلى dākhilī.

Inwards, *ad.* ايچرويەطوغرى ìchèriy*a*-

Iris, *s.* زنبق z*à*nbÀk. [dȯ*gh*ru.

Iron, *s.* تيمور tīmūr (dèmir), حديد h*à*dīd, اهن āhèn.

Irregular, *a.* اطرادسز ìttirāds*i*z; نظامسز nìzāms*i*z, انتظامسز ìntizāms*i*z; قاعدەسز kā'idéssiz; يولسز yȯlsuz; شاذ shāzz; باشى بوزق bÀsh*i*-bȯzuk.

Irreparable, *a.* تعمیرقبول‌ایتمز tà"mīr-kàbūl-ètm*à*z ; چارەسز chār*é*ssiz.

Irresistible, *a.* قارشی‌قونلمز kàrsh*i*-kònulm*à*z.

Irresolute, *a.* کندی‌عقلنی‌بلمز kèndi-"àkl*i*n*i*-bìlm*à*z, مترددد mùtérèddid.

Irritable, *a.* چابك‌دارلور، تیزقیزار tèz-kìzar, chàb*i*k-dàr*i*l*i*r.

Irritate, *v.a.* قیزدرمق kìzd*i*rm*a*k, دارلتمق dàr*i*ltm*a*k. [bàssk*i*n.

Irruption, *s.* هجوم hùjūm, باصقین

Isinglass, *s.* بالق‌طوتقالی bàl*i*k-tòtkàl*i*.

Island, Isle, Islet, *s.* اطه àd*a*, جزیره jèzīr*é*.

Issue, *s.* چیقەجق‌یر chìk*a*j*a*k-yèr, مخرج màkhrèj, قپو kàp*i* ; نخودیاقیسی nòkhud-y*à*k*i*ss*i* ; چوجق chòjuk, اولاد èvlād, ذریت zùrrìyyèt ; دعوی dà"wà, اختلاف ìkhtilāf, معارضه mù"ār*a*za ; —, *v.n.* چیقمق chìkm*a*k ; نشئت nèsh'èt-et.

Isthmus, *s.* بوغاز bò*gh*āz, دل dìl.

It, *pr.* اول òl (ò) ; انی àn*i*, ònu ; اکا àn*g*a (òn*g*a).

Itch, *s.* اویوز ùyuz ; —, *v.n.* کیدشمك ghìdishmek, قاشنمق kàsh*i*nm*a*k.

Item, *s.* قلم kàl*é*m.

Its, *pr. a.* انك àn*i*n*g*, ònun*g* ; انککی àn*i*n*g*ki, ònun*g*ku.

Itself, *pr.* کندی kèndi, کندیسی kèndissi ; کندیسنی kèndissini ; کندیسنه kèndissin*é*.

Ivory, *s.* فیل‌دیشی fìl-dìshi.

Ivy, *s.* صارماشق sàrmàsh*i*k.

J.

Jackal, *s.* چقال chàkàl.

Jackass, *s.* اشك èshek, خر khàr, حمار hìmār.

Jackdaw, *s.* الاقارغه àl*a*-kàrgh*a*(?).

Jacket, *s.* منطان mìntàn.

Jail, *s.* زندان zìndān, حبسخانه hàbss-khān*é*.

Jalap, *s.* جلاپه jàlap*a*.

Jam, *s.* رچل rèchel, طاتلو tàtl*i*.

January, *s.* کانون‌ثانی k*y*ānūni-sānī.

Japan, *s.* روغن rùghàn ; —, *v.a.* روغن‌اورمق rùghàn-wùrm*a*k.

Jar, *s.* قوانوس kàwanòss ; on the —, *ad.* اچق *à*ch*i*k ; —, *v.n.* قارشمق kàr*i*shm*a*k.

Jasper, *s.* یشم yèshem.

Jaundice, *s.* صاریلق s*à*r*i*l*i*k.

Jaw, *s.* چکه chèn*g*é.

Jealous, *a.* قسقانج kìzkànj ; غیور

ghàyūr ; حسود hàssūd, حسدلو hàssedli.

Jealousy, s. قزقانجلق kìzkànjlìk, غيرت ghàyrèt ; حسد hàssed.

Jehovah, s. الحي القيوم el-Hàyyu -'l- -Kàyyūm.

Jelly, s. الماسيه èlmāssìyyé ; لعاب lù"āb.

Jeopardy, s. تهلكه tèhliké.

Jessamine, s. ياسمين yāssémīn.

Jest, s. شقا shàka, لطيفه làtīfé.

Jesus-Christ, s. عيسى المسيح "Īssà-'l- -Messīh, حضرت عيسى hàzrèti-"Īssà.

Jet, s. فسقيه fìsskìyyé.

Jetty, s. اسكله ìsskèlé.

Jew, s. يهودى yàhūdī ; jewess, يهودى قاريسى yàhūdī-kàrìssi.

Jewel, s. Jewels, s. pl. مجوهرات mùjèvhérāt.

Jeweller, s. قيومجى kùyumju, جواهرجى jèwāhirji.

Jib, s. فلوق flòk.

Jog, Joggle, v.a. صارصمق sàrssmak

Join, v.n. بتشمك bìtishmek, التحاق ìltihāk-et, ملاصق او mùlāssìk-ol ; واصل او vāssìl-ol ; —, v.a. بتشدرمك bìtishdirmek ; الحاق ìlhāk-et ; وصل ا vàssl-et.

Joiner, s. دوغرامه‌جى dòghramaji.

Joint, s. اك‌يرى èk-yèri ; اويناق‌يرى òynak-yèri, مفصل màfsàl ; out of —, چيقق chìkìk ; get out of — ; be put out of —, چيقمق chìkmak. put out of —, چيقارمق chìkàrmak.

Jointly, ad. مشتركاً mùshtèrékèn, اشتراكاً ìshtirākèn.

Jointure, s. زوجه‌يه باغلنان ايراد zèvjéya- -bàghlanan-īrād.

Joke, s. شقا shàka, لطيفه làtīfé ; —, v.n. شقا ا shàka-et, لطيفه ا làtīfé-et.

Jolly, a. كوليوزلو ghyùler - yùzlu ; كيف kèyf ; ذوقلو zèvkli — boat, فلوقه fìlìka.

Jolt, v.a. صارصمق sàrssmak.

Jonquil, s. فوليه fùlya.

Journal, s. روزنامه rūznāmé ; تقويم وقائع tàkwīmi-vàkā'i" ; ژورنال zhùrnàl.

Journey, s. يول yòl, يولجيلق yòljuluk, سفر sèfer ; —, v.n. كزمك ghèzmek, يولجيلق ا yòljuluk-et, سفر ا sèfer-et.

Journeyman, s. كوندهلكجى ghyùndélikji.

Joy, s. سونج sèvinj, ممنونيت mèmnūnìyyèt, سرور sùrūr, حبور hùbūr, شادمانى shādumānī.

Joyful, a. ممنون mèmnūn, مسرور

mèssrūr, شاد shād (shāz), شادمان shādumān.

Judge, *s.* حاكم hākim, قاضى kāzī (kàdi), *s* مولا mèvlà (mòlla); deputy —, نائب nā'ib ; —, *v.n.* قياس ا kìyāss-et ; ظن ا zànn-et, عدا "àdd-et ; —, *v.a.* محاكمه ا mùhākémé-et ; حكومت ا hùkyūmèt-et.

Judgement, *s.* ظن zànn, قياس kìyāss ; عقل "àkl, تدبير tèdbīr ; حكومت hùkyūmèt ; جزا jèzā, بلا bèlā ; day of —, قيامت كونى kìyāmèt-ghyùnu ; — seat, مسند حكومت mèssnèdi-hùkyūmèt.

Jug, *s.* دستى dèssti, تستى tèssti.

Juggler, *s.* حقه باز hòkka-bāz.

Juice, *s.* صو sù ; شيره shìra.

Juicy, *a.* صولو sùlu.

Jujube, *s.* عناب "ùnnāb.

July, *s.* تموز tèmmūz.

Jump, *s.* صچرايش sìchrayish, اتلايش àtlayish ; —, *v.n.* صچرامق sìchramak, اتلامق àtlamak.

Junction, *s.* اتصال ìttissāl ; تلاقى tèlākī ; موصل mèvsàl.

Juncture, *s.* ارالق àralik, اثنا èssnā, وقت wàkit, زمان zàmān ; حال hāl.

June, *s.* حزيران hàzīrān.

Jungle, *s.* اورمان òrmàn ; اورمانلق يير òrmànlik-yèr, چنكلستان chènghèlisstān.

Junior, *a.* سنجه كچوك sìnnja-kùchuk ; اوغلو òghlu, زاده zādé.

Jurisprudence, *s.* علم فقه "ìlmi-fìkh.

Jurist, *s.* فقيه fàkīh.

Just, *a.* عادل "ādil, حق شناس hàkk-shìnāss, منصف mùnsif, حقانيتلو hàkkānìyyètli ; —, *ad.* تمام tàmām, تام tāmm, تماماً tàmāman ; — as, همان . . . ايكن hèmān . . . iken, — now, همان شمدى hèmān, -shìmdi ; — so, تمام بويله tàmām-bùylé, تمام اويله tàmām-ùylé, همان بويله hèmān-bùylé, همان شويله hèmān-shùylé, همان اويله hèmān-ùylé.

Justice, *s.* عدالت "àdālèt, حقانيت hàkkānìyyèt, انصاف ìnsāf, حق hàkk ; حاكم hākim.

Justifiable, *a.* جائز jā'iz. [-zìmmèt.

Justification, *s.* تبريهٔ ذمت tèbrìyyè'i-

Justify, *v.a.* تبريهٔ ذمت ا tèbrìyyè'i-zìmmèt-et ; حق ويرمك hàkk-

-vèrmek; جائزقيلمق jā'iz-kìlmak, تجويزا tèjvīz-et.

Juvenile, *a.* كنج ghènj, جوان jìwān.

Juxtaposition, *s.* اتصال ìttissāl.

K.

Keel, *s.* اوكرغه òngurgha (òmurgha).

Keen, *a.* كسكين kèsskin, قلاغيلو kìlāghìli, بران bùrrān, حديد hàdīd.

Keep, *s.* بوغاز bòghāz, ييهجك yèyéjek, تغديه tàghdìyyé; *v.a.* صاقلامق sàklamak, حفظا hìfz-et; طوتمق tùtmak, اليقومق àlìkòmak, براقمامق bràkmamak, صاليويرمامك sàlìvèrmamek; بسلك bèsslémek; —, *v.n.* طيانمق dàyanmak, بوزلمامق bòzulmamak; دورمق dùrmak, قالمق kàlmak.

Keeper, *s.* حافظ hāfiz, محافظ mùhāfiz,

Kennel, *s.* اولوق òluk. [بكجى bèkji.

Kernel, *s.* ايچ ìch, مغز màghz, لب lùbb; بيض bèyz (bèz).

Kettle, *s.* قزغان kàzghān (kàzan); كوكم ghyùghum.

Kettledrum, *s.* نقاره nàkkāré (nàghara); دمبلك dùmbélèk.

Key, *s.* اناختار ànakhtār, مفتاح mìftāh.

Kick, *s.* تكمه tèkmé; چفته chìfté; —, *v.n.* تكمهاتمق tèkmé-àtmak; چفتهاتمق chìfté-àtmak; —, *v.a.* تپمك *or* ديپمك tèpmek; — out, *v.a.* قوغمق kòghmak, سكدرا sìkdir-et.

Kid, *s.* اوغلاق òghlàk.

Kidney, *s.* بوركك bùghrek (bùbrek); — beans, فصوليه fàssùlya.

Kill, *v.a.* اولدرمك ùldurmek, قتلا kàtl-et, تلفا tèlef-et, هلاكا [hèlāk-et.

Kiln, *s.* اوجاق òjak.

Kind, *s.* درلو dùrlu, صوى sòy, جنس jìnss, نوع nèv"; —, *a.* ايو īyi, طاتلو tàtlì.

Kindle, *v.n.* طوتشمق tùtushmak; —, *v.a.* ياقمق yàkmak; طوتشدرمق tùtushdurmak, ايقادا īkād-et.

Kindness, *s.* ايولك īyilik, كرم kèrem, عنايت "ìnāyet, لطف lùtf; افنديلك éfèndilik.

Kindred, *s.* اقربا àkrabā, خصم اقربا khìssim-àkrabā; قرابت kàrābèt, خصملق khìssimlìk.

King, *s.* قرال kìrāl, حكمدار hùkmdār, پادشاه pādishāh, شاه shāh, ملك mèlik, مالك mālik.

Kingdom, *s.* قراللق kìrāllìk, پادشاهلق

pādishāhlik, حكومت hùkyūmèt, دولت dèvlèt, ملك mìlk *or* mùlk, مملكت mèmlékèt, ملكوت mèlékyūt.

Kinsman, Kinswoman, *s.* خصم khìssm, اقربادن àkrabādan.

Kiss, *s.* اوپش ùpush, شفتالو shèftāli, بوسه būssé; —, *v.a.* اوپمك ùpmek, بوس ا būss-et.

Kitchen, *s.* مطبخ màtbàkh (mùtfàk).

Kite, *s.* (bird) چايلاق chàylāk; (toy) اوچرتمه ùchurtma.

Kitten, *s.* كدى ياوريسى kèdi-yàwrussu.

Knapsack, *s.* چانطه chànta.

Knave, *s.* حيله كار hīlékyār, چاپقين chàpkin, پزونك pèzéwènk.

Knead, *v.a.* يوغورمق yòghurmak.

Knee, *s.* ديز dìz, زانو zānū; (of timber) ديرسك dìrsèk.

Kneel, *v.n.* ديزچوكمك dìz-chùkmek.

Knife, *s.* بچاق bìchàk; (pocket—) چاقى chàki; (turkish pen—) قلمتراش kàlem-trāsh; (carver) ساطور sàtir; (long weapon) يتاغان yàtaghān.

Knight, *s.* بك bègh, قواليز kàwalīr; (chess) ات àt.

Knit, *v.a.* اورمك ùrmek; —, *a.* اوريلو ùrulu, اورلمش ùrulmush.

Knob, *s.* طوپ tòp, طوپوز tòpuz; بابا bàba.

Knock, *s.* اورش wùrush; قپوچالنمسى kàpi-chàlinmassi; —, *v.a.* اورمق wùrmak; چالمق chàlmak; — against, چاتمق chàtmak; — down, يقمق yìkmak; — in, ايچروقاقمق ìchèri-kàkmak; — off, اندرمك èndirmek, دوشرمك dùshurmek; كسمك kèssmek; بترمك bìtirmek; — out, چيقارمق chìkàrmak, دوشرمك dùshurmek; — under, *v.n.* تسليم او tèsslīm-òl.

Knocker, *s.* قپوطوقماغى kàpi-tòkmaghi.

Knot, *s.* دوكم dùghum; —, *v.a.* باغلامق bàghlamak, دوكملك dùghumlémek; —, *v.n.* دوكملمك dùghumlenmek.

Know, *v.a.* بلك bìlmek; خبرى او khàbéri-òl, خبرداراو khàberdār-òl, واقف او wākif-òl; طانيمق tànimak; معلوماتى او mà"lūmāti-òl; — one another, بربرينى طانيمق bìr-bìrini-tànimak, معارفلرى او mù"āréfléri-òl; — again, طانيمق tànimak; — carnally, سكمك sìkmek,

جماع jìmā''-et, وطی wÀty-et.

Knowledge, *s.* علم ''ìlm, خبر khÀber, معلومات mà''lūmĀt, عرفان ''ìrfān, دانش dānish.

Knuckle-bone, *s.* اشق Àshìk.

L.

Label, *s.* یافته yÀfta; —, *v.a.* یافته طاقمق yÀfta-tàkmak, یافته یاپشدرمق yÀfta-yàpishdirmak.

Laborious, *a.* اغر Àghir, کوچ ghyùch.

Labour, *s.* امك èmek, ایش ìsh, ایشجیلك ìshjilik; —, *v.n.* ایشلمك ìshlémek.

Labourer, *s.* رنجبر rènjbèr (rènchpèr), ایشجی ìshji, ارغاد ìrghād, یناشمه yànashma.

Lace, *s.* قیطان (ghàytĀn); شرید shèrid; دانتله dÀntèla; (gold) سرمه sìrma; قلاپطان kèlÀptÀn *or* قلابدان kèlÀbdàn; —, *v.a.* قیطاننی کچورمك ghàytĀnini-ghèchirmek.

Lack, *s.* نقصان nòksān, اکسکلك èksiklik; —, *v.a.* اکسك اول èksik-òl; آکسکی اول èksighi-òl.

Lacker, *s.* روغن rūghÀn; —, *v.a.* روغن اورمق rūghÀn-wùrmak.

Lad, *s.* اوغلان òghlÀn, دلیقانلو dèlikÀnli, جوان jùwĀn.

Ladder, *s.* نردبان nÈrdibĀn (mÈrdivÈn); اسکله ìsskèlé.

Lade, *v.a.* یوکلتمك yùklEtmek, تحمیل tàhmīl-et; —, *v.n.* یوكالمق yùk-Àlmak.

Lading, *s.* یوکلنمکلك yùklEnmeklik; یوکلتمکلك yùklEtmeklik; یوك yùk, حموله hàmūlé.

Ladle, *s.* کفچه kèfché, کپچه kèpché.

Lady, *s.* خانم hànim; قوقونه kòkona; دودو dòdu; مادامه màdama.

Lake, *s.* کول ghyùl.

Lamb, *s.* قوزی kùzu; —, *v.n.* طوغرمق dòghurmak.

Lame, *a.* طوپال tòpÀl; — of one hand, چولاق chòlÀk; —, *v.a.* اایاغنی سقطا àyaghini-sàkAt-et.

Lament, *v.a.* & *n.* اغلامق Àghlamak.

Lamentation, *s.* اغلامه Àghlama, فغان fìghĀn, نالش nālish.

Lamp, *s.* قندیل kÀndīl.

Lance, *s.* مزراق mìzrÀk; —, *v.a.* دشمك dèshmek, اچمق àchmak.

Lancet, *s.* نیشتر nīshtÈr (nèshtEr).

Digitized by Google

Land, *s.* قره *kàra*, بر *bèrr* ; ارض *àrz* (pl. اراضی *àrāzī*), الکا (*ùlké*), ملك *mìlk*, مملکت *mèmlékèt*, طپراق *tòprak* ; plot of —, عرصه "*àrsa* ; —, *v.n.* قره‌چیقمق *kàraya-chìkmak*; —, *v.a.* قره‌یه‌چیقارمق *kàraya-chìkàrmak*. [ìsskèlé.

Landing, Landing-place, *s.* اسکله

Landlord, *s.* ملك‌صاحبی *mùlk-sāhibi* ; اوصاحبی *èv-sāhibi*, خانه‌صاحبی *khānè-sāhibi*.

Lane, *s.* داريول *dàr-yòl* ; دارصوقاق *dàr-sòkak* ; چیقمزصوقاق *chìkmdz-sòkak*. [zàbān.

Language, *s.* دل *dìl*, لسان *lìssān*, زبان

Languid, *a.* بایغین *bàyghin*, جانسز *jānsiz*. [-ghìbi-òl.

Languish, *v.n.* بایغین‌کبی‌او *bàyghin-*

Lantern, *s.* فنار (*fèner*).

Lap, *s.* قوجاق *kùjak* ; —, *v.a.* یالایه‌یالایه‌ایچمك *yàlaya-yàlaya-ìchmek*. [tàshlamak.

Lapidate, *v.a.* رجم‌ا *rèjm-et*, طاشلامق

Lapse, *s.* مرور *mèrūr* ; —, *v.a.* قالمق *kàlmak*, عائداو "*ā'id-òl*.

Larboard, *s.* اسکله *ìsskèlé*.

Larder, *s.* کیلار *kìlar* (*kìler*).

Large, *a.* بیوك *bìyuk*, کبیر *kèbīr*, عظیم "*àzīm* ; کلی *kyùllī*, کلیتلو *kyùllìyyètli*.

Larkspur, *s.* هزاررنك‌چیچکی *hèzār-rènk-chìchèghi* (هزارن *hèzārèn*).

Lash, *s.* قامچی *kàmchi* ; —, *v.a.* قامچیلمق *kàmchìlamak* ; باغلامق *bàghlamak*.

Lass, *s.* قیز *kìz*.

Last, *s.* قالب *kàlip* ; صوك *sòng* ; —, *a.* الڭ‌صکره‌کی *èng-sòngraki*, اخر *ākhir*, پسین *pèssīn* ; —, *v.n.* سورمك *sùrmek* ; طیانمق *dàyanmak* ; باقی‌قالمق *bākī-kàlmak*, پایداراو *pàydār-òl*, مستمراو *mùsstémèrr-òl* ; at —, *ad.* عاقبت "*ākìbèt*, صوك‌صوکنده *sòng-sòngunda*, انجامکار *ènjāmi-kyār*.

Lasting, *a.* طیانقلو *dàyànìkli* ; چوق‌سورر *chòk-sùrer*, پایدار *pàydār*, مستمر *mùsstémèrr*.

Lastly, *ad.* خلاصهٔ‌کلام *khùlāssa'i-kèlām*, الحاصل *èl-hāssil*.

Latch, *s.* مندال *màndàl*, دل *dìl*.

Late, *a.* کچ *ghèj*, کچ *ghèch* ; سابق *sābik* ; مرحوم *mèrhūm*, متوفا *mùtéwèffà* ; —, *ad.* سابقا *sābìka*.

Lately, *ad.* برازاول *bìr-àz-èvvel* ;

یقینلرده yàkinlarda, مؤخرًا mùʻàkhkharan.

Lath, s. شیشه shìshé; چام تخته chàm-tàkhta, پداوره pàdàwra.

Lathe, s. چرخ chàrkh.

Lather, s. صابون کپوکی sàbun-kyùpughu; —, v.a. صابونلمق sàbunlamak.

Latitude, s. عرض "àrz, عرض بلد "àrzi-bèled; وسعت vùss"àt; مساعده mùssā"adé.

Latter, a. صکره کی sòngraki, آخر ilākhir.

Latterly, ad. یقینده yàkinda, بویقینلرده bù-yàkinlarda, مؤخرا mùʻàkhkharan.

Lattice, s. قفس kàfess, شبیکه shèbīké.

Laudanum, s. افیون روحی àfyòn-rūhu.

Laugh, s. کولش ghyùlush, خنده khàndé; —, v.n. کولمك ghyùlmek, خنده‌ا khàndé-et.

Launch, s. صندال sàndàl; —, v.a. دکزه اندرمك dèngizé-èndirmek; — out, v.n. پاره خرج‌ا pàra-khàrj-et; تفصیله باشلامق tàfsīla-bàshlamak.

Laundress, s. چماشیرجی قاری chàmàshirji-kàri.

Laurel, s. یبان دفنه سی yàbàn-dèfnéssi.

Lavender, s. لوانده làvànda.

Lavish, a. مسرف mùssrif; بذول bèzūl; —, v.a. بذل‌ا bèzl-et, اتمق àtmak.

Law, s. شرع shèr", شریعت shèrī"àt, قانون kānūn, نظام nìzām.

Lawful, a. مشروع mèshrū"; جائز jā'iz; حلال hàlāl; مأذون mèʻzūn.

Lawsuit, s. دعوی dà"wà.

Lawyer, s. مفتی mùftī, فقیه fàkīh; دعوی وکیلی dà"wà-vèkīli; اووقات àvokàt.

Lax, a. کوشك ghèvshèk; مساعده جی mùssā"adéji, مسامحه جی mùssāmahaji; لینتلوجه līnètlija.

Laxative, a. ملین mùlèyyin.

Lay, v.n. یمورطلمق yìmurtlamak; —, v.a. قومق kòmak, یاترمق yàtirmak, وضع‌ا wàz"-et; قورمق kùrmak, طرح‌ا tàrh-et; — aside, براقمق bràkmak, ترك‌ا tèrk-et; — before, عرض‌ا "àrz-et; — by, v.a. صاقلامق sàklamak; —, v.n. دینمك dìnènmek, راحت‌ا rāhat-et; — down, یره قومق yèra-kòmak, براقمق bràkmak, ترك‌ا tèrk-et; — hold of, طوتمق tùtmak, یاپشمق

yàp*i*shm*a*k, يقالمق yàkal*a*m*a*k; — in, طوپلامق tòplam*a*k, تدارك tèdāruk-et (tèdārik); — on, سورمك sùrmek; صالدرمق sÀld*i*rm*a*k, وضع wÀz''-et, طرح tàrh-et; — open, اچمق *a*chm*a*k; — out, خرج khàrj-et, صرف sàrf-et, خرجامق khàrjam*a*k; — over, قاپلامق kÀplam*a*k; — up, *v.a.* صاقلامق s*à*klam*a*k, خسته khÀsst*a*-et; —, *v.n.* خسته او khÀsst*a*-òl; — waste, *v.a.* خراب kh*à*rāb-et; —, *v.n.* ویران قالمق vīrān-kālm*a*k; خالی قالمق khālī-kÀlm*a*k.

Layer, *s.* قات kÀt, طبقه tàbAk*a*.

Lazaretto, *s.* تحفظخانه t*à*h*à*ffuz-khānÉ, قارنتینه kÀr*a*ntīn*a*.

Lazy, *a.* تنبل tènbèl.

Lead, *s.* قورشون kùrshun, اسرب ùssrub; اسقندیل ìsskÀndil; قلاغوزلق kìlà*gh*uzluk, ارباشیلق Èr-bÀsh*i*l*i*k, سوزباشیلق s*ù*z-bÀsh*i*l*i*k; —, *v.a.* کوترمك ghy*ù*turmek, ییدمك yèdmek; —, *v.n.* باشه کچمك bàsh*a*-ghèchmek, ایلرودوشمك ìléri-dùshmek, اوکه دوشمك ùng*É*-dùshmek, قلاغوزلق ا kìlà*gh*uzluk-et, هادی او hādī-òl; — away, الوب کوترمك Àl*i*p-ghy*ù*turmek; الداتمق Àldatm*a*k, ازدرمق Àzd*i*rm*a*k, اضلال ìdlāl-et, افساد ìfsād-et; — astray, یولدن چیقارمق yòld*a*n-chÌkàrm*a*k; الداتمق Àldatm*a*k, ازدرمق Àzd*i*rm*a*k, اضلال ìdlāl-et, افساد ìfsād-et.

Leader, *s.* باش bÀsh, رئیس rè'īss, سر sÈr; اوك اتی ùn*g*-Àt*i*, اوك حیوانی ùn*g*-hàywĀn*i*, غزتەنك باشلوجه بندی ghàzèt*a*n*i*n*g*-bÀshl*i*j*a*-bèndi.

Leaf, *s.* یپراق yàprAk, ورق v*à*r*a*k, ورقه v*à*r*a*k*a*; — gold, التون ورق Àlt*i*n-v*à*r*a*k*i*; — silver, کومش ورق ghy*ù*mush-v*à*r*a*k*i*; — copper or brass, ورق v*à*r*a*k.

League, *s.* ساعت sā''*a*t, ساعتلق یول sā''*a*tl*i*k-yòl; اتفاق ìttifĀk; — together, *v.n.* اتفاق ا ìttifĀk-et.

Leak, *s.* دلیك dèlik, اچقلق *a*ch*i*kl*i*k, یارق yàr*i*k; —, *v.n.* اقمق Àkm*a*k; صزمق s*à*zm*a*k; صوا sù-et.

Lean, *a.* ضعیف zà''īf, زبون z*à*bun, اریق Àr*i*k; —, *s.* یاغسزات yà*gh*s*i*z-èt; —, *v.n.* اکری دورمق è*g*hri-dùrm*a*k, اکلمك è*gh*ilmek, یاتمق y*à*tm*a*k;

— against, *v.n.* طیانمق dàyanm*a*k, یصدانمق y*à*ssd*a*nm*a*k ; —, *v.a.* طیامق dàyam*a*k.

Leap, *s.* اتلایش àtlay*i*sh, صچرایش s*i*chray*i*sh ; —, *v.n.* اتلامق àtlam*a*k, صچرامق s*i*chram*a*k.

Leapyear, *s.* کبیسه kèbīssé.

Learn, *v.a.* اوکرنمك *ùgh*rènmek, تحصیل ا tàhsīl-et, استفاده ا ìsstifādé-et, تعلم ا t*à*"*à*llum-et.

Learned, *a.* عالم "ālim, اوقومش òkumush, دانشمند dānishmènd.

Learning, *s.* علم "ìlm, عرفان "ìrfān, دانش dānish.

Least, *a.* اك اوفاق èn*g*-ùfàk, اك كچوك èn*g*-kùchuk ; اك از èn*g*-àz ; ادنا èdnā, پك جزئی pèk-jùz'ī ; at —, *ad.* هیچ اولمزایسه hìch-òlm*à*z-ìssa ; —, *c.* یاخود yākhùd ; not in the —, *ad.* هیچ hìch, اصلا àsslā, قطعا kàt"ā, قطعاً وقاطبة kàt"*à*n-vè-kātibét*a*n.

Leather, *s.* مشین mèshīn, سختیان sàkhtiyān, بولغاری bùlghārī ; (sole) كوسله kyùssélé, كون ghyùn.

Leave, *s.* اذن ìzn, ìzin, رخصت rùkhsàt ; —, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك ا tèrk-et ; — off, براقمق bràkm*a*k, وازكچمك vāz-ghèchmek ; كسلمك kèssilmek, دیكلمك dìn*g*mek, منقطع اول mùnkàti" - òl ; — out, كچمك ghèchmek, اتلامق àtlam*a*k, یازمامق yàzmam*a*k. [māyéletmek.

Leaven, *s.* مایه māyé ; —, *v.a.* مایه لنمك

Lecture, *s.* درس dèrss ; درس عام dèrssi-"āmm ; وعظ và"z ; —, *v.n.* درس ویرمك dèrss - vèrmek ; وعظ ا và"z-et ; —, *v.a.* ازارلمق àzarlam*a*k, نصیحت ویرمك nàssīh*à*t-vèrmek.

Led-horse, *s.* یدك yèdek.

Lee, *s.* روزكارالتی rùzgh*y*ār-àlt*i*.

Leech, *s.* سولوك sùluk ; حكیم hèkim طبیب tàbīb ; —, *v.a.* سولوك یاپشدرمق sùluk-y*à*p*i*shd*i*rm*a*k.

Leek, *s.* پراصه pràss*a*.

Left, *s.* صول sòl, صول طرفی sòl-tàrafī, یسار yèssār, چپ chèp ; — handed, صولاق sòlàk.

Leg, *s.* ایاق àyak, باجاق bàj*a*k ; بوط bùt.

Legacy, *s.* وصیت wàssìyyèt.

Legal, *a.* شرعی shèr"ī, مشروع mèshrū", جائز jā'iz, مأذون mè'zūn حلال hàlāl.

Legation, *s.* سفارت sèfārèt ; — house, سفارتخانه sèfārèt-khāné.

Legible, *a.* اوقونور òkunur, اوقوناقلو òkunàkli, عيان "àyān, جلى jèlī.
Legion, *s.* الاى àlay, لوا lìvā.
Legislate, *v.n.* قانون‌وضع اتمك kānūn-wàz"et.
Legitimate, *a.* يوللو yòllu, يولنده yòlunda; شرعى shèr"ī, مشروع mèshrū", حلال hàlāl.
Leisure, *s.* بوش‌وقت bòsh-wàkit, خالى‌وقت khālī-wàkit.
Lemon, *s.* ليمون līmòn.
Lend, *v.a.* ويرمك vèrmek, عاريةويرمك "ārìyyèten-vèrmek; اودنج ويرمك ùdunj-vèrmek, قرض‌ا kàrz-et.
Length, *s.* بوى bòy, طول tūl, اوزونلق ùzunluk; at —, *ad.* عاقبت "ākibet, نهايت nìhāyet.
Lengthen, *v.n.* اوزامق ùzamak, بويلانمق bòylanmak; —, *v.a.* بوى‌ويرمك bòy-vèrmek, اوزاتمق ùzàtmak.
Lens, *s.* جام jàm.
Lentile, *s.* مرجمك mèrjumèk.
Leopard, *s.* قپلان kàplàn.
Leper, *s.* مسكين mìsskin, الاتنلو àla-tènli, ابرص àbràss.
Less, *a.* كچوك kùchuk, دهاكچوك dàhà-kùchuk; از àz, دهااز dàhà-àz, اكسك èksik.
Lessen, *v.n.* كچولمك kùchulmek, اوفالمق ùfàlmak; ازالمق àzalmak; —, *v.a.* كچولتمك kùchultmek, اوفالتمق ùfàltmak, ازالتمق àzaltmak, كسمك kèssmek.
Lesson, *s.* درس dèrss; عبرت "ìbrèt.
Lest, *c.* شايدكه shāyed-ki, مباداكه mèbādā-ki, قورقوسندن kòrkussundan, مطالعه‌سندن mùtāla"àssindan.
Let, *s.* مانع mānì"; —, *v.a.* براقمق bràkmak, قومق kòmak; كرايه‌ويرمك kìrāya-vèrmek; —, *v.n.* كرايه‌ويرلمك kìrāya-vèrilmek; — down, اندرمك èndirmek; — loose, صاليويرمك sàlivèrmek; براقمق bràkmak; — off, صاليويرمك sàlivèrmek; اتمق àtmak; عفوا "àfv-et; — fly, اتمق àtmak; — out, طيشارى‌براقمق dìshàri-bràkmak; كرايه‌ويرمك kìrāya-vèrmek; — in, ايچرو‌المق ìchèri-àlmak; ايچرو‌قومق ìchèri-kòmak; پارچه‌قومق pàrcha-kòmak; — blood, قان‌المق kàn-àlmak; —, *pp.* كراده kìrāda.
Letter, *s.* حرف hàrf (pl. حروف hùrūf,

حروفات hùrūfāt) ; مكتوب mèktūb (mèktup), نامه nāmé.

Lettuce, s. مارول mārul, صلاطه sàlatá.

Levant, s. ممالك عثمانيه mèmāliki-"òssmānìyyé.

Level, s. افق ùfuk ; دوز dùz ; —, a. افقى ùfukī, دوز dùz, طوغرى dòghru ; —, v.a. دوزلتمك dùzlètmek ; — at, نشان المق nìshān-àlmak.

Lever, s. قول kòl, مانوله mànavèla.

Levity, s. خفت khìffèt ; خفت مزاج khìffèti-mìzāj.

Levy, s. عسكر تحريرى "àsskèr-tàhrīri ; يكى يازلمش عسكر yèngi - yàzìlmish-"àsskèr ; صالغين sàlghin ; تحصيل tàhsīl ; —, v.a. تحرير ا tàhrīr-et, جمع ا jèm"-et, طوپلامق tòplamak ; تحصيل ا tàhsīl-et, طوپلامق tòplamak, المق àlmak.

Liable, a. قابل kābil, مستعد mùsstà"ìdd ; مسئول mèss'ūl.

Liar, s. يلانجى yàlànji.

Liberal, a. الى اچق èli-àchik, جومرد jùmèrd, سخاوتلو sàkhāvètli, سخى sàkhī ; مكمل mùkèmmèl.

Liberty, s. سربستلك sèrbèsstlik (sèrbèsslik), سربستيت sèrbèsstìyyèt, سربستى sèrbèsstī ; حريت hùrrìyyèt, ازاد āzād, ازادكى āzādéghī ; اذن ìzn, مأذونيت mè'zūnìyyèt, رخصت rùkhsàt ; ترك ادب tèrki-èdèb, عارسزلق "ārsizlik, جسارت jèssārèt ; امتياز ìmtiyāz, معافيت mù"āfìyyèt ; حدود hùdūd ; to be at —, كزمك ghèzmek, محبوس اولمامق màhbūss-òlmamak ; بوشده او bòshda-òl, خالى وقتى او khālī-wàkti-òl ; مأذون او mè'zūn-ol, اذنى او ìzni-òl ; to take the —, جسارت ا jèssāret-et, اجتسار ا ìjtissār-et, جرئت ا jùr'èt-et, اجترا ا ìjtirā-et; to take liberties, عارسزلنمق "ārsizlanmak, عارسزلق ا "ārsizlik-et.

Librarian, s. حافظ كتب hāfìz-kyùtub.

Library, s. كتبخانه kyùtub-khāné.

Lick, v.a. يالامق yàlamak ; دوكمك dùghmek ; الت ا àlt-et, مغلوب ا màghlūb-et, يكمك yènmek.

Lid, s. قپاق kàpak, اورتى ùrtu.

Lie, s. يلان yàlàn, كذب kìzb, دروغ dùrūgh; كول صويى kyùl-sùyu, بوغاده bùghāda; —, v.n. ياتمق yàtmak ; اولمق òlmak, بولنمق bùlunmak, واقع او vākì"-òl; موضوع او mèvzū"-ol;

يلان سويلمك yàlàn-sùwèylémek ; — down, اشاغى ياتمق yàtmak, ashàghi-yàtmak, اوزانمق ùzànmak; — with, مجامعه mùjāma"à-et ; محول او mùhàvvel-ol, رأينه منوطاو rè'yina-mènūt-òl, حواله اولنمق hàwālé-òlunmak ; — at stake, ارادداو àrada-òl.

Lieutenant, *s.* (navy) يوزباشى yùz-bàshi ; (army) ملازم mùlāzim ; — colonel, — governor, &c. — of grand-vizier, قائممقام kā'im-màkām (kàymakàm) ; — of a judge, نائب nā'ib ; — general, فريق fèrīk ; of a civil functionary, or individual, وكيل vèkīl.

Life, *s.* جان jān, حيات hàyāt ; — time, عمر "ùmr, مدت عمر mùddèti-"ùmr ; this —, دنيا dùnyā, عالم دنيا "ālémi-dùnyā, عالم فنا "ālémi-fènā, عالم كون وفساد "ālémi-kèvn-u-fèssād ; the — to come, اخرت ākhirèt, دار بقا dāri-bàkā.

Lift, *v.a.* قالدرمق kàldirmak.

Light, *s.* اشيق ìshik, ايدينلق àydinlik, ضيا zìyā, نور nūr ; آتش àtèsh ; موم mùm ; —, *a.* خفيف khàfīf ; —, *v.n.* طوتشمق tùtushmak, ياتمق yànmak ; ايدينلنمق àydinlanmak ; اتمك ènmek, قونمق kònmak ; —, *v.a.* ياقمق yàkmak, طوتشدرمق tùtushdurmak, ايقادا īkād-et ; — up, *v.n.* ايدينلنمق àydinlanmak ; —, *v.a.* ياقمق yàkmak ; ايدينلندرمق àydinlandirmak ; — upon, راست كلمك ràsst-ghèlmek, تصادف ا tèssāduf-et, اوزرينه قونمق ùzèrina-kònmak.

Lighten, *v.n.* شمشك چاقمق shìmshek-chàkmak ; —, *v.a.* خفيفلتمك khàfīfletmek, تخفيف ا tàkhfīf-et ; ايدينلندرمق àydinlandirmak, تنويرا tènvīr-et, اضائه ا ìzā'a-et ; فراحلندرمق fèrāhlandirmak, تفريح ا tèfrīh-et.

Lighter, *s.* مغونه màghūna, صلاپوريه sàlapùriya, طومباز tòmbàz.

Lighthouse, *s.* فنار fèner. [bèrk.

Lightning, *s.* شمشك shìmshek, برق

Lignum-vitæ, *s.* پلسنك اغاجى pèlèssènk-àghaji.

Like, *s.* اش èsh, شبه shìbh ; —, *a.* بكزر bèngzer, مشابه mùshābih, شبيه shèbīh ; —, *v.a.* سومك sèvmek, حظا hàzz-et, تلذذا tèlèzzuz-et,

خوشلنمق khòshlanmak ; —, *ad.* کبی ghìbi, وش vèsh.

Likelihood, *s.* احتمال ìhtimāl.

Likely, *a.* احتمال ìhtimāl, محتمل mùhtèmil, مأمول mè'mūl, ملحوظ mèlhūz ; کوزل ghyùzèl, یاقشقلو yàkishìkli, کوسترشلو ghyùsstèrishli, دلبر dìlbèr.

Liken, *v.a.* بکزتمك bèngzètmek, تشبیه‌ا tèshbīh-et.

Likeness, *s.* مشابهت mùshābéhèt ; رسم rèssm, تصویر tàssvīr.

Likewise, *ad.* هکذا hākézā, وکذا vè-kézā, کذلك kèzālik.

Lilac, *s.* لیلاك lèylāk ; —, *a.* مور mòr.

Lily, *s.* زنبق zànbàk ; — of the valley, اینجوچیچکی ìnji-chìchèghi.

Limb, *s.* عضو "ùzv (pl. اعضا à"zā) ; کنار kènār, محیط mùhīt.

Lime, *s.* کرج *or* کیرج kìrèj ; لیمون lìmòn ; — tree, فلامور fìlāmūr (ìkhlāmūr) ; bird —, — twig, اوکسه ùksé.

Limit, *s.* حد hàdd, پایان pàyān, اوج ùj, غایت ghāyet, نهایت nìhāyet ; حدود hùdūd, سرحد sèr-hàdd, سنور sìnir ; —, *v.a.* حدتعیین‌ا hàdd-tà"yīn-et ; حصرا hàssr-et, باغلامق bàghlamak.

Limp, *a.* کوشك ghèvshèk, یموشاق yìmushàk ; —, *v.n.* طوپاللامق tòpàllamak, اقصیمق àksimak.

Linden-tree, *s.* فلامور fìlāmūr (ìkhlāmūr).

Line, *s.* چیزی chìzi, خط khàtt ; سطر sàtr ; ایپ ìp, حلاط hàlat ; —, *v.a.* استارچکمك àsstar-chèkmek ; قاپلامق kàplamak.

Linen, *a.* کتان kèten ; *s.* کتان‌بزی kèten-bèzi ; بز bèz ; چماشیر chàmàshir ; body —, چماشیر chàmàshir ; table —, سفره‌بزلری sòfra-bèzléri, پیشکیرمیشکیر (pèshghir-mèshghir) ; bed —, چارشب‌مارشب (chàrshaf-màrshaf) ; — draper, بزجی bèzji.

Linger, *v.n.* کتمیوب‌وقت‌کچورمك ghìtméyup-wàkit-ghèchirmek ; اولوم‌درجه‌لرنده‌چوق‌وقت‌یاتمق ùlum-dèréjélerinda-chòk-wàkit-yàtmak.

Liniment, *s.* یاغ yàgh.

Lining, *s.* استار àsstar; قاپلامه kàplama.

Link, *s.* زنجیرحلقه‌سی zìnjir-hàlkassi ;

مشعله mèsh"àlé (màshala).

Linseed, s. كتان تخمی kèten-tòkhumu, بذرتخمی bèzir-tòkhumu ; — oil, بذریاغی bèzir-yàghi.

Lint, s. یارەبزی yàra-bèzi, مرهم‌بزی mèrhèm-bèzi; دیتلمش کتان dìtilmish-kèten.

Lintel, s. اوستاشیکی ùsst-èshighi.

Lion, s. ارسلان àrsslan (àsslan), شیر shīr, اسد èssed, غضنفر ghàzanfèr ; —ess, دیشی ارسلان dìshi-(àsslan).

Lip, s. دوداق dùdàk, شفه shèfé, لب lèb ; کنار kènar.

Liquid, a. سیال sèyyāl, مائع mā'i" ; —, s. سیاله sèyyālé, اقیجی نسنه àkiji-nèssné.

Liquidate, v.a. اودەمك ùdémek, قپاتمق kàpatmak, ایفا ifā-et, استیفا isstīfā-et.

Liquor, s. صو sù ; ایچقی ìchki ; in —, کیف kèyf, سرخوش sèrkhòsh.

List, s. دفتر dèfter, پوصله pùssla ; چوقەکناری (chòha) - kènàri ; یاتمه yàtma, اکریلك èghrilik ; lists, s. pl. میدان mèydān ; —, v.n. اسمك isstémek, جانی اسمك jāni-isstémek; قولاق ویرمك kùlàk-vèrmek, دکلەمك dìnglémek (dīnémek) ; یاتمق yàtmak, اکلمك èghilmek.

Listen, v.n. قولاق ویرمك kùlàk-vèrmek, دکلەمك dìnglémek (dīnémek).

Literal, a. لغوی lùghavī. [dà"wà.

Litigation, s. احتجاج ìhtijāj, دعوی

Litter, s. پسلك pìsslik ; دسکره dèsskéré, تختروان tàkhti-ràwān ; کوبره ghyùbré, صاپ sàp ; — down, v.a. التنەکوبرەسرمك àltina-ghyùbré-sèrmek (or صاپ sàp) ; — about, v.a. اتمق àtmak, دوکمك dùkmek.

Little, a. کچوك kùchuk, اوفاق ùfàk, صغیر sàghīr ; —, ad. از àz, ازبرشی àz-bìr-shèy, جزئیجه jùz'ija ; a —, s. براز bìr-àz, ازبرشی àz-bìr-shèy, ازبچوق‌برشی àz-bùchuk-bìr-shèy ; جزئی‌برشی jùz'i-bìr-shèy, — one, یاوری yàvri ; چوجق chòjuk ; — by —, ازرازر àzer-àzer, یواش یواش yāwàsh-yāwàsh, تدریجله tèdrījla, على التدریج "àlè-'t-tèdrīj, جستەجسته jèssté-jèssté.

Live, v.n. یشامق yàshamak, معمراو mù"àmmer-òl; کچنمك ghèchinmek, تعیش‌ا tà"àyyush-et, کفاف نفس‌ا kèfāfi-nèfss-et; بسلنمك bèsslènmek,

تغدی tàghàddī-et ; — upon, یمك yèmek, بسلنمك bèsslènmek ; کچنمك ghèchinmek.

Livelihood, *s.* کچنه‌جك ghèchinéjek, کفاف نفس kèfāfi-nèfss.

Lively, *a.* اوینیور òyniyor, اویناق òynàk ; شن شوخ shèn-shūkh ; مفرح mùfèrrih, طرب انکیز tàrab-ènghīz.

Liver, *s.* قره‌جکر kàra-jìgher, جکر jìgher.

Livid, *a.* مور mòr ; الاق بولاق àlak-bùlak.

Living, *s.* کچنه‌جك ghèchinéjek, کفاف نفس kèfāfi-nèfss ; صورت تعیش sūrèti-tà"àyyush ; یمك yèmèk, طعام tà"ām ; امامت ìmāmèt ; —, *a.* دیری dìri, صاغ sàgh, حیاتده hàyātda, برحیات bèr-hàyāt, حی hàyy, جانوار jānvār.

Lizard, *s.* کرتنکلر kèrtènkèler (kèrtènkèlé).

Load, *s.* یوك yùk, بار bār, حموله hàmūlé ; —, *v.a.* یوکلتمك yùklètmek ; طولدرمق dòldurmak.

Loadstone, *s.* مقناطیس mìknātīss (mìkhlàdiz-tàshi).

Loaf, *s.* صومون sòmun ; کله kèllé.

Loan, *s.* اودنج ùdunj, قرض kàrz, استقراض ìsstikrāz.

Loathe, *v.a.* ایکرنمك ìghrenmek, تکسنمك tìksinmek, استکراه‌ا ìsstikrāh-et, اکراه‌ا ìkrāh-et.

Lobster, *s.* استاقوز ìsstàkoz.

Local, *a.* یرلو yèrli, موقعی mèvki"ī ; جزئی jùz'ī, منحصر mùnhàssir.

Locality, *s.* یر yèr, محل màhàll, موقع mèvki", موضع mèvzi".

Lock, *s.* کلید kìlid ; چقماق chàkmak ; حوض hàwuz ; دمت dèmet ; —, *v.n.* کلیدلنمك kìlidlenmek, کتلنمك kìtlenmek ; —, *v.a.* کلیدلمك kìlidlémek, کتلمك kìtlémek ; — in, ایچرو کتلمك ìchèri-kìtlémek ; — out, طیشاری کتلمك dìshāri-kìtlémek ; — up, کتلمك kìtlémek, کتلیویرمك kìtléyivèrmek.

Locksmith, *s.* چلنکیر chìlinghir.

Locust, *s.* چکرکه chèkirghé ; کچی بوینوزی kèchi-bòynuzu.

Lodge, *s.* قپوجی اوطه‌سی kàpiji-òdassi, قپوجی اوی kàpiji-èvi ; باغ اوی bàgh-èvi ; —, *v.n.* اوطورمق òturmak, مسافراو mùssāfir-òl, مسافرة اوطورمق mùssāféréten-òturmak ; قالمق

kàlmak; —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak; اتمق àtmak; عرض ''àrz-et.

Lodger, *s.* كراجى kìrājì, مسافر mùssāfir.

Lodging, Lodgings, *s.* اوطه òda, قوناق kònak.

Loft, *s.* طوان اراسى tàwan-àrassi.

Lofty, *a.* يوكسك yùksèk, مرتفع mùrtèfi''.

Log, *s.* اوطون òdun; كتوك kyùtuk; پراكته pàrakèta; انساب ènsāb; log. sine, نسبت جيبيه nìssbèti-jèybìyyé; log. cosine, تمام نسبت جيبيه tàmāmi-nìssbèti-jèybìyyé; log. tangent, نسبت ظليه nìssbèti-zìllìyyé; &c. [انساب ènsāb.

Logarithm, *s.* لغارتمه lùghārìtma;

Logic, *s.* منطق màntik.

Logwood, *s.* بقام bàkkàm.

Loins, *s.* بل bèl, صلب sùlb.

Loiter, *v.n.* كزنمك ghèzinmek, طولاشمق dòlashmak, وقت كچورمك wàkit-ghèchirmek, وقت غائب ا wàkit-(kā'ib)-et. [اصسز ìsssiz.

Lonely, *a.* تنها tènhā; يالكز yàlingiz;

Long, *a.* اوزون ùzun, طويل tàwīl; —, *v.n.* اش يرمك àsh-yèrmek; — for, استمك ìsstémek, جانى استمك jāni-ìsstémek; ارامق àramak; — after, ارامق àramak, مشتاق او mùshtāk-òl, اشتياق ا ìshtìyāk-et.

Longer, *a.* دهااوزون dàhà-ùzun; —, *ad.* any —, no —, ارتق àrtik, زياده zìyādé; a little —, برازدها bìr-àz-dàhà.

Longitude, *s.* طول tūl, طول بلد tūli-bèled.

Look, *s.* باقش bàkish, نظر nàzar, لحظه làhza; بكز bèngz, چهره chèhré, سيما sīmā; قيافت kìyāfèt, صورت sūrèt, هيئت hèy'èt, قيلق kìlik; —, *v.n.* باقمق bàkmak, نظرا nàzar-et; سيرا sèyr-et, تماشا ا tàmāshā-et; كلمك ghèlmek, كورزه كورنمك ghyùzé-ghyùrunmek; — like, بكزمك bèngzémek; — about, باقنمق bàkinmak; ارامق àramak; — after, باقمق bàkmak, كوزتمك ghyùzetmek; ارامق àramak; — big, قورلق kùrulmak, قبادايلق ا kàba-dàylik-et; — down upon, يوقاريدن اشاغى باقمق yùkàridan-àshaghi-bàkmak; استحقارا ìsstìhkār-et, خوارباقمق khòr-bàkmak; — for, ارامق àramak; بكلمك bèklémek, منتظراو

mùntàzir - òl, مأمول mè'mūl-et; — into, تفتيش ا tèftīsh-et, تجسس ا tèjèsssuss - et; — on, باقمق bàkmak, سيرا sèyr-et; — out, ايوجه باقمق īyija-bàkmak, دقتا dìkkàt-et; — well, كوزل او ghyùzèl-òl, ياقشمق yàkishmak, جهرهسی ایواو chèhréssi-īyi-òl. ياراشمق yàrashmak; [mìr'àt.

Looking-glass, s. اينه āyiné, مرأت

Loom, s. بزدستكاهى bèz-dèsstghyāhi, دستكاه dèsstghyāh (tèzghyāh); —, v.n. خيال ميال كوزكمك khàyāl--màyāl-ghyùzukmek.

Loop, s. الك ìlmik; اليك ìlik.

Loophole, s. باجه bàja, ايدينلق باجهسى àydinlik - bàjassi; قاچامق kàchamak.

Loose, s. اطلاق عنان ìtlāki-"ìnān; —, a. كوشك ghèvshèk; چوزيلو chùzulu; صالالانيور sàllàniyor; مبهم mùbhèm; ربطسز ràbtsiz; رابطهسز rābitassiz, يرامز yàramàz, چابقين chàpkin; —, v.a. اچمق àchmak, چوزمك chùzmek; براقمق bràkmak; صاليويرمك sàlìvèrmek.

Loosen, v.a. كوشتمك ghèvshètmek; لينت ويرمك līnèt-vèrmek.

Looseness, s. كوشكلك ghèvsheklik; (of bowels) لينت līnèt; اسهال ìsshāl; (of morals) چاپقينلق chàpkinlik.

Lord, s. افندى èfèndi, بك bègh; the Lord God, رب العالمين ràbbu-'l--"ālémīn; the Lord of glory, رب العزت ràbbu - 'l - "ìzzèt; our Lord, افنديمز èfèndimiz; our Lord, ربمز تعالى ràbbimiz - tà"ālà; our Lord Jesus Christ, عيسى المسيح افنديمز حضرتلرى "Īssà-'l-Mèssīh-èfèndimiz-hàzrètléri, or ربمز تعالى عيسى المسيح حضرتلرى ràbbimiz-tà"ālà-"īssà-'l-mèssīh-hàzrètléri; our Lord and Saviour, ربمز وخلاصمز ràbbimiz-vè-khàllāssimiz; our sovereign Lord, پادشاهمز افنديمز pādishāhimiz - èfèndimiz; our Lord and Master, ولى نعمتمز افنديمز vèlī-nì"mètimiz-èfèndimiz.

Lose, v.a. غائب ا ghā'ib-et (kàybet), ضائع ا zā'i"-et, الدن قاچرمق èldan--kàchirmak, دن او dan - òl; — ground, يرغائب ا yèr-ghā'ib-et, كيرولمك ghèrilémek; — one's way,

يول غائب ا yòl-ghā'ib-et, يول شاشرمق yòl-shàshirmak.

Loss, *s.* ضرر zàrar, زيان zìyān; تلف tèlef; تلفيات tèlefìyyāt.

Lot, *s.* قسمت kìssmèt; lots, قرعه kùr"à; to draw lots, قرعه چكمك kùr"à-chèkmek.

Lotion, *s.* صو sù.

Lottery, *s.* پيانقو pìyànko.

Loud, *a.* پك pèk, پك سسلو pèk-sèssli, بلند bùlènd.

Louse, *s.* بت bìt, كهله kèhlé; —, *v.n.* بتلنمك bìtlenmek; —, *v.a.* كهلهلرينى قيرمق kèhlélérini-kìrmak.

Love, *s.* عشق "àshk, سوكى sèvghi; محبت màhàbbet; —, *v.a.* سومك sèvmek; عاشق او "āshìk-òl.

Love-apple, *s.* فرنك پاطليجانى fìrènk-pàtlìjāni; (green) قوانه kàwata.

Lovely, *a.* سوكيلو sèvghili, كوزل ghyùzèl, دلبر dìlbèr.

Lover, *s.* عاشق "āshìk; زنپاره (zàmpara); هوسلو hàvèssli; مراقلو mèrākli.

Low, *a.* اشاغى àshāghi; الچق àlchàk; باصق bàssìk; حقير hàkīr; دنى dènī, چاپقين chàpkin, نامرد nā-mèrd;

ياوش yāwàsh; پس pèss; —, *v.n.* اينك كبى سس ويرمك īnèk-ghìbi-sèss-vèrmek.

Lower, *a.* دها الچق dàhà-àlchàk; دها اشاغى dàhà-àshàghi; —, *v.a.* اندرمك èndirmek; اشاغيلتمق àshāghìlatmak; صارقتمق sàrkitmak; ماينه ا màyna-et; تنزيل ا tèrzīl-et, محقر ا mùhàkkàr-et; ضعيفلتمق zà"īflatmak; —, *v.n.* قرارمق kàrarmak.

Loyal, *a.* صادق sādìk, مطيع mùtī", منقاد mùnkād.

Luck, *s.* بخت bàkht, طالع tāli".

Lucky, *a.* بختلو bàkhtli.

Luggage, *s.* اشيا èshyā, پرتى pìrti, اثقال èsskāl, يوك yùk, صندق ماندق sàndìk-màndìk.

Lukewarm, *a.* ايليجق ìlijàk; اغر àghir, كوشك ghèvshèk, غيرتسز ghàyretsiz.

Lump, *s.* پارچه pàrcha, طوپ tòp; —, *v.a.* كوترى الق ghyùturu-àlmak; كوترى ويرمك ghyùturu-vèrmek; كوترى ياپمق ghyùturu-yàpmak; كوترى ياپدرمق ghyùturu-yàpdirmak.

Lunacy, *s.* دليلك dèlilik, جنت jìnnèt, جنون jùnūn.

Lunatic, *a.*& *s.* دلي dèli, مجنون mèjnūn.

Lungs, *s.pl.* جكر jìghèr, اق جكر àk-jìghèr.

Luscious, *a.* پك طاتلو pèk-tàtli.

Luserne, Lucerne, *s.* يونجه yònja.

Lust, *s.* شهوت shèhvèt; — after, *v.n.* شهوتلنمك shèhvètlenmek.

Lustre, *s.* پارلاقلق pàrlaklìk, رونق rèvnàk; اويزه āvīzé.

Lusty, *a.* دنج dìnj, قوتلو kùvvètli.

Luxuriant, *a.* قوتلو kùvvètli, بركتلو bèrékètli, چوق chòk, مبذول mèbzūl.

Luxurious, *a.* سلطنتلو, طنطنه‌لو sàltanàtli, tàntanali; اعلا à"là, نفيس nèfīss.

Luxury, *s.* سلطنت sàltanàt, طنطنه tàntana; سفاهت sèfāhàt; نفيس شي nèfīss-shèy.

Lying-in, *s.* چوجق طوغره جق وقت chòjuk-dòghurajak-wàkit; لوغوسه‌لق وقتى lòghussalìk-wàkti. [-kùlàk.

Lynx, *s.* وشق vàshak, قره‌قولاق kàra-

M.

Macaroni, *s.* مقارنه màkàrna.

Mace, *s.* طويوز tòpuz, بوزطغان bòzdaghàn; هندوستان جوزى قبوغى hìndusstān-jèvizi-kàbughu.

Machine, Machinery, *s.* چرخ chàrkh, ماكينه màkina, الت ālet, الات ālāt.

Mackerel, *s.* اسقومرى ùsskùmru.

Mad, *a.* دلي dèli, ديوانه dīwāné; مجنون mèjnūn, قاچق kàchìk, چلدرمش chìldirmish; to go —, *v.n.* چلدرمك chìldirmek, دلي اول dèli-òl, تجنن ات tèjènnun-et, جنت كتورمك jìnnèt-ghètirmek.

Madder, *s.* كوك بويا kyùk-bòya.

Mad-house, *s.* تيمارخانه tīmar-khāné, بيمارخانه bīmar-khāné.

Madness, *s.* دليلك dèlilik, جنت jìnnèt, جنون jùnūn.

Magazine, *s.* مغازه màghaza; انبار ànbār; مخزن màkhzèn; غزته ghàzèta; powder —, جبخانه jèb-khāné.

Maggot, *s.* قورت kùrt.

Magician, *s.* سحرباز sìhrbāz, سحار sàhhār.

Magic, *s.* سحر sìhr; — lantern, خيالجى فنارى khàyāljì-fènéri.

Magistrate, *s.* حاكم hākim, ضابط zābit, مأمور mè'mūr.

Magnanimity, *s.* علوجناب "ùlùvvi-jènāb, علوفطرت "ùlùvvi-fìtrèt.

Magnesia, *s.* كهرجلەقايمغى ghyùhèrchilé-kàymaghi.

Magnet, *s.* مقناطيس mìknātiss (mìkhlādiz).

Magnificence, *s.* سلطنت sàltanàt, طنطنه tàntana, دبدبه dèbdébé; فخامت fàkhāmèt.

Magnificent, *a.* پك كوزل pèk-ghyùzèl; سلطنتلو sàltanàtli; فخيم fàkhīm, فخامتلو fàkhāmètlù.

Magnify, *v.a.* بيوتمك bìyutmek; تحميدوتمجيدا tàhmīd-u-tèmjīd-et.

Magnifying-glass, *s.* پرتوسوز pèrtevsūz (pèrtevsiz).

Magnitude, *s.* بيوكلك bìyuklik, حجم hàjm; اهميت èhèmmìyyèt.

Magpie, *s.* صقصغان sàksaghàn.

Mahogany, *s.* ماغون اغاجى màghon-àghaji.

Mahometan, *a.* محمدى mùhàmmédī, اسلامى ìsslāmī; —, *s.* مسلم mùsslim, اهل اسلام èhli-ìsslām, مسلمان mùsslimān.

Mahometanism, *s.* اسلام ìsslām, دين اسلام dīni-ìsslām,

Maid, Maiden, *s.* قيز kìz, قيزاوغلان قيز kìz-ōghlan-kìz, باكره bākiré.

Maidenhead, *s.* قيزلق kìzlik, بكر bìkr.

Maidservant, *s.* (free) بسلمه bèsslémé; (slave) خلايق khàlāyik, جاريه jārìyyé.

Mail, *s.* پوسته pòssta; زره zìrh.

Maim, *v.a.* الني سقطا èlini-sàkat-et, قولني سقطا kòlunu-sàkat-et.

Main, *a.* بيوك bìyuk, انا àna, اصل àssl; —, *s.* دكز dèngiz; قوت kùvvèt; with all his might and main, وارقوتيله vār-kùvvètīla; —land, اصل قره àssl-kàra; —mast, اورطەديرك òrta-dìrèk, غراندى ديركى ghràndi-dìrèghī; — sail, غراندى ghràndi; — topsail, غابيه غراندى ghàbiya-ghràndi.

Maintain, *v.a.* بسلمك bèsslémek; ارقه اول àrka-ōl, طوتمق tùtmak; ادعا ìddi"ā-et; ابقا ìbkā-et; صيانت sìyānèt-et, وقايه vìkāyé-et.

Maintenance, *s.* كچنەجك ghèchinéjek, تعيش tà"àyyush, نفقه nàfaka, كفاف نفس kèfāfi-nèfss; ابقا ìbkā; صيانت sìyānèt, وقايه vìkāyé.

Majesty, *s.* شوكت shèvkèt, مهابت màhābèt; His Majesty (the Sultan), شوكتلوافنديمز shèvkètli-

èfèndimiz; His (or Her) Majesty the King, حشمتلوقرال جنابلری, hàshmètli-kìràl-jènāblèri (or قرالیچه kìrālìcha, the Queen, or ایمپراطور ìmpérātòr, the Emperor, &c.)

Major, *a.* اکثری èksérī; اعظم à"zàm, اکبر èkbèr; کلی kyùllī; بالغ bāligh; —, *s.* بیکباشی bìng-bàshi; drum —, طامبورماژور, tàmbur-màzhòr.

Majority, *s.* اکثریت èksèrìyyèt; بلوغ bùlūgh, سن بلوغ sìnni-bùlūgh; بیکباشیلك bìng-bàshìlìk.

Make, *s.* بچم bìchim, صورت sūrèt, هیئت hèy'èt, یاپلش yàpìlish; اعمالیه ì"mālìyyé; —, *v.a.* یاپمق yàpmak, اعمال ا ì"māl-et; وجوده کتورمك vùjūda-ghètirmek; یراتمق yèràtmak, خلق ا khàlk-et; قیلمق kìlmak; ایلمك èylémek, ایتمك ètmek; — a fool of, الداتمق àldatmak, کپازه ا képāzé-et, مسخره یه چویرمك màsskharaya-chèvirmek; — a mistake, یاکلمق yàngìlmak, سهوا sèhv-et, خطا ا khàtā-et, یاکلشلق ا yàngìlishlìk-et; — angry, دارلتمق dàrìltmak, قیزدرمق kìzdìrmak, کوجندرمك ghyùjèndirmek; — a pen, قلم یونتمق kàlem-yòntmak, (a new pen) قلم اچمق kàlem-àchmak; — at, صالدرمق sàldìrmak, هجوم ا hùjūm-et; — away with, اوچرمق ùchurmak, تلف ا tèlef-et; — for, یول طوتمق yòl-tùtmak; — good, یرینه کتورمك yèrina-ghètirmek; — haste, چابك اول chàbìk-òl, عجله ا àjélé-et; — land, دکزده قره کورنمك dèngizda-kàra-ghyùrunmek; — many words, اوزاتمق ùzàtmak, چوق سویلمك chòk-sùwèylémek; — off, کتمك ghitmek, صاوشمق sàwushmak; — off with, الق àlmak; چالمق chàlmak; — one of a company, رفاقت ا rèfākàt-et داخل اول dākhil-òl; — one's escape, قاچمق kàchmak; قورتلمق kùrtūlmak; — out, چیقارمق chìkàrmak, اوقومق òkumak; اثبات ا ìssbāt-et; حساب ا hìssāb-et; — over, دورا dèvr-et; حواله ا hàwālé-et; — towards, یول طوتمق yòl-tùtmak; — up, طوپلامق tòplamak; تکمیل ا —

tèkmīl-et, تماما tāmām-et; — up to, يانـنـه وارمـق yànina-vàrmak; — it up, بـارشـمـق bàrishmak; — it up to, تضمينا tàzmīn-et, تماملمق tàmāmlamak; — use of, قوللانمق kùllànmak, استـعـمـالا ìsstì''māl-et.

Malady, s. درد dèrd, علت ''ìllèt.

Male, a. & s. اركك èrkek, نر nèr, ذكر zèker (pl. ذكور zùkyūr).

Malefactor, s. صاحب جنحه sāhib-jùnhà, مجرم mùjrim.

Malevolence, s. عداوت ''àdāvèt, عدوان ''ùdvān, حقد hìkd, بغض bùghz.

Malice, s. سوءقصد sù'i-kàssd, سوءنيت sù'i-nìyyèt, كوتيلك kyùtulik.

Mallet, s. طوقمق tòkmàk.

Mallows, s. ابه كومجى èbé-ghyùmèji.

Mamma, s. انا àna, نينه nìné, والده vālidé.

Man, s. ادم ādem (àdam), انسان ìnsān, مرد mèrd, مردم mèrdum; — of war, جنك كميسى jènk-ghèmissi, قاليون kàlyòn, — of war's man, قاليونجى نفرى kàlyònji-nèféri; —, v.a. ادم ايـله دوناتمق àdam-ila-dònatmak, ادم قومق àdam-kòmak; دوناتمق dònatmak, باشنه وارمق bàshina-vàrmak.

Manage, v.n. اويدرمق ùydurmak; ايدنمك ìèdinmek; كچنمك ghèchinmek; —, v.a. قوللانمق kùllànmak; ضبطا zàbt-et; ادارا ìdārè-et; اويدرمق ùydurmak, يابمق yàpmak, كورمك ghyùrmek.

Mandate, s. اراده ìrādé, فرمان fèrmān, حكم hùkm, امر èmr.

Mane, s. يله yèlé.

Mange, s. اويوز ùyuz.

Manger, s. يملك yèmlik.

Mangle, s. جندره jèndéré; —, v.a. يرتمق yìrtmak, پارهلمك pārélémek; جنـدره دن چـورمـك jèndérédan-ghèchirmek.

Manhood, s. ادملق àdamlìk.

Maniac, s. دلى dèli, چلغين chìlghin, ديوانه dīwāné, مجنون mèjnūn.

Manifest, s. كمينك حجتى ghèmining-hùjjèti; —, a. اشكار āshìkyār, بديهى bèdīhī, ظاهر zāhir, بديدار bèdīdār, هويدا hùwèydā; —, v.a. كوسترمك ghyùsstermek, اظهارا ìzhār-et.

Manifesto, *s.* بياننامه bèyān-nāmé, اعلاننامه ì"lān-nāmé.

Mankind, *s.* بنی‌ادم bèni-ādem, نوع‌بنی‌بشر nèv"i-bèni-bèsher, ناس nāss. [ادم àdam.

Manly, *a.* مرد mèrd, مردانه mèrdāné,

Manna, *s.* قدرت‌حلواسی kùdrèt-hèlwāssi.

Manner, *s.* طرز tàrz, درلو dùrlu (tùrlu), وجه vèjh; manners, *s. pl.* اطوار àtwār; اخلاق àkhlāk; اداب ādāb.

Manœuvre, *s.* طولاب dòlab, اویون òyun; مانوره mànèvra; —, *v.n.* طولاب‌چویرمك dòlab-chèvirmek, اویون‌چیقارمق òyun-chìkàrmak; مانوره‌چویرمك mànèvra-chèvirmek.

Mansion, *s.* قوناق kònak.

Manufacture, *s.* فابریقه fàbrika, كارخانه kyār-khāné; عمل māl, (*pl.*) اعمالات ì"mālāt, مصنوعات màssnū"āt; اعمال ì"māl; —, *v.a.* یاپمق yàpmak, اعمال‌ا ì"māl-et.

Manure, *s.* كوبره ghyùbré; —, *v.a.* كوبره‌ویرمك ghyùbré-vèrmek.

Manuscript, *a.* الیازیسی èl-yàzissi; —, *s.* الیازیسی‌كتاب èl-yàzissi-kìtāb.

Many, *a.* چوق chòk, وافر wāfir; a great —, چوق chòk, برچوق bìr-chòk; — a, نیجه nìjé.

Map, *s.* خریطه khàrīta.

Marauder, *s.* یغماجی yàghmaji.

Marble, *s.* مرمر mèrmer.

March, *s.* مارت màrt; مارش màrsh; عسكریوروسی "àsskèr-yùruméssi; یول yòl; —, *v.n.* یورومك or یوریمك yùrumek; —, *v.a.* یوروتمك yùrutmek; سوق‌ا sèvk-et, كوترمك ghyùturmek; —, *int.* ارش àrsh; — in, كیرمك ghìrmek; — off, كتمك ghìtmek; كوترمك ghyùturmek; — on, ایلروكتمك ìléri-ghìtmek; — out, چیقمق chìkmak.

Mare, *s.* قسراق kìssràk.

Margin, *s.* كنار kènār; فضله fàzla; marginal note, كنار kènār, حاشیه hāshìyyé.

Marigold, *s.* نركس nèrghiss.

Marine, *a.* بحری bàhri, بحریه bàhrìyyé; —, *s.* كافهٔ‌تجملات‌بحریه kyāffé'i-tèjèmmulāti - bàhrìyyé; بحریه‌تفنكجیسی bàhrìyyé-tùfènkjissi; بوش‌پوتقال bòsh-pùtkal.

Maritime, *a.* بحری bàhri; ساحلی sāhilī.

Mark, *s.* چیزی chìzi, اشارت ìshāret, نشان nìshān ; اثر èsser ; تمغا (dàmgha) ; شخص shàkhss ; نشان nìshān, هدف hèdef ; —, *v.n.* یازمق yàzmak, چیزمك chìzmek ; دقت ا dìkkàt-et ; —, *v.a.* اشارت قومق ìshāret-kòmak, نشان قومق nìshān-kòmak ; تمغا اورمق dàmgha-wùrmak ; داغلامق dàghlamak ; اثر براقمق èsser-bràkmak ; دقت ا dìkkàt-et ; of —, معتبر mù''tébèr, بللو باشلو bèlli-bàshlì, متعارف mùta''ārif, معلوم mà''lūm.

Marquee, *s.* ایکی دیرکلو چادر ìki-dìrèkli-chàdir. [چارشی chàrshi.

Market, *s.* بازار pàzàr ; چارسو chàrsū,

Marking-iron, *s.* داغ dàgh.

Marquess, Marquis, *s.* رتبهٔ ثالثه بکی rùtbé'i-sālissé-bèghi.

Marriage, *s.* نکاح nìkyāh, اولنش èvlènish, تزوج tèzèvvuj, ازدواج ìzdiwāj. [کلینلك ghèlinlik.

Marriageable, *a.* اورهجك èvéréjek ;

Married, *a.* اولو èvli, متأهل mùté'èhhil; قوجده kòjada, منکوحه mènkyūha.

Marrow, *s.* الك ìlik, مغز màghz.

Marry, *v.n.* اولنمك èvlenmek, تاری‌الق kàri-àlmak, تأهل ا tè'èhhul-et ; قوجه‌یه وارمق kòjaya-vàrmak ; —, *v.a.* الق àlmak, تزوج ا tèzèvvuj-et ; اولندرمك èvlèndirmek, تزوج ا tèzvìj-et ; قوجه‌یه‌ویرمك kòjaya-vèrmek ; عقد ا ''àkd-et, نکاح ا nìkyāh-et.

Marsh, *s.* بطاق bàtàk, بطاقلق bàtaklìk.

Marshal, *s.* چاوش chàwush ; earl —, lord —, چاوش باشی chàwush-bàshi ; field —, سردار پایه‌لوسی sèrdār-pàyélissi ; —, *v.a.* ترتیب ا tèrtīb-et.

Mart, *s.* بدستان bèdisstèn, بزستان bèzisstèn, بزازستان bèzzāzisstān ; قپان kàpan ; چارشی chàrshi.

Marten-sable, *s.* سمور (sàmūr).

Martial, *a.* حربی hàrbī ; عسکری ''àsskérī ; court —, دیوان حرب dīwāni-hàrb.

Martyr, *s.* شهید shèhīd.

Martyrdom, *s.* شهادت shàhādèt, شهیدلك shèhīdlik. [غریب ghàrīb.

Marvellous, *a.* عجیب ''àjīb(''àjā'ib),

Masculine, *a.* مذکر mùzèkker.

Mason, *s.* طاشجی tàshji ; دیوارجی dìwàrji.

Masonry, *s.* طاش‌دیوار tàsh-dìwàr; طاشجیلق tàshjilik; دیوارجیلق dìwàrjilik.

Mass, *s.* حجم hàjm, جرم jùrm; یغین yìghin; طوپ tòp, کومه kyùmé; طابور tàbur, فوج fèvj; قتولیکلرك‌بادراقی kàtoliklérin*g*-bàdaràki; —, *v.a.* طوپا tòp-et; یغمق yìghmak.

Massacre, *s.* قتل‌عام kàtli-"ãmm; —, *v.a.* قیرمق kìrmak, قتل‌ا kàtl-et, اولدرمك ùldurmek, پارهلامق (pàralamak).

Massive, *a.* متین mètīn, قونت kùnt, اغر àghir, قالین kàlìn.

Mast, *s.* دیرك dìrèk, ستون sùtūn, عمود "àmūd; کولکن‌اغاجنك‌یمشی ghyùlghèn-àghajining-yèmishi; top —, غابیه‌چبوغی ghàbiya-chìbùghu; top-gallant —, بابافنغوچبوغی bābafingo-chìbùghu.

Master, *s.* افندی èfèndi; اغا àgha; استاد ùsstād (ùssta); خوجه khòja; معلم mù"àllim; ضابط zābit; غالب ghālib; کمی‌رئیسی ghèmi-rè'issi, قپودان kàpudān (kàptan); —, *v.a.* حقندن‌کلمك hàkkindan-ghèlmek, غالب‌او ghālib-òl; — hand, استادالی ùsstād-èli; — key, تام‌اناختار tàmm-ànakhtàr.

Masterpiece, *s.* استادایشی ùsstād-ìshi.

Mastic, *s.* مصطقی màsstaki, ساقز sàkiz; معجون mà"jūn.

Mat, *s.* حصیر hàssir; — *v.n.* بربرینه‌یاپشمق bìr-bìrina-yàpishmak, کچه‌لنمك kèchélènmek.

Match, *s.* کبریت kibrit; اش èsh, عین "àyn, مثل mìssl; کفو kyùfv, اقران àkrān, ارقداش àrkadash, باش bàsh, بر bìr, برابر bèrābèr, مساوی mùssāvi; چیقشور chìkishir, چیقشه‌جق chìkishajak, حقندن‌کلور hàkkindan-ghèlir; التده‌قالمز àltda-kàlmàz, اشاغی‌قالمز àshàghi-kàlmàz; تزوج tèzèvvuj; —, *v.n.* براو bìr-òl; برابرکتمك bèrābèr-ghìtmek, اش‌او èsh-òl; —, *v.a.* اش‌بولمق èsh-bùlmak; اش‌ارامق èsh-àramak; اشی‌یوق‌دیوادعا èshi-yòk-dèyu-ìddi"ā-et, اشی‌یوق‌دیومیداندقومق èshi-yòk-dèyu-mèydāna-kòmak.

Mate, *s.* ارقداش àrkadash; اش èsh; یماق yàmak; ملازم mùlāzim; یازیجی yàziji; شاهمات shāhmāt; مات màt.

Material, *a.* هیولانی, جسمانی jìssmānī, hèyyūlānī; خیلی khàyl*i*, كلّی k*y*ùllī, عظیم "àzīm, چوق chòk; —, *s.* kùmàsh; کرسته kèresstė́, خرج khàrj; —s, *s. pl.* لوازمات lèwāz*i*māt; (old) انقاض ènkāz.

Maternal, *a.* مادرانه mādérānė́; اناطرفندن *à*na-tàraf*i*nd*a*n.

Mathematician, *s.* مهندس mùhèndiss, اهل هندسه èhli-hèndéssė́.

Mathematics, *s. pl.* هندسه hèndéssė́; علوم ریاضیه "ùlūmi-rìyāzìyyė́.

Matrimony, *s.* ازدواج ìzdivāj, تزوج tèzèvvuj; نکاح nìk*y*āh.

Matron, *s.* ثیبه sèyyibė́, ثیب sèyyib, قاری kàr*i*; کتخداقدین (k*y*āy*a*)-‑kàd*i*n.

Matter, *s.* هیولا hèyyùlā; جسم jìssm; ماده māddė́ (m*à*ddė́); خصوص khùssūss, کیفیت kèyfìyyèt, امر èmr (pl. امور ùmūr), ایش ìsh, مصلحت mìsslāhat; جراحت jèrāh*à*t, ایرك ìrin*g*; چپاق ch*à*p*à*k; ضرر z*à*rar, بأس bè'ss; —, *v.n.* ضرری او z*à*rar*i*-òl; no —! ضرریوق z*à*rar-‑yòk, بأس یوق bè'ss-yòk; that does not —, ضرری یوق z*à*rar*i*-yòk; what is the —? ندوار nè-vàr, مصلحت ندایمش mìsslah*a*t-nè-imish (*or* در dir).

Mattock, *s.* قازمه kàzm*a*.

Mattress, *s.* مندر mìndèr; شلته shìltė́.

Mature, *a.* اولمش òlmush, یتمش yètmish, یتشمش yètishmish, یرشمش yèrishmish, کمالدوارمش kèmāl*a*-‑vàrm*i*sh, کمال بولمش kèmāl-‑bùlmush, قوام بولمش kìwām-‑bùlmush, قرارینی بولمش kàrār*i*n*i*-‑bùlmush; پشمش pìshmish; —, *v.n.* اولمق òlm*a*k, کمالدوارمق kèmāl*a*-vàrm*a*k; —, *v.a.* قرارلاشدرمق kàrārl*a*shd*i*rm*a*k, تکمیل tèkmīl-et, قوامه کتورمك kìwām*a*-ghètirmek.

Maturity, *s.* قوام kìwām, قرار kàrār; بلوغ bùlūgh; کمال kèmāl; انقضا ìnk*i*zā.

Maxim, *s.* قاعده kā"idė́, قانون kānūn; ضرب مثل zàrb*i*-mèssèl, موضوع mèvzū". [See Grammar.

May, *s.* مایس māy*i*ss; —, *v. aux.*

Mayor, *s.* عیان باشی "àyān-bàsh*i*.

Me, *p.* بنی bèni; بکا bàn*g*a.

Meadow, *s.* چایر chàyr.

Meal, *s.* اون ūn, دقيق dàkīk; يمك yèmèk, طعام tà"ām, اوين *or* اويون ùyun, *or* اوكون ùghun.

Mean, *a.* وسطى vàssàtī, اورته òrta; الچق àlchàk, دنى dènī; خسيس khàssīss, طمعكار tàmà"kyār; لايقسز lāyīksiz, فنا fènā; —, *s.* وسط vàssàt, اورته òrta; —, *v.a.* ديمك اسمتك dèmek-ìsstémek; ديمك dèmek, معناسى اولق mà"nàssi-òl; مراد ايتمك mùrād-et, تصميم ا tàssmīm-et, قورمق kùrmak, نيت ا nìyyèt-et.

Meaning, *s.* معنا mà"nà; مراد mùrād.

Means, *s.* واسطه vāssita, وساطت vàssātàt; اقتدار ìktidār, قدرت kùdrèt; پاره (pàra), اقچه àkcha.

Meantime, Meanwhile, *ad.* اول ارالق (ò)-àralik; ديرايكن dèr-ikèn.

Measles, *s.pl.* قزامق *or* قزاموق kìzāmuk.

Measure, *s.* اولچى ùlchu; اولچك ùlchek; ارشون àrshin, انداز ه èndāzé, ذراع zìrā"; تدبير tèdbīr; (of poetry) وزن vèzn; —, *v.n.* گلمك ghèlmek, ايتمك ètmek; —, *v.a.* اولچمك ùlchmek, اولچيسنى المق ùlchussunu-àlmak.

Meat, *s.* ات èt, لحم làhm, گوشت ghyòsht; يمك yèmèk, طعام tà"ām.

Mechanic, *s.* اهل حرفت èhli-hìrfèt, اهل صنعت èhli-sàn"àt.

Mechanics, *s. pl.* علم جراثقال "ìlmi-jèrri-èsskāl.

Mechanism, *s.* چرخ chàrkh, چرخلر chàrkhlar, الات ālāt, معرفت mà"rifèt.

Medal, *s.* نشان nìshān; سكه sìkké.

Meddle, *v.n.* قارشمق kàrishmak, مداخله ا mùdākhala-et.

Mediate, *v.n.* قارشمق kàrishmak, ارايه كيرمك àraya-ghìrmek, توسط ا tàwàsssut-et.

Mediation, *s.* توسط tàwàsssut.

Mediator, *s.* متوسط mùtawàsssit, واسطه wāssita.

Medical, *a.* طبى tìbbī; — attendant, حكيم hèkim, طبيب tàbīb; — attendance, حكيملك خدمتى hèkimlik-khìdméti, حكيمك باقمسى hèkiming-bàkmassi.

Medicine, *s.* علاج "ìlāj, دوا dèwā.

Meditate. *v.n.* دوشنمك dùshunmek, طاشنمق tàshìnmak, مطالعه ا mùtāla"à-et; مراقبه ا mùrākaba-et.

Medium, *s.* واسطه wāssita.

Medlar, *s.* موشمله mùshmul*a*.

Meet, *a.* مناسب mùnāssib, لايق lāy*i*k, جسبان jùssbān ; —, *v.n.* قاوشمق kàwushm*a*k, تلاقى ايتمك tèlāki-et; طوپلانمق tòpl*a*nm*a*k, جمع اولمق jèm"-òl, بر آرايه كلمك bìr-*à*ray*a*-ghèlmek ; —, *v.a.* راست كلمك ràsst-ghèlmek, ملاقات ايتمك mùlākāt-et ; — one another, بولشمق bùlushm*a*k.

Meeting, *s.* ملاقات mùlākāt ; مجلس mèjliss, جمعيت jèm"iyyèt ; جماعت jèmā"*à*t ; ملتقى mùlt*a*k*à* ; — house, مسجد mèssjid, جامع jāmi", معبد mà"bèd.

Melancholy, *s.* غم ghàmm, كدر kèder ; قره سودا kàr*a*-sévdā ; —, *a.* مغموم màghmūm, مكدر mùkèdder; صيقنديلى sìk*i*ndìl*i* ; فنا fèn*a*.

Melon, *s.* (water) قاربوز kàrpuz ; (musk) قاون kàwun.

Melt, *v.n.* اريمك èrimek ; —, *v.a.* ارتمك èritmek, اذابه ايتمك ìzābé-et.

Member, *s.* عضو "ùzv (pl. اعضا à"zā).

Membrāne, *s.* زار zār, دريجك dèrijik.

Memoir, *s.* تذكره tèzkéré ; لائحه lā'iha.

Memorandum-book, *s.* مجمعه دفترى mèjm*a*"a, احمق دفترى àhm*à*k-dèftéri.

Memorial, *s.* عرضحال "àrz*i*hāl, عريضه "*à*rīz*a* ; بركذار bèrgh*y*ùzār; اثر èsser.

Memory, *s.* قوت حافظه kùvvèti-hāf*i*z*a* ; ذهن zìhn, عقل "àkl, خاطر khāt*i*r ; in — of, نامنه nām*i*n*a*, نامنى ابقا نيتيله nām*i*n*i* - ìbkā - nìyyètìl*a* ; within the — of, عقلنه كلمك اوزره "àkl*i*n*a*-ghèlmek-ùzéré, وقتنده wàktind*a*.

Menace, *s.* قورقو kòrku, قولاّ اخافه kàvl*a*n-ìkhāfé, فعلاّ اخافه fì"l*a*n-ìkhāfé ; —, *v.a.* قورقتمق kòrkutm*a*k ; اخافه ايتمك ìkhāfé-et ; لسان حال ايله اخافه ايتمك lìssān*i*-hāl-ìl*a*-ìkhāfé-et.

Mend, *v.n.* ايو اولمق īyi-òl, ايولشمك īyileshmek, ايولكه يوز طوتمق īyilig*ha*-yùz-tùtm*a*k ; اصلاح اولنمق ìsslāh-òlunm*a*k ; —, *v.a.* اصلاح ايتمك ìsslāh-et ; تعمير ايتمك tà"mīr-et, ترميم ايتمك tèrmīm-et.

Menses, *s. pl.* عادت "ādet, اى باشى ày-bàsh*i*, حيض hàyz. [-mèssāh*a*.

Mensuration, *s.* علم مساحه "ìlmi-

Mental, *a.* ذهنى zìhnī, عقلى "àklī.

Mention, *s.* ذکر zìkr, لقردی làk*i*rd*i*; —, make — of, *v.a.* اکمق àn*g*mak, اغزهالمق àg*hza*-àlmak, ذکرا zìkr-et, قالهالمق kāl*a*-àlmak, لقردیسنی ا làk*i*rd*i*ss*i*n*i*-et.

Mercantile, *a.* تجـــاری tùjjārī, تجارهمتعلق tùjjār*a*-mùt*a*"àllik, تجارتهمتعلق tìjārèt*a*-mùt*a*"àllik.

Merchandize, *s.* مال māl (pl. اموال èmwāl), متعه màt"à (pl. امتعه èmt*a*"à.

Merchant, *s.* بازرکان bàzirgh*y*ān (bèzirghèn), تاجر tājir (pl. تجار tùjjār, generally used as a singular).

Merchantman, *s.* تجارکمیسی tùjjār-ghèmissi, بازرکانتکنهسی bàzirgh*y*ān-tèknéssi.

Merciful, *a.* مرحمتلو mèrhàmetli, رأفتلو rè'fètli, شفقتلو shèf*a*kàtl*i*; the Merciful (God) رحمن Ràhmān; the Most Merciful (God) رحیم Rahīm.

Mercury, *s*, (metal) جیوه jìw*a*, زیبق zīb*à*k; (planet) عطارد "ùtārid.

Mercy, *s.* مرحمت mèrhàmet, شفقت shèf*a*kàt, رأفت rè'fèt; (of God to the blessed) رحمت ràhmèt.

Mere, *a.* قورو kùru, ساده sādé, صالت sàlt, یالکز yàln*g*iz.

Meridian, *s.* دائرهٔنصفنهار dā'iré'i-nìssfi-nìhār; — altitude, غایتارتفاع ghāyéti-ìrtifā".

Meridional, *a.* جنوبی jènūbī.

Merit, *s.* استحقاق ìsstihkāk, لیاقت lìyākàt, اهلیت èhlìyyèt; هنر hùner, کمال kèmāl, فضیلت fàzīlèt; —, *v.a.* سزااو مستحقاو mùsst*a*hàkk-òl, sèzā-òl, شایستهاو shāyèssté-òl, شایاناو shāyān-òl, جسباناو jùssbān-òl; قزانمق kàzanm*a*k, تحصیل ا tàhsīl-et.

Merry, *a.* شن shèn, فراح fèrāh, کیف kèyf, کیفلو kèyfli.

Mesh, *s.* کوز ghy*ù*z.

Message, *s.* خبر khàber, پیام pèyām; سپارش sìpārish, امر èmr.

Messenger, *s.* ادم àdam; پیغامبر pèyāmbèr, پیامرس pèyāmrèss; تاتار tātār, اولاق ùlàk; قاصد kāssid, ساعی sā"ī.

Messiah, *s.* حضرتمسیح Hàzrèti-Mèssīh.

Metal, *s.* معدن mà"dèn.

Metaphysics, *a.* علمحکمت "ìlmi-hìkmèt.

Method, *s.* یول yòl, اصول ùssūl, ترتیب tèrtīb, تقریب tàkrīb.

Metropolis, *s.* پایتخت pāyi-tàkht, مرکزحکومت mèrkèzi-hùkyūmèt.

Mettlesome, *a.* اویناق òynàk ; یکیت yìghit, جسور jèssūr.

Microscope, *s.* خردبین khùrdabīn.

Mid, *a.* یاری yāri, اورته òrta ; —, Middy, Midshipman, *s.* بحریه ملازملغی طالبی bàhrìyyé-mùlāzimlighi-tālibi.

Midday, *s.* کوندزاورته سی ghyùnduz-òrtassi, نصف نهار nìssfi-nìhār.

Middle, *s.* اورته òrta, اورته یری òrta-yèri, وسط vàssat ; بل bèl, میان mèyān.

Middling, *a.* اورته òrta ; شویله بویله shùylé-bùylé, نه پك ایونه پك فنا nè-pèk-ïyi-nè-pèk-fèna.

Midst, *s.* اورته òrta, وسط vàssat ; ارا àra, میانه mèyānè, مابین mābèyn.

Midwife, *s.* ابه èbé.

Mien, *s.* چهره chèhrè, قیافت kìyāfèt, سیما sīmā.

Might, *s.* قوت kùvvèt, قدرت kùdrèt, اقتدار ìktidār, مکنت mìknèt, زور zòr ; —, *v. aux.* See Grammar.

Mighty, *a.* قدرتلو kùdrètli, مکنتلو mìknètli, صاحب اقتدار sāhib-ìktidār; بیوك bùyuk, کلیتلو kyùllìyyètli, کلی kyùllī. [-chìchèghi.

Mignonette, *s.* محبت چیچکی màhàbbèt-

Mild, *a.* یواش yàwàsh, ملایم mùlàyim, طاتلو tàtli.

Mildew, *s.* کف *or* کوف kyùf.

Mile, *s.* میل mìl. [" àsskérī.

Military, *a.* حربه hàrbī, عسکری

Militia, *s.* ردیف عسکری rèdīf-"àsskéri.

Milk, *s.* سوت sùt.

Mill, *s.* دکرمن dèghirmèn ; rolling —, حادّه hāddé ; hand —, ال دکرمنی èl-dèghirméni.

Miller, *s.* دکرمنجی dèghirmènji.

Millet, *s.* داری dàri.

Mimick, *s.* مقلد mùkàllid ; —, *a.* تقلید tàklīd, بکزتمه bèngzètma, یاپمه yàpma ; —, *v.a.* تقلیدا tàklīd-et.

Mince, *s.* قیمه kìyma ; —, *v.a.* قیمق kìymak ; — meat, قیمه kìyma ; it won't do to mince matters, نزاکت وقتی دکل nèzākèt-wàkti-dìghil.

Mind, *s.* عقل "àkl, ذهن zìhn ; افکار èfkyār ; رغبت ràghbèt, هوس

hàvess, استك ìsstek ; —, *v.n.* قيدا kàyd-et, وظيفه ايدنمك wÀzīfé-èdinmek ; —,*v.a.* باقمق bÀkmak, كوزتمك ghyùzètmek, دقتا dìkkàt-èt ; دكلەمك dìnglémek (dīnémek); I have a — to . . . , عقلمه كليور "Àklima-ghèliyor, همان ايدهجكم كليور hèmen-èdéjéghim-ghèliyor ; I don't mind that, اوراسى وظيفه مده دكل òrassi-wÀzīf èmda-dìghil ; all of one mind, هپ برافكارده hèp-bìr-èfkyārda ; to bear in —, عقلده طوتمق "Àklda-tùtmak, عقلده صقلامق "Àklda-sàklamak, اونوتمامق ùnùtmamak.

Mindful, *a.* آكاه āghyāh, خبردار khÀberdār, انتباه اوزره ìntibāh-ùzéré; to be —, باقمق bÀkmak دقتا dìkkàt-et ; اونوتمامق ùnùtmamak ; غافل اولمامق ghāfil-òlmamak.

Mine, *p.* بنم bènim ; بنمكى bènimki, بنمكيلر bènimkilar ; —, *s.* معدن mà"den ; لغم làghim ; —, *v.a.* لغملق làghimlamak.

Miner, *s.* معدنجى mà"denji ; لغمجى làghimji.

Mineral, *a.* معدنى mà"denī ; —, *s.* معدن mà"den, طاش tàsh, فلز fìlìzz.

Mingle, *v.n.* قارشمق kÀrishmak ; اختلاطا ìkhtilāt-et ; —, *v.a.* قاتمق kÀtmak, قارشدرمق kÀrishdirmak, خلطا khÀlt-et, مزجا mèzj-et.

Minister, *s.* خدمتكار khìdmetkyār (hìz-), خادم khādim, عبد "àbd, نوكر nùker ; (of state) وكلادن برى vùkélādan-bìri, ناظر nāzir, وكيل vèkīl ; (foreign —) ايلچى èlchi, سفير sèfīr ; (of religion) پاپاس pÀpass, امام ìmām, خخام khÀkhām; —, *v.n.* خدمتا khìdmet-et ; حوائجنى ويرمك bÀkmak ; باقمق hàwā'ijini-vèrmek.

Ministry, *s.* خدمت khìdmet, عبوديت "ùbūdìyyèt ; وكالت vèkyālèt, نظارت nÀzārèt ; وكلاطاقمى vùkélā-tàkimi ; پاپاسلق pÀpasslìk, امامت ìmāmèt, خخاملق khÀkhāmlìk.

Minor, *s.* جوجق chòjuk, صبى sÀbī, طفل tìfl ;—,*a.* جزئى jùz'ī, ادنى àdnà.

Minority, *s.* جوجقلق chòjukluk, صباوت sÀbāvèt, طفوليت tùfūlìyyèt ; ازلق Àzlìk.

Mint, *s.* (herb), and peppermint, نعنه *or* نعنا *or* نعنع *or* نعناع (nānè);

Digitized by Google

(for coining) ضربخانه zàrb-khānẽ.
Minute, *s.* دقیقه dàkīka; (paper) مضبطه màzbata; —, *a.* دقیق dàkīk, اوفاق ùfàk, انجه ìnja; — down, *v.a.* ضبط zàbt-et, یازمق yàzmak.
Miracle, *s.* معجزه mù"jizẽ; كرامت kèrāmèt; خارق العاده khāriku-'l-"ādẽ.
Mire, *s.* چامور chàmur; mired, *a.* چاموره باتمش chàmura-bàtmish.
Mirror, *s.* آینه āyinẽ, جام jām.
Mirth, *s.* كیف kèyf, فراح fèrāh, حبور hùbūr, انبساط ìnbissāt, شادمانی shādmānī. [-et.
Misbehave, *v.n.* یرامزلق yàramàzlik-
Misbeliever, *s.* كافر kyāfir, ایمانسز īmānsiz, كاور ghyāwur.
Miscarriage, *s.* چوجق دوشرمسی chòjuk-dùshurméssi, اسقاط جنین ìsskāti-jìnīn.
Miscarry, *v.n.* چوجق دوشرمك chòjuk-dùshurmek; یاكلش كتمك yàngilish-ghìtmek (yānish), غائب اول ghā'ib-òl; بوشه چیقمق bòsha-chìkmak.
Mischief, *s* یرامزلق yàramàzlik; زیانكارلق zìyānkyārlik, خسارت khàssārèt.

Miser, *s.* خسیس khàssīss, جری jìmri, پنتی pìnti, طمعكار tàma"kyār.
Miserable, *a.* دوشكون dùshkyun, پریشان pèrishān, فقیر fàkīr, محنتكش mìhnetkèsh, دردمند dèrdmènd; خبیث khàbīss; بوق bòk, پك فنا pèk-fèna, مسكین mìsskin.
Misery, *s.* درد dèrd, محنت mìhnèt, جفا jèfā, صیقندی sìkindi, بلا bèlā; لایت èzìyyèt.
Misfortune, *s.* قضا kàzā, بلا bèlā, فلاكت fèlākèt, داهیه dāhìyyẽ; —s, *s. pl.* دوشكونلك dùshyunluk, نكبت nìkbèt.
Mishap, *s.* قضا kàzā.
Mislead, *v.a.* الداتمق àldatmak; یاكلتمق yàngiltmak, اغفال ìghfāl-et.
Miss, *s.* خانم قیز hànim-kìz, قیز kìz, خانم hànim; —, *v.a.* اورمامق wùrmamak, اصابت ایتمامك ìssābet-ètmamek; اتلامق àtlamak; قصورا kùssūr-et; ارامق àramak; — fire, الامق àlmamak, اتش الامق àtèsh-àlmamak; do not miss coming, صاقن كلمامزلك ایتمه sàkin-ghèlmamàzlik-ètma; I must not miss seeing, البته كورهجكم èlbètta-

-ghyùréjéghim (*or* كورملويم ghyùrmàliyim).

Missile, *s.* جسم مرمى jìssmi-mèrmī.

Mission, *s.* مأموريت mè'mūrìyyèt, خدمت khìdmèt (hìz-); ايلچيلك èlchilik, سفارت sèfārèt; سفارت طاقمى sèfāret-tàk*imi*; ناسى دينه دعوت ضمننده اختيار اولنان پاپاس ايلچيلكى nāssi-dīna-dà"vet-zìmninda-ìkhtiyār-òlunan-pàpass-èlchilighi; پاپاسلر سفارتى pàpasslar-sèfārèti.

Missionary, *s.* ناسى دينه دعوت ايچون كونديريلان پاپاس nāssi-dīna-dà"vet-ichin-ghyùndérilen-pàpass.

Missive, *s.* مكتوب mèktūb, تذكره tèzkéré, پوصله pùssla, نامه nāmé.

Mist, *s.* سيس siss, دومان dùmàn.

Mistake, *s.* ياڭلش yàngilish (yānish), سهو sèhv, خطا khàtā; —, to be mistaken, *v.n.* ياڭلمق yàngilmak, سهوا sèhv-et, خطا khàtā-et; —, *v.a.* بشقه سنه بكزتمك bàshkassina-bèngzetmek.

Mistress, *s.* خانم hànim, افندى èfèndi, قوقونه kòkòna, مادامه màdama; معشوقه mà"shūka; اوطهلق òdalik; مخصوص روسپى màkhsūss-(òrosspo), زانيه zānìyyé; استادقارى (ūssta)-kàri, اوسته ùssta; قالفه kàlfa.

Mistrust, *s.* عدم امنيت "àdémi-èmnìyyèt, شبهه shùbhé; —, *v.a.* شبهه‌ا shùbhé-et.

Misunderstand, *v.a.* ياكلش اكلامق (yānish)-(ànnamak).

Mitigate, *v.a.* خفيفلتمك khàfīfletmek, تخفيف‌ا tàkhfīf-et.

Mix, *v.n.* قارشمق kàrishmak; اختلاط‌ا ìkhtilāt-et; —, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak.

Mixture, *s.* قارشق شى kàrishik-shèy, تركيب tèrkīb; شربت shèrbèt.

Mizen, *s.* قونطره مجانه kòntra-màjāna.

Moan, *s.* ايكلتى ìngilti, اه āh, انين ènīn, فغان fìghān; —, *v.n.* اه چكمك āh-chèkmek, ايكلمك ìnglémek.

Moat, *s.* خندق (hèndek).

Mob, *s.* اياقلنمش خلق غلبه‌لغى àyaklanmish - khàlk - (kàlabàlighi); —, *v. a.* خلق چويروب بد معامله‌ا khàlk-chèvirup-bèd-mù"āmélé-et.

Mock, *a.* تقليد tàklīd, ياپمه yàpma, يلانجى yàlànji; *v.a.* ذوقلنمك zèvklenmek, استهزا ìsstìhzā-et,

مسخره‌یه‌چویرمك màsskharayd-
-chèvirmek ; تقلید tàklīd-et.
Mockery, *s.* مسخره‌لق màsskharalìk.
Model, s. مودل mòdèl, اورنك ùrnek, رسم rèssm, قالب kālìb; نمونه nùmūné, مثال mìssāl.
Moderate, *a.* معتدل mù"tèdil ; خفیف khàfīf ; یواش yàwàsh, ملایم mùlāyim ; انصافلو ìnsāfl*i*, یولنده yòlunda, قرارنده kàrārinda ; قراردن‌زیاده‌یمازایچمز kàrārdan-zìyādé-yèmàz-ìchmàz ; —, *v.n.* انمك ènmek, ازالمق àzalmak, کسلمك kèssilmek, قالمق kàlmak ; خفیفلشمك khàfīflesshmek ; —, *v.a.* تعدیل ا tà"dīl-et, تسکین ا tèsskīn-et, تخفیف ا tàkhfīf-et.
Modern, *a.* یکی yèng*i*, یکی‌اصول yèngi-ùssūl ; دهاصکره dàhà-sò*ng*ra, متأخر mùta'àkhkhir ; moderns, *s. pl.* متأخرین mùta'àkhkhirīn, یکی‌زمان‌ادملری yèngi-zàmān-àdamlarì.
Modest, *a.* محجوب màhjūb ; ادیب èdīb ; اهل‌پرده èhli-pèrdé, عفیفه "àfīfé.
Modesty, *s.* حجاب hìjāb, ادب èdeb ; عفت "ìffèt, عصمت "ìssmèt.
Moist, *a.* نملو nèmli, رطوبتلو rùtūbètli ; — sugar, خام‌شکر khām-shèker.
Mole, *s.* کوستبك kyùsstébèk ; (pier) اسکله ìsskèlé, ریختم rìkhtim ; (on the skin) بن bèn *or* بك bèng.
Molest, *v.a.* اذیت ا èzìyyèt-et, صاتاشمق sàtashmak, ایلشمك ìlishmek, قارشمق kàrishmak, رنجش ا rènjish-et, رنجیده ا rènjīdé-et.
Moment, *s.* ان ān, لحظه làhza ; اهمیت èhèmmìyyèt.
Momentaneous, *a.* ان‌واحدسوررسورمز āni-wāhid-sùrer-sùrmàz.
Monarch, *s.* پادشاه pādishāh.
Monarchy, *s.* پادشاهلق pādishāhlìk.
Monastery, *s.* مناسطیر (*or* مناستر) mànasstir, دیر dèyr.
Monday, *s.* پازارارتسی pàzàr-èrtéssi, یکشنبه yèkshènbih, یوم‌احد yùvmi-àhàd.
Money, *s.* اقچه àkcha, پاره (pàra) ; نقد nàkd ; ready —, پیشین‌پاره (pèshin - pàra) ; — changer, صراف sàrrāf (sàraf).
Monk, *s.* راهب rāhib, رهبان rùhbān.
Monkey, *s.* میمون màymūn.

Monopoly, *s.* انحصار ìnhissār, یدواحداصولی yèdi-wāhid-ùssūlu.
Month, *s.* ای ày, ماه māh, شهر shèhr.
Monument, *s.* اثر èsser, بركذار bèrghyùzār; طاش tàsh; بنا bìnā.
Moon, *s.* ای ay, ماه māh, قمر kàmer; new —, ایباشی ày-bàshi; هلال hìlāl; full —, بدر bèdr.
Moonlight, Moonshine, *s.* ایایدینلغی ày-àydinlighi, ماهتاب māhitāb, مهتاب mèhtāb.
Moor, *s.* قیر kìr, صحرا sàhrā; (man) مغربی màghribī; عرب "àrab.
Moral, *a.* صالح sālih, مستقیم mùsstakīm; معنوی mà"névī; morals, *s.pl.* اخلاق àkhlāk, اداب ādāb, ادبیات èdebìyyāt.
More, *a.* دها dàhà, زیاده zìyādé, دهازیاده dàhà-zìyādé; no —, not any —, ارتق àrtik, بردها bìr-dàhà; — and —, كدكجهزیاده ghìtdikja-zìyādé. [vè-dàkhi.
Moreover, *c.* وبرده vè-bìrdé, ودخی
Morn, Morning, *s.* صباح sàbāh, قوشلقوقتی kùshluk-wàkti.
Morocco, *s.* سختیان sàkhtiyān.
Morose, *a.* ترس tèrss; خویسز khùysuz, اكشیصورتلو èkshi-sūrètli.
Morrow, *s.* ایرته or ارته èrté, فردا fèrdā, صباح sàbāh; to-morrow, یارین yārin.
Morsel, *s.* لقمه lòkma.
Mortal, *a.* یموت yèmūt, اولهجك ùléjek; مهلك mùhlik, باعثموت bā"issi-mèvt; —, *s.* انسان ìnsān, بنیادم bèni-ādem, بشر bèsher.
Mortality, *s.* یموتیت yèmūtìyyèt, فنا fènā; بشریت bèshèrìyyèt, ناسوت nāssūt; جسدفانی jèssedi-fānī; قیرم kìrim, تلف tèlef, وفات wèfāt.
Mortar, *s.* خرج khàrj; صیوه sìwa; (artillery) هاون (hàwan).
Mortgage, *s.* استغلال ìsstighlāl; —, *v.a.* استغلالا ìsstighlāl-et.
Mortmain, *s.* وقف wàkf (pl. اوقاف èvkāf); in —, موقوف mèvkūf.
Moslem, *s.* اهلاسلام èhli-ìsslām, مسلم mùsslim, مؤمن mù'min.
Mosque, *s.* (large) جامع jāmi", (small) مسجد mèssjid.
Moss, *s.* یوصون yòssun; — rose, یوصونلوكل yòssunlu-ghyùl.
Most, *a.* & *ad.* پك pèk, چوق chòk, غایت ghāyet, غایتله ghāyètla,

بغایت bìghāyèt; the —, اك èng, الكزیاده èng-zìyādé; for the — part, mostly, اكثریا èksèrìyyā.

Moth, *s.* پروانه pèrwānè; كوه ghyùwé; — eaten, كوه‌یمش ghyùwé-yèmish.

Mother, *s.* انا *àna*, نینه nìnè, والده vālidé, مادر mādèr; پوصی pòssu, طورطی tòrtu; wife's —, قاین‌انا kàyn-*àna*; —, *a.* انا àna, اصل àssl; — country, اصل‌وطن àssl-wàtan, — of pearl, صدف sàdef (sèdef).

Motion, *s.* حركت hàrékèt, قیملدانش kìmìldanish; عمل "àmel; تكلیف tèklīf, اخطار ìkhtār; اشارت ìshāret; —, *v.a.* اشارت‌ات ìshāret-et.

Motive, *a.* محرك mùhàrrik; —, *s.* سبب sèbeb, علت "illèt, باعث bā"iss, ذریعه zèrī"à, موجب mūjib, مورث mūriss.

Mottled, *a.* بنكلو bènekli.

Mould, *s.* طپراق tòprak; كف *or* كوف kyùf; قالب kàlib; —, *v.a.* قالب‌یاپمق kàlib-yàpmak; پروازچكمك pèrwāz-chèkmek; اویمق òymak.

Moulder, *v.n.* چورومك chùrumek, دوكلمك dùkyulmek.

Mouldiness, *s.* كف *or* كوف kyùf.

Mouldy, *a.* كوفلو kyùflu.

Mound, *s.* دپه (tèpé); یغین yìghin, یغینتی yìghinti.

Mount, *s.* دپه (tèpé); —, *v.n.* چیقمق chìkmak, یوكسلمك yùkselmek; —, *v.a.* بنمك binmek, اوستنه‌چیقمق ùsstuna-chìkmak; طاقم‌یاپمق tàkim-yàpmak, دوناتمق dònatmak.

Mountain, *s.* طاغ dàgh, كوه kyūh, جبل jèbel.

Mounted, *a.* بنمش bìnmish, بنیلو bìnili; اتلو àtli, سوار sùwār; طاقملو tàkimli, دونالو dònali.

Mourn, *v.n.* اغلامق àghlamak, اجیمق àjimak; یاس‌ات yàss-et, ماتم‌ات mātèm-et. [كدورت kèdūrèt.

Mourning, *s.* یاس yass, ماتم mātèm;

Mouse, *s.* فاره fārè, فندق‌صچانی fìndik-sìchāni; — trap, قپان kàpan.

Mouth, *s.* اغز àghiz, دهان dìhān, فم fèm; بوغاز bòghāz.

Mouthful, *s.* لقمه lòkma.

Move, *v.n.* قیملدانمق kìmìldanmak, حركت‌ات hàrékèt-et; طاشنمق tàshinmak, كوچ‌ات ghyùch-et, نقل‌ات nàkl-et; اودیكشمك èv-dìghishmek;

—, *v.a.* قيملداتمق kìmildatmak, دورتمك dùrtmek, تحريك ا tàhrīk-et; ترحم ايتدرمك يموشاتمق yìmushàtmak, tèràhhum-ètdirmek, رقت كتورمك rìkkàt-ghètirmek; begin to —, حركته كلمك hàrékèt*a*-ghèlmek.

Movement, *s.* قيملدانش kìmildanish, حركت hàrékèt.

Mow, *v. a.* بچمك bìchmek, طرپان ايله بچمك tìrpàn-il*a*-bìchmek.

Much, *a.* چوق chòk; كلى مقدار ky*ù*llī-mìkdār; —, *ad.* چوق chòk, كلياً [ky*ù*llìyyān.

Mucus, *s.* سموك sùmuk.

Mud, *s.* چامور chàmur. [bùlànik.

Muddy, *a.* چامورلو chàmurlu; بولانق

Mug, *s.* برداق or بارداق bàrd*a*k, مشربه (màshr*a*ba); يوز yuz, چهره chèhré, صورت (sūràt).

Mulatto, *s.* ملز mèlez.

Mulberry, *s.* دوت dùt. [èsstèr.

Mule, *s.* قاطر kàt*i*r, بغل bàghl, استر

Muleteer, *s.* قاطرجى kàt*i*rj*i*.

Mullet, *s.* (grey) لوفر lùfer; (red) تكيربالغى or تكفور tèkir-bàl*ighi*, بارپونيه مرجان بالغى mèrjān-bàl*ighi*, bàrbūny*a*.

Multiplication, *s.* تورهيش tùréyish, چوغالش chòghàlish, تكثر tèkèssur; چوغالدش تـوردش tùrédish, chòghaldish, تكثير tèksīr; (arith.) ضرب zàrb.

Multiply, *v.n.* تورهمك tùrémek, چوغالمق chò*gh*almak, تكثرا tèkèsssur-et; —, *v.a.* تورتمك tùretmek, چوغالتمق chò*gh*altm*a*k, تكثيرا tèksīr-et; ضربا zàrb-et.

Multitude, *s.* وفرت wèfrèt, كثرت kèssrèt; غلبهلق (kàl*a*bàl*i*k), ازدحام ìzd*i*hām, جمعيت jèm''ìyyèt; great —, جم غفير jèmmi-gh*à*fīr.

Mummy, *s.* موميا mūmiyā.

Mumps, *s.* بوغازبيغلرينك شيشمسى bò*gh*āz-bèyzlérinin*g*-shìshmessi.

Mundane, *a.* دنيوى dùnyévī.

Municipality, *s.* شهر shèhir, قصبه kàssab*a*; اهالى *à*hālī.

Munificence, *s.* سخاوت كليه s*à*khāvèti-ky*ù*llìyyé, دريای سخاوت dèryā'i-s*à*khāvèt.

Munificent, *a.* سخى s*à*khī, سخاوتلو s*à*khāvetli, بذول bèzūl, جومرد jùmèrd; (gift) كلى ky*ù*llī.

Munitions, *s.pl.* لوازمات lèwāz*i*māt.

Murder, *s.* قتل نفس بغيرحق kàtlī-nèfss-

-bi-ghàyri-hàkk ; —, *v.a.* اولدرمق ùldurmek, تلف ا tèlef-et, قتل ا kàtl-et, تپه‌لك tèpélémek, قاننه‌كيرمك kànina-ghìrmek. [-kātil.

Murderer, *s.* قاتل kātil, قانلوقاتل kànli-

Murmur, *s.* مرلدامه mìrildama ; سويلنمه sùwèylenma ; —, *v.n.* سويلنمك sùwèylenmek, مرلدانمق mìrildanmak.

Muscle, *s.* بالق‌اتى bàlik-èti, قبا ات kàba-et ; عصبه "àssaba ; (fish) ميديه mìdiyé. [mūssīkī.

Music, *s.* چالغى chàlghi ; موسيقى

Musk, *s.* مشك mìshk (mìsk) ; — melon, قاون kàwun.

Musket, *s.* تفنك tùfènk (tùfèk).

Muslin, *s.* دلبند dùlbènd (tùlbent).

Musquito, *s.* سيورى‌سينك sìvri-sìnek.

Mussel, *s.* ميديه mìdiyé.

Mussulman, *s.* اهل‌اسلام èhli-ìsslām. مسلم musslim, مسلمان mùsslimān.

Must, *v.aux.* see Grammar ; —, *s.* كوف kyùf ; شيره shìra.

Mustaches, Mustachio, *s.* بيق bìyik.

Mustard, *s.* خردل khàrdàl.

Muster, *s.* يوقلمه yòklama ; —, *v.a.* يوقلمق yòklamak, يوقلمه ا yòklama-et ; طوپلامق toplamak ; — roll, يوقلمه‌دفترى yòklama-dèfteri.

Musty, *a.* كوفلو kyùflu, اكشى èkshi, چوروك chùruk.

Mute, *a.* & *s.* دلسز dìlsiz, اخرس àkhrèss ; —, *v.n.* صيچماق sìchmak.

Mutilate, *v.a.* بعض‌يرلرينى‌كسمك bà"zi-yèrlerini-kèssmek.

Mutineer, *s.* عاصى "āssī, زوربا zòrbā.

Mutiny, *s.* عصيان "ìssyān, طغيان tùghyān, زوربالق zòrbalik ; — *v.n.* اياقلنمق àyaklanmak, اياغه‌قالقمق àyagha-kàlkmak, عصيان ا "ìssyān-et, طغيان ا tùghyān-et.

Mutter, *v.n.* & *a.* ديش‌اراسنده‌سويلنمك dìsh-àrassinda-sùwèylenmek.

Mutton, *s.* قويون‌اتى kòyun-èti.

Mutual, *a.* مشترك mùshtérèk, ايكى‌طرفدن‌اولان ìki-tàrafdan-òlan.

Muzzle, *s.* اغز àghz, بورون bùrun ; —, *v.a.* اغزينى‌باغلامق àghzini-bàghlamak.

My, *p.* م im, ìm, بنم bènim.

Myrrh, *s.* مرصافى mùrri-sāfī.

Myrtle, *s.* مرسين‌اغاجى mèrsin-àghaji.

Mysterious, *a.* آكلاشلمز ànglashilmàz

(ànnashìlmaz), مراق‌ویرر mèràk--vèrir; كیزلو ghìzli, صاقلو sàkli, خفی khâfī, مخفی màkhfī.

Mystery, s. اكلاشلمز‌برماده (ànnashìlmàz)-bìr-māddé, معما mù"àmmā, سر sìrr, (pl. اسرار èssrār), رمز rèmz (pl. رموز rùmūz).

Mystic, Mystical, a. باطنی bātinī, مخفی màkhfī, معنوی mà"névī, تصوفی tàssàvvufī; mystic, s. اهل‌تصوف èhli-tàssàvvuf, صوفی sūfī (pl. صوفیون sūfiyyūn).

Mysticism, s. تصوف tàssàvvuf.

Mythology, s. اساطیرالاولین èssātīru-'l-èvvélīn, اسكی‌زمان‌حكایه‌لری èsski-zàmān-hìkyāyéléri.

N.

Nadir, s. حضیض hàdīd; سمت‌قدم sèmti-kàdem.

Nag, s. ات àt, باركیر (bèghir).

Nail, s. (natural) طرناق tìrnak; (metal) چیوی chìvi, انكسر ènkser, میخ mìkh; —, v.a. میخلامق mìkhlamak, چیویلمك chìvilémek.

Naked, a. چپلاق chìplàk, عاری "ārī, برهنه bèrèhné.

Name, s. اد àd, اسم ìssm, نام nām; —, v.a. دیمك dèmek, تسمیه tèssmìyyé-et; ادقومق àd-kòmak, ادویرمك àd-vèrmek, ادطاقمق àd-tàkmak; to call names, سوكوب‌صایمق sùghup-sàymak, بدنام bèd-nām-et.

Namely, ad. یعنی yà"nī; مثلا mèssélā.

Namesake, s. ادداش àddàsh, همنام hèmnām.

Nap, s. اویقو ùyku; (of cloth) حاو hàw.

Nape of the neck, اكسه èngsé, عنق ["ùnuk.

Naphtha, s. نفت nèft.

Napkin, s. پیشكیر (pèshkir).

Narcissus, s. زرین‌قدح zèrīn-kàdeh, زرن zèren; trumpet —, بوروچیچكی bòru-chìchéghi; globe —, or daffodil, التون‌طوپ àltin-tòp.

Narrate, v.a. نقل nàkl-et, حكایه hìkyāyé-et. [hìkyāyé.

Narration, Narrative, s. حكایه

Narrow, a. دار dàr, انسز ènsiz.

Nasty, a. فنا fèna, پس pìss, مردار mùrdār (mùn-).

Nation, s. قوم kàvm, قبیله kàbīlé, ملت mìllèt, جنس jìnss.

Native, a. یرلو yèrli; طوغمه dòghma,

خلقى khìlkī, طبيعى tàbī''ī.

Nativity, s. ولادت, vèlādèt, مولد mèvlèd, مولود mèvlūd.

Natural, a. طبيعى tàbī''ī ; خلقى khìlkī, جبلى jìbìllī.

Nature, s. طبيعت tàbī''àt ; خالق khālìk, الله Allāh.

Naughty, a. يرامز yàramàz.

Nausea, s. يورك‌بولانمسى yùrèk-bùlànmassi.

Nautical, a. بحرى bàhrī.

Naval, a. بحرى bàhrī, دونمايه‌متعلق dònanmaya-mùta''àllik.

Nave, s. (church) صحن sàhn ; (wheel) مويلو mùylu, باشلق bàshlìk.

Navel, s. كوبك ghyùbèk.

Navy, s. دونما dònanma.

Near, a. يقين yàkin, قريب kàrīb, نزديك nèzdīk ; خسيس khàssīss, طمعكار tàmà''kyār ; صول sòl, صول‌طرفدهكى sòl-tàrafdaki ; —, ad. همان (hèmen), تقريبا tàkrībā ; —, pr. يانته yànina, يانندده yànìnda ; قربنه kùrbina, قربنده kùrbinda ; نزدينه nèzdina, نزدنده nèzdinda ; جوارينه jìwārina, جوارنده jìwārinda, حواليسنه hàwālīssina, حواليسنده hàwālīssinda ; (in time) صولرنده sòlarinda, قرارلرنده kàrārlarinda.

Neat, a. تميز tèmiz ; كوزل ghyùzèl, ساده‌كوزل sādé-ghyùzèl ; — cattle, صيغرمقولەسى‌حيوانات sìghìr-màkūléssi-hàywānāt.

Necessaries, s. pl. حوائج ضروريه hàwā'iji - zàrūrìyyé, لوازمات làwāzimāt.

Necessarily, ad. البته èlbètta, بالضرور bì-'z-zàrūr, بالضروره bì-'z-zàrūré.

Necessary, a. لازم lāzim ; (very) الزم èlzèm ; —, s. لازمه lāzimé ; كنف kènef, ممشا mèmshā, ابدستخانه àbdesst-khāné. [-ètdirmek.

Necessitate, v.a. ايجاب‌ايتدرمك ījāb-

Necessitous, a. محتاج mùhtāj, فقير fàkīr, حاجتمند hājetmènd.

Necessity, s. احتياج ìhtiyāj, ضرورت zàrūrèt ; حاجت hājet.

Neck, s. بويون bòyun, كردن ghèrdèn, عنق ''ùnuk.

Necklace, s. كردنلك ghèrdenlik, قلاده kìlādé.

Nectarine, s. دراقى dùrrākī, تويسزشفتالو tùysuz-shèftāli.

Need, s. احتياج ìhtiyāj, ضرورت

zărūrèt, حاجت hājet ; —, *v.a.* محتاج‌اول mùhtāj-òl.

Needful, *a.* لازم lāzim ; the —, ایجاب مصلحت ījābi-màsslāhat ; اقچه àkcha, پاره (pàra).

Needle, *s.* ایکنه ìghnÉ, سوزن sūzèn.

Needlework, *s.* دکش dìkish ; ایکنه‌ایشی ìghnÉ-ìshi.

Needy, *a.* محتاج mùhtāj, فقیر fàkīr, حاجتمند hājetmènd.

Neglect, *s.* دقتسزلق dìkkàtsizlik, اهمال ìhmāl ; —, *v.a.* اهمال ìhmāl-et, باقمامق bàkmamak.

Negociate, *v.a.* مکالمه mùkyālémÉ-et, صاتمق sùwèylEshmèk ; سویلشمك sàtmak, سورمك sùrmek.

Negociation, *s.* مکالمه mùkyālémÉ, مذاکره mùzākérÉ, مباحثه mùbāhassÉ.

Negro, *s.* عرب "àrab, سیاه‌عرب sìyāh-"àrab.

Neigh, *v.n.* کشنمك kìshnÉmek.

Neighbour, *s.* قوکشی kòngshu (kòmshu), جار jār ; مجاور mùjāvir.

Neighbourhood, *s.* قوکشیلق kòngshuluk ; جوار jìwār ; مجاورت mùjāvérèt.

Neighbouring, *a.* یقین yàkin, یقینده‌اولان yàkinda-òlAn, جوارده‌اولان jìwārda-òlAn.

Neither, *p.* هیچ‌بریسی hìch-bìrissi, نداونداو nÈ-ò-nÈ-ò ; —, *ad.* ونده vÈ-nèdÉ, نه nÈ.

Nephew, *s.* یکن yèghEn, برادرزاده bìrādEr-zādÉ, همشیره‌زاده hèmshīrÉ-zādÉ, قاینزاده kàyn-zādÉ, انشته‌زاده ènishtÉ-zādÉ, باجناخزاده bàjénàkh-zādÉ, &c. &c.

Nerve, *s.* سکیر sìngir, عصبه "àssaba ; اق‌طمر àk-dàmar ; متانت mètānèt, جسارت jèssārèt.

Nervous, *a.* قورقاق kòrkàk ; متانتلو mètānètli ; اق‌طمردن‌عبارت‌اولان àk - dàmardan - "ìbāret - òlAn ; اق‌طمرلره‌متعلق‌اولان àk-dàmarlara-mùta"àllik-òlAn.

Nest, *s.* یوه yìwa, لانه lānÉ.

Net, *s.* اغ àgh ; (cast) صاچمه sàchma ; —, *a.* داره‌سی‌چیقمش dàrassi-chìkmish ; مصرفی‌چیقمش màssrafī-chìkmish ; —, *v.a.* قزانمق kàzanmak.

Nettle, *s.* اصرغان‌اوتی ìssirghàn-òtu ; —, *v.a.* اغرینه‌دوقنمق àghirina-dòkunmak, کوجنه‌کتمك ghyùjuna-

-ghìtmek. [èbédEn.

Never, *ad.* هیچ hìch, اصلا Àssla, ابداً

Nevertheless, *c.* ینه yìnÉ (ghènÉ), معمافیه mà"*a*-mā-fīh.

New, *a.* یکی yèng*i*, جدید jèdīd, نو nèv; مجدد mùjèdded; تازه tāzÉ.

News, *s. pl.* خبر khàbEr, حوادث hàwādiss.

Newspaper, *s.* غزته ghàzèt*a*, تقویم tàkwīm, جریده jèrīdÉ.

Next, *a.* یانده‌کی yànd*a*ki; التیانده‌کی Àlt-yànd*a*ki, صکره‌کی sò*ng*raki; —, *ad.* صکره sò*ng*ra, بعده bà"dahu, پس pèss; — day, ایرتەسی‌کون èrtéssi-gh*y*ùn, فرداسی‌کون fèrdassi-gh*y*ùn, برکون‌صکره bìr-gh*y*ùn-sò*ng*ra; اوبرکون ò-bìr-gh*y*ùn.

Nib, *s.* بورون bùrun; —, *v.a.* قطع kÀt"-et.

Nibble, *v.a.* اوك‌دیشلریله‌یواش‌یواش‌اصرمق *ù*n-dìshl*a*rīl*a*-yàwÀsh-yàwÀsh-Àssirm*a*k.

Nice, *a.* ایو īyi, کوزل gh*y*ùzèl, طاتلو tÀtl*i*; مراقلو mèrĀkl*i*, پك‌دقت‌ایدیجی pèk-dìkkÀt-èdiji.

Niche, *s.* حجره hùjrÉ.

Nick, *s.* چنتك chèntik, کدك ghèdik; in the very — of time, تمام‌وقتنده tÀmām-wĀkt*i*nd*a*.

Niece, *s.* برادرزاده‌قیز bìrādÈr-zādÉ-kìz, &c. See Nephew.

Niggard, *s.* خسیس khÀssīss, طمعكار tÀmà"k*y*ār, جمری jìmri.

Nigh, *a.* یقین yàk*i*n, قریب kÀrīb, نزدیك nèzdīk; well—, *ad.* ازقالدی Àz-kàld*i*.

Night, *s.* کیجه ghèyj*a*, لیل lèyl, شب shèb.

Nightgown, *s.* کیجه‌لك ghèyj*a*lik.

Nightingale, *s.* بلبل bùlbul, عندلیب "àndélīb (pl. عنادل "*à*nādil).

Nightman, *s.* لغمجی làg*hi*mj*i*.

Nightmare, *s.* اغرلق Àg*hi*rl*i*k.

Nimble, *a.* چابك chàb*i*k, تتك tètik.

Nine, *a.* طقوز dòkuz, تسع tìss", تسعه tìss"à, نه nùh.

Nineteen, *a.* اون‌طقوز òn-dòkuz.

Ninety, *a.* طقسان dòksan, تسعین tìss"īn.

Nip, *v.a.* قسمق kìssm*a*k.

Nippers, *s. pl.* قساج kìssÀj. [-bÀsh*i*.

Nipple, *s.* ممه mèmÉ, ممه‌باشی mèmÉ-

Nitre, *s.* کهرچله gh*y*ùhèrchilÉ.

No, *ad.* یوق yòk, خیر khàyr, لا lā; —, *p.* هیچ hìch, هیچ‌بر hìch-bìr; — matter, ضرریوق zàrar-yòk;

— more, *ad.* ارتق àrtik; فيمابعد fī-mā-bà‘‘d.

Noble, *a.* نجيب nèjīb, شريف shèrīf, كريم kèrīm; اصيل àssīl, اصالتلو àssālètlū.

Nobleman, *s.* بكزادەبك bè*gh*-zādé-bè*gh*, اصلزادە àsslzādé.

Nobody, *p.* كمسە kìmsé, هيچ كمسە hìch-kìmsé.

Nocturnal, *a.* كيجەوقتندەاولان ghèyj*a*-wàkt*ind*a-òlan, ليلى lèylī.

Nod, *s.* باش ايلە ايديلن اشارت bàsh-il*a*-èdilen-ìshāret; —, *v.a.* & *n.* باش ايلە اشارت ا bàsh-il*a*-ìshāret-et; اويقودەباشى كوكسندەدوشمك ùykud*a*-bàsh*i*-gh*yù*kssun*a*-dùshmek.

Noise, *s.* سس sèss, صدا sàdā; كورلدى ghyùruldu, شماتە shàmata.

Noisy, *a.* شماتەلو shàmata; شماتەلو shàmatali; شماتەجى shàmataj*i*.

Nomad, Nomade, *a.* كوچبە ghyùchébé, بدوى bèdévī.

Nominal, *a.* لفظى làfzī; اسمى ìssmī; اعتبارى ì‘‘tibārī. [نصب ا nàssb-et.

Nominate, *v.a.* تعيين tà‘‘yīn-et,

None, *p.* هيچ hìch, هيچ بر hìch-bìr; كمسە kìmsé, هيچ كمسە hìch-kìmsé, هيچ بركمسە hìch-bìr-kìmsé (*or* كمسنە kìmèssné).

Nonsense, *s.* صاچمە sàchm*a*, بوش لقردى bòsh-làk*ird*i, معناسزشى mà‘‘nàssiz-shèy. [kùytu-bìr-yèr.

Nook, *s.* كوشە kyùshé, قوبتى برير

Noon, Noonday, Noontide, *s.* اويلەوقتى ùylé-wàkt*i*, ظهر zùhr, زوال وقتى zèwāl-wàkt*i*.

Noose, *s.* ايلك ìlmik.

Nor, *c.* ونەدە vè-nè-d*a*, نە nè.

North, *s.* شمال shìmāl, يلدز yìld*iz*; —, *a.* شمالى shìmālī; — east, پويراز pòyraz; — west, قرەيل kàr*a*-yèl.

Northerly, *a.* Northward, *ad.* يلدزەطوغرى yìld*iza*-dòghru.

Northern, *a.* شمالى shìmālī.

Nose, *s.* بورون bùrun, انف ênf.

Nosegay, *s.* چيچك دمتى chìchek-dèmeti, كلدستە ghyùldessté.

Nostril, *s.* بورون دليكى bùrun-dèligh*i*.

Not, *ad.* See Grammar.

Notch, *s.* كدك ghèdik, چنتك chèntik, ديش dìsh; —, *v.a.* چنتمك chèntmek.

Note, *s.* تذكرە tèzkéré, پوصلە pùssl*a*; نوطە nòt*a*; تعين tà‘‘àyyun, اعتبار

i''tibār; —, *v.a.* دقت ا dìkkàt-et; — down, ضبط ا zàbt-et, يازيويرمك yàzivèrmek; of —, متعين mùta''àyyin, معتبر mù''tébèr, بللوباشلو bèlli-bàshli; — of hand, تحويل tàhvīl; bank —, قائمه kā'imé.

Nothing, *s.* هيچ hìch, هيچ برشى hìch-bìr-shèy; عدم ''àdem, نيستى nīsstī.

Notice, *s.* خبر khàber; اعلان ì''lān; دقت dìkkàt; to give —, خبرويرمك khàber-vèrmek; — — public —, اعلان ا ì''lān-et; to take —, دقت ا dìkkàt-et.

Notion, *s.* عقل ''àkl, فكر fìkr (pl. افكار èfkyār), تصور tàssàvvur.

Notorious, *a.* متواتر mùtéwātir, عالمك معلومى ''ālemin*g*-mà''lūmi.

Notwithstanding, *c.* وينه yìné(ghèné), مع مافيه mà''*a*-mā-fīh.

Nought, *s.* صفر sìfr; هيچ برشى hìch-bìr-shèy; to come to —, بوشه چيقمق bòsha-chìkmak, ارقه سى ايشلامامك àrkassi-ìshlémamek.

Nourish, *v.a.* بسلمك bèsslémek.

Nourishment, *s.* يمك yèmèk, ييه جك yèyéjek; بسلمك خاصه سى bèsslémek-khāsssassi.

November, *s.* تشرين ثانى tèshrīni-sānī.

Novice, *s.* عجمى ''àjémi.

Now, *ad.* شمدى shìmdi, حالا hālā, الان èl-ān, اليوم el-yèvm, الحالة هذه èl-hālétu-hāzihi; —, *c.* امدى ìmdi; — and then, بعضاً bà''z*a*n, بعض كره bà''z*i*-kèrré, اراصره *à*r*a*-sàr*a*, ارادهصرده *à*r*a*da-sàr*a*da, احياناً ihyān*a*n. [màzàrràtl*i*.

Noxious, *a.* مضر mùzìrr, مضرتلو

Nozzle, *s.* امزك èmzik, غاغا ghàgha, بورون bùrun. [باطل bātil.

Null, *a.* بوش bòsh, حكمسز hùkmsuz,

Numb, Numbed, *a.* اويوشق ùyushuk, اويوشمش ùyushmush.

Number, *s.* صاى sày*i*, عدد ''àded; —, *v.n.* اولمق òlmak, بالغ اول bàl*igh*-òl; —, *v.a.* صايمق sàymak, تعداد ا tà''dād-et; a great —, چوق chòk, كثير kèssīr, وافر wāfir.

Numerous, *a.* چوق chòk, كثرت اوزره kèssrèt-ùzéré.

Nuptial, *a.* اولنمه دوكوننه متعلق èvlenma-dù*gh*ununa-mùta''*à*llik; nuptials, *s.pl.* اولنمه دوكونى èvlènma-

-dù*gh*unu, وليمه vèlīmé, سور sūr.

Nurse, *s.* خستهدباقيجى khàsst*aya*-bàk*iji*; جوجغدباقيجى chòju*gha*-bàk*iji*, دادى dàdi; wet —, دايه dāyé, سوتانا sùt-*àna*; —, *v.a.* باقمق bàkm*a*k, خدمتا khìdmet-et(hìz-); سوتويرمك sùt-vèrmek, امزرمك èmzirmek; صاقلمق s*à*klamak.

Nut, *s.* فندق fìndik; (of a screw) صمون sòmun.

Nutgall, *s.* مازى màzi.

Nutmeg, *s.* هندوستانجوزى hìndisstān-jèvizi, جوزبوا jèvzi-bèwwā.

Nutriment, *s.* يمك yèmèk, ييهجك yèyéjek; بسلكخاصدسى bèsslémek-khāss*assi*.

O.

O, *int.* اى èy, يا yā.

Oak, *s.* ميشه mèyshé, ميشداغاجى mèyshé-à*gh*a*ji*.

Oakum, *s.* استوپى ùsstùpu.

Oar, *s.* كورك k*y*ùrèk.

Oath, *s.* اند ànd, يمين yèmīn; to take an —, انديچمك ànd-ìchmek, يمينا [yèmīn-et.

Oats, *s. pl.* يولاف yùlàf.

Obedience, *s.* اطاعت ìtā"*at*, انقياد ìnk*i*yād, امتثال ìmtissāl, مماثلت mùmāssélèt.

Obedient, *a.* مطيع mùtī", منقاد mùnkād, رام rām.

Obey, *v.a.* دكلمك dìnglémek (dīnémek), اطاعتا ìtā"*at*-et, منقاداو mùnkād-òl.

Object, *s.* جسم jìssm, مرئى mèr'ī; مرام mèrām, مراد mūrād, مقصود màksūd; مفعولبه mèf"ūlun-bìh; —, *v.n.* اعتراضا ì"tirāz-et.

Objection, *s.* اعتراض ì"tirāz.

Obligation, *s.* مجبوريت mèjbūrìyyèt; بورج bòrj; تحويل tàhvīl, تمسك tèmèssuk.

Oblige, *v.a.* جبرا jèbr-et, اجبارا ìjbār-et; مجبورا mèjbūr-et; كرما kèrem-et, عنايتا "ìnāyet-et, لطفا lùtf-et.

Obliging, *a.* عنايتكار "ìnāyetk*y*ār.

Oblique, *a.* مائل mā'il, منحرف mùnh*a*rif, اكرى èg*h*ri.

Obliterate, *v.a.* بوزمق bòzm*a*k, سلمك sìlmek, چيزمك chìzmek.

Oblivion, *s.* نسيان nìssyān, فراموشى fèrāmūshī. [mùsst*a*tīl.

Oblong, *a.* اوزون ùzun; —, *s.* مستطيل

Obscene, *a.* پیش pìss, فاحش fāhish, ادبه‌مغایر èdeba-mùghāyir.

Obscure, *a.* قرانلق kàranlìk, مظلم mùzlim; مغلق mùghlàk, مبهم mùbhèm. [-khānè.

Observatory, *s.* رصدخانه rāssad-

Observe, *v.a.* باقمق bàkmak, کوزتمك ghyùzètmek, دقت ا dìkkàt-et; طوتمق tùtmak, رعایت ا rì"āyet-et, اتباع ا ìttibā"-et, امتثال ا ìmtissāl-et; سویلمك sùwèylèmek, بیورمق bùyurmak.

Obstacle, *s.* مانع māni", سکته sèktè.

Obstinacy, *s.* عناد "ìnād, معاندت mù"ānédèt, تمرد tèmèrrud.

Obstinate, *a.* عنادجی "ìnādji, معند mù"ànnid, متمرد mùtémèrrid.

Obstruct, *v.a.* کسمك kèssmek, قپامق kàpamak, طیقامق tìkamak, سدا sèdd-et. [sùddè.

Obstruction, *s.* مانع māni", سده

Obtain, *v.a.* تحصیل ا tàhsīl-et, استحصال ا ìsstihsāl-et, نائل‌او nā'il-òl, مظفرا mùzàffer-òl, بولمق bùlmak, الق àlmak, قوپارمق kòparmak.

Obtuse, *a.* کور kyùr, کسمز kèssmèz; درایتسز dìrāyetsiz, احمق àhmàk;

Occasion, *s.* کره kèrrè, دفعه dèf"à; مناسبت mùnāssébèt, اقتضا ìktizā, حاجت hājet; سبب sèbeb, علت "ìllèt, ذریعه zèrī"à, وسیله vèssīlè; فرصت fìrsàt, ایپ‌اوجی ìp-ùju, سررشته sèr-rìshtè; —, *v.a.* ایراث ا īrāss-et, انتاج ا ìntāj-et, جلب ا jèlb-et, دعوت ا dà"vèt-et, بادی‌او bādī-òl, مورث‌او mūriss-òl, باعث‌او bā"iss-òl, منتج‌او mùntij-òl, وسیله‌او vèssīlè-òl.

Occasional, *a.* ظهوری zùhūrī, اراصره‌واقع‌اولان àra-sìra-wāki"-òlan; —ly, *ad.* بعضاً bà"zan, اراصره àra-sìra, احیاناً ìhyānan, ایکیده‌بر ìkida-bìr.

Occupation, *s.* مشغولیت mèshghūlìyyèt, ایش ìsh, شغل shùghl (*pl.* اشغال èshghāl), کار kyār, پیشه pīshè; استیعاب

Obviate, *v.a.* چاره‌سنی‌بولمق chārèssini-bùlmak, علاجنی‌بولمق "ìlājini-bùlmak.

Obvious, *a.* اچیق àchìk, اشکار āchikyār, میداننده mèydānda, واضح wāzih, عیان "àyān.

Occasion (see above)

ìsstī"āb; ضبطومحافظه zàbt-u-mùhāfaza.

Occupy, *v.a.* ایش‌ویرمك ìsh-vèrmek, ایش بولمق ìsh-bùlmak, اشغال ìshghāl-et; مشغول mèshghūl-et; طوتمق tùtmak, وقتنی طوتمق wàktini-tùtmak, ایشندن الیقومق ìshindan-àlikòmak, مانع او mānī"-òl; استیعاب ا ìsstī"āb-et, طوتمق tùtmak, ضبط ومحافظه طولدرمق dòldurmak; zàbt - u - mùhāfaza - et, وجودی ایله غیرك دخولنی منع ا vùjūdi-ìla-ghàyring-dùkhūlini-mèn"-et; استمك ìsstémek.

Occur, *v.n.* اولمق òlmak, واقع او wāki"-òl, ظهورا zùhūr-et, فعله کلمك fì"la-ghèlmek.

Occurrence, *s.* ایش ìsh, شی shèy, وقعه wàk"à (*pl.* وقائع wàkā'i"); —s, *s. pl.* وقوعات wùkū"āt, ظهورات zùhūrāt, حوادثات hàwādissāt.

Ocean, *s.* طیش دکزی dìsh-dèngizi, بحر محیط bàhri-mùhīt, عمان "ùmmān, قاموس kāmūss, اقیانوس ìkyānūss, دریا dèryā.

Ochre, *s.* (red) اشی بویاسی àshi-bòyassi.

Octagon, *s.* Octagonal, *a.* مثمن mùssèmmen, سکز کوشه‌لو sèkiz-kyùshéli.

October, *s.* تشرین اول tèshrīni-èvvel.

Ocular, *a.* کوز ایله کوریلان ghyùz-ìla-ghyùrulen; to give — proof, — demonstration, کوز ایله کوسترمك ghyùz-ìla-ghyùsstermek; to have — —, — —, کوز ایله کورمك ghyùz-ìla-ghyùrmek, رأی العین مشاهده ا rè'ya-'l-"àyn-mùshāhédé-et; — witness, کوز ایله کورن ghyùzìla-ghyùren, شاهد العین shāhidu-'l-"àyn, شاهد shāhid.

Oculist, *s.* کوزجی حکیم ghyùzju-hèkim.

Odd, *a.* تك tèk; عجیب "àjīb (àjā'ib), غریب ghàrīb, تحاف tùhāf.

Ode, *s.* (long) قصیده kàssīdé, (short) غزل ghàzèl.

Odious, *a.* منفور mènfūr, مکروه mèkrūh, کریه kèrīh, مستکره mùsstèkrèh.

Odorous, *a.* قوقولو kòkulu, رایحه‌لو rā'ihàli.

Odour, *s.* قوقو kòku, رایحه rā'ihà, بو bù, بوی bùy; sweet —, کوزل قوقو ghyùzèl-kòkū, رایحهٔ طیبه rā'ihà'i-tàyyibé, بوی شیرین bùyi-shīrīn;

bad —, فناقوقو fèna-kòku, أغرقوقو àghir-kòku, رائحهٔ كريهه rā'ihà'i-kèrīhé; in bad —, منكوب mènkyūb, اعتباردن دوشمش i''tibārdan-dùshmush.

Of, pr. ك ing, نك ning; دن dan; لو li, lū, ايله ìla; دن اوتوری dan-ùturu, دن طولايى dan-dòlayi; از èz; من mìn; عن ''àn.

Off, ad. اوستندن ùsstundan, اوزرندن ùzerindan; اوزاق ùzàk; اوزاقده ùzàkda, اوزاغه ùzàgha; to be —, كتمك ghìtmek; يقلمق yìkilmak, جهنم او سكدرمك sìkdirmek, jìhànnam-òl; to be well —, حسن حالده او hùssnu-hālda-òl, حالى اويغون او hāli-ùyghun-òl, رفاه حالى او rèfāhi-hāli-òl, مرفه الحال او mùrèffahu-'l-hāl-òl; to come —, چيقمق chìkmak, قوپمق kòpmak; اولمق òlmak, واقع او wāki''-òl, وقوع بولمق wùkū''-bùlmak; to go —; كتمك ghìtmek; آتش المق àtèsh-àlmak; اولمق òlmak, اويمق ùymak; to take —, چيقارمق chìkàrmak, قالدرمق kàldirmak; كسمك kèssmek, قطع ا kàt''-et; تقليدا tàklīd-et; to pull —, قوپارمق kòpàrmak, اوستندن المق ùsstundan-àlmak; —, a. صاغ sàgh, صاغ طرفده كى sàgh-tàrafdaki;

Offal, s. حيوانك ات صايلميان طرفلرى hàywāning-èt-sàyilmayan-tàraflari.

Offence, s. قباحت kàbāhat, جنحه jùnhà, جرم jùrm, صوچ sùch; تجاوز tèjāvuz; to give —, كوجندرمك ghyùjèndirmek; to take —, كوجنمك ghyùjènmek.

Offend, v. a. كوجندرمك ghyùjèndirmek; —, v.n. قباحت ا kàbāhat-et; صوچ ا sùch-et; كناه ا ghyùnāh-et; — against, مغاير حركت ا mùghāyir-hàrékèt-et.

Offender, s. قباحتلو kàbāhatli, مجرم mùjrim, صوچلو sùchlù, جنحه صاحبى jùnhà-sāhibi; old —, سابقه لو sābìkali, اسكى قورت èsski-kùrt.

Offensive, a. كريه kèrīh, بد bèd; تجاوزى tèjāvuzī; — and defensive, تجاوزى وتدافعى tèjāvuzī-vè-tèdāfu''ī.

Offer, s. تكليف tèklīf; ويرش vèrish; —, v.n. كورنمك ghyùrunmek, ظهورا zùhūr-et; —, v.a. ويرمك

vèrmek; تکلیف ا tèklīf-et; عرض ا "àrz-et; — violence, زورلامق zòrlamak; —— to one's feelings, صوغوق برشی تکلیف ا sòghuk-bìr-shèy-tèklīf-et.

Off-hand, *a.* پك تكليفسز pèk-tèklifsiz; عارسز "ārsiz; چابك chàbik; —, *s.* صاغ طرفی sàgh-tàrafī.

Office, *s.* قلم kàlem; اوطه òda; مغازه màghaza; خدمت khìdmet (hìz-), مأموريت mè'mūrìyyèt, ايش ìsh.

Officer, *s.* ضابط zābit; مأمور mè'mūr.

Official, *a.* رسمی rèssmī; —ly, *ad.* [رسماً rèssman.

Offing, *s.* انكين ènghìn.

Oft, Often, Oftentimes, Ofttimes, *ad.* چوق chòk, چوق كره chòk-kèrré, چوق دفعه chòk-dèf"à, نيجه كره nìjé-kèrré, قاچ كره kàch-kèrré: صيق sìk, صيق صيق sìk-sìk, كراراً kèrāran, مراراً mèrāran.

Oh! *int.* ا àh, وای vày, واه wàh.

Oil, *s.* ياغ yàgh, روغن rùghàn; —, *v.a.* ياغلامق yàghlamak, تدهين ا tèdhīn-et.

Ointment, *s.* ياغ yàgh, مرهم mèrhèm.

Old, *a.* اسكی èsski, قديم kàdīm; اسكيمش èsskimish, كهنه kyùhné; (person) قوجه kòja, اختيار ìkhtiyār, مسن mùssìnn, سالديده sāl-dīdé, سالخورده sāl-khūrdé; — man, پير pīr, شيخ shèykh, اختيار ìkhtiyār; — woman, قوجه قاری kòja-kàrì, پيره زن pìré-zèn, عجوز "àjūz; — Testament, تورات tèvrāt, كتب عهد عتيق kyùtubu-"àhdi-"àtīk; of —, اسكيدن èsskidan, ازقديم èz-kàdīm, من القديم mìn-el-kàdīm, عن اصل "àn-àsslin, في الاصل fī-'l-àssl, اوتەدنبرو ùtédan-bèri, اسكيدنبرو èsskidan-bèri.

Oleander, *s.* زقوم zàkkūm.

Olive, *s.* زيتون zèytūn (zèytin).

Omelet, *s.* قيغنه kàyghana.

Omen, *s.* فال fàl.

Omission, *s.* قصور kùssūr; تقصير tàksīr; اتلايش àtlayish; ترك tèrk.

Omit, *v.a.* اتلامق àtlamak, براقمق bràkmak, ترك ا tèrk-et, صرف نظر ا sàrfi-nàzar-et; — an opportunity, قصور ا kùssūr-et, فرصت قاچرمق fìrsat-kàchirmak.

Omnipotent, *a.* قدير kàdīr.

Omnipresent, *a.* مكاندن منزه mèkyāndan-mùnèzzèh.

Omniscient, *a.* اعلم à"lèm, عـلـيم "àlīm, علام "àllām.

On, *pr.* ده é, *a*; ده dé, da; اوستنه ùsstuna, اوستنده ùsstunda; اوزرينه ùzerina, اوزرنده ùzerindā; بر bèr; على "àla; —, *ad.* ايلرو ìléri; اوستە ùssté, اوستده ùsstdé; ينه yìné (ghèné); بردوزيه bìr-dùziyé, متماديا mùtémādiyan; — foot, *ad.* يايان yàyan, مـاشـيـا māshiyan; —, *a.* پياده pìyādé; — high, يوكسكه yùksegha, يوكسكده yùksekda; كوكه ghyùghé, كوكـده ghyùkdé, فى الـشـمـوات fì-'ss-sèmāvāti; — horseback, اتايله àt-ila; اتلو àtlì, سوار sùwār, سوارى sùwāri; — purpose, مخصوص màkhsūss, قصدا kàssdan, عمدا "àmdan; — that day, اولكون òl-ghyùn, يوممذكور yèvmi-mèzkyūr; to put —, كيمك ghīmek; كـيـدرمك ghìdirmek; to go —, ايلروكتمك ìléri-ghìtmek; اولمق òlmak, كچمك ghèchmek; كيلمك ghìyilmek; to come —, كلمك ghèlmek, كليويرمك ghèlivèrmek, ايـلـروكلـمـك ìléri-ghèlmek.

Once, *ad.* بركره bìr-kèrré, بردفعه bìr-dèf"à, برسفر bìr-sèfer; بروقت bìr-wàkit, بـرزمـان bìr-zàmān, وقتامن الاوقات wàktan-mìn-el-èvkāt; — more, بردها bìr-dàhà.

One, *a.* بر bìr; يك yèk; احد àhàd, واحد wāhid (fem. احدى ìhdà); —, *pr.* ادم àdam, كشى kìshi; some —, برى bìri, بريسى bìrissi, ادم àdam; no —, كمسه kìmsé; every —, هركس hèr-kèss; any —, برى bìri, بريسى bìrissi, ادم àdam; كمسه kìmsé; —'s-self, كندى kèndi.

Onion, *s.* صوغان sòghan, بصل bàssl.

Only, *ad.* يالكز yàlìngiz, فقط fàkat, صالط sàlt, ساده sādé, صافى sāfi, مجرد mùjèrred.

Ooze, *v.n.* صزمق sìzmak, نشوا nèshv-et (or نـشـفـا nèshf-et), تـقـاطـرا tàkātur-et.

Opal, *s.* عين الشمس "àynu-'sh-shèmss.

Opaque, *a.* دونق dùnuk, كثيف kèssīf.

Open, *a.* اچق àchìk, باز bāz, كـشـاده kyùshādé, مفتوح mèftūh; —, *v.a.* اچمق àchmak, فتحا fèth-et (fèt-h); —, *v.n.* اچلق àchìlmak.

Opening, *a.* مسهل mùsshìl; —, *s.*

اچقلق àchiklik, آرالق àralik, قپو kàpi; فرصت fìrsat; اچمه àchma; اچلمه àchilma; فتح fèth (t-h), كشاد kyùshād.

Openly, *ad.* اچق àchik, اچقدن اچغه àchikdan-àchigha, جهراً jèhran, عياناً "àyānan, اشكار āshikyār.

Operate, *v.n.* ايشلمك ìshlémek, ايش كورمك ìsh-ghyùrmek; تأثيرا tè'sīr-et; عمل ويرمك "àmel-vèrmek; اجراى صنعت ا ìjrāyi-sàn"àt-et.

Opinion, *s.* رأى rè'y, ظن zànn, قياس kìyāss, قول kàvl, سوز sùz; (legal) فتوا fètwà.

Opium, *s.* افيون àfyūn. [mùkhālif.

Opponent, *s.* خصم khàssm, مخالف

Opportune, *a.* تمام وقتنده اولان tàmām-wàktinda-òlan, مناسبتلو mùnāssébètli.

Opportunity, *s.* فرصت fìrsat, وقت wàkt, مناسبت mùnāssébèt.

Oppose, *v.a.* قارشى دورمق kàrshi-dùrmak, مخالفت ا mùkhāléfèt-et, ممانعت ا mùmāna"àt-et; قارشى كوندرمك kàrshi-ghyùndermek, قارشى تعيين ا kàrshi-tà"yīn-et.

Opposite, *a.* قارشى kàrshi, مقابل mùkābil, مواجه mùwājih.

Opposition, *s.* مخالفت mùkhāléfèt, ممانعت mùmāna"àt.

Oppress, *v.a.* صيقندى ويرمك sìkindi-vèrmek; صيقمق sìkmak, ظلم ا zùlm-et, تعدى ا tà"àddi-et.

Oppressor, *s.* ظالم zālim.

Opulence, *s.* ثروت sèrvèt, سامان sāmān, زنكينلك zènghinlik.

Opulent, *a.* زنكين zènghin, متمول mùtémèvvil.

Oracle, *s.* مكهن mèkhèn (k-h) كاهن جوابى kyāhin-jéwābi.

Oral, *a.* اغزدن àghzdan, شفاهى shìfāhī; —ly, *ad.* شفاهاً shìfāhan.

Orange, *s.* پورتقال pòrtakàl; (Seville) ترنج tùrunj.

Orbit, *s.* فلك fèlek; دائره dā'iré; يول yòl.

Ordain, *v.a.* ترتيب ا tèrtīb-et, تنظيم ا tànzīm-et; امر ا èmr-et; نصب ا nàssb-et.

Order, *s.* نظام nìzām, انتظام ìntizām; ترتيب tèrtīb, صره sìra; امر èmr, اراده ìrādé, تنبيه tènbīh, سپارش sìpārish; صنف sìnf, جنس jìnss; طريقت tàrīkàt; نشان nìshān;

—, *v.a.* ترتيب ا tèrtīb-et, تنظيم ا tànzīm-et; امر ا èmr-et, اراده ا ìrādé-et, تنبيه ا tènbīh-et; سپارش ا sìpārish-et, اصمارلمق ìssmàrlamak; to —, *a.* اصمارلمه ìssmàrlama.
Ordinary, *a.* بياغى bàyàghi, عادى "ādī.
Ordnance, *s.* طوپ tòp, هاون (hàvan).
Ore, *s.* معدن mà"dèn, فلز fìlìzz, جوهر jèvhèr.
Organ, *s.* الت ālet; ارغانون èrghanòn.
Organize, *v.a.* ترتيب ا tèrtīb-et, تنظيم ا tànzīm-et, تنسيق ا tènsīk-et, صرهسنهقومق sìrassina-kòmak.
Oriental, *a.* شرقى shàrkī.
Orifice, *s.* دليك dèlik, اغز àghz, كوز ghyùz, فم fèm, دهان dìhān, سوراخ sūrākh.
Origin, *s.* اصل àssl, مبدأ mèbdè', منشأ mènshè', باش bàsh, باشلانغيج bàshlanghij, تمل tèmel, اول èvvèl, ابتدا ìbtidā, بدء bèd'.
Original, *a.* اصلى àsslī; تحاف tùhāf, عجيب "àjīb ("àjā'ib), غريب ghàrīb; دلى dèlì; —, *s.* اصل àssl; تحاف ادم tùhāf-àdam, دلى dèli.
Originate, *v.a.* چيقمق chìkmak, ظهور ا zùhūr-et, نشئت ا nèsh'èt-et; —, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak, دوشنمك dùshunmek, ابداع ا ìbdā"-et.
Ornament, *s.* زينت zīnèt, زيب zīb, زيبا zībā, زيبايش zībāyish; —, *v.a.* تزيين ا tèzyìn-et, زينتلندرمك zīnetlendirmek, دوناتمق dònatmak; — one's self, بزنمك bèzenmek.
Orphan, *s.* يتيم yètīm, اوكسز ùksuz.
Orthography, *s.* املا ìmlā.
Ostensible, *a.* ظاهرى zāhirī, على ["àlénī.
Ostler, *s.* سئيس sè'īss.
Ostrich, *s.* دوهقوشى dèvé-kùshu, شترمرغ shùtur-mùrgh.
Other, *a.* بشقه bàshka, ديكر dìgher, اخر àkhàr, سائر sā'ir.
Otherwise, *ad.* بشقهدرلو bàshka-(tùrlu); —, *c.* ياخود yākhud; نام ديكر nāmi-dìgher.
Otter, *s.* صوسمورى sù-sàmūru.
Ought, *v. aux.* See Grammar.
Ounce, *s.* (troy) اوندرهملكطارتى òn-dìrhèmlik-tàrti; (avoirdupois) سكزبچوقدرهملكطارتى sèkiz-bùchuk-dìrhèmlik-tàrti; (animal) برنوع قاپلان bìr-nèv"-kàplan.
Our, *a. pro.* مز miz, يمز imiz; بزم bìzim.

Ours, *pro.* بزم bìzim ; بزمکی bìzimki, بزمکیلر bìzimkilar.

Out, *ad.* خارج khārij, طشره tàshra, طیشاری dìshāri; طیشاریه dìshāriya; طیشارده dìsharda ; —, *a.* طیشاری چیقمش dìshāri-chìkmish ; سونمش sùnmush, منطفی mùntàfi ; بتمش bìtmish, دوکنمش dùkènmish, منقضی mùnkàzi; منقرض mùnkàriz, منقطع mùnkàti" ; — of, *pr.* دن dan ; دن خارج dan-khārij ; — —, *a.* سز siz, بلا bìlā, بی bī, نا nā ; — of hand, الدن چیقمش èldan-chìkmish ; to put — — —, الدن چیقارمق èldan - chìkàrmak ; — — humour, دارغین dàrghin ; — — place, وقتسز wàkitsiz, مناسبتسز mùnāssébètsiz, نابجا nā-bè-màhàll ; بوشده bòshda ; معزول mà"zūl ; — — pocket, ضررلو zàrarli, ضرر ایتمش zàrar-ètmish, پاره غائب ایتمش (pàra)-(kayb)-ètmish ; — — sight, غائب ghā'ib, مفقود mèfkūd, کورنمیور ghyùrunmiyor, کوزکمیور ghyùzikmiyor ; — — tune, اهنکی بوزلمش āhènghi-bòzulmush.

Outbreak, *s.* عصیان "ìssyān ; ظهور zùhūr. [-kìmèssné.

Outcast, *s.* مطرودکمسنه màtrūd-

Outcry, *s.* ولوله vèlvélé, فریاد fèryād.

Outer, *a.* طیش dìsh, خارجی khāriji.

Outfit, *s.* خرجراه khàrji-rāh ; طاقم tàkim.

Outgoing, *s.* خرج khàrj, مصرف màssraf ; خروج khùrūj, چیقش chìkish.

Outguard, *s.* ایلروکی قره قول ìlériki-kàrakol, نوبتجی nùbètji.

Outhouse, *s.* صوندرمه sùndurma.

Outlaw, *s.* فرمانلو fèrmānli, عاصی "āssi, قتلی حلال اولان kàtli-hàlāl-òlan.

Outlet, *s.* مخرج màkhrèj, چیقه جق یر chìkajak-yèr, قپو kàpi ; نفسلك nèfesslik.

Outline, *s.* قوروچیزلمش رسم kùru-chìzilmish-rèssim, تصلاق tàsslak ; شکل shèkil, بچم bìchim.

Outlive, *v.a.* بشقه سی اولدکدنصکره بیله یاشامق bàshkassi - ùldukdan - sòngra - bìlé - yàshamak, بشقه برشیئك اثری بیله قالمدقدنصکره یاشامق bàshka - bìr-shèy'ing-èsseri-bìlé -

- kàlmadìkdan - sòngra - -yàshamak.

Outlook, *s.* نظارت nàzarèt; تيقظ tèyàkkuz; on the —, مقيد mùkàyyed.

Outlying, *a.* خارجده‌اولان khārijda--òlan, اوزاق‌دوشن ùzàk-dùshen.

Outnumber, *v.a.* عددی‌زیاده‌او "àdédi--zìyādé-òl, متجاوزاو mùtéjāviz-òl, کچمك ghèchmek. [ìsskèléssi.

Outport, *s.* طشره‌اسكله‌سی tàshra-

Outpost, *s.* ایلروكی‌قره‌قول ìlèriki--kàrakol.

Outrageous, *a.* طاشقین tàshkin, فاحش fāh[illegible]; قیزغین kìzghin, دارغین dàrghin.

Outreach, *v.a.* الداتمق àldatmak.

Outright, *ad.* بتون‌بتون bìtun-bìtun, كلیاً kyùllìyyan.

Outside, *s.* طیش dìsh, طیشاری dìshàri, طشره tàshra, خارج khārij, بیرون bīrūn; —, *a.* خارجی khārijī; at the —, اولسه‌اولسه òlsa-òlsa, نهایت nìhāyet; — price, نهایت‌پهاسی nìhāyet-pàhàssi. ["ìnād-et.

Outstand, *v.a.* انكار ìnkyār-et, عناد

Outward, *a.* خارجی khārijī.

Outwards, *ad.* طیشاری‌یه‌طوغری dìshàriya-dòghru.

Outweigh, *v.a.* باصقین‌كلمك bàsskin--ghèlmek; غالب‌او ghālib-òl.

Oval, *a.* بیضی bèyzī; —, *s.* قطع‌ناقص kàt"i-nākiss.

Oven, *s.* فرون fìrin.

Over, *a.* كچمش ghèchmish, بتمش bìtmish, تمام‌اولمش tàmām-òlmush; فضله fàzla, الده èlda; *ad.* اوستنه ùsstuna, اوستنده ùsstunda, مافوقنه mā-fèvkina, مافوقنده mā-fèvkinda; بالاسنه bālāssina, بالاسنده bālāssinda; دن‌زیاده dan-zìyādé, متجاوز mùtéjāviz; دوریلرك dèvrilérek; طاشهرق tàsharak; —, *pr.* دن dan, اوزرندن ùzérindan; اوستندن ùsstundan; — and above, دن‌فضله dan-fàzla, دن‌ماعدا dan-mā"ada, دن‌بشقه dan-bàshka; — against, ـه‌قارشی a-kàrshi, قارشیسنه kàrshissina, قارشیسنده kàrshissinda; to run —, *v.n.* طاشمق tàshmak; *v.a.* اوستندن‌كچوب‌چینه‌مك ùsstundan-ghèchup-chìnémek; to fall —, دوریلوب‌دوشمك dèvrilup--dùshmek; to go —, to pass —,

کچمك ghèchmek ; to give —, وازکچمك wāz-ghèchmek, براقمق bràkmak ; کسلك kèssilmek ; دورا dèvr-et, تسلیما tèsslīm-et ; all —, هپ hèp, بتون bìtun, تکمیل tèkmīl, باشدن‌باشه bàshdan-bàsha ; — again, یکیدن yèngidan, تکرار tèkrār, یکی‌باشدن yèngi-bàshdan ; all is —, بتمش bìtmish, بتدی bìtdi ; ایشی‌بتمش ìshi-bìtmish ; ایش‌ایستدن‌کچمش ìsh-ìshdan-ghèchmish.

Overbear, *v.a.* غالب‌او ghālib-òl ; —ing, *a.* ظالم zālim, متحکم mùtahàkkim. [dèngizda.

Overboard, *ad.* دکزه dèngiza, دکزده

Overcast, *a.* بلوطلو bùlutlu, قپانق kàpànìk, سنبلی sùnbulī.

Overcome, *v.a.* غالب‌او ghālib-òl, یکمك yènmek, التا àlt-et, بوزمق bòzmak.

Overflow, *s.* سیل sèyl (sèl), طغیان tùghyān ; —,*v.n.* طاشمق tashmak ; —, *v.a.* باصمق bàssmak.

Overgrown, *s.* پك‌بیومش pèk-bìyumish, پك‌بویلنمش pèk-bòylanmish ; قاپلنمش kàplanmish, اورتلمش ùrtulmush.

Overhang, *v.n.* صارقمق sàrkmak, اصلق àssilmak ; حوالدلواو hàwāléli-òl.

Overhaul, *v.a.* یوقلامق yòklamak ; یتشمك yètishmek, طوتمق tùtmak.

Overhear, *v.a.* اشیتمك ìshìtmek, استماعا ìsstimā"-et. [-sèvinmish.

Overjoyed, *a.* پك‌سونمش pèk-

Overlook, *v.a.* باقمق bàkmak, ناظراو nāzir-òl, نظارتا nàzārèt-et ; عفوا "àfv-et.

Overlooker, *s.* ناظر nāzir, باقیجی bàkìji.

Overpower, *v.a.* غالب‌او ghālib-òl, یکمك yènmek ; بوغمق bòghmak, مستغرقا mùsstaghràk-et.

Overrule, *v.a.* اسکاتا ìsskyāt-et, جرحا jèrh-et.

Overseer, *s.* ناظر nāzir, مدیر mùdīr.

Oversight, *s.* یاکلش yàngilìsh (yānish), سهو sèhv.

Overspread, *v.a.* اورتمك ùrtmek, قاپلامق kàplamak.

Overtake, *v.a.* یتشمك yètishmek, اولاشمق ùlàshmak, طوتمق tùtmak.

Overthrow, *s.* انهزام ìnhizām ; خراب khàrāb, انهدام ìnhidām ; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, منهزم‌قیلمق

münhèzim-kïlmak ; يقمق yïkmak, هدم ا hèdm-et.

Overture, *s.* تكليف tèklīf; تياتروكشادى چالغيسى tèyātro--kyüshādi-chàlghissi.

Overturn, *v.a.* دويرمك dèvirmek ; —, *v.n.* دوريلمك dèvrilmek.

Overwhelm, *v.a.* مستغرق ا müsstaghràk-et, بوغمق bòghmak.

Owe, *v.a.* بورجلو اول bòrjlu-òl, بورجى اول bòrju-òl, دينى اول dèyni-ol, مديون اول mèdyūn-òl.

Owing, *ad.* مبنى mèbni, مناسبتيله münāssébètīla, سببيله sèbébīla, سببندن sèbébindan. [bùghu-kùshu.

Owl, *s.* بايقوش bàykush, بوغوقوشى

Own, *pro. a.* كندى kèndi; —, *pro. s.* my —, كنديمككى kèndimingki, thy —, كندوككى kèndingingki, his, her, its —, كندونككى kèndiningki, &c.: see Grammar; —, *v.a.* مالك اول mālik-òl, صاحب اول sāhib-òl ; اقرار ا ìkrār-et, اعتراف ا ì"tirāf-et.

Owner, *s.* صاحب sāhib, مالك mālik.

Ox, *s.* صيغر sìghir, اوكوز ùkyuz.

Oyster, *s.* استريديه ìsstrìdiyé.

P.

Pace, *s.* كيدش ghìdish, يورويش yùruyush ; يوريمه yùrumé, اديم àdim, خطوه khàtvé.

Pacification, *s.* صلح sùlh, مصالحه müssālaha, بارش كورش bàrish--ghyùrush, بارشق bàrishïk ; تسكين tèsskīn.

Pacify, *v.a.* تسكين ا tèsskīn-et, يموشاتمق yìmushàtmak.

Pack, *s.* دنك dènk ; بوغچه bòghcha ; دسته dèssté ; طاقم tàkim ; —, *v.a.* استيف ا ìsstif-et ; —, *v.n.* استيف اول ìsstif-ol ; — away, قالدروب استيف ا kàldirip-ìsstif-et ; — off, كتمك ghìtmek ;—up, ديوشروب صندوقه قومق dèvshirup - sàndigha - kòmak, بوغچه ا bòghcha-et.

Package, *s.* بوغچه bòghcha, صندوق sàndïk, كاغد kyàghid.

Packet, *s.* اوفاق بوغچه ùfàk-bòghcha, كاغد kyàghid, طوب tòp ; —, packet-boat, يولجى كميسى yòlju--ghèmissi ; تحريرات كميسى tàhrīrāt--ghèmissi.

Packhorse, *s.* سمربار كيرى sèmer--(bèghiri), يوك حيوانى yùk-hàywāni.

Packneedle, Packing-needle, *s.* چوالدوز chùwàldiz.

Packsaddle, *s.* سمر sèmer.

Packthread, *s.* سجيم sìjim.

Pad, *s.* كچوك يصدق kùchuk-yàssdik, پاموق pàmuk (pàmbuk); بارگير (bèghir); —, *v.a.* طولدرمق dòldurmak; foot —, خرسز khìrsiz.

Paddle, *s.* كورك kyùrèk; واپورچرخنك تخته سى vàpòr-chàrkhining-tàkhtassi; —, *v.n.* كورك چكمك kyùrèk-chèkmek; — box, داولمباز dàwlumbāz.

Padlock, *s.* اصمه كليدى àssma-kìlìdi.

Pagan, *s.* بتپرست pùt-pèrèsst.

Page, *s.* صحيفه sàhīfé, يوز yùz; ايچ اغاسى ich-àghassi. ايچ اوغلانى ìch-òghlàni,

Pail, *s.* قوغه kògha.

Pain, *s.* اجى àji, اغرى àghri, وجع vèjà", الم èlem, رنج rènj, رنجش rènjish; —, *v.n.* اجيمق àjimak, اغريمق àghrimak; —, *v.a.* اجتمق àjitmak; كدر ويرمك kèder-vèrmek.

Painful, *a.* اجيور àjiyor, اجر àjir, اليم èlīm; مورث كدر mūrissi-kèder.

Paint, *s.* بويا bòya; (for the face) دوزگون dùzghyun; (for the eye-brows) راستق ràsstik; —, *v.a.* بويامق bòyamak; —, *v.n.* (as artists) رسم يابمق rèssim-yàpmak; (as ladies) دوزگون قوللانمق dùzghyun-kùllànmak.

Painter, *s.* (house) نقاش nàkkāsh; (artist) رسام rèsssām.

Painting, *s.* بويالى رسم bòyali-rèssim.

Pair, *s.* چفت chìft; —, *v.n.* چفت اول chìft-òl; —, *v.a.* اشنى بولمق èshini-bùlmak; چفت چفت قومق chìft-chìft-kòmak.

Palace, *s.* سراى sàrāy.

Palate, *s.* دماغ dìmāgh.

Pale, *a.* (colour) اچق àchik; (face) صارى sàri; —, *s.* حولى hàvli, دائره dā'iré; پرمق pàrmak, تخته tàkhta; to turn —, بكزى بم بياض كسلمك bèngzi-bèm-bèyāz-kèssilmek, بكزى قالمامق bèngzi-kàlmemak.

Paling, Palings, *s.* تخته پرده tàkhta-pèrdé. [pàrmaklik.

Palissade, *s.* شرامپو shàrampò; پرمقلق

Palliate, *v.a.* تخفيف ا tàkhfīf-et; رنك ويرمك rènk-vèrmek.

Palm, *s.* (tree) خرما اغاجى khùrma-àghàji; (of the hand) ال ايچى

èl-àyassi; (measure) سره sèré; to palm off, صاتمق سورمك sùrmek, sàtmak.
Palpable, a. ظاهر zāhir, آشكار āshikyār.
Palpitate, v.n. نبض كبى اورمق nàbz-ghìbi-wùrmak, چالقانمق chàlkanmak, اوينامق òynamak.
Palpitation of the heart, s. خفقان khàfakān.
Palsy (paralysis), s. فلج علتى fèlij-"illèti, بريانى طوتلمسى bìr-yàni-tùtulmassi, اجنى چاربمسى ìjìnni-chàrpmassi; palsied, a. مفلوج mèflūj; چاربلمش طوتلمش tùtulmush, chàrpìlmish.
Paltry, a. مسكين mìsskin; صاچمه sàchma, بوش bòsh.
Pamphlet, s. رساله rìssālé, جزء jùz'.
Pan, s. چناق chànak, طباق tàbak; كوكچ ghyùghèch; — of a gunlock, چقماق تابه سى chàkmak-(tàwassi); knee —, ديزقپاغى dìz-kàpaghi.
Pane of glass, s. جام jàm.
Panegyric, s. مديحه mèdīha.
Pang, s. وجع vèjà", درد dèrd.
Pannier, s. كوفه kyùfé.
Pant, v.n. پك صولومق pèk-sòlumak.

Pantaloons, s. پانطلون pàntalòn.
Panther, s. پارس pārss.
Pantile, s. كراميد kìrémid.
Pantry, s. كيلار (kìler).
Pap, s. لاپه làpa; مه mèmé.
Papa, s. بابا bàba, پدر pèder.
Paper, s. كاغد kyāghid, قرطاس kìrtāss; غزته ghàzèta; papers, s. pl. اوراق èvrāk.
Papist, s. قتولك kàtolik.
Parable, s. مثال mìssāl, تمثيل tèmsīl.
Parabola, s. قطع مكافى kàt"i-mùkyāfi.
Paradise, s. فردوس fìrdèvss, جنت jènnèt.
Paragraph, s. بند bènd, جمله jùmlé, فقره fìkra.
Parallax, s. اختلاف منظر ìkhtilāfi-mànzàr.
Parallel, a. موازى mùwāzi; (similar) نظير nàzīr; — to each other, متوازى mùtéwāzi; —, s. خط موازى khātti-mùwāzi; (similar thing) نظيره nàzīré.
Parallelogram, s. متوازى الاضلاع mùtéwāziyu-'l-àdlā".
Paralysis, s. فلج علتى fèlij-"illèti, بر طرفك طوتلمسى bìr-tàrafing-

-tùtulm*assi*, اجنی چارپمسی ìjìnni-
-chàrpm*assi*.

Paralytic, *a.* مفلوج mèflūj ; — stroke, فلج علتی fèlij-"ìllèti. [(zàmpara).

Paramour, *s.* زانی zānī, زنپاره

Parapet, *s.* سپر sìpEr.

Paraphernalia, *s. pl.* اغرلق Aghirlik ; طاقم tàkim, الات ادوات ālāt-èdāwāt.

Paraphrase, *s.* شرح shèrh.

Parasol, *s.* شمسیه shèmsìyyÉ.

Parcel, *s.* بوغچه bòghcha, کاغد kyāghid ; طاقم tàkim ; سورو sùru.

Parch, *v.a.* قاورمق kàwurm*ak* ; صوصاتمق sùssAtm*ak* ; قوروتمق kùrutm*ak* ; —, *v.n.* قاورلمق kàwrulm*ak* ; صوصامق sùssAm*ak* ; قورومق kùrum*ak*.

Parchment, *s.* ترشه tìrshÉ.

Pardon, *s.* عفو "àfv ; —, *v.a.* عفوا "àfv-et, بخشا bàkhsh-et, باغشلامق bàghishlam*ak*.

Pare, *v.a.* صویمق sòym*ak*, قبوغنی صویمق kAbughunu - sòym*ak* ; کسمك kèssmek, قرقمق kìrkm*ak*, یونتمق yòntm*ak* ; قازیمق kAzim*ak*.

Parent, *s.* بابا bàbA, پدر pèdEr ; انا *àna*, نینه nìnÉ, والده vālidÉ ; both parents, والدین vālidèyn.

Parental, *a.* پدرانه pèdÉrānÉ ; مادرانه mādÉrānÉ.

Parenthesis, *s.* معترضه mù"tériz*a*.

Paring, *s.* قبوق kAbuk ; کسندی kèssinti ; قرقندی kìrk*inti*.

Parish, *s.* محله màhàllÉ.

Parity, *s.* مشابهت mùshābéhèt.

Park, *s.* اورمانلق باغچه òrmAnlik-
-bAghcha.

Parley, *s.* مکالمه mùkyālémÉ.

Parliament, *s.* مبعوثان ملت مجلسی mèb"ūssāni-mìllèt-mèjlissi.

Parlour, *s.* سلاملق اوطه سی sèlāmlik-
-òdassi.

Parrot, *s.* پپغان pàpAghān, ببغا bèbghā, *or* bèbéghā, طوطی tūtī.

Parsimonious, *a.* خسیس khàssīss, طمعکار tAma"kyār, مسکین mìsskīn.

Parsley, *s.* مایدنوس màydanòss.

Parsnip, *s.* یبان هاوجی yàbAn-hàwuju.

Parson, *s.* پاپاس pàpAss.

Part, *s.* پارچه pàrch*a*, یان yàn, قسم kìssm, جزء jùz', حصه hìsssÉ, قسط kìsst, پای pày ; تعصب tàssàbhub ; طرف tàraf, جانب jānib ; حوالی hàwālī, جوار jìwār ; خدمت khìdmet,

واجبهٔ ذمت wājibè'i-zìmmèt; parts, *s.pl.* ذکا zèkyā, استعداد ìsstì''dād; طرفلر tàraflar, جوانب jèwānib, حوالی hàwāli, جوارلر jìwārlar; privy —, عورت یرلری ''àvret-yèrléri; —, *v.n.* ایرلمق àyrìlmak, مفارقت ا mùfārakàt-et; قوپمق kòpmak, کسلمك kèssilmek; — with, ایرلمق àyrilmak; ویرمك vèrmek; صاتمق sàtmak; قوغمق kòghmak.

Partake, *v.n.* حصه مندا ول hìsssémènd-ol; یمك yèmek.

Partial, *a.* جزئی jùz'ī, غیرعمومی ghàyri-''ùmūmi, غیرتام ghàyri-tàmm; میال mèyyāl, محب mùhìbb; غرضکار ghàrazkyār, نفسانیتلو nèfsānìyyètli; to be — to, سومك sèvmek.

Participate, *v.n.* شریك او l shèrik-òl, حصه سی او l hìsssséssi-òl.

Participle, *s.* (active) اسم فاعل ìssmi-fā''il; (passive) اسم مفعول ìssmi-mèf''ūl.

Particle, *s.* ذره zèrré; ادات èdāt.

Particular, *a.* مخصوص màkhsūss, خاص khāsss, مختص mùkhtàsss, مخصص mùkhàsssàss; ایری àyri, بشقه bàshka; اینجه بقار ìnja-bàkar, مراقلو پك دقت ایدر pèk-dìkkàt-èder, mèrākli; —s, *s.pl.* تفصیلات tàfsīlāt.

Parting, *s.* ایریلش àyrìlish, مفارقت mùfārakàt. [ghàyretkèsh.

Partisan, *s.* طرفدار tàrafdār, غیرتکش

Partition, *s.* بولمه bùlmé; — off, *v.a.* بولمك bûlmek.

Partly, *ad.* بعض مرتبه bà''zi-mèrtébé, بردرجه یه قدر bìr-dèréjéyé-kàdar.

Partner, *s.* اورتاق òrtàk, شریك shèrīk.

Partridge, *s.* ککلك kèklik.

Party, *s.* طاقم tàkim, بلوك bùluk, فرقه fìrka; جمعیت jèm''ìyyèt.

Pass, *s.* کچید ghèchid, دربند dèrbènd. (dèvrènd), بوغاز bòghāz, دره dèré; تذکره tèzkéré, یول امری yòl-èmri, بیورلدی bùyuruldù; حال hāl, هیئت hèy'èt; —, *v.n.* کچمك ghèchmek; (through) مرورا mùrūr-et; (over) عبورا ''ùbūr-et; (current) تداولا tèdāvul-et; —, *v.a.* کچورمك ghèchirmek; امرارا ìmrār-et; — along, یولنجه کچمك yòlunja-ghèchmek, کچمك ghèchmek; — away, کچوب کتمك ghèchup-ghìtmek; بتمك bìtmek, دوکمك

dùkènmek ; فنابولق fènā-bùlm*a*k ; — by, *v.n.* اوکدن کچمك *ùngdan*-ghèchmek, یاندن کچمك y*à*ndan-ghèchmek ; اورادن کچمك òradan-ghèchmek, کچمك ghèchmek ; —, *v.a.* کچورمك ghèchirmek, عفوا "àfv-et ; — for, *v.n.* ظن اولنمق z*à*nn-òlùnm*a*k ; —, *v.a.* دیوویرمك dèyu-vèrmek, دیوصاتمق dèyu-sàtm*a*k ; — one's word, سوزویرمك sùz-vèrmek, کفیل اول kèfīl-òl, — over, *v.a.* عفوا "àfv-et ; — sentence, اعلاما ì"lām-et ; to come to —, اولمق òlmak, واقع اول wākì"-òl, وقوع بولمق wùkū"-bùlm*a*k, ظهورا zùhūr-et, جایکیراو jāyghīr-òl.

Passable, *a.* کچیلور ghèchílir, قابل مرور kābili-mùrūr ; اپ ایوجه èp-īyij*a*, کچر ghècher.

Passage, *s.* مرور mùrūr, عبور "ùbūr, کچش ghèchish ; ممر mèmèrr, معبر mà"bèr, کچه جك یر ghèchéjek-yèr, یول yòl ; اثنای راه èssnāyi-rāh ; صوقاق sòkak, قپودهلیزی kàp*i*-dèhlīzi ; عبارة "ìbāré, بند bènd.

Passenger, *s.* یولجی yòlju.

Passion, *s.* دارغینلق dàrgh*i*nl*i*k, اوریکه (ùfké), غضب ghàzab ; هوس hàwèss, مراق mèrāk ; عشق "àshk ; ابتلا ìbtilā, انفعال ìnfì"āl ; — flower, چرخ فلك چیچکی chàrkh*i*-fèlèk-chìchég*h*i.

Passionate, *a.* دارغین dàrgh*i*n, غضوب ghàzūb ; —ly, *ad.* پك pèk, اشوری àsh*i*ri.

Passive, *a.* الی قولی باغلوکبی èli-kòlu-bà*gh*l*i*-ghìbi ; verb —, فعل مجهول fì"li - mèjhūl ; — participle, اسم مفعول ìssmi-mèf"ūl.

Passport, *s.* یول امری yòl-èmri, یول تذکرهسی yòl-tèzkèréssi, بیورلدی bùyuruldu, پاسهپورطه pàssapòrta.

Past, *a.* کچمش ghèchmish ; ماضی māzi ; the —, کچمش زمان ghèchmish-zàmān, ایام سابقه èyyāmi-sāb*i*ka ; —, *pr.* دن اوته یه dan-ùtéyé ; دن خارج dan-khārij ; — cure, — recovery, علاج قبول ایتمز "ìlāj-kàbūl-ètm*à*z, چارهسز chāréssiz, بتمش bìtmish.

Paste, *s.* خمیر (khàmur) ; چریش chìrish ; —, *v.a.* چریش ایله یاپشدرمق chìrish-il*a*-yàp*i*shd*i*rm*a*k.

Pasteboard, *s.* مقوا mùkàwwà.

Pastime, *s.* اگلنجه èylènj*a*.

Digitized by Google

Pastor, *s.* چوبان chòbān; پاپاس pàpass.

Pastry, *s.* خمیرایشی (khàmur)-ìshi; — cook, بورکجی bùrèkji.

Pasture, Pasturage, *s.* اوتلاق òtlak; چایر chàyr; اوت òt; —, *v.n.* اوتلامق òtlamak; —, *v.a.* اوتارمق òtarmak, اوتلاتمق òtlàtmak.

Pasty, *s.* بورك bùrèk.

Patch, *s.* یامه yàma; پارچه pàrcha; —, *v.a.* یامه‌اورمق yàma-wùrmak, پارچه‌قومق pàrcha-kòmak; — up, قباجه‌تعمیرا kàbaja-tà"mīr-et; اویدریویرمك òydurivèrmek.

Patent, *s.* برات bèrāt, فرمان fèrmān; پاتنته pàtènta, امتیازبراتی ìmtiyāz-bèrāti; —, *a.* پاتنته‌لو pàtèntali, امتیازلو ìmtiyāzli.

Paternal, *a.* ابوی lèbévī, پدرانه pèdérānė.

Path, Pathway, *s.* یول yòl, طریق tàrīk, راه rāh.

Patience, *s.* صبر sàbr, تحمل tàhàmmul, شکیبائی shèkībā'ī.

Patient, *a.* صبرلو sàbrli, صبور sàbūr, متحمل mùtàhàmmil, شکیب shèkīb; —, *s.* خسته khàssta.

Patriarch, *s.* بطریق pàtrīk; —s, *s.pl.* اجدادبنی‌اسرائیل èjdādi-bèni-ìssrā'īl.

Patrimony, میراث mirāss, ملك‌موروث mìlki-mèvrūss.

Patriot, *s.* وطن‌غیرتنده‌اولان‌کمسنه wàtan-ghàyrètinda-òlan-kìmèssnė.

Patrol, *s.* قول kòl; —, *v.n.* قول‌گزمك kòl-ghèzmek; —, *v.a.* گزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Patron, *s.* ولی‌نعمت vèlī-nì"mèt, افندی èfèndi; راغب rāghib.

Patten, *s.* نعلین (nàlìn).

Pattern, *s.* اورنك ùrnek; رسم rèssim; قالب kàlib; نمونه nùmūnė.

Paunch, *s.* قارن kàrn; اشکنبه ìshkènbė.

Pause, *s.* قالش kàlish; سکوت sùkyūt, سکون sùkyūn; دوراق‌یری dùrak-yèri; —, *v.a.* قالمق kàlmak, دورمق dùrmak; باقمق bàkmak, باقنمق bàkìnmak, دوشنمك dùshunmek, تأنی te'ènni-et, تأمل tè'èmmul-et.

Pavement, *s.* قالدریم kàldirim; foot —, پیاده‌قالدریمی pìyādė-kàldirimi.

Pavilion, *s.* کوشك kyùshk, قصر kàssr; مهتابیه mèhtābìyyė; چادر chàdir.

Paw, *s.* ایاق àyak, پنچه pènchė, پا pā, پای pāy.

Pawn, *s.* رهن rèhn; رهين rèhīn; (at chess) پيداق pàydàk; —, *v.a.* رهينه ويرمك rèhīna-vèrmek, رهينه قومق rèhīna-kòmak.

Pay, *s.* كوندهلك ghyùndélik; هفتهلق hàftalìk; ايلق àylìk, ماهيه māhìyyé, شهريه shèhrìyyé; يللق yìllìk; معاش mà"āsh; —, *v.a.* اودهمك ùdémek, ويرمك vèrmek, ادا ات èdā-et, ايفا ات īfā-et, استيفا ات ìsstīfā-et; — a visit, اوغرامق òghramak, زيارت ات zìyārèt-et; — away, ويرمك vèrmek, خرج ات khàrj-et; — —, — out (a rope), مولا ات mòla-et; — down, پيشين ويرمك pèshin-vèrmek; — off, قارشيلغنى ات kàrshilighini-et, اجيسنى چيقارمق àjissini-chìkàrmak; ازن ويرمك ìzin-vèrmek, ادملرينه اذن ويرمك àdamlarina-ìzin-vèrmek.

Payable, *a.* وعدهسى كلمش wà"déssi-ghèlmish, واجب الادا wājibu-'l-èdā.

Pea, *s.* نخود nòkhud, بزليه bèzèlya; sweet —, عطرشاهى "ìtri-shāhī.

Peace, *s.* بارشق bàrishìk, بارش كورش bàrish-ghyùrush, صلح sùlh, مصالحه mùssālahà; go in —! سلامتله sèlāmètla, بالامن والامان bì-'l-ùmni-vè-'l-èmān; —! *int.* صوص sùss.

Peach, *s.* شفتالو shèftāli; melting —, يارمه شفتالو yàrma-shèftāli; cling stone —, كباد kèbād, صارى كباد sàri-kèbād, ات شفتالوسى èt-shèftālissi.

Peacock, *s.* طاوس tàwuss, طاوس قوشى tàwuss-kùshu.

Peak, *s.* ديه (tèpé), ذروه zìrvé, كنكره kyùnghyuré.

Pear, *s.* ارمود àrmud, امرود èmrūd.

Pearl, *s.* اينجو ìnji, در dùrr, لؤلؤ lù'lù', مرواريد mèrvārīd.

Peasant, *s.* كويلو kyùylu.

Pebble, *s.* چاقل chàkìl, چاقل طاشى chàkil-tàshi.

Peculation, *s.* خرسزلق khìrsìzlìk, مأمورسرقتى mè'mūr-sìrkàti.

Peculiar, *a.* مخصوص màkhsūss; عجيب "àjīb (àjā'ib), غريب ghàrīb, تحاف tùhāf.

Peculiarity, *s.* كيفيت مخصوصه kèyfìyyèti-màkhsūssa, خاصه khāsssa.

Pecuniary, *a.* اقچهيه متعلق àkchaya-mùta"àllik, اقچهجه àkchaja.

Pedestal, *s.* كرسى kyùrsī.

Pedigree, *s.* شجره shèjérέ, نسب nèsseb.
Pedlar, *s.* قولتقجی kòltukju, كزدريجى ghèzdiriji, مادراباز mȧdrabāz.
Peel, *s.* قبوق kȧbuk; —, *v.a.* صويمق sòymak, قبوغنى صويمق kȧbughunu-sòymak; —, — off, *v.n.* صويلمق sòyulmak. [-bȧkmak.
Peep, *v.n.* ارالقدن باقمق àralikdan-
Peer, *s.* زادكاندن اولان zādéghyāndan-ölan; كفو kyùfv, همپايه hèm-pāyέ.
Peevish, *a.* ترس tèrss, خويسز khòysuz.
Peg, *s.* چيوى chìvi.
Pelican, *s.* سقاقوشى (sȧka)-kùshu.
Pelt, *v.a.* طاشلامق tȧshlamak.
Pen, *s.* قلم kàlem; اغل ȧghil; —, *v.a.* يازمق yàzmak; اغله قپامق ȧghila-kȧpamak; — down, يازمق yàzmak; — up, اغله قپامق ȧghila-kȧpamak; — in, چينيلمك chìnilémek, مركبلمك mùrèkkèblémek; اغله قپامق ȧghila-kȧpamak.
Penalty, *s.* جريمه jèrīmé; مجازات mùjāzāt, جزا jèzā; under —, مجازات اولنمق شرطيله mùjāzāt-ölunmak-shàrtīla, جريمه النمق شرطيله jèrīmé-ȧlinmak-shàrtīla.
Pencase, *s.* قبور kùbur, قلمدان kàlemdān. [mȧnghirlar.
Pence, *s. pl.* باقرلر bȧkirlar, منغرلر
Pencil, *s.* قلم kàlem; lead —, قورشون قلم kùrshun-kàlem; hair —, توى قلم tùy-kàlem, فرچه fìrcha; slate —, طاش قلم tȧsh-kàlem; — of light, شعاع shù"ā".
Pendulum, *s.* رقاص ràkkās.
Penetrate, *v.a.* كيرمك ghìrmek, ايشلمك ìshlémek.
Peninsula, *s.* اطه ȧda, جزيره jèzīré, نيم جزيره nìm-jèzīré, شبه جزيره shìbhi-jèzīré.
Penitence, *s.* پشيمانلق pèshīmānlik (pìshmanlik), ندامت nèdāmèt; چله chìllé.
Penitent, *a.* پشيمان pèshīmān (pìshman), نادم nādim.
Penknife, *s.* قلمتراش kàlemtràsh, (pocket —) چاقى chȧki.
Penman, *s.* خطاط khȧttāt; —ship, خط khȧtt. [bàyrak.
Pennant, *s.* فلاندره filàndara; بيراق
Penny, *s.* باقر bȧkir, منغر mȧnghir.
Pension, *s.* تقاعد معاشى tàkā"ud-mà"āshi, معاش mà"āsh, اياق

àylik ; —, — off, *v.a.* معاشلةتقاعدا mà"āshla-tàkā"ud-et, ايلقباغلامق àylik-bàghlamak.

Pentagon, *s.* مخمس mùkhàmmess.

Penthouse, *s.* صوندرمه sùndurma.

Peony, *s.* شقائق shàkā'ik.

People, *s.* ملت mìllèt, قوم kàvm, قبيله kàbīlé, طائفه tā'ifé, جنس jìnss; خلق khàlk, اورتهلق òrtalìk, عامه "āmmé; عوامناس "àwàmmi-nāss, قباخلق àyak-tàkimi, اياقطاقمى kāba-khàlk; great —, كبارطاقمى kìbār-tàkimi, اكابرناس èkyābiri-nāss; —, *v.a.* معمورا mà"mūr-et, ابادانا àbādān-et, شنلندرمك shènlèndirmek; —d, *p.p.* معمور mà"mūr, اباداں àbādān, شن shèn.

Pepper, *s.* ببر bìber; —, *v.a.* ببرقاتمق bìber-kàtmak; — corn, ببردانهسى bìber-(tànéssi); — box, ببرقوتيسى bìber-kùtussu; —mint, نعنه nà"né.

Per annum, *ad.* ييلده yìlda, سنوى sènévī.

Perceive, *v.a.* كورمك ghyùrmek, تشخيصا tèshkhīss-et; اكلامق ànglamak (ànnamak), دركا dèrk-et, ادراكا ìdrāk-et, فهما fèhm-et.

Perch, *s.* طاوققونهجقصيرق tàwuk-kònajak-sìrik, صيرق sìrik, اغاج àghaj; تربيعىالىارشينلقمسافه tèrbī"ī-èlli-àrshinlìk-mèssāfé; —, *v.n.* قونمق kònmak; —, *v.a.* دكمك dìkmek.

[mùbrìm.

Peremptory, *a.* قطعى kàt"ī, مبرم

Perfect, *a.* تام 'tàmm, كامل kyāmil, عيبونقصاندنخالى "àyb-u-nòksāndan-khāli; —, *v.a.* اتماما ìtmām-et, تتميما tètmīm-et, اكمالا ìkmāl-et, تكميلا tèkmīl-et.

Perfection, *s.* كمال kèmāl.

Perfidious, *a.* خائن khā'in.

Perforate, *v.a.* دلمك dèlmek, اچمق àchmak, ثقبا sàkb-et.

Perform, *v.a.* ياپمق yàpmak, ايتمك ètmek, اجرا ìjrā-et, فعلهكتورمك fì"la-ghètirmek, فعلهاخراجا fì"la-ìkhrāj-et, قوهدنفعلهاخراجا kùvvédan-fì"la-ìkhrāj-et; (as a machine) ايشلمك ìshlémek, كتمك ghìtmek.

Perfume, *s.* قوقو kòku, عطر "ìtr, طيب tīb; بخور bùkhūr, توتسى tùtsu; —, *v.a.* معطرا mù"àttar-et, مطيبا mùtàyyeb-et; —ed, *a.* معطر

mù"àttar, مطيب mùtàyyeb; —ing-pan, بخوردان bùkhūrdān (bùkhurdanlik).

Perhaps, *ad.* بلكى bèlki.

Perihelium, *s.* اوج èvj.

Peril, *s.* قورقو kòrku, تهلكه tèhliké, مخاطره mùkhātara, خطر khàtar; —, *v.a.* تهلكه‌يه‌قومق tèhlikéyé-kòmak; at your —! ايتده‌باق èt-da-bàk, ايتده‌كوررسن èt-da-ghyùrursun, سن‌بيلورسن sèn-bìlirsin, كناهى‌بويونكده ghyùnāhi-bòyunungda.

Period, *s.* مدت mùddèt.

Perish, *v.n.* هلاك‌اول hèlāk-òl, تلف‌اول tèlef-òl, بتمك bìtmek; اولمك ùlmek; چورومك kùrumak; قورومق chùrumek; —, *v.a.* چوروتمك chùrutmek.

Perjure one's self, *v.a.* حنث‌ا hìnss-et, يلان‌يره‌يمين‌ا yàlan-yèra-yèmīn-et; خلف‌يمين‌ا khùlfi-yèmīn-et.

Permanence, *s.* دوام dèwām, بقا bàkā, استمرار ìsstimrār.

Permanent, *a.* دائم dā'im, باقى bākī, مستمر mìsstemèrr; تماللو tèmèlli; چيقمز cıkmàz, بوزلمز bòzulmàz; بوزلميه‌جق chìkmayajak, چيقميه‌جق bòzulmayajak.

Permission, *s.* اذن ìzn (ìzin), رخصت rùkhsàt, اجازت ìjāzet, جواز jèwāz.

Permit, *s.* تذكره tèzkéré; —, *v.a.* اذن‌ويرمك ìzin-vèrmek, رخصت‌ويرمك rùkhsàt-vèrmek, تجويزا tèjvīz-et, ترخيص‌ا tèrkhīss-et. [zàrārli.

Pernicious, *a.* مضر mùzìrr, ضررلو

Perpendicular, *s.* عمود "àmūd; —, *a.* قائم kā'im, عمودى "àmūdī, طوغرى dòghru, دك dìk.

Perpetrate, *v.a.* يابمق yàpmak, ايتمك ètmek, ارتكابا ìrtikyāb-et.

Perpetual, *a.* دائم dā'im; —ly, *ad.* دائما dā'imā.

Perplex, *v.a.* باش‌اغرتمق bàsh-àghrìtmak, صيقندى‌ويرمك sìkìndi-vèrmek. [عائدات "ā'idāt.

Perquisites, *s. pl.* عوائد "àwā'id,

Persecute, *v.a.* قوغالمق kòghalamak, دالنه‌بنمك dàlina-bìnmek, راحت‌ويرمامك rāhat-vèrmamek, رنجيده‌ا rènjīdé-et, دشمنلك‌ا dùshmènlik-et, خصومت‌ا khùssūmèt-et, عداوت‌ا "àdāvèt-et.

Perseverance, *s.* اقدام ìkdām, دوام

dèwām; —re, *v.n.* اقدام ìkdām-et, دوام dèwām-et; —ing, *a.* مقدم mùkdim. [vāz-ghèchmamek.
Persist, *v.n.* عناد "ìnād-et, وازکچمامك
Person, *s.* کشی kìshi, کمسنه kìmèssné, شخص shàkhss, ادم àdam, نفر nèfer; (hypostasis) اقنوم ùknūm (*pl.* اقانیم 'àkānīm); the three —s of the Trinity, اقانیم ثلثه àkānīmi-sèlāssé; (gram.) first —, نفس متکلم nèfssi-mùtékèllim; second —, مخاطب mùkhātab; third —, غائب ghā'ib.
Perspiration, *s.* تر *or* در tèr.
Perspire, *v.n.* ترلمك tèrlémek.
Persuade, *v.a.* ایناندرمق ìnàndirmak, قاندرمق kàndirmak, اسکات ìsskyāt-et; عقلی چلمك "àklini-chèlmek; عقلنه قومق "àklina-kòmak.
Pertain, *v.n.* متعلق او mùta"àllik-òl, راجع او rāji"-òl, منوط او mènūt-òl, مربوط او mèrbūt-òl, محول او mùhàvvel-òl, مخصوص او màkhsūss-òl, منسوب او mènsūb-òl, باقمق bàkmak, دوقنمق dòkunmak.
Pertinacity, *s.* عناد "ìnād; ثبات sèbāt, اقدام ìkdām.
Peruse, *v.a.* اوقومق òkumak.
Pervade, *v.a.* تأثیری او tè'sīri-òl; ایشلمك ìshlémek, کچمك ghèchmek, نافذ او nāfiz-òl. [khàyrsiz.
Perverse, *a.* ترس tèrss; خیرسز
Pervert, *v.a.* ایارتمق àyartmak, افساد ìfsād-et, اضلال ìdlāl-et; —, *s.* مرتد mùrtèdd (mùrtàd).
Pest, Pestilence, *s.* وبا vèbā, طاعون tā"ūn, خستهلق khàsstalik, یموزجق yìmurjàk.
Pestle, *s.* هاون الی (hàwan)-èli.
Pet, *s.* سودك sèvdik, جان jān, قوزی kùzu, جکرکوشه jìgher-kyùshé, ایکی کوز ìki-ghyùz; دارغینلق حالی dàrghinlik-hāli; —, *v.a.* سومك sèvmek; اوخشامق òkhshamak; پك یوز ویرمك pèk-yùz-vèrmek.
Petition, *s.* عرضحال "àrzi-hāl, عریضه "àrīza; رجا rìjā, نیاز nìyāz, درخواست dèr-khāsst; —, *v.a.* عرضحال ویرمك "àrzi-hāl-vèrmek.
Petrify, *v.a.* طاش tàsh-et; —, *v.n.* طاش کسلمك tàsh-kèssilmek, تحجرا tàhàjjur-et.
Petticoat, *s.* ایچ فسطانی ìch-fìsstāni.
Petty, *a.* اوفاق تفك ùfàk-tèfèk, جزئی

jùz'ī, صاچمه sàchma.

Pewter, s. بياض معدن bèyāz-mà''dɛn.

Pharmacy, s. اجزاجى دكانى èjzāji-dùkkyāni (dùkkèni).

Pheasant, s. سوكلون sùghlun (sùlun or sùylun), تذرو tèzrèv.

Phenix, s. عنقا ''ànkā, ققنوس kàknūss or ققنس kàknùss.

Phenomenon, pl. Phenomena, s. علامت ''àlāmèt, غريبه ghàrībé; pl. علائم ''àlā'im, غرائب ghàrā'ib.

Philosopher, s. حكيم hàkīm (pl. حكما hùkémā) فيلسوف fèylasòf (pl. فلاسفه fèlāséfé); —'s stone, كيميا kìmiyā, آكسير ìksīr, التون اوتى àltin-òtu. [hìkmèt.

Philosophy, s. علم حكمت ''ìlmi-

Phlegm, s. بلغم bàlgham.

Phosphorus, s. فوسفوره fòssfora.

Phrase, s. عباره ''ìbāré; تعبير tà''bīr.

Physic, s. علاج ''ìlāj; —s, s.pl. حكمت طبيعيه hìkmèti-tàbī''ìyyé.

Physical, a. طبيعى tàbī''ī; جسمانى jìssmānī; —ly, ad. طبعاً tàb''an.

Physiognomy, s. قيافت kìyāfèt, چهره chèhré, سيما sīmā; علم قيافت ''ìlmi-kìyāfèt.

Piastre, s. غروش ghùrùsh.

Pick, (pickaxe) s. قازمه kàzma; tooth —, ear —, خلال khìlāl; —, v.a. (pull off) قوپارمق kòparmak; (a lock) اچمق àchmak; (teeth, &c.) قارشدرمق kàrìshdirmak, ارقلامق àriklamak (àytlamak); (a bone) تميزلك tèmizlémek; (a quarrel) ارامق àramak; — pockets, يان كسيجيلك ا yàn-kèssijilik-et; — out, ايرمق àyrmak, سچمك sèchmek, انتخاب ا ìntikhāb-et; — up, v.a. قالدرمق kàldirmak; طوپلامق tòplamak, دوشيرمك dèvshirmek, جمع ا jèm''-et; تحصيل ا tàhsīl-et; — —, v.n. ايولشمك īyilɛshmek, قوتى يرينه كلمك kùvvèti-yèrina-ghèlmek; سمورمك sèmirmek; — to pieces, سوكمك sùkmek; دالدرمق dàldirmak.

Pickle, (brine) صلاموره sàlamùra; (of vegetables) ترشى tùrshu; —, v.a. ترشى باصمق tùrshū-bàssmak.

Pickpocket, s. يان كسيجى yàn-kèssiji, خرسز khìrsiz.

Picture, s. رسم rèssim.

Piddle, s. چيش chìsh, كچوك چيش

kùchuk-chish ; سیدك sìdik, بول bèvl ; —, *v.n.* ایشه‌مك ìshémek, صودوکمك sù-dùkmek, تبول اتمك [tèbèvvul-et.

Pie, *s.* بورك bùrèk.

Piebald, *a.* الا àla, الاجه àlaja.

Piece, *s.* پارچه pàrcha, قطعه kìt''à, جزء jùz', قسم kìssm ; —, *v.a.* اکله‌مك èklémek.

Pier, *s.* اسکله ìsskèlé ; ریختم rìkhtim.

Pierce, *v.a.* دلمك dèlmek, نقب اتمك sàkb-et ; ایشله‌مك ìshlémek.

Piety, *s.* دیانت dìyānèt, دیندارلق dīndārlìk, تقوی tàkwà, صلاح sàlāh.

Pig, *s.* طوکز dònguz (dòmuz), خنزیر khìnzīr, خوك khūk ; — of lead, صمون sòmūn, کولچه kyùlché.

Pigeon, *s.* کوکرجین ghyùghèrjin, کبوتر kèbutèr, حمامه hàmāmé.

Pile, *s.* یغین yìghin ; بنا bìnā ; قازق kàzìk ; (of velvet) حاو hàw ; —s, *s. pl.* باسور bāssūr, مایه‌سیل māyassīl ; —, *v.a.* یغمق yìghmak, یغین اتمك yìghin-et.

Pilfer, *v.a.* چالمق chàlmak ; —, *v.n.* خرسزلق اتمك khìrsizlìk-et, سرقت اتمك sìrkàt-et.

Pilgrim, *s.* حاج hājj, حجی hàjjī, (hàji) ; زائر zā'ir (*pl.* زوار zùwwār).

Pilgrimage, *s.* حج hàjj ; زیارت zìyārèt.

Pill, *s.* حب hàbb (hàp).

Pillage, *s.* یغما yàghma, غارت ghāret, صویغون sòyghun ; اموال منهوبه èmwāli-mènhūbé ; —, *v.a.* صویمق sòymak, یغما اتمك yàghma-et, غارت اتمك ghāret-et, نهب اتمك nèhb-et.

Pillar, *s.* دیرك dìrèk, ستون sùtūn, عمود "àmūd.

Pillion, *s.* پلان pàlān.

Pillow, *s.* یوزیصدیغی yùz-yàssdighi, بالین bālīn ; — case, یصدق یوزی yàssdìk-yùzu.

Pilot, *s.* قلاغوز kìlàghuz ; —, *v.a.* قلاغوزلق اتمك kìlàghuzluk-èt.

Pimento, *s.* یکی بهار yèngi-bàhār.

Pimple, *s.* سویلجه sìvilja ; (on the lip) اوچق ùchuk.

Pin, *s.* طوپلو tòplu, طوپلوایکنه tòplu-ìghné ; چیوی chìvi ; جیواطه jìwàta ; —, *v.a.* طوپلوایله ایلشدرمك tòplu-ila-ìlishdirmek ; چیویله‌مك chìvilémek, میخلامق mìkhlamak.

Pincers, *s.pl.* قصاج kìssāj.

Pinch, *s.* چمدك chìmdik ; قصدرش kìssdirish ; (of snuff) طوتوم tùtum ; (necessity) صیقی sìki, ضرورت

zàrūrèt ; —, *v.a.* چمدكلمك chìmdiklémek ; قصمق kìssmak; قصدرمق kìssdirmak; صيقمق sìkmak.

Pinchbeck, *s.* تومبق tòmbàk.

Pine, *s.* چام chàm ; چام اغاجی chàm-Aghaji ; —, *v.n.* اوزلمك ùzulmek ; دردچكمك dèrd - chèkmek ; اشتياق چكمك ìshtiyāk-chèkmek.

Pineapple, *s.* اناناس ànanàss.

Pinion, *s.* (feather) شهپر shèh-pèr; (wheel) فنر fèner ; —, *v.a.* قوللرینی باغلامق kòllarini - bàghlamak.

Pink, *s.* قرنفل چیچکی kàrenfìl - -chìchéghi ; —, *a.* پنبه pènbé; —, *v.a.* اویمه‌اچمق òyma-àchmak.

Pint, *s.* یوزقرق درهملك اولچی yùz-kìrk- -dìrhèmlik-ùlchu.

Pintle, *s.* ایکنه‌جك ìghnéjik.

Pious, *a.* دیندار dīndār, اهل تقوی èhli- -tàkwà, متقی mùttàki, صوفی sòfu.

Pip, *s.* چکردك chèkirdek.

Pipe, *s.* بوری *or* بورو bòru ; چبوق chìbùk ; دودوك dùduk ; بیوك فوچی bìyuk-fìchi, مانجنه mànjana.

Pipkin, *s.* طوپراق تنجره tòprak-tènjéré.

Pirate, *s.* دکزخرسزی dèngiz-khìrsizi, خرسز khìrsiz ; خرسزتکنه‌سی khìrsiz-tèknéssi ; —, *v.a.* چالمق chàlmak, سرقت‌ا sìrkàt-et.

Piss, *s.* چیش chìsh, کچوك چیش kùchuk-chìsh, بول bèvl ; —, *v.n.* چیش‌ا chìsh-et, صودوکمك sù-dùkmek, کچوك صودوکمك kùchuk-sù-dùkmek, تبول‌ا tèbèvvul-et.

Pistachio, *s.* فستق fìsstìk.

Pistol, *s.* طبانجه tàbànja, پشطو pìshtow.

Piston, *s.* بقراج bàkraj.

Pit, *s.* قویو kùyu, چقور chùkur, حفره hùfra.

Pitch, *s.* زفت zìft ; درجه dèréjé, کرته kèrté, راده rāddé, مرتبه mèrtébé, منزله mènzilé ; نهایت درجه‌سی nìhāyet-dèréjéssi ; —, *v.a.* اتمق àtmak ; زفتلمك zìftlémek ; قورمق kùrmak ; — upon, ایرمق àyrmak, سچمك sèchmek ; —— one's head, باش اشاغی یره دوشمك bàsh-àshàghi-yèra-dùshmek.

Pitcher, *s.* دستی dèssti (tèssti).

Piteous, اجی àji ; اجنه‌جق àjinajak.

Pith, *s.* اوز ùz, مغز màghz.

Pittance, *s.* قوت لايموت kūti-lā-yèmūt.

Pitted with the small-pox, *a.*

چیچك بوزوغی chìchèk-bòzughu.

Pity, *s.* ترحم tèràhhum, مرحمت mèrhàmet; —, *v.a.* اجمق ȧjimak, مرحمت ا mèrhàmet-et.

Pivot, *s.* میل mìl, محور mìhvèr.

Placard, *s.* یافته yȧfta; —, *v.a.* یافته یاپشدرمق yāfta-yàpishdirmak.

Place, *s.* یر yèr, محل màhàll, موقع mèvki", موضع mèvzi", مکان mèkyān; یر yèr, خدمت khìdmèt (hìzmet), مأموریت mè'mūrìyyèt, —, *v.a.* قومق kòmak, وضع ا wȧz"-et; اوطورتمق òturtmak; دکمك dìkmek, رکزا rèkz-et, نصب ا nȧssb-et, تعیین ا tà"yīn-et.

Plague, *s.* وبا vèbā, طاعون tā"ūn, یمورجق yìmurjàk, خستەلق khȧsstalik; بلا bèlā, مصیبت mùssībèt, درد dèrd; —, *v.a.* دردا و dèrd-òl, بلاا و bèlā-òl.

Plain, *s.* دوزلك dùzluk, اووه òwa, قیر kìr, صحرا sàhrā; —, *a.* دوز dùz; ساده sādé; سادەکوزل sādé-ghyùzèl; چرکین chìrkin; اچق àchik, بللو bèlli, عیان "àyān, مستبان mùsstébān; عادی "ādī, بیاغی bàyàghi; — spoken, طوغریسویلر dòghrū-sùwèyler, لقردیسنی اسرکماز làkirdissini-èssirghémàz.

Plait, *s.* قیرمه kìrma; اورمه ùrmé; —, *v.a.* قیرمق kìrmak, قیرمەقیرمەا kìrma-kìrma-et; اورمك ùrmek.

Plan, *s.* رسم rèssim, خریطه khàrīta; ترتیب tèrtīb, تدبیر tèdbīr; اصول ùssūl, یول yòl; —, *v.a.* ترتیب ا tèrtīb-et, تدبیرا tèdbīr-et, دوشونمك dùshunmek, عقل ا "ȧkl-et.

Plane, *s.* سطح مستوی sàthi-mùsstèvī; رنده rèndé; —, *a.* مستوی mùsstèvī; —, *v.a.* رندەلمك rèndélémek; — tree, چنار chìnar.

Planet, *s.* سیاره sèyyāré.

Plank, *s.* تخته tàkhta; —, *v.a.* تختەقاپلامق tàkhta-kàplamak; تختەدوشەمك tàkhta-dùshémek.

Plant, *s.* اوت òt; اغاج àghaj; فدان fìdan; نبات nèbāt; —, *v.a.* دکمك dìkmek, غرس ا ghàrss-et; نصب ا nàssb-et, رکزا rèkz-et.

Plaster, *s.* صیوه sìwa *or* صیغه sìgha; (of Paris) الچی àlchi; (for wounds) یاقی yàki; —, *v.a.* صیوامق sìwamak, صیغامق sìghamak.

Plate, *s.* طباق tàbāk; تخته tàkhta;

کموش طاقم ghyùmush - tàkim; باصمه رسم bàssma - rèssim; شكل shèkil; —, *v.a.* كموش قاپلامق ghyùmush-kàplamak; — glass, اینه جامی àyina-jàmi.

Play, *s.* اویون òyun; شقا shàka; قمار kùmār; —, *v.n.* اوینامق òynamak; قمار اوینامق kùmār-òynamak; —, *v.a.* چالمق chàlmak; قومق kòmak, باصمق bàssmak; — high, چوق پاره قومق chòk-pàra-kòmak; — a high game, کوزی پك ایلرووده او ghyùzu-pèk-ìlèrida-òl; — the fool, *v.n.* اشککلك èsheklik-et; دالقاوقلق dàlkàwukluk-et; مسخره‌لق màsskharalik-et; — — — with, *v.a.* اشك یرینه قومق èshek-yèrina-kòmak, الداتمق àldatmak; — the truant, مکتبه کتمامك mèktébé-ghìtmamek, مکتبدن قاچمق mèktèbdan-kàchmak; — upon, چالمق chàlmak; — — a word, مضمون سویلمك màzmūn-sùwèylémek. [èylènja.

Plaything, *s.* اویونجق òyunjak; اکلنجه

Plea, *s.* لقردی làkirdi; عذر "ùzr; بهانه bàhānè.

Pleasant, *a.* کوزل ghyùzèl, خوش khòsh, طاتلو tàtli; صفالو sàfāli; لذیذ lèzīz.

Pleasantry, *s.* شقا shàka, لطیفه làtīfè.

Please, *v.n.* تنسیب‌ا tènsīb-et, مناسب کورمك mùnāssib-ghyùrmek; استمك ìsstémek, دیله‌مك dìlémek; —, *v.a.* خوش کورنمك khòsh-ghyùrunmek, خوشه کچمك khòsha-ghèchmek, مقبوله کچمك màkbūla-ghèchmek, بکنلمك bèghénilmek; — one's self, استدیکی کبی‌ا ìsstédighi-ghìbi-et, کیفنجه حرکت‌ا kèyfinja-hàrèkèt-et.

Pleasure, *s.* کیف kèyf, جنبش jùnbush, صفا sāfā, اکلنجه èylènja, حظ نفس hàzzi-nèfss, تلذذ tèlèzzuz.

Plebeian, *a.* قبا kàba; —, *s.* قباادم kàba-àdam.

Pledge, *s.* رهین rèhīn; —, *v.a.* رهینه قومق rèhīna-kòmak; عشقنه ایچمك "àshkina-ìchmek.

Pleiades, *s. pl.* ثریا sùrèyyā, یدی قرنداش yèdi-(kàrdash).

Plenipotentiary, *s.* مرخص mùràkhkhàss.

Plenteous, Plentiful, *a.* بول bòl, چوق chòk, برکتلو bèrékètli, غنی ghànī.

Plenty, *s.* بوللق bòlluk, چوقلق chòkluk, برکت bèrékèt, غنیمت ghànīmèt.

Pleurisy, *s.* ذات‌الجنب zātu-'l-jènb (sàtlijàn).

Pliable, Pliant, *a.* یموشاق yìmushàk, قولای‌اکلور kòlay-è*gh*ilir.

Plight, *s.* حال hāl; —, *v.a.* ویرمك vèrmek; وعدا wà"d-et.

Plot, *s.* فتنه fitné, فساد fèssād; — of ground, عرصه "àrs*a*; — of a tale, خلاصه khùlāss*a*; grass —, چیم chìm; —, *v.n.* فتنه‌قورمق fìtné-kùrm*a*k, فسادقایناتمق fèssād-kàynatm*a*k.

Plough, *s.* صبان s*à*ban; —, *v.a.* سورمك sùrmek; —, *v.n.* صبان‌سورمك s*à*ban-sùrmek.

Pluck, *s.* ایچ ìch, جکرمکر jì*gh*er-mì*gh*er; مردلك mèrdlik, یکیتلك yì*gh*itlik; —, *v.a.* قوپارمق kòpàrm*a*k; المق àlm*a*k; صویمق sòym*a*k; یولمق yòlm*a*k.

Plug, *s.* طیقاج tìkaj; (for a wound) فتیل fìtil; —, *v.a.* طیقامق tìkam*a*k, قپامق kàpam*a*k; فتیل‌صوقمق fìtil-sòkm*a*k.

Plum, *s.* اریك èrik; قوری‌اوزوم kùru-ùzum; یوزبیك‌لیره‌مبلغی yùz-bìn*g*-lìr*a*-mèblà*ghi*.

Plumb, *v.a.* لهیملك lèhīmlémek; اسقاندیل‌ا ìsskàndīl-et; — line, *s.* شاقول shākūl (shà*gh*ul).

Plume, *s.* صورغوچ sòrghuch; توی tùy; — one's self, *v.n.* افتخارا ìftikhār-et.

Plummet, *s.* قورشون‌قلم kùrshun-kàlem; اسقاندیل ìsskàndīl.

Plump, *a.* سمیز *or* سموز sèmiz; — up, *v.n.* طولمق dòlm*a*k, شیشمك shìshmek; — (into), *v.n.* دوشمك dùshmek, اتلمق àt*i*lm*a*k, پاطه‌دق‌دوشمك pàt*a*d*a*k-dùshmek; —, *ad.* پاطه‌دق pàt*a*d*a*k, لاپه‌دق làp*a*d*a*k.

Plunder, *s.* یغما yà*gh*ma, غارت ghāret, غنیمت ghànīmèt (*pl.* غنائم ghànā'im); —, *v.a.* یغماا yà*gh*ma-et, غارتا ghāret-et, نهبا nèhb-et; صویمق sòym*a*k.

Plunge, *s.* دالش dàlish; —, *v.n.*

دالمق dàlmak, غطس ا ghàtss-et ; —, *v.a.* دالدرمق dàldirmak, صوقمق sòkmak, غطس ا ghàtss-et.

Plural, *s.* جمع jèm''.

Ply, *v.n.* ایشلمك ìshlémek ; —, *v.a.* ایشلمك ìshlémek, ایتمك ètmek ; صیقشدرمق sìkishdirmak.

Pock, *s.* چبان chìbàn.

Pocket, *s.* جیب (jèb) ; —, *v.a.* جیبنه قومق jèbina-kòmak ; — book, جزدان jùzdān ; — money, جیب خرجلغی jèb-khàrjlighi.

Pod, *s.* قبوق kàbuk ; —, *v.n.* باغلامق bàghlamak ; —, *v.a.* قبوغنی صویمق kàbughunu-sòymak, قبوقدن چیقارمق kàbukdan-chìkàrmak.

Poem, *s.* (short) غزل ghàzèl, (long) قصیده kàssīdé.

Poesy, *s.* شعر shì''r.

Poet, *s.* شاعر shā''ir(*pl.* شعرا shù''arā).

Poetry, *s.* شعر shì''r.

Poignant, *a.* فنا fèna, اجی àji, کسکین kèsskin, الیم èlīm, وجیع vèjī'', جکرسوز jìgher-sūz.

Point, *s.* نقطه nòkta ; اوج ūj ; بوزون bùrun ; خصوص khùssūss, ماده māddé, باب bāb, امر èmir, کیفیت kèyfìyyèt, نکته nùkté, دقیقه dàkīka, بحث bàhss, مبحث mèbhàss, مطلب màtlàb ; درجه dèréjé, مرتبه mèrtébé, راده rāddé, منزله mènzilé, کرته kèrté, پرسه pèréssé ; (of the compass) کرته kèrté, روزکار rùzghyār ; —, *v.n.* باقمق bàkmak, دونمك dùnmek ; پرمق ایله اشارت ا pàrmakla-ìshāret-et ; —, *v.a.* طوغرلتمق dòghrultmak ; make a —, مخصوص یاپمق màkhsūss-yàpmak.

Point blank, *ad.* طوغری dòghru ; — range, تام منزل tāmm-mènzil.

Pointed, *a.* سیوری اوجلو sìvri-ūjlu, سیوری sìvri ; طوغرلمش dòghrulmush ; باقیور bàkiyor ; مخصوص màkhsūss, اشکار āshikyār.

Poison, *s.* زهر zèhir, سم sèmm, اود òd (òt), اغو àghu ; —, *v.a.* زهرلمك zèhirlémek, تسمیم ا tèssmīm-et ; بوزمق bòzmak, افساد ا ìfsād-et.

Poke, *v.a.* صوقمق sòkmak, صوقوب قارشدرمق sòkup-kàrishdirmak ; دورتمك dùrtmek.

Pole, *s.* صیرق sìrìk ; دیرك dìrèk ;

Digitized by Google

سرن sèren; قطب kùtb (kùtub); التی بجوق ارشون Àlti-bùchuk-àrshin; — star, قطب یلدزی kùtub-yìldizi, تیمورقازق (dèmir)-kàzik, جدی jùdèyy.

Police, *s.* (matters of) امورضبطیه ùmūri-zàbtìyyé; — man, ضبطیه قواسی zàbtìyyé-kàwwàssi; — agent, ضبطیه مأموری zàbtìyyé-mè'mūru.

Policy, *s.* تدبیر tèdbīr, اصول ùssūl, روش rèvish; سند sèned.

Polish, *s.* جلا jìlā; تربیه tèrbìyyé; —, *v.a.* جلا jìlā-et, جلاویرمك jìlā-vèrmek; تربیه tèrbìyyé-et.

Polite, *a.* چلبی chèlébi, افندی èfèndi, تربیه‌لو tèrbìyyéli, مکرم mùkrim, نوازشلو nùwāzishli.

Pollard, *s.* اینجه‌کپك ìnja-kèpek; داللری هپ بودانمش اغاج dàllari-hèp-bùdànmish-àghaj.

Pollute, *v.a.* تنجیس tènjīss-et, مردارا mùrdàr-et, پس pìss-et.

Polyanthus, *s.* چوقه‌چیچکی (chòha)-chìchèghi.

Pomegranate, *s.* نار nàr, انار ènār.

Pommel, *s.* ایرقاشی èyer-kàshi;

—, *v.a.* دوکمك dùghmek, اورمق wùrmak.

Pomp, *s.* طنطنه tàntana, دبدبه dèbdébé, سلطنت sàltanàt.

Pond, *s.* کول ghyùl, حوض hàwuz.

Ponderous, *a.* اغر àghir, ثقیل sàkīl, کران ghìrān.

Pontiff, *s.* امام ìmām, همام hùmām.

Pontoon, *s.* طومباز tòmbàz.

Pony, *s.* مدللی mìdìlli.

Pool, *s.* کول ghyùl, حوض hàwuz.

Poop, *s.* اوصورق òssuruk, ضرطه zàrta; (of a ship) قامره اوستی kàmara-ùsstu.

Poor, *a.* فقیر fàkīr (*pl.* فقرا fukarā), غریب یکیت (kàripīt); ضعیف zà"īf (*pl.* ضعفا zù"afā, the origin of the French denomination of "Zouave," the *infantry* in Africa being called "the poor," or "the weak," because not able to afford themselves horses to ride against the enemy); فنا fèna, ایش یوق ìsh-yòk.

Poorly, *a.* کیفسز kèyfsiz, مزاجسز mìzājsiz, خسته khàssta; —, *ad.* فقیرجه fàkīrja; فنا fèna.

Pop, *v.n.* پاطلامق pàtlamak; اتلق

àtilmak, فرلامق fìrlamak; —, v.a. اتیویرمك àtivèrmek; — in, v.n. لاپ ایچرو كیرمك اوغرامق òghramak; làp-ìchèri-ghìrmek; — —, v.a. ایچرواتیویرمك ìchèri-àtivèrmek; — out, v.n. طیشاری اوغرامق dìshāri-òghramak; — —, v.a. سوندریویرمك sùndurivèrmek; طیشاری قویویرمك dìshàri-kòyuvèrmek; — on, v.a. كیویرمك ghìyivèrmek; — off, v.n. صاوشیویرمك sàwushuvèrmek; اولیویرمك ùluvèrmek; — —, v.a. چیقاریویرمك chìkàrivèrmek.

Poplar, s. قواق اغاجی kàwak-àghaji, قواق kàwak.

Poppy, s. حشخاش hàshhāsh; (wild) كلینجك چیچكی ghèlinjik-chìchèghi.

Populace, s. عوام ناس "àwāmmi-nāss, اسافل ناس èssāfili-nāss, اياق طاقمی àyak-tàkimi.

Popular, a. مقبول عام màkbūlu-"āmm, عوام پسند "àwāmm-pèssènd.

Population, s. اهالی àhālī, نفوس nùfūss.

Porcelain, s. فغفور fàghfūr.

Porcupine, s. اوقلوكرپی òklu-kìrpi.

Pore, s. (pl. مسامات mèssāmmāt); — over, v.a. دالمق dàlmak, پك باقمق pèk-bàkmak.

Pork, s. طوكزاتی dònguz-èti (dòmuz), لحم الخنزیر làhmu-'l-khìnzīr.

Porphyry, s. سماقی sòmmākī.

Porpoise, s. یونس بالغی yònuss-bàlighi.

Porringer, s. طوپراق تنجر tòprak-tènjéré.

Port, s. لیمان lìmān; اسكله ìsskèlé; لومبارقپاغی lùmbar-kàpaghi; لومبار lùmbar.

Portable, a. خفیف khàfīf, طاشیمسی قولای tàshimassi-kòlay.

Porte, s. باب عالی bābi-"ālī, پاشاقپوسی pàsha-kàpissi; دولت علیه dèvlèti-"àlìyyé.

Porter, s. حمال hàmmāl (hàmal); قپوجی kàpiji; سیاه اربه صویی sìyāh-àrpa-sùyu.

Portico, s. قپودهلیزی kàpi-dèhlīzi.

Portion, s. پارچه pàrcha, بلوك bùluk, جزء jùz', قسم kìssm, قطعه kìt"à; حصه hìsssé, پای pày; سهم sèhm, سهیم sèhīm; قسمت kìssmèt; —, — out, v.a. تقسیم ا tàksīm-et, بولمك bùlmek; — off, v.a. حصه سنی ویروب دفع ا hìssséssini-vèrup-dèf"-et; marriage —, جهاز

jihāz (chèhiz), اغرلق àghirlik.

Portmanteau, *s.* صندق sàndik, چانطه chànta. [صورت sūrèt.

Portrait, *s.* رسم rèssim, تطویر tàssvīr,

Position, *s.* موقع mèvki"; حال hāl.

Positive, *a.* صحیح sàhīh, صحیحاًمعلوم sàhīhan - mà"lūm, محقق mùhàkkàk ; ایوبلور īyi - bìlir ; پك‌قوی‌سویلر pèk-kàvi-sùwèylər ; عنادجی "inādji ; مطلق mùtlàk.

Possess, *v.a.* مالك‌اول mālik-òl, تملك‌اول mùtémèllik-òl ; — one's self of, ضبطا zàbt - et, الده‌کتورمك èlé - -ghètirmek, استحصالا ìsstihsāl-et ; whatever possessed you ? قنغی‌شیطانه‌اویدك (hànghi) - shèytāna - ùydung نه‌درلوعقله‌خدمت‌ایتدك nè - dùrlu- -"àkla-(hìzmet)-ètding; —ed, *p.p.* دلی dèli, مجنون mèjnūn, دیوانه dīwānè.

Possible, *a.* ممکن mùmkin; —bly, *ad.* بلکه bèlki.

Post, *s.* (wooden) قازق kàzik, دیرك dìrèk ; (for letters), پوسته pòssta ; (for horses) منزل mènzil ; (office) پوست pòsst, مأموریت mè'mūrìyyet, مسند mèssnèd, صدر sàdr ; (sentry) قول kòl, قره‌قول kàra-kòl, قره‌غول kàraghol, نوبتجی nùbètji ; (place) یر yèr, موقع mèvki" ; —, *v.a.* پوسته‌یه‌ویرمك pòsstaya-vèrmek ; قومق kòmak, براقمق bràkmak, تعیینا tà"yīn-et ; —, — up, *v.a.* (accounts) یازمق yàzmak, قیدا kàyd-et, دفتره‌کچورمك dèftera- -ghèchirmek ; (persons) یافته‌یه‌یازمق yàftaya - yàzmak ; —, *v. n.* منزل‌سورمك mènzil-sùrmek, منزل‌کتمك mènzil-ghìtmek; —office, پوسته‌خانه pòssta-khānè ; — house, منزلخانه mènzil-khānè ; — master, پوسته‌مأموری pòssta - mè'mūru ; منزلجی mènzilji ; — — general, پوسته‌ناظری pòssta-nāzìri, — horse, منزل‌بارکیری mènzil-(bèghiri).

Posterity, *s.* ذریت zùrrìyyèt, اولادواحفاد èvlād-u-àhfād.

Postillion, *s.* سوریجی sùruju.

Postpone, *v.a.* تأخیرا tè'khīr-et, صکره‌یه‌براقمق sòngraya-bràkmak.

Postscript, *s.* کنار kènar, حاشیه hāshìyyè.

Pot, *s.* قاب kàb, قوانوس kàwanoss, بارداق bàrdak ; حقه hòkka ; تسی

tèssti; كوپ kyùp; تنجره tènjéré, قزغان (kàzan); flower —, صقسی sàksi; —, v.a. قوانوسه باصمق kàwanossa-bàssmak; صقسی یه دکمك sàksiya-dìkmek.

Potato, s. یرالماسی yèr-èlmassi.

Pottage, s. چوربا chòrba; لاپه làpa.

Potter, s. چوملکجی chùmlekji; — about, — over, بوش شیلرایله ایلنوب وقت کچورمك bòsh-shèylèr-ila-èylènup-wàkit-ghèchirmek.

Poultice, s. لاپه làpa; —, v.a. لاپه اورمق làpa-wùrmak.

Poultry, s. طاوق tàwuk, طاوق ماوق tàwuk-màwuk.

Pound, s. (weight) لیبره lìbra; (Turkish = 2¾ avoirdupois) قیه kìyyé (òkka); (sterling) لیره lìra; (for cattle) اغل àghil; —, v.a. دوکمك dùghmek, ازمك èzmek, دق ا dàkk-et.

Pour, v.a. دوکمك dùkmek, اقتمق àkitmak; —, v.n. سیل کبی یاغمق (sèl)-ghìbi-yàghmak; سیل کبی اقمق (sèl)-ghìbi-àkmak.

Pout, v.n. صوموتمق sòmutmak.

Poverty, s. فقر fàkr, فاقه fàka, فقیرلق fàkīrlik, فقرالق fàkaràlik, ضرورت zàrūrèt.

Powder, s. توز tòz, غبار ghùbār; (medicine) سفوف sùfūf; gun —, باروت bàrut; —, v.a. اوستنه توز سلکمك ùsstuna-tòz-sìlkmek; توزا ازمك tòz-et, èzmek; — horn, — flask, وزنه vèzné, باروت وزنه سی bàrut-vèznéssi; — mill, باروتخانه bàrut-khāné; — room, — magazine, جبخانه jèb-khāné.

Power, s. زور zòr, قوت kùvvèt, قدرت kùdrèt, مکنت mìknèt, اقتدار ìktidār; دولت dèvlèt, حکومت hùkyūmèt; نفوذ nùfūz; تأثیر tè'sīr; حاسه hāsssa (pl. حواس hàwāss).

Powerful, a. زورلو zòrlu, قوتلو kùvvètli, قوی kàvī, قدرتلو kùdrètli, مکین mèkīn, مقتدر mùktèdir; نفوذلو nùfūzlu, نافذالکلمتین nāfizu-'l-kèlimétèyn; مؤثر mù'èssir; سرت sèrt; all —, قدیر kàdīr.

Pox, s. فرنکی fìrènghi.

Practicable, a. ممکن mùmkin, یاپیلور yàpilir; قوللانلور kùllànilir.

Practice, s. تعلیم tà''līm, دوام dèwām,

مداومت mùdāvémèt ; عمل "àmel; عملیات "àmélìyyāt ; عادت "ādèt ; طبیبلك مشتریلری tàbībing-mùshtèriléri ; —, *v.a.* ایتمك ètmek, یاپمق yàpmak ; تعلیما tà"līm-et, دواما dèwām-et; حکیملکا hèkimlik-et.

Praise, *s.* مدح mèdh, ثنا sènā, ستایش sìtāyish ; (to God) حمد hàmd, شکر shùkr ; —, *v.a.* مدحا mèdh-et, ثناا sènā-et, ستایشا sìtāyish-et ; حمدا hàmd-et, شکرا shùkr-et.

Prance, *v.n.* اوینامق òynamak, صچرامق sìchramak.

Prawn, *s.* تکه tèké.

Pray, *v.n.* یالوارمق yàlvarmak, رجاا rìjā-et, نیازا nìyāz-et ; دعاا dù"ā-et ; نمازقیلمق nàmaz-kìlmak.

Prayer, *s.* رجا rìjā, نیاز nìyāz ; دعا dù"ā ; (stated) نماز namàz, صلات *or* صلوت sàlāt.

Preach, *v.n.* وعظا wà"z-et.

Preamble, *s.* مقدمه mùkàddimé, دیباجه dībājé.

Precaution, *s.* حذر hàzar, احتذار ìhtizār, احتیاط ìhtiyāt, انتباه ìntibāh; to take —, صاقنمق sàkinmak, گوزاچمق ghyùz-àchmak, حذرا hàzar-et, احتیاطلوبولنمق ìhtiyātli-bùlunmak, انتباهاوزرهاول ìntibāh-ùzéré-òl.

Precede, *v.a.* & *n.* سبقتا sàbkàt-et ; مسابقتا mùssābakàt-et ; —ding, سابق sābik.

Precedence, *s.* مسابقت mùssābakàt.

Precedent, *s.* امثال èmsāl (*pl.*)

Precept, *s.* قاعده kā"idé ; نصیحت nàssīhàt ; ضرب‌مثل zārbi-mèssel.

Precious, *s.* قیمتلو kīmètli, ذی‌قیمت zī-kīmèt ; عزیز "àzīz ; — stone, جوهر jèvhèr (*pl.* جواهر jèwāhir) ; — rogue, گدکلوچاپقین ghèdikli-chàpkin. [ورطه vàrta.

Precipice, *s.* یار yàr, اوچروم ùchurum,

Precipitate, *a.* —ly, *ad.* عجلهایله "àjélè-ila, علی العجله "àle-'l-"àjélé ; — retreat, رجعت‌قهقری rìj"àti-kàhkarà ; —, *s.* توز toz, چوکندی chùkundu ; —, *v.a.* اشاغی‌اتمق àshàghi-àtmak ; تعجیلا tà"jīl-et ; —, *v.n.* دیبه‌چوکمك dìbé-chùkmek; — things, — matters, عجلها "àjélé-et.

Precipitation, *s.* عجله "àjélé.

Precise, *a.* (person) مراقلو mèrākli, اهل دقت èhli-dìkkàt; (time, &c.) تام tāmm, تمام tàmām; —, *v.a.* تعيين ا tà"yīn-et, تفريق ا tèfrīk-et, مخصوص برينى كوسترمك màkhsūss--bìrini-ghyùsstermek.

Precision, *s.* مراق mèrāk; دقت dìkkàt; صحت sìhhàt.

Preclude, *v.a.* مانع او mānì"-òl.

Predecessor, *s.* سلف sèlef (*pl.* اسلاف èsslāf).

Predestination, *s.* قدر kàder.

Predicate, *s.* خبر khàber.

Predict, *v.a.* وقوعندن اول خبرويرمك wùkū"undan - èvvel - khàber - vèrmek, استخراج ا ìsstikhrāj-et.

Predisposition, *s.* استعداد ìsstì"dād.

Predominate, *v.n.* غالب او ghālib-òl, چوق او chòk-òl, زياده او zìyādé-òl.

Preface, *s.* مقدمه mùkàddimé, ديباجه dībājé; —, *v.n.* بسط مقدمه ا bàssti--mùkàddimé-et.

Prefer, *v.a.* ترجيح ا tèrjīh-et; ترفيع رتبه ا tèrfī"i-rùtbé-et.

Pregnant, *a.* كبه ghèbé, حامله hāmilé.

Prejudice, *s.* ضرر zàrar, فنالك fènalik; — against, سوء ظن sù"i-zànn; — in favour, حسن ظن hùssni-zànn; vulgar —, ظن باطل zànni-bātil; —, *v.a.* ضررا zàrar-et; —, ذهننه شى قومق zìhnina-shèy-kòmak.

Prelate, *s.* پسقپوس pìsskoposs.

Premature, *a.* —ly, *ad.* وقتندن اول wàktindan-èvvel, وقتى كلمدن wàkti--ghèlmadan.

Premeditate, *v.a.* دوشونوب قورمق dùshunup-kùrmak, قصد ا kàssd-et; —d, *p.p.* قصدى kàssdī; —dly, *ad.* قصداً kàssdan, عمداً "àmdan.

Premier, *s.* صدراعظم sàdri-à"zàm (sàdrazàm), باش وكيل bàsh-vèkīl.

Premises, *s.pl.* او èv, دكان dùkkyān (dùkkèn), اوطه òda, باغچه bàghcha, عرصه "àrsa, ير yèr, حدود hùdūd; (logic) مقدمه mùkàddimé (single), مقدمتين mùkàddimétèyu (double), مقدمات mùkàddimāt (several).

Premium, *s.* باش bàsh, كار kyār; اجرت ùjrèt; مكافات mùkyāfāt; شاكرديه اقچه سى shāghirdìyyé--àkchassi.

Preoccupy, *v.a.* ذهنى مشغول ا zìhninī--mèshghūl-et; —ied, *a.* ذهنى مشغول zìhni-mèshghūl.

Preparation, *s.* تدارك tèdāruk (tèdārik, *pl.* تداركات tèdārikyāt); (compound) تركيب tèrkīb.

Prepare, *v.n.* حاضرلنمق hāzirlanmak, حاضراول hāzir-òl; —, *v.a.* حاضرا hāzir-et; — a table, صفره‌قورمق sòfra-kùrmak; (cook) يابمق yàpmak, پشورمك pìshirmek; (compound) تركيبا tèrkīb-et; (arrange) ترتيبا tèrtīb-et.

Preponderance, *s.* غلبه ghàlébé.

Preponderate, *v.n.* غالب‌اول ghālib-ol, باصقين‌كلمك bàsskin-ghèlmek.

Preposition, *s.* حرف‌جر hàrfi-jèrr, جار jārr. [zàbt-et.

Prepossess, *v.a.* كوكل‌ضبطا ghyùngul-

Prerogative, *s.* خاصه khāsssa.

Presage, *s.* علامت "àlāmèt, دليل dèlīl; فال fàl; —, *v.a.* علامت‌اول "àlāmèt-ol, دلالتا dèlālèt-et; اكلامق ànglamak (ànnamak), استخراجا isstikhrāj-et.

Prescribe, *v.a.* امرا èmr-et, تنبيها tènbīh-et; ترتيبا tèrtīb-et.

Prescription, *s.* حكيم‌ترتيبی hèkim-tèrtībi, رچته rèchèta.

Presence, *s.* حضور hùzūr; وارلق vàrlik, موجوديت mèvjūdìyyèt, وجود vùjūd; — of mind, عقلی‌باشنده‌اولمقلق "àkli-bàshinda-òlmaklik; فتوركتورمامكلك fùtūr-ghètirmameklik; to have, to be in possession of — of mind, هيچ‌بوزلمامق hìch-bòzulmamak, عقلی‌باشنده‌او "àkli-bàshinda-òl, هيچ‌فتوركتورمامك hìch-fùtūr-ghètirmamek.

Present, *a.* حاضر hāzir, وار vàr, موجود mèvjūd, بولنور bùlunur, بولنمش bùlunmush; شمديكی shìmdiki, حالی hālī; —, *s.* هديه hèdìyyé; پيشكش pìshkèsh; عطيه "àtìyyé; بخشش bàkhshish; شمديكی‌حال shìmdiki-hāl, شمديكی‌وقت shìmdiki-wàkit, شمدی shìmdi, حال hāl; at —, شمدی shìmdi, شمديلك shìmdilik, الحال èl-hāl, الان èl-ān, حالا hālā; —, *v.a.* عرضا "àrz-et, تقديما tàkdīm-et; ابرازا ìbrāz-et, كوسترمك ghyùsstermek; طوغرلتمق dòghrùltmak; — arms! سلام‌طور sèlām-dùr; present! نشان‌ال nìshān-àl.

Presentation, *s.* عرض "àrz, تقديم tàkdīm, ابراز ìbrāz.

Presently, *ad.* شمدی shìmdi, همان‌شمدی (hèmen)-shìmdi, برازدن bìr-àzdan.

Preserve, *s.* طاتلو tàtli, رچل rèchel, شکرلمه shèkerlémé; ترشی tùrshu; قورو kòru, قورولق kòruluk; —, *v.a.* قورومق kòrumak, صقلامق sàklamak, حفظ hìfz-et, وقایه‌ا vìkāyé-et, صیانت‌ا sìyānèt-et, محافظه‌ا mùhāfaza-et; رچلنی‌یاپمق rèchelini-yàpmak; ترشیسنی‌یاپمق tùrshusunu-yàpmak; —, *v.n.* رچل‌او rèchel-òl; ترشی‌او tùrshu-òl.

Preside, *v.n.* ریاست‌ا rìyāssèt-et; باشده‌او bàshda-òl. [سر sèr.

President, *s.* رئیس rèïss; باش bàsh,

Press, *s.* باصمه‌دستگاهی bàssma-dèsstghyāhi; منگنه mènghéné; جندره jèndéré, باصقی bàsski; طولاب dòlap, یوك yùk; باصمه‌جیلراصنافی bàssmajilar-èssnāfi; غزته‌لر ghàzètalar; زوراکی‌عسکرطوپلایان‌قول zòràki-"àssker-tòplayan-kòl; —, *v.a.* صیقمق sìkmak; باصمق bàssmak; صیقشدرمق sìkishdirmak; تضییق‌ا tāzyīk-et, جبرا jèbr-et, اجبارا ìjbār-et; زوراکی‌عسکریازمق zòràki-"àssker-yàzmak.

Pressure, *s.* صیقش sìkish, باصش bàssish; صیقی sìki, باصقی bàsski; زور zòr, تضییق tàzyīk.

Pretence, *s.* بهانه bàhāné; کوسترش ghyùssterish, تقلید tàklīd, یلان yàlàn.

Preterite, *s.* فعل‌ماضی fìli-māzi.

Pretext, *s.* بهانه bàhāné; وسیله vèssīlé.

Pretty, *a.* کوزل ghyùzèl, دلبر dìlbèr, حسنلو hùssnlu; —, *ad.* اپ‌ایوجه èp-īyija, اولدقجه òldukja, چوقجه chòkja, کرکی‌کبی ghèrèghi-ghìbi; — well, ایوجه īyija, اولدقجه‌ایو òldukja-īyi.

Prevail, *v.n.* غالب‌او ghālib-òl; — with, — upon, راضی‌ا rāzi-et, کوکلنی‌ا ghyùngulunu-et (ghyùnunu-et).

Prevent, *v.a.* منعا mèn"-et.

Previous, *a.* اولکی èvvelki, مقدمکی mùkàddemki, اسکی èsski.

Previously, *ad.* اسکیدن èsskidan, اول èvvel, مقدم mùkàddem, مقدما mùkàddema, اول‌امرده èvvéli-èmirdé, اولا èvvéla.

Prey, *s.* او àv, شکار shìkyār, صید

sàyd ; طعمه tà"ma ; — upon, *v.a.* يمك yèmek ; اولامق àvlamak, طوتمق tùtmak, صيدا sàyd-et, شكارا shìkyār-et ; beast of —, يرتيجي حيوان yìrtiji-hàywān.

Price, *s.* بها bàhā, قيأت fì'àt ; high —, اغرقيأت àghir-fì'àt, طولغون قيأت dòlghun-fì'àt ; low —, دون بها dūn-bàhā, اهون بها èhvèn-bàhā ; fixed —, كسلمش بها kèssilmish-bàhā, مقطوع قيأت màktū"-fì'àt ; assize —, نرخ nàrkh, ميرى قيأتى mīrì-fì'àti ; — of blood, ديت dìyyèt, خونبها khūn-bàhā.

Prick, *s.* ديكن dìkèn, خار khār ; سك sìk, ذكر zèker, آلت تناسل āleti-tènāssul ; ايكنه يارهسى ìghnè-yàrassi ; —, *v.a.* سيورى شى ايله يارا sìvri-shèy-ila-yàra-et ; —, *v.n.* باتمق bàtmak ; — up one's ears, قولاق ديكمك kùlàk-dìkmek.

Prickle, *s.* ديكن dìkèn, خار khār.

Pride, *s.* كبر kìbr (kìbir), نخوت nàkhvèt, تكبر tèkèbbur, تعظم tà"àzzum ; فخر fàkhr ; افتخار ìftikhār ; — one's self in, *v n.* افتخارا ìftikhār-et, مراق ايدنمك mèrāk-èdinmek.

Priest, *s.* امام ìmām ; پاپاس pàpass, رهبان rùhbān, كشيش kèshīsh ; خخام khàkhām.

Prime, *a.* اعلا à"là, على الاعلا "àlìyyu-'l-à"là, باشدن باش bàshdan-bàsh ; اعظم à"zàm, باش bàsh, اول èvvel ; اصلى àsslī ; —, *s.* الاعلاسى èng-à"làssi ; — of youth, عنفوان شبابت "ùnfuvāni-shèbābèt ; —, *v.a.* اغزلامق àghzlamak, يملمك yèmlémek ; لقردى اوكرتمك làkirdi-ùghretmek ; قفا قوردرمق kàfā-kurdurmak ; بويانك استاريني اورمق bòyaning-àsstarini-wùrmak ; — one's-self, قفاقورمق kàfā-kùrmak.

Primer, *s.* الف باجزئى èlif-bé-jùz'u.

Priming, *s.* اغزاوتى àghz-òtu ; يمله yèmlémé ; بوياستارى bòya-àsstari ; — horn, وزنه vèzné.

Prince, *s.* شهزاده shèhzādé ; برنجى رتبه بكى bìrinji-rùtbé-bèghi.

Principal, *a.* باش bàsh, بيوك bìyuk, انا àna, اصل àssl ; —, *s.* سرمايه sèrmāyé, رأس المال rè'ssu-'l-māl ; سركرده sèrkèrdé ; اصل مال صاحبى àssl-māl-sāhibi ; اصل مصلحت صاحبى

ÀssI-mÀsslāhat-sāhibi.

Principality, s. بكلك مملكت bèghlik-mèmlékèt.

Principle, s. اساس èssāss, تمل tèmel; موضوع mèvzu", ركن rùkn, مادهٔ اصليه māddè'i-Àsslìyyé; عقيده "Àkīdé; قاعده kā"idé; —s, s. pl. اصول ùssūl; اوليات èvvelìyyāt; اركان èrkyān; عقائد "Àkā'id; انصاف ìnsāf, استقامت ìsstikāmet; good —, استقامت ìsstikāmet; bad —, شقاوت shàkāvèt.

Print, s. باصمه bÀssma; —, v.a. باصمق bÀssmak, طبع tÀb"-et; —ing-office, باصمه‌خانه bÀssma-khāné, مطبعه mÀtba"à, مطبع mÀtbà".

Prison, s. زندان zìndān, حبس hàbss, حبسخانه hÀbss-khāné, محبس màhbèss.

Prisoner, s. حبس (hÀpiss), محبوس màhbūss; — of war, اسير èssīr (yèssir).

Private, a. ياغى bàyaghi, عادى "ādī; خاص khāsss; كيزلو ghìzli, صاقلو sàkli, خفى khàfī, مخفى màkhfī; —person, عوام ناسدن برى "àwāmmi-nāssdan-bìri; —, s. عسكرنفرى "Àsskér-nèféri; ادب يرى èdeb-yèri, عورت يرى "àvret-yèri.

Privateer, s. جنكه‌مأذون بازركان كميسى jènghé-mè'zūn-bÀzirghyān-ghèmissi.

Privilege, s. امتياز ìmtiyāz, مأذونيت mè'zūnìyyèt.

Privy, a. خاص khāsss; محرم màhrèm, خبردار khàberdār; —, s. كنف kènef, ممشا mèmshā, ابدستخانه àbdesst-khāné.

Prize, s. قزانلەجق شى kÀzÀnìlajak-shèy, قزانلان شى kÀzÀnìlan-shèy; مكافات mùkyāfāt; —, v.a. عزيزطوتمق "Àzīz-tùtmak; — open, اوجى سيورى برشى صوقوب اچمق ūju-sìvri-bìr-shèy-sòkup-àchmak.

Probable, a. محتمل mùhtèmil, احتمال ìhtimāl; —bly, ad. احتمال ìhtimāl, احتمالاً ìhtimālan; —bility, s. احتمال ìhtimāl.

Probe, s. ميل mīl, اسقنديل ìsskÀndīl; —, v.a. يوقلامق yòklamak, اسقنديل ìsskÀndīl-et, ميل صوقمق mīl-sòkmak.

Probity, s. استقامت ìsstikāmet, طوغريلق dòghruluk, راستى rÀsstī.

Problem, *s.* دعوای عملی dà''wàyi-''àmélī.

Proboscis, *s.* خرطوم khòrtūm.

Proceed, *v.n.* چیقمق chìkm*a*k, حاصل او hāssil-òl, نشئت نشئت nèsh'èt-et, ترتب ا tèrèttub-et, لازم كلمك lāz*i*m-ghèlmek; التطرفنی سویلمك àlt-tàrafin*i*-sùwèylémek; كچمك ghèchmek; ایلروكتمك ìlèri-ghìtmek; proceeds, *s. pl.* حاصلات hāssilāt.

Procession, *s.* الای àlay; حصول hùssūl, نشئت nèsh'èt.

Proclaim, *v.n.* ندا ا nìdā-et, اعلان ا ì''lān-et.

Procrastinate, *v.n.* ایشی صکره یه براقمق ìshini-sò*ngraya*-bràkm*a*k.

Procure, *v.a.* بولمق bùlm*a*k, المق àlm*a*k, الدکتورملك èl*a*-ghètirmek, حاصل ا hāssil-et, تحصیل ا tàhsīl-et, استحصال ا ìsstihsāl-et.

Prodigal, *a.* مسرف mùssrif; بذول bèzūl; —ity, *s.* اسراف ìsrāf; مبذولیت mèbzūlìyyèt.

Produce, *v.a.* حاصل ا hāss*i*l-et, ویرملك vèrmek; احضار ا ìhzār-et, چیقارمق chìkàrm*a*k, کوسترمك ghyùsstermek, میدانه قومق mèydān*a*-kòm*a*k, ابراز ا ìbrāz-et; اشهاد ا ìshhād-et; —, *s.* حاصلات hāssilāt (*pl.*); ثمره sèmérè; ایراد īrād; محصول màhsūl.

Profane, *s.* عادی ''ādī; دینه غیرمتعلق dīnè - ghàyr*i* - mùt*a*''*à*llik; مقتضای دیانته مغایراولان mùktāzāy*i*-dìyānèt*a*-mùghāyir-òlan;—, *v.a.* مبارك نسنه حقنده مغایر احترام اوضاعه مباشرت ا mùbārek - nèssnè - hàkk*i*nd*a* - mùghāy*i*ri - ìhtirām-èvzā''*a*-mùbāshéret-et.

Profess, *v.a.* علناً اقرار ا ''àlénen-ìkrār-et, دعواسنده او dà''wàss*i*nd*a*-òl, صاتمق sàtm*a*k; مدرسلك ا mùdèrrisslik - et, تدریسیله مشغول او tèdrīssīl*a*-mèshghūl-òl.

Profession, *s.* اقرار علنی ìkrār-''àlénī; دعوی dà''wà, ادعا ìdd*i*''ā; مشغولیت mèshghūlìyyèt, حرفت hìrfèt, صنعت sàn''àt.

Professor, *s.* مدرس mùdèrriss; خواجه khòj*a*, معلم mù''*à*llim.

Profile, *s.* رسم مسنم rèssmi-mùssènnem; یان باقشی رسمی y*à*n-bàk*i*sh*i*-rèssmi.

Profit, *s.* كار ky*ā*r, قزانج kàz*à*nj; فائده fā'idè, نفع nèf'', منفعت mènfa''*à*t;

—, *v.n.* كارا *kyār*-et, قـزانمـق kàzanmak, انتفاع ìntifā"-et, فائدهكورمك fā'idé-ghyùrmek, فائدهمنداو fā'idémènd-òl; —, *v.a.* كارويرمك kyār-vèrmek, فائدهويرمك fā'idé-vèrmek, فائدها fā'idé-et, فائدهاو fā'idé-òl, فائدهسى او fā'idéssi-òl, فائدهلواو fā'idéli-òl.

Profligacy, *s.* چاپقينلق chàpk*i*nl*i*k, فسق وفجور fìssk-u-fùjūr, سفاهت sèfāh*à*t.

Profligate, *a.* چاپقين chàpk*i*n, سفيه sèfīh, فاسق fāss*i*k, فاجر fājir.

Profound, *a.* درين dèrīn, عميق "*à*mīk; —ly learned, متبحـر mùtébàhhir.

Profuse, *a.* بول bòl, غنى gh*à*nī; مسرف mùssrif; بذول bèzūl.

Progress, *s.* ايلروليش ìlériléyish; —, *v.n.* ايلرولك ìlerilémek, كتمك ghìtmek.

Prohibit, *v.a.* يساق ايتمك y*à*ssàk-et, ممنوع ا mèmnū"-et, نهى ا nèhy-et.

Project, *s.* تصور t*à*ssàvvur, مطالعه mùtāl*a*"à; —, *v.a.* تـصـورا t*à*ssàvvur-et, مطالعه ا mùtāl*a*"à-et; اتمق àtm*a*k, انداخت ا èndākht-et, rèmy-et; رمى ا ايتمك ètmek; —, *v.n.* چيقمق chìkm*a*k, ايلروكلمك ìléri-ghèlmek, اوزامق ùzam*a*k.

Projectile, *s.* جسم مرمى jìssmi-mèrmī.

Prolific, *a.* بركتلو bèrékètli; يدى ويرن yèdi-vèren; مثمر mùssmir, محصولدار màhsūldār.

Prolix, *a.* اوزون ùzun, مفصل mùfàssàl.

Prolong, *v.a.* اوزاتمق uzàtm*a*k, مدا mèdd-et, استقامتى اوزره اخراج ا ìsstikāméti-ùzéré-ìkhrāj-et.

Promenade, *s.* سير sèyr, سيروتماشا sèyr-u-tàmāshā; سيريرى sèyr-yèri, مسيره mèssīré, مسيرهكاه mèssīréghyāh, مسير mèssīr; —, *v.n.* كزمك ghèzmek, طولاشمق dòl*a*shm*a*k; —, *v.a.* كزدرمك ghèzdirmek, طولاشدرمق dòl*à*shdirm*a*k.

Promise, *s.* سوز sùz, وعد và"d; —, *v.a.* سوزويرمك sùz-vèrmek, وعدا và"d-et; —, *v.n.* كورنمك ghyùrunmek, اميدويرمك ùmīd-vèrmek.

Promontory, *s.* بورون bùrun.

Promote, *v.a.* رتبهويرمك rùtbé-vèrmek, ترفيع رتبه ا tèrfī"i-rùtbé-et;

مـعـاونـت ا يـاردم yàrdim - et, mù"āvénèt-et,ايلرولمقايلرولمك ìlìlérilEtmek.

Prompt, *a.* چابك chàbik, تيز tīz (tèz), سرعتلو sùr"àtli, سريع sèrī"; —, *v.a.* عقلنه شى قومق "àklina-shèy-kòmak; لقردى اوكرتمك làkirdi-ùghrètmek, تعليم ا tà"līm-et.

Promulgate, *v.a.* اعلان ا ì"lān-et, نشر ا nèshr-et, يايمق yàymak.

Prone, *a.* ميال mèyyāl, مستعد mùsstà"idd; يوزى قويين yùzu-[-kòyun.

Pronoun, *s.* ضمير zàmīr.

Pronounce, *v.a.* تلفظ ا tèlÀffuz-et; اغزه المق Àghza-Àlmak, قالده المق kāla-Àlmak, تفوه ا tèfèvvuh-et.

Proof, *s.* اثبات ìssbĀt, سند sèned, حجت hùjjèt, برهان bùrhān, فرقان fìrkān, سلطان sùltàn, دليل dèlīl; شاهد shāhid; امتحان imtihān, تجربه tèjrubé; قرار kàrār, قوام kìwām; تصحيح ايچون باصلان صحيفه tàsshīh-ìchin-bàssilan-sàhīfé; رسملك باصلان نسخه لرى rèssming-ìlk-bàssilan-nùsskhalari; —, *a.* تام قرار tāmm-kàrār; قبول ايتمز kàbūl-ètmàz, قورقمز kòrkmàz, طيانور dàyànir.

Prop, *s.* دستك dèsstek, طياق dàyak, پاينده pàyèndé; —, *v.a.* دستك اورمق dèsstek-wùrmak, طوتدرمق tùtdurmak; طوتمق tùtmak.

Propagate, *v.a.* اولاد يتشدرمك èvlād-yètishdirmek, چوجق يابمق chòjuk-yàpmak; ياورى يابمق yàvri-yàpmak; تورتمك türEtmek; نشر ا nèshr-et, يايمق yàymak.

Propel, *v.a.* يوروتمك yùrutmek, سوق ا sèvk-et, تحريك ا tàhrīk-et, سورمك sùrmek.

Proper, *a.* مناسب mùnāssib, لايق lāyik, سزا sèzā, شايان shāyān; شايسته shāyèssté, جسبان jùssbān; اهل èhl, ارباب èrbāb; كندو *or* كندى kèndi, اصل Àssl, اصل كندى Àssl-kèndi, ذاتى zāti; خاص khāsss.

Property, *s.* مال māl, منال mènāl, واريت vàrìyyèt; خاصه khāsssa.

Prophecy, *v.n.* خبرملهمى اخبار ا khàberi-mùlhèmi-ìkhbār-et, الهام طريقيله ناسه غائبدن خبرويرمك ìlhām-tàrīkīla-nāssa-ghā'ibdan-khàber-vermek, پيغمبرلك pèyghÀmbèrlik - et; مستقبلدن بحثله قطعيا حكم ا

mùsstàkbeldan - bàhssla - kàt''ìyyan - hùkm-et ; —, s. پيغمبر طرفندن ويريلان خبر pèyghàmbèr-tàrafindan-vèrilen-khàber.

Prophet, s. پيغمبر pèyghàmbèr, رسول rèssūl, نبی nèbī.

Propitiate, v.a. شفقتنی تحصیل ا shèfakàtini-tàhsīl-et.

Proportion, s. نسبت nìssbèt ; تناسب tènāssub ; rule of —, اربع متناسبه èrbà''i - mùténāssébé ; —, v.a. تناسب اوزره تقسيم ا tènāssub - ùzéré - tàksīm - et ; نسبتنده ياپمق nìssbètinda-yàpmak.

Proportionate, a. متناسب mùténāssib.

Proposal, s. تكليف tèklīf.

Propose, v.a. تكليف ا tèklīf - et ; —, v.n. نيت ا nìyyèt-et, قورمق kùrmak ; ديمك dèmek, سويلمك sùwèylémek ; كنديني عرض ا kèndini-''ārz-et, طالب اول tālib-òl.

Proposition, s. قول kàvl, دعوى dà''wà, سوز sùz, لقردى làkìrdi ; قضيه kàzìyyé.

Propound, v.a. درميان ا dèr-mèyān-et, بسط ا bàsst-et, بيان ا bèyān-et.

Proprietor, m. Proprietress, f. s. ملك صاحبی mulk-sāhibi ; مال صاحبی māl-sāhibi ; صاحب sāhib.

Propriety, s. مناسبت mùnāssébèt.

Prose, s. نثر nèssr (nèssir).

Prosecute, v.a. مجرمه دعوى اچمق mùjrima - dà''wà - àchmak, دعواجی اول dà''wàji - òl ; دوام ا dèwām-et. [dùnmé.

Proselyte, s. مهتدى mùhtédī, دونمه

Prospect, s. نظارت nàzārèt ; اميد ùmìd, مأمول mè'mūl.

Prosper, v.n. فلاح بولمق fèlāh-bùlmak, ايشی طوغری كتمك ìshi - dòghru - ghìtmek, ايشی يولنده او ìshi - yòlunda-òl.

Prosperity, s. دولت dèvlèt, اقبال ìkbāl.

Prostitute, s. فاحشه fāhishé, صوقاق روسپيسی sòkak-(òrosspossu) ; —, v.a. فاحشه كبی راست كلنه رام ا fāhishé - ghìbi - ràsst - ghèléna - rām-et ; — one's self, فاحشه او fāhishé-òl, فاحشه لك ا fāhishélik-et.

Prostrate, a. يوزی قويون yùzu-kòyun ; —, v.a. يقمق yìkmak, يره چارپمق yèra - chàrpmak ; قوتنی كسمك kùvvètini-kèssmek ; كدره بوغمق kèdéra-bòghmak.

Protect, *v.a.* حفظا hìfz-et, محافظا mùhāfaza-et, حمايه hìmāyé-et, صيانت sìyānèt-et; ارقه‌اول àrka-òl, تصحبا tàssàhhub-et.

Protector, *s.* حافظ hāfiz, محافظ mūhāfiz; حامى hāmī; ارقه àrka; محفظه màhfaza.

Protest, *s.* پروتسطو pròtèssto; —, *v.n.* پروتسطوويرمك pròtèssto-vèrmek; يمينا yèmīn-et; —, *v.a.* ادعا ìddi"ā-et, قويّابيانا kàvìyyan-bèyān-et; پروتسطوا pròtèssto-et.

Protocol, *s.* مضبطه màzbata.

Protract, *v.a.* اوزاتمق ùzàtmak, تمديدا tèmdīd-et; رسما rèssm-et.

Proud, *s.* كبرلو kìbirli, متكبر mùtékèbbir, فضول fàdūl (fòdul), فرعون fìr"àvn; مفتخر mùftàkhir.

Prove, *v.a.* اثباتا ìssbāt-et; —, *v.n.* چيقمق chìkmak. [-sàmAN.

Provender, *v.a.* اوت‌اربه‌صمان òt-àrpa-

Proverb, *s.* ضرب‌مثل zàrbi-mèssel, لقردى làkirdi.

Provide, *v.a.* تدارك‌ا tèdāruk-et (-rik); ترتيبا tèrtīb-et; ويرمك vèrmek; — for, *v.n.* تعيشنى‌ويرمك tà"àyyushunu - vèrmek, حوائجنى‌ويرمك hāwā'ijini-vèrmek, باقمق bàkmak, بسلمك bèsslémek; خدمت‌بولمق khìdmet-bùlmak, خدمته‌صوقمق khìdméta-sòkmak; —ded that, شوشرطله‌كه shù-shàrtla-ki, بشرطانكه bì-shàrti-ān-ki.

Providence, *s.* عاقبت‌انديشلك "ākibet-èndīshlik, عقل "àkl, بصيرت bàssīret; الله Allāh, حق‌تعالى hàkk-tà"ālà; رزاق rèzzāk, حافظ hāfiz, پروردكار pèrvèrdighyār; عنايت "ìnāyet, احسان ìhsān, مرحمت mèrhàmet. [wàzīfé, ايش ìsh.

Province, *s.* ايالت èyālèt; وظيفه

Provision, *s.* تدارك tèdāruk (-ik); اكمك èkmek, نانپاره nān-pāré; شرط shàrt; —s, *s. pl.* ذخيره zàkhīré (*pl.* ذخائر zàkhā'ir).

Proviso, *s.* شرط shàrt.

Provoke, *v.a.* قزدرمق kìzdirmak, دارلتمق dàrìltmak; ايراثا īrāss-et, سبب‌اول sèbeb-òl.

Proximity, *s.* قرب kùrb, جوار jìwār.

Prudent, *a.* عقللو "àklli, عاقل "ākil, بصيرتلو bàssīrètli.

Prune, *s.* قورواريك kùru-èrik; —, *v.a.* بودامق bùdamak.

Puberty, *s.* بلوغ bùlūgh.
Public, *a.* علنی "*à*lénī; رسمی rèssmī; عمومی "ùmūmī; میری mīrī, بکلك bè*gh*lik; عامره "āmiré; معموره mà"mūré; خاص khāsss; — paper, غزته ghàzèt*a*; — house, میخانه mèy-khāné, لوقانده lòkànd*a*; — service, دولتخدمتی dèvlet-khìdméti (hìz-); —, *s.* عالم "ālem, ناس nāss, خلق khàlk, اورتەلق òrtal*ik*; جهور jùmhūr.
Publish, *v.a.* اعلان ا i"lān-et, نشرا nèshr-et; باصمق bàssm*ak*, طبعا tàb"-et,طبع وتمثيل ا tàb"-u-tèmsīl-et.
Puddle, *s.* كول ghy*ù*l; — about, *v.n.* چامورلرده كزنمك chàmūrl*arda*-ghèzinmek.
Puerile, *a.* چوجقلق chòjukluk, عبث "àbess, صاچمه sàchm*a*.
Puke, *v.n.* قوصمق kùssm*ak*, قی كتورمك kày - ghètirmek, استفراغ ا isstifrāgh-et.
Pull, *s.* چكش chèkish; —, *v.a.* چكمك chèkmek; — back, *v.a.* كيروچكمك ghèri-chèkmek; —, *v.n.* كيروچكلمك ghèri-chèkilmek; — down, يقمق yìkm*ak*, هدم ا hèdm-et; دوشرمك dùshurmek; — in, ایچرو چكمك ìchèri-chèkmek; — off, چيقارمق chìkàrm*ak*, اندرمك èndirmek; قوپارمق kòpàrm*ak*; — out, طيشارى چكمك dìshàr*i*-chèkmek; سوكمك sùkmek, چيقارمق chìkàrm*ak*; — up, *v.a.* سوكمك sùkmek, چيقارمق chìkàrm*ak*; ضابطه كوترمك zābit*a*-ghy*ù*turmek; — —, *v.n.* دورمق dùrm*ak*.
Pullet, *s.* كنج طاوق ghènj-tàwuk, بيومش پلج bìyumush-pìlij.
Pulley, *s.* مقره màk*ara*.
Pulp, *s.* ميوه نك اتى mèyvéning-èti; لاپه كبى هيئت làp*a*-ghìbi-hèy'èt.
Pulpit, *s.* كرسى ky*ù*rsi, منبر mìnber.
Pulse, *s.* نبض nàbz; حبوبات hùbūbāt.
Pulverize, *v.a.* توزا tòz-et, سحق ا sàhk-et, ازمك èzmek. [-tàsh*i*.
Pumice-stone, *s.* سونكرطاشى sùngher-
Pump, *s.* طلومبه tùlumb*a*; اينجه قوندره ìnj*a*-kùndur*a*; —, *v.a.* طلومبه ايشلتمك tùlumb*a*-ìshletmek; طلومبه ايله چكمك tùlumb*a*-il*a*-chèkmek (*or* المق àlm*ak*), اغزندن لقردى قاپمق à*gh*zind*an*-làkìrd*i*-kàpm*ak*.
Pumpkin, *s.* قباق kàbak.

Pun, *s.* مضمون mȧzmūn; —, *v.n.* مضمون سويلمك mȧzmūn-sùwèylémek. [-wȧkt*i*nd*a*.

Punctually, *ad.* وقتلووقتنده wȧk*i*tl*i*-

Pungent, *a.* سرت sèrt, كسكين kèsskin.

Punish, *v.a.* تأديب‌ا tè'dīb-et, تكديرا tèkdīr-et, مجازاتا mùjāzāt-et, جزاسنى ويرمك jèzāssini-vèrmek; اينجتمك ìnjitmek.

Punishment, *s.* تأديب tè'dīb, مجازات mùjāzāt, جزا jèzā, عقوبت "ùkūbèt.

Pupil, *s.* شاكرد shàg*h*ird, تلميذ tèlmīz; وصى‌يه‌سپارش‌اولنمش‌يتيم wȧssīy*a*-sìpārish-òlunmush-yètīm; — of the eye, كوزببكى ghy*ù*z-bèbèg*h*i, مردمك‌چشم mèrdumèki-chèshim, انسان‌العين ìnsānu-'l-"àyn.

Puppy, *s.* كوپك‌ياوريسى ky*ù*pek-yàwrussu; impertinent —, ادبسزقاطر èdebsiz-kȧt*i*r.

Purchase, *s.* صاتون‌النان‌شى sȧtīn-ȧl*i*nȧn-shèy; الش ȧl*i*sh, الم ȧl*i*m, شرا shìrā, اشترا ìshtirā, ستد sìtẹd; جراثقال‌قوتى jèrri-èsskāl-kùvvèti; مسندقوت mèssnedi-kùvvèt; واسطهٔ‌قوت wāssita'i-kùvvèt; —, *v.a.* المق ȧlmak, صاتون‌المق sȧt*i*n-ȧlm*a*k, اشترا ìshtirā-et.

Pure, *a.* خالص khāliss, صافى sāfī, صاف sāf; تميز tèmīz, پاك pāk, طاهر tāhir.

Purgative, *a.* & *s.* مسهل mùsshìl.

Purgatory, *s.* اعراف à"rāf, برزخ bèrzȧkh.

Purge, *s.* مسهل mùsshìl; —, *v.a.* عمل‌ويرمك "ȧmel-vèrmek; تميزلمك tèmizlémek.

Purify, *v.a.* تميزلمك tèmizlémek, تطهيرا tȧthīr-et, تصفيه‌ا tȧssfìyyé-et.

Purity, *s.* تميزلك tèmizlik, خالصلق khālìssl*i*k, صفوت sȧfvèt; عفت "ìffèt, عصمت "ìssmet, پاكدامنلك pākdāmenlik; طهارت tȧhārèt.

Purloin, *v.a.* چالمق chȧlm*a*k, سرقت‌ا sirkȧt-et.

Purple, *a.* مور mòr; —, *s.* كسوت‌پادشاهى kìssvèti-pādishāhī.

Purport, *s.* مآل mà'āl, معنا mà"nà, فحوى fȧhwà, مفهوم mèfhūm; —, *v.n.* مآلنده‌او mà'ālind*a*-òl.

Purpose, *s.* نيت nìyyèt, مرام mèrām; —, *v.a.* قورمق kùrm*a*k, نيت‌ا nìyyèt-et; on —, مخصوص màkhsūss; قصداً kȧssd*a*n, عمداً "ȧmd*a*n.

Purse, *s.* كيسه kèyssé, هميان hìmyān; (sum of 500 piastres) كيسه اقچه kèyssé-àkcha. [-khòjassi.
Purser, *s.* كمى خواجه سى ghèmi-
Purslain, *s.* سميزاوت sèmiz-òt.
Pursue, *v.a.* قوغالمق kò*gh*alamak, تعقيب ا tà''kīb-et; پيشنه دوشمك pèshin*a*-dùshmek; دوام ا dèwām-et, مشغول او mèshghūl-òl.
Purveyor, *s.* ذخيره مأمورى zàkhīré-mè'mūru.
Pus, *s.* ارنك ìrin*g*, جراحت jèrāhàt.
Push, *v.a.* ايتمك ìtmek, سورمك sùrmek, قاقمق kàkmak; — back, *v.a.* كيروسورمك ghèri-sùrmek; — —, *v.n.* كيرولمك ghèrilémek; — in, *v.a.* صوقمق sòkmak; — —, *v.n.* صوقلمق sòkulmak; — on, *v.n.* ايلروسورمك ìléri-sùrmek; — out, *v.a.* طيشارى سورمك dìshàri-sùrmek; — —, *v.n.* طيشارى چيقمق dìshàri-chìkmak. [جبن jùbn.
Pusillanimity, *s.* قورقاقلق kòrkaklik,
Pustule, *s.* سويلجه sìvilj*a*, چبان chìbàn, اوچق ùchuk.
Put, *v.a.* قومق kòmak, وضع ا wàz''-et; — about, *v.a.* راحت براقمامق rāhat-bràkmamak; — —, *v. n.* كمى يى چويرمك ghèmiyi-chèvirmek; — a stop to, منع ا mèn''-et; — away, صاقلامق sàklamak; دفع ا déf''-et; — back, *v.n.* كيرودونمك ghèri-dùnmek; — —, *v.a.* كيروقومق ghèri-kòmak; — by, صاقلامق sàklamak; اداره ا ìdāré-et; — down, باصدرمق bàssdirmak, منع ا mèn''-et; باصمق bàssmak; ياترمق yàtirmak; — forth, چيقارمق chìkàrmak; اوزاتمق ùzàtmak; طيشارى ا dìshàri-et; اچمق àchmak; — forward, ديريش ا dèr-pīsh-et; — in fear, قورقتمق kòrkutmak; — in for, طالب او tālib-òl; — in print, غزته يه باصمق ghàzèt*aya*-bàssmak; — off, چيقارمق chìkàrmak; دفع ا déf'' - et; صكره يه براقمق sò*n*graya-bràkmak, تأخير ا tà'khīr-et; — — one's clothes, صويونمق sòyunmak; — on, *v.a.* كيمك ghìymek; طاقنمق tàkinmak; — out, سوندرمك sùndurmek, اطفا ا ìtfā-et; چيقارمق

chìkàrmak; اچمق àchmak; اوزاتمق ùzàtmak; — — at interest, فائضه ویرمك fā'iza-vèrmek, فائضه یاتیرمق fā'iza-yàtirmak; — out of conceit, قیرمق kìrmak, بورننی قیرمق bùrnunu-kìrmak, — — — — with, بزدرمك bèzdirmek; — up, v.n. قونمق kònmak, قوناق kònak-et, اینمك ènmek; — —, v.a. یرینه قومق yèrina-kòmak; — — for sale, صاتیلق sàtilik-et; — — to auction, مزاده ویرمك mèzāda-vèrmek; — up with, صبر sàbr-et, چكمك chèkmek, تحمل tàhàmmul-et; اوینه اینمك èvina-ènmek, اونده مسافر اول èvinda-mùssāfir-òl; — upon, الداتمق àldatmak; ازیت ا èzìyyèt-et, راحتسز rāhatsiz-et. [قوقمق kòkmak

Putrefy, v.n. چورومك chùrumek,

Putrid, a. قوقمش kòkmush, متعفن mùta"àffin.

Putty, s. جامجی معجونی jàmji-mà"jūnu; —, v.a. معجونلق mà"jūnlamak.

Puzzle, s. یاكلتماج yàngiltmàj (yànilt-), اویونجق òyunjak; —, v.a. یاكلتمق yàngiltmak (yànilt-), شاشرتمق shàshirtmak.

Pyramid, s. اهرام èhrām; the pyramids of Egypt, فرعون دپه لری fìr'àvn-tèpéléri.

Pyramidal, a. اهرامی الشكل èhrāmìyyu-'sh-shèkil.

Pyrotechnics, s. pl. فشنكجیلك صنعتی fìshènkjilik-sàn"àti (fìshèk-).

Q.

Quack, s. یلاندن حكیم yàlàndan-hèykim, بوقدن حكیم bòkdan-hèykim, حقه باز hòkkabāz; اوردك سسی ùrdek-sèssi; —, v.a. لاعن علم معالجه ا lā-"àn-"ìlmin-mù"āléjé-et; —, v.n. اوردك سس ا ùrdek-sèss-et; اوردك كبی سس ا ùrdek-ghìbi-sèss-et.

Quadrangle, s. اورته سی حولی درت یانی بنا اولان هیئت òrtassi-hàvli-dùrt-yàni-bìnā-òlan-hèy'et.

Quadrant, s. ربع دائره rùb"i-dā'iré; اوقتانت òktànt.

Quadrilateral, a. & s. ذوار بعة الاضلاع zū-èrbà"atu-'l-àdlā", درت كوشه dùrt-kyùshé.

Quadruped, s. درت ایاقلو حیوان dùrt-

-àyakli-hàywān, چارپا chàrpā.

Quadruple, *s.* درتقات dùrt-kàt, درتمثلی dùrt-mìssli; —, *v.a.* درتقاتا dùrt-kàt-et; —, *v.n.* درتقاتاو dùrt-kàt-òl.

Quaff, *v.a.* ایچمك ìchmek, اتمق àtmak, چاقمق chàkmak.

Quagmire, *s.* بتاق bàtak, بتاقلق bàtaklik.

Quail, *s.* بلدرجین bùldurjin; —, *v.n.* قورقمق kòrkmak, یلمق yìlmak.

Quaint, *a.* تحاف tùhāf, عجیب "àjīb (àjā'ib).

Quake, *v.n.* تترەمك tìtrémek, دترەمك dìtrémek, لرزاناو lèrzān-òl.

Qualification, *s.* استحقاق ìsstihkāk; صورت استحقاق sūrèti-ìsstihkāk; استثنا ìsstissnā, اعتراض ì"tirāz, تعدیل tà"dīl, تنبیه tènbīh, شرط shàrt.

Qualify, *v.a.* تعدیلا tà"dīl-et; استحقاق ویرمك ìsstihkāk-vèrmek, وسیلۀ استحقاق او vèssīlé'i-ìsstihkāk-òl; —, *v.n.* استحقاق کسبا ìsstihkāk-kèssb-et.

Quality, *s.* کیفیت kèyfìyyèt, خاصه khāsssa; رتبه rùtbé; صوی sòy, جنس jìnss.

Qualm, *s.* کوکل بولانمسی ghyùngul-bùlànmassi, یورك بولایدیسی yùrèk-bùlàndissi; — of conscience, شبهه shùbhé; ندامت nèdāmèt.

Quantity, *s.* کمیت kèmìyyèt, مقدار mìkdār, قدر kàdr (kàdar).

Quarantine, *s.* قرانتینه kàrantìna; تحفظخانه tàhàffuz-khāné.

Quarrel, *s.* غوغا (kàwgha), نزاع nìzā", منازعه mùnāza"à; —, *v.n.* بوزشمق bòzushmak; غوغاا (kàwgha)-et, نزاعا nìzā"-et.

Quarry, *s.* طاش اوجاغی tàsh-òjaghī; آو àv, صید sàyd, شکار shìkyār; بیوك اوق bìyuk-òk; —, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak; ایشلتمك ìshlεtmek.

Quart, *s.* ایکیوزسکسان درهملك اولچی ìkiyuz-sèksεn-dìrhèmlik-ùlchu.

Quarter, *s.* دردەبر dùrtda-bìr, ربع rùb", چاریك chàr-yèk (chèyrek); دیلم dìlim; طرف tàraf, یان yàn, جانب jānib, سو sū; حوالی hàwāli; جهت jìhèt; سکزکیله لك ذخیره اولچیسی sèkiz-kìlélik-zàkhīré-ùlchussu; —s, *s.pl.* قوناق kònak; دائره dā'iré; اوطه òda; —, *v.a.* دردەبولمك dùrda-bùlmek; اوطورتمق òturtmak, قوناق

kònak-et; winter-quarters, قشلا kìshla, قشلاق kìshlàk, قشلاغ kìshlàgh.

Quarterdeck, s. كوكرتەنك قيچ طرفى ghyùghèrtaning-kìch-tàrafi.

Quatrain, s. رباعی rùbā"ī.

Quay, s. اسكله ìsskèlé, رختم rìkhtim.

Queen, s. قراليچه kìràlicha.

Queer, a. عجيب "àjīb ("àjā'ib).

Quell, v.a. باصدرمق bàssdirmak, حقندن كلمك hàkkindan-ghèlmek, زجرا zèjr-et.

Quench, v.a. سوندرمك sùndurmek, اطفا ìtfā-et; صوسزلق دفع ا sùssuzluk-dèf"-et.

Query, s. سؤال sù'āl; جاى سؤال jāyi-sù'āl; —, v.n. شبهه ا shùbhé-et.

Quest, s. ارامقلق àramaklìk; to go in — of, كيدوب ارامق ghìdup-àramak.

Question, s. سؤال sù'āl; اذيت èzìyyèt, شكنجه shìkènjé; —, v.a. سؤال صورمق sù'āl-sòrmak, سؤال ا sù'āl-et; استنطاق ا ìsstintāk-et; شبهه ا shùbhé-et; to put to the —, اذيت ا èzìyyèt-et.

Quick, a. چابك chàbik, تيز tīz (tèz), سريع sèrī', سرعتلو sùr"àtli; جانلو jānli, ديرى dìri, حى hàyy; حيوانك ديرى اتى hàywāning-dìri-èti, ات èt.

Quicken, v.a. تعجيل ا tà"jīl-et, تسريع ا tèssrī"-et; جان ويرمك jān-vèrmek, جانلندرمق jānlandirmak, ديرلتمك dìriltmek, احيا ا ìhyā-et; ديرلمك dìrilmek; چوجغى ديرلمك chòjughu-dìrilmek. [sùnmamish-kìrèch.

Quicklime, s. سونمامش كيرچ

Quickmatch, s. فتيل fìtil.

Quicksilver, s. جيوه jìwa, زيبق zìbàk.

Quiet, a. صوص sùss; اوصلو ùsslu, تمكينلو tèmkīnli, سكونتلو sùkyūnètli; اسوده āssūdé; —, a. & s. راحت rāhat, اسايش āssāyish; —, s. سكونت sùkyūnèt; —, v.a. تسكين ا tèsskīn-et; سسنى كسمك sèssini-kèssmek, صوصدرمق sùssdurmak; —! int. صوص sùss; to be —, تك دورمق tèk-dùrmak; in a — way, اصولله ùssūlla.

Quill, s. قوش تويى kùsh-tùyu; اچلمامش توى قلم àchilmamish-tùy-kàlem; —, v.a. اينجه اينجه قيرمق ìnja-ìnja-kìrmak, قيرمه قيرمه ا kìrma-kìrma-et.

Quilt, *s.* یورغان yùrghan; —, *v.a.* پاموقلوخرقه‌کبی دیکمك pàmukli-khìrka-ghìbi-dìkmek.

Quince, *s.* ایوه àywa.

Quinsy, *s.* خناق khùnnāk.

Quintessence, *s.* خلاصةالخلاصه khùlāssatu-'l-khùlāssa.

Quire, *s.* کاغددستەسی kyāghid-dèsstéssi, دسته dèssté; خوانندکان کروهی khānèndéghyān-ghyùrūhu.

Quit, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك tèrk-et; —, *v.n.* چیقمق chìkmak.

Quite, *ad.* بتون بتون bìtun-bìtun, کلیاً kyùllìyyan; کاملاً kyāmilan, هروجهله hèr-wèjhla.

Quitrent, *s.* اجاره ìjāré.

Quits, *ad.* باش bàsh, بر bìr, برابر bèrābèr, نه‌الەجق نه ویره‌جك nè-àlajak-nè-vèréjek.

Quiver, *s.* اوقدان òkdān, اوقدانلق òkdanlìk, تیرکش tìrkèsh; —, *v.n.* اوینامق òynamak, تترەمك tìtrémek.

Quondam, *a.* سابق sābìk; —, *ad.* سابقا sābìkā.

Quota, *s.* پای pày, حصه hìsssé.

Quote, *v.a.* بشقەنك الفاظنی ایراداِ bàshkaning-èlfāzini-īrād-et.

Quotient, *s.* خارج قسمت khāriji-kìssmet.

R.

Rabbi, Rabbin, *s.* خاخام khàkhām.

Rabbit, *s.* اطه‌طوشانی àda-tàwshani.

Rabble, *s.* ایاق‌طاقمی àyak-tàkimi, اسافل‌ناس èssāfili-nāss.

Rabid, *a.* قدوز kùduz, قدورمش kùdurmush.

Race, *s.* قوشی kòshu; جنس jìnss, صوی sòy, صوی‌صوب sòy-sòp, سلسله sìlsilé; —, *v.n.* قوشمق kòshmak.

Radiant, *a.* پارلاق pàrlàk, منیر mùnīr.

Radiate, *a.* مرکزدن‌اطرافه‌داغتمق mèrkezdan-ètrāfa-dàghìtmak; —, *v.n.* مرکزدن‌اطرافه‌داغلمق mèrkezdan-ètrāfa-dàghilmak.

Radical, *a.* کلی kyùllī, اساسدن èssāssdan, کوکدن kyùkdan; —, *s.* جمهورجی jùmhūrju.

Radish, *s.* طورپ tùrp.

Radius, *s.* نصف‌قطر nìssfi-k tr; تکرلك‌پرمغی tèkerlek-pàrmaghi.

Raffle, *s.* پیانقو pìyànko; —, *v.a.* پیانقویەقومق pìyànkoya-kòmak.

Raft, *s.* صال sàl, كلك kèlek.

Rafter, *s.* كريش kìrish.

Rag, *s.* پچاوره pàchàvr*a*, بزپارچەسى bèz-pàrch*assi*; rags and tatters, اسكى پوسكى èsski-pùssku.

Rage, *s.* اويكه (*ù*fkᴇ́), حدت hìddèt, غضب ghàzᴀb, خشم khìshm; —, *v.n.* حدتلنمك hìddetlᴇnmek; (wind or sea) پك فرطونه اول pèk-fìrt*i*n*a*-*ò*l.

Ragged, *a.* يرتق yìrt*i*k; پوروزلو pùruzlu; اسكيلركيلو èsskil*ar*-ghìyili.

Rail, *s.* پرمق pàrm*a*k; —s, *s. pl.* پرمقلق pàrm*a*kl*i*k; —, *v.n.* تزييف ا tèzyīf-et, اغزينى اچمق ᴀ*gh*z*i*n*i*-*à*chm*a*k, اطالهٔ لسان ا ìtālé'i-lìssān-et. [pàrm*a*kl*i*k.

Railing, *s.* Railings, *s. pl.* پرمقلق

Rail-road, Railway, *s.* تيمور يول (dèmir)-yòl.

Raiment, *s.* روبه (ùrub*a*), اثواب èsswᴀ̄b (èssbᴀ̀b), لباس lìbāss (*pl.* البسه èlbissᴇ́).

Rain, *s.* يغمور yà*gh*mur, باران bārān, رحمت ràhmèt, مطر mᴀ̀tar; —, *v.a.* ياغمق yà*gh*m*a*k; —. *v.n.* يغمورياغمق yà*gh*mur-yà*gh*m*a*k.

Rainbow, *s.* علائم السما "ālā'imu-'ss-sèmā (èlé*gh*im-sāmā), قوس قزح kᴀ̀vss*i*-kùzāh.

Raise, *v.a.* قالدرمق kᴀ̀ld*i*rm*a*k; يوكسلتمك yùkseltmek, ترفيع ا tᴇ̀rfī'-et; نصب ا nᴀ̀ssb-et, دكمك dìkmek; (the dead) ديرلتمك dìriltmek, احيا ìhyā-et; (the dead at the resurrection) حشر ا hᴀ̀shr-et, نشر ا nèshr-et; (plants) اكوب فلزلندرمك èkip-fìlizlᴇndirmek; — a seige, محاصرەدن چكلمك mùhᴀ̄ss*a*r*a*d*a*n-chèkilmek; — the voice, پك سويلمك pèk-sùwèylémek, پك اوقومق pèk-òkum*a*k, پك چاغرمق pèk-chà*gh*irm*a*k; — the price, بهاارترمق bàhā-àrt*i*rm*a*k; — an outcry, ييغره چيقارمق yàygh*a*r*a*-chìkàrm*a*k; —seed, چوجق يتشدرمك chòjuk-yètishdirmek; — one's spirits, كيف يتشدرمك kèyf-yètishdirmek, شنلندرمك shènlᴇndirmek, فراحلندرمق fèrāhland*i*rm*a*k; — the wind, پاره بولمق (pà*ra*)-bùlm*a*k.

Rake, *s.* طراق tàrak, باغچه طراغى

bàghcha-tàraghi; زندوست zèndòsst, زنپاره (zàmpàra); —, *v.a.* طرامق tàramak.

Rally, *v.n.* عقلى باشنه كلمك "àkli-bàshina-ghèlmek, ايلمق àyìlmak, داورانمق dàvranmak; طوپلانمق tòplanmak, يكيدن نظامه كيرمك yèngidan - nìzāma - ghìrmek; —, *v.a.* طوپلامق tòplamak, يكيدن نظامه قومق yèngidan-nìzāma-kòmak; اولاشمق ùlashmak, ملاقى اولمق mùlākì-òl; طاقلمق tàkìlmak, ذوقلنمك sàtashmak, صاتاشمق zèvklenmek.

Ram, *s.* قوچ kòch; شاهمردان shāh-mèrdān; —, *v.a.* صيقشدرمق sìkìshdirmak; — in, صوقمق sòkmak, سورمك sùrmek; — home, يرينه سورمك yèrina-sùrmek.

Ramble, *s.* كزمه ghèzmè, تفرج tèfèrruj; —, *v.n.* كزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Ramification, *s.* قول kòl, چتال chàtal, فرع fèr", شعبه shù"bé; —s, *pl.* متفرعات mùtéfèrri"āt.

Rammer, *s.* طوقماق tòkmak.

Rampart, *s.* قلعه ديوارى kàl"à-dìwāri, قلعه بدنى kàl"à-bèdéni.

Ramrod, *s.* تفنك چبوغى tùfènk-chìbùghu, چبوق chìbùk.

Rancid, *a.* اكشيمش èkshimish, بوزوق bòzuk.

Rancour, *s.* كين kìn, بغض bùghz.

Random, *a.* at —, *ad.* راست كلشنه ràsst-ghèlishina, راست كلهسى يه ràsst-ghèléssiya.

Range, *s.* صره sìra; منزل mènzil; بوى bòy; طولاشش dòlàshish, كزمه ghèzmé; مطبخ اوجاغى màtbàkh-òjàghi; —, *v.n.* طولاشمق dòlashmak, كزمك ghèzmek; سورمك sùrmek, كتمك ghìtmek; —, *v.a.* ديزمك dìzmek, ترتيب ا tèrtīb-et.

Rank, *s.* رتبه rùtbé; صف sàff, صره sìra; — and file, نفرات nèférāt; —, *a.* اجى àji, اكشى èkshi, قوقار kòkar; قوتلو kùvvètli, صيق sìk, بويلو bòylu; —, *v.n.* كلمك ghèlmek; —, *v.a.* صايمق sàymak, عدا "àdd-et.

Rankle, *v.n.* يارهيه صاپلنوب قالمق yàraya-sàplanip-kàlmak.

Ransom, *s.* فديه fìdyé; —, *v.a.* فديه ويروب قورتارمق fìdyé - vèrup -

-kùrtàrm*a*k, تخليص ا tàkhlīss-et.

Ranunculus, *s.* كريدلالهسى ghìrid-
-lālési.

Rap, *s.* چالش chàl*i*sh, اورش wùrush; —, *v.n.* چالمق chàlmak, اورمق wùrm*a*k.

Rapid, *a.* چابك chàb*i*k, تيز tīz (tèz), سرعتلو sùr‘‘àtli, سريع sèri‘‘, حيزلو hìzli; rapid, rapids, *s.* اقندىيرى àk*i*nd*i*-yèri. [sùr‘‘àt, حيز hìz.

Rapidity, *s.* چابكلك chàb*i*klik, سرعت

Rapine, *s.* يغما yà*gh*ma, غارت ghāret.

Rapture, *s.* سونج sèvinj, سرور sùrūr, ممنونيت mèmnūnìyyèt; حال hāl, وجدان vìjdān. [نادیده nā-dìdé.

Rare, *a.* نادر nādir, از بولنور àz-bùlunur,

Rarefy, *v.a.* خفيفلتمك khàfīfl*e*tmek; قبارتمق kàbartm*a*k, تخلخل ايتدرمك t*à*kh*à*lkhùl-ètdirmek.

Rarely, *ad.* از àz, نادراً nādir*a*n.

Rascal, *s.* چاپقين پزونك chàpk*i*n-
-pèzéwenk, خبيث khàbīss.

Rash, *s.* قرمزيلق kìrm*i*zil*i*k, حمرت hàmrèt, كيدشمه ghìdishm*a*; —, *a.* دلى dèli, عقلسز ‘‘àklsiz, بصيرتسز bàssīrètsiz.

Rasp, *s.* توربى tùrpu; —, *v.a.* توربيلمك tùrpulémek.

Raspberry, *s.* اغاج چيلككى à*gh*aj-
-chìlè*gh*i, ايزماوله ìzmàwl*a*.

Rat, *s.* صچان sìchàn, كمرصچانى ghèmer-
-sìchàn*i*.

Rate, *s.* فيأت fī‘àt; حساب hìssāb; رتبه rùtbé; مرتبه mèrtébé; جنس jìnss, صوى sòy; كيدش ghìdish; —, *v.a.* حساب ا hìssāb-et; صايمق sàym*a*k; first-rate, *a.* اعلى à‘‘là; second-rate, اوسط èvsàt; third-rate, &c. ادنى èdnā, بياغى bàyā*gh*i, اشاغى àshà*gh*i, فنا fèna.

Rather, *ad.* برآز bìr-àz; جق jak *or* jìk, جك jek *or* jik, جه j*a*; I would rather, ترجيح ايدرم tèrjīh-èdèrim; which would you rather, قنغيسنى ترجيح ايدرسن kàngh*i*ss*i*n*i*-
-tèrjīh-èdèrsin; death rather than slavery, اسيراولهجغمزهاولدلم èssīr-
-òlajà*gh*im*i*za-*ù*lèlim.

Ratify, *v.a.* تصديق ا tàssdīk-et.

Ratio, *s.* نسبت nìssbèt. [‘‘ākìlāné.

Rational, *a.* عاقل ‘‘ākìl; عاقلانه

Ratsbane, *s.* صچان اوتى sìchàn-òtu.

Rattle, *s.* زريلتى zìrìlti; سس sèss; —, *v.n.* سس ا sèss-et; —, *v.a.*

سسلندرمك sèsslɛndirmek.

Ravage, *s.* ضرر zàrar, زيان zìyān, خسارت khàssārèt ; —, *v.a.* خراب ا khàrāb-et, تخريب ا tàkhrīb-et, ويران ا vīrān-et.

Rave, *v.n.* دلى كبى سويلنمك dèli-ghìbi-sùwèylɛnmek, چـلـدرمـق -chìldirmak, قاچرمق kàchirmak.

Raven, *s.* قوزغون kùzghun.

Ravine, *s.* صرپ دار جق دره sàrp-dārajìk-dèré.

Ravish, *v.a.* يغما ا yàghma-et, زورلامق zòr-ila-àlmak ; زورايله المق zòrlamak, زورايله سكمك zòr-ila-sìkmek ; سوينج ايله دلى كبى ا sèvinj-ila-dèli-ghìbi-et, چلدرتمق chìldirtmak.

Raw, *s.* چيك chìgh, چى chī, پشمامش pìshmamish, ناپخته nā-pùkhté, خام khām ; صوغوق sòghuk.

Ray, *s.* شعاع shù"ā", پرتو pèrtev.

Raze, *v.a.* يقمق yìkmak, هدم ا hèdm-et, يرايله يكسان ا yèr-ila-yèksān-et ; كسمك kèssmek, برقاتنى اندرمك bìr-kàtini-èndirmek.

Razor, *s.* اوستره *or* استوره *or* استره ùsstura, موسى mūssà.

Reach, *s.* منزل mènzil ; ايكى ديرسكى اراسنده اولان طوغريجه يرى nèhring-iki-dìrsèghi-àrassinda-òlan-dòghruja-yèri ; within —, يتشلور yètishilir ; out of —, ال يتشمز èl-yètishmàz ; —, *v.a.* يتشمك yètishmek, اولاشمق ùlashmak, وارمق vàrmak ; اليويرمك àlivèrmek.

Reaction, *s.* مقابله mùkābélé ; قارشيلق kàrshilìk.

Read, *v.a.* اوقومق òkumak, قرائت ا kìrā'at-et ; تلاوت ا tìlāvet-et ; چيقارمق chìkàrmak ; —, *v.n.* اوقونمق òkunmak ; — well, كاغداوزرنده كوزل اوقونمق kyāghid-ùzérinda-ghyùzèl-òkunmak ; — out, — aloud, — out loud, *v.a.* پك اوقومق pèk-òkumak ; — on, قالميوب همان اوقومق kàlmayup-hèmɛn-òkumak, دها اوقومق dàhā-òkumak ; — over, هپسنى اوقومق hèpsini-òkumak ; — again, — over again, بردها اوقومق bìr-dàhā-òkumak ; —, *p.p.* اوقومش òkumush, عالم "ālim ; اوقنمش òkunmush.

Ready, *a.* حاضر hāzir ; مهيا mùhèyyā, آماده āmādé, الستة ālèssta ; to make —, *v.a.* حاضرلق hāzirlamak,

حاضرا hāzir-et ; ——, *v.n* حاضرلنمق hāzirlanmak, حاضراو hāzir-ol.

Real, *a.* كرجك ghèrchèk, حقيقى hàkīkī, صحيح sàhīh ; — estate, املاك èmlāk.

Realize, *v.a.* اينانمق ìnanmak, حقيقتنه‌ايناتمق hàkīkàtina-ìnanmak; صاتوب‌پاره‌سنى‌المق sàtip-(pàrassini)--àlmak.

Really, *ad.* كرچكدن ghèrchèkdan, حقيقة hàkīkatan, صحيحا sàhīhan.

Realm, *s.* ممالك mèmālik.

Ream, *s.* طوپ tòp. [-et.

Reap, *s.* بچمك bìchmek, حصادا hàssād-

Rear, *s.* كيرويانى ghèri-yàni, ارد àrd, ورا vèrā ; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek; يتشدرمك yètishdirmek ; بيوتمك bìyutmek ; بنا bìnā-et ; تحصيلا tàhsīl-et ; —, *v.n.* شاخ‌قالقمق shākh-kàlkmak (*or* شاه shāh); — admiral, رياله‌پاشا lìriyàla-pàsha.

Reason, *s.* عقل "àkl ; سبب sèbeb, علت "illèt, موجب mūjib, ذريعه zèrī"à ; —, *v.n.* دوشنمك dùshunmek ; سويلمك sùwèylémek ; — with, لقردى‌اكلاتمق làkirdi--ànglatmak (*ànnat-*).

Rebel, *s.* عاصى "āssi, زوربا zòrba ; —, *v.n.* عصيان "issyān-et, طغيان tùghyān-et, زوربالق zòrbalik-et, اياقلنمق àyaklanmak, اياغه‌قالقمق àyagha-kàlkmak.

Rebellion, *s.* زوربالق zòrbalik, عصيان "issyān, طغيان tùghyān.

Rebellious, *a.* عاصى "āssi ; عصيان‌معناسنده‌اولان "issyān--mà"nàssinda-òlan.

Rebound, *v.n.* سكمك sèkmek ; كيروتپمك ghèri-tèpmek.

Rebuke, *s.* آزار āzār (àzār), آزارش āzārish ; —, *v.a.* آزارلمق àzarlamak.

Rebut, *v.a.* تكذيبا tèkzīb-et ; انكارا ìnkyār-et ; جرحا jèrh-et.

Recall, *s.* عزل "àzl ; عودت‌بوروسى "àvdèt-bòrussu ; —, *v.a.* عزلا "àzl-et ; كيروچاغرمق ghèri--chàghirmak ; كيروالمق ghèri--àlmak.

Recapitulate, *v.a.* & *n.* اجمالاخلاصه‌ا ìjmālan-khùlāssa-et.

Recede, *v.n.* كيروچكلمك ghèri--chèkilmek, چكلمك chèkilmek ; دونمك dùnmek.

Receipt, *s.* اخذ àkhz, قبض kàbz,

الش àlish; مقبوض‌سندی màkbūz-sènédi; رچته rèchèta, ترتیب tèrtīb.

Receive, v.a. الـمق àlmak, اخـذا àkhz-et, قبض kàbz-et; نائل‌او nā'il-òl, مظهراو màzhàr-òl; قبولا kàbūl-et; یمك yèmek; گرفتاراو ghìrifiār-òl, دوچاراو dūchār-òl, مبتلاو mùbtélā-òl.

Recent, a. یکی yèngi, مجدد mùjèdded, Reception, s. قبول kàbūl. [تازه tāzé.

Recess, s. حجره hùjré, طولاب‌یری dòlāb-yèri; تعطیل‌وقتی tà"tīl-wàkti.

Recipe, s. رچته rèchèta, ترتیب tèrtīb.

Reciprocal, a. طـرفـینـدن‌اولان tàrafèyndan-òlan. [òkumak.

Recite, v.a. ذکرا zìkr-et; اوقومق.

Reckless, a. قیدسز kàydsiz.

Reckon, v.a. حسابا hìssāb-et, صایمق sàymak; داخلا dākhil-et; عدا "àdd-et; تعدادا tà"dād-et; — up, حسابا hìssāb-et, صایمق sàymak; — upon, اعتمادا ì"timād-et, امنیتا èmnìyyèt-et.

Reclaim, v.a. اصلاحا ìsslāh-et; (land) معـمـورا mà"mūr-et, احیـای‌مـواتا ìhyāyi-mèwāt-et; کیرواسمك ghèri-ìsstémek.

Recline, v.n. یاتمق yàtmak, اوزانمق ùzànmak.

Recluse, s. منزوی mùnzèvi, عزلت‌کزین "ùzlet-ghyùzīn, دنیادن‌چکلمش dùnyadan-chèkilmish.

Recognise, v.a. طانیمق tànimak, بلمك bìlmek.

Recoil, s. کیروتپش ghèri-tèpish; —, v.n. کیروتپمك ghèri-tèpmek.

Recollect, v.a. خاطرلمق khātirlamak, درخاطرا dèr-khātir-et; خاطرده‌طوتمق khātirda-tùtmak, اونـوتـمـامـق ùnùtmamak.

Recommend, v.a. اصـمـارلـمـق ìssmàrlamak, نصیحتا nàssīhàt-et; توصیدا tàvsìyya-et; مدحا mèdh-et.

Recompense, s. مکافات mùkyāfāt, اجر èjr; بخشش bàkhshish; —, v.a. مکافاتنی‌ویرمك mùkyāfātini-vèrmek, اجرینی‌ویرمك èjrini-vèrmek, بخششنی‌ویرمك bàkhshishini-vèrmek.

Reconcile, v.a. بارشدرمق bàrishdirmak, اوزلاشـدرمـق ūzlashdirmak, بینلرینی‌اصلاحا bèynlérini-ìsslāh-et, ذات‌البینلرینی‌اصلاحا zātu-'l-bèynlérini-ìsslāh-et; خشنودا

khòshnūd-et,ارضا,ìrzā-et,تسلى ويرمك tèssèlli-vèrmek.

Reconnoitre, *v.a.* دشمن حواليلرينى يوقلايوب كشف ومعاينه dùshmen-hàwālīlérini-yòklayup-kèshf-u-mù"āyéné-et.

Record, *s.* قيد kàyd, سجل sìjìll; *pl.* قيود kùyūd, قيودات kùyūdāt, سجلات sìjìllāt; —, *v.a.* يازمق yàzmak, قيد ا kàyd-et, تسجيل ا tèssjīl-et; ضبطا zàbt-et, تحريرا tàhrīr-et.

Recount, *v.a.* نقل ا nàkl-et, حكايه ا hìkyāyé-et, ذكرا zìkr-et.

Recourse, *s.* مراجعت mùrāja"àt, تشبث tèshèbbuss; to have —, دشمك dùshmek, مراجعت ا mùrāja"àt-et, تشبث ا tèshèbbuss-et.

Recover, *v.a.* كيروالمق ghèri-àlmak; (ghèna)-bùlmak; —, — one's health, ايواو īyi-òl, افاقت بولمق ìfākàt-bùlmak; — one's self, كنديني طوتمق kèndini-tùtmak.

Recreant, *a.* قورقاق kòrkàk; مرتد mùrtèdd (mùrtàd).

Recreation, *s.* اكلنجه èylènja.

Recriminate, *v.a.* قارشيلقلواولدرق تهمت اسنادا kàrshilìkli-òlarak-tùhmèt-ìssnād-et.

Recruit, *s.* عسكر عجميسى "àsskeR-"àjemissi; يكى يازلمش عسكر نفرى yèngi-yàzilmish-"àsskeR-nèféri; —, *v.n.* يكى عسكر طوپلامق yèngi-"àsskeR-tòplamak; استراحت ا ìsstirāhat-et; بدنه خدمت ا bèdéna-khìdmet-et; —, *v.a.* يكيدن تقويت ويرمك yèngidan-tàkvìyyèt-vèrmek.

Rectangle, *s.* مستطيل mùsstatīl.

Rectify, *v.a.* تصحيح ا tàsshīh-et, طوغرلتمق dòghrultmak; مكررا انبيقدن چكمك mùkèrréran-ìnbìkdan-chèkmek.

Rectitude, *s.* طوغريلق dòghruluk, استقامت ìsstikāmet, راستى ràsstī.

Recur, *v.n.* تكرار وقوع بولمق tèkrār-wùkū"-bùlmak; دونمك dùnmek, تكرار اكمق tèkrār-ànģmak.

Red, *a.* قرمزى kìrmizi, قزل kìzil, احمر àhmèr, سرخ sùrkh; (hair) صارى sàri.

Redden, *v.n.* قزارمق kìzàrmak; —, *v.a.* قرمزيلق ويرمك kìrmizilìk-vèrmek.

Redeem, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, تخليص tàkhlīss-et.

Redeemer, *s.* قورتاران kùrtàran, قورتاريجى kùrtàrïji, خلاص khàllāss.

Redemption, *s.* قورتارش kùrtàrish, تخليص tàkhlīss; قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss. [pàlangha.

Redoubt, *s.* طابيه tàbiya, پلانقه

Redoutable, *a.* قورقولو kòrkulu, مهيب mùhīb; كوچ ghyùch, زور zòr.

Redress, *s.* احقاق‌حق ìhkāki-hàkk; —, *v.a.* احقاق‌ا ìhkāk-et.

Reduce, *v.a.* ازالتمق àzaltmak, تنزيل‌ا tènzīl-et, تقليل‌ا tàklīl-et; كچولتمك kùchultmek; تحويل‌ا tàhvīl-et, چويرمك chèvirmek, ايتمك ètmek; قومق kòmak, صوقمق sòkmak, كتورمك ghètirmek; جبرا jèbr-et, يرينه‌قومق yèrina-kòmak, صارمق sàrmak; تنزيل‌رتبه‌ا tènzīli-rùtbé-et; فتح‌ا fèth-et (t-h), ضبطا zàbt-et, تسخيرا tèsskhīr-et.

Reduction, *s.* تنزيل tènzīl, تقليل tàklīl; تحويل tàhvīl; جبر jèbr; فتح fèth, تسخير tèsskhīr.

Redundant, *a.* زائد zā'id, فضله fàzla.

Reed, *s.* قامش kàmish; قلم kàlem.

Reef, *s.* (rocks) دوكنتى dùkuntu, قيالر kàyalar.

Reek, *s.* دومان dùmàn, بوغو bùghu; —, *v.n.* دومانى‌چيقمق dùmàni-chìkmak, بوغوسى‌چيقمق bùghussu-chìkmak.

Reel, *s.* مقره màkara, طولاب dòlap; —, *v.n.* سندلمك sèndélémek, يقله‌جق‌او yìkilajak-òl, سرسم‌اولوب‌اياقلرى‌طوتمامق sèrsem-òlup-àyaklari-tùtmamak; —, *v.n.* صارمق sàrmak.

Refer, *v.a.* كوندرمك ghyùndermek, حوالا hàwālé-et; —, *v.n.* باقمق bàkmak; مراجعتا mùrāja"àt-èt; كتمك ghìtmek; كلمك ghèlmek; كنايه‌او kìnāyé-ol, طولايى‌او dòlayi-òl.

Reference, *s.* حواله hàwālé; مراجعت mùrāja"àt; كنايه kìnāyé; كفيل kèfīl; to give a —, كفيل‌كوسترمك kèfīl-ghyùsstermek; to ask for a —, كفيل‌استمك kèfīl-isstémek.

Refine, *v.a.* تصفيه‌ا tàssfīyyé-et; —, *v.n.* اينجلمك ìnjeltmek.

Reflect, *v.a.* عكس‌ا "àkss-et, كيرواورمق ghèri-wùrmak; —, *v.n.* دوشنمك dùshunmek, طاشمق

tàshinmak, مطالعه mùtāla"à-et;
— upon, توبيخ tèvbīkh-et; عيباو "àyb-òl.
Reflection, s. عكس "àkss, انعكاس ìn"ikyāss; مطالعه mùtāla"à; توبيخ tèvbīkh, تعييب tà"yìb.
Reflector, s. ايينه àyina.
Reform, s. اصلاح ìsslāh; اصلاحات ìsslāhāt, تنظيمات tànzīmāt, تنسيقات tènsīkāt; —, v.a. يولنه قومق yòluna-kòmak, اصلاح ìsslāh-et, نظامنه قومق nìzāmina-kòmak.
Refraction, s. انكسارشعاعات ìnkissāri-shù"ā"āt.
Refractory, a. عاصى "āssī, عنادجى "ìnādji, معند mù"ànnid, متمرد mùtémèrrid.
Refrain, v.n. وازكچمك wāz-ghèchmek, صاقنمق sàkinmak, چكنمك chèkinmek, كنديني طوتمق kèndini-tùtmak, طيانمق dàyanmak.
Refresh, v.a. تازه لندرمك tāzélendirmek; تازه لتمك tāzéletmek; — one's self, دينمك dīnenmek, يورغونلغنى المق yòrghunlughunu-àlmak; تفريح بدن tèfrīhi-bèden-et; to feel refreshed, اچلمق àchilmak.
Refreshment, s. يمك yèmèk, ييه جك ايچه جك yèyéjek-ìchéjek.
Refuge, s. صيغنه جق ير sìghinajak-yèr, بارينه جق ير bàrinajak-yèr, ملجا mèljà; to take —, صيغنمق sìghinmak, بارنمق bàrinmak, التجا
Refugee, s. ملتجى mùltèji. [iltijā-et.
Refulgent, a. پارلاق pàrlàk.
Refund, v.a. كيرو ويرمك ghèri-vèrmek, رد rèdd-et, استرداد ìsstirdād-et.
Refuse, v.a. قبول ايتمامك kàbūl-ètmamek, رد rèdd-et; ويرمامك vèrmamek; راضى اولمامق rāzi-òlmomak.
Refute, v.a. جرح jèrh-et, هبت or هبط hàbt-et, چوروتمك chùrutmek.
Regain, v.a. تكراربولمق tèkrār-bùlmak; تكرار واصل اول tèkrār-wāssil-òl; تكرار قزانمق tèkrār-kàzanmak.
Regal, a. قرال مخصوص kìrāla-màkhsūss, قرالانه kìrālāné, حكمدارانه hùkmdārāné, تاجدارانه tājdārāné.
Regale, v.a. ضيافت ziyāfèt-et (or ويرمك vèrmek); ايو جه يمك يدرمك īyija - yèmèk - yèdirmek,

قارنني دويورمق kàrnini-dòyurmak; فراحلندرمق fèrāhlandirmak, خوشلندرمق khòshlandirmak; —, v.n. يمك ايچمك yèmek-ìchmek, قارنني دويورمق kàrnini-dòyurmak.

Regard, s. باقش bàkish; نظر nàzar, حسن نظر hüssnu-nàzar, اعتبار ì"tibār, احترام ìhtirām, التفات ìltifāt, محبت màhàbbet; —, v.a. باقمق bàkmak; with — to, نظراً nàzaran; بحثنه كلنجه bàhssina-ghèlinja; to have a — for, صايمق sàymak. [-sàltanàt.

Regency, s. نيابت سلطنت nìyābèti-

Regenerate, a. معنا يكيدن احيا اولنمش mà"nan-yèngidan-ìhyā-òlunmush; —, v.a. معنا يكيدن احيا ا mà"nan-yèngidan-ìhyā-et, تجديد قلب ا tèjdīdi-kàlb-et.

Regent, s. نائب سلطنت nā'ibi-sàltanàt.

Regimen, s. پرهيز pèrhīz, حميه hìmyé.

Regiment, s. الاى àlay, عسكر الايى "àssker-àlayi. [ديار dìyār.

Region, s. ارض àrz, مملكت mèmlékèt,

Register, s. دفتر dèfter; —, v.a. قيد ا kàyd-et, دفتره كچورمك dèftera-ghèchirmek, يازمق yazmak.

Regret, s. اسف èssef, تأسف tè'èsssuf, كدر kèder, غم ghàm; —, v.a. اسف ا èssef-et, تأسف ا tè'èssuf-et, كدر ا kèder-et.

Regular, a. يولنده اولان yòlunda-òlan; منتظم mùntazàm; مطرد mùttàrid, قياسى kìyāssī; اصل àssl; سالت sàlt; — troops, نظام عسكرى nìzām-"àsskéri, عساكر منتظمه "àssākiri-mùntàzama.

Regulate, v.a. نظام ويرمك nìzām-vèrmek, تنظيم ا tànzīm-et; (a watch) عيار ا "àyār-et.

Regulation, s. نظام nìzām.

Reign, s. سلطنت sàltanàt; ايام سلطنت èyyāmi-sàltanàt; —, v.n. سلطنت ا sàltanàt-et, حكومت ا hùkyūmet-et, پادشاهلق ا pādishāhlik-et.

Reimburse, v.a. ويرمك vèrmek, ينه ويرمك (ghèné)-vèrmek, اوده مك ùdémek.

Rein, s. ديزكين dìzghin, عنان "ìnān, زمام zìmām; to give —, اطلاق عنان ا ìtlāki-"ìnān-et.

Reinforce, v.a. امداد ويرمك ìmdād-vèrmek, موجوده داها عسكر قاتمق mèvjūda-dàhā-"àssker-kàtmak.

Reiterate, *v.a.* تأكيدا tè'kīd-et, تكرارسويلمك tèkrār-sùwèylémek.

Reject, *v.a.* ردا rèdd-et, طردا tàrd-et, دفعا dèf''-et.

Rejoice, *v.n.* سونمك sèvinmek, حظا hàzz-et, محظوظاو màhzūz-ol, مسروراو mèssrūr-ōl; —, *v.a.* سوندرمك sèvindirmek, محظوظا màhzūz-et, مسرورا mèssrūr-et.

Relapse, *s.* نكس nùkss; ارتداد ìrtidād; —, *v.n.* يكيدنفنالشمق yèngidan-fènalashmak, علتى نكسا ''ìllèti-nùkss-et; مرتداو mùrtèdd-ōl (mùrtàd); يكيدنفنالغهصاپمق yèngidan-fènaligha-sàpmak.

Relate, *v.a.* نقلا nàkl-et, حكايه hìkyāyé-et, بيانا bèyān-et, تقريرا tàkrīr-et; —, *v.n.* منسوباو mènsūb-ōl; متعلقاو mùta''àllik-ol; —ted *p.p.* منسوب mènsūb, متعلق mùta''àllik, خصم khìssm; اقربا àkrabā (*pl.*)

Relation, *s.* حكايه hìkyāyé, تقرير tàkrīr; مناسبت mùnāssébèt, تعلق tà''àlluk, منسوبيت mènsūbìyyèt; خصملق khìssmlik, اقربالق àkrabālik, قربت kùrbèt; انتساب ìntissāb; نسبت nìssbèt; خصم khìssm, اقربا àkrabā (*pl.*)

Relative, *s.* خصم khìssm, اقربا àkrabā (*pl.*); —, *a.* نسبتلهواقعاولان nìssbètla-wākì''-ōlan;—pronoun, موصول mèvsūl; —ly, *ad.* نسبتله nìssbètla, نسبة nìssbéten, قياسله kìyāssla, نظرا nàzaran, كوره ghyùré.

Relax, *v.a.* كوشتمك ghèvshètmek; كوشكلككتورمك ghèvsheklik-ghètirmek; لينتويرمك līnet-vèrmek; —, *v.n.* يموشانمق yìmushànmak; يموشامق yìmushamak; كوشهمك ghèvshémek.

Release, *s.* قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss; —, *v.a.* صاليويرمك sàlìvèrmek, خلاصا khàlāss-et; قورتارمق kùrtarmak, تخليصا tàkhlīss-et, ازادا āzād-et.

Relent, *v.n.* يموشامق yìmushamak, رقتكتورمك rìkkāt-ghètirmek.

Reliance, *s.* اعتماد ì''timād, امنيت èmnìyyèt.

Relief, *s.* راحت rāhat; امداد ìmdād; اعانه ì''āné; قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss; in —, قاقمه

kàkma, قبارتمه kàbàrtma.

Relieve, *v.a.* راحتويرمك rāhat-vèrmek, راحتايتدرمك rāhat-ètdirmek; امداديتشدرمك imdād-yètishdirmek; قورتارمق kùrtarmak, اعانه ا i"ānè-et; دفعا dèf"-et, تسكينا tèsskīn-et; — the guard, نوبتجى ديكشمك nùbètji-dìghishmek.

Religion, *s.* دين dīn.

Religious, *a.* ديندار dīndār, متدين mùtédèyyin, صوفى sòfu.

Relinquish, *v. a.* وازگچمك wāz-ghèchmek, براقمق bràkmak, ال چكمك èl-chèkmek, تركا tèrk-et, قصريدا kàssri-yèd-et, كف يدا kèffi-yèd-et.

Relish, *s.* مزه mèzè, تاتق kàtik; لذت lèzzèt; —, *v.a.* لذيذبولق lèzīz-bùlmak, تلذذا tèlèzzuz-et, خوشلانمق khòshlanmak.

Reluctance, *s.* كوكلسزلك ghyùngulsuzluk; with —, —tantly, استميهرك isstéméyérek, مع الكراهه mà"a-kérāhètin, معكراهة mà"a-'l-kèrāhè.

Reluctant, *a.* كوكلسز ghyùngulsuz.

Rely, *v.n.* كوكنمك ghyùghènmek, اعتمادا i"timād-et, استنادا isstinād-et; — upon God, توكلا tèvèkkyul-et, متوكل اول mùtévèkkil-òl.

Remain, *v.n.* قالمق kàlmak, اوطورمق òturmak, ساكن ا sākin-òl; باقى قالمق bāki-kàlmak, فضله قالمق fàzla-kàlmak, آرتمق àrtmak.

Remains, *s.pl.* فضله fàzla; mortal —, جنازه jènāzè.

Remark, *s.* لقردى làkirdi; تنبيه tènbīh; اعتراض i"tirāz; —, *v.a.* كورمك ghyùrmek; دقتا dìkkàt-et; —, *v.a.* سويلمك sùwèylémek; اشعارا ish"ār-et. [-shāyān.

Remarkable, *a.* دقتشايان dìkkàta-

Remedy, *s.* چاره chārè; —, *v.a.* چاره بولمق chārè-bùlmak.

Remember, *v.n.* & *a.* خاطرلمق khātirlamak, يادا yād-et.

Remind, *v.a.* اخطارا ikhtār-et, خاطرينه كتورمك khātirina-ghètirmek.

Remiss, *a.* تنبل tènbèl, اهمالجى ìhmālji; to be —, اهمالا ìhmāl-et, قصورا kùssūr-et; —ness, *s.* اهمال ìhmāl, قصور kùssūr.

Remission, *s.* عفو "àfv, صفح sàfh.

Remit, *v.a.* عفوا "ʌfv-et, صفح ا sàfh-et, بخشش ا bàksh-et, بخشلمق (bàghishlamak); كوندرمك ghyùndermek; —, *v.n.* كوشمك ghèvshémek, كسلمك kèssilmek, ازالمق ʌzʌlmak, خفيفلشمك khʌfīfleshmek.

Remnant, *s.* فضله fʌzla, بقيه bàkìyyé; ارتمش àrtmish; ارتمش پارچه àrtmish-pàrcha.

Remonstrate, *v. n.* اعتراض كونابعض افاذاتى واقع اول ì"tirāz-ghyūnā-bʌ"zi-ìfādāti-wāki"òl.

Remorse, *s.* ندامت كليه nèdāmèti-kyùllìyyé, ندامت مع يأس nèdāmèt-mà"ä-yè'ss.

Remote, *a.* اوزاق ùzʌk, بعيد bà"īd.

Removal, *s.* نقل nʌkl, كوچ ghyùch; عزل "ʌzl; دفع dèf", اخراج ìkhrāj.

Remove, *v.a.* قالدرمق kʌldirmak, نقل ا nʌkl-et; عزل ا "ʌzl-et; دفع ا dèf"-et; چيقارمق chìkàrmak, اخراج ا ìkhrāj-et.

Remunerate, *v.a.* حقنى ويرمك hʌkkini-vèrmek, مكافاتنى ويرمك mùkyāfātini-vèrmek.

Rend, *v.a.* يارمق yàrmak, يرتمق yìrtmak, چاك ا chāk-et.

Render, *v.a.* ايتمك ètmek, قيلمق kìlmak; ويرمك vèrmek; تسليم ا tèsslīm-et; كيرو ويرمك ghèri-vèrmek.

Renegade, Renegado, *s.* مهتدى mùhtédī, دونمه dùnma.

Renew, *v.a.* يكيلتمك yèngiletmek, تجديد ا tèjdīd-et. [-"ālāka-et.

Renounce, *v.a.* قطع علاقه ا kʌt"ì-

Renown, *s.* صيت sīt, شهرت shùhrèt, نام nām, نيكنام nīk-nām, شان shān, اشتهار ìshtihār.

Rent, *s.* كرا kìrā; quit —, اجاره ìjāré; يرتق yìrtik; يارق yàrik; —, *v.a.* كراايله طوتمق kìrā-ila-tùtmak; — out, كرايه ويرمك kìrāya-vèrmek.

Repair, *s.* تعمير tà"mīr; ترميم tèrmīm; يتاق yàtak, ير yèr, ملجا mèljā; —, *v.a.* تعميرا tà"mīr-et, ترميم ا tèrmīm-et; تسويه ا tèssvìyyé-et; اصلاح ا ìsslāh-et; چارەسنى بولمق chārésini-bùlmak; —, *v.n.* كتمك ghìtmek, صيغنمق sìghinmak; in —, in good —, تعميره غير محتاج tà"mīra-ghàyri-mùhtāj; out of —, in bad—, تعميره محتاج tà"mīra-mùhtāj.

Reparation, *s.* تعمير tà''mīr, ترميم tèrmīm ; تضمين tàzmīn, ترضيه tàrzìyyé.

Repartee, *s.* جواب jèwāb ; quick at —, حاضرجواب hāzir-jèwāb.

Repeal, *s.* فسخ fèsskh, لغو làghv ; —, *v.a.* فسخ ا fèsskh-et, لغوا lāghv-et.

Repeat, *v.a.* تكراريابمق tèkrār-yàpmak, تكرارسويلمك tèkrār-sùwèylémek.

Repel, *v.a.* دفعا dèf''-et ; — an attack, مدافعدا mùdāfa''a-et.

Repent, *v.n.* پشيماناو pèshīmān-òl (pìshmàn), نادماو nādim-òl ; توبدا tùbé-et.

Repentance, *s.* ندامت nèdāmèt, پشمانلق (pìshmanlik) ; vow of —, توبد tùbé.

Repetition, *s.* تكرر tèkèrrur.

Repine, *v.n.* تشكىا tèshèkki-et, متشكىاو mùtéshèkki-òl.

Reply, *s.* جواب jèwāb ; —, *v.n.* جواب‌ويرمك jèwāb-vèrmek, جوابا jèwāb-et.

Report, *s.* سس sèss, صدا sàdā, اواز āwāz, اوازه āwāzé ; تواتر tèwātur, خبر khàber, حوادث hàwādiss ; تقرير tàkrīr, افاده ìfādé, بيان bèyān ; —, *v.a.* افادا ìfādé-et, بيانا bèyān-et, تقريرا tàkrīr-et, خبرويرمك khàber-vèrmek ; تواترا tèwàtur-et.

Repose, *s.* راحت rāhat, استراحت ìsstirāhat, اسايش āssāyish, اسودكى āssūdéghī, سكون sùkyūn, سكونت sùkyūnèt ; —, *v.n.* راحتا rāhat-et, استراحتا ìsstirāhat-et, اسوده‌او āssūdé-òl, اسايشده‌او āssāyishda-òl ; — confidence, اعتمادا ì''timād-et.

Reprehend, *v.a.* ازارلق āzàrlamak, توبيخا tèvbīkh-et, تقبيحا tàkbīh-et, تعييبا tà''yīb-et.

Represent, *v.a.* كوسترمك ghyùsstermek, رسمى‌او rèssmi-ol ; افادا ìfādé-et, بيانا bèyān-et ; يرينه‌قائم‌او yèrina-kā'im-òl, وكيلى‌او vèkīli-ol.

Repress, *v.a.* منعا mèn''-et, زجرا zèjr-et, حقندن‌كلمك hàkkindan-ghèlmek ; باصدرمق bàssdirmak.

Reprimand, *s.* ازار āzār (àzàr), تكدير tèkdìr ; —, *v.a.* ازارلق àzàrlamak, تكديرا tèkdīr-et.

Reprisal, Reprisals, *s.* مقابله‌بالمثل mùkābélé-bì-'l-mìssl.

Reproach, *s.* عيب "àyb, عار "ār, رسوالِق rùssvāyī; تعييب tà"yīb, قدح kàdh, توبيخ tèvbīkh, تقبيح tàkbīh; —, *v.a.* تعييب ا tà"yīb-et, قدح ا kàdh-et, توبيخ ا tèvbīkh-et; — with, يوزينه اورمق yùzuna--wùrmak.

Reproof, *s.* ازار āzār (àzar), ازارش āzārish, تكدير tèkdīr.

Reprove, *v.a.* ازارلمق àzarlamak, تكدير ا tèkdīr-et.

Reptile, *s.* قارنى اوستنده سورنان حيوان kàrni-ùsstunda-sùrunan-hàywān.

Republic, *s.* جمهور jùmhūr.

Repudiate, *v.a.* بوشامق bòshamak, تطليق ا tàtlīk-et; قبول ايتامك kàbūl--ètmamek, انكار ا ìnkyār-et.

Repugnance, *s.* كراهت kèrāhèt, استكراه ìsstikrāh.

Repulse, *s.* مغلوبيت màghlūbìyyèt, بوزغونلق bòzghunluk; —, *v.a.* هجومنى دفع ا hùjūmunu-dèf"-et; رجاسنى قبول ايتامك rìjāssini-kàbūl--ètmamek. [نام nām.

Reputation, Repute, *s.* شهرت shùhrèt,

Repute, *v.a.* صايمق sàymak, عدا "àdd-et, اعتبارا ì"tibār-et.

Request, *s.* رجا rìjā, نياز nìyāz; —, *v.a.* رجا ا rìjā-et, نيازا nìyāz-et.

Require, *v.a.* اسّمك ìsstémek, محتاج او mùhtāj-òl, احتياجى او ìhtiyāji-òl.

Requisite, *a.* لازم lāzim; —, *s.* لازمه lāzimé (*pl.* لوازمات làwàzimāt).

Requisition, *s.* استدعا ìsstid"ā, مطالبه mùtālébé.

Rescript, *s.* اراده ìrādé, خط khàtt.

Rescue, *s.* امداد ìmdād; —, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, تخليص ا tàkhlìss-et. [tàhàrri.

Research, *s.* تجسس tèjèsssus, تحرى

Resemble, *v.a.* بكزمك bèngzémek, مشابهق او mùshābih - òl, مشابداو mùshābéhèti-òl.

Resent, *v.a.* دارلوب قارشيلغنى ا dàrìlip--kàrshìlighini-et. [غضب ghàzab.

Resentment, *s.* دارغينلق dàrghìnlik,

Reserve, *s.* كتم kètm, كتوملك kètūmlik, احتراز ìhtirāz; احتياط ìhtiyāt; —, *v.a.* صاقلامق sàklamak, احتياطا صاقلامق ìhtiyātan--sàklamak.

Reservoir, *s.* حوض hàwz, خزينه khàzìné (hàzna).

Reside, *v.n.* اوطورمق òturmak,

ساكن‌اول sākin-òl, متمكن‌اول mùtémèkkin-òl, اقامت‌ا ìkāmet-et, مقيم‌اول mùkīm-òl.

Resident, *a.* ساكن sākin, متمكن mùtémèkkin, مقيم mùkīm; —s, *s. pl.* اهالى àhālī, سكنه sèkéné; minister —, كچوك‌ايلچى kùchuk-èlchi, اقامتده‌مأمورايلچى ìkāméta-mè'mūr-èlchi.

Residue, *s.* باقى bākī, فضله fàzla, بقيه bàkìyyé, ارتان àrtan, قالان kàlan.

Resign, *v.n.* استعفا ا ìssti''fā-et; —, *v.a.* براقمق bràkmak, ترك‌ا tùrk-et.

Resin, *s.* رچينه rèchina, چام‌ساقزى chàm-sàkizi; ساقز sàkiz.

Resist, *v.a.* & *n.* طيانمق dàyanmak, تحمل‌ا tàhàmmul-et; قارشى‌قومق kàrshi-kòmak.

Resolute, *a.* يوركى‌پك yùrèghi-pèk, كوزى‌پك ghyùzu-pèk, ثابتقدم sābit-kàdem; جسور jèssūr.

Resolution, *s.* ثبات sèbāt, متانت mètānèt; نيت nìyyèt; قرار kàrār; حل hàll, كشف kèshf.

Resolve, *v.n.* نيت‌ا nìyyèt-et; قراروېرمك kàrār-vèrmek; —, *v.a.* حل‌ا hàll-et, كشف‌ا kèshf-et; — itself into, دونمك dùnmek, اولمق òlmak, اوليويرمك òluvèrmek, كسلمك kèssilmek.

Resort, *s.* يتاق yàtak, مرجع mèrjà'', —, *v.n.* كثرت‌اوزره‌كتمك kèssret-ùzéré-ghìtmek; تشبث‌ا tèshèbbuss-et, دوشمك dùshmek.

Resound, *v.n.* اوتمك ùtmek, سس‌ويرمك sèss-vèrmek; طنين‌اندازاول tìnīn-èndāz-òl.

Resource, *s.* چاره chāré; منبع‌ثروت mènbà''i-sèrvèt; اسباب‌قوت èssbābi-kùvvèt, وسيلهٔ‌خلاص vèssīlé'i-khàlāss.

Respect, *s.* حرمت hùrmèt, رعايت rì''āyet, احترام ìhtirām, اعتبار ì''tibār; ماده māddé, خصوص khùssūss, باب bāb, امر èmir; نظر nàzar, نسبت nìssbèt, مناسبت mùnāssébèt; —, *v.a.* حرمت‌ا hùrmèt-et, رعايت‌ا rì''āyet-et; in —, with —, نظرًا nàzaran, نسبتله nìssbètla; بحثنه‌كلنجه bàhssina-ghèlinja.

Respective, *a.* بشقه‌بشقه bàshka-bàshka, ايرى‌ايرى àyri-àyri.

Respite, *s.* مهلت mùhlèt, مهل mèhl; —, *v.a.* امهال ìmhāl-et, مهلت ویرمك mùhlèt-vèrmek.

Resplendent, *a.* پارلاق pàrlàk, تابناك tābnāk, پرتوانداز pèrtev-èndāz.

Respond, *v.n.* جواب ویرمك jèwāb-vèrmek; مقابله mùkābélé-et.

Responsible, *a.* مسئول mèss'ūl.

Rest, *s.* راحت rāhat, استراحت ìsstirāhat; باقی bākī, فضله fàzla, قصور kùssūr; طیانەجق نسنه dàyanajak-nèssné; —, — one's self, *v.n.* قالمق kàlmak, استراحت ìsstirāhat-et, دینمك dìnenmek; —, *v.a.* دیندرمك dìnèndirmek; — on, — upon, *v.n.* طیانمق dàyanmak, یاتمق yàtmak; — —, — —, *v.a.* طیامق dàyamak, طیاندرمق dàyandirmak, یاترمق yàtirmak.

Restitution, *s.* كیروویرش ghèri-vèrish, استرداد ìsstirdād; to make —, كیروویرمك ghèri-vèrmek, یرینه قومق yèrina-kòmak, ردا rèdd-et.

Restore, *v.a.* كیروویرمك ghèri-vèrmek, ردا rèdd-et, اعادا ì''ādé-et; تعمیرا tà''mīr-et; صاغالتمق sàghàltmak, شفاویرمك shìfa-vèrmek.

Restrain, *v.a.* ضبطا zàbt-et, طوتمق tùtmak, جبرا jèbr-et, زجرا zèjr-et, منعا mèn''-et.

Restrict, *v.a.* حصرا hàssr-et.

Result, *s.* حاصل hāssìl, ثمره sèmèré, نتیجه nètījé, فائده fā'idé; —, *v.n.* حاصل اول hāssìl-òl, چیقمق chìkmak, ترتبا tèrèttub-et.

Resume, *v.a.* تكرارباشلامق tèkrār-bàshlamak, تكرارالەالمق tèkrār-èla-àlmak; خلاصەا khùlāssa-et.

Resurrection, *s.* قیامت kìyāmèt, قیام kìyām, بعث bà''ss.

Retail, *s.* قیداندازەایلەصاتش (òkka)-èndāzé-ìla-sàtish; —, *a.* قیداندازەایلەاولان (òkka)-èndāzé-ìla-òlan; —, *v.a.* قیداندازەایلەصاتمق (òkka)-èndāzé-ìla-sàtmak.

Retain, *v.a.* الیقومق àlìkòmak, طوتمق tùtmak; صالیویرمامك sàlìvèrmamek, براقمامق bràkmamak; غائب ایتمامك ghā'ib-ètmamek.

Retaliate, *v.n.* مقابلەبالمثلا mùkābélé-bì-'l-mìssl-et, قارشیلیغنیا kàrshilighini-et.

Retard, *v.a.* كيجكدرمك ghèjikdirmek; اليقومق àlìkòmak, مانع او mānì"-òl.

Retinue, *s.* اتباع طاقمى ètbā"-tàkìmi, خدم وحشم khàdem-u-hàshem.

Retire, *v.n.* چكلمك chèkilmek; — from the world, عزلت ا "ùzlèt-et.

Retreat, *s.* كيرو چكلش ghèri-chèkilish, رجعت rìj"àt, رجوع rùjū"; دليك dèlik, سوراخ sūrākh; كوشه kyùshé, عزلتخانه "ùzlet-khāné; زاويه zāvìyyé, —, *v.n.* كيرو چكلك ghèri-chèkilmek; چكلمك chèkilmek.

Retrenchment, *s.* مترس mètériss.

Retribution, *s.* مكافات mùkyāfāt; مجازات mùjāzāt, جزا jèzā, لايق lāyìk.

Retrieve, *v.a.* الدن كتمش شى يى تكرار اله كتورمك èldan'- ghìtmish - shèy'yi- -tèkrār-èla-ghètirmek.

Retrograde, *a.* كيرويه طوغرى ghèriya- -dòghru, قيچين قيچين kìchin-kìchin; —, *v.n.* كيروكتمك ghèri-ghìtmek, قيچين قيچين كتمك kìchin - kìchin - -ghìtmek, رجعت ا rìj"àt-et.

Return, *s.* عودت "àvdet, دونش dùnush; معاودت mù"āvédet, رجعت rìj"àt, رجوع rùjū"; مقابله mùkābélé; (of a disease) نكس nùkss; —, *v.n.* دونمك dùnmek, عودت ا "àvdet-et; كيرودونمك ghèri-dùnmek, رجوع ا rùjū"-et; نكس ا nùkss-et, كيرودپمك ghèri- -tèpmek; —, *v.a.* كيروويرمك ghèri-vèrmek, رد ا rèdd-et; مقابله mùkābélé-et.

Reveal, *v.a.* فاش ا fāsh-et, افشا ا ìfshā-et, اچمق àchmak, كشف ا kèshf-et; الهام ا ìlhām-et, وحى ايله بلدرمك vàhy-ila-bìldirmek.

Revelation, *s.* كشف اسرار kèshfi-èssrār; الهام ìlhām, وحى vàhy.

Revenge, *s.* اوج ùj, انتقام ìntikām; —, *v.a.* انتقامنى المق ìntikāmìni- -àlmak. [واردات vāridāt.

Revenue, *s.* ايراد īrād, كلور ghèlir,

Revere, *v.a.* احترام ا ìhtirām-et, عزيز طوتمق "àzīz - tùtmak, حرمت ا hùrmet-et; مبارك عدا mùbārek- -"àdd-et.

Reverence, *s.* حرمت hùrmet, احترام ìhtirām, رعايت rì"āyet; دامنبوسى dāmen-būsi; his —, ذات فضيلتمآبلرى zāti-fàzīlèt-mà'āblèri, ذات عاليلرى zāti-"ālīlèri; —, *v.a.* حرمت ا hùrmet-et; رعايتى او rì"āyèti-òl.

Reverse, *a.* & *s.* ترس tèrss, ارقه àrk*a*; فلاكت fèlākèt, بلا bèlā; —, *v.a.* ترس چویرمك tèrss-chèvirmek, ترسنه چویرمك tèrssin*a*-chèvirmek; قلب ا kàlb-et, تعكيس ا tà"kīss-et.

Revert, *v.n.* دونمك dùnmek, كيرودونمك ghèri-dùnmek; تكرار عطف افكار ا tèkrār-"àtf*i*-èfk*y*ār-et, تكرار آكمق tèkrār-àn*g*mak.

Review, *s.* بيوك تعليم bìyuk-tà"līm; معاينه mù"āyéné; غزته ghàzèt*a*; —, *v.a.* معاينه ا mù"āyéné-et, مكرّراً كوزدن كچورمك mùkèrréren--ghy*ù*zdan-ghèchirmek.

Revile, *v.a.* سب ا sèbb-et, دشنام ا dùshnām-et, شتم ا shètm-et.

Revise, *v.a.* تنقيح ا tènkīh-et, تصحيح ا tàsshīh-et.

Revive, *v.n.* ايلق àyìlmak, ديرلك dìrilmek, جانلنمق jānlanmak, عقلی باشنه كلمك "àkl*i*-bàsh*ina*--ghèlmek, اچلمق *à*chìlmak; ينه پارلامق (ghèné)-pàrlamak; —, *v.a.* ديرلتمك dìriltmek, عقلنی باشنه كتورمك "àklin*i*-bàsh*ina*--ghètirmek; اچمق *à*chmak; تكرار پارلاتمق tèkrār-pàrl*a*tmak.

Revoke, *v.a.* فسخ ا fèsskh-et; كيرو المق ghèri-àlmak.

Revolt, *s.* عصيان "ìssyān, طغيان tùghyān, اياقلنش àyaklan*ish*; —, *v.n.* عصيان ا "ìssyān-et, اياقلنمق ày*a*klanmak; —, *v.a.* اكراه ايتدرمك ìkrāh-ètdirmek.

Revolution, *s.* دور dèvr, دوران dèvérān, كردش ghìrdish; تبدل tèbèddul, انقلاب ìnk*i*lāb, تحول t*à*h*à*vvul; تبدل كلی tèbèddulu--k*y*ùllī; اختلال ìkhtilāl.

Revolve, *v.n.* دونمك dùnmek, دورا dèvr-et, دوران ا dèvérān-et; —, *v.a.* چويرمك chèvirmek.

Reward, *s.* مكافات mùk*y*āfāt; بخشش bàkhshish; —, *v.a.* مكافاتنی ويرمك mùk*y*āfātini-vèrmek.

Rhetoric, *s.* علم تزيينات كلام "ìlmi--tèzyīnāti-kèlām.

Rheumatism, *s.* يل yel, ريح طيار rīh*i*--tàyyār, وجع المفاصل vèjà"u-'l--mèfāss*i*l.

Rhinoceros, *s.* كركدان ghèrghédān.

Rhomb, Rhombus, *s.* معين mà"īn.

Rhomboid, *s.* شبه معين shìbhi-mà"īn.

Rhubarb, *s.* (drug) راوند rāvènd;

(garden) رباس rùbāss.

Rhyme, *s.* قافيه kāfīyyé; سجع sèj"; شعر shì"r, —d, *a.* مقفا mùkàffà, مسجع mùsèjjà".

Rhythm, *s.* وزن vèzn.

Rib, *s.* قبورغه kàburgha; اهل بيت èhli-bèyt, قارى kàri, زوجه zèvjé.

Rice, *s.* پرنج pìrinj, ارز ùrùzz.

Rich, *a.* زنكين zènghin, غنى ghànī (*pl.* اغنيا àghniyā), متمول mùtémèvvil, مالدار māldār, صاحب ثروت sāhib-sèrvèt; اغر àghir, طاتلو tàtli, ياغلو yàghli.

Riches, *s. pl.* مال māl, ثروت sèrvèt, زنكينلك zènghinlik, پاره (pàra).

Rid, *a.* قورتلمش kùrtulmush; —, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak.

Riddle, *s.* قالبور kàlbur; بلجه bìlméjé, معما mù"àmmà.

Ride, *v.n.* & *a.* بنمك bìnmek, سواراول sùwār-òl, راكب اول rākib-òl; اتايله كزمك àt-ila-ghèzmek, عربه ايله كزمك "àrabà-ila-ghèzmek; — at anchor, دميرده ياتمق dèmirda-yàtmak, — out a gale, فرطونه بتنجه يه قدر دميرلودورمق fìrtina-bìtinjaya-kàdar-dèmirli-dùrmak.

Ridge, *s.* صرت sìrt; بل bèl, بويون bòyun; صره sìra.

Ridicule, *s.* استهزا ìsstìhzā; هجو hìjv; مسخره لق màsskharalik; —, *v.a.* استهزا ìsstìhzā-et; هجوا hìjv-et; كولمك ghyùlmek.

Rifle, *s.* ششخانه shèsh-khānè (shìshānè); —, *v.a.* صويمق sòymak.

Rig, *s.* زى zìy, قيلق kìlìk, قيافت kìyāfèt; ارمه àrma; —, *v.a.* دوناتمق dònatmak; اوروبه ويرمك ùrùba-vèrmek; طاقلق tàkilmak, ذوقلنمك zèvklènmek.

Rigging, *s.* ارمه àrma; اوروبه ùrùba, اثواب èsswāb (èssbab).

Right, *a.* طوغرى dòghru; صحيح sàhīh; تام tāmm, تمام tàmām; مستقيم mùsstakīm; قائم kā'im (fem. قائمه kā'imè); صاغ sàgh, يمين yèmīn, راست rāsst; حقلو hàkkli; —, *s.* حق hàkk; صاغ طرفى sàgh-tàrafi; —, *ad.* پك pèk, چوق chòk, كركى كبى ghèrèghi-ghìbi; —, *v.n.* طوغرولق dòghrulmak; —, *v.a.* طوغرولتمق dòghrultmak; حقنى اليويرمك hàkkini-àlìvèrmek.

Righteous, *a.* اهل صلاح èhli-sàlāh,

صالح sālih (*pl.* صلحا sùlahā).

Righteousness, *s.* صلاح sàlāh.

Rigid, *a.* قتى kàti, سرت sèrt, اكلمز èghilmàz.

Rigorous, *a.* سرت sèrt, شديد shèdīd; مدققانه sìki ; دقتلو dìkkàtlì ; صيقى mùdàkkìkānè.

Rill, *s.* صوجغز sùjàghiz.

Rim, *s.* كنار kènar, لب lèb.

Rind, *s.* قبوق kàbuk, قشر kàshr.

Ring, *s.* حلقه hàlka ; يوزك yùzuk ; چالش chàlìsh ; سس sèss, صدا sàdā; —, *v.a.* چالمق chàlmak ; —, *v.n.* چالنمق chàlìnmak ; اوتمك ùtmek ; سس ويرمك sèss-vèrmek.

Ringleader, *s.* ارباشى èr-bàshi, باش bàsh, سركردهٔ فساد sèrkèrdé'i-fèssād.

Ringlet, *s.* كاكل kyākyùl, زلف zùlf.

Rinse, *v.a.* چالقامق chàlkamak ; خفيفجه يقامق khàfīfja-yìkamak.

Riot, *s.* قارشقلق kàrìshìklik, غوغا (kàwgha) ; چاپقينلق chàpkìnlik, سفاهت sèfāhàt; —, *v.n.* قارشقلق چيقارمق kàrìshìklik-chìkàrmak; باشدن چيقمق bàshdan-chìkmak, طاشرمق tàshirmak.

Rip, *v.a.* سوكمك sùkmek ; يارمق yàrmak.

Ripe, *a.* اولمش òlmush, كمالديتشمش kèmālé-yètishmish.

Ripen, *v.n.* اولمق òlmak, كمالديتشمك kèmālé - yètishmek ; —, *v.a.* اولدرمق òldurmak, يتشدرمك yètishdirmek.

Ripple, *s.* بوروشق bùrushuk.

Rise, *s.* منبع mènbà'', باش bàsh, منشا mènshè', مبدأ mèbdè' ; باشلانغج bàshlanghìj, نشئت nèsh'èt, ابتدا ìbtidā ; طلوع tùlū'', طوغش dòghush ; —, *v.n.* قالقمق kàlkmak; اياغه قالقمق àyàgha-kàlkmak, قيام kìyām - et ; چيقمق chìkmak ; يوكسلمك yùkselmek ; ايلرولمك ìlèrilémek, طى مراتب ا tàyi-mèrātib-et ; طوغمق dòghmak, طلوع ا tùlū''-et ; چيقمق chìkmak, نبع ا nèb''-et; بدء ا bèd''-et, نشئت ا nèsh'èt-et ; ديرلمك dìrilmek, بعث اولنمق bà''ss-òlunmak ; قبارمق kàbarmak ; بهايه چيقمق bàhāya-chìkmak, طولمق dòlmak ; اياقلنمق àyaklanmak.

Risk, *s.* قورقو kòrku, تهلكه tèhliké, مخاطره mùkhātara ; —, *v.a.* قومق kòmak, بخته حواله ا bàkhta-hàwālé-et, تهلكه يه قومق tèhlikéyé-kòmak.

Rite, *s.* ایین āyīn, رسم عبادت rèssmi-ʿʿibādèt.

Rival, *s.* انكل ènghel, رقیب *rà*kīb ; —, *v.a.* باش‌او bàsh-òl ; رقابت‌ا *rà*kābèt-et.

River, *s.* صو sù, چای chày, ایرمق ìrm*a*k, دره dèrɛ́, نهر nèhr (nèhir).

Rivet, *s.* میخ mìkh ; —, *v.a.* میخلامق mìkhlam*a*k.

Rivulet, *s.* صو sù, چای chày, دره dèrɛ́.

Road, *s.* یول yòl, طریق tàrīk, جاده jāddɛ́, راه rāh; لیمان lìmàn; اچق *à*chɪ́k.

Roam, *v.n.* كزمك ghèzmek, طولاشمق dòl*a*shm*a*k.

Roar, *s.* صیحه sàyh*à*, پك‌سس pèk-sèss, كورلیش ghy*ù*rléyish ; —, *v.n.* پك‌سس‌ویرمك pèk-sèss-vèrmek, باغرمق hàyk*i*rm*a*k, حیقرمق bà*ghi*rm*a*k ; كورلك ghy*ù*rlémek.

Roast, *s.* شیش‌كبابی shìsh-kèbābi, اورمان‌كبابی òrmàn-kèbàbi; —, *v.a.* كباب‌ا kèbāb-et.

Robber, *s.* خرسز khìrsɪ́z, حرامی hàrāmī, دزد dùzd.

Robe, *s.* اوزون‌البسه ùzun-èlbissɛ́ ; —, *v.n.* اوزون‌البسه‌سنی‌كیمك ùzun-èlbissɛ́ssini-ghìmek.

Robust, *a.* دنج dìnj, قوی kàwī, قوتلو kùvvètli.

Rock, *s.* قیا kàya ; قیاپارچه‌سی kàya-pàrchassi ; صاللانش sàll*a*nish ; —, *v.n.* صاللانمق sàll*a*nm*a*k ; —, *v. a.* صاللامق sàllam*a*k, صاللاندرمق sàll*à*nd*i*rm*a*k.

Rocket, *s.* هوائی‌فشنك hàwāʿī-fishènk, هوائی hàwāʿī.

Rocky, *a.* قیالق kàyal*ɪ́*k.

Rod, *s.* چبوق chìbùk, دینك dèynek ; اینجه‌داللردمنی ìnj*a*-dàll*a*r-dèméti ; التی‌بچوق‌ارشونلق‌اولچی àlt*i*-bùchuk-àrshinl*ɪ́*k-ùlchu.

Roe, *s.* دیشی‌قراجه dìshi-kàraj*a* ; بالق‌یومورطه‌سی bàl*ɪ́*k - yìmurt*a*ssi ; — buck, قراجه kàraj*a*.

Rogue, *s.* چاپقین chàpk*i*n, كولخانی ky*ù*lkhānī, طولاندریجی dòl*a*nd*i*r*i*j*i*, مزور mùzèvvir.

Roll, *s.* تومار tòmar ; طوپ tòp ; یوارلنش yìwarl*a*n*i*sh ; تكرلنش tèkerlenish ; —, *v.n.* یوارلنمق yìwarl*a*nm*a*k ; — over, تكرلنمك tèkerlenmek, دوریلمك dèvrilmek ; —, *v.a.* یوارلامق yìwarlam*a*k ; — up, طوپلامق tòplam*a*k, دیوشرمك

dèvshirmek, صارمق sàrmak.
Roller, s. يـــوالاق yìwalàk; صالنتی‌طالغەسی sàlinti-dàlghassi; طوپ tòp, پصطال pàsstàl.
Romance, s. مصال màssal; —, v.n. مصال‌سویلمك màssal-sùwèylémek.
Romp, s. چوجق‌اویونی chòjuk-òyunu; پك‌اوینامق‌سون‌چوجق pèk-òynamak--sèven-chòjuk; —, v.a. اوینامق òynamak.
Roof, s. دام dàm; flat —, باجه bàja, سطح sàth (t-h) pl. سطوح sùtūh; —, v.a. اورتمق ùrtmek.
Rook, s. قارغه kàrgha; (chess) رخ rùkh.
Room, s. اوطه òda; یر yèr; لزوم lùzūm, سبب sèbeb, مناسبت mùnāssébèt.
Roomy, a. کنش ghènish, وسعتلو vùss"àtli.
Roost, s. کومش kyùmèss; —, v.n. قونوب‌اویومق kònup-ùyumak.
Root, s. کوك kyùk, اصل àssl; —, v.n. طوتمق tùtmak, کوك‌صالمق kyùk--sàlmak; — up, سوکمك sùkmek, چیقارمق chìkàrmak, استئصال isstì'sāl-et, قلع kàl"-et.
Rope, s. ایپ ìp, حلاط hàlat.
Rope-dancer, s. جانباز jānbāz (jàmbàz).
Ropeyarn, s. تل tèl.
Rosary, s. تسبیح tèssbīh.
Rose, s. کل ghyùl, ورد vèrd; — bud, غنچه ghòncha; — bush, کل‌اغاجی ghyùl-àghaji; — water, کل‌صوی ghyùl-sùyu; — wood, کل‌اغاجی ghyùl-àghaji; otto of —, عطر "àtr, عطریاغی "àtr-yàghi.
Rosin, s. چام‌ساقزی chàm-sàkizi.
Rosy, s. (cheeks) قرمزی kìrmizi, کلـکـون ghyùlghyūn, کلـفـام ghyùlfām; (lips) ال àl.
Rot, v.n. چورومك chùrumek; —, v.a. چوروتمك chùrutmek.
Rotary, Rotatory, a. دوری dèvrī; دوار dèvvār; دونیجی dùnuju.
Rotation. s. دور dèvr, دوران dèvérān, تدور tèdèvvur; in —, نوبتله nùbètla, صرایله sìrà-ila.
Rote, s. ازبر èzbèr; to know by —, ازبردن‌بلمك èzbèrdan-bìlmek; to do by —, دوشونمیەرك‌الت‌کبی‌یاپمق dùshunméyérek-ālet-ghìbi--yàpmak.
Rotten, a. چوروك chùruk.
Rouge, s. دوزکون dùzghyun, قزلجه kìzilja.

Rough, *a.* پورزلو pùruzlu ; قبا kàba; طاصلاق tàsslàk ; — draft, تسويد tèssvīd, مسودّه mùssvèddé ; طاصلاق tàsslàk.

Round, *s.* قول kòl ; دور dèvr ; —, *a.* (circular) دكرمی dèghirmi, مدور mùdèvver ; (globular) طوپ tòp, كروی kyùrévr ; *ad.* & *pr.* اطرافنه ètrāfina ; اطرافنده ètrāfinda ; هرطرفنه hèr-tàrafina ; هرطرفنده hèr-tàrafinda ; all —, *ad.* هرطرفه hèr-tàrafa, هرطرفده hèr-tàrafda ; to go —, to come —, طولاشمق dòlashmak ; to come — again, طولاشوب يندهكلمك dòlaship-(ghèné)-ghèlmek ; — about, اطرافده ètrāfda, جوارده jìwārda.

Rouse, — up, *v.a.* اويانديرمق ùyàndirmak, قالديرمق kàldirmak ; — —, *v.n.* اويانمق ùyanmak, كوزينی اچمق ghyùzunu-àchmak, قالقمق kàlkmak.

Rout, *s.* بوزغونلق bòzghunluk, انهزام ìnhizām ; اخشام جمعيتی àkhsham-jèm"ìyyèti ; —, *v.a.* بوزمق bòzmak, طاغتمق dàghitmak ; — out, كركی كبی سلوب سپورمك ghèrèghi-ghìbi-sìlip-sùpurmek ; چيقاروب دفع ا chìkàrip-dèf"-et.

Route, *s.* يول yòl ; عسكر يول تذكرهسی "àsskéring-yòl-tèzkèréssi.

Rove, *v.n.* كزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak.

Row, *s.* صره sìra, ديزی dìzi, صف sàff; غوغا (kàwgha) ; كورلدی ghyùrultu, شماطه shàmata, —, *v.n.* كورك چكمك kyùrèk-chèkmek.

Rowlock, اسقارموز ìsskàrmuz.

Royal, *a.* قرالانه kìrālāné, حكمدارانه hùkmdārāné, شاهانه shāhāné ; —, *s.* قونطره بابافنغو kòntra-bàbafìngho.

Rub, *s.* اوغالايش òghalayish ; سورتش sùrtush ; سورونش sùrunush ; شمار shàmar, توقات tòkat ; مشكل mūshkil, كوچلك ghyùchluk, درد dèrd ; —, *v.a.* اوغالمق òghalamak ; — on, — in, سورمك sùrmek ; — against, سورونمك sùrunmek.

Rubber, سلهجك sìléjek, بز bèz, پچاوره pàchàvra ; India —, قومالاستق kòmalàsstik (*or* kòmanàsstik).

Rubbish, *s.* سپورندی sùpuruntu ; heap of —, سپورنديلك

sùpuruntuluk, مزبله mèzbélé.

Ruby, *s.* یاقوت yākūt ; —, *a.* ال àl, قرمزی kìrmizi.

Rudder, *s.* دومن dùmèn.

Ruddle, *s.* اشی بویاسی àshi-bòyassi.

Ruddy, *a.* قرمزی kìrmizi, قزل kìzil.

Rude, *a.* قبا kàba, حنطال hàntàl ; ادبسز èdebsiz, عارسز "ārsiz, خویرات khòyràt.

Rudiment, *s.* باشلانغج bàshlanghij, ابتدا ìbtidā, مبدأ mèbdè' ; (*pl.*) اصول ùssūl, مبادی mèbādi, اولیات èvvélìyyāt.

Rue, *s.* صدف اوتی *or* سدف sèdef-òtu ; —, *v.a.* پشیمان او (pìshmàn)-òl.

Ruffian, *s.* خنزیر khìnzir, خبیث khàbīss.

Ruffle, *s.* قیرمەلو ینلك kìrmali-yènlik ; بوروشق bùrushuk ; —, *v.a.* بوروشدرمق bùrushdurmak ; دارلتمق dàriltmak.

Rug, *s.* سجاده sèjjādé, کبه kèbé, کچه kèché, پوست pòsst.

Rugged, *a.* پوروزلو pùruzlu, سیوری سیوری sìvri-sìvri, دیش دیش dìsh-dìsh.

Ruin, *s.* خراب khàrāb, خرابیت khàrābìyyèt, پریشانی pèrìshānī, پریشانلق pèrìshānlik ; خرابه khàrābé, ویرانه vīrāné ; اثار قدیمه āssāri-kàdìmé ; —, *v.a.* خراب ا khàrāb-et, پریشان ا pèrìshān-et, کول ا kyùl-et ; —ed, *a.* ویران vīrān, خراب khàrāb, پریشان pèrìshān.

Ruinous, *a.* ویران vīrān, خراب khàrāb, پریشان pèrìshān ; مخرب mùkhrib, باعث خراب bā"issi-khàrāb, خراب ایدر khàrāb-èder.

Rule, *s.* قاعده kā"idé ; نظام nìzām ; دستور العمل dèsstūru-'l-"àmel ; اصول ùssūl ; حکومت hùkyūmèt ; حکم hùkm ; جدول تختهسی jèdvel-tàkhtassi ; جدول jèdvel ; ارشون àrshin ; foot —, قدم kàdem ; —, *v.a.* حکومت ا hùkyūmèt-et ; چیزمك chìzmek.

Ruler, *s.* حاکم hākim, حکمدار hùkmdār ; جدول تختهسی jèdvel-tàkhtassi. [("àjā'ib).

Rum, *s.* روم rùm ; —, *a.* عجیب "àjīb

Rumour, *s.* تواتر tèwātur ; false —, (*pl.*) اراجیف èrājīf ; —, *v.a.* تواترا tèwātur-et.

Rump, *s.* صغری sàghri, قیچ kìch, کوت ghyùt, قایناق kàynak.

Rumple, *s.* بوروشق bùrushuk; —, *v.n.* بوروشمق bùrushmak; —, *v.a.* بوروشدرمق bùrushdurmak.

Run, *s.* قوشش kòshush; سورك sùrèk, دوام dèwām; بچم bìchim; —, *v.a.* يوروتمك yùrutmek, اوغراتمق òghratmak; —, *v.n.* قوشمق kòshmak, سكرتمك sèghirtmek, چاپمق chàpmak, اشمك èshmek; اقمق àkmak; ايتمك ètmek, قطع ا kàt"-et, كسمك kèssmek, كتمك ghìtmek, يورومك yùrumek; — against, چاتمق chàtmak; — aground, *v.n.* ديبه دوقنمق dìba-dòkunmak, اوطورمق òturmak; — —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak; — a race, قوشى ا kòshu-et; — ashore, *v.n.* قره يه اوطورمق kàraya-òturmak, قره يه اوغرامق kàraya-òghramak; — —, *v.a.* قره يه اوطورتمق kàraya-òturtmak, قره يه اوغراتمق kàraya-òghratmak; — away, قاچمق kàchmak, صاوشمق sàwushmak, فرار ا fìrār-et; — with, الوب قاچمق àlip-kàchmak, برابر قاچمق bèrābèr-kàchmak; — — the idea, ظن ا zànn-et; — smoothly, اقمق àkmak, قايمق kàymak, كوزل كتمك ghyùzèl-ghìtmek, يولنجه كتمك yòlunja-ghìtmek; — the guantlet, صره ايله جمله نك شمارينى ييوب تحمل ا sìrà-ila-jùmlèning-shàmarini-yèyup-tàhàmmul-et; — through, *v.n.* ايچندن كچمك ìchindan-ghèchmek, ايچندن اقمق ìchindan-àkmak; — —, *v.a.* ييوب بترمك yèyup-bìtirmek; — over, *v.n.* طاشمق tàshmak, دوكلمك dùkyulmek; —, *v.a.* اوستندن كچمك ùsstundan-ghèchmek, چينه مك chīnémek.

Runaway, *s.* قاچقين kàchkin, فرارى fìrārī.

Running, *a.* اقار àkar, جارى jārī.

Rupture, *s.* قاصق يارىغى kàssik-yàrighi; بوزشقلق bòzushukluk.

Rural, *a.* كويلو kyùylu, طشره لو tàshrali, طيشاريلو dìshàrili, صحراوى sàhrāvī.

Ruse, *s.* خدعه khùd"à, حيله hīlé, [دسيسه dèssīssé.

Rush, *s.* حيزلو اقش hìzli-àkish; حيزلو قوشش hìzli-kòshush; —, *v.n.* حيزلو اقمق hìzli-àkmak; حيزلو قوشمق hìzli-kòshmak.

Rusk, *s.* كورك ghèvrèk.

Rust, *s.* پاس pàss; —, *v.n.* پاسلانمق pàsslanmak; —, *v.a.* پاشلاندرمق pàsslandirmak.

Rustic, *a.* كويلو kyùylu.

Rusty, *a.* پاسلو pàssli, پاسلانمش pàsslanmish.

Rut, *s.* تكرلكايزى tèkerlèk-ìzi; —, rutting-time, قزغينلق وقتى kìzghinlik-wàkti.

Ruthless, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz, بى امان bi-āmān. [-bàsh.

Rye, *s.* چاودار chàvdàr, قره باش kàra-

S.

Sabbath, *s.* پازاركونى pàzar-ghyùnu; يوم السبت jùm"à-èrtéssi; جمعه ايرتسى yùvmu-'ss-sèbt, تعطيل كونى tà"tīl-ghyùnu.

Sable, *s.* سمور sèmmūr (sàmur); —, *a.* قره kàra, سياه sìyāh, اسود èsswèd.

Sabre, *s.* قلج kìlìj, سيف sèyf, تيغ tīgh; —, *v.a.* چال قلج ا chàl-kìlij-et.

Sack, *s.* چوال chòwàl; يغما yàghma, غارت ghāret; —, *v.a.* يغما ا yàghma-et; —cloth, غرر (hàrer); large sack of —, غراره (hàrer).

Sacred, *a.* حرام hàrām, مبارك mùbārek, مقدس mùkàddess, عزيز "àzīz; مخصوص màkhsūss, مختص mùkhtàss, مخصص mùkhàssess.

Sacrifice, *s.* قربان kùrbān; فداكارلق fèdākyārlik; ضرر zàrar; —, *v.a.* قيمق kìymak; قربان ا kùrbān-et; فدا ا fèdā-et; قيرمق kìrmak.

Sad, *a.* مكدر mùkèdder, كدرلو kèderli, غمناك ghàmnāk; فنا fèna, پريشان pèrīshān; باعث كدر bā"issi-kèder, فنا fèna.

Saddle, *s.* اير èyer; (pillioned) پلان pàlan; (pack) سمر sèmer; —, *v.a.* ايرلمك èyerlémek, ايرينى اورمق èyérini-wùrmak, يابمق yàpmak.

Saddler, *s.* سراج sèrrāj (sàraj).

Safe, *a.* امين èmīn, صاغلم sàghlàm, سليم sèlīm; قورقوسز kòrkussuz; صاغ sàgh, قورتلمش kùrtulmush; —, *s.* صندق sàndik, طولاب dòlap.

Safety, *s.* امنيت èmnìyyèt, سلامت sèlāmèt, سلم sèlm, امن ùmn, امان èmān.

Saffron, *s.* زعفران zà"férān (sàfràn).

Sag, *vn.* بل‌ويرمك bèl-vèrmek, اكلمك èghilmek.

Sagacious, *a.* عقللو "àklli, درايتلو dìrāyètli, فطين fàtīn; حساس hàsssāss.

Sagacity, *s.* عقل "àkl, درايت dìrāyèt, فطانت fàtānèt; حس hìsss.

Sage, *a.* عقللو "àklli; تمكينلو tèmkīnli, اوصلو ùsslu; —, *s.* حكيم hàkīm; اطه‌چايى àda-chàyi.

Sail, *s.* يلكن yèlken, بادبان bādibān, شراع shìrā"; تكنه tèkné, كمى ghèmi, سفينه sèfīné; پاره pāré (pàra), قطعه kìt"à; —, *v.n.* كتمك ghìtmek, يورومك yùrumek; قالقمق kàlkmak, يالكن‌اچمق yèlken-àchmak, عزيمت‌ا kìyām-et, قياما "àzīmèt-et, بادبانكشاالو bādibān-kyùshā-òl.

Sailor, *s.* كميجى ghèmiji, ملاح mèllāh, كشتيبان kèshtībān.

Saint, *s.* ولى vèlī, ولى‌الله vèlìyyu-'llāh, عزيز "àzīz.

Sake, *s.* خاطر khātir, محبت màhàbbet; for the sake, حبة hìbbétan; — — — of God, حبةالله hìbbétan-lì-'llāh; for God's sake! اللهى‌سورسه‌كز àllāhi-sèversénġiz.

Salad, *s.* سلاطه sàlata.

Salary, *s.* معاش mà"āsh, ايلق àylik, ماهيه māhìyyé.

Sale, *s.* صاتم sàtim, صاتش sàtish; for —, on —, صاتيلق sàtilik; — by auction, مزاد mèzād, مزايده mùzāyédé.

Saliva, *s.* توكرك tùkruk, اغزك‌صويى àghzing-sùyu, صليار sàlyār.

Sallow, *a.* بكزى‌صرارمش bèngzi-sàràrmish; صارى sàri.

Sally, *s.* هجوم hùjūm, يورويش yùruyush; — out, *v.n.* يورويش‌ا yùruyush-et.

Saloon, *s.* بيوك‌اوطه bìyuk-òda.

Salt, *s.* طوز tùz, نمك nèmek, ملح mìlh; —, *a.* طوزلو tùzlu; —, *v.a.* طوزلمق tùzlamak; —, *v.n.* طوزلنمق tùzlanmak; — works, طوزله tùzla.

Saltpetre, *s.* كهرچله ghyùhèrchilé.

Salubrious, *a.* ايو īyi, صاغ sàgh, صاغلم sàghlàm. [fā'idéli.

Salutary, *a.* شفالو shìfāli; فائده‌لو

Salutation, *s.* سلام sèlām; اشنالق àshnalik.

Salute, *v.a.* سلام‌ويرمك sèlām-vèrmek;

سلام‌کوندرمك sèlām-ghyündermek; اشنالق àshnalik-et; سلاملق sèlāmlamak; سلام‌دورمق sèlām-dòrmak; اوپمك ùpmek, بوس bŭss-et, تقبيل tàbīl-et; — in return, سلام‌الق sèlām-àlmak; —, *v.n.* طوپ‌اتمق tòp-àtmak; —, *s.* سلام sèlām; اوپش ùpush, بوسه bŭssé; طوپ‌اتشی tòp-àtishi.

Salvation, *s.* قورتلش kùrtulush, نجات nèjāt, خلاص khàlāss, سلامت sèlāmèt.

Salve, *s.* ياغ yàgh, مرهم mèrhèm; —, *v.a.* ياغ‌سورمك yàgh-sùrmek, مرهم‌سورمك mèrhèm-sùrmek.

Salver, *s.* تپسی tèpsi, سینی sìni.

Salvo, *s.* شرط shàrt; استثنا ìsstissnā; طوپ‌يايلمی tòp-yàyilimi, الاباندە àlabànda.

Same, *a.* ينه‌او yìné (ghèné)-ò; او ò; کندی kèndi; بر bìr; عين "àyn, اش èsh; —, *a.* شیء‌واحد shèyi-wāhid, هپ‌بر hèp-bìr, فرقی‌يوق fàrki-yòk.

Sample, *s.* اورنك ùrnek, موسطره mòsstra, نمونه nùmūné.

Sanctify, *v.a.* تقديس‌ا tàkdīss-et.

Sanction, *s.* اذن ìzin, رخصت rùkhsàt, جواز jèwāz, تجويز tèjvīz, تصويب tàsswīb, استصواب ìsstisswāb, رضا rìzā; —, *v.a.* تجويزا tèjvīz-et, تصويبا tàsswīb-et.

Sanctity, *s.* حرمت hùrmèt, قدسيت kùdsìyyèt, مباركلك mùbāreklik.

Sanctuary, *s.* حرم hàrem; ملجا mèljā; معبد mà"bèd; to take —, مبارك‌برمحله‌التجا mùbārek-bìr-màhàlla-ìltijā-et.

Sand, *s.* قوم kùm, ريك rìgh, رمل rèml; —bank, قومصال kùmsàl.

Sandal, *s.* چاريق chàrik.

Sandy, *a.* قومصال kùmsàl, قوم kùm; (hair) صاری sàri, لپسقه lìpìsska.

Sane, *a.* عاقل "ākil, عقلی‌باشندە "àkli-bàshinda.

Sanguinary, *a.* قانلو kànli, سفاك sèffāk, خونريز khūnrīz; خونريزانه khūnrīzāné.

Sanguine, *a.* دموی dèmévī, خونين khūnīn; پك‌اميدجی pèk-ùmīdji.

Sap, *s.* نباتلرك‌صويو nèbātlérinġ-sùyu; صو sù; خام‌اغاج khām-àghàj; صيچان‌يولی sìchan-yòlu; —, *v.a.* التنی‌قازمق àltini-kàzmak, اشمك èshmek.

Sapper, *s.* لغمجی là*ghi*mj*i*.

Sapphire, *s.* کوك یاقوت ghy*ù*k-yākūt, صفیر sàfīr.

Sash, *s.* کمر kèmer, قوشاق kùshàk; (window) چرچوه chèrchivé, قناد kànad.

Satan, *s.* شیطان shèytān, ابلیس ìblīss.

Satellite, *v.a.* پیك pèyk; ملازم mùlāz*i*m, ایرلمزکولکه‌سی àyr*i*lm*à*z-ghy*ù*lghéssi. [اقناع ìknā''-et.

Satiate, *v.a.* طویورمق dòyurm*a*k,

Satin, *s.* اطلس àtlàss. [hìjv-et.

Satire, *s.* هجو hìjv; —rize, *v.a.* هجوا

Satisfaction, *s.* رضا rìzā, خشنودی khòshnūdī; ترضیه tàrzìyyé; to give —, خشنودا khòshnūd-et; ترضیه‌ویرملك tàrzìyyé-vèrmek.

Saturday, *s.* جمعه‌ایرتسی jùm''à-èrtéssi, سبت sèbt.

Sauce, *s.* تربیه tèrbìyyé; صو sù; ادبسزلك èdebsizlik.

Saucepan, *s.* تنجره tènjéré.

Saucer, *s.* ظرف zàrf, فنجان‌طباغی fìnjān (fìl-)-tàbà*ghi*.

Saucy, *a.* عارسز ''ārs*i*z, ادبسز èdebsiz.

Saunter, *s.* گزنش ghèzinish; —, *v.n.* گزنمك ghèzinmek.

Sausage, *s.* سوجق *or* سجوق sùjuk, مومبار mùmbār (bùmbar); —meat, قیمه kìym*a*, — — balls, کوفته ky*ū*fté.

Savage, *a.* صالدرر sàld*i*r*i*r, اصرر ìss*i*r*i*r; قزغین kìzgh*i*n, دارغین dàrgh*i*n; وحشی wàhshī, یبانی y*à*bānī; —, *s.* یبان‌ادمی y*à*bān-àdam*i*, وحشی wàhshī.

Save, *v.a.* قورتارمق kùrtarm*a*k, خلاص khàlāss-et, تخلیص tàkhlīss-et; صقلامق sàklam*a*k, حفظ hìfz-et; محافظه mùhāf*a*za-et, قورومق kòrum*a*k; ادارا ìdāré-et, ارترمق àrt*i*rm*a*k; —, *pr.* نقصان‌اولەرق nòksān-òl*a*r*a*k, مستثنااولەرق mùsstessnā-òl*a*r*a*k.

Saving, *a.* قورتاریجی kùrtàr*i*j*i*; ادارەجی ìdāréji; —, *s.* اداره ìdāré; قورتارش kùrtàr*i*sh, خلاص khàlāss; —, *pr.* نقصان‌اولەرق nòksān-òl*a*r*a*k, مستثنااولەرق mùsstessnā-òl*a*r*a*k.

Saviour, *s.* قورتاران kùrtaran, قورتاریجی kùrtar*i*j*i*, خلاص khàllāss; our —, خلاصمز khàllāss*i*m*i*z; our Lord and —, ربمزوخلاصمز ràbb*i*m*i*z-vé-khàllāss*i*m*i*z.

Savour, *s.* لذت lèzzèt, چاشنی chāshni

(chèshni), داد dàd (tàd); —, *v.a.* دادمق dàdmak; —, *v.n.* لذتی او lèzzèti-òl.

Saw, *s.* دستره dèsstérè (tèsstérè), اره èrrè; (large) بچقی bìchki; ضرب مثل zàrbi-mèssel.

Say, *v.a.* سویلمك sùwèylémek, دیمك dèmek; —, *s.* لقردی làkirdi, سویلیه جك sùwèyléyéjek.

Saying, *s.* لقردی làkirdi, قبالقردی kàba-làkirdi, ضرب مثل zàrbi-mèssel.

Scab, *s.* یاره قبوغی yàra-kàbughu, قبوق kàbuk; کل kèl, اویوز ùyuz; —, *v.n.* قبوقلنمق kàbuklanmak.

Scabbard, *s.* قین kìn, نیام nìyām, غلاف ghìlāf (kìlif).

Scaffold, Scaffolding, *s.* اسکله ìsskèlé.

Scald, *s.* قاینارصویاره سی kàynar-sù-yàrassi; —, *v.a.* حاشلامق hàshlamak.

Scale, *s.* مقیاس mìkyāss, جدول jèdvel; بالق پولی bàlik-pùlu, پول pùl; (of a balance) کوز ghyùz; pair of —, ترازو tèrāzi, میزان mīzān; —, *v.a.* دیواردن یوقاری چیقمق dìwārdan-yùkàri-chìkmak, اتلامق àtlamak; (a gun) یاقمق yàkmak.

Scalene, *a.* مختلف الاضلاع mùkhtèlifu-'l-àzlā".

Scan, *v.a.* (poetry) تقطیع ا tàktī"-et; باقمق bàkmak, نظر ا nàzar-et, کوزکزدرمك ghyùz-ghèzdirmek.

Scandal, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān; اراجیف èrājīf; رذالت rèzālèt, عیب "àyb. [-shàl. دار dàr; قصه kìssa.

Scant, Scanty, *a.* از àz, قیت kìt;

Scar, *s.* یاره نشانی yàra-nìshāni; —, *v. a.* نشان براقمق nìshān-bràkmak.

Scarce, *a.* از àz, قیت kìt, بولنمزکبی bùlunmàz-ghìbi, نادربولنور nādir-bùlunur; —ly, *ad.* کوچبلا ghyùch-bèlā, همان hèmān (hèmen).

Scarcity, *s.* قیتلق kìtlik, ندرت nèdrèt, قحط kàht, غلا ghìlā.

Scare, *v.a.* اورکتمك ùrkyutmek, قورقوتمق kòrkutmak.

Scarf, *s.* شال shàl, اوزون شال ùzun-

Scarlet, *a.* ال àl; — fever, قزلجا kìzil-hùmmà; — runner, چیچك فصولیه سی chìchek-fàssūlyassi.

Scarp, *s.* خندقك شیو داخلیسی (hèndèghing)-shèvi-dākhilìssi.

Scatter, *v.a.* داغتمق dàghitmak, تاروماراً tār-u-mār-et, پریشاناً pèrishān-et; —, *v.n.* داغلمق dàghilmak, تارومارأو tār-u-mār-òl, پریشان‌او pèrishān-òl.

Scene, *s.* نظراولنان‌هیئت nàzar-òlunan-hèy'èt; نظارت nàzārèt; وقعه wàk"à; (of a play, or as a picture of life) مجلس mèjliss; (place) موقع mèvki".

Scent, *s.* قوقو kòku, رائحه rā'iha, بوی bòy; —, *v.a.* قوقمق kòkutmak; قوقوسورمك kòku-sùrmek; قوقوسنی‌المق kòkussunu-àlmak, حساً hìsss-et.

Sceptic, *s.* لاادری lā-ìdrī.

Sceptre, *s.* عصای‌حکومت "àssāyi-hùkyūmèt

Scheme, *s.* ترتیب tèrtīb; تصور tàssàvvur; حیله hīlé; —, *v.n.* شی‌قورمق shèy-kùrmak.

Schism, *s.* نفاق nìfāk; اعتزال ì"tizāl, شیعه shī"à; تفرق tèfèrruk.

Schismatic, *s.* اهل‌اعتزال èhli-ì"tizāl, معتزل mù"tèzil, شیعی shī"ī, متفرق mùtéfèrrik.

Scholar, *s.* عالم "ālim, فاضل fāzil; شاگرد shāghird, طالب‌علم tālibi-"ìlm.

School, *s.* مکتب mèkteb; —, *v.a.* معلومات‌ویرمك mà"lūmāt-vèrmek, تعلیمات‌ویرمك tà"līmāt-vèrmek, — master, خواجه khòja, مکتب‌خواجه‌سی mèkteb-khòjassi.

Schooner, *s.* اسقونه ùsskūna; brig —, غولت ghùlèt.

Science, *s.* علم "ìlm.

Scimitar, *s.* پاله pàla.

Scissors, *s.pl.* مقاص màkass, مقراض mìkrāz. [zèvklenmek.

Scoff, *v.n.* استهزاً ìsstihzā-et, ذوقلنمك

Scold, *s.* دارغین‌قاری dàrghin-kàri; —, *v.a.* دارلمق dàrìlmak; ازارلمق àzàrlamak. [-et.

Scollop, *v.a.* اویمق òymak, اویداً òya-

Scoop, *s.* خلال khìlāl; —, *v.a.* اویمق òymak; — out, ایچنی‌اویمق ìchini-òymak, بوشالتمق bòshaltmak.

Scope, *s.* مطمح‌نظر màtmàhi-nàzar; ارم èrim; بوی bòy; منزل mènzil; to give —, میدان‌ویرمك mèydān-vèrmek.

Scorch, *v.a.* یاقمق yàkmak.

Score, *s.* یکرمی yìghirmi; حساب hìssāb; خصوص khùssūss; باب bāb; خاطر khātir, سبب sèbeb,

وسیله vèssīlé ; —, *v.a.* چیزمك chìzmek, اشارت ا ìshāret-et.
Scorn, *s.* استحقار ìsstìhkār, استخفاف ìsstìkhfāf; —, *v.a.* تنزل ایتمامك tènèzzul-ètmamek.
Scorpion, *s.* عقرب "àkreb.
Scoundrel, *s.* کولخانی kyùlkhānī, چاپقین chàpkin, اوغورسز ùghursuz, خبیث khàbìss.
Scour, *v.a.* سلمك sìlmek, یقامق yìkamak ; یاغنی لکه سنی چیقارمق yàghini - lèkéssini - chìkarmak ; اسهال ویرمك ìsshāl-vèrmek ; — over, — about, *v.n.* قوشمق kòshmak, قوششمق kòshushmak.
Scourge, *s.* قامچی kàmchi, قرباچ kìrbàch, تازیانه tāziyāné; افت āfet, بلا bèlā, داهیه dāhìyyé ; —, *v.a.* دوکمك dùghmek, ضرب ا dàrb-et.
Scout, *s.* اوزاقده طولاشان قراقول ùzàkda-dòlashan-kàrakol.
Scowl, *v.n.* قاش چاتمق kàsh-chàtmak, یوز بورشدرمق yùz-bùrushdurmak.
Scrap, *s.* اوفاق پارچه ùfàk-pàrcha.
Scrape, *s.* بلا bèlā, قضا kàzā, درد dèrd ; —, *v.a.* قازیمق kàzimak ; — together, چالشه چالشه طوپلامق chàlìsha - chàlìsha - tòplamak, هزار کلفت ایله الده کتورمك hèzār-kyùlfèt-ila-èla-ghètirmek.
Scratch, *s.* طرناق یاره سی tìrnak-yàrassi; —, *v.a.* قاشیمق kàshimak ; طرمه لمق tìrmalamak, جزئی یارا ا jùz'ī-yàra-et ; —, *v.n.* قاشنمق kàshinmak ; — out, *v.a.* چیزمك chìzmek, ترقین ا tèrkīn-et.
Scrawl, *s.* فنایازی fèna-yàzi ; —, *v.n.* فنایازمق fèna-yàzmak.
Scream, *s.* فریاد fèryād, صیحه sàyha ; —, *v.n.* باغرمق bàghirmak ; فریادا fèryād-et.
Screen, *s.* پرده pèrdé, سپر sìpèr, حائل hā'il ; قالبور kàlbur ; —, *v.a.* حائل او hā'il-òl ; اورتمك ùrtmek, محافظه ا mùhāfaza-et ; قالبورلمق kàlburlamak.
Screw, *s.* وید vīde, بورغی bùrghu ; بورمه bùrma ; خسیس khàssīss, طمعکار tàma"kyār, جمری jìmri ; —, *v.n.* ویدهلنمك vīdélenmek ; —, *v.a.* چویرمك chèvirmek ; ویدهلمك vīdélémek ; — in, بر یول ایله صوقمق bìr-yòl-ila-sòkmak ; —up, کیف ا kèyf-et; ——courage,

جسارت jèssāret-et ; — down, تابوتەقپايوپ ويدەلمك tàbuta-kàpayup--vīdélémek.

Scribble, *v.a.* قرەلمق kàralamak ; چابك يازمق chàbik-yàzmak ; فنايازمق fèna-yàzmak ; دقتسزيازمق dìkkàtsiz-yàzmak.

Scribe, *s.* كاتب kyātib ; خطاط khàttāt.

Scripture, *s.* ايت كريمه āyéti-kèrīmé ; —s, *s.pl.* كتب سماويه kyùtubi--sèmāvìyyé.

Scrub, *v.a.* سرت برشي ايله يقامق sèrt--bìr-shèy-ila-yìkamak ; باتمق bàtmak ; —, *s.* اوفاق چاليلق ùfàk--chàlìlik.

Scruple, *s.* اجزاجي درهمنك اوچده بري èjzāji-dìrhèmining-ùchda-bìri, ثلث درهم sùlssu-dìrhèm ; چكندك chèkindik, اعتراض ì''tirāz, قورقو kòrku ; —, *v.n.* چكنمك chèkinmek.

Scrutiny, *s.* يوقلايش yòklayish, يوقلمه yòklama ; امتحان ìmtihān, تحري tàhàrri.

Scullion, *s.* اشجي يماغي àshji-yàmaghi.

Sculptor, *s.* اويمەجي òymaji ; مجسمجي mùjèsssemji, تصويرجي tàssvīrji, مصور mùssàvvir.

Sculpture, *s.* اويمه òyma ; —, *v.a.* اويمق òymak.

Scum, *s.* كيوپك kyùpuk ; — of the people, اسافل ناس èssāfili-nāss, اياق طاقمي àyak-tàkimi.

Scurf, *s.* كپك kèpek, توز tòz.

Scythe, *s.* طرپان tàrpàn.

Sea, *s.* دكز dèngiz, دريا dèryā, بحر bàhr ; طالغه dàlgha, موج mèvj.

Seal, *s.* مهر mùhr, خاتم khātèm ; (animal) كوپك بالغي kyùpèk-bàlighi (?) ; —, *v.a.* مهرلمك mùhurlémek ; —ing wax, مهربالموي mùhr-bàl-mùmu.

Seam, *s.* دكش dìkish, دكش يري dìkish--yèri ; اك يري èk-yèri ; يارەنشاني yàra-nìshāni ; (of ship's planks) اسقارموز ìsskàrmoz (?).

Seaman, *s.* گميجي ghèmiji, ملاح mèllāh, كشتيبان kèshtībān.

Seaport, *s.* اسكله ìsskèlé. [dàghlamak.

Sear, *v.a.* ياقمق yàkmak, داغلامق

Search, *s.* ارايش àrayish, ارامه àrama, يوقلمه yòklama, تحري tàhàrri ; —, *v.a.* ارامق àramak, يوقلامق yòklamak, تحري ا tàhàrri-et ; — for, ارامق àramak ; — into,

حقيقتنى تجسس ايتمك hàkīkàtini-tèjèsssuss-et; — out, اارايوب بولمق àrayup-bùlmak.

Seashore, Seaside, s. دكزكنارى dèngiz-kènāri, يالى كنارى yàli-kènāri, ساحل sāhil, دكزقييسى dèngiz-kìyissi.

Seasick, a. دكزطوتمش dèngiz-tùtmush; —ness, s. دكزطوتمسى dèngiz-tùtmassi.

Season, s. موسم mèvsim, فصل fàssl; وقت wàkit; —, v.a. طوزبيرقاتمق tùz-bìber-kàtmak; خاملغنى المق khàmlighini-àlmak; the four —, فصول اربع fùssūli-èrbà".

Seat, s. اوطورەجق ير òturajak-yèr, ير yèr, جاى jày, محل màhàll; مسند mèssned; مركز mèrkez, كرسى kyùrsī; مقعد màk"àd, كوت ghyùt, قايناق kàynak, دبر dùbr, ورا vèrā, قيچ kìch; —, v.a. اوطورتمق òturtmak, اقعاد ا ik"ād-et; — one's self, be seated, اوطورمق òturmak, قعود ا kù"ūd-et; —— on the throne, جلوس ا jùlūss-et, تخته جلوس ا tàkhta-jùlūss-et; v.a. اجلاس ا ìjlāss-et.

Secant, s. قاطع kāti". [ì"tizāl-et.

Secede, v.n. ايرلمق àyrilmak, اعتزال ا

Seclude, v.a. ايرمق àyrmak, ايرى قپامق àyri-kàpamak; — one's self, قپانمق kàpanmak, چكلمك chèkilmek, عزلت ا "ùzlet-et.

Second, a. ايكنجى ìkinji, ثانى sānī, دوم dùwum; —, s. ثانيه sānìyyé; معاون mù"āvin; يماق yàmak; —, v.a. ياردم ا yàrdim-et, معاونت ا mù"āvénèt-et; — hand, a. قوللانلمش kùllànìlmish, مستعمل mùsstà"mel; —ly, ad. ثانيا sānìyyā.

Secrecy, s. كيزلولك ghìzlilik, مكتوميت mèktūmìyyèt; كتم kètm, اخفا ìkhfā.

Secret, s. سر sìrr (pl. اسرار èssrār); —, a. كيزلو ghìzli, صاقلو sàkli, مخفى màkhfī, خفى khàfī, مكتوم mèktūm.

Secretary, s. كاتب kyātib, سركاتبى sìrr-kyātibi, كاتب اسرار kyātibi-èssrār.

Secrete, v.a. كيزلمك ghìzlémek, صاقلمق sàklamak, اخفا ا ìkhfā-et; كتم ا kètm-et; (organs) اعمال ا ì"māl-et, اخراج ا ìkhrāj-et, ويرمك vèrmek.

Sect, s. فرقه fìrka, مذهب mèzhèb.

Section, s. قسم kìssm, بلوك bùluk; قطع kàt", تقسيم tàksīm; طاقم tàkim; رسم مسمم rèssmi-mùssènnèm.

Secular, *a.* عصری "àssrī, دهری dèhrī; اسکی èsski, قدیم kàdīm; دنیوی dùnyévī; عادی "ādī.

Secundine, *s.* صونك sòn*g*.

Secure, *a.* امین èmīn; صاغ sà*gh*; صاغلم sà*gh*làm; قوی kàvī, محکم mùhkèm; شبهدسز shùbhéssiz; —, *v.a.* صاغلاتمق sà*gh*latmak; قویلشدرمك kàvilèshdirmek, محکم ا mùhkèm-et; یقالمق y*à*kalam*a*k, طوتمق tùtm*a*k; قزانمق kàzanm*a*k, جلب ا jèlb-et; امین‌یره‌قومق èmīn-yèr*a*-kòm*a*k; محکم‌باغلامق mùhkèm-bà*gh*lam*a*k; وقایه ا vìkāyé-et, صیانت ا sìyānèt-et, قورومق kòrum*a*k.

Security, *s.* امنیت èmnìyyèt; امن ùmn, امان èmān, امینلك èmīnlik; صاغلملق sà*gh*laml*i*k, قویلك kàvilik; کفیل kèfīl; کفالت kèfālèt; رهن rèhn, رهین rèhīn.

Sedate, *a.* اغر à*ghi*r, تمکینلو tèmkīnli.

Sediment, *s.* طورطی tòrtu, پوصه pòss*a*.

Sedition, *s.* فساد fèssād, نفاق nìfāk, فتنه fìtné.

Seduce, *v.a.* ایارتمق àyartm*a*k, الداتمق àldatm*a*k, افساد ا ìfsād-et, اغفال ا ìghfāl-et, اضلال ا ìzlāl-et; قائل‌ایدوب‌جماع ا kā'il-èdup-jìmā"-et.

Sedulous, *a.* مقدم mùkdim, ملازم mùlāz*i*m.

See, *s.* پسقپوسلق pìsskapòssluk; —, *v.a.* کورمك gh*yù*rmek, مشاهده ا mùshāhédé-et; اکلامق *à*nglam*a*k (*à*nnam*a*k), سزمك sèzmek; صاقنمق sàkinm*a*k, باقمق bàkm*a*k; — into, حقیقتنی‌اکلامق hàkīkàt*ini*-*à*nglam*a*k; — to, باقمق bàkm*a*k, اقتضاسنه‌باقمق ìktizāss*ina*-bàkm*a*k.

Seed, *s.* تخم tòkhum, بذر *and* بزر bèzr; —. *v.n.* تخمه‌وارمق tòkhum*a*-vàrm*a*k; — time, اکین‌وقتی èkin-wàkt*i*.

Seek, *v.a.* ارامق àram*a*k; — for, — after, ارامق àram*a*k, تفقد ا t*à*f*à*kkud-et; — out, ارایوب‌بولمق àray*i*p-bùlm*a*k.

Seem, *v.n.* کلمك ghèlmek, کورنمك gh*yù*runmek, کوزکمك gh*yù*zukmek, کوسترمك gh*yù*sstermek, بکزهمك bèn*g*zémek.

Seemly, *a.* یاقشور y*à*k*i*sh*i*r, مناسب mùnāssib.

Seer, *s.* پیغمبر pèyghàmbèr, نبی nèbī.

Seesaw, *s.* صالنجق sàlīnjàk; —, *v.n.* صاللانمق sàllànmak.

Segment, *s.* قطعه kìt''à.

Seize, *v.a.* قاپمق kàpmak, يقالمق yàkalamak, ضبط zàbt-et; طوتمق tùtmak, اخذوكرفت àkhz-u-ghìrìft-et.

Seldom, *ad.* نادر nādir, نادراً nādiran.

Select, *a.* سچمه sèchma, كزيده ghyùzīdé, منتخب mùntakhàb; —, *v.a.* سچمك sèchmek, ايرمق àyrmak, انتخاب intikhāb-et.

Self, *s.* كندى kèndi, ذات zāt, اوز ùz, خود khòd.

Selfish, *a.* خودبين khòdbīn.

Sell, *v.a.* صاتمق sàtmak, ويرمك vèrmek, فروخت fùrūkht-et, بيع bèy''-et; — off, جملةصاتوبدفع jùmlétEn-sàtip-dèf''-et; — by auction, مزاد mèzād-et; مزادەويرمك mèzāda-vèrmek.

Selvage, *s.* كنار kènār.

Semblance, *s.* بكزەيش bèngzéyish, مشابهت mùshābéhèt.

Semi, *a.* يارم yàrim, نصف nìssf; —circle, نصف دائرە nìssfi-dā'iré; —diameter, نصف قطر nìssfi-kùtr.

Seminary, *s.* مكتب mèkteb.

Sempiternal, *a.* ازلى وابدى èzeli-vé-èbédī, جاودانى jāvidānī.

Senate, *s.* مجلس والا mèjlissi-vālā.

Send, *v.a.* كوندرمك ghyùndermek, ارسال ìrsāl-et, اسبال ìssbāl-et, تسيار tèssyār-et; — for, استمك isstetmek; كتورتمك ghètirtmek; اراتمق àratmak; — word, خبركوندرمك khàber-ghyùndermek.

Senior, *a.* سنجەبيوك sìnnja-bìyuk, ياشجەبيوك yàshja-bìyuk; اسكى èsski; بابا bàba, پدر pèder.

Senna, *s.* سنا sènā, سنامكى sènā'i-mèkkī (sènaméki).

Sensation, *s.* حس hìsss (*pl.* احساس àhsāss); تعجب tà''àjjub; سوينج sèvinj; كدر kèder.

Sense, *s.* حس hìsss, حاسه hāsssa (*pl.* حواس hàwāsss); معنى mà''nà, مفهوم mèfhūm; عقل ''àkl, ذكا zèkyā, درايت dìrāyet; the five senses, حواس خمسهٔ ظاهرە hàwāsssi-khàmsa'i-zāhiré.

Sensible, *a.* حساس hàsssāss; دويلور dùyulur, محسوس màhsūss; عقللو ''àkllì, درايتلو dìrāyetli; عاقلانه

"ākilānḗ, درایتکارانه dìrāyetkyārānḗ; متشکر mùtéshèkkir; خبردار khàbërdār.

Sensitive, *a.* حساس hàsssāss; چکنیجی chèkiniji; — plant, کوسکون kyùsskyun.

Sensual, *a.* حسی hìsssī; نفسانی nèfsānī; شهوانی shèhwānī.

Sentence, *s.* عباره "ìbārḗ, قضیه kàzìyyḗ; اعلام ì"lām, فتوی fètwā, حکم hùkm; —, *v.a.* حقنده اعلام ویرمك hàkkinda-ì"lām-vèrmek.

Sentiment, *s.* حس hìsss; فکر fìkr (*pl.* افکار èfkyār).

Sentinel, Sentry, *s.* نوبتجی nùbètji.

Separate, *a.* ایری àyri, بشقه بشقه bàshka-bàshka, منفصل mùnfàssil, منفرد mùnfèrid; —, *v.a.* ایرمق àyrmak, ایری ایری قومق àyri-àyri-kòmak, تفریق ا tèfrīk-et; —, *v.n.* ایرلمق àyrilmak.

September, *s.* ایلول èylūl.

Sepulchre, *s.* مزار mèzār, قبر kàbr, لحد làhd.

Sepulture, *s.* دفن dèfn, تدفین tèdfīn.

Sequel, *s.* صوك sòng, التیانی àlt-yàni; نتیجه nètījḗ.

Sequester, *v.a.* مصادره ا mùssādara-et; توقیف ا tèvkīf-et.

Seraglio, *s.* سرای sàrāy; public apartments of the —, مابین mābèyn; private — —, حرم hàrem.

Serene, *a.* اچق àchik, کوزل ghyùzèl, لطیف làtīf, ساکن sākin, سکونتلو sùkyūnetli.

Sergeant, *s.* چاوش chàwush.

Series, *s.* صره sìra.

Serious, *a.* اغر àghir, تمکینلو tèmkīnli; صوفی sòfu, متدین mùtédèyyin; کلی kyùllī, خیلی khàyli, عظیم "àzīm.

Sermon, *s.* وعظ wà"z.

Serpent, *s.* یلان yìlàn, حیه hàyyḗ, مار [mār.

Servant, *s.* (male) خدمتکار khìdmetkyār (hìz-), اوشاق ùshàk, اغا àghà; (waiter) خدمتجی khìdmètji (hìz-); (maid) بسلمه bèsslémḗ; (male-slave) کوله kyùlḗ, (female-slave) جاریه jārìyyḗ, خلائق khàlā'ik.

Serve, *v.a.* خدمت ا khìdmet-et (hìz-); ایشنی کورمك ìshini-ghyùrmek; —, *v.n.* یرامق yàramak, فائده سی او

fā'idéssi-ôl; عسكرلك اولمق "àsskerlik-et; مستخدم اولمق mùsstàkhdem-ôl, استخدام اولنمق ìsstikhdām-ôlunmak; — as, — for, لك —, —lik-et; ایشنی كورمك ìshini-ghyùrmek; — one a trick, اويون اتمك ôyun-et; — out, (distribute) داغتمق dàghhitmak, ويرمك vèrmek; (punish) ياپمق yàpmak; — one's turn, ایشنی كورمك ìshini-ghyùrmek, الويرمك èlvermek, اولمق ôlmak.

Service, *s.* خدمت khìdmet (hìz-); مأموريت mè'mūrìyyèt; ايش ìsh; منفعت mènfà"at, فائده fā'idé; كرم kèrem, عنايت "ìnāyet, افنديلك èfèndilik; to render a —, ایشنی كورمك ìshini-ghyùrmek; ايولك اتمك ìyilik-et, افنديلك اتمك èfèndilik-et; to be of —, فائده سى اولمق fā'idéssi-ôl, ايشه يرامق ìsha-yàramak, ايش كورمك ìsh-ghyùrmek.

Sesame, *s.* سيسام sīssām (sùssàm); oil of —, شيرلغان ياغى shìrlaghàn-yàghi.

Set, *s.* طاقم tàkim; —, *a.* رسمى rèssmī; معين mù"àyyen, كسلمش kèssilmish; —, *v.a.* قومق kòmak, وضع اتمك wàz"-et; دكمك dìkmek, نصب اتمك nàssb-et; ركز اتمك rèkz-et; قورمق kùrmak; باشلاتمق bàshlatmak, ايتدرمك ètdirmek; (bones) صارمق sàrmak, جبر اتمك jèbr-et; (razors, &c.) بلهمك bīlémek; (a diamond, &c.) اوطورتمق ôturtmak, مخلامق mìkhlamak; (seed) اكمك èkmek; (plants) دكمك dìkmek, غرس اتمك ghàrss-et; —, *v.n.* (stars, &c.) باتمق bàtmak, غروب اتمك ghùrūb-et; (clothes, &c.) اولمق ôlmak; (jelly, &c.) طوكمق dòngmak; — in, (commence) باشلامق bàshlamak; — about, باشلامق bàshlamak, الە المق èla-àlmak, مباشرت اتمك mùbāshérèt-et, مبادرت اتمك mùbādérèt-et, ابتدار اتمك ìbtidār-et, مثابرت اتمك mùssābérèt-et; — against, (indispose) كوجندرمك ghyùjèndirmek, خصومت ايتدرمك khùssūmèt-ètdirmek, خصم اتمك khàssim-et; (as a counterbalance) قارشيلق طوتمق kàrshilik-tùtmak, قارشيلق صايمق kàrshilik-sàymak; — aside, برطرفه قومق

bìr-tàrafa-kòmak; برطرفا bèr-tàraf-et, دفع اٴ dèf"-et, طرد ا tàrd-et, صاومق sàwmak; — at, v.a. هجوم ا hùjūm-et; هجوم ايتدرمك hùjūm-ètdirmek; —' at defiance, — at nought, قارشي قومق kàrshi-kòmak; هيچ صايمامق hìch-sàymamak, هيچ يرينه قومق hìch-yèrina-kòmak; — by, برطرفه قومق bìr-tàrafa-kòmak; — great store by, عزيز طوتمق "àzīz-tùtmak; — down, يره قومق yèra-kòmak; قيد ا kàyd-et, يازمق yàzmak; صانمق sànmak, ظن ا zànn-et; — forth, v.n. يوله چيقمق yòla-chìkmak, قيام ا kìyām-et, عزيمت ا "àzīmèt-et; — —, v.a. بيان ا bèyān-et; — free, ازاد ا āzād-et (àzad); — off, v.n. كتمك ghìtmek, قالقمق kàlkmak, چيقمق chìkmak; — —, v.a. باشلاتمق صاليويرمك sàlìvèrmek; bàshlatmak; ايشلتمك ìshletmek; كوسترمك حسن ويرمك ghyùssteermek, hùssn-vèrmek, زيبايش ويرمك zībāyish-vèrmek, ياقشمق yàkishmak; — on edge, قماشدرمق kàmàshdirmak; — on, تشويق ا tèshvīk-et; — one's hand to, امضا ا ìmzā-et; — out, v.n. يوله چيقمق yòla-chìkmak, قيام ا kìyām-et, عزيمت ا "àzīmèt-et; — —, v.a. سرمك sèrmek, ديزمك dìzmek, ترتيب ا tèrtīb-et; — sail, يلكن اچمق yèlken-àchmak, قالقمق kàlkmak, بادبان كشاى عزيمت او bādibān-kyùshāyi-"àzīmèt-òl; — to, باشلامق bàshlamak, اغاز ا àghāz-et, مبادرت ا mùbādérèt-et; — up, v.n. دكان اچمق dùkkyān-àchmak, تجارته باشلامق tìjārèta-bàshlamak; باشلامق bàshlamak; — —, v.a. دكمك dìkmek, قالدرمق kàldirmak, نصب ا nàssb-et, ركز ا rèkz-et; كرمك ghèrmek; مالزمه سنى ويرمك mā-lèzéméssini-vèrmek; — up for, كنديني صاتمق kèndini-sàtmak, دعوى ا dà"wà-et, ادعا ا ìddi"ā-et.

Settle, s. صندق sàndik; پيكه pèyghèh (pèyké), صره sìra; —, v.a. اوطورتمق òturtmak, اسكان ا ìsskyān-et; ويرمك vèrmek, اودهمك ùdémek, ادا ا èdā-et, ايفا ا īfā-et; قرارلاشدرمق kàrārlashdirmak,

قراروירمك kàrār-vèrmek; ارضا irzā-et, اغزینی قپاتمق àghzini-kàpatmak, صوصدرمق sùssdurmak; اولدرمك ùldurmek; (money upon) باغلامق bàghlamak; (accounts) حسابلشمك hìssāblEshmek; —, v.n. اوطورمق òturmak; توطن tèwàttun-et, اتخاذمكان ìttikhāzi-mèkyān-et; تمللواوطورمق tèmèlli-òturmak, تمللوكيرشمك tèmèlli-ghìrishmek; (weather) قرارلشمق kàrārlashmak; (liquors) دورلمق dùrulmak, طورطیسی چوكمك tòrtussu-chùkmek; (walls, &c.) چوكمك chùkmek; اوطورمق òturmak, يرلشمك yèrlEshmek.

Seven, *a.* یدی yèdi, سبع sèb'', سبعه sèb''à, هفت hèft; the — planets, سبعهٔ سیاره sèb''à'i-sèyyārÉ.

Seventeen, *a.* اون یدی òn-yèdi.

Seventh, *a.* یدنجی yèdinji, سابع sābi'', هفتم hèftum, هفتمین hèftumìn; —, *s.* سبع sùb''.

Seventy, *a.* یتمش yètmish, سبعون sèb''ūn, سبعین sèb''īn, هفتاد hèftād.

Sever, *v.a.* ایرمق àyrmak, فصل fàssl-et; —, *v.n.* ایرلمق àyrilmak; مفارقت mùfārakàt-et.

Several, *a.* برقاچ bìr-kàch, چند chènd; ایری ایری àyri-àyri; بشقه بشقه bàshka-bàshka.

Severally, *ad.* بربر bìrEr-bìrEr, ایری ایری àyri-àyri, بشقه بشقه bàshka-bàshka, منفرداً mùnfèridan, یکان یکان yèghyān-yèghyān.

Severe, *a.* سرت sErt, شدید shèdīd; صیقی sìki; فنا fènā, اغر àghir, کلی kyùllī; الیم èlīm.

Severity, *s.* سرتلك sèrtlik, شدت shìddèt; افراطدقت ìfrāti-dìkkàt; (of life) ریاضت rìyāzèt, فرطعفت fèrti-''ìffèt, افراطپرهیزكاری ìfrāti-pèrhīzkyārī.

Sew, *v.a.* دكمك dìkmek, دكش دكمك dìkish-dìkmek. [(ghìriz).

Sewer, *s.* لغم làghim, کاریز kyārīz

Sex, *s.* ارككلك دیشیلك عرضی ìErkeklik-dìshilik-''àrazi.

Sextant, *s.* سكستانت sèkisstānt.

Sexton, *s.* مزارجی mèzārji.

Shabby, *a.* اسكیمش èsskimish, اسكی èsski, فرسوده fèrsūdÉ; عیب ''àyb, رذالت rèzālèt; خسیس khàssīss, طمعكار tàma''kyār, چنكانه

chìnghyānɛ́ (chìnghèni).

Shade, *s.* کولکه ghyùlghɛ́, سایه sāyɛ́, ظل zìll; کولکه‌لك ghyùlghɛ́lik; (in drawing) سوس sùss; —, *v.a.* سایه‌اندازاو, کولکه‌ا ghyùlghɛ́-et, sāyɛ́-ɛ̀ndāz-òl; اورتمك ùrtmek; (drawings) سوسنی‌یاپمق sùssunu-yàpmak.

Shadow, *s.* کولکه ghyùlghɛ́, سایه sāyɛ́, ظل zìll; — forth, دومان‌ایچنده‌سویلك dùmàn-ìchinda-sùwèylɛ́mek, اوزاقدن‌ایما‌ا ùzàkdan-īmā-et.

Shaft, *s.* (arrow) اوق òk, تیر tīr, سهم sèhm; (well) قویی kùyu, چاه chāh; (column) دیرك dìrèk, میل mìl; (cart, &c.) اوق òk, قول kòl.

Shagreen, *s.* کلر kèlɛr.

Shake, *s.* صاللانش sàllànish; صاللایش sàllayish; —, *v.a.* صاللامق sàllamak; صارصمق sàrssmak; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak; صارصلمق sàrsìlmak; — off, سلکمك sìlkmek; دفع‌ا dèf"-et; — one's self, سلکنمك sìlkinmek.

Shall, *v. aux.* See Grammar.

Shallow, *a.* صیغ sìgh; احمق àhmak, درایتسز dìrāyetsiz; قبا kàba, ماچه sàchma.

Sham, *s.* & *a.* تقلید tàklīd, یلان yàlàn; —, *v.n.* تقلیدا tàklīd-et.

Shambles, *s. pl.* سلخ‌خانه sèlkh-khāné (sàl-khānɛ́).

Shame, *s.* عار "ār, حیا hàyā, شرم shèrm, حجاب hìjāb; عیب "àyb, رذالت rèzālèt; —, *v.a.* اوطاندرمق ùtāndìrmak, محجوبا màhjūb-et; —, *int.* عیب "àyb!

Shank, *s.* قوبروق *or* قویرق kùyruk, حلقه hàlka; (anchor) انا àna.

Shape, *s.* بچم bìchim, شکل shèkil, رسم rèssim, هیئت hèy'èt; —, *v.a.* بچم‌ویرمك, بچمه‌صوقمق bìchim-vèrmek, bìchima-sòkmak; (a course) طوتمق tùtmak.

Share, *s.* پای pày, حصه hìsssɛ́, بهره bèhrɛ́; —, *v.a.* تقسیما tàksīm-et; حصه‌منداو hìsssɛ́-mènd-òl; —, *v.n.* حصه‌منداو hìsssɛ́mènd-òl, شریك‌او shèrīk-òl, مشترك‌او mùshtérèk-òl.

Shark, *s.* کوپك‌بلغی kyùpek-bàlighi(?), ایوبالغی àyi-bàlighi(?); طولاندریجی dòlandirìji.

Sharp, *a.* (cutting) کسکین kèsskin,

حدید hàdīd, برّان bùrrān; (pointed) تیز tīz (tèz), سیوری sìvri; (violent) سرت sèrt, شدید shèdīd; (pain) اجی àji, الیم èlīm; (intellect) مستعد mùsstà"idd, جن‌عقللو jìnn-"àkkli; (sound) دیك dìk; (taste) اکشی èkshi, ترش tùrsh, مایخوش màykhòsh.

Sharpen, v.a. بیلهمك bìlémek, طاشه‌طوتمق tàsha-tùtmak, مصاده‌سورمك màssāda-sùrmek; (the wits) اچمق àchmak.

Shatter, v.a. پارهلمك pārélémek (pàralamak), پارچه‌پارچه‌ا pàrcha-pàrcha-et.

Shave, v.a. تراش‌ا tràsh-et; —, v.n. تراش‌اول tràsh-òl; — off, تراش‌ا tràsh-et, اوستره‌ایله‌المق ùsstura-ila-àlmak; رنده‌ایله‌المق rèndé-ila-àlmak.

Shavings, s. pl. تلاش or طلاش tàlash, رنده‌طلاشی rènda-tàlàshi.

Shawl, s. شال shàl.

She, pr. او ò, اول òl; —, a. دیشی dìshi; قاری kàri; قیز kìz.

Sheaf, s. دمت dèmet, باغ bāgh.

Shear, v.a. قرقمق kìrkmak.

Shears, s. pl. مقاص màkass, مقراض mìkrāz; (for masts) مقاص màkass, دارا‌غاجی dàr-àghaji.

Sheath, s. قین kìn, نیام nìyām, غلاف ghìlāf (kìlif); —(sheathe), v.a. قاپامق kàpamak, قینه‌قومق kìnina-kòmak, درنیام‌ا dèr-nìyām-et; with sheathing, قاپلامق kàplamak.

Sheave, s. دل dìl, مقره‌دلی màkara-dìli.

Shed, s. سوندرمه sùndurma or صوندرمه sùndurma, اورتی ùrtu; —, v.a. دوکمك dùkmek, اراقه‌ا ìrāka-et, سفك‌ا sèfk-et; —, v.n. دوکلمك dùkyulmek, اقمق àkmak; دوشمك dùshmek.

Sheep, s. قویون kòyun, طوار dàwar, مال māl; (small-tailed) قویرجق kìvirjìk; (large-tailed) قرمان kàramàn; —fold, اغل àghil.

Sheer, a. صافی sāfī, ساده sādé, خالص khāliss, محض màhz, صالت sàlt, قورو kùru; (steep) دیك dìk; — hulk, قوروتکنه kùru-tèkné; —, — off, v.n. ایرلمق àyrilmak; کتمك ghìtmek; صوقلمامق sòkulmamak.

Sheet, s. (bed) جارشب jàrshèb,

چارشاف chàrsh*a*f ; (of paper) طبقه tàbAk*a* ; (of a sail) اسقوط ìsskòt (shkòt) ; winding—, كفن kèfen (kèfin).

Shelf, *s.* راف rAf ; (of rocks) قيا kàya.

Shell, *s.* قبوق kàbuk ; bomb —, خمبره (kùmb*ara*) ; —, *v.a.* قبوغندن چيقارمق kàbu*gh*und*a*n - -chìkàrm*a*k, قبوغنى صويمق kàbu*gh*unu - sòym*a*k ; (with shells) خمبره اتمق kùmb*ara*-Atm*a*k ; —fish, بوجك bùjek.

Shelter, *s.* اورتى ùrtu, ملجا mèljā, مأوى mè'và, صيغنه جق ير s*ì*gh*inaj*a*k*- -yèr, بارينه جق ير bàr*inaj*a*k - yèr, سايه sāyé, معاذ m*à*"āz ; —, *v.a.* قورومق kòrum*a*k, حفظ hìfz-et ; ايچرو المق ìchèri-àlm*a*k.

Shelving, *a.* ديك dìk, چقور chùkur, باش اشاغى bàsh-àshà*ghi*.

Shepherd, *a.* چوبان chòbàn, راعى r*à*"ī.

Shield, *s.* قلقان kàlkan, سپر sìper, ترس tùrss ; —, *v.a.* قورومق kòrum*a*k, حفظ hìfz - et, وقايه vìkāyé - et, صيانت sìyānèt - et, محافظه mùhāf*azà*-et.

Shift, *s.* (chemise) كوملك gh*yù*mlek, قميص k*à*mīss, پيراهن pìrāhèn ; (of linen) قات kAt ; (distress) صيقندى sìk*indi*, ضرورت z*à*rūrèt ; (substitute) قولاى kòlay, چاره chāré ; —, *v.a.* يرينى ديكشدرمك yèrini-dì*gh*ishdirmek ; ديكشدرمك dì*gh*ishdirmek ; — one's self, چماشيرديكشدرمك ch*à*mAsh*ir*- -dì*gh*ishdirmek ; —, *v.n.* (in place) يرندن اوينامق yèrind*a*n - -òynam*a*k ; (manage) اويدرمق ùydurm*a*k ; كچنمك ghèchinmek ; ايشنى كورمك ìshini-gh*yù*rmek ; قولاينى بولمق kòlay*ini*-bàlm*a*k.

Shine, *v.n.* پارلامق pàrlam*a*k, ضياويرمك zìyā - vèrmek, ايدينلق ويرمك àyd*inlik* - vèrmek, اشيق ويرمك ìsh*ik* - vèrmek, منيراول mùnīr-òl, (with borrowed light) مستناراول mùssténār-òl, منوراول mùnèvver-òl.

Shingle, *s.* (sea) يالى چاقللرى yàl*i*- -ch*à*kill*ari*, قباقوملق kàba-kùmluk ; (roofing) پداوره pàdàv*ra*, يارمه چام تختەسى yàrm*a* - ch*à*m - -tàkht*assi*.

Shining, *a.* پارلاق pàrl*à*k, منير mùnīr, منور mùnèvver, مستنار mùsstén*ā*r.

Ship, *s.* كمی ghèmi, تكنه tèknÉ, سفينه sèfīnÉ, ككشتى kèshtī; —, *v.a.* كمی يه قومق ghèmiya - kòmak; كمی يه المق ghèmiya - Àlmak; (in its place) طاقمق tàkmak, كچورمك ghèchirmek; (a sea) يمك yèmek, ايچروالمق ìchèri - Àlmak; (men) كمی يه يازلمق يازمق yàzmak; —, *v.n.* ghèmiya-yàzilmak; (in its place) طاقلق tàkilmak, كچمك ghèchmek.

Shipping, *s.* كميلر ghèmilEr, سفائن sèfā'in.

Shipwreck, *s.* قضا kÀzā; to be shipwrecked, قضايه اوغرامق kÀzāya-òghramak, قضازده اول kÀzāzèdÉ-òl.

Shipwright, *s.* مرانقوز (màranghòss), دولكر dùlghÈr.

Shire, *s.* سنجاق sÀnjak, لوا liwā; قضا kÀzā; ايالت èyālèt.

Shirt, *s.* كوملك ghyùmlek, قميص kàmīss, پيراهن pīrāhèn.

Shiver, *s.* اوشومه ùshumÉ; دتره يش (tìtréyish), لرزه lèrzÉ, رعشه rà''shÉ; پارچه pàrcha, قيرندى kÌrindi; —, *v.n.* اوشومك ùshumek; دترمك (tìtrÉmek), لرزان اول lÈrzān-òl, لرزه ناك اول lèrzénāk-òl; —, *v.a.* قيرمق kìrmak, پارهلمق (pàralamak).

Shoal, *s.* صيغ يير sìgh-yÈr, قومصال kùmsÀl; بالق سوروسى bÀlik-sùrussu, سورى sùru; —, *a.* صيغ sìgh; —, *v.n.* صيغلشمق sìghlashmak.

Shock, *s.* چاتش chàtish, تصادم tàssĀdum; صادمش sàrsish; خلل khàlEl, ضرر zàrar; (of sheaves) اون دمت طاقمى òn-dèmet-tàkimi; —, *v.a.* صارصمق sàrssmak; بك فنا كلمك pèk-fÈna-ghÈlmek, كريه كورنمك kèrīh-ghyùrunmek.

Shoe, *s.* اياق قابى àyak-kÀbi, قوندره kùndura, لاپچين lÀpchin, پابوش pāpūsh (pÀbuch); (horse) نعل nà''l (nÀl); —, *v.a.* نعللمق (nÀllamak).

Shoot, *s.* دال dÀl; پيچ pìch; آتش Àtish, اتم Àtim; فرلايش fÌrlayish; —, *v.n.* (plant) دال سورمك dÀl-sùrmek; پيچ ويرمك pìch-vÈrmek; (pain) زونقلامق zònklamak, صيزلامق sìzlamak; (in motion) فرلامق fÌrlamak, اتلق Àtilmak; (with a gun) تفنك اتمق tùfènk-Àtmak; (with a bow) اوق اتمق òk-Àtmak;

—, *v.a.* يارەلمق اولدرمك ùldurmek; yàr*alamak*; اورمق wùrm*ak*; (as a punishment) قورشونەديزمك kùrshun*a*-dìzmek;(branches,&c.) سورمك sùrmek; — out, — forth, سورمك sùrmek; — down, *v.a.* (coals, &c.) دوكمك dùkmek, بوشالتمق bòshʌltm*ak*; (a man, ox) اولدرمك ùldurmek, اورروبدوشرمك wùrup-dùshurmek.

Shop, *s.* دكان dùkk*y*ān (dùkkèn), مغازه mà*ghaza*; —, *v.n.* چارشىيەكتمك chàrsh*iya*-ghìtmek.

Shore, *s.* ساحل sāhil, دڭزكنارى dèn*g*iz-kènar*i*, قيى kìy*i*, يالى yàl*i*; (prop) پاينده pāyèndé, دستك dèsstek; —, — up, پايندەاورمق pāyèndé-wùrm*ak*, دستكاورمق dèsstek-wùrm*ak*.

Short, *a.* قصه kìssa, بويسز bòysuz; (abridged) مختصر mùkhtʌssàr, مجمل mùjmèl; (wanting) اكسك èksik, ناقص nākiss, نقصان nòksān; to be taken —, چيشىكلمك chìshi-ghèlmek; to be — of breath, نفس الدمامق nèfess-ʌlamamak, ضيق النفس او zīku-'n-nèfess-òl (tìk-nèfess-òl); in —, *ad.* الحاصل èl-hāssil, القصه èl-kìsssa.

Thorten, *v.a.* قصالتمق kìssʌltmak; —, *v.n.* قصالمق kìssʌlm*ak*.

Shortly, *ad.* قصه kìssa; مختصراً mùkhtàssar*an*; — after, برازصكره bìr-ʌz-sò*ngra*, ازصكره ʌz-sò*ngra*, متعقبا mùt*a*''àkk*i*ban.

Short-sighted, *a.* كوركبى ky*ù*r-ghìbi, كوزىكورمز gh*yù*zu-gh*yù*rmàz, قصيرالبصر kʌssīru-'l-bʌssar; (morally) قصەدوشنور kìss*a*-dùshunur, بصيرتسز bʌssīrètsiz, فراستسز fèrāssètsiz.

Shot, *s.* صاچمه sàchm*a*; كله gh*y*ullé; قورشون kùrshun; اتش ʌt*i*sh, اتم ʌt*i*m; اتلش ʌt*i*lish, اتلمه ʌt*i*lma; اتار ʌtar, اتيجى ʌt*i*j*i*, نشانجى nìshʌnj*i*; حساب hìssāb; small —, صاچمه sʌchma; gun— wound, قورشونيارەسى kùrshun-yàr*assi*.

Should, *v. aux.* See Grammar.

Shoulder, *s.* اوموز òmuz (òmz); —, *v.a.* اوموزلمق òmuzlamak, اوموزينەاورمق òmz*i*na-wùrm*ak*, اوموزينەالمق òmz*i*na-ʌlm*ak*; — blade, — bone, كورك ky*ù*rèk,

كتف kètf (*pl.* اكتاف èktāf); — arms! ديوان‌دور dīwān-dùr.

Shout, *s.* صيحه sàyha, فرياد fèryād, ولوله vèvélé, باغرش bàghirish, جاغرش chàghirish; باغرشمه bàghirishma, جاغرشمه chàghirishma; —, — out, باغرمق bàghirmak, جاغرمق chàghirmak; (together or repeatedly) باغرشمق bàghirishmak, جاغرشمق chàghirishmak.

Shove, *s.* قاقش kàkish, ایتش ìtish; —, *v.a.* (move) قاقمق kàkmak, ایتمك ìtmek, سورمك sùrmek; (without moving)دورتمك dùrtmek.

Shovel, *s.* كورك kyùrèk; —, *v.a.* كوركلهاتمق kyùrèkla-àtmak.

Show, *s.* كوسترش ghyùssterish; كورنش ghyùrunush; سير sèyr; —, *v.a.* كوسترمك ghyùsstermek; ارائه ìrā'é-et, ابراز ìbrāz-et.

Shower, *s.* خفيف‌ياغمور khàfīf-yàghmūr; heavy —, سرت‌ياغمور sèrt-yàghmur; صاغناق sàghanak; —, *v.a.* ياغمق yàghmak; ياغدرمق yàghdirmak. [پارلاق pàrlàk.

Showy, *a.* كوسترشلو ghyùsstérishli;

Shred, *s.* ديلم dìlim, كسندى kèssindi, پارچه pàrcha; —, *v.a.* دتمك dìtmek.

Shrewd, *a.* شيطان shèytān, جن‌عقللو jìnn-"àkli, درايتلو dìrāyetli, فراستلو fèrāssètli.

Shriek, *s.* صيحه sàyha, فرياد fèryād; —, *v.n.* باغرمق bàghirmak, فريادا fèryād-et.

Shrill, *a.* ديك dìk, اينجه ìnja.

Shrimp, *s.* تكه tèké.

Shrink, *v.n.* چكلمك chèkilmek, قصالمق kìssalmak; بوزلمك bùzulmek; —, *v.a.* اصلادوب‌چكدرمك ìsslàdip-chèkdirmek; — from, چكنمك chèkinmek, قورقمق kòrkmak.

Shrivel, *v.n.* بوزلمك bùzulmek.

Shroud, *s.* كفن kèfen (kèfin); (of a mast) چارميخ chàrmīkh; —, *v.a.* صارمق sàrmak, اورتمك ùrtmek, تكفينا tèkfīn-et.

Shrub, *s.* اغاج àghaj, چالى chàli.

Shrug, قالدرش kàldirish; —, — up, *v.a.* قالدرمق kàldirmak.

Shudder, *v.n.* تويلرى‌اورپرمك tùyléri-ùrpermek; قانى‌صوغومق kàni-sòghumak.

Shuffle, *v.a.* (mix) قارشدرمق

kàrishdirmak; —, *v.n.* حيله hīlé-et; يلان سويلمك yàlàn-sùwèylémek.

Shun, *v.a.* قاچنمق kàchinmak.

Shut, *a.* قپالو kàpali; —, *v.a.* قپامق kàpamak, سدا sèdd-et; —, *v.n.* قپانمق kàpanmak; —in, ايچرو قپامق ìchèri - kàpamak; — out, طيشاري براقمق dìshàri-bràkmak; — up, قپامق kàpamak.

Shutter, *s.* قناد kànad, كپنك kèpenk.

Shy, *s.* اوطانور ùtànir, اوطانغاج ùtànghàj; (horse) اوركك ùrkèk; —, *v.n.* اوركمك ùrkmek.

Sick, *a.* خسته khàssta, كيفسز kèyfsiz, مريض màrīz; to be —, قوصمق kùssmak, استفراغ ا ìsstifrāgh-et, قى كتورمك kàyy-ghètirmek, قى ا kàyy-et.

Sicken, *v.n.* خستهلنمق khàsstalanmak, كيفسز اول kèyfsiz-òl; —, *v.a.* بزدرمك bèzdirmek. [mìhsàd.

Sickle, *s.* اوراق òrak, داس dāss, محصد

Sickness, *s.* كيفسزلك kèyfsizlik, خستهلق khàsstalik, علت "illèt, مرض màraz, درد dèrd; قى kàyy, استفراغ ìsstifrāgh, قوصمه kùssma;

sea —, دكز طوتمسى dèngiz-tùtmassi.

Side, *s.* يان yàn, طرف tàraf, جانب jānib, سو sū; (of the body) جنب jènb; —, *v.n.* دن يانده اول dan-yàna-òl, طرفنى طوتمق tàrafini-tùtmak, طرفدار اول tàrafdār-òl.

Siege, *s.* محاصره mùhāssara.

Sieve, *s.* الك èlek, قالبور kàlbur.

Sift, *v.a.* الدملك èlémek, قالبوردن كچورمك kàlburdan - ghèchirmek; (any one) اغزندن لاقردى المغه باقمق àghzindan - làkirdi - àlmagha - bàkmak; — out, ارايوب بولمق àrayip-bùlmak, اكلامق ànglamak (ànnamak).

Sigh, *s.* اه àh; —, *v.n.* اه چكمك àh-chèkmek; — for, پك استمك pèk-ìsstémek; ارامق àramak, حسرت چكمك hàssret-chèkmek, تحسر ا tàhàsssur-et; — to, قولاغنه اه ديمك kùlàghina - àh - dèmek, عاشق اول "āshik-òl.

Sight, *s.* بصر bàssar, قوت بصر kùvvèti-bàssar; نظر nàzar, مشاهده mùshāhédé, سير sèyr, كورينه جك شى ghyùrunéjek-shèy; كورينان شى ghyùrunen-shèy; in —, كورنيور

ghyùruniyor, گوزكيور ghyùzukiyor, ميداننده mèydānda; in one's —, كوزى اوكنده ghyùzu-ùngunda; — of a gun, نشانكاه nìshānghyāh.

Sign, *s.* اشارت ìshāret; علامت "àlāmèt; (of zodiac) برج bùrj; —, *v.a.* امضا imzā-et; —, *v.n.* اشارت ìshāret-et; — manual, امضا ìmzā.

Signal, *s.* اشارت ìshāret; —, *a.* باهر bāhir, ظاهر zāhir; —, *v.n.* اشارت ìshāret-et.

Signature, *s.* امضا ìmzā.

Signification, *s.* معنى mà"nà.

Signify, *v.a.* ديمك dèmek, دلالت dèlālet-et, معناسى او mà"nàssi-òl; —, *v.n.* ضررى او zàrari"-òl.

Silence, *s.* سكوت sùkyūt; —, *v.a.* صوصدرمق sòssdurmak, اسكات ìsskyāt-et; —! *int.* صوص sùss.

Silent, *a.* صوص sùss, ساكت sākit; سسسز sèsssiz, صداسز sàdāsiz.

Silk, *s.* ايپك ìpèk, حرير hàrīr; (sowing) ابرشيم ìbrishim; (stuff) جانفس jānfèss (jàmfèss).

Sill, *s.* اشك èshik, التاشيكى àlt-èshighi.

Silly, *a.* عقلسز "àklsiz, بوداله bùdala; معناسز چوجقلق chòjukluk; mà"nàssiz.

Silver, *s.* كمش or كومش ghyùmush, سيم sìm, فضه fìdda, نقره nùkra; (of looking glasses) سر sìrr; —, *v.a.* كومش ايله يالدزلمق ghyùmush - ila - yàldizlamak; (looking-glasses) سرچكمك sìrr-chèkmek, سرلمق sìrrlamak; —smith, قويومجى kùyumju.

Similar, *a.* بكزر bèngzer, مشابه mùshābih, شبيه shèbīh, مماثل mùmāssil.

Simile, *s.* تجنيس tèjnīss, مثال mìssāl, تشبيه tèshbīh, تمثيل tèmsīl.

Similitude, *s.* مشابهت mùshābéhèt; صورت sūrèt, هيئت hèy'èt.

Simple, *a.* ساده sādé; عادى "ādī, باغى bàyaghi; (in mind) سادەدل sādé-dìl; —, *s.* قوجه قارى علاجى kòja-kàri-"ìlāji.

Sin, *s.* كناه ghyùnāh, معصيت mà"sìyyèt, اثم ìssm (*pl.* اثام āssām), سوء عمل sù'i-"àmel; —, *v.n.* كناه ايشلمك ghyùnāh-et, ghyùnāh-ìshlémek.

Since, *pr.* دنبرو dan-bèri; —, *c.*

چونكه chùnki, مادامكه mādāmki.

Sincere, *a.* صميمى sàmīmī, حقيقى hàkīkī, حقيقتلو hàkīkàtli, خالص khāliss, بيريا bī-rìyā.

Sine, *s.* جيب jèyb; log.—, نسبت جيبيه nìssbèti-jèybìyyé.

Sinew, *s.* سڭير sìngir, عصبه "àssaba.

Sinful, *a.* (person) كناهكار ghyùnāhkyār, آثم āssim; (thing) كناه ghyùnāh.

Sing, *v.n.* تركى چاغرمق tùrku-chàghirmak; (birds) اوتمك ùtmek; —, *v.a.* مقامله سويلمك màkāmla-sùwèylémek.

Single, *a.* (alone) يالڭز yàlingiz; تك tèk, تاك tāk; (not double) يالڭقات yàlinkat *or* يالنقات yàlingkat; (unmarried) بيكار bīkyār (bèykyār), مجرد mùjèrred; — out, *v.a.* ايرمق àyrmak, سچمك sèchmek; — life, بيكارلق (bèykyārlik), تجريد tèjrīd, تجرد tèjèrrud.

Singly, *ad.* يالڭز yàlingiz, منفرداً mùnfèridan, تك تك tèk-tèk, بربر bìrer-bìrer, يكان يكان yèghyān-yèghyān.

Singular, *a.* مفرد mùfrèd; يالڭز yàlingiz; غريب ghàrīb, تحاف tùhāf, عجيب ("àjā'ib).

Sink, *s.* قرنه kùrna; —, *v.n.* باتمق bàtmak, قينامق kàynamak; —, *v.a.* باترمق bàtirmak; (a well) قازمق kàzmak; (a die) قازمق kàzmak, حك hàkk-et.

Sinner, *s.* كناهكار ghyùnāhkyār, آثم āssim, عاصى "āssi.

Sir, *s.* افندم èfèndim; بك bègh.

Sister, *s.* قيزقرنداش kìz-kàrindash (kārdash), همشيره hèmshīré, باجى bàji; eldest —, ابله àbla; wife's —, بالدز bàldiz; husband's —, كورمجه ghyùrumjé.

Sit, *v.n.* اوطورمق òturmak, قعودا kù"ūd-et; (in council) مجلس عقدا mèjlīss - "àkd - et; (fowls) قولوچقه يه اوطورمق kùlùchkaya-òturmak; — up; طوغرى اوطورمق dòghru-òturmak; — — late, كيج اوطورمق ghèch - òturmak; — — all night, بتون كيجه ياتمامق bùtun-ghèyjé-yàtmamak; — in judgment, حاكم او hākim-òl.

Site, *s.* ير yèr, موقع mèvki", محل

màhàll, مــوضــع mèvzi".

Situate, Situated, *a.* (place) واقع vāki", کائن kyā'in, موضوع mèvzū"; (person) حالده hālda; situated as I am, بنم‌حالمده bènim-hālimda, بـنـم‌بـولـنـدیـغـم‌حالـــده bènim-bùlundughum-hālda.

Situation, *s.* (place) موقع mèvki", موضع mèvzi", محل màhàll; (moral) حال hāl; هیئت hèy'èt; (employ) یر yèr, خدمت khìdmet (hìzmet), مأموریت mè'mūrìyyèt.

Six, *a.* التی àlti, ست sìtt, سته sìtta, شش shèsh.

Sixteen, *a.* اون‌التی òn-àlti.

Sixth, *a.* التنجی àltinji, سادس sādiss, ششم shèshum; —, *s.* التیده‌بر àltida-bìr, سدس sùdss.

Sixty, *a.* التمش àltmish, ستون sìttūn, ستین sìttīn, شصت shàsst.

Size, *s.* بیوکلك bìyukluk, قطعه kìt"à, حجم hàjm; (height) بوی bòy, قامت kāmet, اندام èndām, قد kàdd, بالا bālā; (glue) طوتقال tùtkal.

Skein, *s.* دمت dèmet.

Skeleton, *s.* قورو kùru, تشریح tèshrīh; — key, میمونجق màymūnjuk.

Sketch, *s.* طاصلاق‌رسم tàsslak-rèssim; (in words) قباجه‌تعریف kàbaja-tà"rīf; —, *v.a.* قباجه‌رسم‌ا kàbaja-rèssm-et; قباجه‌تعریف‌ا kàbaja-tà"rīf-et. [سیخ sīkh.

Skewer, *s.* کباب‌شیشی kèbāb-shìshi,

Skilful, *a.* هنرلو hùnerli, معرفتلو mà"rifètli, استاد ùsstād (ùssta), ماهر māhir; (physician) حاذق hāzik.

Skill, *s.* هنر hùner, معرفت mà"rifèt, استادلق (ùsstalik), مهارت màhāret; (medical) حذاقت hàzākàt.

Skim, *v.a.* یوزندن‌المق yùzundan-àlmak; یاغنی‌المق yàghini-àlmak; قایمغنی‌المق kàymaghini-àlmak; (a book) کوزکزدرمك ghyùz-ghèzdirmek; —, *v.n.* (as a bird) یره‌همان‌دوقنه‌رق‌اوچمق yèra (*or* صویه sùya) - hèmen - dòkunarak - ùchmak; (as a boat) اوچـمـق ùchmak.

Skin, *s.* دری dèri, جلد jìld; (animal's) پوست pòsst; sheep —, پوستکی pòsstéki; whole sheep or goat —, طلوم tùlum; whole ox —, یدك yèdek; —, *v.a.* یوزمك yùzmek, صویمق sòymak, سلخ‌ا sèlkh-et.

Skip, *v.a.* اتلامق àtlamak; —, *v.n.* صچرامق sìchramak.

Skirmish, *s.* چرخه‌جیلرك‌چاتشمسی chàrkhajilaring - chàtishmassi; —, *v.n.* چاتشمق chàtishmak.

Skirt, *s.* اتك ètek, ذیل zèyl, دامن dāmen; —, *v.a.* جوارنده‌او‌ jìwārinda-òl, قربنده‌او‌ kùrbunda-òl.

Skulk, *v.n.* ایشدن‌قاچمق ìshdan--kàchmak, حیلازلق‌ا hàylazlik-et; کزلنمك ghìzlenmek.

Skull, *s.* قفا kàfa.

Sky, *s.* كوك ghyùk, كوك‌یوزی ghyùk--yùzu, سما sèmā (*pl.* سموات sèmāwāt), اسمان āssmān; — light, دیبه‌جامی (tèpé)-jàmi; — rocket, هوائی‌فشنك hàwā'ī-fìshènk (fìshèk). [تخته tàkhta.

Slab, *s.* پارچه pàrcha, لوحه lèvha,

Slack, *a.* كوشك ghèvshek; — lime, سونمش‌كیرج sùnmush - kìrèch; —, *v.a.* كوشتمك ghèvshetmek; سوندرمك sùndurmek.

Slacken, *v.n.* كوشمك ghèvshémek; —, *v.a.* كوشتمك ghèvshetmek.

Slag, *s.* معدن‌بوقی mà"den-bòku.

Slander, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān, قذف kàzf; —, *v.a.* افترا ا ìftirā-et.

Slanting, *a.* اكری èghri, یان yàn, یاتق yàtik, ارقوری àrkuri (àykiri) مائل mā'il.

Slap, *s.* سیلی sīlī, (sìlé), شمار shàmar; —, *v.a.* شمارا تمق shàmar-àtmak; —, *ad.* تمام tàmām.

Slate, *s.* یازی‌طاشی yàzi-tàshi; سیاه‌مرمر sìyāh-mèrmer.

Slaughter, *s.* قیرم kìrim, قتل‌عام kàtli-"āmm; —, *v.a.* كسمك kèssmek, ذبح ا zìbh-et; اولدرمك ùldurmek, قتل ا kàtl-et; قیرمق kìrmak, هلاك ا hèlāk-et; — house, سلخخانه sèlkh-khāné (sàl--khāné).

Slave, *s.* (male) كوله kyùlé, بنده bèndé, عبد "àbd; (female) جاریه jārìyyé, خلائق khàlā'ik; (concubine) اوطه‌لق òdalik; — (while on sale) اسیر èssīr (yèssir); — market, اسیرپازاری èssīr-pàzāri (yèssir); — dealer, اسیرجی èssìrji (yèssirji); —, *v.n.* اسیركبی‌چالشمق (yèssir)-ghìbi--chàlìshmak.

Slavery, *s.* اسیرلك èssīrlik (yès-),

كوللك kyùlélik, رقيت, rìkkìyyèt.

Slay, *v.a.* اولدرمك ùldurmek, قتل kàtl-et, هلاك hèlāk-et.

Sledge, *s.* قزاق kìzàk; — hammer, واريوس vàriyoss.

Sleek, *a.* سميز sèmiz, تاولو tàvli.

Sleep, *s.* اويقو ùyku, نوم nèvm, خواب khāb; —, *v.n.* اويومق ùyumak; —ing, asleep, اويويور ùyuyor, اويقودة ùykuda, نائم nā'im, خوابيدة khābīdé; —less, اويقوسز ùykussuz.

Sleepy, *a.* اويقوسی‌كلمش ùykussu-ghèlmish, خوابالود khāb-ālūd; (pear) چوروك chùruk.

Sleet, *s.* صولوسپكن sùlu-sèpken.

Sleeve, *s.* قول kòl, ين yèn, *or* يك yèng, استين āssitīn, كم kyùmm.

Slender, *a.* اينجه ìnja, نارين nàrin, يوفقه yùfka, رقيق ràkīk.

Slice, *s.* دليم dìlim; —, *v.a.* كسمك kèssmek, دليم‌دليم‌كسمك dìlim-dìlim-kèssmek.

Slide, *v.n.* قايمق kàymak; —, *v.a.* قايدرمق kàydirmak; —, *s.* كچمه‌قپاق ghèchma-kàpak; قايله‌جق‌يرر kàyilajak-yèr.

Slight, *s.* حقارت hàkārèt; —, *a.* خفيف khàfīf, اينجه ìnja, نارين nàrin; —, *v.a.* باقمامق bàkmamak, صايمامق sàymamak, حقارت‌ا hàkārèt-et.

Slim, *a.* اينجه ìnja, نارين nàrin.

Slime, *s.* سموك sùmuk; چامور chàmur.

Sling, *s.* صپان sàpan; اصقی àsski; —, *v.a.* صپان‌ایله‌اتمق sàpan-ila-àtmak; اصمق àssmak.

Slip, *s.* قايش kàyish, قايمه kàyma, صورچش sùrchush, زله zèllé; (of paper) شقه shùkka; (mistake) ياكلش yàngilish (yànish), سهو sèhv, خطا khàtā; (for ships) اسكله isskèlé; — of the tongue, اغزيانكلشلغی àghz-yàngilishlighi (yànishlighi); —, *v.a.* قايمق kàymak, سورچمك sùrchmek; —, *v.a.* قايدرمق kàydirmak; — in, *v.n.* كيرويرمك ghìrivèrmek; كليويرمك ghèlivèrmek, اوغرايويرمك òghrayivèrmek; — —, *v.a.* صوقيويرمك sòkuvèrmek; — out, *v.n.* چيقيويرمك chìkivèrmek; صاوشيويرمك sàwushuvèrmek; قاچمق kàchmak; — —, *v.a.* قاچرمق kàchirmak; — on, *v.a.* كييويرمك ghìyivèrmek; — off, *v.a.* چيسقاريويرمك

chìkàrivèrmek ; — —, *v.n.* صاوشيويرمك چيقيويرمك chìkivèrmek ; sàwushuvèrmek ; — knot, الملك ìlmik. [ترلك tèrlik.

Slipper, *s.* پاپوش pāpūsh (pàbuch) ;

Slippery, *a.* قيار kàyar, قيپاخ kàypàkh.

Slit, *s.* يارق yàrik, يارمه yàrma ; دليك dèlik ; يرتق yìrtik ; يرتماج yìrtmàj ; —, *v.a.* يارمق yàrmak ; يرتمق yìrtmak ; اچمق àchmak ; شق ا shàkk-et ; —, *v.n.* يارلمق yàrilmak ; يرتلق yìrtilmak.

Sloop, *s.* قوروت kòrvèt ; ابريق ìbrik ; قوتره kòtra.

Slop, *s.* دوكلان صو dùkyulen-sù ; —, — over, — about, *v.a.* دوكمك dùkmek ; —s, *s. pl.* خسته يه يدريلان چورباموربا khàsstaya-yèdirilen-chòrba-mòrba ; حاضرصاتلان اثواب hāzir-sàtilan-èsswāb (èssbab).

Slope, *s.* شيو shèv ; باير bàyir ; —, — off, *v.a.* الق àlmak, سيوياپمق shèv-yàpmak.

Sloping, *a.* شيو shèv ; باير bàyir, مائل [mā'il.

Sloth, *s.* تنبللك tènbellik.

Slothful, *a.* تنبل tènbel.

Slough, *s.* چامور chàmur ; بتاق bàtak, بتاقلق bàtaklik ; (of a sore) جراحت jèrāhàt ; —, *v.n.* چورويوب جراحت او chùruyup-jèrāhàt-òl. [-àdam.

Sloven, *s.* پس كزن ادم pìss-ghèzen-

Slow, *a.* اغر àghir, يواش yāwàsh, بطی bàti ; (watch) كيرو ghèri ; — match, ماهتاب māhitāb, فتيل fìtil.

Slug, *s.* قبوقسزسموكلوبوجك kàbuksuz-sùmuklu-bùjek ; قورشون كسنديسی kùrshun-kèssindissi.

Sluggard, *s.* دائما اويوراولان تنبل dā'imā-ùyur-òlan-tènbel.

Sly, *a.* شيطان shèytān, حيله كار hīlékyār ; on the —, كيزلوكيزلو ghìzli-ghìzli, مخفياً màkhfìyyan.

Smack, *s.* شمار shàmar, سيلی sīlī (sìlé) ; لذت lèzzèt ; قوقو kòku ; قايق kàyik ; —, *v.a.* شماراتمق shàmar-àtmak ; (one's lips) سس ايله اغزينی يلامق sèss-ila-àghzini-yàlamak.

Small, *a.* اوفاق ùfāk, كچوك kùchuk, صغير sàghīr.

Smallpox, *s.* چيچك علتی chìchek-'ìlleti, جدری jùdérī.

Smart, *a.* پارلاقجەكيمش pàrlàkja-ghìyinmish ; پارلاقجە pàrlàkja, جيجيلو jìjili ; تتك tètik, مستعد mùsstà"idd ; سرت sèrt, صيقى sìki ; —, *s.* اجى àji, وجع vèjà" ; —, *v.n.* اجيمق àjimak.

Smash, *s.* قيرلش kìrìlish, پارەلنش pàralanish ; (bankruptcy) طوپ‌اتش tòp-àtish ; —, *v.a.* قيرمق kìrmak, پارچە‌پارچە‌ا pàrcha-pàrcha-et. [bùlàshdirmak.

Smear, *v.a.* سورمك sùrmek, بولاشدرمق

Smell, *s.* قوقو kòkù, رائحه rā'ihà, بوى bōy ; (sense of) قوت‌شامه kùvvèti-shāmmé ; —, *v.n.* قوقمق kòkmak ; —, *v.a.* قوقلامق kòklamak ; قوقوسنى‌المق kòkussunu - àlmak ; استشمام‌ا isstishmām-et ; — a rat, حيلەسزمك hīlé-sèzmek.

Smile, *s.* خفيف‌كولمه khàfīf-ghyùlmé, تبسم tèbèssum ; —, *v.n.* خفيف‌كولمك khàfīf-ghyùlmek, تبسم‌ا tèbèssum-et. [dàrb-et.

Smite, *v.a.* اورمق wùrmak, ضرب‌ا

Smith, *s.* تيمورجى tīmūrji (dèymirji), حداد hàddād, آهنكر āhenghèr.

Smoke, *s.* تتون tùtun, دومان dùmàn, دخان dùkhān ; —, *v.n.* توتمك tùtmek, دومان‌ويرمك dùmàn-vèrmek, دومانى‌چيقمق dùmàni-chìkmak ; (tobacco) تتون‌ايچمك tùtun-ìchmek, چبوق‌ايچمك chìbùk-ìchmek ; —, *v.a.* توتسى‌ويرمك tùtsu-vèrmek, توتسيلمك tùtsulémek, تدخين‌ا tèdkhīn - et ; دومانه‌اصمق dùmàna-àssmak.

Smooth, *a.* دوز dùz, هموار hèmvār.

Smother, *s.* قويودومان kòyu-dùmàn ; پك‌صيقلق‌غلبه‌لق pèk - sìklik - (kàlabàlik) ; —, *v.a.* بوغمق bòghmak ; اورتوب‌باصدرمق ùrtup-bàssdirmak.

Smuggle, *v.a.* كمركدن‌قاچرمق ghyùmrukdan - kàchirmak ; كيزلوكتورمك ghìzli-ghètirmek.

Snail, *s.* قبوقلوسموكلوبوجك kàbuklu-sùmuklu-bùjek, صليانقوس sàlyankòss.

Snake, *s.* يلان yìlàn, حيه hàyyé, مار mār ; (of waterpipe) مارپيچ mārpīch (màrpuch).

Snap, *s.* قيرش kìrish ; چاقش chàkish ; (of necklace, &c.) قوپچه kòpcha ; —, *v.n.* قيرلمق kìrilmak, قوپمق

kòpmak; —, *v.a.* قيرمق kìrmak, قوپارمق kòparmak; (a pistol, &c.) چكمك chèkmek, چاقمق chàkmak, صيقمق sìkmak; (one's fingers) پرمق چاتردادمق pàrmak-chàtirdAtmak; (one's fingers in one's face) صقالنه كولمك sàkAlìna-ghyùlmek, ذوقلنمك zèvklEnmek; — up, قاپمق kÀpmak; — at, اصرمق ìssirmak, اصرمغه چبالمق ìssirmagha-chàbAlamak.

Snare, *s.* توزاق *or* دوزاق tùzAk, دام dām, حباله hìbālÉ (*pl.* حبائل hàbā'il); حيله hīlÉ, دسيسه dèssīssÉ; —, *v.a.* توزاغه طوتمق tùzÀgha-tùtmak.

Snarl, *v.n.* خرلامق khìrlamak.

Snatch, *v.a.* قاپمق kÀpmak.

Sneer, *s.* استهزا ìsstìhzā, هجو hìjv; —, *v.n.* استهزا ìsstìhzā-et, هجوا hìjv-et.

Sneeze, *s.* اقسرق Àksirik, اقسرش Àksirish, عطسه "Àtsa; —, *v.n.* اقسرمق Àksirmak, عطسان "ÀtsĀn-et.

Sniff, *s.* قوقلايش kòklayish, شمه shèmmÉ; —, *v.a.* قوقلامق kòklamak.

Snip, *s.* قرقندى kìrkindi; (tailor) ترزى *or* درزى tèrzi; —, *v.a.* قرقمق kìrkmak, كسمك kèssmek.

Snipe, *s.* يلوه قوشى yèlvÉ-kùshu, يلوه [yèlvÉ.

Snot, *s.* سموك sùmuk.

Snout, *s.* بورون bùrun, انف ènf, بينى bīnī.

Snow, *s.* قار kÀr, برف bèrf, ثلج sèlj; —, *v.n.* قارياغمق kÀr-yàghmak; — ball, قارطوپى kÀr-tòpu.

Snuff, *s.* انفيه ènfìyyÉ, سعوط sù"ūt; (of a candle) مومك بورنى mùmung-bùrnu; —, *v.a.* بورننى المق bùrnunu-Àlmak; —box, انفيه قوطيسى ènfìyyÉ-kùtussu.

Snuffers, *s. pl.* مومقاصى mùm-màkassi.

Snug, *a.* راحت rāhat.

So, *ad.* (absolutely) بويله bùylÉ; شويله shùylÉ; اويله ùylÉ, بووجهله bù-wèjhla; (in comparison) قدر kÀdar; —, *c.* بناءعليه bìnā'an-"àlèyh, بنابرين bìnābèrīn, بوسببدن bù-sèbebdan; so much, بوقدر bù-kÀdar, شوقدر shù-kÀdar, اولقدر òl (ò)-kÀdar; — that, شويله كه shùylÉ-ki.

Soak, *v.a.* صويه قويوب براقمق sùya-kòyup-bràkmak, كركى كبى اصلاتمق

ghèrèg*h*i-ghìbi-ìsslàtm*a*k;—,*v.n.* صودەدوروب کرکی کبی اصلانمق sòd*a*- - dùrup - ghèrèg*h*i - ghìbi - - ìsslàum*a*k; — into, ایچنه کچمك ìchin*a*-ghèchmek; — through, کچمك ghèchmek.

Soap, *s.* صابون sàbun; —, *v.a.* صابونلمق sàbunlam*a*k; — wort, چوکن chùg*h*en.

Soar, *v.n.* اوچوب یوکسکدەدورمق ùchup- -yùksekd*a*-dùrm*a*k.

Sob, *s.* اغلامقدەنفسك شدتلە ایچروچكلسی *à*g*h*lamakd*a*-nèfessin*g*-shìddètl*a*- - ìchèri - chèkilméssi; —, *v.n.* اغلامقدەنفسی ایچروچکمك *à*g*h*lamakd*a* - nèfessi - ìchèri - -chèkmek.

Sober, *a.* (person) ایق àyìk; عقللو "àkll*i*, عاقل "ākil; قناعتجی kànā"*a*tj*i*; (thing) قناعتکارانه kànā"*a*tky*ā*rāné; (colour) دونق dùnuk; —, *v.a.* ایلتمق àyìltm*a*k, عقلنی باشنه کتورتمك "àkl*i*n*i*-bàsh*i*n*a*- -ghètirmek.

Sociable, *a.* انیس ènìss, الوف èlūf, طاتلو tàtl*i*; —ness, *s.* انسیت ùnsìyyèt.

Society, *s.* الفت ùlfèt; اختلاط ìktilāt; جمعیت jèm"ìyyèt; احباب طاقمی àhbāb-tàk*i*m*i*; مجلس mèjliss; (at large) مجالس ومحافل mèjāliss-vé- -m*à*hāfil.

Sock, *s.* قصەچوراب kìss*a*-chòrab.

Socket, *s.* کچمەدلیکی ghèchm*a*- -dèlig*h*i, دلیك dèlik, یر yèr.

Sod, *s.* چیم chìm.

Soever, *pro.* هر hèr; whosoever, هرکیم hèr-kìm; whatsoever, هرنە hèr-nè.

Sofa, *s.* مندر mìnder; (European) قناپه kànapé; raised platform for a —, صدر sàdr (sèdir).

Soft, *a.* یموشاق yìmùshàk, نرم nèrm; (water) طاتلو tàtl*i*.

Soften, *v.n.* یموشامق yìmushamak; —, *v.a.* یموشاتمق yìmushatmak.

Soil, *s.*(earth) طوپراق *or* طپراق tòprak, تراب tùrāb; (dirt) لکه lèké; night —, ممشامزخرفاتی mèmshā- -mùzàkhréfāt*i*, —, *v.a.* کیرلتمك kìrletmek; —, *v.n.* کیرلنمك kìrlenmek; —ed, *a.* کیرلو kirli, لکەلو lèkéli.

Sojourn, *s.* اقامت ìkāmet; —, *v.n.*

مسافرةقالمق mùssāfiréten-kàlmak, قالمق kàlmak, اوطورمق òturmak, اقامت ìkāmet-et, ساكن او sākin-òl, مقيم او mùkīm-òl.

Solace, *s.* تسلى tèssèlli; صفا sàfā; —, *v.a.* تسلى ويرمك tèssèlli-vèrmek, صفا ويرمك sàfā-vèrmek.

Solar, *a.* شمسى shèmsī.

Solder, *s.* لحيم lèhīm; —, *v.a.* لحيملك lèhīmlémek; —, *v.n.* لحيملنمك lèhīmlenmek. [نفر nèfer.

Soldier, *s.* عسكر "àssker; (private)

Sole, *s.* (foot) طبان tàban; (shoe) كوسله kyùsslé; (fish) دل بالغى dìl-bàlighi (?), پسى pìssi, پسى بالغى pìssi-bàlighi (?); —, *a.* يالكز yàlingiz, باشلو باشنه bàshli-bàshina, واحد wāhid, احد àhàd; —, *v.a.* كوسله سنى اورمق kyùsséléssini-wùrmak.

Solemn, *a.* اغر àghir; مكلف mùkèllèf, مطنطن mùtàntàn; رسمى rèssmī.

Solemnize, *v.a.* رسما اجرا rèssmen-ìjrā-et; رسمياتنى اجرا rèssmìyyātini-ìjrā-et.

Solicit, *v.a.* رجا rìjā-et, يالوارمق yàlvarmak, نياز nìyāz-et.

Solid, *a.* يكپاره yèkpāré; مجسم mùjèssem; قونت kùnt, قالين kàlin, اغر àghir; محكم mùhkèm, متين mètīn, قوى kàwī, مستحكم mùsstàhkem; —, *s.* جسم jìssm.

Solitary, *a.* تنها tènhā, يالكز yàlingiz, يالپه يالكز yàpa-yàlingiz; اسسز ìsssiz.

Solitude, *s.* تنهالق tènhālik, يالكزلق yàlingizlik; بيابان bèyābān, اسسزير ìsssiz-yèr.

Solstice, *s.* انقلاب ìnkilāb; summer —, انقلاب سرطان ìnkilābi-sèratān; winter —, انقلاب جدى ìnkilābi-jèdī.

Solution, *s.* حل hàll.

Solve, *v.a.* حل ا hàll-et.

Some, *a.* (one) بر bìr; (few) بعض bà"zi; (quantity) براز bìr-àz, برمقدار bìr-mìkdàr; (number) برقاچ bìr-kàch; — body, — one, — person, برى bìri, بريسى bìrissi, برادم bìr-àdam, بركمسنه bìr-kìmèssné; — how, بردرلو bìr-(tùrlu); — thing, برشى bìr-shèy; — time, مقدما mùkàddémā, سابقا sābikā; — times, بعضاً bà"zan, بعض كره bà"zi-kèrré, — what, بعض مرتبه bà"zi-mèrtébé; — where,

بريره bìr-yèra ; بريرده bìr-yèrda.

Son, *s.* اوغل òghul ; مخدوم màkhdūm; — of, اوغلى òghlu, ابن ìbni, زاده zādé ; — in-law, داماد dāmād ; step —, اويكى اوغل ùwèghi-òghul.

Song, *s.* تركى tùrku, شرقى shàrki, مانى māni.

Soon, *ad.* چابك chàbik, تيز tīz (tèz); I would *as soon* stay *as* go, كتمكله قالمق بكا بردر ghìtmek-ila- kàlmak - bànga - bìr - dir ; I would *sooner* stay than go, كتمكدن ايسه قالمق بكا يكدر ghìtmekdan- -issa-kàlmak-bànga-yègh-dir.

Sooth, *s.* حقيقت hàkīkàt ; in —, in good —, حقيقت hàkīkàt, فى الحقيقه fī'l-hàkīka.

Soothe, *s. v.a.* تسكين ا tèsskīn-et.

Sorcerer, *m.* Sorceress, *f. s.* جادى jàdi, سحرباز sìhrbāz, بوكوجى bùghuju *or* بويوجى bùyuju. [بويو bùyu

Sorcery, *s.* سحر sìhr, بوكو bùghu *or*

Sordid, *a.* چنكانه (chìnghèni), دنى dènī.

Sore, *a.* اجر àjir, وجيع vèjī" ; دارغين dàrghin, جانى صيقلمش jāni- -sìkilmish ; —, *s.* ياره yàra, زخم zàkhm, جرح jùrh ; — throat, بوغاز

bòghāz, خناق khùnnāk.

Sorrel, *s.* قوزى قولاغى kùzu-kùlàghi.

Sorrow, *s.* كدر kèder, الم èlem, درد dèrd, قساوت kàssāvèt, تأسف tè'èsssuf, غم ghàm, اندوه èndūh.

Sorry, *a.* مكدر mùkèdder, متأسف mùté'èsssif ; فنا fèna, مسكين mìsskīn.

Sort, *s.* درلو dùrlu (tùrlu), صوى sòy, جنس jìnss, نوع nèv" ; —, *v.a.* جنس جنس ايرمق àyrmak, جنس جنس ايرمق jìnss-jìnss-àyrmak ; —, *v.n.* اويمق ùymak, ياراشمق yàrashmak.

Soul, *s.* جان jān, روح rūh, جنان jènān.

Sound, *s.* سس sèss, صدا sàdā, اواز āwāz ; (gulf) كورفز kyùrfez, خليج khàlīj ; —, *a.* صاغ sàgh, صاغلم sàghlàm ; ايو īyi ; قوى kàwī ; دنج dìnj ; محكم mùhkèm ; (sleep) اغر àghir, درين dèrin ; —, *v.a.* چالمق chàlmak, ضرب ا dàrb-et, اوتدرمك ùtdurmek ; (depth, &c.) اسقنديل ا ìsskàndīl-et ; (persons) اغزينى يوقلمق àghzini-yòklamak ; —, *v.n.* اوتمك ùtmek, سس ويرمك sèss-vèrmek.

Soup, *s.* چوربا chòrba.

Sour, *a.* اكشى èkshi, ترش tùrsh;

—ish, *a.* مایخوش màykhòsh.

South, *s.* جنوب jènūb, قبله kìbla; —, *a.* جنوبی jènūbī; — east, كشيشلمه kèshishlémé; — west, لدوس lòdoss.

Southernwood, *s.* كافوريه k*y*āfūrìyyé.

Sovereign, *s.* پادشاه pādishāh, حكمدار hùkmdār; (coin) ليره lìr*a*; —, *a.* مستقل mùsstàk*i*ll.

Sovereignty, *s.* حكومت hùk*y*ūmèt; ملكيت mìlkìyyèt; استقلال ìsstiklāl, استبداد ìsstibdād; دولت dèvlet.

Sow, *s.* دیشی طوكز dìshi-dòn*g*uz (dòmuz); —, *v.a.* اكمك èkmek, زرع ا zèr"-et.

Space, *s.* یر yèr; محل m*à*h*à*ll, مكان mèk*y*ān; میدان mèydān; open —, اچق یر *à*ch*i*k-yèr, اچق میدان *à*ch*i*k-mèydān; ارالق *à*ral*i*k; absolute —, خلاوملا kh*à*lā-u-mèlā; absolute vacant —, خلا kh*à*lā; — of time, مدت mùddèt, ارالق *à*ral*i*k.

Spacious, *a.* كنش ghènish, واسع wāss*i*", وسعتلو vùss"*à*tl*i*, اچق *à*chik.

Spade, *s.* بل bèl, كورك k*y*ùrèk.

Span, *s.* قارش kàrish; (of thumb and fore-finger) سره sèré; (of an arch) كمر kèmer, اچقلق *à*ch*i*kl*i*k, وتر wèter; (of life) مدت mùddèt; —, *v.a.* قارشلامق kàr*i*shlam*a*k; اوستنده كمر كبی دورمق ùsstund*a*-kèmer-ghìbi-dùrm*a*k; احاطه ا ìhāt*a*-et, الق àlm*a*k; — new, spick and — new, ییپیكی yèp-yèn*g*i, جدید و مجدد jèdīd-u-mùjèdded.

Spangle, *s.* پول pùl.

Spanish fly, *s.* قندوزبوجكی kùnduz-b*ù*jè*gh*i; — liquorice, میانبالی mìyān-bàl*i*.

Spanker, *s.* (sail) رانده rànd*a*.

Spar, *s.* (timber) سرن sèren; چبوق chìbùk; (mineral) معدن طاشی mà"den-tàsh*i*; —, *v.a.* مشته تعلیمی ا mùsht*a*-tà"līmini-et.

Spare, *a.* (extra) یدك yèdek, یدكلك yèdeklik; (superabundant) فضله fàzl*a*; بوش bòsh, بوشده bòshd*a*; (lean) ضعیف zà"īf, زبون zàbun, (diet) یوان y*à*wan, یاغسز yà*gh*siz; —, *v.a.* عفو ا "àfv-et, بغش ا bàksh-et, باغشلامق bà*gh*ishlam*a*k; اداره لوقوللانمق ìdāréli-kùllànm*a*k; اسركمك èssirghémek; ویرمك

vèrmek, ویره‌بیلمك vèré-bìlmek.
Spark, *s.* قغلجیم k*ìghì*ljim, شراره shèrāré; (beau) حوپه hòppa.
Sparkle, *v.n.* پارلامق pàrlam*a*k, پرلدامق p*ì*r*ì*ldam*a*k.
Sparrow, *s.* سرچه sèrché, سرچه‌قوشی sèrche-kùshu, عصفور "àssfūr, کنجشك ky*ù*njìshk; — hawk, اتمجه àtm*a*j*a*.
Spatula, *s.* مبلق màblàk.
Spawn, *s.* بالق‌یمورطه‌سی bàl*ì*k-yìmurt*a*ss*i*; —, *v.n.* & *a.* یمورطلمق yìmurtl*a*m*a*k.
Speak, *v.n.* لقردی‌ا làk*ì*rd*ì*-et, تکلم‌ا tèkèllum-et; —, *v.a.* سویلمك sùwèylémek, دیمك dèmek.
Spear, *s.* مزراق mìzràk, غرغی ghàrgh*i*, نیزه nīzé; —, *v.a.* مزراقله‌اورمق mìzràkl*a*-wùrm*a*k.
Special, *a.* خاص khāsss, مخصوص màkhsūss, مختص mùkhtàsss; خصوصی khùssūssī.
Speciality, *s.* خصوصیت khùssūssìyyèt; علم‌مخصوص "ìlmi-màkhsūss, فن‌مخصوص fènni-màkhsūss, صنعت‌مخصوصه sàn"àt*i*-màkhsūss*a*.
Specially, *ad.* خصوصا khùssūssā, علی‌الخصوص "àlé-'l-khùssūss.
Species, *s.* نوع nèv".
Specify, *v.a.* تخصیص‌ا tàkhsīss-et, تعیین‌ا tà"yīn-et.
Specimen, *s.* نمونه nùmūné.
Speck, *s.* لکه lèké; نقطه nòkt*a*; ذره zèrré.
Spectacle, *s.* سیر sèyr; سیره‌شایان‌نسنه sèyr*a*-shāyān-nèssné; —s, *s.pl.* کوزلك ghy*ù*zluk.
Spectator, *s.* سیرجی sèyrji; ناظر nāzir, شاهد shāhid.
Spectre, *s.* خیاله khàyālé.
Speech, *s.* نطق nùtk; قوت‌ناطقه kùvvèti-nàt*ì*k*a*; تکلم tèkèllum.
Speed, *s.* کیدش ghìdish, سرعت sùr"àt; —, *v.a.* صاغلق‌ویرمك sàgh*l*ìk-vèrmek; —, *v.n.* کتمك ghìtmek, چابك‌کتمك chàb*ì*k-ghìtmek; full — (of a horse) طولودیزکین dòlu-dìzghin.
Spell, *s.* بوغو bùgh*u* *or* بویو bùyu, افسانه èfsāné, افسون èfsūn; —, *v.a.* املاسنی‌سویلمك ìmlāssini-sùwèylémek, املاسنی‌یازمق ìmlāssini-yàzmāk; هجالمك hèjélémek.

Spend, *v.a.* خرج ا khàrj et, صرف ا sàrf-et, مصرف ا màssraf-et, بذل ا bèzl-et; (time) كچورمك ghèchirmek, امرار ا ìmrār-et; — itself, حزيني المق hìzini-àlmak, قوتي قالمامق kùvvèti-kàlmamak; —, *v.n.* بلي كلمك bèli-ghèlmek, نفسي كلمك nèfssi-ghèlmek, مني انزال ا mèny-ìnzāl-et.

Spendthrift, *s.* مسرف mùssrif, ميراث يدى mīrāss-yèdi. [نطفه nùtfé.

Sperm, *s.* مني mèny, نفس nèfss,

Spermaceti, *s.* بالق نفسي bàlik-nèfssi.

Sphere, *s.* كره kyùré; فلك fèlek; دائره

Spherical, *a.* كروى kyùrévī. [dā'iré.

Spherics, *s. pl.* كرويات kaùrévìyyāt.

Spice, *s.* بهار bàhār; (touch) مايه māyé, قوقو kòku.

Spider, *s.* اورمجك ùrumjèk, عنكبوت "ànkébūt; —'s web, اورمجك اغي ùrumjèk-àghi, تارعنكبوت tāri-"ànkébūt.

Spike, *s.* انكسر ènkser; —, *v.a.* انكسرچاقمق ènkser-chàkmak.

Spill, *v.a.* دوكمك dùkmek; —, *v.n.* دوكلمك dùkyulmek.

Spin, *v.a.* اكرمك èghirmek, اغزال ا ìghzāl-et; —, *v.n.* دونمك dùnmek, فرلدانمق fìrìldànmak; (silkworms) ايپك حاصل ا ìpèk-hāssil-et.

Spinach, *s.* اسپناك ìsspànāk, اسفناج ìssfināj.

Spindle, *s.* ايك ìgh; ميل mīl.

Spine, *s.* ارقه كميكي àrka-kèmighi, اوكرغه òngurgha (òmurgha).

Spinning-wheel, *s.* چقرق chìkrik.

Spiral, *a.* هلزوني hèlézònī; — line, *s.* هلزون hèlézon.

Spire, *s.* قله kùllé (kùlé), مناره mìnāré; مناره كلاهي mìnāré-kyùlāhi.

Spirit, *s.* روح rūh; spirits, ارواح èrwāh; روح rūh, عرق "àrak, راقي ràki.

Spiritual, *a.* روحاني rūhānī; معنوى mà"névī. [-nèv"indan.

Spirituous, *a.* عرق نوعندن "àrak-

Spirt, *s.* اتش àtish, فشقرش fìshkirish; —, *v.n.* اتمق àtmak, فشقرمق fìshkirmak.

Spit, *s.* كباب شيشي kèbāb-shìshi, سيخ sīkh; (of land) دل dil; —, *v.n.* توكرمك tùkyurmek.

Spite, *s* نفسانيت nèfsānìyyèt; —, *v.a.* نفسانيت ا nèfsānìyyèt-et; in — of, هيچ باقميه رق hìch-bàkmayarak;

in—of him, آکارغما ànga-ràghman.
Spittle, *s.* توکرك tùkruk.
Splash, *s.* زيفوس zìfoss; —, *v.a.* اوستنه چامور صچراتمق ùsstuna-chàmur-sìchrATmak; —, *v.n.* چاموس صچراتمق chàmur-sìchrATmak.
Spleen, *s.* (organ) دلاق dÀlAk; (passion) قره سودا kàra-sèvdā; غضب ghÀzAb; مراق mèrāk, اوصانج ùssÀnj, جان صيقنديسى jān-sìkindissi.
Splendid, *a.* رعنا rà"nà, پك اعلا pèk-â"là.
Splendour, *s.* رونق rèvnÀk, سلطنت sÀltAnÀt, طنطنه tÀntAna, دبدبه dèbdébÉ.
Splice, *s.* اك èk, اك يرى èk-yèri; —, *v.a.* اكلمك èklémek.
Splint, *s.* قيرقجى اغاجى kìrikji-Àghaji.
Splinter, *s.* خرده khùrda; اغاج قيرنديسى Àghaj-kìrindissi, خمبره قيرنديسى (kùmbara)-kìrindissi; —, *v.n.* قيرنديسى حاصل او kìrindissi-hāssil-ôl; —, *v.a.* خرد ا khùrd-et, خردو خاش ا khùrd-u-khāsh-et.
Split, *s.* يارق yàrik; —, *v.a.* يارمق yàrmak, چاك ا chāk-et; —, *v.n.* چاتلامق chàtlamak, يارلمق ârìlmak.
Spoil, *s.* يغما yàghma, غنيمت ghÀnīmèt (*pl.* غنائم ghànā'im), سلب sèleb; —, *v.n.* بوزلمق bòzulmak; —, *v.a.* بوزمق bòzmak; صويمق sòymak, يغما ا yàghma-et, غارت ا ghāret-et, نهب ا nèhb-et, سلب ا sèlb-et.
Spoke, *s.* تكرلك پرمغى tèkerlèk-pàrmaghi, پرمق pàrmak; I'll put a spoke in his wheel, بن آكا براويون يپارم bèn-Ànga-bìr-ôyun-yàpàrim, بن آكا بر طولاب چويررم bèn-Ànga-bìr-dòlAp-chèvirirjm.
Sponge, *s.* سونكر sùnghEr.
Spontaneous, *a.* كندى كندينه ظهور ايدن kèndi-kèndina-zùhūr-èdEn.
Spoon, *s.* قاشق kÀshik.
Sport, *s.* اويون òyun, اكلنجه èylÈnja; آو Àv, شكار shìkyār, صيد sàyd, صيادت sìyādèt; —, *v.a.* اوينامق òynamak, اويناشمق òynashmak; آو كتمك Àva-ghìtmek.
Spot, *s.* لكه lèké; نقطه nòkta, بنك bènek; ير yèr, محل màhàll, موقع mèvki"; —, *v.a.* لكه ا lèké-et; —, *v.n.* لكه لنمك lèkÉlEnmek; on

the —, محلده mà*h*à*ll*inda; اول محلده ôl-mà*h*à*ll*da; دوردیغی یرده dùrdu*gh*u-yèrda; انیده ānīda, اوساعت ô-sā"àt, هماندم hèmāndèm.

Spouse, *s.* زوج zèvj, قوجه kòja; زوجه zèvjé, قاری kàri.

Spout, *s.* امزك èmzik, غاغا ghàgha, بورون bùrun, اغز à*gh*z; (pipe) اولوق ôluk; —, *v.n.* فشقرمق fìshk*i*rmak; —, *v.a.* فشقرتمق fìshkirtmak.

Sprain, *s.* بورقلش bùrkulush; —, *v.a.* بورقتمق bùrkutmak; to be sprained, بورقلمق bùrkulmak.

Sprat, *s.* حمسی بالغی hàmsi-bàli*gh*i, حمسی hàmsi, *or* خمسی khàmsi.

Spray, *s.* (wood) اینجه دال dàl, اینجه دال ìnja-dàl; (froth) دکزك یغمورکبی فرلایان کیوکی dèngizing-yà*gh*mur-ghìbi-fìrlayan-kyùpu*gh*u.

Spread, *v.a.* يايمق yàymak; سرمك sèrmek; بسط bàsst-et; نشر nèshr-et; —, *v.n.* يايلمق yàyìlmak; سرايت sìrāyèt-et.

Sprightly, *a.* شنشوخ shènshūkh, فراح fèrāh, مفرح mùfèrrih.

Spring, *s.* (season) بهار bàhār, اول بهار èvvel-bàhār, الك بهار ìlk-bàhār; (water) پيكار (pùn*g*àr), پيكارباشی (pùn*g*àr)-bàshi, صوباشی sù-bàshi, ایازمه àyàzma, سرچشمه sèr-chèshmé, منبع mènbà", ينبوع yènbū"; (lock) يای yày; (watch) زنبرك zènbérek; (jump) صچرايش sìchrayish, آتلش àtilish; —, *v.n.* صچرامق sìchramak; آتلمق àtilmak; فرلامق fìrlamak; نشئت nèsh'èt-et, نبع nèb"-et; حاصل او hāssil-ôl, ترتب tèrèttub-et; —, *v.a.* (a mine) آتمق àtmak; (a mast) سقط sàkat-et; — a leak, صوایتمکه باشلامق sù-ètmé*gh*é-bàshlamak; — up (as plants) سورمك sùrmek, چيقمق chìkmak.

Sprinkle, *v.a.* & *n.* سرپمك sèrpmek.

Sprout, *s.* طمروق tòmruk, طمروجق tòmrujuk, فلز fìliz; —, *v.n.* فلزسورمك fìliz-sùrmek, فلزلنمك filizlenmek; چيقمق chìkmak, سورمك sùrmek.

Spur, *s.* مهمز (màhmuz); (mountain) قول kòl; —, *v.a.* مهمزلمق màhmuzlamak; تشويق tèshvīk-et, دورتشدرمك

dùrtushdurmek; on the — of the moment, بالبداهه bì-'l-bìdāhé, وهلهٔ اولاده vèhlè'i-ūlàda.

Spurious, *a.* ساخته sàkhta, يلان yàlàn.

Spurn, *v.a.* يوزينه باقميوب حقارتله دفع ا yùzuna - bàkmayup - hàkārètla - -dèf''-et.

Spy, *s.* جاسوس jāssūss (shàshid); —, *v.n.* جاسوسلق ا jāssūssluk-et (shàshidlik); — glass, دوربين dūrbīn (dùrbun).

Squabble, *s.* بوقدن نزاع bòkdan-nìzā''; —, *v.n.* بوقدن نزاع ا bòkdan-nìzā''-et.

Squad, *s.* طاقم tàkìm.

Squadron, *s.* (ships) دونغا dònanma, انجه دونغا ìnja-dònanma; (horse) بلوك bùluk.

Squall, *s.* (wind) بوره bòra; (child's) كچوك چوجغك فريادى kùchuk- -chòjughung - fèryādi; —, *v.n.* فرياد ا fèryād-et, اغلامق àghlamak.

Squander, *v.a.* اسراف ا ìssrāf-et, تلف ا tèlef-et.

Square, *s.* مربع mùrèbbà''; (houses) ميدان mèydān; (carpenter's) كونيه ghyùnya; —, *a.* طوغرى dòghru, كونيه gbyùnya; درت كوشه dùrt-kyùshé; —, *v.n.* اويمق ùymak, طوغرى كلمك dòghru- -ghèlmek; — accounts, *v.a.* حسابلشمك hìssāblashmek; we are —, الوب ويره جكمز قالمدى àlìp- -vèréjéghimiz-kàlmadi.

Squeeze, *s.* صيقش sìkish; —, *v.a.* صيقمق sìkmak. [(satire) هجو hìjv.

Squib, *s.* (firework) ماهتاب māhitāb;

Squint, *s.* شاشيلق shàshilik; —, *v.n.* شاشى او shàshi-òl; — eyed, شاشى shàshi, احول àhvèl.

Squire, *s.* اغا àgha.

Squirrel, *s.* تيون tèyyūn.

Squirt, *s.* حقنه hòkna; —, *v.a.* فشقرتمق fìshkìrtmak; —, *v.n.* فشقرمق fìshkìrmak.

Stab, *s.* خنجر يارسى khànjar-yàrassi; —, *v.a.* خنجرايله اورمق khànjar-ila- -wùrmak.

Stability, *s.* متانت mètānèt, ثبات sèbāt, استحكام ìsstìhkyām.

Stable, *s.* اخور àkhìr, طوله tàvla, اصطبل ìsstàbl; —, *a.* ثابت sābit, متين mètīn, مستحكم mùsstàhkèm.

Stack, *s.* يغين yìghin, كومه kyùmé; —, *v.a.* يغين ا yìghin-et.

Staff, *s.* (stick) دینك dèynek, عصا "àssā ; (body of assistants) معیتمأمورلری mà"iyyèt-mè'mūrléri ; (army) ارکانحرب èrkyāni-hàrb.

Stag, *s.* کیك ghèyik.

Stage, *s.* (of a journey) منزل mènzil; (of transition) حال hāl, کرته kèrté; (scaffold) اسکله ìsskèlé; (of a theatre) منصه mànàssé, اویونجیلرڭیری òyunjularing-yèri; (theatres in general) تیاترولر tèyàtrolar ; — over, *v.a.* اسکلهقوروبدوشهمهقاپلمق ìsskèlé-kùrup-dùshémé-kàplamak.

Stagger, *v.n.* سندهلمك sèndélémek, یقلهجقاو yìkìlajak-òl; —, *v.a.* زدهلمك zèdélémek; ثباتنهخللویرمك sèbātina-khàlel-vèrmek.

Stagnant, *a.* دورغون dùrghun, راکد rākid; ارکلمش ìrkilmish;(market) کساد kèssād.

Stagnate, *v.n.* اقمامق àkmamak, ارکمك ìrkmek, ارکلمك ìrkilmek, دورمق dùrmak, دورغوناو dùrghun-òl, راکداو rākid-òl; (market) کساداو kèssād-òl.

Stain, *s.* لکه lèké; —, *v.a.* لکهلمك lèkélémek; لکهاٳ lèké-et; —,*v.a.* لکهلنمك lèkélenmek.

Stair, *s.* باصمق bàssamak, درجه dèréjé; —s, *s. pl.* —case, *s.* نردبان nèrdibān (mèrdivèn).

Stake, *s.*(wood) قازق kàzik; (wager) بحث bàhss; —, *v.a.* بحثاٳ bàhss-et; at —, تهلکهده tèhlikédé, مخاطرهده mùkhātarada.

Stale, *a.* بیات bàyat; اسکی èsski; —, *v.n.* قشانمق kàshanmak.

Stalk, *s.* صاپ sàp; —, *v.n.* یورومك yùrumek, کزمك ghèzmek; قورلق kùrulmak.

Stall, *s.* خانه khāné, یر yèr.

Stallion, *s.* ات àt, ایغر àyghir.

Stammer, *v.n.* پلتكسویلمك pèltèk-sùwèylémek.

Stamp, *s.* تمغا (dàmgha); —, *v.a.* تمغااورمق dàmgha-wùrmak; (in a mill) دیبکدهدوکمك dìbèkda-dùghmek; (under foot) چینهمك chīnémek, ایاقالتنهالمق àyak-àltina-àlmak; —, *v.n.* (with the feet) دپنمك (tèpinmek), ایاقچالمق àyak-chàlmak.

Stand, *s.* (pedestal) ایاق àyak ; کرسی kyùrsī ; (stall) سرکی sèrghi ; (of arms) عدد "àded, قطعه kìt"à ; (opposition) مقاومت mùkāvémèt ; —, *v.n.* دورمق dùrmak ; (on foot) ایاقدەدورمق àyakda - dùrmak ; (bear) طیانمق dàyanmak ; چکمك chèkmek, تحمل ا tàhàmmul - et ; (be situated) اولمق òlmak, واقع او wākí"-òl ; (a course, a ship) کتمك ghìtmek, یول طوتمق yòl- -tùtmak ; (be permanent) سورمك sùrmek, پایدار او pàydār-òl ; — for, دلالت ا dèlālet-et ; بدل او bèdel-òl, مقامندەقائم او màkāminda-kā'im-òl; معناسندەاو mà"nàssinda - òl ; (an office) طالب او tālib - òl ; — in (cost) اولمق òlmak ; (a ship) قرەیەیقلاشمق kàraya-yàklashmak ; — off, چکلمك chèkilmek ; (a ship) اچلمق àchìlmak ; — one's ground, — out, ثابت قدم او sābitkàdem-òl, طیانمق dàyanmak ; — sentry, نوبت بکلمك nùbèt- - bèklémek ; — still, دورمق dùrmak, قیملدانمامق kìmìldànmamak ;—up, ایاغەقالقمق àyagha - kàlkmak ; طوغری دورمق dòghru-dùrmak ; — — for, وقایەا vìkāyē-et, تعصب ا tàssàhhub-et ; اسەمك ìsstémek ; — on end, دیکلمك dìkilmek ; to come to a — still, دورمق dùrmak, پوصلەیی شاشرمق pùssulayi - shàshirmak, قالمق kàlmak.

Standard, *s.* سنجاق sànjak, علم "àlem, لوا lìwā, بیراق bàyrak, باندرە bàndara ; (of weight, &c.) عیار "àyār, معیار mì"yār, میزان mīzān, قرار kàrār ; (in machinery) ایاق àyak ; (tree) اوزون کتوکلواغاج ùzun- - kyùtuklu - àghaj ; — bearer, بیراقدار bàyrakdār.

Standing, *s.* صفت sìfàt ; رتبە rùtbé ; اعتبار ì"tibār ; (in time) قدم kàdèm ; —, *a.* ایاقدە àyakda, قائم kā'im ; قالقمش kàlkmish ; (permanent) دائمی dā'imī, پایدار pàydār ; (water) دورغون dùrghun, راکد rākid, اقمیان àkmayan.

Staple, *s.* (iron) کوپری kyùpru ; (mart) چارشی chàrshi, قپان kàpan ; (of wool, &c.) بوی bòy ; —, *a.* بیوك bìyuk, باشلوجە

bàshlija; اصل àssl, انا àna.

Star, s. يلدز yìldiz, نجم nèjm, كوكب kèvkèb, ستاره sìtārè; (of knighthood) نشان nìshān; (person of eminence) معتبركمسنه mù''tébèr-kìmèssné.

Starboard, s. سنجاق sànjak, كمينك سنجاق طرفى ghèmining-sànjak-tàrafi.

Starch, s. نشاسته nìshàssta (نشسته nìshèssté, a deposit?); —, v.a. نشاسته اورمق nìshàssta-wùrmak.

Stare, v.n. ديك باقمق dìk-bàkmak, بك باقمق pèk-bàkmak; كوزينى چوق اچمق ghyùzunu-chòk-àchmak.

Starling, s. صيغرجق sìghirjik.

Start, s. صچرايش sìchrayish; قوپش kòpush, چيقش chìkish; ميدان mèydān; —, v.n. (jump) صچرامق sìchramak; (in motion) چيقمق chìkmak; قوپمق kòpmak; to get the —, ايلرو ديپرنمك ìléri-dèprenmek (or داورانمق dàvranmak); كيروده براقمق ghèrida-bràkmak; —, v.a. چيقارمق chìkàrmak; (game) قالدرمق kàldirmak; (water) دوكمك dùkmek, بوشاتمق bòshatmak; (the anchor) اويناتمق òynatmak, ديبدن ايرمق dìbdan-àyrmak.

Startle, v.a. تعجب ايتدرمك tà''àjjub-ètdirmek, حيران قيلمق hàyrān-kìlmak; قورقتمق kòrkutmak; بردن بره اوياندرمق bìrdan-bìré-ùyàndirmak.

Starve, v.a. اج براقمق àj-bràkmak, اج قومق àj-kòmak; —, v.n. اجلقدن اولمق àjlìkdan-ùlmek; اجلق چكمك àjlik-chèkmek; — to death, v.a. اولنجيه قدر اج قومق ùlinjéya-kàdar-àj-kòmak; — —, v.n. اجلقدن اولمك àjlìkdan-ùlmek; — with cold, صوغوقدن اولمك sòghukdan-ùlmek.

State, s. (condition) حال hāl; (government) دولت dèvlet, حكومت hùkyūmet; (pomp) سلطنت sàltanàt, طنطنه tàntana, دبدبه dèbdébé, الاى àlay; —, v.a. ديمك dèmek, سويلمك sùwèylémek, تقريرا tàkrīr-et, بيانا bèyān-et, ذكرا zìkr-et; تعيينا tà''yīn-et.

Statesman, *s.* مدبرامورجمهور mùdèbbiri--ùmūri-jùmhūr.

Station, *s.* یر yèr, محل màhàll; منزل mènzil, موقف mèvk*i*f; حد hàdd, پایه pāyé, رتبه rùtbé; —, *v.a.* قومق kòm*a*k, براقمق bràkm*a*k, تعیین‌ا tà‘‘yīn-et.

Stationary, *a.* ثابت sābit.

Stationer, *s.* كاغدجی ky*āgh*idj*i*.

Stationery, *s.* كاغدقلم‌مقولەسی‌شیلر ky*āgh*id - kàlem - m*à*kūléssi - -shèyler. [tàssvīri-mùjèsssem.

Statue, *s.* تصویر tàssvīr, تصویرمجسم

Stature, *s.* بوی bòy, قامت kāmet, قد kàdd, بالا bālā.

Statute, *s.* قانون kānūn, نظام nìzām.

Staunch, *a.* قوی kàwī, متین mètīn.

Stay, *s.* دورش dùrush, قالش kàl*i*sh, اقامت ìkāmet; (prop) دستك dèsstek, طیاق dày*a*k, پاینده pàyèndé; (moral) ركن rùkn; ال èl, طوتارقول‌كورركوز tùtar--kòl-gh*y*ùrur-gh*y*ùz; (of a mast) استرالیه ìsstràly*a*; —s, *s.pl.* قورسته kòrsèt*a*; —, *v.n.* دورمق dùrm*a*k, قالمق kàlm*a*k, اوطورمق òturm*a*k, ایلەمك èylenmek; (a ship) اورسەالابانده‌ا òrs*a*-àlabànd*a*-et; — one's hunger, صفرایی‌باصدرمق sàfray*i*-bàssd*i*rm*a*k.

Stead, *s.* بدل bèdel; in stead, بدلا bèdelen, یرینه yèrin*a*.

Steadfast, *a.* متانتلو mètānètli, ثابتقدم sābitkàdem, پایدار pàydār.

Steady, *a.* قوی kàwī, محكم mùhkèm, قرار kàrār, بردوزیه bìr-dùziyé; دترەمز (tìtrémàz), ركاكت‌كوسترمز rèk*yā*kèt - gh*yù*ssтermàz; (in character) امین èmīn, معتمد mù‘‘téméd, اوصلو ùsslu, تمیز tèmiz; —, *v.a.* طوتمق tùtm*a*k, اوینامسنی‌منع‌ا òynam*a*ss*i*n*i*-mèn‘‘-et.

Steak, *s.* كول‌باصدی ky*ù*l-bàssd*i*.

Steal, *v.a.* چالمق chàlm*a*k, سرقت‌ا sìrkat-et, اوغریلمق ò*gh*rulam*a*k; —, *v.n.* خرسزلق‌ا khìrs*i*zl*i*k-et, سرقت‌ا sìrkàt-et; (move quietly) اصولله‌حركت‌ا ùssūll*a*-hàrékèt-et; —in, اوصولله‌كیرمك ùssūll*a*-ghìrmek; — out, اوصولله‌چیقمق ùsūll*a*-chìkm*a*k; —on, اصولله‌كچمك ùssūll*a*-ghèchmek; time steals on, یواش‌یواش‌وقت‌كچیور yāwàsh - - yāwàsh - wàk*i*t - ghèchiyor;

— away, سيوشمك sìvishmek, اصولله صاوشمق ùssūlla-sàwushmak.

Stealth (by), *ad.* كيزلو كيزلو ghìzli-ghìzli, قچامقله kàchamakla, على خفية "àla-khùfyétin.

Steam, *s.* بوغى bùghu, بخار bùkhār, واپور vàpor; — engine, واپورچرخى vàpor-chàrkhi; — boat, — ship, واپور vàpor, چرخ كميسى chàrkh-ghèmissi; locomotive — engine, واپورعربهسى vàpor-"àrabassi; —, *v.n.* بوغيسى چيقمق bùghussu-chìkmak; چرخ ايله كتمك chàrkh-ila-ghìtmek; —, *v.a.* بوغى يه كوسترمك bùghuya ghyùsstermek; بوغى ايله پشورمك bùghu-ila-pìshirmek.

Steed, *s.* ات àt, اسب èssb.

Steel, *s.* چلك chèlik; (for striking fire) قاوچقماغى kàv-chàkmaghi; (of a flint lock) قارشيلق kàrshilik; —, *v.n.* چلك كسلمك chèlik-kèssilmek; —, *v.a.* چلك كبى سرت ا chèlik-ghibi-sèrt-et.

Steelyard, *s.* قنطار kàntār.

Steep, *a.* ديك dìk; —, *v.n.* صودهياتمق sùda-yàtmak; —, *v.a.* صويهبراقمق sùya-bràkmak.

Steeple, *s.* كلسهقلهسى kìlìssé-kùléssi.

Steer, *s.* كنج بوغا ghènj-bògha, كنج اوكوز ghènj-ùkyuz; —, *v.a.* قوللانمق kùllànmak; كوترمك ghyùturmek; —, *v.n.* دومن قوللانمق dùmèn-kùllànmak; (as a ship) دومن دكلهمك dùmèn-dìnglémek (dīnémek); (a course) كتمك ghìtmek.

Steersman, *s.* دومنجى dùmènji.

Stem, *s.* كتوك kyùtuk, كوده ghùwdé; (of straw, &c.) صاپ sàp; (of a ship) باش بدوسلمهسى bàsh-bòdosslamassi; —, *v.a.* قارشى كتمك kàrshi-ghìtmek.

Stench, *s.* فناقوقو fèna-kòku, تعفن tà"àffun, رائحهٔ كريهه rā'ihà'i-kèrīhé.

Step, *s.* ادم àdim, خطوه khàtvé; (of a ladder) باصمق bàssamak, اياق àyak; (of a door) اشيك èshik, استان āssitān; (of promotion) رتبه rùtbé, درجه dèréjé; (of a mast) اناديركك باصديغى ير àna-dīrèghing-bàssdighi-yèr; —, *v.n.* اياق اتمق àyak-àtmak; اياق باصمق àyak-bàssmak; (walk) يورومك yùrumek; —, *v.a.* (a mast)

یرینه اوطورتمق yèrina-òturtmak; — aside, برطرفه چکلمك bìr-tàrafa-chèkilmek; — back, کیروکتمك ghèri-ghìtmek; کیروکلمك ghèri-ghèlmek; — down, اشاغی اینمك àshàghi-ènmek; — forward, ایلروکلمك ìlèri-ghèlmek; — in, ایچروکلمك ìchèri-ghèlmek; — out, چابك یورومك chàbik - yùrumek; بیوك ادیم اتلامق bìyuk-àdim-àtlamak; — over, اتلامق àtlamak; — up, یوقاری چیقمق yùkàri-chìkmak; — this way, بوطرفه بیورك bù-tàrafa-bùyurung; —, *a.* اویکی ùwèghi; — son, اویکی اوغل ùwèghi-òghul; — daughter, اویکی قیز ùwèghi-kìz; — father, اویکی بابا ùwèghi-bàba; — mother, اویکی انا ùwèghi-àna.

Sterile, *a.* (animal) قسیر kìssir; (land) خیرسز khàyrsiz, چول chùl; (plant) محصولسز màhsūlsizz.

Sterility, *s.* قسیرلق kìssirlik; خیرسزلق khàyrsizlik; محصولسزلق màhsūlsuzluk.

Sterling, *a.* حقیقی hàkīkī, خالص khāliss.

Stern, *s.* قیچ kìch; —, *a.* سرت sèrt, سرت خویلو sèrt-khùylu, حدیدمزاجلو hàdīd-mìzājli; — post, قیچ بودوسلمه سی kìch-bòdosslamassi.

Stew, *s.* یخنی yàhni; (of fruit) قومپوسته kòmpòssta; —, *v.a.* پشیرمك pìshirmek; یخنی یاپمق yàhni-yàpmak; —, *v.n.* پشمك pìshmek; to be in a —, قورقمق kòrkmak, قورقوسی اول kòrkussu-òl; —s, *s.pl.* کارخانه kyār-khānè.

Steward, *s.* کتخدا kètkhudā (kyāya); (ship's) خدمتجی khìdmetji (hìz-).

Stick, *s.* دینك dèynek, چبوق chìbùk, عصا "àssā; —, *v. a.* بچاق صاپلایوب اولدرمك bìchàk - sàplayup - ùldurmek; بچاق صاپلایوب یارەلمق bìchàk-sàplayup-yàralamak; —, *v.n.* طوتمق tùtmak; یاپشمق yàpishmak, یاپشوب قالمق yàpiship-kàlmak; — at, چکنمك chèkinmek, کیرودورمق ghèri-dùrmak; — by, ایرلمامق àyrilmamak; — in, *v.a.* صوقمق sòkmak; صاپلامق sàplamak; — —, *v.n.* صاپلانمق sàplanmak; — out, طیشاری اوغرامق dìshàri-òghramak.

Sticky, *a.* یاپشقان yàpishkàn.

Stiff, *a.* اکلمز èghilmàz, قتی kàti, سرت sèrt; صیرق کبی sìrik-ghìbi, طاش کبی tàsh-ghìbi; قالقمش kàlkmish; (in manner) صوغوق sòghuk.

Stiffen, *v.n.* پکشمك pèkishmek, قتیلاشمق kàtilashmak; قالقمق kàlkmak; طاش کسلمك tàsh-kèssilmek.

Stifle, *v.a.* بوغمق bòghmak.

Stigma, *s.* لکه lèké.

Stigmatize, *v.a.* تعییب ا tà"yīb-et, تقبیح ا tàkbīh-et, قدح ا kàdh-et.

Stile, *s.* پرمق قپو pàrmak-kàpi.

Still, *a.* ساکت sākit; ساکن sākin; سسسز صداسز دورغون sèsssiz-sàdāssiz dùrghun; حرکتسز hàrékètsiz; راحت rāhat, تك tèk; —, *s.* انبیق ìnbīk; —, *ad.* ینه yìné (ghèné); حالا hālā, حالاینه hālā-yìné (ghèné); —, *v.a.* تسکین ا tèsskīn-et; صوصدرمق sùssdurmak.

Sting, *s.* ایکنه ìghné, دیکن dìken, خار khār; (pain) اجی àji, وجع vèjà"; —, *v.a.* صوقمق sòkmak; اجتمق àjitmak; —, *v.n.* اجیمق àjimak.

Stingy, *a.* خسیس khàssīss, طمعکار tàma"kyār, جمری jìmri, چنکانه (chìnghéni).

Stink, *s.* فناقوقو fèna-kòku, تعفن tà"àffun, رائحهٔ کریهه rā'ihà'i-kèrīhé; —, *v.n.* فناقوقمق fèna-kòkmak; —, *v.a.* فناقوقوتمق fèna-kòkutmak; — out, فناقوقوایله قاچرمق fèna-kòku-ìla-kàchirmak; — aloud, پك فنا قوقمق pèk-fèna-kòkmak.

Stint, *v.a.* حد تعیین ا hàdd-tà"yīn-et, حصر ا hàssr-et; without —, بلاحصر bìlā-hàssrin.

Stipend, *s.* معاش mà"āsh.

Stipulate, *v.a.* مشروط قیلمق mèshrūt-kìlmak, مقاوله ا mùkāvélé-et, قول ا kàvl-et; —, *v.n.* شرط شروط باغلامق shàrt-shùrūt-bàghlamak.

Stipulation, *s.* شرط shàrt; قول kàvl, مقاوله mùkāvélé.

Stir, *s.* کورلدی ghyùruldu, پاطردی pàtirdi; تلاش tèlāsh; —, *v.n.* قیملدانمق kìmildanmak, حرکت ا hàrékèt-et; —, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak.

Stirrup, *s.* اوزنکی ùzènghi, رکاب rìkyāb;

— leather, اوزنكى قايشى ùzènghi-[-kàyishi.
Stitch, *v.a.* ديكمك dìkmek.
Stock, *s.* (wood) كتوك kyùtuk, اوطون òdun; (flower) شببوى shèbbùy; (for grafting) انا àna; (of an anchor), چيپو chìpo; (in trade) سرمايه sèrmāyé, بضاعه bìzā"a; (funds) سهيم sèhīm; ايراد īrād; خزينه khàzīné (hàzna); (for the neck) بويون‌باغى bòyun-bàghi; (race) صوى sòy, سلسله sìlsilé; (store) موجود mèvjūd; ذخيره zàkhīré; احتياطتداركى ìhtiyāt-tèdāruku; (of a gun) قنداق kùndak; —, *v.a.* لوازماتنى‌ويرمك lèwāzimātini-vèrmek, دوناتمق dònatmak; — out, *v.n.* داللنمق dàllanmak; stocks, *s.pl.* طمروق tòmruk; (for ships) قزاق kìzàk.
Stockade, *s.* شرانپو shàranpò.
Stocking, *s.* چوراب chòrap.
Stomach, *s.* قارن kàrn, معده mì"dé, شكم shìkèm; —,*v.a.* يوتمق yùtmak, قبول kàbūl-et, تحمل tàhàmmul-et.
Stone, *s.* طاش tàsh; حجر hàjar, سنك sènk; (testicle) طاشاق tàshak, خايه khāya; (of fruit) چكردك chèkirdek; —, *v.a.* طاشلامق tàshlamak, رجم rèjm-et; (fruit) چكردكلرينى چيقارمق chèkirdeklérini-chìkàrmak; — horse, ات àt, أيغر àyghir.
Stoning, *s.* رجم rèjm; چكردكلرينك چيقارلمسى chèkirdeklérining-chìkàrìlmassi.
Stony, *a.* طاشلق tàshlik; طاشكبى tàsh-ghìbi.
Stool, *s.* اسكمنى ìsskèmni (ìsskèmlé); (of the bowels) عمل "àmel; to go to —, عمل "àmel-et, طيشارى‌چيقمق dìshàri-chìkmak.
Stoop, *s.* اكلش èghilish, قانبورلق kànburluk; —, *v.n.* اكلمك èghilmek; قانبوراول kànbur-òl; (morally) تنزل tènèzzul-et.
Stop, *s.* دورش dùrush, قالش kàlish; كسلش kèssilish, منع mèn"; (in reading) دوراق‌يرى dùrak-yèri; —, *v.n.* دورمق dùrmak, قالمق kàlmak, ايلنمك èylenmek; —,*v.a.* دوردرمق dùrdurmak, اليقومق àlikomak; ضبط zàbt-et, طوتمق tùtmak; طيقامق tìkamak; منع mèn"-et, اوكنى‌المق ùngunu-àlmak,

كسمك kèssmek ; مانع او māni-"ŏl.

Stoppage, *s.* مانع māni" ; منع mèn"; سده sùddé, طيقانقلق tìkànìklik.

Stopper, *s.* طيقاج tìkaj, طاپه tàpa.

Store, *s.* (of provisions) ذخيره zàkhīré; (of necessaries) موجود mèvjūd, تداركات tèdārukyāt, احتياط ìhtiyāt; (magazine) انبار ànbār; (shop) دكان dùkkyān ; —, *v.a.* لوازماتله طولدرمق lèwāzimātla-dòldurmak ; — up, — away, *v.a.* صاقلامق sàklamak, حفظ hìfz-et, درانبارا dèr-ànbār-et ; to set — by, سومك sèvmek, عزيزطوتمق "àzīz-tùtmak ; —s, *s.pl.* لوازمات lèwāzimāt, مهمات mùhìmmāt.

Store-room, *s.* انبار ànbār, مخزن màkhzen ; (closet) كيلار kìlār (kìler).

Stork, *s.* لكلك lèghlek.

Storm, *s.* فرطونه fìrtina, بوره bòra ; (assault) يورويش yùruyush, هجوم hùjūm ; —, *v.a.* يورويش ا yùruyush-et, هجوم ا hùjūm-et ; —, *v.n.* دارلمق dàrilmak, باغرمق bàghirmak ; to take by —, يورويشله المق yùruyushla-àlmak.

Story, *s.* (tale), مصال màssal, حكايه hìkyāyé, فقره fìkra, منقبه mànkabé; (falsehood) يلان yàlàn, كذب kìzb, دروغ dùrūgh ; (of a house) قات kàt.

Stout, *a.* قالين kàlin ; متين mètīn, قوى kàwī ; دنج dìnj ; جسور jèssūr ; —, *s.* سياه اربه صويى sìyāh-àrpa-sùyu.

Stove, *s.* صوبه sòba.

Stow, *v.a.* استف ا ìsstif-et ; (to hold) الق àlmak.

Straddle, *v.a.* ابانمق àbanmak.

Straggle, *v.n.* طاغلمق *or* داغلمق dàghilmak, طاغنق كتمك dàghinik-ghìtmek.

Straight, *v.n.* طوغرى dòghru, مستقيم mùsstakīm ; دوز dùz ; —, *ad.* اول ساعت ŏl-sā"at, درعقب dèr-"àkab. [dòghrultmak.

Straighten, *v.a.* طوغرولتمق

Straightways, *ad.* درعقب, dèr-"àkab, اول ساعت ŏl-sā"at, همانندم hèmāndèm.

Strain, *s.* زور zŏr ; كركيلك ghèrghilik ; —, *v.a.* زورلمق zòrlamak ; كرمك ghèrmek ; (with a strainer) سوزمك sùzmek ; —, *v.n.* كيرلمك ghèrilmek;

کندینی زورلمق kèndini - zòrlamak ; سوزلمك sùzulmek.

Strait, s. بوغاز bò*gh*āz, خليج khàlīj ; —, *a.* دار dàr, ضيق zīk, تنك tènk ; —s, *s. pl.* بوغاز bò*gh*āz, خليج khàlīj ; صيقندی sìk*i*nd*i*, ضرورت zàrūrèt.

Strand, *s.* يالی كناری yàl*i*-kènār*i*, ساحل sāhil, قيـی kìyi ; —, *v.a.* قره يه اوغراتمق kàr*a*ya-ò*gh*ratm*a*k, قره يه اوطورتمق òturtm*a*k ; قره يه چكمك kàr*a*ya - chèkmek ; —, *v.n.* قره يه اوطورمق kàr*a*ya-òturm*a*k.

Strange, *a.* غريب ghàrīb, عجيب "àjīb (*pl.* عجائب "àjā'ib) ; يبانجی yàbànj*i* ; — ! *int.* عجائب "àjā'ib !

Stranger, *s.* يبانجی yàbànj*i* ; (foreigner) اجنبی èjnébī.

Strangle, *s.* بوغمق bò*gh*mak.

Strangury, *s.* سدیك زوری sìdik-zòru.

Strap, *s.* قايش kàyìsh ; (of plaister) اوزون يـاقی پارچـه سی ùzun-yàk*i*-pàrch*a*ss*i* ; — up, *v.a.* قايشلرينی چكمك kàyìshlar*i*n*i* - chèkmek ; ياقی پارچه لرينی ياپشدرمق yàk*i* - pàrch*a*lar*i*n*i* - yàp*i*shd*i*rm*a*k.

Stratagem, *s.* حيله hīlé, خدعه khùd"à, دسيسه dèssīssé.

Stratum, *s.* قات kàt, طبقه tàbak*a* ; strata, *s. pl.* طبقات tàbakāt.

Straw, *s.* (whole) صاپ sàp ; (ground) صمان sàman.

Strawberry, *s.* چليك chìlèyk.

Stray, *a.* صاحبسز كزن sāhibsiz-ghèzen ; دوشمه dùshmé ; —, *v.n.* ايرلمق àyr*i*lm*a*k ; كزمك ghèzmek, طولاشمق dòl*a*shm*a*k.

Streak, *s.* چيزی chìzi ; طمر dàmar.

Stream, *s.* چای chày, ايرمق ìrm*a*k, دره dèré, صو sù, نهر nèhr ; اقندی àkind*i* ; —, *v.n.* اقمق àkm*a*k, چوق اقمق chòk-àkm*a*k.

Street, *s.* صوقاق sòkak, زقاق zùkāk, طريق tàrīk ; — door, صوقاق قپوسی sòkak-kàp*i*ss*i*.

Strength, *s.* زور zòr, قوت kùvvèt ; متانت mètānèt, استحكام ìsstìhkyām ; شدت shìddèt ; كسكينلك kèsskinlik.

Strengthen, *v.a.* قوت ويرمك kùvvèt-vèrmek ; قويلشدرمك kàvilèshdirmek, متانت ويرمك mètānèt - vèrmek, تقويت ايتمك tàkvìyyèt - et ; تقويت ويرمك

tàkvìyyèt - vèrmek ; استحکام‌ویرمك ìsstìhk*y*ām-vèrmek.

Stress, *s.* زور zòr ; — of weather, هوانك‌فرطونه‌لولغی hàwān*ing*-fìrt*inalìlighi* ; to lay — upon, لقردیده‌اهمیت‌ویرمك làk*irdida*-èhèmmìyyèt-vèrmek.

Stretch, *s.* کرش ghèr*i*sh, کریلش ghèrilish ; —, *v.a.* کرمك ghèrmek; قاصمق kàssm*a*k ; —, *v.n.* کرلمك ghèrilmek ; اوزامق ùzam*a*k ; (in relating) مبالغه mùbāligh*a*-et; on the —, کرکی ghèrghi, کریلو ghèrili, قاصیلو kàssìl*i* ; the utmost — of imagination, حوصلهٔ‌تخیل hàws*a*là'i-t*à*khàyyul ; — out, *v.a.* اوزاتمق ùzàtm*a*k ; — —, — forward, *v.n.* اوزانمق ùzànm*a*k.

Stretcher, *s.* دستکاره dèsstk*y*ārè (tèsskérè).

Strew, *v.a.* صاچمق sàchm*a*k, دوکمك dùkmek, یایمق yàym*a*k, سرمك sèrmek.

Strict, *a.* صیقی sìki ; دقیق dàkīk ; مدقق mùdàkkìk ; مدققانه mùdàkk*i*kānè.

Stricture, *s.* (moral) جرح jèrh, ìʿtirāz, اعتراض fàssl ; (physical) سده sùddè.

Stride, *s.* ادیم àdim ; ایاق ày*a*k ; ایلرولیش ìlèriléyish ; —, — over, *v.n.* اوستندن‌کچمك ùsstund*a*n-ghèchmek, اتلایوب‌کچمك àtlayup-ghèchmek.

Strife, *s.* نفاق nìfāk ; نزاع nìzāʿ, چکشمه chèkishm*a*, غوغا (kàwgha).

Strike, *v.a.* اورمق wùrm*a*k, ضربا dàrb-et ; چالمق chàlm*a*k ; (lower) ماینا mayn*a*-et, اندرمك èndirmek ; (appear) کلمك ghèlmek, کورنمك gh*yù*runmek ; — a bargain, پازارلق pàzarl*i*k-et ; — against a rock, قیایه‌چاتمق kàyay*a*-chàtm*a*k ; — blind, کورا ky*ù*r-et, کوزینی‌کورا gh*yù*zunu - k*yù*r - et ; — down, یره‌یقمق yèr*a* - yìkm*a*k ; — fire, اتش‌چاقمق àtèsh-ch*à*km*a*k, قاوچاقمق kàw-ch*à*km*a*k ; — off, کسمك kèssmek ; اسمی‌چیزمك ìssmini-chìzmek, ترقین‌ا tèrkīn - et ; — out, اسمی‌چیزمك ìssmini-chìzmek, ترقین‌ا tèrkīn-et ; چیقارمق chìkàrm*a*k, دوشورمك dùshurmek ; *v.n.* یوزمکه‌باشلامق yùzmé*gh*è-

-bàshlamak; مشتداتمق mùshta-
-àtmak; — root, كوك صالمق kyùk-
-sàlmak, طوتمق tùtmak; — (a plant) دالدن يتشدرمك dàldan-
-yètishdirmek, قلمدن يتشدرمك kàlemdan - yètishdirmek, ديكوب يتشدرمك dìkup-
-yètishdirmek; — terror into, القاى دهشت ا ìlkāyi-dèhshet-et, ترهيب ا tèrhīb-et; — the hour,
—, *v.n.* چالمق chàlmak; — up, باشلامق bàshlamak.

Striking, *a.* عجيب "àjīb, غريب ghàrīb; it is a — likeness, پك بكزر pèk-bèngzer.

String, *s.* ايپ ìp, سجيم sìjim, تل tèl; (of camels, &c.) قطار kàtār; (of beads, &c.) ديزى dìzi, صره sìra; —, *v.a.* ديزمك dìzmek; كچورمك ghèchirmek; (an instrument) تللرينى دوناتمق tèllérini-dònatmak.

Strip, *s.* اوزون انسز پارچه ùzun-ènsiz-
-pàrcha; —, *v.a.* صويمق sòymak; اچمق àchmak; —, *v.n.* صوينمق sòyunmak; صويلمق sòyulmak.

Stripe, *s.* چبوق chìbùk, پرمق pàrmak, يول yòl, زه zìh; دينك dèynek, ضرب dàrb, ضربه dàrba.

Strive, *v.n.* چالشمق chàlìshmak, سعى ا sà"y-et; — with, اوغراشمق òghrashmak, چكشمك chèkishmek, ياراشمق yàrashmak.

Stroke, *s.* (of a pen) چيزى chìzi; (of an oar) چكلش chèkilish; (of a sword) ضربه dàrba; thunder—, يلدرم yìldirim, صاعقه sā"ika; —, *v.a.* اوخشامق òkhshamak.

Strong, *a.* زورلو zòrlu, قوتلو kùvvètli; قوى kàwī, متين mètīn, طيانقلو dàyànìkli, مستحكم mùsstàhkem; سرت sèrt, كسكين kèsskin, دوقناقلو dòkunakli.

Structure, *s.* بنا bìnā, بنيان bùnyān, بنياد bùnyād; ترتيب tèrtīb; هيكل hèykèl.

Struggle, *s.* ياراشمه yàrashma, اوغراشمه òghrashma, چكشمه chèkishma; غوغا (kàwgha); —, *v.n.* ياراشمق yàrashmak, چكشمك chèkishmek; اوغراشمق òghrashmak, چبالمق chàbalamak; — for life, جان چكشمك jān-chèkishmek.

Strumpet, *s.* فاحشه fāhisha, روسپى (òrosspo).

Stubborn, *a.* عنادجى "ìnādj*i*, معند mù"*à*nnid, متمرد mùtémèrrid, عاصى "Āssī.

Stucco, *s.* الچى Àlch*i*; مرمر mèrmer.

Student, *s.* مكتب‌شاكردى mèkteb-shā*gh*ird*i*; (of law and divinity) سوخته sūkhté (sòft*a*), طالب‌العلم tālibu-'l-"ìlm (*pl.* طلبه tàlébé, طلبا tùlébā).

Study, *s.* (mental) مطالعه mùtāl*a*"à; (object of study) درس dèrss; (closet) اوطه òd*a*; (exercise) تعليم tà"līm; —, *v.a.* مطالعه‌ا mùtāl*a*"à-et; چالشمق chàl*i*shm*a*k; اوقومق òkum*a*k; تعليم‌ا tà"līm-et.

Stuff, *s.* قماش kùmāsh; (woollen) صوف sòf; (rubbish) صاچمه sàchm*a*; bread —, ذخيره z*à*khīré; household —, اشيا èshyā; —, *v.a.* طولدرمق dòldùrm*a*k; طيقامق t*ì*kam*a*k.

Stumble, *v.n.* (horse) قپانمق kàpanm*a*k; (man) اياغنى‌چارپمق àya*gh*in*i*-chàrpm*a*k.

Stump, *s.* كتوك ky*ù*tuk, كوك ky*ù*k.

Stun, *v.a.* سرسم‌ا sèrsem-et.

Stupid, *a.* احمق àhm*a*k, عقلسز "àkls*i*z, اشك èshek, شاشقين sh*à*shk*i*n.

Stupidity, *s.* حماقت h*à*mākàt, عقلسزلق "àkls*i*zl*i*k, اشككلك èsheklik, شاشقينلق sh*à*shk*i*nl*i*k.

Sturgeon, *s.* مورينه‌بالغى mòr*i*n*a*-bàl*ighi*.

[-sùwèylémek.

Stutter, *v.n.* پيكى‌سويلمك pèpè*ghi*-

Sty, *s.* طوكزاخورى dòn*g*uz-àkh*i*r*i* (dòmuz); (on the eyelid) اريهجق àrp*a*j*i*k.

Style, *s.* (manner) طرز tàrz, يول yòl, وجه wèjh, صورت sūrèt; (title) لقب l*à*kab (l*àgh*ab, *pl.* القاب èlkāb), عنوان "ùnwān; (splendour) سلطنت sàltanàt; (of writing) اغز *à*ghz, لسان lìssān, روش rèvish; —, *v.a.* ديمك dèmek, القاب‌ويرمك èlkāb-vèrmek, القاب‌قومق èlkāb-kòm*a*k; old —, رومى rūmī; new —, الافرانغه àlafràngh*a*.

Subacid, *a.* مايخوش màykhòsh.

Subaltern, *s.* ملازم mùlāzim; —, *a.* مادون mā-dūn, مادونده‌اولان mā-dūnd*a*-òlan.

Subdivision, *s.* تقسيم tàksim; تقسيمك‌تقسيمى tàksīmin*g*-tàksīmi.

Subdue, *v.a.* تسخيرا tèsskhīr-et, رام‌ا

rām-et, اطاعتهكتورمك ìtā"ata-ghètirmek.
Subject, *a.* (in point of authority) تابع tābi", تحت حكومتده اولان tàhti-hùkyūmètda-òlʌn, امر تحتنده اولان èmir-tàhtinda-òlʌn; (physically or morally) مبتلا mùbtélā, بعضاً كرفتار bà"zan-ghìriftār, بعضاً دوچار bà"zan-dūchār; (under) محول mùhàvvel, تحتنده tàhtinda; تحتنده اولەرق tàhtinda-òlarak; (under condition of) شرطيله shàrtīla; —, *s.* (politically) تبعەدن برى tèba"àdan-bìri; (of discussion) مادّه māddé, مبحوث عنه mèbhūssun-"ành, (of a recital) محكى فيه màhkīyun-fīh; —, *v.a.* (in point of authority) تسخيرا tèsskhīr-et, رام ا rām-et; تحتنه كتورمك tàhtina-ghètirmek; تحتنه قومق tàhtina-kòmak, تحتنه احاله ا tàhtina-ìhālé-et; احاله ا ìhālé-et; تابعا tābi"-et; (physically or morally) دوچارا dūchār-et, كرفتارا ghìriftār-et, مبتلا ا mùbtélā-et; قوشمق kòshmak.
Subjugate, *v.a.* تسخيرا tèsskhīr-et, اطاعتهكتورمك ìtā"ata-ghètirmek, امرينه منقادا èmrina-mùnkād-et.
Sublimate (corrosive), *s.* اق سولمن àk-sùlémèn.
Sublime, *a.* عالى "ālī, سامى sāmī, رفيع rèfī"; —, *v.n.* اوچمق ùchmak, صعودا sù"ūd-et; —, *v.a.* اوچرمق ùchurmak, صعودايتدرمك sù"ūd-ètdirmek
Submission, *s.* اطاعت ìtā"at, انقياد ìnkiyād; تسخير tèsskhīr; (presentation) عرض "àrz, تقديم tàkdīm.
Submit, *v.a.* عرضا "àrz-et, تقديما tàkdīm-et; —, *v.n.* اطاعتا ìtā"at-et, اطاعته كلمك ìtā"ata-ghèlmek, اطاعته كيرمك ìtā"ata-ghìrmek, منقاداو mùnkād-òl, راماو rām-òl; تسليماو tèsslīm-òl; راضى او rāzi-òl.
Subordinate, *a.* مادون mā-dūn, مادونده mā-dūnda, اشاغى àshàghi.
Subscribe, *v.a.* امضالق ìmzālamak; يازمق yàzmak, قومق kòmak; (money) ويرمك vèrmek.
Subsequent, *a.* صكره sòngra, صكرەدن sòngradan.
Subside, *v.n.* انمك ènmek; چكلمك chèkilmek; ازالمق àzàlmak,

خفیفلشمك khàfīflɛshmek.

Subsidy, *s.* اعانداقچه ì"ānɛ́-àkcha.

Subsist, *v.n.* موجوداو mèvjūd-òl, كائن‌او kyā'in-òl, واراو vàr-òl; كچنمك ghèchinmek, تعیش‌ا tà"àyyush-et, كفاف‌نفس‌ا kèfāfi-nèfss-et; —, *v.a.* بسلمك bèsslémek.

Substance, *s.* جسم jìssm; مال māl, واریت vàrìyyèt.

Substantial, *a.* محكم mùhkèm; قارن‌دویورر kàrn-dòyurur; اساسلو èssāssli; زنكین zènghin.

Substantive, *s.* اسم ìssm; common —, علم "àlɛm, اسم‌عام ìssmi-"āmm; proper —, اسم‌خاص ìssmi-khāsss.

Substitute, *s.* بدل bèdel; نائب nā'ib, وكیل vèkīl, قائمقام kā'immàkām; —, *v.a.* یرینه‌قومق yèrina-kòmak, ابدال‌ا ìbdāl-et.

Subtend, *v.a.* وتراو vètɛr-òl, مقابلنده‌او mùkābilinda-òl.

Subterfuge, *s.* بهانه bàhānɛ́, عذر "ùzr.

Subtract, *v.a.* اخراج‌ا ìkhrāj-et, چیقرمق chìkàrmak; طرح‌ا tàrh-et, تنزیل‌ا tènzīl-et, اشاغی‌وارمق àshàghi-vàrmak.

Subtraction, *s.* طرح tàrh, تنزیل tènzīl,

Suburb, *s.* واروش vàrūsh, حوالی hàwālī, جوارکویی jìwār-kyùyu.

Subvert, *v.a.* التاوست‌ا àlt-ùsst-et, خراب‌ا khàrāb-et, دیکرکون‌ا dīghɛr-ghyūn-et.

Succeed, *v.n.* (a person) بجرمك bèjɛrmek, ایشنی‌بجرمك ìshini-bèjɛrmek, نائل‌مرام‌او nā'ili-mèrām-òl, مظفراو mùzàffɛr-òl, موفق‌او mùwàffak-òl; ایشی‌طوغری‌کتمك ìshi-dòghru-ghìtmek, ایشی‌اویمق ìshi-ùymak; (an experiment) اولمق òlmak; اویمق ùymak; چیقمق chìkmak; ایوکتمك īyi-ghìtmek; (follow) اولمق òlmak, چیقمق chìkmak, ظهورا zùhūr-et; (to the throne) جلوس‌ا jùlūss-et, مسندحکومته‌قعودا mèssnèdi-hùkyūmèta-kù"ūd-et; —, *v.a.* (follow another) تعاقب‌ا tà"ākūb-et, متعاقب‌او mùta"ākib-òl; (in power) خلف‌او khàlef-òl.

Success, *s.* ظفر zàfɛr, موفقیت mùwàffakìyyèt, حصول‌مرام hùssūlu-mèrām; غلبه ghàlébɛ́, نصرت nùssrèt.

Succession, *s.* صره *sìra*, توالى tèwālī, تتالى tètālī, تسلسل tèssèlsul, سلسله sìlsilé, تعاقب *tà*"ākub, تخالف *ta*khāluf; (to the throne) جلوس jùlūss; نوبتجلوس nùbèti-jùlūss; نوبتسلطنت nùbèti-sàltanàt; in —, صرهايله sìrà-il*a*, صرهوارى sìra-vārī (vàrd*i*); على‌التوالى "àlé-'t-tèwālī; متوالية mùtéwālìyyéten, بربرينك‌اردى‌صره, متعاقباً mùt*a*"āk*i*b*an*, bìr-bìrinin*g*-àrd*i*-sìr*a*.

Successive, *a.* اردى‌صره àrd*i*-sìr*a*, متعاقب mùt*a*"āk*i*b, متوالى mùtéwāli, متتالى mùtétālī.

Successor, *s.* خلف khàlef.

Succinct, *a.* قصه kìssa, مختصر mùkhtassar, مجمل mùjmèl, اجمالى ìjmālī.

Succour, *s.* ياردم yàrd*i*m, امداد ìmdād, عون "àvn, نصر nàssr; —, *v.a.* ياردم‌ا yàrd*i*m-et; قورتارمق kùrtarm*a*k.

Succulent, *a.* صولو sùlu, ابدار ābdār.

Such, *a.* مثللو mìssìllu, كبى ghìbi; بويله bùylé, شويله shùylé, اويله ùylé; — a one, فلان fìlan, فلان‌ادم fìlan-àdam; — and —, فلان fìlan, فلان‌فلان fìlan-fìlan.

Suck, *s.* سوت *or* سود sùt; —, *v.a.* امزهمك èmzémek; to give —, امزرمك èmzirmek, سوتويرمك sùt-vèrmek, مهويرمك mèmé-vèrmek.

Suckle, *v.a.* سوتويرمك sùt-vèrmek, مهويرمك mèmé-vèrmek, بسلمك bèsslémek, امزرمك èmzirmek.

Sudden, *a.* بديهى‌الظهور bèdīhìyyu-'z-zùhūr, فجائى fùjā'ī, ناكهانى nāghèhānī; —ly, *ad.* بردنبره bìrdan-bìré, انسز ànsiz, انسزين ànsizin, اپانسز àp-ànsiz, فجئة fùj'éten, بالبداهه bì-'l-bèdāhé.

Suffer, *v.n.* زحمتچكمك zàhmet-chèkmek, صيقندىچكمك sìkind*i*-chèkmek, مشقتچكمك mèsh*à*kkàt-chèkmek; قتل‌اولنمق kàtl-òlunm*a*k; —, *v.a.* چكمك chèkmek, تحمل tàh*à*mmul-et, متحمل‌او mùt*a*h*à*mmil-òl, راضى‌او rāz*i*-òl, مساعدها mùssā"*a*da-et, تجويزا tèjvīz-et, قومق kòmak, براقمق bràkm*a*k.

Suffice, *v.n.* يتشمك yètishmek, الويرمك èlvermek, كافى‌او kyāfi-òl, اكتفاا ìktifā-et.

Sufficient, *a.* يتشر yètishir, يتشهجك yètishéjek, الويرر èlvérir, الويرهجك èlvéréjek, كافى kyāfi, وافى wāfi.

Suffocate, *v.a.* بوغمق bòghmak; —, *v.n.* بوغلمق bòghulmak.

Sugar, *s.* شكر shèker, سكر sùkker, قند kànd; —candy, نباتشكرى nèbāt-shèkéri (nùbèt); loaf —, كلهشكرى kèllé-shèkéri; moist —, خامشكر khām-shèker; —, *v.a.* شكرقومق shèker-kòmak; —, *v.n.* شكرباغلامق shèker-bàghlanmak.

Suggest, *v.a.* عقل اوكرتمك "àkl-ùghrètmek, عقل ا "àkl-et.

Suicide, *s.* كندى كنديىنى اولدرمكلك kèndi-kèndini-ùldurmeklik; كندى كنديىنى اولدرن kèndi-kèndini-ùlduren.

Suit, *s.* (of clothes) قات kàt; (request) رجا rìjā; (cause) دعوى dà"wà; —, *v.n.* اويمق ùymak, اولمق òlmak; —, *v.a.* ايشنى بولمق ìshini-bùlmak; اويدرمق ùydurmak.

Suitable, *a.* مناسب mùnāssib, لايق lāyik. [عاشق "āshik.

Suitor, *s.* طالب tālib, استكلى ìsstèkli;

Sulk, *v.n.* صومتمق sòmutmak.

Sulphur, *s.* كوكورت kyùkyurt, كبريت kìbrīt.

Sultan, *s.* سلطان sùltān, پادشاه pādishāh, خنكار khùnkyār.

Sultana, *s.* (sultan's concubine) قدين kàdin; (sultan's daughter) سلطان sùltān; (sultan's mother) والدهسلطان wālidé-sùltān.

Sultry, *a.* سيجاق sìjàk, حار hārr.

Sum, *s.* (total) يكون yèkyūn, مجموع mèjmū", طوپ tòp, جمع jèm"; (question) سؤال sù'āl; —, — up, طوپلامق tòplamak, جمع ا jèm"-et, يكون ا yèkyūn-et; خلاصه ا khùlāssa-et, اجمالاًذكر ا ìjmālan-zìkr-et; خلاصهطوپلامق khùlāssa-tòplamak.

Summary, *s.* خلاصه khùlāssa, اجمال ìjmāl, ذكراجمالى zìkri-ìjmālī; —, *a.* اجمالى ìjmālī, مختصر mùkhtassàr; چابك chàbik; —rily, *ad.* چارچابك chàr-chàbik, چابيجك chàbijek *or* چابيجق chàbijak.

Summer, *s.* ياز yàz, صيف sàyf, تابستان tābisstān, كرما ghèrmā.

Summit, *s.* ديه (tèpé), رأس rè'ss, ذروه zìrvé, كنكره kyùnghyuré.

Summon, *v.a.* دعوت ا dà"vet-et,

جلبا jèlb-et, احضارا ìhzār-et.
Sumptuous, *a.* مكلف mùkèllef, اغر àghir, مطنطن mùtàntàn.
Sun, *s.* كونش ghyùnèsh, كون ghyùn, شمس shèmss, افتاب āfitāb; —beam, *s.* پرتو pèrtev, شعاع shù"ā".
Sunday, *s.* بازار pàzār, بازاركونى pàzār-ghyùnu, يوماحد yùvmu-àhàd, يكشنبه yèkshenbih.
Sunder, *v.a.* ايرمق àyrmak; in —, دونيم dū-nīm, ايكى پارچه ìki-pàrcha.
Sundry, *a.* مختلف mùkhtèlif; برطاقم bìr-tàkim; بشقه بشقه bàshka-bàshka.
Sup, *v.n.* كيجه يمكنى يمك ghèyjé-yèmèghini-yèmek.
Superannuated, *a.* متقاعد mùtakā"id; —ation, تقاعد tàkā"ud.
Superb, *a.* اعلى à"là, كوزل ghyùzèl, رعنا rà"nà.
Superficies, *s.* سطح sàth, يوز yùz.
Superfine, *a.* اعلى à"là, على الاعلى "àlìyyu-'l-à"là. ارتق àrtìk.
Superfluous, *a.* زائد zā'id, فضله fàzla,
Superintend, *v.a.* نظارت‌ا nàzārèt-et, باقمق bàkmak.
Superior, *a.* دهااعلا dàhà-à"là; فائق fā'ik; باصقين bàsskin, غالب ghālib; بيوك bìyuk, مافوقنده‌اولان mā-fèvkinda-òlan; —, *s.* بيوك bìyuk; ضابط zābit.
Supersede, *v.a.* يرينه كچمك yèrina-ghèchmek; عزلا "àzl-et, چيقارمق chìkàrmak.
Superstition, *s.* باطل‌اعتقاد bātil-ì"tikād, ساچمه sàchma.
Supper, *s.* كيجه‌يمكى ghèyjé-yèmèghi; the Lord's —, بادارق bàdarak, عشاى‌ربانى "ìshāyi-ràbbānī.
Supplement, *s.* ضميمه zàmīmé, تتمه tètìmmé.
Supplicate, *v.a.* يالوارمق yàlvarmak, رجاا rìjā-et, نيازا nìyāz-et.
Supply, *s.* موجود mèvjūd, الده‌اولان èldé-òlan; يولده‌اولان yòlda-òlan, كلمكده‌اولان ghèlmekda-òlan; مقدار mìkdār; كلش ghèlish; حصول hùssūl; حوائج hàwā'ij, لوازمات làwāzimāt, مهمات mùhìmmāt, ذخيره zàkhīré; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, بولوب‌ويرمك bùlup-vèrmek; حوائجنى‌ويرمك hàwā'ijini-vèrmek.
Support, *s.* اياق àyak, تمل tèmel; دستك dèsstek, طياق dayak, پاينده

pāyèndé; یاردم yàrdim, امداد ìmdād; ارقه àrka, تصحب tàssàhhub; یمك yèmek, قوت ویرەجك شیلر kùvvèt - vèréjék - -shèyler; اعانه ì''āné, احسان ìhsān, صدقه sàdaka; كفاف نفس kèfàfi- -nèfss; نفقه nàfaka; —, *v.a.* طوتمق tùtmak; قالدرمق kàldirmak; طیانمق dàyanmak; تحمل tàhàmmul-et; یاردم yàrdim-et; ارقه اول àrka-òl, تصحب tàssàhhub-et; اعانه ì''āné-et; بسلمك bèsslémek.

Supportable, *a.* تحمل اولنور tàhàmmul- - òlunur, چكلور chèkilir, صبر اولنور sàbr-òlunur.

Suppose, *v.a.* فرض fàrz-et, طوتمق tùtmak, صایمق sàymak; ظن zànn-et, صانمق sànmak, ذاهب اول zāhib-òl.

Supposition, *s.* فرض fàrz; ظن zànn.

Suppurate, *v.n.* جراحت اقمق jèrāhàt- -àkmak.

Supreme, *a.* عالی ''ālī, اعلی à''là, والا vālā; — council, مجلس والا mèjlissi - vālā; — office of state, باب عالی bābi-''ālī.

Surd, *a.* اصم àssàmm; — root, جذر اصم jèzri-àssàmm.

Sure, *a.* (safe) امین èmīn; (free from doubt) شبهەسز shùbhéssiz; to be —, ایو بلمك īyi-bìlmek, شبهەسز بلمك یقیناً بلمك yàkīnan-bìlmek, shùbhéssiz-bìlmek; to feel —, همان هیچ شبهەسی اولمامق (hèmen) - -hìch-shùbhéssi-òlmamak.

Surety, *s.* كفیل kèfīl; كفالت kèfālèt; of a —, البته èlbètté.

Surf, *s.* طالغه كپوكی dàlgha-kyùpughu; كپوكلو طالغەلر kyùpuklu-dàlghalar.

Surface, *s.* یوز yùz, سطح sàth (t-h); طیش dìsh, طیشاری dìshàri, خارج khārij, بیرون bīrūn.

Surgeon, *s.* جراح jèrrāh; (bone-setter) چیقیقجی chìkìkji, قیرقجی kìrìkji.

Surmise, *s.* ظن zànn, صان sàn; —, *v.n.* ظن zànn-et, صانمق sànmak, ذاهب اول zāhib-òl.

Surmount, *v.a.* حقندن كلمك hàkkindan - ghèlmek, غالب اول ghālib-òl; اوستندن اتلامق ùsstundan- [-àtlamak.

Surname, *s.* كنیه kyùnyé.

Surpass, *v.a.* كچمك ghèchmek, فائق اول [fā'ik-òl.

Surplus, *s.* فضله fàzla.

Surprise, *s.* تعجب *tà''àjjub*, حیرت hàyrèt, وله vèlεh ; باصقین bàsskin, شبخون shèbkhūn ; برینك خوشلنه جغی شیئك كیزلو یاپلمسی bìrining - khòshlanajaghi - shèy'ing - ghìzli - yàpilmassi ; —, *v.a.* تعجب ایتدرمك tà''àjjub - ètdirmek, حیران hàyrān - et ; باصمق bàssmak ; طوتمق tùtmak ; —sed, *a.* متعجب mùtà''àjjib, حیران hàyrān ; to be —sed, شاشمق shàshmak, تعجب tà''àjjub - et, متعجب اول mùta''àjjib-òl, حیرتده قالمق hàyretda-kàlmak, ولهكلمك vèlεh- - ghèlmek ; to my surprise, كورنجه شاشدم ghyùrunja-shàshdim.

Surrender, *s.* تسليم tèsslīm ; —, *v.n.* تسليم اول tèsslīm-òl ; —, *v.a.* تسليما tèsslīm-et.

Surround, *v.a.* چويرمك chèvirmek, قوشاتمق kùshatmak, اطرافنی المق ètrāfìni-àlmak, احاطا ìhāta-et.

Survey, *s.* باقش bàkish, كوزكزدرش ghyùz - ghèzdirish, نظر nàzar, معاينه mù''āyéné, كشف kèshf, يوقلمه yòklama ; (mental) مطالعه mùtāla''à ; (plan) خريطه khàrīta (khàrta) ; (plan-taking) خريطه استخراجی khàrīta-ìsstikhrājì ; —, *v.a.* باقمق bàkmak, كوزكزدرمك ghyùz-ghèzdirmek, نظرا nàzar-et ; معاينه ا mù''āyéné - et, يوقلمه ا yòklama - et, كشف ا kèshf-et ; مطالعه ا mùtāla''à-et ; خريطه سنى المق khàrītassìni-àlmak.

Survive, *v.a.* ينه ياشامق yìné - yàshamak (ghèné), اولمامك ùlmamek ; —, *v.a.* برى اولدكده ديكرى اولمامك bìri - - ùldukda - dìgheri - ùlmamiek ; برفلاكته مبتلا اولوب ينه اولمامك bìr - - fèlākèta - mùbtélā - òlup - yìné- -ùlmamek (ghèné).

Susceptible, *a.* قابل kābil, قبول ايدر kàbūl-èdεr ; (in feeling) حساس hàsssāss, چابك دويار chàbik-dùyar ; چابك كوجنور chàbik-ghyùjènir.

Suspect, *v.a.* شبهه ا shùbhé - et, شبهه لنمك shùbhélεnmek.

Suspend, *v.a.* (hang up) اصمق àssmak, تعليق ا tà''līk-et ; (a functionary) موقتاً خدمتدن قالدرمق mùwàkkatan - khìdmetdan - -kàldirmak ; (action) كسمك

kèssmek, دوردرمق dùrdurmak, تعطيل ا tà''tīl-et, معطل ا mù''àttal-et.

Suspense, *s.* شبهه shùbhé; انتظار ìntizār; in —, مشكوك mèshkyūk; انتظارده ìntizārda.

Suspicion, *s.* شك shèkk, شبهه shùbhé.

Sustain, *v.a.* (support) طوتمق tùtmak; بسلمك bèsslémek; طيانمق dàyanmak, تحمل ا tàhàmmul-et; اثبات ا ìssbāt-et; تأييد ا tè'yīd-et; (receive) يمك yèmek, مبتلاو mùbtélā-òl.

Sustenance, *s.* يمك yèmek, قوت kūt, غدا ghìdā.

Swaddling-clothes, قونداق kùndak, بيك قونداغى bèbèk-kùndaghi.

Swallow, *s.* بوغاز bòghāz; (bird) قيرلانغيچ kìrlanghìch; —, *v.a.* يوتمق yùtmak, بلع ا bèl''-et; — up, *v.a.* بتوى يوتمق bìtévi-yùtmak, بترمك bìtirmek, يوق ا yòk-et.

Swamp, *s.* بتاق bàtak, بتاقلق bàtaklìk; —, *v.a.* صوطولوب باترمق sù-dòlup-bàtirmak; صوباصدرمق sù-bàssdirmak; (a market) بوغمق [bòghmak.

Swan, *s.* قوغو kùghu.

Swarm, *s.* ارى سوروسى àri-sùrussu, سورى sùru; —, *v.n.* قاينامق kàynamak.

Sway, *s.* حكومت hùkyūmèt; —, *v.a.* صاللامق sàllamak; چويرمك chèvirmek; اداره ا idārè-et.

Swear, *v.n.* (an oath) يمين ا yèmīn-et, قسم ا kàssem-et, انداچمك ànd-ichmek; (curse) كفرا kyùfr-et, اغزينى بوزمق àghzini-bòzmak; (blaspheme) سب ا sèbb-et.

Sweat, *s.* در *or* تر tèr, عرق ''àrak; —, *v.n.* ترلمك tèrlémek; — out, *v.a.* ترليوب دفع ا tèrléyup-dèf''-et.

Sweep, *s.* اوجاقجى òjakji, اوجاق سپوران òjak-sùpuren; (oar) كورك kyùrèk; —, *v.a.* سپورمك sùpurmek; — away, سلوب سپورمك sìlip-sùpurmek; — along, حيزلوكتمك hìzli-ghìtmek; — by, حيزلوكچمك hìzli-ghèchmek.

Sweepings, *s.pl.* سپورندى sùpurundu.

Sweet, *a.* طاتلو tàtli, شيرين shīrīn, حلاوتلو hàlāvètli; كوزل ghyùzèl, خوش khòsh, لطيف làtīf; لذيذ lèzīz, خوشكوار khòsh-ghyùwār; — smelling, *a.* كوزل قوقار ghyùzèl-kòkar, خوشبو khòsh-bū, معطر

mù'' àttar ; — heart, *s.* عاشق "āshik ; معشوقه mà"shūka.

Sweetmeat, *s.* طاتلو tàtli, شكرلمه shèkerlémé.

Swell, *s.* (of the sea) صالندى sàlìndi ; —, *v.n.* شيشمك shìshmek, قبارمق kàbarmak ; —, *v.a.* قبارتمق kàbartmak.

Swelling, *s.* شيش shìsh ; —, *a.* قبا kàba, تومسك tùmsèk.

Swift, *a.* چابك chàbik, سريع sèrī", سرعتلو sùr"àtli, حيزلو hìzli ; —, *s.* قرلانغيچ kìrlanghìch.

Swim, *v.n.* يوزمك yùzmek, سباحت ا sèbāhàt-et.

Swindle, *s.* حيله hīlé, اويون òyūn, طولاب dòlap ; —, *v.a.* طولاندرمق dòlandirmak.

Swindler, *s.* طولاندريجى dòlandiriji.

Swine, *s.* طوكز dònguz (dòmuz), خنزير khìnzīr, خوك khùgh.

Swing, *s.* صالنجق sàlìnjàk ; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak ; —, *v.a.* صاللاندرمق sàllàndirmak.

Switch, *s.* اينجهچبوق ìnja-chìbùk ; سلكش sìlkish, صاللايش sàllayish ; —, *v.a.* سلكمك sìlkmek, چارپمق chàrpmak, صاللامق sàllamak.

Swivel, *s.* (gun) چـقـالـوس‌طوپى chàkalòss-tòpu ; (for turning) ميل mīl ; ميللوحلقه mìlli-hàlka.

Swoon, *s.* بايلمه bàyilma ; —, *v.n.* بايلمق bàyilmak, بيخوداو bīkhòd-òl ; in a —, بايلمش bàyilmish ; to go off in a —, بايلمق bàyilmak.

Sword, *s.* قلج kìlij, سيف sèyf, تيغ tīgh.

Sycamore, *s.* چنار chìnār.

Sycophant, *s.* كاسه‌ليس kyāssé-līss, داللقاوق dàl-kàwuk.

Syllable, *s.* هجا hèjā (hèjé).

Syllogism, *s.* قياس kìyāss.[

Symbol, *s.* اشارت ìshārèt, علامت "àlāmèt.

Symmetry, *s.* تناسب‌اعضا tènāssubu-à"zā, انتظام ìntizām.

Symptom, *s.* علامت "àlāmèt.

Synagogue, *s.* حوره hàwra.

Syndic, *s.* كتخدا kètkhùdā (kyāya), اسكى èsski.

Synod, *s.* علماءمجلسى "ùlémā-mèjlissi, علماشوراسى "ùlémā-shūrāssi.

Synonymous, *a.* مترادف mùtérādif, همعنا hèm-mà"nà.

Syntax, *s.* نحو nàhv, علم‌النحو "ìlmu-'n-nàhv. [

Syringa, *s.* فول‌بهار fūli-bàhār.

Syringe, *s.* حقنه hòkn*a*; طلومبه tùlumb*a*; —, *v.a.* احتقان ايتمك ìhtikān-et; طلومبه باصمق tùlumb*a*-bàssm*a*k.

Syrup, *s.* شروب shùrūb.

System, *s.* (practical) اصول ùssūl; (hypothesis) قول kàvl; (physical) منظومه mànzūmé; طاقم tàk*i*m.

T.

Tabernacle, *s.* مأوى mè"và, مسكن mèsskèn, خانه khānè, بيت bèyt.

Table, *s.* ترپزه trèbézé, ماصه màssa; (set with food) صفره sòfr*a*, مائده mā'*i*dé; (mathematical) جدول jèdvel; (astronomical) زيج zīj; — land, يايله yàyl*a*, دوز dùz; — cloth, صفره بزى sòfr*a*-bèzi.

Tabular, *a.* جدول شكلنده jèdvel-shèklind*a*.

Tacit, *a.* معنوى mà"névī; —ly, *ad.* معنًا mà"nan, لسان حال ايله lìssān*i*-hāl-il*a*.

Tack, *s.* (nail) چيوى chìvi, قارفيچه kàrfich*a*; (taste) لذت lèzzèt, طات tàt, چاشنى (chèshni); (of a sail) قونطره اسقوت kòntr*a*-skòt; —, *v.a.* چيوى ايله ايلشدرمك chìvi-il*a*-ìlishdirmek; —, *v.n.* (a ship) چويرمك chèvirmek, دونمك dùnmek, اورصه الابانده ا ôrs*a*-àlaband*a*-et; to be on the starboard —, to have the starboard —s aboard, روزكارسنجاقدن اور rùzgh*y*ār-sànj*a*kd*a*r-òl(*or* صاغدن sà*gh*d*a*n); . . . . . larboard . . , اسكله دن ìsskèlèd*a*n (or صولدن sòld*a*n).

Tackle, *s.* طاقم tàk*i*m, اوادانلق àwadànl*i*k, الات ālāt, اداوات èdāwāt; (pulley) پلانقه pàlangh*a*.

Tackling, *s.* طاقم tàk*i*m.

Tactics, *s.pl.* تدبير tèdbīr, حركات [h*a*rèk*y*āt.

Tail, *s.* قويرق kùyruk, زنب zèneb, دمبالة dùmbālé; (entail) وقف مشروط wàkfī-mèshrūt.

Tailor, *s.* درزى (tèrzi), خياط khàyyāt.

Taint, *s.* قوقو kòku, فناقوقو fèna-kòku, تعفن t*a*"àffun; —, *v.a.* بوزمق bòzm*a*k, قوقتمق kòkutm*a*k.

Take, *v.a.* الق àlm*a*k, اخذ ا àkhz-et, قبول ا kàbūl-et, قبض ا kàbz-et, ضبط ا zàbt-et; —, *v.n.* الق àlm*a*k; مقبوله كچمك màkbūl*a*-ghèchmek; — after, موده اول mòd*a*-òl; بكزمك bèn*g*zémek; — a leap, صچرامق

sichramak, اتلق âtilmak; — a turn, كزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashmak; دونمك dùnmek, دكشمك dìghishmek, بشقەصورتەكيرمك bàshka-sūrèta-ghìrmek, بشقەحالكسبا bàshka-hāl-kèssb-et; —, *v.a.* طولاشدرمق dòlashdirmak, ايلشدرمك ìlishdirmek; — away, قالدرمق kàldirmak, الوبكوترمك âlip-ghyùturmek; — care, ايوجەباقمق ìyija-bàkmak, صاقنمق sàkinmak, دقتا dìkkàt-et, كوزينى اچمق ghyùzunu-àchmak, حذرا hàzer-et; — care of, صقلامق sàklamak, حفظا hìfz-et; باقمق bàkmak; خدمتنىا khìdmètini-et; — down, اندرمك ashàghi-àlmak; اشاغى المق èndirmek; يازمق yàzmak, قيدا kàyd-et; بورنى قيرمق bùrnunu-kìrmak, قيرمق kìrmak; — hold, طوتمق tùtmak; — in, اچرو المق ìchèri-âlmak; المق âlmak; دارالتمق dāraltmak; الداتمق âldatmak, اويونا òyun-et; — in hand, الالمق èla-âlmak, السورمك èl-sùrmek, بولاشمق bòlashmak; — off, چيقارمق kàldirmak; قالدرمق chìkàrmak; كسمك kèssmek; تقليدا tàklīd-et; — on, *v.n.* كدرا kèder-et; *v.a.* كيرمك ghìrmek, كسبا kèssb-et; — — one's self, اوزرينەالمق ùzèrina-âlmak; — out, چيقارمق chìkàrmak, طيشارى المق dìshàri-âlmak; كزمكەكوترمك ghèzméghé-ghyùturmek;—ship, كمىيەبنمك ghèmiya - binmek; — to pieces, *v.a.* سوكمك sùkmek, بوزمق bòzmak; *v.n.* سوكلمك sùkyulmek; — to task, دارلمق dàrilmak, ازارلمق âzarlamak, ياپديغنك حكمتنى صورمق yàpdighining-hìkmètini-sòrmak; — up, المق âlmak; قالدرمق kàldirmak; يوقارى المق yùkàri-âlmak; (a position) ضبطا zàbt-et, داخلاو dākhil-òl, كيرمك ghìrmek, كتمك ghitmek; (an offender) طوتمق tùtmak, اخذا àkhz-et, كرفتا ghìrift-et; (out of the ground) چيقارمق chìkàrmak; (a question) مباحثەسنەكيرشمك mùbāhissasina-ghìrishmek; (a quarrel) كيرشمك ghìrishmek.

Tale, *s.* مصال mással, حكايه hìkyāyé, فقره fìkra, قصه kìsssa, منقبه mànkabé; (count) صايى sàyi, عددحسابى "àded-hìssābi; — bearer, غماز ghàmmāz.

Talent, *s.* يوككبى برمبلغ yùk-ghìbi-bìr-mèblàgh; استعداد ìsstì"dād, هنر hùner.

Talisman, *s.* طلسم tìlìssm *or* tìlsim.

Talk, *s.* لقردى làkirdi, لاف lāf; —, *v.n.* لقردى ا làkirdi-et, لاف ا lāf-et; تكلم ا tèkèllum-et; صحبت ا sùhbet-et, قونكشمق kòngushmak; — over, (a thing) لقرديسنى ا làkirdissini-et; (a person) عقلنى چلك "àklini-chèlmek, قاندرمق kàndirmak, الزام ا ìlzām-et, اقناع ا ìknā"-et.

Talkative, *a.* كوزه ghèvézé, قوال kàwwāl, بوش بوغاز bòsh-bòghāz.

Tall, *a.* اوزون بويلو ùzun-bòylu, طويل tàwīl; بالا bālā, يوكسك yùksek.

Tallow, *s.* طوكياغى dòng-yàghi.

Tally, *s.* چتله chètélé; —, *v.n.* اويمق ùymak, مطابق او mùtābìk-òl.

Tamarind, *s.* تمرهندى tèmri-hìndī (dèmirhìnd).

Tame, *a.* الشمش àlìshmish; او èv (house); مظلوم màzlūm, يواش yāwàsh; —, *v.a.* الشدرمق àlìshdirmak, تربيه ا tèrbìyyé-et.

Tamper, *v.n.* حيله ا hīlé-et; قارشدرمق kàrishdirmak; (with a person) رشوت تكليف ا rìshvet-tèklīf-et; رسوت ويرمك rìshvet-vèrmek; ايارتمغه باقمق àyartmagha-bàkmak.

Tan, *s.* دباغت تربيه سى dìbāghàt-tèrbìyyéssi; (of the skin) ياتقلق اسمرلكى yàniklìk-èssmerlìghi; —, *v.a.* دباغت ا dìbāghàt-et, تربيه ا tèrbìyyé-et; —, *v.n.* (leather) دباغت قبول ا dìbāghàt-kàbūl-et; (the face, &c.) يانمق yànmak, اسمرلنمك èssmerlenmek; — yard, دباغخانه dèbbāgh-khāné (tàbak); — pit, دباغخانه قويوسى (tàbak)-khāné-kùyussu.

Tangent, *s.* ماس mùmāsss, ظل zìll; log.—, نسبت ظليه nìssbèti-zìllìyyé.

Tangle, *s.* قارشقلق kàrishìklik; —, *v.n.* قارشمق kàrishmak; —, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak.

Tanner, *s.* دباغ dèbbāgh (tàbak).

Tap, *s.* (blow) خفيف اورش khàfīf-

-wùrush, دوقـنـش dòkunush ; (cock) مصلق or مصلوق mùssluk ; (of a tavern) ميخانه پشتخته‌سی mèykhānè - pèshtàkhtassi ; (tapped cask) اچلمش فوچی àchilmish-fìchi; —, v.a.(a cask) اچق مصلوق اورمق mùssluk-wùrmak, àchmak ; (strike) خفيفجه اورمق khàfìfja-wùrmak. [shèrid.

Tape, s. شريد shèrid, قباشريد kàba-

Taper, a. سوبی sùbu, كتدكجه اينجه ghìtdikja-ìnja ; اينجه ìnja ; —, s. شمعه shèm"à (shàma); — off, v.n. كتدكجه اينجلمك ghìtdikja-ìnjelmek ; —,—, v.a. كتدكجه اينجلتمك ghìtdikja-ìnjeltmek.

Tar, s. قطران kàtrān ; (sailor) كميجى ghèmiji, قليونجى kàlyonju.

Tare, s. (in weight) داره dàra ; —s, s.pl. بورچاق bùrchàk (?), دليجه dèlija (??).

Target, s. نشان nìshān, هدف hèdef; قلقان kàlkan.

Tariff, s. تعرفه tà"rifè ; نرخ nàrkh.

Tarnish, v.n. قرارمق kàrarmak, لكه‌لنمك lèkèlenmek ; —, v.a. سياه ايت sìyāh-et, لكه‌لندرمك lèkèlendirmek.

Tarpaulin, s. مشمع mùshèmmà" (mùshàmba).

Tart, s. بورك bùrèk; —, a. اكشيجه èkshija.

Task, s. (lesson) درس dèrss ; (duty) كسلمش ايش kèssilmish - ish, مأموريت معينه mè'mūrìyyèti-mù"àyyéné, تكليف tèklīf, واجبهٔ ذمت wājibè'i-zìmmèt ; —, v.a. ايش كسمك ìsh-kèssmek, ايش تعيين ا ìsh-tà"yīn-et ; جالشدرمق chàlìshdirmak.

Tassel, s. پوسكل pùsskyul.

Taste, s. (savour) طات tàt, چاشنى chāshnī (chèshni), لذت lèzzèt, طعام tà"ām ; (sense of) قوت ذائقه kùvvèti-zā'ika ; (artistic) طبيعت tàbī"at ; —, v.a. طاتمق tàtmak ; —, v.n. طادى او tàdi-òl, چاشنيسى او (chèshnissi)-òl, لذتى او lèzzèti-òl.

Tavern, s. ميخانه mèykhānè.

Tax, s. ويركو vìrghyù, vèrghi, رسم rèssm (pl. رسومات rùssūmāt); property or income —, ويركو (vèrghi), تكليف tèklīf, سالیانه sāliyānè, صالغين sàlghin; capitation —, خراج khàràj, جزيه jìzyè ; (expense) بار bàr ; —, v.a.

(a thing) رسم تعيين ا rèssm-tà"yīn-et; (a person) صالغين صالمق sàlghin-sàlmak; خراج باغلامق khàrāj-bàghlamak, جزيه تعيين ا jìzyé-tà"yīn-et (or قطع ا kàt"et); (accuse) يوزينه اورمق yùzuna-wùrmak, اسناد ا ìssnād-et, عزوا "àzv-et; — gatherer, خراجى khàrājji; تحصيلدار tàhsīldār.

Tea, *s.* چاى chày, مسقوچايى mòsskov-chàyi; — tray, تپسى tèpsi; — spoon, قهوه قاشغى kàhwé-kàshighi; — pot, چايلق chàylik; — kettle, كوكم ghyùghum.

Teach, *v.a.* اوكرتمك ùghretmek, تعليم ا tà"līm-et, تدريس ا tèdrīss-et.

Teacher, *s.* خواجه khòja, معلم mù"àllim, مدرس mùdèrriss.

Tear, *s.* كوزياشى ghyùz-yàshi, سرشك sìrishk, دمع dèm", دمعه dèm"à, (*pl.* دموع dùmū"); —, *v.a.* يرتمق yìrtmak, چاك ا chāk-et, خرق ا khàrk-et, هتك ا hètk-et.

Teat, *s.* مه mèmé, پستان pìsstān.

Teaze, *v.a.* طاقلق tàkilmak, صاتاشمق sàtashmak, اذيت ا èzìyyèt-et, تعجيز ا tà"jīz-et, عذاب ا "àzāb-et.

Technical, *a.* علمى "ìlmī; فنى fènnī; اصطلاحى ìsstilāhī; — term, اصطلاح ìsstilāh.

Tedious, *a.* اوزون ùzun; اوزار ùzar; اوصاندرر ùssàndirir. [chòk-òl.

Teem, *v.n.* قايناهق kàynamak, چوق او

Telescope, *s.* دوربين dūrbīn (dùrbun), ايينه àyina, جام jām.

Tell, *v.a.* سويلمك sùwèylémek, نقل ا nàkl-et; (count) صايمق sàymak, تعداد ا tà"dād-et; —, *v.n.* خبرويرمك khàber-vèrmek; (in account) صايلق sàyilmak; (produce an effect) تأثيرى او tè'sīri-òl, تأثيرا tè'sīr-et; (strike) اورمق wùrmak, ديكمك dèghmek, اصابت ا ìssābet-et.

Temerity, *s.* جرئت jùr'èt, دليلك dèlilik.

Temper, *s.* (natural) خوى khūy, طبيعت tàbī"àt, خلق khùlk, جبلت jìbìllèt, مشرب mèshrèb; (of steel) صو sù, اب āb; —, *v.a.* (steel) صوويرمك sù-vèrmek; (the cold) ملايم ا mùlàyim-et.

Temperance, *s.* پرهيزكارلق pèrhīzkyārlik, اعتدال ì"tidāl, افراطدن اجتناب ìfrātdan-ìjtināb.

Temperate, *a.* پرهيزكار pèrhīzkyār,

ازيـرازايچـر àz-yèr-àz-ìcher ; (in quality or in heat), مـعـتـدل mù"tèdil ; — zone, منطقهٔ معتدله màntika'i-mù"tèdilé.

Temperature, s. حرارت hàrārèt, درجهٔ حرارت dèréjè'i-hàrārèt.

Tempest, s. چوق فرطونه chòk-fìrtina, بوره bòra.

Tempestuous, a. فـرطـونـه fìrtina, فرطونەلو fìrtinali.

Temple, s. معبد mà"bèd, عبادتگاه "ìbādet-ghyāh, عـبـادتـخـانـه "ìbādet-khāné, (of idols) بتخانه (pùt)-khāné ; — of Jerusalem, مسجد اقصى mèssjidi-àksà, المسجد الاقصى èl-mèssjidu-'l-àksà ; — of the head, شقيقرى shàkàk-yèri, شقق shàkàk.

Temporary, a. موقت mùwàkkàt ; عاريتى "ārìyyètī (èyréti).

Tempt, v.a. ايـارتـمـغـه چـالـشـمـق àyartmagha - chàlìshmak, اغوايه سعى ا ìghwāya-sà"y-et ; (an object) دعوت ا dà"vet-et ; — successfully, ايارتمق àyartmak, الداتمق àldatmak, اغوا ا ìghwā-et, اغفال ا ìghfāl-et, اضلال ا ìdlāl-et.

Ten, a. اون òn, عشر "àshar, عشره àshara, ده dèh.

Tenable, a. قابـل مـحـافـظـه kābili-mùhāfaza, مـحـافـظـه سـى ممكن mùhàfazassi-mùmkin;(assertion) اثباتى ممكن ìssbāti-mùmkin, صالح sālih.

Tenant, s. كـراجى kìrāji, مستأجر mùsstè'jir ; —, v.a. كرا ايله طوتمق kìrā-ila-tùtmak; اوطورمق òturmak.

Tend, v.a. باقمق bàkmak, خدمتنى ا khìdmetini-et ; —, v.n. مائل او mā'il-òl, متمايل او mùtémàyyil-òl ; منتج او mùntij-òl, وارمق vàrmak, طيانمق dàyanmak, نتيجه ويرمك nètìjé-vèrmek, منجر او mùnjèrr-òl.

Tendency, s. مـيـل mèyl, تـمـايـل tèmàyyul, استعداد ìsstì"dād, ركون rùkyūn.

Tender, a. نـازك nāzik ; يـموشـاق yìmushàk ; —, s. (offer) تكليف tèklīf ; —, v.a. تكليف ا tèklīf-et, عرض ا "àrz-et ; ويرمك vèrmek.

Tendon, s. سكير sìngir, عصبه "àssaba.

Tenor, s. مآل mà'āl, فحوا fèhwâ, معنى mà"nà.

Tense, s. زمان zàmān ; —, a. كركى

ghèrghi, کرکلو ghèrili ; present —, حال hāl ; imperfect —, حال ماضی hāli-māzī ; perfect —, ماضی māzī ; aorist —, مضارع mùzāri" ; future —, مستقبل mùsstàkbel.

Tent, *s.* چادر chàdir, خیمه khàymé, خرگاه khàrghyāh.

Tenth, *a.* اوننجی ònunju, عاشر "āshir, دهم dèhum ; —, *s.* عشر "ùshr.

Tepid, *a.* ایلیجه ìlija, ایلیجق ìlijàk.

Term, *s.* (word) تعبیر tà"bīr ; (technical) اصطلاح ìsstilāh ; (stipulation) سرط shàrt ; (of time) مدت mùddèt ; (delay) مهل mèhl, مهلت mùhlèt, وعده wà"dé ; (price) فی fī, فیأت fī'àt ; —, *v.a.* تعبیرا tà"bīr-et, تسمیدا tèssmìyé-et, منقطع او دیمك mùnktàti"-òl. dèmek,

Terminate, *v.n.* بتمك bìtmek, منتهی او mùntèhi-òl, انتهابولمق ìntihā-bùlmak ; —, *v.a.* بترمك bìtirmek, کسمك kèssmek, قطعا kàt"-et.

Termination, *s.* صوك sòng, نهایت nìhāyet, انتها ìntihā.

Terrace, *s.* (on hill-side) سد sèdd ; (house-top) سطح sàth (t-h), دام dàm, باجه bàja ; (of houses) صره اولر sìra-èvler.

Terrestrial, *a.* دنیوی dùnyévī ; ارضی àrzī ; — globe, کرهٔ ارض kyùré'i-àrz.

Terrible, *a.* مخوف màkhūf, مدهش mùdhìsh, مهیب mùhīb.

Terrify, *v.a.* قورقتمق kòrkutmak, تخویفا tàkhwīf-et, اخافا ìkhāfa-et, ترهیبا tèrhīb-et.

Territory, *s.* اراضی àrāzi (*pl.* of ارض arz, land), ممالك mèmālik (*pl.* of مملکت country).

Terror, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf, دهشت dèhshèt.

Testament, *s.* وصیتنامه wàssìyyèt-nāmé, وصیت wàssìyyèt.

Testicle, *s.* طاشاق tàshak, خایه khāya.

Testify, *v.n.* شهادتا shàhādet-et ; اظهارا ìzhār-et, کوسترمك ghyùsstermek, ابرازا ìbrāz-et.

Testimony, *s.* شهادت shàhādet ; افاده ìfādé, تقریر tàkrīr.

Tether, *s.* پایبند pàybènd (pàywand), ایپ ìp ; —, *v.a.* باغلامق bàghlamak.

Text, *s.* (of a book) متن mètn.

Texture, *s.* قماش kùmāsh, نسج nèssj.

Thank, *v.a.* تشکرا tèshèkkyur-et ;

—s, *s. pl.* تشكر tèshèkkyur, شكر shùkr; —ful, متشكر mùtéshèkkir; to give —, to return —, شكرا shùkr-et, تشكرا tèshèkkyur-et.

That, *pron.* شو shù, اول òl *or* او ò; —, *rel. pron:* see Grammar; —, *c.* كه ki.

Thatch, *s.* صاپدناورتی sàpdan-ùrtu; —, *v.a.* صاپايلهاورتمك sàp-ila-ùrtmek.

Thaw, *s.* قارلرك اريمسى kàrlaring-èriméssi, بوزلرك چوزلمسى bùzlaring-chùzulmassi; —, *v.n.* اريمك èrimek; چوزلمك chùzulmek; —, *v.a.* ارتمك èritmek.

The, *art.* See Grammar.

Theatre, *s.* تياترو tèyàtro.

Theft, *s.* خرسزلق khìrsizlik, سرقت sìrkàt, سرقه sèrika.

Their, *a. pro.* لرى lari, انلرك ànlaring; —s, *pro.* انلركى ànlaringki.

Theist, *s.* موحد mùwàhhid (unitarian).

Themselves, *pro. pl.* كنديلرى kèndiléri.

Then, *ad.* اولوقت òl-wàkit, اولزمان òl-zàmān; (afterwards) صكره sòngra, بعده bà''dahū, پس pèss; —, *c.* اويلهايسه ùylè-issa, بوصورتده bù-sūrètda, امدى ìmdi.

Theology, *s.* علم كلام ''ìlmi-kèlām, حكمت الهيه hìkmèti-ìlāhìyyé.

Theorem, *s.* دعواى نظرى dà''wàyi-nàzarī.

Theoretical, *a.* علمى ''ìlmī, نظرى nàzarī.

Theory, *s.* قول kāvl, يول yòl, مذهب mèzhèb, طريق tàrīk, نظر nàzar.

There, *ad.* اورا òra; اورايه òraya; اوراده òrada; شورا shùra; شورايه shùraya, شوراده shùrada; انده ànda, òndа; —! *int.* اشته ìshta, نا nà, تها tèhā; — about, —abouts, اورالر òralar, اورالره òralara, اورالرده òralarda; اول صولرده (ò)-sùlarda, اول صولره طوغرى ò-sùlara-dòghru; —by, اول مناسبتله òl-mùnāssébètla; — after, اندنصكره àndan-sòngra; — at, اكا ànga, ònga; —from, اندن àndan, òndan; —in, اكا ànga; انده ànda; اندن àndan; —of, اندن àndan; —on, اكا ànga; انده ànda; انك اوزرينه àning-ùzérina; انك اوزرنده àning-ùzérinda; — to, — unto, اكا ànga, اكا طوغرى ànga-dòghru;

— out, اندن àndan; — under, انك التنده àning-àltina; انك التنده àning-àltinda; — upon, انك اوزرينه àning-ùzérina; انك اوزرنده àning-ùzérinda; — with, انك ايله àning-ila, انك ايله برابر àning-ila-bèrābèr; معاً mà"an; لفاً lèffan, ملفوفاً mèlfūfan; — withal, انك ايله برابر àning-ila-bèrābèr.

Therefore, c. امدى ìmdi, بوسببدن bù-sèbebdan, بوسببه بناءٍ bù-sèbéba-bīnā'an, بوسببه مبنى bù-sèbéba-mèbni, بوكامبنى bùnga-mèbni, بوكابناءً bunga-bìnā'an, بناءعليه bìnā'an-"àlèyh, بناءعلى ذلك bìnā'an-"àlà-zālìké, بنابرين bìnābérīn.

Thermometer, s. ميزان حرارت mīzāni-hàrārèt, هواترازوسى hàwā-tèrāzissi.

They, pro. انلر ànlar, ònlar.

Thick, a. (in solidity) قالين kàlin; (in fluidity) قويو kòyu, كثيف kèssīf; (coarse) قبا kàba; (close) صيق sìk; (intimate) صيقى sìki; —, s. الك قويويير èng-kòyu-yèr, اورطه or اورته òrta, اورتهيرى òrta-yèri, الك فنايير èng-fèna-yèr.

Thicken, v.n. قالينلشمق kālinlashmak; قويولشمق kòyulashmak; صيقلشمق sìklashmak; فنالشمك fènalèshmek; —, v.a. قالينلشدرمق kàlinlashdirmak; قويولتمق kòyulatmak; صيقلشدرمق sìklashdirmak.

Thief, s. خرسز khìrsiz, سارق sārik, دزد dùzd, اوغرى òghri.

Thieve, v.n. خرسزلك ايتمك khìrsizlik-et, سرقت ا sìrkàt-et.

Thigh, s. بوط bùt, بجاق bàjak, اويلق ùyluk, فخذ fàkhz.

Thimble, s. يوكسوك yùksuk.

Thin, a. (in solidity) اينجه ìnja; (in flesh) ضعيف zà"īf, زبون zàbun; (in fluidity) صولو sùlu; (wide apart) سيرك sèyrèk; —, v.a. سيرلتمك sèyreltmek; —, v.n. سيرلمك sèyrelmek.

Thine, pro. a. ك ìng, ng; سنك sèning; —, pro. سنككى sèningki.

Thing, s. شى shèy, شىء shèy' (pl. اشيا eshyā), نسنه nèssné, چيز chīz.

Think, v.n. دوشونمك dùshunmek, تفكر tèfèkkyur-et; (ponder) ملاحظه mùlāhaza-et; — over,

مطالعه mùtāla"a-et; — of, خاطرلق khātirlamak, خاطرەكتورمك khātira-ghètirmek; — about, دوشونمك dùshunmek, قورمق kòrmak; —, v.a. (imagine) صانمق sànmak, ظن zànn-et; (esteem) صايمق sàymak, عدا "àdd-et.

Third, a. اوچنجى ùchunju, ثالث sāliss, سيم sìyum; —, s. اوچدەبر ùchda-bìr, ثلث sùlss (sùluss).

Thirst, s. صوسزلق sùssuzluk, عطش "àtsh; حرارت hàrārèt; —, v.n. صوصامق sùssamak, عطشان او "àtshān-òl, تشنه او tìshné-òl; —y, a. صوصامش sùssamish, عطشان "àtshān, تشنه tìshné.

Thirteen, a. اون اوچ òn-ùch.

Thirty, a. اوتوز òtuz, ثلثون sèlāssūn, ثلثين sèlāssīn, سى sī.

This, pro. بو bù, شو shù.

Thistle, s. اشك ديكنى èshek-dìkéni, دوه ديكنى dèvé-dìkéni.

Thither, ad. اورايه òraya.

Thorn, s. ديكن dìkèn, ايكنه ìghné, خار khār, شوك shèvk; —y, a. ديكنلو dìkènli.

Thorough, a. اصل àssl, تام tāmm, كامل kyāmil; —bred, جنس jìnss, صوى sòy; —fare, چيقارصوقاق chìkar-sòkak; no —fare, چيقمزصوقاق chìkmàz-sòkak; —ly, ad. بتون بتون bìtun-bìtun, تماما tàmāman, كاملا kyāmilan, هرجهله hèr-wèjhla, كركى كبى [ghèrèghi-ghìbi.

Thou, pro. سن sèn.

Though, c. ايسەده ìssa-da, هرنقدر hèr-nàkadar; ينه yìné (ghèné).

Thought, s. فكر fìkr (pl. افكار èfkyār); مطالعه mùtāla"à. [hèzār.

Thousand, a. بيك bìng, الف èlf, هزار

Thrash, v.a. دوكمك dùghmek; (corn) خرمن khàrman-et; (the enemy) بوزمق bòzmak.

Thread, s. ايبلك ìplik; تيره tìré; تل tèl; رشته rìshté; —, v.a. (a needle) ايپلك كچورمك ìplik-ghèchirmek; (a path) سوكمك sùkmek, چيقارمق chìkàrmak, كچمك ghèchmek, مرورا mùrūr-et.

Threat, s. قورقوويرەجكلقردى kòrku-vèréjek-làkìrdi, قورقو kòrku.

Threaten, v.a. قورقوويرمك kòrku-vèrmek; قورقولوكوزكمك kòrkulu-ghyùzukmek.

Three, *a.* اوچ ùch, ثلثه sèlāssé, سه sèh.
Threshold, *s.* قپواشکی kàpi-èshìghi, استان āssitān, استانه āssitāné, عتبه "àtébé.
Thrice, *ad.* اوچ کره ùch - kèrré, اوچ دفعه ùch-dèf"à, اوچ سفر ùch-sèfer. [idāréjilik.
Thrift, *s.* اداره idāré, ادارهجیلك
Thrive, *v.n.* کلشمك ghèlishmek; —ving, *a.* کلشاتلو ghèlishātli.
Throat, *s.* بوغاز bòghāz, حلقوم hùlkūm.
Throb, *s.* يورك اويناماسی yùrek - òynamassi; يارەزونقلامسی yàra-zònklamassi; —, *v.n.* اوینامق òynamak; زونقلامق zònklamak.
Throne, *s.* تخت tàkht; مسند mèssned, صدر sàdr; — of God, عرش "ārsh; —, *v.a.* تختهاوطورتمق tàkhta-òturtmak.
Throng, *s.* غلبهلق (kàlabàlik), ازدحام ìzdihām; —, *v.n.* اوششمك ùshushmek, قوششمق kòshushmak; غلبهلق (kàlabàlik) - et, ازدحام ìzdihām-et.
Throttle, *s.* بوغاز bòghāz; —, *v.a.* بوغمق bòghmak, بوغازینی صیقمق bòghāzini-sìkmak.
Through, *pr.* دن dan; ایچندن ìchindan; — and —, یاندن یانه yàndan-yàna; —out, *ad.* باشدن باشه bàshdan - bàsha; اولندن اخرینه قدر èvvelindan-ākhirina-kàdar.
Throw, *s.* اتم àtim; —, *v.a.* اتمق àtmak, انداخت endākht-et, رمی rèmy-et; —away, اتمق àtmak; اسراف ìssrāf-et, تلف tèlef-et; — off, چیقارمق chìkàrmak, دفع dèf"-et.
Thrust, *s.* قاقش kàkish, ایتش ìtish; دورتش dùrtush; صوقش sòkush; اورش wùrush; —, *v.a.* قاقمق kàkmak, ایتمك ìtmek; دورتمك dùrtmek; صوقمق sòkmak; اورمق wùrmak; — away, دفع dèf"-et, طرد tàrd-et.
Thumb, *s.* باش پارمق bàsh-pàrmak; —, *v.a.* یپراقلرینی پرمقله کیرلدوب اورسهلمك yàpràklarini - pàrmàkla - kìrlèdup-ùrsélémek.
Thump, *s.* مشتهاورشی mùshta - wùrushu; —, *v.a.* مشتهایلهاورمق mùshta-ila-wùrmak.
Thunder, *s.* کوككورلسی ghyùk-ghyùrlémessi, رعد rà"d; —, *v.n.*

كورلك ghyùrlémek; — bolt, يلدرم yìldirim, صاعقه sā"ika; —clap, كوكك بركورلمسى ghyùghing-bìr-ghyùrléméssi; —stroke, يلدرم yìldirim, صاعقه sā"ika; —struck, يلدرم چاربمش yìldirim-chàrpmish, صاعقه اصابت ايتمش sā"ika-ìssābet-ètmish; متعجب mùta"àjjib, حيران hàyrān, سرسم sèrsèm, شاشه قالمش shàsha-kàlmish; to be — struck, قالمق kàlmak, شاشه قالمق shàsha-kàlmak.

Thursday, *s.* پنجشنبه pènjshènbìh (pèrshamba), خميس khàmìss.

Thus, *ad.* بويله bùylé, بويله جه bùyléja; بوصورتله bù-sūrètla; بووجهله bù-wèjhla; بوتقديرجه bù-tàkdīrja; — far, بورايه قدر bùraya-kàdar, بورايه دق bùrayadak.

Thwart, *v.a.* ايشنى بوزمق ìshini-bòzmak, سكته ويرمك sèkté-vèrmek.

Thy, *pro. a.* ك ìng, ng; سنك sèning; —self, كندك kènding.

Thyme, *s.*ككك اوتى kèkik-òtu, ككك kèkik.

Tick, *s.* (insect) كنه ghèné; upon —, ويرەسى يه vèréssiyé; —, *v.n.* طيق طيق tìk-tìk-et.

Ticket, *s.* كاغد kyāghid; يافته yàfta.

Tickle, *v.n.* غجقمق ghìjìkmak; —, *v.a.* غجقدرمق ghìjìkdirmak; — one's fancy, خوشنه كتمك khòshina-ghìtmek.

Tide, *s.* جذر ومد jèzr-u-mèdd; high —, مد mèdd; مدكامل mèddi-kyāmil; ebb —, جذر jèzr.

Tidy, *a.* تميز tèmiz.

Tie, *s.* باغ bàgh; (in architecture) قوشاق kùshàk; (moral) علاقه "àlāka, مناسبت mùnāssébèt, انتساب ìntissāb; (impediment) عقده "ùkdé, مانع māni"; —, *v.a.* باغلامق bàghlamak, عقدا "àkd-et.

Tier, *s.* صره sìra; قات kàt.

Tiger, *s.* ببر bùbr.

Tight, *a.* صيقى sìki; water —, صوكچمز sù-ghèchmàz; air —, هواكچمز hàwā-ghèchmàz.

Tighten, *v.a.* صيقشدرمق sìkishdirmak. [tùghla.

Tile, *s.* كراميد kìrémīd; (flat) طوغله

Till, *s.* پاره چكمجه سى pàra-chèkméjéssi; —, *v.a.* تيمارا tīmār-et, زراعت zìrā"àt-et, حراست hìrāssèt-et;

—, *pr.* تُهقدر *a*-kàdar, تُهدك é-dek, تُهدق *a*-d*a*k.

Tiller, *s.* زراعتجى zìrā"*à*tj*i*; (of a rudder) يكه yèké.

Timber, *s.* كرسته kèressté, احشب àhsh*à*b, احشاب àhshāb; — yard, كرستهجى دكانى kèresstéji-dùkk*y*āni.

Time, *s.* وقت wàk*i*t, زمان z*à*mān; هنكام hèngh*y*ām; period of —, مدت mùddèt, دور dèvr, عصر "àssr, قرن kàrn, ايام èyyām (*pl.* of يوم yùvm, a day); (number in recurrence) كرّه kèrré, مره mèrré, دفعه dèf"à, سفر sèfer, نوبت nùbèt; —, *v.a.* وقت تعيين ا wàk*i*t-tà'yīn-et; وقتندهدقت ا wàkt*ina*-dìkkàt-et; there's — enough, دهاوقتوار dàhā-wàk*i*t-vàr, وقتچوق wàk*i*t-chòk; from — immemorial, from — out of mind, اوتهدنبرو *ù*tédan-bèri, ازقديم èz-kàdīm, من القديم mìn-el-kàdīm.

Timid, *a.* قورقاق kòrk*à*k, اوركك *ù*rkek; محجوب màhjūb, اوطانور ùtànir, اوطانغچ ùtàngh*à*ch.

Tin, *s.* قلاى kàlay; (in sheets) تنكه tènéké; —, *v.a.* قلايلق kàlaylam*a*k.

Tincture, *s.* (medicinal) روح rūh; (slight mixture) قوقو kòku, شائبه shā'ibé; —, *v.a.* جزئيجهبررنكويرمك jùz'īj*a*-bìr-rènk-vèrmek.

Tinder, *s.* قاو kàw *or* kàv; — box, چقماق كيسه سى ch*à*km*à*k-kèysséssi.

Tinge, *v.a.* جزئيجهبررنكويرمك jùz'īj*a*-bìr-rènk-vèrmek, تلوين ا tèlvīn-et, بويامق bòyam*a*k.

Tinker, *s.* چنكانه (chìnghèni, a gypsey); —, *v.a.* قباجهتعميرا kàbaj*a*-tà"mīr-et.

Tinsel, *s.* شماتهتلى shàmat*a*-tèli.

Tint, *s.* چشيد chèshid, رنك rènk, لون lèvn.

Tip, *s.* اوج ūj, ديه (tèpé); بخشش bàkhshish; —, *v.a.* ويرمك vèrmek, آتمق àtm*a*k; —, *v.n.* بخشش ويرمك bàkhshish-vèrmek; — up, براوجنى قالدرمق bìr-ūj*ù*n*i*-kàld*i*rm*a*k; — off, — over, *v.n.* دوريلوبدوشمك dèvrilip-dùshmek; —, *v.a.* دويروبدوشورمك dèvirip-dùshurmek.

Tipple, *s.* ايچقى ìchk*i*; —, *v.n.* ايچمك ìchmek, چاقمق ch*à*km*a*k. [(sàr-).

Tipsy, *a.* كيف kèyf, سرخوش sèrkhòsh

Tire, *s.* (of a wheel) چنبر chènber, تيمور (dèymir); —, *v.a.* يورمق yòrmak; (in liking) اوصاندرمق ùssàndirmak; (in patience) صبرينى دوكتمك sàbrini-dùkètmek; (cause disgust) بزدرمك bèzdirmek; —, *v.n.* يورلمق yòrulmak; اوصانمق ùssànmak; بزمك bèzmek; صبرى دوكلمك sàbri-dùkènmek.

Tiresome, *a.* مناسبتسز mùnāssébètsiz; اوصاندرر ùssànj-vèrir, اوصانج ويرر ùssàndirir; ادمك جاننى صيقار àdaming-jānini-sìkar.

Tissue, *s.* قماش kùmāsh, نسج nèssj.

Tithe, *s.* عشر ùshr (*pl.* اعشار à"shār), اوندهلق òndalik.

Title, *s.* (of honour) لقب làkab (*pl.* القاب èlkāb), عنوان ùnwān; (right) حق hàkk; (deed) سند sèned, حجت hùjjèt.

To, *pr.* ئه é, *a*; ئەقدر *a*-kàdar; ئەطوغرى *a*-dòghru; ايچون ìchin; — day, بوكون bù-ghyùn; — night, بوكيجه bù-ghèyjé, بواوكمزدهكى كيجه bù-ùngumuzdéki-ghèyjé; — morrow, يارين yàrin.

Toad, *s.* قرهقوربغه kàra-kùrbagha, اودلوبغه òdlu-bàgha; — stool, زهرلومنتار zèhirli-màntar.

Toast, *s.* اكمك قزارتمسى èkmek-kìzàrtmassi; عشقنه شراب ايچلان كمسنه "àshkina-shàrāb-ìchilen-kìmèssné; —, *v.a.* قزارتمق kìzàrtmak; عشقنه شراب ايچمك "àshkina-shàrāb-ìchmek.

Tobacco, *s.* تتون *or* توتن tùtun, دخان dùkhān.

Toe, *s.* پرمق pàrmak, اياق پرمغى àyak-pàrmaghi.

Together, *ad.* برابر bèrābèr, برلكده bìrlikda; بريره bìr-yèra; بريرده bìr-yèrda; جمعاً jèm"àn; جميعاً jèmī"àn.

Toil, *s.* ايش ìsh, رنج rènj, كلفت kyùlfèt, مشقت mèshàkkàt; —s, *s. pl.* طوزاق tùzàk; —, *v.n.* چالشمق chàlìshmak, چبالمق chàbalamak, ايشلمك ìshlémek.

Token, *s.* نشان nìshān, اشارت ìshāret, علامت "àlāmèt; (of remembrance) بركذار bèrghyuzār.

Tolerable, *a.* چكلور chèkilir, تحمل اولنور tàhàmmul-òlunur; اب ايوجه èp-īyija.

Tolerance, Toleration, *s.* تحمل

tàhàmmul, هضم *hàzm*, مساعده *mùssā''adé*.

Tolerate, *v.a.* مساعده *mùssā''adé-et*, تجويز *tèjvīz-et*, قبول *kàbūl-et*, چكمك *chèkmek*.

Toll, *s.* باج *bàj*, قپوويركوسى *kàpi-vèrghissi*, مروريه *mùrūrìyyé*; —, *v.a.* (a bell) چالمق *chàlmak*; —, *v.n.* چالنمق *chàlinmak*.

Tomb, *s.* مزار *mèzār*, قبر *kàbr*, لحد *làhd*; تربه *tùrbé*; — stone, مزارطاشى *mèzār-tàshi*.

Ton, *s.* طونلاته *tònélàta*.

Tone, *s.* سس *sèss*; پرده *pèrdé*; (of muscle, &c.) قوت *kùvvèt*.

Tongs, *s. pl.* ماشه *màsha*.

Tongue, *s.* دل *dìl*, لسان *lìssān*, زبان *zàbān*.

Tonic, *s.* مقوى *mùkàvvī*.

Too, *ad.* (also) دخى *dàkhi*, ده *da*, كذلك *kèzālik*; (more than needful) حدلزومدنزياده *hàddi-lùzūmdan-zìyādé*. (This particle is not in use in Turkish: the simple adjective fulfils its function. *Vid.* Grammar.)

Tool, *s.* الت *ālet* (*pl.* الات *ālāt*); —s, *s. pl.* ادوات *èdawāt*, اداوات *èdāwāt*, اوادانلق *àwadanlik*, طاقم *tàkim*.

Tooth, *s.* ديش *dìsh*, سن *sìnn* (*pl.* اسنان *èssnān*), دندان *dèndān*, دندانه *dèndāné*; —pick, خلال *khìlāl*, ديشقارشدرەجق *dìsh-kàrishdirajak*.

Top, *s.* اوست *ùsst*, يوقارى *yùkàri*, فوق *fèvk*, بالا *bālā*; (summit) ديپه (*tèpé*), ذروه *zìrvé*; (of a mast) چناقلق *chànaklik*; (plaything) فرلداق *fìrìldàk*; —, *a.* اوستدەكى *ùsstdèki*, اوستندەكى *ùsstundèki*; — mast, غايەچبوغى *ghàbìya-chìbùghu*; — sail, غايه *ghàbiya*; —most, اڭيوقاريكى *èng-yùkàriki*, اڭيوقاريدەكى *èng-yùkàridéki*. [صارى ياقوت *sàri-yākūt*.

Topaz, *s.* زبرجد *zèberjèd*(?),

Topography, *s.* خريطەتفصيلاتى *khàrīta-tàfsīlāti*; تفصيلات زمين *tàfsīlāti-zèmīn*. [زيروزبر *zīr-u-zèber*.

Topsy-turvy, *ad.* التاوست *àlt-ùsst*,

Torch, *s.* مشعله *mèsh''àla*(*màshala*).

Torment, *s.* اذيت *èziyyèt*; —, *v.a.* اذيت ا *èzìyyèt-et*; اذيت ويرمك *èzìyyèt-vèrmek*.

Torpid, *a.* اويشق ùyushuk, اويشمش ùyushmush, جانسزكبى jānsiz-ghìbi.

Torrent, *s.* سيل sèyl (sèl); حيزلواقان صو hìzli-àkan-sù.

Torrid, *a.* حار hārr; — zone, منطقه حاره màntika'i-hārré.

Tortoise, *s.* قاپلوبغه kàpli-bàgha (kàplimbagha); — shell, بغه bàgha.

Torture, *s.* اذيت èzìyyèt, شكنجه shìkènjé, اسكنجه ìsskènjé; —, *v.a.* اذيت ا èzìyyèt-et, اسكنجه ا ìsskènjé-et, اويقوسزبراقمق ùykussuz-bràkmak.

Toss, *s.* آتش àtish, فرلادش fìrlàdish; —, *v.a.* آتمق àtmak, فرلاتمق fìrlatmak; —, — about, *v.n.* صچرامق sìchramak, فرلامق fìrlamak, آتلق àtilmak; (waves) قبارمق kàbarmak.

Total, *s.* يكون yèkyūn, طوب tòp, مجموع mèjmū''; —, *a.* كلى kyùllī; مجموع mèjmū''.

Totter, *v.n.* سندلمك sèndélémek, يقله جق او yìkilajak-òl.

Touch, *s.* دوقنش dòkunùsh; (sense of) قوت لامسه kùvvèti-lāmissé; last —, صوك ال sòng-èl; (tincture) قوقو kòku, شائبه shā'ibé, اثر èsser; —, *v.a.* دوقنمق dòkunmak, ال سورمك èl-sùrmek, ال اورمق èl-wùrmak; ملاصق او mùlāssik-òl; متصل او mùttàssil-òl; دكمك dèghmek; يابشمق yàpishmak; بتشمك bìtishmek; (move the heart) قلبنه رقت كتورمك kàlbina-rìkkàt-ghètirmek, يموشاتمق yìmushatmak; — upon (in speaking) اكدروب كچمك àngdirip-ghèchmek; — hole, فاليه fàlya, فاليه دليكى fàlya-dèlighi; —stone, محك màhèkk (mèhènk, mèhènk-tàshi); —wood, قاو kàw *or* kàv.

Tough, *a.* سرت sèrt; قوپمز kòpmàz; قتى kàti, كسلمز kèssilmàz; (difficult) كوچ ghyùch, چتين chètin; (of endurance) جانى پك jāni-pèk.

Tow, *s.* بياض استوپى bèyāz-ùsstùpu, كتان فضله سى kèten-fàzlassi; قتيق kìtik; —, *v.a.* يدكه المق yèdégha-àlmak, چكمك chèkmek; — rope, پلامار pàlamār; — line, يدك ايپى yèdek-ìpi.

Toward, Towards, *pr.* طوغرى a-

- dòghru, طرفنه طوغری tàrafina - - dòghru, جهتنه طوغری jìhètina - -dòghru.

Towel, *s.* حاولو hàwli; پشتمال pèshtamāl, فوطه fùta.

Tower, *s.* قله kùllé *or* قوله kùlé; (in town walls) برج bùrj; —, *v.n.* یوکسلمك yùkselmek.

Town, *s.* قصبه kàssaba, شهر shèhr, ممکت mèmlékèt, محروسه màhrūssa, محمیه màhmìyyé, مدینه mèdīné.

Toy, *s.* اویونجق òyunjàk; —, *v.n.* اوینامق òynamak, اوینـاشـمـق òynashmak, ایلنمك èylenmek.

Trace, *s.* ایز ìz, نشانه nìshāné, نشان nìshān, اثر èsser; (of harness) قوشم قایشی kòshum - kàyìshi; —, *v.a.* ایزلمك ìzlémek, اثارینه تتبع ا āssārina-tètèbbu"-et; (on paper) چیزمك chìzmek, رسم ا rèssm - et; سلکمك sìlkmek; یاغلو کاغده المق yàghli - kyāghida - àlmak; ایسلو کاغد ایله چیزمك ìssli - kyāghid - -ila-chìzmek; جامده چیزمك jàmda- -chìzmek.

Track, *s.* ایز ìz; بللو بللوسز پیاده یولی bèlli - bèllissiz - pìyāda - yòlu;

—, *v.a.* قره دن یدك ایله چکمك kàradan- -yèdek-ila-chèkmek.

Tract, *s.* ناحیه nāhìyyé, الکا (ùlké); (book) رساله rìssālé, جزء jùz'.

Tractable, *a.* مظلوم màzlìm, سوزدکلر sùz-(dīner), منقاد mùnkād.

Trade, *s.* صنعت sàn"at, حرفت hìrfèt; الش ویرش àlìsh-vèrish, تجارت tìjāret, الاخذ وعطا làkhz-u-"àtā, دادوستد dād-u-sìtèd; —, *v.n.* الش ویرش ا àlìsh-vèrish-et, تجارت ا tìjāret-et;

—sman, دکانجی dùkkyānjì, بازرکان bāzirghyān, اصناف èssnāf.

Tradition, *s.* حدیث hàdīss, حدیث شریف hàdīssi - shèrīf; روایت rìwāyet; —al, *a.* منقول mènkūl, مروی mèrvī.

Traffick, *s.* الش ویرش àlìsh-vèrish, تجارت tìjāret; (on a road) کلن کچن ghèlen-ghèchen; اشلکلك ìshleklik; having much —, اشلك ìshlèk; —, *v.n.* الش ویرش ا àlìsh-vèrish-et; تجارت ا tìjāret-et.

Tragedy, *s.* عاقبتی وخیم اولان وقعه "ākìbéti-wàkhīm-òlan-wàk"à.

Train, *s.* اوزون اتك ùzun-ètek, ذیل zèyl (*pl.* اذیال èzyāl), دامن dāmen; (suite) اتباع طاقمی ètbā"-tàkìmi,

خدم khàdem, حشم hàshem; (of powder) يملمه yèmlémé; فتيل fìtil; صجوق sùjuk; (series) صره sèra, الاى àlay, سورو sùru; (of guns) طوپلر tòplar; siege —, محاصره‌طوپلرى mùhāssara-tòplari; —, *v.a.* تعليم ايتمك tà''līm-et; تربيه ايتمك tèrbìyyé - et; (a tree داللرينى بررسمه قومق dàllarini - bìr--rèssma-kòmak; — on, *v.n.* اوزامق ùzamak, سورمك sùrmek, بتمامك bìtmamek.

Traitor, *s.* دولت‌خائنى dèvlet-khā'ini, دولتنه‌خائن dèvlètina-khā'in.

Trample on, *v.a.* چينهمك chīnémek, اياق‌باصمق àyak-bàssmak; — under foot, اياق‌التنه‌المق àyak--àltina-àlmak.

Tranquil, *a.* راحت, rāhat, اسوده āssūdé, ساكن sākin; مأمون mè'mūn.

Tranquillity, *s.* راحت rāhat, اسايش āssāyish, سكونت sùkyūnèt, امنيت èmnìyyèt.

Tranquillize, *v.a.* تأمين ايتمك tè'mīn-et.

Transaction, *s.* وقعه wàk''à, سركذشت sèr-ghyùzèsht; معامله mù''āmélé.

Transcribe, *v.a.* عيننى يازمق ''àynini--yàzmak, صورتنى يازمق sūrètini--yàzmak, صورتنى المق sūrètini--àlmak, صورتنى چيقارمق sūrètini--chìkàrmak, نسخه‌سنى يازمق nùsskhassini-yàzmak, استنساخ ايتمك ìsstinsākh-et.

Transfer, *v.a.* نقل ايتمك nàkl-et, دور ايتمك dèvr--et, چويرمك chèvirmek, كچورمك ghèchirmek.

Transform, *v.a.* بشقه هيئته قومق bàshka-hèy'èta-kòmak.

Transgress, *v.n.* قباحت ايتمك kàbāhat-et, جنحه ايتمك jùnhà-et; كناه ايتمك ghyùnāh-et; —, *v.a.* تخطى ايتمك tàkhàtti-et, تجاوز ايتمك tèjāvuz-et; خلافنده حركت ايتمك khìlāfìnda-hàrékèt-et.

Transgression, *s.* خطا khàtā, جنحه jùnhà, جرم jùrm, قباحت kàbāhat, كناه ghyùnāh, معصيت mà''sìyyèt.

Transient, *a.* سوركسز sùreksiz, قرارسز kàrārsiz, بيقرار bīkàrār, زائل zā'il, فانى fānī.

Transit, *s.* مرور mùrūr.

Translate, *v.a.* ترجمه ايتمك tèrjumé-et, چويرمك chèvirmek, نقل ايتمك nàkl-et.

Translation, *s.* ترجمه tèrjumé; نقل nàkl.

Translator, *s.* مترجم mùtèrjim, ترجمان tèrjumān.

Transmigration, *s.* تناسخ tènāssukh.

Transmission, *s.* نقل nàkl, ارسال ìrsāl, ايصال īssāl; امرار ìmrār; مرور mùrūr.

Transmit, *v.a.* يوللامق yòllamak, كوندرمك ghyùndermek, ارسال ا ìrsāl-et, ايصال ا īssāl-et; كچورمك ghèchirmek, امرار ا ìmrār-et, واسطهٔ مروری او wāssita'i-mùrūru-ôl.

Transparent, *a.* شفاف shèffāf, براق bèrrāk.

Transpire, *v.n.* سزلمك sèzilmek, دويلمق dòyulmak, شيوع بولمق shùyū"-bùlmak.

Transport, *s.* (ship) عسكر كميسى "àsskeR - ghèmissi; (convict) منفى سوركون ادم sùrghyun-àdam; menfī; (excessive sensation) فرط fèrt, افراط ìfrāt; (exstacy) وجدان vìjdān; (carriage) نقل nàkl; —, *v.a.* (a criminal) سورمك sùrmek, سوركون ا sùrghyun-et, نفى ا nèfy-et; (carry) طاشيمق tàshimak, كوترمك ghyùturmek, نقل ا nàkl-et; (cause joy) سوندرمك sèvindirmek.

Transportation, *s.* سوركون sùrghyun, نفى nèfy, جلا jìlā, اجلا ìjlā; place of —, منفى mènfī *or* mènfà.

Trap, *s.* طوزاق tùzàk, دام dām; — door, باجه bàja.

Trash, *s.* بوق bòk; صاچمه sàchma; (idle talk) هرزه hèrzé.

Travel, *s.* سياحت sèyāhàt; سفر sèfer, —, *v.n.* سياحت ا sèyāhàt-et, سفر ا sèfer-et, كزمك ghèzmek, يولجيلق ا yòljuluk-et.

Traveller, *s.* سياح sèyyāh, يولجى yòlju, نورد nèvèrd.

Traverse, *v.a.* ياندن ياندہ كچمك yàndan-yàna-ghèchmek; باشدن باشہ كزمك bàshdan-bàsha-ghèzmek; (impede) مانع ا mèn"-et, مانع او mānì"-ôl, سكته ويرمك sèkté-vèrmek, بوزمق bòzmak. [tàbla.

Tray, *s.* تپسى tèpsi, سينى sìni, طبله

Treacherous, *a.* (person) خائن khā'in; (act) خائنانه khā'ināné; to have a — memory, چابك اونوتمق chàbik-ùnutmak, خاطرده شى طوتهمامق khātirda-shèy-tùtamamak.

Treachery, *s.* خيانت khìyānet, خائنلق khā'inlik.

Treacle, *s.* بكمز bèkmez, پتمز pètmez.

Tread, *v.a.* اياق باصمق àyak-bàssmak.

Digitized by Google

Treason, *s.* دولتدايديلن خيانت dèvlétè-èdilen-khìyānèt.

Treasure, *s.* مال māl, پاره (p*à*r*a*), اقچه àkch*a*; (hidden) دفينه dèfīnè, خزينه khàzīnè (hàzn*a*); (in affection) ايكي كوز ìki-gh*yù*z, جكر jìgher, جكركوشه jīgher-ky*ù*shè; (in estimation) چوق ايشه يرارشي chòk-ìsh*a*-yàrar-shèy; — up, *v.a.* صاقلامق s*à*klam*a*k, حفظ ا hìfz-et.

Treasurer, *s.* خزينه دار khàzīnèdār (hàzn*a*dār).

Treasury, *s.* خزينه khàzīnè; ماليه نظارتي māliyyè-nàzārèti; ماليه قپوسي māliyyè-kàp*issi*.

Treat, *s.* ضيافت zìyāfèt; ايلنجه èylenj*a*; —, *v.a.* (use) قوللانمق kùllanm*a*k, معامله ا mù‘‘āmélè-et; (a sick person) باقمق bàkm*a*k, معالجه ا mù‘‘āléjè-et; (feast) ضيافت ويرمك zìyāfèt-vèrmek; (pay for) پاره سني ويرمك p*à*r*assini*-vèrmek; —, *v.n.* (on a subject) بحث ا bàhss-et; (negociate) مكالمه ا mùkyālémè-et.

Treatise, *s.* رساله rìssālè.

Treatment, *s.* معامله mù‘‘āmélè; معالجه mù‘‘āléjè.

Treaty, *s.* معاهده mù‘‘āhédè, عهد ‘‘àhd; عهدنامه ‘‘àhd-nāmè.

Treble, *s.* اوچ قات ùch-kàt; (voice) اينجه سس ìnj*a*-sèss, قاريسسي kàri-sèssi; —, *v.a.* اوچ قات ا ùch-kàt-et; —, *v.n.* اوچ قات اول ùch-kàt-òl.

Tree, *s.* اغاج àghaj, شجر shèjer, درخت diràkht; — nail, قويليه kàvìly*a*; cross—, قورچته kùrchèt*a*.

Tremble, *s.* دترمه (tìtrémè), لرزه lèrzè, رعشه rà‘‘shè; —, *v.n.* دترمك (tìtrémek), لرزان اول lèrzān-òl; —bling, لرزان lèrzān, لرزه ناك lèrzénāk, رعشه دار rà‘‘shèdār.

Tremendous, *a.* مهيب mùhīb, مدهش mùdhìsh; چوق chòk, پك pèk.

Trench, *s.* خندق (hèndek); مترس mètériss; —, *v.a.* ايكي اوچ بل درينلكنده قازمق ìki-ùch-bèl-dèrinli*gh*ind*a*-kàzm*a*k; — round, خندق چويرمك (hèndek)-chèvirmek; — upon, تجاوز ا tèjāvuz-et, ال اوزاتمق èl-ùzàtm*a*k.

Trespass, *s.* جنايت jìnāyet; جنحه jùnhà, كناه ghy*ù*nāh; —, *v.n.* جنايت ا jìnāyet-et, كناه ا ghy*ù*nāh-

-et; — on one, — on one's time, اشغال ا ìshghāl-et, تعجيز ا tà“jīz-et, تصديع ا tàssdī“-et, باش اغرتمق bàsh-àghritmak.

Trevet, s. صاج اياق sàj-àyak.

Trial, s. (experiment) دنه يش dènéyīsh, تجربه tèjrubé; (by law) دعوى dà“wà, محاكمه mùhākémé; on —, a. مخير mùkhàyyer.

Triangle, s. مثلث mùssèllèss.

Tribe, s. قبيله kàbīlé (pl. قبائل kàbā'il), عشيرت “àshīrèt (pl. عشائر “àshā'ir), ايل īl (pl. ايلات ilāt); (of Israel) سبط sèbt (pl. اسباط èssbāt).

Tribunal, s. محكمه màhkémé, حاكم حضوري hākim-hùzūru.

Tribute, s. ويركو vìrghyu or vèrghi, خراج khàràj, جزيه jìzyé.

Trick, s. اويون òyun; حيله hīlé; (custom) خوى; —, v.a. اويون ا òyun-et, الداتمق àldatmak.

Trickle, v.n. اينجه اينجه اقمق ìnja-ìnja-àkmak.

Trifle, s. صاچمه sàchma, اويون òyun, جزئى شي jùz'ī-shèy, لاشى مقولەسى lā-shèy-màkūléssi; —, v.n. اويناموق òynamak, صاچمه ا sàchma-et, دليلك ا dèlilik-et; —fling, a. جزئى jùz'ī; —, s. صاچمه sàchma, دليلك dèlilik; —fler, دلى dèli.

Trigger, s. تتك tètik.

Trigonometry, s. علم مثلثات “ìlmi-mùssèllessāt.

Trim, s. (of a vessel) دنك dènk; (of clothing) قيافت kìyāfèt; —, a. بچملو bìchimli; —, v.a. دوزلتمك dùzèltmek; دنك ا dènk-et, دنكنى دوزلتمك dènghini-dùzèltmek.

Trimming, s. خرج khàrj, قيطان (ghàytān); (moral) مواضعه mùwāzà“à.

Trinity, s. اقانيم ثلثه àkānīmi-sèlāssé.

Trip, s. (slip), اياق قپانمسى àyak-kàpanmassi; (moral) خطا khàtā; (excursion) كزمه ghèzma, طولاشمه dòlashma; —, v.n. اياغى قپانمق àyaghi-kàpanmak; خطا ا khàtā-et; — up, v.n. اياغى قپانوب دوشمك àyaghi-kàpànip-dùshmek; —, v.a. دوشورمك dùshurmek.

Tripe, s. اشكنبه ìshkènbé.

Triple, s. اوچ قات ùch-kàt; —, v.a. اوچ قات ا ùch-kàt-et; —, v.n.

اوچقاتاو ùch-kàt-òl. [sàhk-et.
Triturate, *v.a.* ازمك èzmek, سحق
Triumph, *s.* غلبه ghàlébé, نصرت nùssrèt; (procession) الای àlay; —, *v.n.* غالباو ghālib-òl; —, — over (exult) اوكنمك ùghènmek, تفاخرا tèfākhur-et.
Trivial, *a.* صاچمه sàchma, جزئی jùz"ī.
Troop, *s.* سوری sùru, طاقم tàkim, الای àlay; (of cavalry or horse-artillery), بلوك bùluk; —, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak; —s, *s. pl.* عسكر "àsskér.
Tropic, *s.* مدار mèdār; — of Cancer, مدارسرطان mèdāri-sèratān; — of Capricorn, مدارجدی mèdāri-jèdī.
Trot, *s.* لنك lìnk, لنكلمه lìnklémé; —, *v.n.* لنككتمك lìnk-ghìtmek, لنكلمك lìnklémek.
Trotters, *s.pl.* پاچه pàcha; اياق àyak.
Trouble, *s.* صيقندى sìkindi, زحمت zàhmet, مشقت mèshàkkàt, اذيت èzìyyèt, (care) درد dèrd, بلا bèlā, باش اغريسى bàsh-àghrissi; —, *v.a.* صيقندى ويرمك sìkindi-vèrmek, تعجيزا tà"jīz-et; زحمت ويرمك zàhmet-vèrmek; — one's self, زحمتا zàhmet-et; — one's self about ..., قيدا kàyd-et; وظيفها wàzīfé-et; قساوتا kàssāvet-et.
Troublesome, *a.* صيقندى sìkindi, صيقنديلو sìkindili, زحمت ويرر zàhmet-vèrir.
Trough, *s.* تكنه tèkné; اولاق àvlàk.
Trousers, *s. pl.* پانطلون pàntalòn; شالوار shàlwar; پوطور pòtur, چاقشير chàkshir.
Trout, *s.* الاباليق àla-bàlik.
Trowel, *s.* ماله màla.
Truce, *s.* متاركه mùtāréké.
Truck, *s.* العربهسى èl-"àrabassi; (exchange) ترانپه trànpa; (of a mast) شاپقه shàpka.
True, *a.* (not false) كرچك ghèrchek, صحيح sàhīh; (real) حقيقى hàkīkī; (faithful) صادق sādik, وفادار wèfādār; (right) طوغرى dòghru, صحيح sàhīh; (well ascertained) محقق mùhàkkàk.
Truly, *ad.* واقعا wākì"ā, حقيقت hàkīkàt, في الحقيقه fī-'l-hàkīka.
Trumpet, *s.* بورو bòru; سورنا sūrnā (zùrna); —, *v.a.* اعلانا ì"lān-et.
Trumpeter, *s.* بوروزن bòruzèn(-zàn).

Trunk, *s.* صندق sàndik, چانطه chànta; (of a tree) كتوك kyùtuk; (of the body) كوده ghyùwdé; (of an elephant) خرطوم khòrtūm.

Trunnion, *s.* مويلو mùylu.

Trust, *s.* (faith) اعتماد ì"timād, امنيت èmnìyyèt; (charge) امانت èmānèt; on —, ويره سى يه vèréssiyé; —, *v.a.* امانةتسليم ا èmānéten-tèsslīm-et; —, *v.n.* اعتماد ا ì"timād-et, امنيت ا èmnìyyèt-et; (in God) توكل ا tèvèkkyul-et, متوكل او mùtévèkkil-òl.

Truth, *s.* (absolute) حق hàkk; (of an assertion) صحت sìhhàt, حقيقت hàkīkàt; (true speech) طوغرى لاقردى dòghru-làkìrdi; to speak the —, طوغرى سويلمك dòghru-sùwèylémek.

Try, *v.n.* (endeavour) چالشمق chàlìshmak, سعى ا sà"y-et; غيرت ا ghàyret-et; —, *v.a.* (as an experiment) باقمق bàkmak, دنهمك dènémek, تجربه ا tèjribé-et; (as a proof) امتحان ا ìmtìhān-et; (cause a great exertion) زورلمق zòrlamak; اوصاندرمق ùssàndìrmak; يورمق yòrmak; كوجنه كتمك ghyùjuna-ghìtmek.

Tub, *s.* باديه bàdiya, كردل ghèrdèl.

Tube, *s.* بورو bòru, زوانه zìwāné; (of a water-pipe) ماربيچ màrpich.

Tuberose, *s.* تبر tèber.

Tubular, *a.* بوروشكلنده bòru-shèklinda, بوروكبى bòru-ghìbi.

Tuesday, *s.* صالى sàli, صالى كونى sàli-ghyùnu, ثلاثا sèlāsā, سهشنبه sèh-shènbih.

Tug, *s.* چكش chèkish; (ship) يدك واپورى yèdek-vàporu; —, *v.a.* چكمك chèkmek; يدكه المق yèdéghé-àlmak.

Tuition, *s.* درس dèrss, تدريس tèdriss, تعليم tà"līm; تعلم tà"àllum, تحصيل tàhsīl.

Tulip, *s.* لاله lālé.

Tumble, *s.* دوشش dùshush, يقلش yìkìlish; —, *v.n.* (fall) دوشمك dùshmek, يقلمق yìkìlmak; (be disarranged) بوروشمق bùrushmak, اورسهلنمك ùrsélenmek; —, *v.a.* دوشورمك dùshurmek, يقمق yìkmak; بوروشدرمق bùrushdurmak, اورسهلتمك ùrsélétmek.

Tumbler, *s.* بيوك قدح bìyuk-kàdeh,

صوقدحی sù-kàdéhi.

Tumour, s. شیش shìsh, چبان chìbàn.

Tumult, s. قارشقلق kàrishiklik; کورلدی ghyùruldu, پاطردی pàtirdi, شماته shàmata.

Tun, s. سکزیوزقیه‌لق‌فوچی sèkiz-yuz-(òkkalik)-fìchi.

Tune, s. هوا hàwā; in —, اهنك āhènk, اویغون ùyghun; —, v.a. اهنك āhènk-et, اویدرمق ùydurmak.

Tunnel, s. یرالتی‌یول yèr-àlti-yòl, یرالتی‌کمر yèr-àlti-kèmer.

Tunny, s. پلامید pàlamīd(?), التی‌پرمق àlti-pàrmak(?); (preserved) لاکرده lākèrda.

Turban, s. صارق sàrik.

Turbid, a. بولانق bùlànik.

Turbot, s. قالقان kàlkan, قالقان‌بالغی kàlkan-bàlighi.

Turbulent, s. (person) زوربا zòrba; (meeting) کورلدیلو ghyùruldulu.

Turf, s. (green) چیم chìm; (peat) یرتزکی yèr-tèzèghi.

Turk, s. عثمانلو "òssmānli; ترك tùrk, ترك‌اوشاغی tùrk-ùshàghi, مسلمان mùsslimān.

Turkey, s. (fowl) هندطاوغی hìnd-tàwughu; (empire) دولت‌علیه dèvléti-"àlìyyé, دولت‌عثمانیه dèvléti-"òssmānìyyé, دولت‌ال‌عثمان dèvléti-āli-"òssmān; (territory of) ممالك‌محروسه mèmāliki-màhrūssa, ممالك‌دولت‌علیه mèmāliki-dèvléti-"àlìyyé, عثمانلوممالکی "òssmānli-mèmlékéti, عثمانلوطپراغی "òssmānli-tòpràghi, عثمانلوولایتی "òssmānli-vìlāyéti (wìlā'ati).

Turkish language, ترکجه tùrkja, عثمانلوجه "òssmānlija, مسلمانجه mùsslimānja.

Turquoise, s. فیروزه fīrūzé.

Turmeric, s. زرده‌چاو zèrdéchàv.

Turmoil, s. کورلدی ghyùruldu, حارلدی hàrildi, پاطردی pàtirdi.

Turn, s. (revolution) دونش dùnush, دور dèvr; (deviation) دونش dùnush, صاپش sàpish, بورغاج bùrghàj, دیرسك dìrsèk; (in rotation) نوبت nùbèt; (change) دونش dùnush, دیکشش dìghishish, تبدل tèbèddul, انقلاب ìnkilāb; فرق fàrk; —, v.n. (round) دونمك dùnmek, دورا دوران dèvr-et,

dèvérān-et; (to one side) دونمك dùnmek; صاپمق sàpmak; (become) كسلمك kèssilmek, لنمك lɪɴmek *or* لنمق lanmak (as a verbal termination), اولمق òlmak; (change) دیكشمك dìghishmek; (as remade clothes) چویرلمك chèvirilmek; —, *v.a.* چویرمك chèvirmek; (cause to become) ایتمك ètmek, لتمك lɪɴtmek *or* لتمق latmak (as a verbal termination); a good —, ایولك iyilik; — about, *v.a.* چویرمك chèvirmek; قارشدرمق kàrishdirmak; — —, *v.n.* دونمك dùnmek; — away, *v.a.* قوغمق kòghmak, دفع ایلمك dèf"-et, طرد ایت tàrd-et; (the eyes, &c.) چویرمك chèvirmek; — —, *v.n.* بشقه طرفه دونمك bàshka - tàrafa - dùnmek; — back, *v.n.* كیرودونمك ghèri - dùnmek; عودت ایت "àvdet-et; (on a hinge, &c.) اچلمق àchilmak; — —, *v.a.* كیروچویرمك ghèri-chèvirmek; — down, *v.n.* (a street) صاپمق sàpmak; (a hill) انمك ènmek; (leaves, &c.) اشاغی قیوریلمق àshàghi-kìvrilmak;

— —, *v.a.* صاپتمق sàpitmak; اشاغی كوندرمك àshàghi-ghyùndɪɴrmek; اندرمك ìndirmek; قیورمق kìvirmak, بوكمك bùkmek; — in, *v.n.* یاتمق yàtmak; ایچرو كیرمك ìchɪɴri-ghìrmek, ایچرو كتمك ìchèri-ghìtmek, ایچرو كلمك ìchèri-ghɪɴlmek; — —, *v.a.* ایچرو چویرمك ìchèri - chèvirmek, ایچرو صوقمق ìchèri - sòkmak; ایچرو قیورمق ìchèri - kìvirmak; — off, *v.a.* اتمق àtmak, دوشورمك dùshurmek; صاپتمق sàpitmak; سكدرمك sèkdirmek; (a cock) قپامق kàpamak; (water) كسمك kèssmek; (a remark) الدرمامق àldirmamak; — —, *v.n.* صاپمق sàpmak; (a projectile) سكمك sèkmek; — out, *v.n.* قالقمق kàlkmak; طیشاری چیقمق dìshàri-chìkmak, طیشاری اوغرامق dìshàri-òghramak; (prove) چیقمق chìkmak; (the weather) لشمك lɪɴshmek (as a verbal termination); — —, *v.a.* چیقارمق chìkàrmak; — over, *v.n.* دونمك dùnmek; دوریلمك dèvrilmek;

— —, *v.a.* چویرمك chèvirmek, دویرمك dèvirmek; (in charge) دورا dèvr-et; (refer) حوالـه hàwālé-et, احاله ìhālé-et; (in one's mind) دوشونمك dùshunmek, طاشنمق tàshìnmak, مطالعه mùtālà"à - et; (disappoint) امیدینی بوزمق ùmīdini - bòzmak; — up, *v.n.* چیقمق chìkmak, ظهورا zùhūr-et, پیدااو pèydā-òl; قالقمق kàlkmak; اچلمق àchìlmak; یوقاری دونمك yùkàri - dùnmek; — —, *v.a.* یوقاری چویرمك yùkàri--chèvirmek; اشمك èshmek, قازمق kàzmak; قالدرمق kàldìrmak; اچمق àchmak.

Turnip, *s.* شلغام *or* شلغم shàlghàm.

Turpentine, *s.* ترمنتی tèrmènti; spirits of —, نفت یاغی nèft-yàghi.

Turret, *s.* قوله kùlé, قولەجك kùléjik.

Turtle, *s.* دڭزقاپلوبغەسی dèngiz--kàplìbàghassi (kàplim-); — dove, قمری kùmru.

Tusk, *s.* ازو àzi, دیش dìsh.

Tutor, *s.* خواجه khòja; —, *v.a.* اوکرتمك ùghretmek, تعلیما tà"līm-et.

Tweezers, *s.* جمبز jìmbìz.

Twelve, *a.* اون ایکی òn-ìki; —month, یل yìl, سنه sèné, سال sāl.

Twenty, *a.* یکرمی yìghirmi, عشرون "ìshrūn, عشرین "ìshrīn, بیست bīsst.

Twice, *ad.* ایکی کره ìki-kèrré, ایکی دفعه ìki-dèf"à, ایکی نوبت ìki-nùbèt, ایکی سفر ìki-sèfer. [چبوق chìbùk.

Twig, *s.* دال dàl, اینجەدال ìnja-dàl,

Twilight, *s.* (morning) اورطەلق اغارمسی òrtalik-àgharmassi, فجر fèjir, شفق shàfak; (evening) صولرقرارمسی sùlar-kàrarmassi, اورطەلق قرارمسی òrtalik-kàrarmassi.

Twin, *s.* ایکز ìkiz, توأم tèv'àm; —s, *pl.* ایکز ìkiz.

Twine, *s.* سجیم sìjim; —, *v.n.* صارلق sàrìlmak, طولاشمق dòlashmak; —, *v.a.* طولاشدرمق dòlashdirmak, صارمق sàrmak.

Twist, *v.a.* بوکمك bùkmek; —, *v.n.* بوکلمك bùkyulmek.

Two, *a.* ایکی ìki, اثنین ìssnèyn, دو dù.

Type, *s.* (model) نمونه nùmūné; (for printing) حرف hàrf (*pl.* حروفات hùrūfāt); in —, مرتب mùrèttèb, ترتیب اولنمش tèrtīb--òlunmush.

Typhus, *s.* قره‌حما kàr*a*-hùmmà, تیفو tīfo.
Tyrannical, *a.* ظالمانه zālimān*é*, ظلمکارانه zùlumk*y*ārān*é*.
Tyranny, *s.* ظلم zùlm, تعدی t*à*"*à*ddī, غدر ghàdr, جفا jèfā.
Tyrant, *s.* ظالم zālim, غدار ghàddār, جفاکار jèfāk*y*ār; سفاك sèffāk, خونریز khūnrīz.
Tyro, *s.* عجمی "àj*é*mī, مبتدی mùbtédī.

U.

Udder, *s.* ممه mèm*é*.
Ugly, *a.* چرکین chìrkin, کریه‌المنظر kèrīhu-'l-mànzar.
Ulcer, *s.* یاره yàr*a*.
Ultimate, *a.* صوك sòn*g*.
Umbrella, *s.* شمسیه shèmsìyy*é*.
Umpire, *s.* حکم h*à*kem; to act as —, حکم‌ا hùkm-et, دعوای‌فصل‌ا dà"wày*i*-fàssl-et.
Unable, *a.* النده‌گلمز àlind*a*n-ghèlm*à*z, مقتدردکل mùktèdir - dì*gh*il, عاجز "ājiz. [àl*i*shm*a*m*i*sh.
Unaccustomed, *a.* الشمامش
Unanimity, *s.* اتفاق‌ارا ìttifāk*i*-ārā.
Unanimous, *a.* متفق mùttèfik, متحدالارا mùttàhidu-'l-ārā, یکزبان y*è*kz*a*bān.
Unarmed, *a.* سلاحسز sìlāhs*i*z; (ship or battery) طوپسز tòpsuz.
Unavoidable, *a.* ناچار nāchār.; ضروری z*à*rūrī. [-ghàfl*é*.
Unawares, *ad.* علی‌الغفله "àlé-'l-
Unbecoming, *a.* یاقشمز y*à*k*i*shm*à*z, یاقشقسز y*à*k*i*sh*i*ks*i*z, بد bèd, چرکین chìrkin.
Unbelief, *s.* عدم‌ایمان "àd*é*mi-īmān, کفر k*y*ùfr, جهالت j*à*hālet.
Unbeliever, *s.* غیرمؤمن ghàyri-mù'min, کافر k*y*āfir, کاور gh*y*àwr, جاهل jāhil.
Unbend, *v.a.* (a bow) یایك کریشنی چیقارمق yàyin*g* - kìrishini - chìkàrm*a*k; (sails) اشاغی‌المق àshà*gh*i - àlm*a*k; —, *v.n.* اچلق *à*chìlm*a*k.
Unbind, *v.a.* چوزمك chùzmek, اچمق *à*chm*a*k.
Unbounded, *a.* بیحد bīh*à*dd, حدسز h*à*ddsiz, بیپایان bīpāyān.
Unburthen (one's self, one's mind), *v.n.* دردینی سویلمك dèrdini-sùwèyl*é*mek.
Unbutton, *v.a.* اچمق *à*chm*a*k.
Uncertain, *a.* بللوسز bèllisiz, بللودکل

bèlli-dìghil, شبهه‌لو shùbhéli, مشکوك meshkyūk.

Uncertainty, s. مشکوکیت mèshkyūkìyyèt; مشکوکشی mèshkyūk-shèy.

Unchangeable, a. دائمی dā'imī, دیکشمز dìghishmàz.

Uncivil, a. ترس tèrss, قبا kàba.

Uncle, s. (father's brother) عموجه "àmuja (àmja), عم "àmm, عمی "àmmī; (mother's brother) دای dày. [نجس nèjiss.

Unclean, a. پس pìss, مردار mùrdār,

Uncomfortable, a. راحتسز rāhatsiz.

Uncommon, a. ازبولنور àz-bùlunur, نادر nādir, نادیده nādīdé, نادرکوریلور nādir-ghyùrulur. [lā-kàyd.

Unconcerned, a. قیدسز kàydsiz, لاقید

Unconscionable, a. انصافسز insāfsiz.

Unconscious, a. خبرسز khàbersiz, بیخبر bīkhàber.

Uncorrupt, a. طوغری dòghru, مستقیم‌الاطوار mùsstakīmu-'l-àtwār.

Uncover, v.a. اچمق àchmak, قپاغنی‌قالدرمق kàpàghini-kàldirmak, اورتیسنی‌چیقارمق àrtussunu-chìkàrmak.

Uncreate, Uncreated, a. غیرمخلوق ghàyri-màkhlūk, قائم‌بالذات kā'im-bì-'z-zāt.

Undecided, a. قرارسز kàrārsiz; (person) کندی‌عقلنی‌بلمز kèndi-"àklini-bìlmàz.

Under, a. التده‌اولان àltda-òlan; اشاغی‌رتبه‌ده‌اولان àshàghi-rùtbédé-òlan; اشاغیکی àshàghiki; —, pr. التنه àltina, التنده àltinda, التندن àltindan; تحتنه tàhtina, تحتنده tàhtinda, تحتندن tàhtindan; زیرینه zīrina, زیرنده zīrinda, زیرندن zīrindan; دن‌اشاغی dan-àshàghi; دن‌اکسك dan-èksik; — age, چوجق chòjuk, صبی sàbī.

Underdone, a. ازپشمش àz-pìshmish, چیك‌قالمش chìgh-kàlmish.

Undergo, v.a. کرفتاراو ghìriftār-òl, دوچاراو dùchār-òl, مبتلاو mùbtélā-òl; طوتلمق tùtulmak; اولمق òlmak.

Underhand, a. کیزلو ghìzli, صاقلو sàkli, خفی khàfī; —, ad. ال‌التنده èl-àltinda.

Undermine, v.a. التنی‌قازمق àltini-kàzmak; (a person) ایاغنی‌قایدرمق àyaghini-kàydirmak.

Undermost, *a.* الّدهکی الك èng-àltdaki.

Underneath, *pr.* التنه àltina, التنده àltinda; —, *ad.* التّه àlta, التده àltda.

Under-secretary, *s.* (of state) مستشار mùsstéshār; (of an office) معاون mù"āvin.

Understand, *v.a.* اکلامق ànglamak (ànnamak), تفهم tèfèhhum-et, درك dèrk-et, ادراك ìdrāk-et, تعقل tà"àkkūl-et.

Understanding, *s.* عقل "àkl; (agreement) قول kàvl, مقاوله mùkāvélé; شرط shàrt.

Undertake, *v.a.* اوزرینه‌الّق ùzérina-àlmak, درعهده dèr-ùhdé-et.

Undertaking, *s.* ایش ìsh.

Undesignedly, *ad.* لاعن‌قصد lā-"àn-kàssdin; سهواً sèhven; اتفاقاً ìttifākā. [مشاع mùshā".

Undivided, *a.* بتون bìtun; (common)

Undo, *v.a.* بوزمق bòzmak; (a knot, &c.) اچمق àchmak, چوزمك chùzmek.

Undone, *a.* یاپلمامش yàpilmamish; (ruined) خراب khàrāb; (in reputation) رذیل rèzīl, رسوای rùssvày.

Undoubtedly, *ad.* شبهه‌سز shùbhéssiz; البته èlbètté.

Undress, *v.a.* صویمق sòymak, اوروبه‌سنی‌چیقارمق ùrùbassini-chìkàrmak; —, *v.n.* صوینمق sòyunmak, دوکلمك dùkyulmek.

Undulation, *s.* طالغه dàlgha; (of ground) بایر bàyir, تومسکلك tùmseklik.

Undutiful, *a.* رعایتسز rì"āyetsiz.

Undying, *a.* لایموت lā-yèmūt.

Uneasiness, *s.* راحتسزلق rāhatsizlik, صیقندی sìkindi; اضطراب ìztirāb.

Uneasy, *a.* راحتسز rāhatsiz; (in body or mind) مضطرب mùztàrib.

Unemployed, *a.* ایشسز ìshsiz, بوش bòsh, بوشده bòshda, عاطل "ātil, معطل mù"àttal.

Unequal, *a.* بردکل bìr-dìghil, غیرمساوی ghàyri-mùssāvī; (to a task) عاجز "ājiz, اربابی‌دکل èrbābi-dìghil, کوجی‌یتمز ghyùju-yètmàz, الندن‌کلمز èlindan-ghèlmàz.

Unequivocal, *a.* صریح sàrīh, اچق àchik, اشکار āshikyār.

Unerring, *a.* صائب sā'ib. [nā-hèmvār.

Uneven, *a.* دوزدکل dùz-dìghil, ناهموار

Unexampled, *a.* گورلمامش ghyürulmamish, مثالسز missālsiz, غیرمسبوق ghàyri-mèssbūk.

Unexpected, *a.* اومولمامش ùmulmamish; —ly, *ad.* من غیرمأمول mìn-ghàyri-mè'mūlin.

Unexpired, *a.* وعدهسی گلمامش wà''déssi-ghèlmamish. [insāfsiz.

Unfair, *a.* حقسز hàkksiz, انصافسز

Unfaithful, *a.* خائن khā'in.

Unfathomable, *a.* دبسز dìbsiz, ناقعریاب nā-kà''r-yāb.

Unfavourable, *a.* ترس tèrss, مخالف mùkhālif, اویغونسز ùyghunsuz.

Unfeeling, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz.

Unfeigned, *a.* خالص khāliss, بیریا bī-rìyā. [اکسك èksik.

Unfinished, *a.* بتمامش bìtmamish, Unfit, *a.* اویمز ùymàz, یاقشمز yàkìshmàz, الویرمز èlvermàz; (person) نااهل nā-èhl, اربابی دکل èrbābi-dìghil, لیاقتسز lìyākàtsiz; —, *v.a.* اهلیتنی ازالا èhlìyyètini-ìzālé-et; مانع اول māni''-òl, منعا mèn''-et.

Unfold, *v.a.* اچمق àchmak, سرمك sèrmek, نشرا nèshr-et, بسطا bàsst-et.

Unforeseen, *a.* گورنمیان ghyùrunméyen, دوشنلمامش dùshunulmamish.

Unforgiving, *a.* عفوایتمز "ìfv-ètmàz, اونوتمز ùnutmàz.

Unforgotten, *a.* اونودلمامش ùnùdulmamish. [نحس nàhiss.

Unfortunate, *a.* بختسز bàkhtsiz;

Unfortunately, *ad.* نهفائده nè-fā'idé, چهفائده chì-fā'idé.

Unfriendly, *a.* دشمن dùshmen; دارغین dàrghin.

Unfurnish, *v.a.* صویمق sòymak, دوشمهسنی قالدرمق dùshémèssini-kàldirmak.

Ungodly, *a.* (man) فاسق وفاجر fāssik-u-fājir; (act) فاسقانه fāssikāné, فاجرانه fājirāné.

Ungovernable, *a.* ضبطاولندمز zàbt-òlunamàz, سرت sèrt, حدید hàdīd.

Ungrateful, *a.* نانکور nānkyūr (nàm-), نمك بحرام nèmek-bùhrām, خائن khā'in.

Ungrounded, *a.* اصلی یوق فصلی یوق àssli-yòk-fàssli-yòk, بوش bòsh, باطل bātil, بی اساس bī-èssās.

Unguent, *s.* یاغ yàgh, مرهم mèrhèm.

Unhappy, *a.* دردلو dèrdli, دردمند dèrdmènd.

Unhealthy, *a.* (person) چوروك chùruk, عليل "âlīl; (place) وخيم wàkhīm, وخامتلو wàkhāmetli.

Unheard of, *a.* اشيدلمامش ìshìdilmamish, غيرمسموع ghàyri-mèssmū".

Unhoped for, *a.* اومولمامش ùmulmamish; مأمولدنزياده mè'mūldan-zìyādé.

Unhorse, *v.a.* اتندن دوشورمك àtindan-dùshurmek (*or* اتدن àtdan).

Unhurt, *a.* اينجنمامش ìnjinmamish.

Uniform, *a.* منتظم mùntazàm, برسياقده bìr-sìyākda; —, *s.* اونيفورمه ùnifòrma, رسم البسه سی rèssm-èlbissési, نظام روبه سی nìzām-rùbassi, عسكر روبه سی "àsskER-rùbassi.

Uniformity, *s.* مطابقت mùtābakàt.

Uniformly, *ad.* دائما dā'imā; نظام اوزره nìzām-ùzéré, شاشميه رق shàshmayarak;

Uninhabitable, *a.* خيرسز khàyrsiz, غيرقابل سكنی ghàyri-kābili-sùknà.

Uninhabited, *a.* غيرمسكون ghàyri-mèsskyūn, بوش bòsh.

Unintelligible, *a.* اكلاشلمز ànglashilmàz (ànnàsh-).

Uninterrupted, *a.* اراسی يوق àrassi-yòk; —ly, *ad.* اراويرميه رك àra-vèrméyérek, اردی اراسی اولميه رق àrdi-àrassi-òlmayarak, بلافاصله bìlā-fāssila, لاينقطع lā-yànkàti".

Union, *s.* اتحاد ìttihād; جمع jèm", تجمع tèjèmmu", اجتماع ìjtimā", برارايه كلش bìr-àraya-ghèlish; قارشش kàrishish, قاتشمه kàtishma, مزج mèzj, امتزاج ìmtizāj; تزوج tèzèvvuj, ازدواج ìzdivāj.

Unit, *s.* فرد fèrd.

Unitarian, *s.* موحد mùwàhhid, اهل توحيد èhli-tèvhīd.

Unite, *v.n.* برلشمك bìrleshmek; برلكده اول bìrlikda-òl, اتفاق ìttifāk-et; جمع اول jèm"-òl, برارايه كلمك bìr-àraya-ghèlmek; بری برينه قارشمق bìri-bìrina-kàrishmak, قاتشمق kàtishmak; امتزاج ìmtizāj-et; بری برينه وارمق bìri-bìrina-vàrmak, تزوج tèzèvvuj-et; قاينامق kàynamak, ياپشمق yàpishmak, باغلانمق bàghlanmak; متصل اول mùttàssil-òl;

منتسب اولمق mrɛbūt-ōl, مربوطاو müntèssib-ōl ; —, *v.a.* برلشدرمك bìrlɛshdirmek ; قارشدرمق kàrishdirmak, مزج ا mèzj-et ; امتزاج ايتدرمك ìmtizāj-ètdirmek ; اولندرمك èvlɛndirmek, تزويج ا tèzvīj-et, ويرمك vɛrmek ; قاينتمق kàynatmak ; ياپشدرمق yàpishdirmak ; باغلامق bàghlamak, ربط ا ràbt-et, بتشدرمك bìtishdirmek.

Unity, *s.* برلك bìrlik ; (of God) وحدانيت wàhdānìyyèt ; اتفاق ìttifàk, اتحاد ìttihād.

Universal, *a.* كلى kyüllī ; عمومى "ùmūmī ; —ly, *ad.* عموماً "ùmūman, على العموم "àlé-'l-"ùmūm. [kyā'ināt.

Universe, *s.* عالم "ālɛm, كائنات

University, *s.* دارالفنون dāru-'l-fünūn.

Unjust, *a.* (man) غدار ghàddār, ظالم zālim, انصافسز ìnsàfsiz ; (man or act) حقسز hàkksiz. [sèbebsiz.

Unjustifiable, *a.* حقسز hàkksiz, سببسز

Unkind, *a.* (person) جفاكار jèfākyār ; (person or act) ترس tèrss, طاتسز tàtsiz, صوغوق sòghuk.

Unknown, *a.* مجهول mèjhūl, نامعلوم nā-mà"lūm ; — to me, *ad.* بنم خبرم اولميه رق bènim-khàbérim-ōlmayarak.

Unlade, *v.a.* (a ship, &c.) بوشالتمق bòshaltmak, يوكنى بوشالتمق yùkyunu-bòshaltmak ; يوكنى چيقارمق yùkyunu-chìkàrmak ; (a horse, &c.) يوكنى اندرمك yùkyunu-èndirmek ; —, *v.n.* بوشالمق bòshalmak.

Unlawful, *a.* حرام hàrām ; غيرمشروع ghàyri-mèshrū" ; ممنوع mèmnū", منهى mènhī, يساق yàssàk ; فضولى füzūlī, ناحق nā-hàkk ; —ly, *ad.* بغيرحق bì-ghàyri-hàkkin, فضولى اولەرق füzūli-ōlarak.

Unlearned, *a.* جاهل jāhil.

Unleavened, *a.* خميرسز khàmirsiz.

Unless, *c.* مگركه mègher-ki (This conjunction is hardly ever used, but the sense is rendered by employing the conditional negative of the verb which follows in English. Ex.—Unless I go, بن گتمسم bèn-ghìtmassam, *if I go not*).

Unlikely, *a.* اوملمز, یاقشق المز ùmulm*à*z, y*à*k*i*sh*i*k-àlm*a*z. It is very unlikely, دکمدە dèghmédé, اومم ùmm*à*m, مأمول ایتمم mè'mūl-ètm*à*m.

Unlimited, *a.* حدسز h*à*dds*i*z, بیحد [bìh*à*dd.

Unload, *vid.* Unlade.

Unlock, *v. a.* اچمق *à*chmak; کلیدینی اچمق kìlidini-*à*chmak; —, *v.n.* اچلمق *à*chìlmak.

Unlooked-for, *a.* اوملمیان ùmulmay*a*n; مأمولدن زیادە mè'mūld*a*n-zìyādé.

Unloose, *v.a.* اچمق *à*chmak, چوزمك ch*ù*zmek; صالیویرمك s*à*l*i*vèrmek.

Unluckily, *ad.* نەفائدە nè-fā'idé, چەفائدە chì-fā'idé.

Unlucky, *a.* (man) بختسز bàkhts*i*z, بدبخت bèd-bàkht; (day) نحس nàhiss; (house, &c.) شئامتلو shà'āmetli, مشئوم mèsh''ūm.

Unman, *v.a.* چوجق کبی اغلاتمق chòjuk-ghìbi-*à*ghlatmak, to be —ed, چوجق کبی اغلامق chòjuk-ghìbi-*à*ghlamak, یورکی طیانمامق yùrè*gh*i-dàyànmam*a*k, اغلایەجغی کلمك *à*ghlay*a*ja*gh*i-ghèlmek.

Unmanageable, *a.* ضبطاولنەمز z*à*bt-olunamaz; (ship) دومن دکلەمز dùmèn-(dìnémàz). [-yàk*i*shm*à*z.

Unmanly, *a.* ارککەیاقشمز èrké*gha*-

Unmannered, Unmannerly, *a.* قبا kàba, خویراط khòyrāt.

Unmarried, *a.* (man) بیکار bīk*y*ār (bèyk*y*ār), اولودکل èvli-dì*gh*il, مجرد mùjèrred; (woman) قوجەدەدکل kòj*a*da-dì*gh*il(*or* اولمیان òlmay*a*n); قیز k*ì*z.

Unmerciful, *a.* مرحمتسز mèrhàmetsiz; —ly, *ad.* فنا fèna.

Unmindful, *a.* دقتسز dìkkàts*i*z, دقت ایتمز dìkkàt-ètm*à*z, غافل ghāfil.

Unmingled, Unmixed, *a.* خالص khāliss, صاف s*à*f, صافی sāfī.

Unmoor, *v.a.* باش قیچ باغلرینی چوزمك bàsh-kìch-bà*gh*lar*i*n*i*-chùzmek, یالکزبرتیمورایلەبراقمق yàl*i*ngiz-bìr-(dèmir)-il*a*-bràkm*a*k.

Unnatural, *a.* طبیعتك خلافی tàbī''àt*i*ng-khìlāfi. [بیلزوم bī-lùzūm.

Unnecessary, *a.* لزومسز lùzūmsuz,

Unnumbered, *a.* حسابسز hìssābs*i*z, لایعد ولایحصا lā-yù''àdd-vé-lā-yùhsā.

Unoccupied, *a.* بوش bòsh, خالی khālī.

Unoffending, *a.* صوچسز sòchsuz, قباحتسز kàbāh*a*ts*i*z, ضررسز z*à*rars*i*z.

Unopposed, *a.* مانعسز māni"siz, بلامانع bìlā-māni"*in*, بلامخالفه bìlā-mùkhāléfé.

Unowned, *a.* صاحبسز sāhibsiz, صاحبی مجهول sāhibi-mèjhūl.

Unpack, *v.a.* اچمق *à*chm*a*k.

Unpaid, *a.* ویرلمامش vèrilm*a*mish; (officer) معاشسز m*à*"āshs*iz*, ایلقسز àyl*ì*ks*iz*.

Unpalatable, *a.* اجی ʌj*i*.

Unparalleled, *a.* مثالسز mìssālsiz, کورلمامش gh*yù*rulm*a*mish, اشیدلمامش ìshìdilm*a*mish, نامسبوق nā-mèssbūk.

Unpardonable, *a.* عفواولنمز "ʌfv-ōlunm*à*z, پك لایقسز pèk-lāy*ì*ks*iz*, پك مناسبتسز pèk-mùnāssébetsiz.

Unperceived, *ad.* کورلمیرك ghyùrulméyérek, دویلمدرق dùyulm*a*y*a*r*a*k.

Unpleasant, *a.* فنا fènā, طاتسز tʌts*iz*, بد bèd, کریه kèrīh, ناخوش nā-khòsh; اویغونسز ùyghunsuz; —ness, *s.* اویغونسزلق ùyghunsuzlùk.

Unpolite, *a.* قبا kʌba, خویراط khòyrʌt.

Unprecedented, *a.* امثالسز èmsālsiz, نامسبوق nā-mèssbūk.

Unprejudiced, *a.* (mind) سالم sālim; (person) غرضسز gh*à*r*a*zs*iz*, منصف mùnsif. [-kʌssdin.

Unpremeditated, *a.* لاعن قصد lā-"*à*n-

Unprepared, *a.* خبرسز khʌbersiz; حاضردکل hāzir-dìg*h*il.

Unpretending, *a.* محجوب màhjūb, کندی حالنده kèndi-hāl*in*d*a*.

Unprincipled, *a.* چاپقین chʌpk*in*, عارسز "ārs*iz*, حیاسز hàyāss*iz*, ادبسز èdebsiz.

Unprofitable, *a.* فائدهسز fā'idéssiz, فائدهدن خالی fā'idéd*a*n-khālī, بوش bòsh, نافله nāfilé, بیهوده bīhūdé, لاطائل lā-tā'il.

Unquestionable, *a.* شبههسز shùbhéssiz, محقق mùhʌkkʌk; —bly, *ad.* البته èlbétté, مطلقا mùtlʌkā.

Unreasonable, *a.* مناسبتسز mùnāssébetsiz; انصافسز ìnsʌfs*iz*.

Unremitting, *a.* لاینقطع lā-y*à*nkʌti", اردی اراسی اولمیان àrd*i*-*à*rassi-ōlmayʌn.

Unreserved, *a.* بلاکتم bilā-kètmin.

Unrevenged, *a.* (blood) هدر hèdr; انتقامسز ìntikāms*iz*.

Unrewarded, *a.* مکافاتسز mùk*y*āfāts*iz*.

Unrighteous, *a.* (person) گناهكار ghyùnāhkyār; (act) گناه ghyùnāh.

Unripe, *a.* خام khām, اولمامش òlmamish.

Unrivalled, *a.* مثالسز mìssālsiz, بیمثال bīmissāl, يكتا yèktā, بيهمتا bīhèmtā.

Unruly, *a.* زوربا zòrba, عاصى "āssī, متمرد mùtémèrrid.

Unsafe, *a.* قورقلور kòrkulur, امين دكل èmīn-dìghil.

Unsaid, *a.* دينلمامش dènilmamish, سويلنلمامش sùwèylenilmamish.

Unsay, *v.a.* سوزندن دونمك sùzundan-dùnmek, انكار ا ìnkyār-et.

Unscrew, *v.a.* اچمق àchmak, ويدەسنى اچمق vìdéssini-àchmak.

Unscriptural, *a.* كتب سماويه نك مألنه مغاير kyùtubu - sèmāvìyyéning - mà'ālina-mùghāyir.

Unseal, *v.a.* اچمق àchmak, مهرينى اچمق mùhrunu-àchmak.

Unseasonable, *a.* وقتسز wàkitsiz.

Unseemly, *a.* چركين chìrkin, ياقشمز yàkishmàz, ياقشقسز yàkishiksiz.

Unseen, *a.* كورنميان ghyùrunméyen; كورلمامش ghyùrulmamish; —, *ad.* كورلميەرك ghyùrulméyérek.

Unsheath, *v.a.* چكمك chèkmek, سل ا sèll-et.

Unship, *v.a.* چيقارمق chìkàrmak, يرندن چيقارمق yèrindan-chìkàrmak.

Unsightly, *a.* چركين chìrkin, بد bèd, ياقشقسز yàkishiksiz.

Unskilful, *a.* عجمى "àjémī.

Unslaked, *a.* (lime) سونمامش sùnmamish; (thirst) كسلمامش kèssilmamish. [fāssid.

Unsound, *a.* چوروك chùruk; فاسد

Unsown, *a.* اكلمامش èkilmamish, غيرمزروع ghàyri-mèzrū".

Unsparing, *a.* بول بول bòl-bòl; —ly, *ad.* اسركميەرك èssirghéméyérek.

Unspeakable, *a.* تعبيراولنەمز tà"bīr-òlunamàz. [sèbātsiz.

Unstable, *a.* قرارسز kàrārsiz, ثباتسز

Unsteady, *a.* اوينار òynar; صاللانور sàllànir; دترر (titrer); (person) حوارده hòwàrda, چاپقين chàpkin.

Unsuccessful, *a.* (person) ايشنى بجرەمامش ìshini-bèjeramamish, موفق اولەمامش mùwàffak-òlamamish; (attempt) اويمامش ùymamish. [اويمز ùymàz.

Unsuitable, *a.* ياقشمز yàkishmàz,

Untaught, *a.* اوكـــردلـــامـــش *ùghrèdilmamish*; برشي اوكرنامش bìr-shèy-*ùghrènmamish*.

Untenable, *a.* (assertion) باطل bātìl, بوش bòsh; (position) محافظه سی محال mùhāfazassi-mùhāl.

Untenanted, *a.* بوش bòsh.

Unthinking, *a.* دوشونمز dùshunmàz.

Unthought-of, *a.* دوشـــونـــلـــامـــش dùshunulmamish, خاطره تخطرايتامش khātira-tàkhàttur-ètmamish.

Untie, *v.a.* چوزمك chùzmek, اچمق àchmak, حل ا hàll-et.

Until, *pr.* ئه قدر a-kàdar, ئه دك édek, *or* ئه دق adak, ئه دكين édèghin(*or a-*).

Untimely, *a.* وقتسز wàkitsiz; — end, وقتسزاولم wàkitsiz-ùlum, تلف tèlef.

Unto, *pr.* ئه é, a. [هلاك hèlāk.

Untold, *a.* صايلمامش sàyìlmamish; افاده اولنمامش ìfādé-òlunmamish.

Untoward, *a.* چركين chìrkin, فنا fèna, مناسبتسز mùnāssébetsiz.

Untried, *a.* دننلمامش dènenilmamish.

Untrodden, *a.* اياق باصامش àyak-bāssmamish. [باطل bātìl.

Untrue, *a.* يلان yàlàn, كاذب kyāzib,

Untruth, *s.* يلان yàlàn, كذب kìzb, دروغ dùrūgh, بطلان bùtlān.

Unusual, *a.* عادت دكل "ādet-dìghil, خـــلافـعـــادت khìlāfi-"ādet; —ly, *ad.* سائروقتدەنسبتله sā'ir-wàkla-nìssbètla. [-òlunamàz.

Unutterable, *a.* تعبيراولندەمز tà"bīr-

Unveil, *v.a.* & *n.* ياشماغنى چيقارمق yàshmaghini-chìkàrmak (*or* اچمق àchmak). [-òlunmàz.

Unwarrantable, *a.* تجويزاولنمز téjvīz-

Unwary, *a.* غافل ghāfil.

Unwell, *a.* كيفسز kèyfsiz, مـزاجسز mìzājsiz, خسته khàssta.

Unwholesome, *a.* (air) وخيم wàkhīm, وخامتلو wàkhāmetli; (food) مضر mùzìrr.

Unwilling, *a.* استكسز ìssteksiz, رغبتسز ràghbetsiz, كوكلسز ghyùngulsuz; —ly, *ad.* كرها kèrhan, مع الكراهه mà"a-'l-kèrāhé, اســتـــيـــدرك ìsstéméyérek, چكندرك chèkinérek; —ness, *s.* كوكلسزلك ghyùngulsuzluk, عدم رغبت "àdémi-ràghbet.

Unworthy, *a.* (person) نا اهل nā-èhl, استحقاقسز ìsstìhkāksiz; (act) لايقسز lāyìksiz.

Up, *a.* قالقمش kàlkmìsh; يوكسلمش

yuksèlmish ; پهايه‌چيقمش pahāya-chìkmish ; —, *ad.* يوقارى yùkāri ; يوقاريه yùkāriya, يوقاريده yùkārida(yùkārda); يوقاريه‌طوغرى yùkāriya-dòghru ; —, *pr.* دن‌يوقارى dan-yùkāri ; —, *int.* دى‌بقالم dè-bàkàlim ! قالق‌بقالم kàlk-bàkàlim ; — and down, اشاغى‌يوقارى àshàghi-yùkāri ; اوته‌برى ùtè-bèri ; — hill, يوقش‌يوقارى yòkush-yùkāri ; كوچ ghyùch, مشكل mùshkil, چتين chètin ; — there ! هى‌يوقارده hèy-yùkàrda, هى‌كيم‌واريوقارده hèy-kìm-vàr-yukarda ; — with the helm ! اورصه òrsa ! [-àtmak.

Upbraid, *v.a.* يوزينه‌اتمق yùzuna-

Uphold, *v.a.* طوتمق tùtmak, تعصب‌ا tàssàhhub-et, صحابت‌ا sàhābet-et, التزام‌ا ìltizām-et, ارقداو àrka-òl ; (a thesis) ادعا‌ا ìddi‘‘ā-et, تصديق‌ا tàssdīk-et.

Upholsterer, *s.* يورغانجى yùrghanji, دوشمه‌جى dùshèmèji.

Upland, *s.* يايلا yàyla, يايلاق yàylàk.

Upon, *pr.* اوستنه ùsstuna, اوستنده ùsstunda ; اوزرينه ùzèrina, اوزرنده ùzèrinda.

Upper, *a.* يوقاريكى yùkāriki, يوقارده‌كى yùkàrdèki ; اوستده‌كى ùsstdéki, اوستنده‌كى ùsstundéki ; — hand, غلبه ghàlébè, غالبلق ghālibl*i*k.

Uppermost, *a.* الك‌يوقاريكى èng-yùkāriki, الك‌اوستده‌كى èng-ùsstdéki.

Upright, *a.* طوغرى dòghru, قائم kā‘im ; (in morals) طوغرى dòghru, مستقيم mùsstakīm.

Uproar, *s.* كورلدى ghyùruldu, حارلدى hàrìldi, پاطردى pàtirdi, ولوله vèlvélè.

Upside-down, *ad.* الت‌اوست àlt-ùsst, زيروزبر zīr-u-zèbèr.

Upwards, *ad.* يوقاريه‌طوغرى yùkāriya-dòghru, يوقارى yùkāri ; (more) زياده zìyādè.

Urchin, *s.* پيچ pìch.

Urge, *v.a.* ابرام‌ا ìbrām-et, الحاح‌ا ìlhāh-et, صيقشدرمق sìkishdirmak ; (a plea) ايرادا īrād-et, دربيش‌ا dèr-pīsh-et ; (a horse) سورمك sùrmek, سوق‌ا sèvk-et.

Urgency, *s.* عجله ‘‘àjélè.

Urgent, *a.* مستعجل mùsstà‘‘jel.

Urine, *s.* سديك sìdik, بول bèvl, كچوك‌صو kùchuk-sù ; —, *v.n.* ايشه‌مك ìshèmek, صودوكمك sù-

-dùkmek, تبول tèbèvvul-et; (a horse) قشانمق kàshᴀnmak; (a dog) سيمك sīmek.

Us, *pro.* بزی bìzi, بزه bìzé, بزلری bìzléri, بزلره bìzléra.

Usage, *s.* قوللانش kùllànish, استعمال ìsstì"māl; (treatment) معامله mù"āmélé; (custom) عادت "ādet.

Use, *s.* قوللانش kùllànish, قوللانمه kùllànma, استعمال ìsstì"māl; (benefit) فائده fā'idé, منفعت mènfà"at; —, *v.a.* قوللانمق kùllᴀnmak, استعمال ìsstì"māl-et; (treat) معامله mù"āmélé-et; to be of —, ایشه‌یرامق isha-yàramak, فائده‌سی اول fā'idéssi - òl, فائده‌سی مشاهده اولنمق fā'idéssi - mùshāhédé - òlunmak; to be used to, الشمش ال àlìshik-òl, الشق àlishmish-òl; to become — —, الشمق àlishmak; to be used up, بتمك bìtmek, دوكنمك dùkènmek; (a man) بتمك bìtmek, ایشی بتمك ìshi - bìtmek, برخیری قالمامق bìr - -khàyri-kàlmamak.

Useful, *a.* ایشه‌یرار ìsha-yàrar, فائده‌سی وار fā'idéssi - vàr, فائده‌لو fā'idéli, نافع nāfi", مفید mùfid.

Useless, *a.* برایشه‌یرامز bìr-ìsha-yàramàz, فائده‌سز fā'idéssiz, بوش bòsh, نافله nāfilé.

Usher, *s.* (school) خلیفه khàlīfé (kàlfa); (at a door) چاوش chàwush, تشریفاتچی tèshrīfātji, محضر mùhzir; — in, *v.a.* ایچرو كتورمك ìchèri - ghètirmek, ایچرو كوتورمك ìchèri-ghyùturmek, دلالت dèlālet-et, احضار ìhzār-et.

Usual, *a.* عادی "ādī, عادت اولان "ādet - òlan; —ly, *ad.* اكثريا

Usufruct, *s.* غله ghàllé. [èksérìyyā.

Usurer, *s.* فاحش معامله‌جی fāhish-mù"āméléji.

Usurp, *v.a.* فضولی ضبط fùzùli-zàbt-et, غصب ghàssb-et.

Usury, *s.* ربا rìbā, فاحش معامله fāhish-mù"āmélé; فاحش معامله‌جیلك fāhish-mù"āméléjilik.

Utensil, *s.* خانه التی khāné-āléti; —s, *s. pl.* قاب قچاق kàp-kàchak, چناق چوملك chànak-chùmlek.

Uterine, *a.* (brother or sister) لام lì-ùmm, اناطرفندن àna-tàrafìndan.

Utility, *s.* فائده fā'idé, نفع

nèf'', منفعت mènfā''at.

Utmost, *a.* اك اوزاق èng-ùzàk, صوك sòng, اقصى àksà; نهايت درجه‌ده nìhāyet-dèréjédé, اك زياده èng-zìyādé, نهايت nìhāyet, غايت ghàyet; الدن كلديكى قدر èldan-ghèldighi-kàdar, ممكن مرتبه mùmkin-mèrtébé; —, *s.* الدن كلن èldan-ghèlen; to the —, *ad.* نهايت درجه‌ده nìhāyet-dèréjédé, ممكن مرتبه mùmkin-mèrtébé, غايتله ghāyètla.

Utter, *v.a.* (pronounce) سويلمك sùwèylémek, تلفظ ات tèlàffuz-et; اغزه المق àghza-àlmak; (coin, &c.) كچورمك ghèchirmek, ويرمك vèrmek, كچورمكه باقمق ghèchirméghé-bàkmak; —, *a.* كامل kyāmil, تام tāmm, كلى kyùllī.

Utterly, *ad.* بتون بتون bìtun-bìtun, بستون bìss-bìtun, كاملا kyāmilan, تماما tàmāman, كليا kyùllìyyan, بالكليه bì-'l-kyùllìyyé, هروجهله hèr-vèjhla.

Uttermost, *a.* اك اوزاق èng-ùzàk, اقصى àksà; صوك sòng. [kùchuk-dìl.

Uvula, *s.* دلجك dìljik, كچوك دل

V.

Vacancy, *s.* بوش ير bòsh-yèr, اچق ير àchik-yèr, خالى ير khālī-yèr; محلول màhlūl.

Vacant, *a.* بوش bòsh, خالى khālī, اچق àchik; محلول màhlūl; — look, شاشقين باقشى shàshkin-bàkishi.

Vacate, *v.a.* براقمق bràkmak, چيقمق chìkmak, خالى براقمق khālī-bràkmak, ترك ات tèrk-et.

Vacation, *s.* تعطيل وقتى tà''tīl-wàkti.

Vaccinate, *v.a.* اشلاتمق àshlatmak, اينك چيچككى ماده سيله اشلاتمق īnek-chìchéghi-māddéssīla-àshlatmak.

Vacuum, *s.* خلا khàlā, خلاى مطلق khàlāyi-mùtlàk.

Vagabond, Vagrant, *s.* چاپقين chàpkin, كولخانى kyùlkhānī; دربدر dèrbédèr, سرسرى sèrsérī.

Vague, *a.* مبهم mùbhèm, غير محقق ghàyri-mùhàkkàk.

Vain, *a.* مغرور màghrūr, خودپسند khòd-pèssènd; (futile) بوش bòsh, ديبسز dìbsiz, اصلى يوق àssli-yòk, نافله nāfilé, فائده‌سز fā'idéssiz, بيهوده bihūdé; in —, vainly, *ad.*

نافله nāfilé, اصلی یوقدن àssli-yòkdan.
Valance, s. سایبان sàybān, or سایوان sàywan (sàywànt), صاچاق sàchak.
Vale, s. دره dèré.
Valerian, s. کدی اوتی kèdi-òtu.
Valet, s. اوشاق ùshàk, خدمتکار khìdmetkyār (hìz-), اغا àgha.
Valetudinarian, s. علیل کمسنه "àlīl-kìmèssné, علیل "àlīl, چوروك chùruk, دائماخسته dā'imā-khàssta.
Valiant, a. یکیت yìghit, جسور jèssūr, بهادر bàhādir, دلاور dìlāver, مردانه mèrdāné.
Valid, a. صالح sālih, صحیح sàhīh, طوتار tùtar, یرار yàrar.
Valley, s. دره dèré.
Valour, s. یکیتلك yìghitlik, جسارت jèssārèt, جرئت jùr'èt, مردانکی mèrdānéglī.
Valuable, a. ذی قیمت zī-kīmèt, قیمتلو kīmètli; عزیز "àzīz; ایشه یرار ìsha-yàrar.
Valuation, s. کشف kèshf, تخمین tàkhmīn, تعیین قیمت tà"yīni-kīmèt, بهابچمکلك pàhā-bìchmeklik.
Value, s. دکر dègher, قیمت kīmèt, بها pàhā; (moral) قدر kàdr; —, v.a. صایمق sàymak, اعتبارا ì"tibār-et, معتبرطوتمق mù"tébèr-tùtmak; عزیزطوتمق "àzīz-tùtmak; کشفا kèshf-et, قیمت تقدیرا kīmèt-tàkdīr-et, بهابچمك pàhā-bìchmek, بهاتعیینا pàhā-tà"yīn-et; تقدیرا tàkdīr-et, قدرینی بلمك kàdrini-bìlmek.
Valve, s. قپاق kàpak, دل dìl.
Vampire, s. وامپیر vàmpīr, جادی jàdi.
Van, s. عربه "àraba; (of an army) مقدمة الجیش mùkàddimétu-'l-jèysh, قراغول kàraghòl. [-nùmā.
Vane, s. یلقوان yèlkowan, بادنما bād-
Vanish, v.n. غائب او ghā'ib-òl, کوزدن غائب او ghyùzdan-ghā'ib-òl, زائل او zā'il-òl.
Vanity, s. غرور ghùrūr; (emptiness, worthlessness) بوشلق bòshluk, دیبسزلك dìbsizlik.
Vanquish, v.a. مغلوبا mäghlūb-et, التا àlt-et, ینمك yènmek.
Vapour, s. بخار bùkhār, دومان dùmàn.
Variable, a. اطرادسز ìttirādsiz, قرارسز kàrārsiz, دیکشر dìghishir.
Variance, s. اختلاف ìkhtilāf; at —, a. (persons) بوزشوق bòzushuk;

(things) برى‌برينه‌اويمز bìri-bìrina-ùymàz.

Variation, *s.* اختلاف ìkhtilāf, انحراف ìnhirāf; تبدل tèbèddul, تحول tàhàvvul.

Variegated, *a.* رنك‌رنك rènk-rènk, رنكارنك rènghyārènk, كوناكون ghyūnāghyùn.

Variety, *s.* (sort) درلو (tùrlu), چشيد chèshid, نوع nèv"; (collection of different sorts) درلودرلو (tùrlu-tùrlu), درلو (tùrlu), انواع‌درلو ènvā"i-(tùrlu); (not sameness) ديكشمه dìghishma, تخلف tàkhàlluf.

Various, *a.* (several) برقاچ bìr-kàch, بعض bà"zi, برچوق bìr-chòk, چوق chòk; (different) درلودرلو (tùrlu-tùrlu), مختلف mùkhtèlif, متنوع mùténèvvi", كوناكون ghyūnāghyūn.

Varnish, *s.* روغن rùghàn; —, *v.a.* روغن‌اورمق rùghàn-wùrmak.

Vary, *v.n.* تخلف‌ا tàkhàlluf-et, شاشمق shàshmak, ديكشمك dìghishmek; —, *v.a.* تبديل‌ا tèbdīl-et, ديكشدرمك dìghishdirmek.

Vase, *s.* قاپ kàp.

Vast, *a.* بيوك bìyuk, عظيم "àzīm; چوق chòk, كلى kyùllī, وافر wāfir.

Vat, *s.* بيوك‌تكنه bìyuk-tèkné, بيوك‌فوچى bìyuk-fìchi.

Vault, *s.* كمر kèmer; قبه kùbbé; (under ground) بودروم bòdrūm; —, *v.n.* صچرامق sìchramak, اتلامق àtlamak.

Vaunt, *s.* لاف làf, تفاخر tèfākhur, تمادح tèmāduh; —, *v.n.* اوكنمك ùghènmek, قورولمق kùrulmak, تفاخرا tèfākhur-et, تمادحا tèmāduh-et.

Veal, *s.* داناتى dàna-èti.

Veer, *v.n.* ديكشمك dìghishmek, دونمك dùnmek; —, *v.a.* مولدا mòla-et.

Vegetable, *a.* نباتى nèbātī; —, *s.* نبات nèbāt; (for food) سبزه sèbzé (*pl.* سبزوات sèbzéwāt, vulg. zèrzéwāt), يشللك yèshillik.

Vegetate, *v.n.* يشامق yàshamak.

Vehemence, *s.* شدت shìddèt, حدت hìddèt, سرتلك sèrtlik, زور zòr.

Vehement, *a.* شدتلو shìddètli, شديد shèdīd, حدتلو hìddètli, حديد hàdīd, سرت sèrt, زورلو zòrlu.

Vehicle, *s.* عربه "àraba; (fig) وسيله vèssīlé, واسطه wāssita.

Veil, *s.* (woman's) ياشماق yàshmak,

نقاب nìkāb ; (curtain) پرده pèrdé, ستر sìtr ; (covering) اورتو ùrtu ; —, *v.a.* اورتمك ùrtmek, سترا sètr-et ; —, *v.n.* یاشمقلنمق yàshmaklanmak.

Vein, *s.* طمر dàmar, عرق "àrk (*pl.* عروق "ùrūk), رك règh ; **—ed**, طمرلو dàmarlí.

Vellum, *s.* ترشه tìrshé.

Velocity, *s.* سرعت sùr"àt, حز hìz.

Velvet, *s.* قطیفه (kàdīfé.)

Venal, *a.* رشوتیر rìshvet-yèr, رشوتخوار rìshvetkhòr, مرتشی mùrtèshi.

Vend, *v.a.* صاتمق sàtmak, فروختا fùrūkht-et, بیعا bèy"-et.

Veneer, *v.a.* قاپلامق kàplamak ; **—ed**, *a.* قاپلامه kàplama.

Venerable, *a.* محترم mùhtérem ; مبارك mùbārek ; (ancient) اسکی èsski, کارقدیم kyārí-kàdīm.

Venerate, *v.a.* صایمق sàymak, رعایتا rì"āyet-et, حرمتا hùrmet-et.

Venereal disease, *s.* فرنکی fìrènghi, فرنکی علتی fìrènghi-"ìllèti.

Vengeance, *s.* اوج ùj, انتقام ìntikām.

Venison, *s.* کیکاتی ghèyik-èti, قراجهاتی kàraja-èti.

Venom, *s.* زهر zèhir, سم sèmm ; **—ous**, زهرلو zèhirli.

Vent, *s.* نفس nèfess, هوا hàwā ; (hole) نفسلك nèfesslik, منفس mènfèss ; (of a gun) فالیه fàlya ; to give — to one's feelings, قلبدهاولانینی سربستجه اظهارا kàlbda-òlanìni-sèrbèsstja-ìzhār-et.

Ventilate, *v.a.* هواویرمك hàwā-vèrmek.

Venture, *v.n.* جسارتا jèssāret-et ; قورقمیوب کتمك kòrkmayup-ghìtmek ; —, *v.a.* تهلکهیه قومق tèhlikéya-kòmak ; بختهحوالها bàkhta-hàwālé-et.

Veracity, *s.* طوغریسویلییجیلك dòghru-sùwèyléyijilik, صداقت sàdākàt.

Verb, *s.* فعل fì"l ; **— active**, فعل معلوم fì"li-mà"lūm ; **— passive**, فعل مجهول fì"li-mèjhūl ; **— neuter**, *or* intransitive, فعل لازم fì"li-lāzim, — transitive, فعل متعدی fì"li-mùta"àddī.

Verbal, *a.* (of a word) لفظی làfzī ; (of a verb) فعلی fì"lī ; (oral) شفاهی shìfāhī, اغزدن àghzdan ; **—lly**, *ad.* لفظاً làfzan ; شفاهاً shìfāhan.

Verbatim, *ad.* لفظا بلفظ lȧfz-bé-lȧfz, لفظاً lȧfzan.

Verdict, *s.* قرار kȧrār.

Verdigris, *s.* زنكار zènghyār, ژنكار zhènghyār, باقرك يشل پاسی bȧkiring-yèshil-pȧssi.

Verdure, *s.* يشللك yèshillik; اوت òt (grass), يپراقلر yȧprȧklar (leaves.)

Verge, *s.* (brink) كنار kènār, لب lèb; (limit) سرحد sėr-hȧdd, حدود hùdūd (*pl.*); (vicinity) يقين yàkin, يقينلر yàkinlar, قرب kùrb, جوار jìwār; — on, *v.n.* چاتمق chȧtmak, وارمق vàrmak, يقلاشمق yȧklashmak, يقينلاشمق yȧkinlashmak, يقينندهاو yàkininda-òl, قريباو kȧrīb-òl, تقرباً tȧkȧrrub-et.

Verification, *s.* تحقيق tàhkīk.

Verify, *v.a.* تصديقا tȧssdīk-et; to be —fied, (by examination) تحقيق اولمق tàhkīk-òlunmak; (by the event) تحققا tȧhȧkkuk-et, صحيح چيقمق sàhīh-chìkmak.

Verily, *ad.* واقعا wākiʿʿā, فى الحقيقه fì-'l-hȧkīka, علم الله ʿʿàlimȧ-'llāh.

Verjuice, *s.* قوروق kòruk; قوروق صويى kòruk-sùyu.

Vermicelli, *s.* شعريه shàʿʿrìyyé (shèhrìyyé).

Vermin, *s.* (body or bed) كهله پيره مقولهسى kèhlé-pìré-mȧkūléssi; (house or barn) صچان صانصار مقولهسى sìchȧn-sȧnsàr-mȧkūléssi.

Vernacular tongue, *s.* انادلى ȧna-dìli, باياغى لسان bàyȧghi-lìssȧn, چارشى دلى chàrshi-dìli.

Verse, *s.* (hemistich) فرد fėrd; مصراع mìssrāʿʿ; (couplet) بيت bèyt; (triplet) مثلث mùssèllėss, (quatrain) رباعى rùbāʿʿī; &c. &c.; (poetry) شعر shìʿʿr; (of a chapter) ايت āyet, ايت كريمه āyéti-kèrīmé (only used in speaking of the Kurʿan); بند bènd (paragraph).

Versed, *a.* عالم ʿʿālim, معلوماتلو màʿʿlùmātli.

Vertical, *a.* (perpendicular), عمودى ʿʿàmūdī; (angle) رأسدهاولان rèʿssda-òlȧn; (sun, &c.) سمت رأسده sèmti-rèʿssda; ديك يوقاريده dìk-yùkàrida; سمت رأسدهاولان sèmti-rèʿssda-òlȧn.

Very, *ad.* پك pėk, چوق chòk, غايت ghàyet; —, *a.* ذات zāt.

Vessel, *s.* (utensil) قاب kàb ; (ship) كمى ghèmi, تكنه tèknÉ, سفينه sèfīnÉ; blood —, طمر dàmar, عرق "àrk, رك règh.

Vest, *s.* يلك yèlek. [نشانه nìshānÉ.

Vestige, *s.* اثر èssEr, نشان nìshān,

Veteran, *s.* اسكى èsski ; (soldier) عسكراسكيسى "àsskEr - èsskissi ; —s, *s. pl.* قدما kùdémā.

Veterinary, *a.* بيطارى bàytārī ; — surgeon, *s.* بيطار bàytār.

Vex, *v.a.* كوجندرمك ghyùjèndirmek, قزدرمق kìzdirmak ; كوجهكتمك ghyùjÉ-ghìtmek.

Vial, *s.* شيشه shìshÉ.

Vibrate, *v.n.* صاللانمق sÀllanmak, اوينامق òynamak; تترهمك *or* دترهمك (tìtrÉmek) ; (a pendulum) رقص ràkss - et ; (inner particles) حركته كلمك hàrékèta-ghèlmek.

Vice, *s.* شر shèrr, كناه ghyùnāh, سوءعمل sù'i-"àmEl, سيئه sèyyi'É ; عيب "àyb, سوء sù', قبح kùbh ; (in horses) خوى khùy, فناخوى fèna-khùy, سقط sàkAt ; the —s, *s.pl.* معيبات mù"àyyébāt, سيئات sèyyi'āt ; (a smith's vice) منكنه mènghÉnÉ ; (locum tenens) وكيل vèkīl, نائب nā'ib, قائممقام kā'im-màkām ; — admiral, پطرونهپاشا pàtrūna-pàsha (*formerly* بك bègh), — admiral of the fleet, بحريهفريقى bàhrìyyÉ-fèrīkī.

Vicious, *a.* كوتى kyùtu, شرير shèrīr ; (horse) سقط sàkAt, يرامز yàramàz, (defective) ناقص nākiss, فاسد fāssid, سقط sàkAt, سقاملو sÀkāmètli.

Vicissitude, *s.* انقلاب ìnkìlāb ; —s of fortune, انقلاباتدهر ìnkìlābāti-dèhr.

Victim, *s.* (for sacrifice) قربان kùrbān; (of slaughter) مقتول mÀktūl ; (of fraud) مغدور màghdūr ; (of tyranny) مظلوم mÀzlūm ; (in general) كرفتار ghìriftār, دوچار dūchār, مبتلا mùbtèlā, اسير èssīr.

Victor, *s.* **Victorious**, *a.* غالب ghālib.

Victory, *s.* غلبه ghàlébÉ, نصرت nùssrèt.

Victual, —s, *s.* ييهجك yèyÉjek, طعام tà"ām ; —, *v.a.* ذخيرهترتيبا zàkhīrÉ - tèrtīb - et ; (a ship) قومانيهسنىالمق kùmÀnyassini-àlmak ; قومانيهسنىويرمك kùmÀnyassini-vèrmek.

Vie with, چيقشمق chìkishmak,

يراشمق yàrashmak.

View, *s.* نظارت nàzārèt; (picture) رسم rèssm (rèssim); —, *v.a.* باقمق bàkmak, معاينه mù"āyéné-et; كورمك ghyùrmek.

Vigilance, *s.* كوزاچقلغى ghyùz-àchìklighi, تيقظ tèyàkkuz, تقيد tàkàyyud.

Vigorous, *a.* قوتلو kùvvètli, دنج dìnj, صاغ sàgh, صاغلام sàghlàm.

Vigour, *s.* قوت kùvvèt; (energy) غيرت ghàyrèt, اهتمام ìhtimām.

Vile, *a.* (person) الچق àlchàk, رذيل rèzīl, دنى dènī, رسواى rùssvāy; (thing) پس pìss, مردار mùrdār.

Village, *s.* كوى kyùy, كند kènd, قريه kàrìyyé.

Villain, *s.* خبيث khàbīss, خنزير khìnzīr, پزونك pèzéwènk.

Vine, *s.* (trained) اصمه àssma; (pollard) باغ كتوكى bāgh-kyùtughu.

Vinegar, *s.* سركه sìrké.

Vineyard, *s.* باغ bāgh.

Violate, *v.a.* بوزمق bòzmak, اخلال ìkhlāl-et, نقص nàkss-et, هتك hètk-et; (women) زورلمق zòrlamak; — one's chastity, هتك پرده عفت hètki-pèrdè'i-"ìffèt-et.

Violence, *s.* (strength) زور zòr, شدت shìddet; (in forcing) زور zòr, جبر jèbr, عنف "ùnf, عنوت "ànvèt.

Violent, *a.* سرت sèrt, شديد shèdīd, شدتلو shìddètli.

Violet, *s.* بنفشه bènèfshé (mènèkshé); —, *a.* مور mòr. [kèmānché.

Violin, *s.* كمان kèmān, كمانچه

Viper, *s.* انكرك ènghérek.

Virgin, *s.* قيز kìz, قيزاوغلان قيز kìz-òghlan-kìz, باكره bākiré; the Virgin, البتول el-Bètūl (said of the Virgin Mary and of Fātimé, daughter of Múhammed).

Virginity, *s.* قيزلق kìzlik, بكر bìkr, بكارت bèkyārèt.

Virgo, *s.* سنبله sùnbulé.

Virtue, *s.* خير khàyr, صلاح sàlāh, فضيلت fàzīlèt (*pl.* فضائل fàzā'il), محمدت màhmédet (*pl.* محامد màhāmid).

Virtuous, *a.* اهل خير èhli-khàyr, صالح sālih; (woman) عفيفه "àfīfé, عفتماب "ìffèt-mà-āb, عصمتلو "ìssmètlū, عفتلو "ìffetlū, اهل پرده

èhli-pèrdé. [-khāmissa-bèghi.
Viscount, *s.* رتبهٔ خامسه بکی rùtbé'i-
Visible, *a.* کوزکور کورینور ghyùrunur, ghyùzukyur, میدانده mèydānda, ظاهر zāhir, بدیدار bèdīdār, بدید bèdīd.
Vision, *s.* (sight) بصر bàssar, دیدار dīdār; (dream) رؤیا rù'yā, دوش dūsh, عالم مثال "ālémi-missāl.
Visit, *s.* (of respect) زیارت zìyārèt; (friendly and prolonged) مسافرلك mùssāfirlik; (medical) ویزیته vìzita; (formal — on arrival) رسم خوش امدی rèssmi-khòsh-āmédī; —, *v.a.* کتمك ghìtmek, زیارت ا zìyārèt-et, زیارتنه کتمك zìyārètina-ghìtmek; کورشمکه کتمك ghyùrushmégha - ghìtmek; استفسار خاطره کتمك ìsstifsāri-khātira-ghìtmek; (on arrival) خوش کلدك دیمکه کتمك khòsh-ghèlding-dèméghé-ghìtmek; (as a physician) ویزیته ا vìzita-et, باقمق bàkmak; (search) تحری ا tàhàrrī-et, باقمق bàkmak, ارامق àramak, یوقلامق yòklamak; — with, مظهر ا màzhar-et; کرفتار ا ghìriftār-et, دوچار ا dūchār-et, مبتلا ا mùbtélā-et;
to go on a —, مسافرلکه کتمك mùssāfirlighé-ghìtmek.
Visiter, *s.* مسافر mùssāfir; —or, سیرجی sèyrji; ناظر nāzir.
Vital, *a.* وسیلهٔ حیات vèssīlé'i-hàyāt; (important) الزم elzèm, اهم èhèmm.
Vitriol, *s.* (green) زاج قبرس zāji-kìbriss; (blue) کوزطاشی ghyùz-tàshi; oil of —, زاج یاغی zāj-yàghi.
Vocabulary, *s.* مختصر لغات کتابی mùkhtàssàr-lùghāt-kìtābi.
Vocation, *s.* ایش ìsh, مشغولیت mèshghūlìyyèt; استعداد ìsstì"dād, دعوت قلبیه dà"vèti-kàlbìyyé.
Voice, *s.* سس sèss, صدا sàdā, اواز āwāz.
Void, *a.* بوش bòsh, خالی khālī, تهی tèhī; باطل bātil, فاسد fàssid; —, *s.* بوش یر bòsh-yèr, خالی یر khālī-yèr; —, *v.a.* ابطال ا ìbtāl-et; (excrement) تبول ا tèbèvvul-et, صچمق sìchmak, ایشمك ìshémek.
Volatile, *a.* اوچار ùchar, طیار tàyyār; (in disposition) بردالده دورمز bìr-dàlda-dùrmàz, متلون mùtélèvvin.
Volcano, *s.* ینار طاغ yànar-dàgh.
Volition, *s.* اختیار ìkhtiyār, اراده ìrādé.
Volley, *s.* یایلم yàyilim,

Volume, s. بيوكلك bìyukluk, حجم hàjm, قطعه kìt"à, جرم jùrm ; (of a book) جلد jìld.
Voluminous, a. بيوك bìyuk, مفصل mùfàssàl.
Voluntary, a. اختيارى ìkhtiyārī.
Volunteer, s. كوكللوعسكر ghyùngullu-"àsskEr.
Voluptuous, a. (person) حظنفسه مائل hàzzi-nèfsa-mā'il, اهل صفا èhli-sàfā ; (thing) نفيس nèfīss.
Vomit, s. (emetic) مقيى mùkàyyī ; (vomiting) قى kàyy, استفراغ ìsstifrāgh ; (thing ejected) قوصلان ماده kùssulAn-māddé ; —, v.n. & a. قوصمق kùssmak, قى kàyy-et, استفراغ ìsstifrāgh-et.
Voracious, a. پك اجقمش pèk-djikmish ; چوق ير chòk-yèr.
Vortex, s. كرداب ghìrdāb.
Votary, s. عابد "ābid, پرست pèrèsst.
Vouch, v.n. كفيل او kèfīl-òl.
Voucher, s. سند sèned.
Vouchsafe, v.a. احسان ìhsān-et, انعام ìn"ām-et.
Vow, s. (of sacrifice) نذر nèzr, اداق àdAk ; (oath) يمين yèmin, اند ànd ; —, v.a. يمين yèmīn-et, انداچمك ànd-ìchmek.
Vowel, s. حركه hàréké. سفر sèfEr.
Voyage, s. دكزسفرى dèngiz-sèfEri,
Vulgar, a. قبا kàba ; عيب "àyb ; —, s. عوام ناس "àwāmmi-nāss.
Vulture, s. اق بابا àk-bàbA (?), قرتال kàrtāl.

W.

Wad, s. صيقى sìki, (of a cannon) پالاسطرويه pàlasstrùpa.
Wadding, s. پاموق pàmuk (pàmbuk).
Wade, v.n. صوايچنده يورمك sù-ìchinda-yùrumek.
Wafer, s. مكتوب پولى mèktūb-pùlu ; (cake) كاغد حلواسى kyāghid-hèlwāssi ; —, v.a. پول ايله ياپشدرمق pùl-ìlla-yàpishdirmak; sacred —, باداراق bàdarak.
Waft, v.a. كوترمك ghyùturmek ; كتورمك ghètirmek.
Wag, s. لطيفه جى làtīféji ; —, v.a. صاللامق sàllamak ; —, v.n. صاللنمق sàllanmak.
Wage, Wages, s. كونده لك ghyùndélik, ايلق àylik ; يللق yìllik ; — war, v.n.

محاربه‌ا mùhārébé-et, حربا hàrb-et, سفراچمق sèfer-àchmak, محارب‌او mùhārib-òl; عداوتا "àdāvèt-et, خصومتا khùssūmèt-et.

Wager, *s.* بحث bàhss; —, *v.a.* بحثا bàhss-et, بحث طوتمق bàhss-tùtmak, قومق kòmak.

Waggon, *s.* يوك عربه‌سی yùk-"àrabassi, عربه "àraba; —er, عربه‌جی "àrabaji.

Wagtail, *s.* قويرق صاللان kùyruk-sàllan.

Wailing, *s.* نالش nālish, فغان fìghān.

Wainscot, *s.* دوغرامه‌جی ايشی dòghramaji-ìshi, دوغرامه dòghrama.

Waist, *s.* بل bèl, ميان mìyān; — band, *s.* كمر kèmer, اوچقورلق ùchkurluk; —coat, يلك yèlek.

Wait, *v.n.* بكلمك bèklémek; (serve) خدمتا khìdmet-et (hìz-); — on, — upon, خدمتا khìdmet-et; (for orders, &c.) كلمك ghèlmek, اوغرامق òghramak.

Waiter, *s.* خدمتجی khìdmetji; (tray) تپسی tèpsi.

Wake (of a ship), *s.* دومنك صويی dùmèning-sùyu; —, *v.n.* اويانمق ùyanmak; —, *v.a.* اوياندرمق ùyàndirmak. [mùtayàkkiz.

Wakeful, *a.* اويانق ùyànik, متيقظ

Walk, *s.* كزمه ghèzmé, سير sèyr, تفرج tèfèrruj; (path) يول yòl; (pace) يورويش yùruyush; —s of life, احوال بشريه àhwāli-bèshériyyé, مراتب بشريه mèrātībi-bèshériyyé; —, *v.n.* يورومك *or* يورمك yùrumek; مشی‌ا mèshy-et; — about, كزمك ghèzmek; — in, ايچرو كيرمك ichèri-ghìrmek; ايچرو كتمك ìchèri-ghìtmek; ايچرو كلمك ìchèri-ghèlmek; — off, *v.n.* كتمك ghìtmek; — —, *v.a.* كوترمك ghyùturmek, دفعا dèf"-et; — off with, الوب كتمك àlip-ghìtmek; قاپمق kàpmak; چالمق chàlmak; — out, *v.n.* چيقمق chìkmak, طيشاری چيقمق dìshàri-chìkmak; —, *v.a.* طيشاری كتورمك dìshàri-ghètirmek, طيشاری كوترمك dìshàri-ghyùturmek; — the rounds, قول كزمك kòl-ghèzmek; — up and down, كزنمك ghèzinmek; اشاغی يوقاری كزنمك àshàghi-yùkàri-ghèzinmek.

Wall, *s.* ديوار dīwàr, جدار jidār, حائط

hā'it; —, *v.a.* دیوارچویرمك dīwār-chèvirmek (*or* چکمك chèkmek).
Wallet, *s.* توبره tobr*a*, *or* توربه tòrb*a*, جانطه ch*à*nt*a*. [-shèbbūy.
Wall-flower, *s.* صاری‌شبّبوی sàr*i*-
Wallow, *v.n.* یوارلنمق y*ì*warlanm*a*k.
Walnut, *s.* جوز jèviz.
Wan, *a.* صاری sàr*i*, بکزی‌اتمش bèn*g*z*i*-àtm*i*sh, بکزی‌قالمامش bèn*g*z*i*-k*à*lm*a*m*i*sh. [عصا "àssā.
Wand, *s.* چبوق ch*ì*bùk, دینك dèynek,
Wander, *v.n.* کزمك ghèzmek, طولاشمق dòlashm*a*k. [bùlm*a*k.
Wane, *v.n.* انقراض‌بولمق ìnk*i*rāz-
Want, *s.* حاجت hājet (*pl.* حاجات hājāt, *and* حوائج h*à*wā'ij), احتیاج ìhtiyāj; (severe) ضرورت z*à*rūrèt, صیقندی s*ì*k*i*nd*i*; (necessity) لزوم lùzūm; (absence) نقصان nòksān, بولنمامه bùlunmam*a*, عدم "àdem; —, *v.a.* استمك ìsstémek, ارامق àram*a*k; اکسك‌اول èksik-òl; —,*v.n.* محتاج‌اول mùhtāj-òl; to be —ed, لازم‌اول lāz*i*m-òl, لزومی‌اول lùzūmu-òl, اقتضا‌ا ìktizā-et, اقتضاسی‌اول iktizāss*i*-òl, مقتضی‌اول mùktàzī-òl; —ing, اکسك èksik.

Wanton, *a.* (playful and innocent) پك‌سونجلو pèk-sèvinjli; قیدسز kàyds*i*z; (wicked) گناه ghyùnāh; (shameless) اچق‌مشرب *à*ch*i*k-mèshreb; —, *s.* فاحشه fāhishé, روسپی (òrosspo).
War, *s.* حرب hàrb, سفر sèfer, غوغا (kàwgha), جنك jènk; —, *v.n.* حرب‌ا hàrb-et, محاربه‌ا mùhārébé-et; عداوت‌ا "*à*dāvèt-et, خصومت‌ا khùssūmèt-et; at war, *a.* محارب mùhārib, بوزشق bòzushuk.
Ward, *s.* (of a town) محله màh*à*llé; (of a hospital) قوغوش kò*gh*ush; (of a key) چنتك chèntik, کرتك kèrtik; (orphan) یتیم yètīm; — off, *v. a.* صاوشدرمق sàwushdurm*a*k.
Warden, *s.* محافظ mùhāfiz.
Wardrobe, *s.* (clothes) البسه èlbissé, البسه‌موجوداتی èlbissé-mèvjūdāt*i*; (closet) طولاب dòlap.
Wares, *s.pl.* امتعه èmta"à (*pl. of* متعه màt"à, a piece of goods).
Warehouse, *s.* مغازه mà*gh*aza.
Warfare, *s.* حرب hàrb, معاملات‌حربیه mù"āmélāt*i*-hàrbìyyé.

Warlike, *a.* حربی hàrbī; — stores, مهمات حربیه mùhìmmāti-hàrbìyyé.

Warm, *a.* سیجاق sìjàk, سیجاجق sìjàjìk, ایلیجق ìlìjàk; گرم ghèrm, حار hārr; —, *v.a.* اسنمق ìssìtmak; —, *v.n.* اسنمق ìssìnmak.

Warmth, *s.* سیجاق sìjàk, سیجاقلق sìjàklìk, گرمی ghèrmī, گرمیت ghèrmìyyèt, حرارت hàrārèt.

Warn, *v.a.* خبرویرمك khàber-vèrmek, اخبارا ìkhbār-et; اخطارا ìkhtār-et.

Warning, *s.* خبر khàber, اخبار ìkhbār, اخطار ìkhtār.

Warp, *s.* (of a tissue) ارغاج àrghàj, تار tār; (rope) پلامار pàlamār; —, *v.n* چارپلق chàrpìlmak, اگلمك èghilmek; —, *v.a.* چارپلسنه سبب او chàrpìlmassìna-sèbeb-òl; (a ship) چکمك chèkmek.

Warrant, *s.* بیورلدی bùyuruldu, فرمان fèrmān; برات bèrāt; سند sèned, حجت hùjjèt; —, *v.a.* کفیل او kèfīl-òl, تکفلا tèkèfful-et; —ed, *a.* (person) حق یدنده hàkk-yèdinda, (article) صلاحیتی اولان sàlāhìyyèti-òlan; کفالت تحتنده صاتلان kèfālèt-tàhtìnda-sàtìlan.

Warrior, *s.* جنکجی jènkji, غازی ghāzī.

Wart, *s.* نصر nàssìr, طاوق کوتی tàwuk-ghyùtu. [-bàssīrètli.

Wary, *a.* اویانق ùyànìk, بصیرتلو

Wash, *s.* (cosmetic) صو sù; (of clothes) چاشیر chàmàshìr, چماشیریقانمسی chàmàshìr-yìkanmassi; (mess for animals) چوربا chòrba; (of the sea) طالغه لرك یوریوب چکلمسی dàlghalaring-yùruyup-chèkilmassi; —, *v.a.* یقامق yìkamak, تطهیرا tàthīr-et (t-h); —, *v.n.* یقانمق yìkanmak; (for prayers) ابدست المق àbdesst-àlmak; (for purification) غسلا ghùssl-et.

Washerman, *s.* چماشیرجی chàmàshìrji; — woman, *s.* چماشیرجی قاری chàmàshìrji-kàrì.

Washtub, *s.* چماشیرتکنه سی chàmàshìr-tèknéssi.

Wasp, *s.* اشك اریسی èshek-àrìssi.

Waste, *s.* تلف tèlef, اسراف ìssrāf; (wilderness) بیابان bèyābān; ویرانه vīrāné; خالی یر khālī yèr; —, *a.* بوش bòsh; خالی khālī; ویران vīrān, خراب khàrāb; —, *v.a.*

تلف tèlef-et, اسراف ìssrāf-et; —, lay —, خراب khàrāb-et, خراب و يباب khàrāb-u-yàbāb-et, ويران virān-et; —, *v.n.* تلف او tèlef-òl; — away, اريوب كتمك èriyup-ghìtmek.

Watch, *s.* (guard) قول kòl, قره غول kàraghòl; (time of) نوبت nùbèt; (on board ship) وارده vàrda; (time-piece) ساعت sā"at, قوين ساعتى kòyn-sā"ati; —, *v.a.* كوزلمك ghyùzlémek, كوزتمك ghyùzètmek, باقمق bàkmak; —, *v.n.* اويومامق ùyumamak, تيقظ او زره دورمق tèyàkkuz-ùzéré-dùrmak; بكلمك bèklémek, بكجيلك bèkjilik-et, نوبت بكلمك nùbèt-bèklémek, وارده بكلمك vàrda-bèklémek, وارده جيلك vàrdajilik-et; —man,*s.* بكجى bèkji; وارده جى vàrdaji, ديده بان dīdébān; — house, قوللق kòlluk; —maker, ساعتجى sā"atji; — word, پارولا pàrola.

Water, *s.* صو sù, ما mā, اب āb; (on stuffs) منويش mènévish (?), طالغه dàlgha; —, *v.a.* (a horse, &c.) صوارمق sùwarmak; (a garden) صولامق sùlamak; (stuffs) منويش mènévish-et (?), طالغه لتمق dàlghalatmak; —, *v.n.* (the mouth) صولنمق sùlanmak, صولرى اقمق sùlari-àkmak; (the eyes, &c.) يشارمق yàsharmak; (a ship) صوالمق sù-àlmak; high —, مد mèdd; low —, جزر jèzr; fresh —, soft —, طاتلو صو tàtli-sù; salt —, طوزلو صو tùzlu-sù; sea —, دكز صويى dèngiz-sùyu; hard —, اجى صو àji-sù; — course, *s.* صويك اقديغى ير sùyung-àkdighi-yèr, مجرا mèjrà; صويولى sù-yòlu; — cresses, *s.* صو ترهسى sù-tèréssi; — fall, *s.* صولرك اوچديغى ير sùlaring-ùchdughu-yèr, چغلايان chàghlayan; — gruel, *s.* يوان چوربا yàwan-chòrba; —man, *s.* قايقجى kàyikji; — melon, *s.* قاربوز kàrpuz; — mill, صو دكرمنى sù-dèghirmèni; — pipe, *s.* كونك kyùnk; (for smoking) نارگله nàrghìlé; — proof, *a.* صو كچمز sù-ghèchmàz; — spout, *s.* قصرغه kàssirgha (sàkirgha); — tight, *a.* اقمز àkmàz, صيزمز sìzmàz; — wheel, طولاب dòlab; چرخ

chàrkh ; to make —, چيشا ; chìsh-et, صودوكمك sù-dùkmek, كچوك‌صودوكمك kùchuk-sù-dùkmek, ايشه‌مك ìshémek, تبول ا tèbèvvul-et; (a ship) صوايتمك sù-ètmek.

Watering-place, *s.* قدرت‌حامى kùdrèt-hàmmāmi, قاپلوجه kàplija, ايليجه ìlija, بانيه bànya ; يالى‌كويى yàli-kyùyu, ساحل‌برمحل sāhil-bìr-màhàll ; — pot, توغه kògha.

Wave, *s.* طالغه dàlgha, موج mèvj ; —, *v.a.* صاللامق sàllamak ; —, *v.n.* صاللانمق sàllanmak.

Waver, *v.n.* شبهه‌يه‌دوشمك shùbhéyé-dùshmek, پوصله‌يى‌شاشرمق pùsslayi-shàshirmak, ثباتى‌بوزلق sèbāti-bòzulmak, ترددا tèrèddud-et, ركاكت‌كوسترمك rèkyākèt-ghyùsstermek.

Wavy, *a.* طالغه‌لو dàlghali.

Wax, *s.* بالمومى bàl-mumu, شمع‌عسل shèm"i-"àssel, موم mūm ; (of the ears) قولاق‌كيرى kùlak-kìri ; —, *v.a.* بالمومى‌سورمك bàl-mūmu-sùrmek ; —, *v.n.* اولمق òlmak, كسلمك kèssilmek, لنمك lenmek *or* لنمق lanmak (as a verbal termination); — candle, — light, بالمومى bàl-mumu ; — taper, شمعه shèm"à (shàma).

Way, *s.* يول yòl, طريق tàrīk, راه rāh ; (manner) درلو (tùrlu), وجه wèjh, اسلوب ùsslūb, صورت sūrèt, طرز tàrz ; (custom) عادت "ādet ; رسم rèssm ; (behaviour) خوى khùy ; (side) طرف tàraf ; — in, قپو kàpi, كيره‌جك‌ير ghìréjek-yèr, مدخل mèdkhàl ; — out, قپو kàpi, چيقه‌جق‌ير chìkajak-yèr, مخرج màkhrèj ; — through, يول yòl, كچه‌جك‌ير ghèchéjek-yèr, ممر mèmèrr ; high —, جاده jāddé, شاهراه shāhrāh, طريق‌عام tàrīki-"āmm ; bye —, صاپه‌يول sàpa-yòl ; by the —, يولده yòlda, يول‌اوستنده yòl-ùsstunda, اثناى‌راهده èssnāyi-rāhda ; ways and means, ايراد īrād, واردات vārìdāt.

We, *pr.* بز bìz, بزلر bìzler.

Weak, *a.* ضعيف zà"īf, قوتسز kùvvetsiz ; (in mind) عقلسز "àklsiz ; دلى dèli ; مراقلو mèràkli ; (in character) متانتسز mètānètsiz, ثباتسز sèbātsiz, خفيف khàfīf ;

— side, مـــراق mèrāk.

Weaken, *v.a.* ضعيفلتمق zà‘‘ïflatmak, قوتنى كسمك kùvvètini-kèssmek, ضعيف براقمق zà‘‘ïf-bràkmak, خلل ويرمك khàlel-vèrmek.

Weakness, *s.* ضعف zà‘‘f, ضعيفلق zà‘‘īflik ; (of character) مراق mèràk, دليلك dèlilik.

Wealth, *s.* زنكينلك zènghinlik, مال māl, ثروت sèrvèt, غنا ghìnā.

Wealthy, *a.* زنكين zènghin, مالدار māldār, متمول mùtémèvvil, غنى ghànī, صاحب ثروت sāhib-sèrvèt.

Wean, *v.a.* سوددن كسمك sùddan--kèssmek, كسمك kèssmek ; وازكچورمك vāz-ghèchirmek.

Weapon, *s.* سلاح sìlāh (*pl.* اسلحه èsslihà), التحرب āléti-hàrb.

Wear, *s.* قوللانش kùllànish ; ايپرنش ìprènish; اسكيش èsskiyish; —,*v.a.* (as clothing) كيمك ghīmek ; (out) اسكتمك èsskitmek, ايپرتمك ìprètmek; (away) يمك yèmek, اشندرمق àshìndìrmak ; —, *v.n.* (well) طيانمق dàyanmak ; (not well) طيانمامق dàyànmamak; — out,*v.a.* (clothes) اسكتمك èsskitmek, (ropes, &c.) ايپرتمك ìprètmek ; (a person) يورمق yòrmak ; —, *v.n.* (clothes) اسكيمك èsskimek ; (ropes, &c.) ايپرنمك ìprenmek ; — — one's patience, صبرينى دوكتمك sàbrini-dùkètmek, اوصاندرمق ùssàndìrmak ; — away, *v.a.* يمك yèmek, اشندرمق àshìndìrmak ; —, *v.n.* اشنمق àshìnmak ; (time) كچمك ghèchmek, مرورا mùrūr-et ; — on, (time) كچمك ghèchmek, مرورا mùrūr-et ; — off, *v.a.* بوزمق bòzmak, سلمك sìlmek ; —, *v.n.* بوزلمق bòzulmak, سلنمك sìlinmek, كتمك ghìtmek; (grief, &c.) اونودلمق ùnùdulmak.

Weary, *a.* يورغون yòrghun, يورلمش yòrulmush; —,*v.a.* يورمق yòrmak; —, *v.n.* يورلمق yòrulmak.

Weasel, *s.* كلينجك ghèlinjik (?), صانصار sànsār (?).

Weather, *s.* هوانك حالى hàwānìng--hālì, هوا hàwā ; fine —, كوزل هوا ghyùzèl-hàwā ; bad —, فنا هوا fènā-hàwā ; rough —, سرت هوا sèrt-hàwā ; mild —, ملايم هوا mùlāyim-hàwā ; —, *a.* روزكارطرفى

rùzghyār-tàrafi; —, v.a. (a cape, &c.) گچمك ghèchmek; (a difficulty) گچورمك ghèchirmek; — cock, يلقوان yèlkowan, فرلداق fìrildàk, بادنما bādnùmā; —gage, روزكاراوستى rùzghyār-ùsstu.

Weave, v.a. دوقومق dòkumak, نسج ا nèssj-et. [nèsssāj.

Weaver, s. دوقويجى dòkuyuju, نساج

Web, s. قماش kùmàsh, نسج nèssj; — footed, قازاياقلو kàz-àyakli.

Wed, v.a. (take to wife) الق àlmak, تزوج ا tèzèvvuj-et; (accept as husband) وارمق vàrmak; (find a wife for) اولندرمك èvlendirmek; (find a husband for) ويرمك vèrmek, قوجه يه ويرمك kòjaya-vèrmek; (husband or wife) تزويج ا tèzvīj-et; (as a priest) عقدا "àkd-et, نكاح ا nìkyāh-et; —ed, a. (man) اولو èvli; (woman) نكاحلو nìkyāhli, نكاح تحتنده nìkyāh-tàhtinda, منكوحه mènkyūha, قوجه ده kòjada.

Wedding, s. (feast) دوكون dùghun, وليمه vèlīmé; (ceremony) عقدنكاح "àkdi-nìkyāh.

Wedge, s. قامه kàma, چيوى chìvi, سيل sīl.

Wedlock, s. نكاح nìkyāh, ازدواج ìzdiwāj.

Wednesday, s. چهارشنبه chìhàrshènbìh (chàrshàmba), اربعا èrba"ā.

Weed, s. اوت òt, خيرسزاوت khàyrsiz-òt; —s (widow's) دول قارينك ماتم البسه سى dùl-kàrining-mātem-èlbisséssi; —, v.a. خيرسز اوتلرينى يولق khàyrsiz-òtlarini-yòlmak; —out, v.a. سوكمك sùkmek, يولق yòlmak.

Week, s. هفته hàfta, اسبوع ùssbū"; — day, بياغى كون bàyaghi-ghyùn, عادى كون "ādī-ghyùn. [-bìr-

Weekly, a. & ad. هفته ده بر hàftada-

Weep, v.n. اغلامق àghlamak, كوزياشى دوكمك ghyùz-yàshi-dùkmek, بكا ا bùkyā-et.

Weevil, s. قورت kùrt.

Weigh, v.a. طارتمق tàrtmak, وزن ا vèzn-et, چكمك chèkmek; (in mind) دوشونمك dùshunmek, مطالعه ا mùtāla"à-et; —, v.a. كلمك ghèlmek, چكمك chèkmek; — upon, كدرويرمك kèder-vèrmek,

اضطراب ویرمك ìztirāb - vèrmek; — anchor, تیمورالق (dèmir)-àlmak, تیمورقالدرمق (dèmir)-kàldirmak.

Weight, *s.* طارتی tàrti, وزن vèzn; اغرلق àghirlik, ثقلت sìklèt; (personal influence) نفوذ nùfūz, اعتبار i''tibār, خاطر khātir; (moral influence) تأثیر tè''sīr, حکم hùkm.

Weighty, *a.* اغر àghir, ثقیل sàkīl; (important) مهم mùhìmm, اهم èhèmm.

Welcome, *int.* بیورك bùyurung, بیورسونلر bùyursunlar; خوش کلدك khòsh-ghèlding, صفاکلدك sàfā-ghèlding; —, *s.* رسم خوش امدی rèssmi-khòsh-āmédī; —, *a.* باعث مسرت bā''issi-mèssèrrèt; —, *v.a.* خوش کلدك دیمك khòsh-ghèlding-dèmek, رسم خوش امدی یی اجرا rèssmi-khòsh-āmédīyi-ìjrā-et; you are — (on arriving), ماشاالله بیورك mā-shā-'llāh! bùyurung! you have been — (on leaving), خوش کلدك صفا کلدك khòsh-ghèlding-sàfā-ghèlding; you are — to it, الکزسزنکدر àlingiz-sìzing-dir.

Weld, *v.n.* قاینامق kàynamak, یاپشمق yàpishmak; —, *v.a.* قایناتمق kàynatmak.

Welfare, *s.* حسن حال hùssnu-hāl, ایولك īyilik, رفاه rèfāh, رفاهیت rèfāhìyyèt, سعادت حال sà''ādéti-hāl.

Well, *s.* قیو *or* قویی kùyu, چاه chāh, بئر bi'r; —, *ad.* ایو īyi; —, *int.* ای èy! افرین (āfèrim)! ماشاالله mā-shā-'llāh! very —, پك ایو pèk-īyi, پك کوزل pèk-ghyùzèl, پك اعلا pèk-à''là; to be —, to become —, ایواو īyi-òl; —, — up, — out, *v.n.* اقمق àkmak, نبع nèb''-et; — and good, فبها fè-bèhā, نه کوزل nè-ghyùzèl; — wisher, *s.* خیرخواه khàyr-khāh.

Wen, *s.* اور ūr.

Wench, *s.* بیومش قیز bìyumush-kìz, قاری kàri; فاحشه fāhisha.

West, *s.* باطی bàti, مغرب màghrib, غرب ghàrb; south —, لدوس lòdoss; north —, قره یل kàra-yèl; —ern, *a.* غربی ghàrbī; —erly, غربی ghàrbī; غربدن یانه ghàrbdan-

-yàna; —ward, غربەطوغری gharba-dòghru.

Wet, *s.* یاش yàsh; یاغمور yàghmur; چامور chàmur; —, *a.* یاش yàsh, اصلاق isslāk, اصلانمش isslànmish, صوكسلمش sù-kèssilmish; (over head) یاغمور yàghmur, یاغمورلو yàghmurlu; (under foot) چامور chàmur, چامورلو chàmurlu; —, *v.a.* اصلاتمق isslàtmak; —, to get —, *v.a.* اصلانمق isslànmak; — nurse, سودانا sùd-àna, (slave) دایه dàya.

Wether, *s.* قویون kòyun.

Whale, *s.* اطەبالغی àda-bàlighi.

Wharf, *s.* اسكله isskèlé.

What? *pro.* نه nè? —! *int.* نه nè! (For the relative sense of *what*, see the Turkish Grammar).

Whatever, Whatsoever, *pro.* نه nè, هرنه hèr-nè.

Wheat, *s.* بوغدای bòghday, حنطه hànta, كندم ghèndum.

Wheedle, *v.a.* اوخشایەرق یالوارمق òkhshayarak - yàlvarmak, نازواداایلەیالوارمق nāz-u-èdā-ila-yàlvarmak, جلوه jìlvé-et.

Wheel, *s.* (carriage) تكرلك tèkerlèk; (of machinery) چرخ chàrkh; —, *v.a.* تكرلك اوستندەیوروتمك tèkerlèk - ùsstunda - yùrutmek, یوروتمك yùrutmek; كتورمك ghètirmek; كوترمك ghyùturmek; —, *v.n.* دونمك dùnmek; — about, *v.a.* اوتەبروكوترمك ùté - bèri - ghyùturmek; —, *v.n.* دونوب طولاشمق dùnup-dòlashmak; دونمك dùnmek; balance —, رقاص چرخی ràkkāss-chàrkhi; fly—, چرخ پروانه pèrwāné; turner's —, چرخ chàrkh; spinning —, چقرق chìkrik; — barrow, العربەسی èl-"àrabassi.

When? *ad.* نەزمان nè-zàmān, نەوقت nè-wàkit; —, *rel.* قچان kàchan, (also see Grammar); —ever, —soever, هرنەزمان hèr-nè-zàmān, هرنەوقت hèr-nè-wàkit.

Whence? *ad.* نرەدن nèrédan (nèrdan); —, *rel.* (see Grammar); —, *ad.* & *c.* ایمدی or امدی ìmdi, اشتەبوسببدن ìshta-bù-sèbebdan; —soever, *ad.* هرنرەدن hèr-nèrédan.

Where? *ad.* نره‌يه nèréya; نره‌ده nèrÉda (nèrda); —, *rel.* (see Grammar); — about? — abouts? يره‌لره nèrélÉra; نره‌لرده nèrélErda; —, *rel.* (see Grammar).

Whereas, *c.* چونکه chùnkù, chùnki.

Wherefore, *ad.* نيچون nìchin; —, *c.* امدی ìmdi.

Wherever, *ad.* هرنره‌يه hèr-nèrÉya, هرنره‌ده hèr-nèrÉda.

Wherry, *s.* پياده‌قايغی pìyādÉ-kàyighi.

Whet, *s.* اشتهالق ìshtahālìk, راقيجق ràkìjìk; —, *v.a.* بيله‌مك bìlÉmek.

Whether, *pro.* قنغی kànghi (hànghi); —, *ad.* می mi, mi.

Whey, *s.* ايران àyrān.

Which? *pro.* قنغی kànghi (hànghi); —, *rel.* (see Grammar); —ever, —soever, *pro.* هرقنغی hèr-kànghi.

Whiff, *s.* نفس nèfess, چکم chèkim, چکش chèkish.

While, Whilst, *ad.* ايکن ìken; اثناسنده èssnāssinda; —, *rel.* (see Grammar); worth the —, دکر dèghEr; not worth the —, دکمز dèghmàz.

Whim, *s.* مراق mèràk.

Whip, *s.* قامچی kàmchi, قرباچ kìrbàch, تازيانه tāzyānÉ; —, *v.a.* قامچيلق kàmchilamak; دوکمك dùghmek; (conquer) غالب‌اول ghālib-òl; (into a froth) چالقامق chàlkAmak, کيوپك‌ايت kyùpuk-et; — about, *v.n.* فرلامق fìrlamak, صيچرامق sìchramak.

Whirl, *v.a.* چويرمك chèvirmek, دوندرمك dùndErmek; —, *v.n.* دونمك dùnmek.

Whirlpool, *s.* کرداب ghìrdāb.

Whirlwind, *s.* قصرغه kàssìrgha (sàkìrgha).

Whiskers, *s. pl.* ايکی‌يناقده‌اولان‌صقال ìki-yànakda-òlAn-sàkAl.

Whisky, *s.* راقی ràki.

Whisper, *s.* فسلدامه fìssildama, فسلدی fìssildi; —, *v.n.* فسلدامق fìssildamak; —, *v.a.* قولاغه‌سويلمك kùlàgha-sùwèylÉmek, يواش‌سويلمك yāwàsh-sùwèylÉmek.

Whistle, *s.* اصلق ìsslìk; —, *v.n.* اصلق‌چالمق ìsslìk-chàlmak; boatswain's —, دودوك dùduk.

Whit, *s.* ازبرشی àz-bìr-shèy.

White, *a.* & *s.* اق àk, بياض bèyāz,

ابیض èbyàd (*fem.* بیضی bèyzà), سفید sèfīd, سپید sèpīd; — of an egg, یمورطەنڭاقی yìmurt*aning*-Àki.

Whitelead, *s.* استوبچ ŭsstubèj; اسویداج ìssvīdāj.

Whitewash, *s.* بادانه bàdana; —, *v.a.* بادانه اورمق bàdana-et, بادانه‌لامق bàdana-wùrmak.

Whither? *ad.* نره‌یه nèréya; —, *rel.* (see Grammar); —soever, هرنره‌یه hèr-nèréya.

Whitlow, *s.* طولامه dòlama.

Whiz, *v.n.* وزلامق wìzlamak, وزوزاوتمك wìz-wìz-ùtmek.

Who? *pro.* کیم kìm; —, *rel.* (see Grammar); —ever, —soever, هرکیم hèr-kìm.

Whole, *s.* (quantity) بتون bìtun; (number or quantity) هپ hèp; —, *a.* یکپاره yèkpāré, بتون bìtun, قیرلمامش kìrilmamish (not broken), کسلمامش kessilmamish (not cut), &c. [-ùzéré.

Wholesale, *ad.* کلیت اوزره kyùllìyyèt-

Wholesome, *a.* خاصیتلو khāsssìyyètli, شفالو shìfāli.

Wholly, *ad.* بتون بتون bìtun-bìtun, کلیاً kyùllìyyan, بالکلیه bì-'l-kyùllìyyé.

Whore, *s.* روسپی ròsspu (òrosspo), فاحشه fāhishé; —, *v.n.* زنپارەلکده کزمك (zàmparalikda)-ghèzmek.

Whoso, —ever, *pro.* هرکیم hèr-kìm.

Why? *ad.* نیچون nìchin; —, *c.* or *int.* اونه ò-né, بونه bù-né.

Wick, *s.* فتیل fìtil.

Wicked, *a.* (thing) گناه ghyùnāh, فنا fèna; — person, گناهکار ghyùnāhkyār, اثم āssim, عاصی "āssī.

Wickedness, *s.* گناه ghyùnāh, اثم ìssm, معصیت mà"sìyyèt, فسق وفجور fìssk-u-fùjūr.

Wicker, *s.* سپدایشی sèped-ìshi; — basket, سپد sèped.

Wicket, *s.* قپو kàpi.

Wide, *a.* انلو ènli, عریض "àrīz; (spacious) کنش ghènish, واسع wāsi"; (in fullness) بول bòl; far and —, *ad.* اطراف واکنافه ètrāf-u-èknāfa, اطراف واکنافده ètrāf-u-èknāfda.

Width, *s.* ان èn, عوض "àrz.

Widow, *s.* دول‌قاری dùl-kàri, ارمل

èrmèl *or* ارمله èrmélé (*pl.* ارامل èrāmil), بيوه bīvé; —er, قاريسى اولمش ادم kàrissi - ùlmush - -àdam; —hood, ارملك èrmèllik.

Wield, *v.a.* قوللانمق kùllanmak, صاورمق sàwurmak.

Wife, *s.* قارى kàri, اهل èhl, اهل بيت èhli-bèyt, حليله hàlīlé, منكوحه mènkyūhé, باجى bàji, ارقه داش àrkadàsh; حرم hàrem; husband's brother's —, الق *or* ايلتى èlti.

Wild, Wilderness, *s.* يابان bèyābān, قير kìr, صحرا sàhrà, دشت dèsht.

Wild, *a.* يابانى yàbānī, دشتى dèshtī; (mad) دلى dèli.

Wile, *s.* دسيسه dèssīssé.

Wilful, *a.* قصدى kàssdī, اختيارى ìkhtiyārī; (man) ترس tèrss, معند mù''ànnid, عنادجى ''ìnādji; —ly, *ad.* عمداً ''àmdan, قصداً kàssdan; مخصوص màkhsūss.

Will, *s.* اختيار ìkhtiyār, اراده ìrādé; (testament) وصيتنامه wàssìyyèt-nāmé; —, *v.a.* ارادة ìrādé-et; وصيت wàssìyyèt - et; free — (human) ارادهٔ جزئيه ìrādé'i-jùz'ìyyé; (of God) ارادهٔ كليه ìrādé'i-kyùllìyyé; —, *v. aux.* (see Grammar.)

Willing, *a.* راضى rāzī; كوكللو ghyùngullu; —ly, *ad.* باش اوستنه bàsh-ùsstuna, ازدل وجان èz-dìl-[-u-jān.

Willow, *s.* سوكود sùghud.

Wily, *a.* حيله كار hīlékyār, شيطان shèytān.

Wimble, *s.* مثقب (màtkàb).

Win, *v.a.* & *n.* قزانمق kàzanmak.

Wince, *v.n.* چكنمك chèkinmek.

Winch, *s.* طولاب dòlāb, چرخ chàrkh.

Wind, *s.* روزكار rùzghyār, يل yèl, ريح rīh, باد bād; هوا hàwā; fair —, ايوهوا īyi-hàwā, ايوروزكار īyi-rùzghyār, موافق هوا mùwāfik-hàwā, مساعدروزكار mùssā''id-rùzghyār; foul —, ترس هوا tèrss-hàwa, مخالف روزكار mùkhālif-rùzghyār; high —, سرت هوا sèrt-hàwā, صيقى روزكار sìki-rùzghyār; reigning —, prevailing —, اكثرى اسان روزكار èksérī-èssen-rùzghyār.

Wind, *v.a.* صارمق sàrmak, طولاشدرمق dòlashdirmak; —, *v.n.* طولاشمق dòlashmak; — round, — about,

v.n. صارلمق sàrìlmak; طولاشمق dòlashmak; — up, *v.a.* (a watch, &c.) قورمق kùrmak; (a string, &c.) طوپلامق tòplamak; (a discourse) ختم ا khàtm-et.

Windfall, *s.* روزكارك دوشوردیغی rùzghyāring-dùshurdughu, دوشوك dùshuk; (of fortune) كلپیر kèlépīr, باداورد bād-āvèrd, باداورده bād-āvèrdé.

Windingsheet, *s.* كفن kèfen (kèfin).

Window, *s.* پنجره pènjéré.

Windpipe, *s.* غرتلاق ghìrtlàk.

Windsail, *s.* مانيقه mànika.

Windward, *s.* روزكاراوستی rùzghyār-ùsstu.

Windy, *a.* روزكارلو rùzghyārli.

Wine, *s.* شراب shàrāb (shàrap), باده bādé.

Wing, *s.* قناد kànad, جناح jènāh, پر pèr; (of an army) قول kòl, جناح jènāh; —, *v.a.* (a bird) قنادینی قیرمق kànadìni - kìrmak; — one's flight, اوچمق ùchmak.

Wink, *s.* كوزاشارتی ghyùz-ìshārèti; طرفة العين tàrféti-'l-"àyn; —, *v.n.* كوزقيپمق ghyùz-kìpmak; — at, *v.n.* (a person) كوزايلهاشارت ا ghyùz-ila-ìshāret-et; — (any impropriety) كوزقيپامق ghyùz-kìpamak, كورمزلك ghyùrmamazlik-et, مساحه ا mùssāmaha-et, اغماض عين ا ìghmāzi-"àyn-et.

Winnow, *v.a.* صاورمق sàwurmak.

Winter, *s.* قيش kìsh, شتا shìtā, زمستان zìmisstān; —, *v.n.* قيشلامق kìshlamak; the depth of —, قره قيش kàra-kìsh, اربعين èrba"īn, زمهرير zèmhérīr.

Wintry, *a.* قيش كبی kìsh-ghìbi.

Wipe, *s.* سلش sìlish; (fig.) تكمه tèkmé (kick); —, — off, — out, *v.a.* سلمك sìlmek.

Wire, *s.* تل tèl; gold —, سرمه sìrma; silver —, كومش سرمه ghyùmush-sìrma; iron —, تيمورتل (dèmir)-tèl; copper —, باقرتل bàkìr-tèl; gold — drawer, سرمه كش sìrma-kèsh.

Wisdom, *s.* عقل "àkl, عقللولق "àkllìlik; (of an act) حكمت hìkmèt, مناسبت mùnāssèbèt.

Wise, *a.* عاقل "ākil, عقللو "àklli;

all — (all-knowing) علیم "ȧlīm, علام "ȧllām.

Wiseacre, *s.* بوداله bùdȦl*a*.

Wish, *s.* (for an event) ارزو àrzu; خواهش khāhish, امل èmel; (to do) مراد mùrĀd, مرام mèrām; (for a thing) استك ìsstèk; —, *v.n.* ارزوا àrzu-et, خواهشا khāhish-et, املا èmel-et; مرادا mùrĀd-et, مراما mèrām-et; —, *v.a.* استمك ìsstémek, استكا ìsstek-et; ارزوا àrzu-et, ارزولمق ārzul*a*m*a*k; — joy, تبريكا tèbrīk-et, تهنيدا tèhnìyyé-et; I wish you —, كوزكايدين ghyùzung-àyd*i*n (may thy eyes be brightened), مباركاولسون mùbārek-òlsun (may it be blessed to you).

Wit, *s.* (of mind) ذكا zèkyā; (of a saying) لطافت l*à*tāfèt; (witty person) حاضرجواب hȦzir-jéwĀb, لطيفه‌كو l*à*tīfé-ghyū; to —, يعنى yà"nī.

Witch, *s.* جادى jȦd*i*, بوكوجى‌قارى bughuju-kȦr*i*, سحربازقارى sìhrbāz-kȦr*i*; (old woman) قوجه‌قارى kòj*a*-kȦr*i*; (knowing woman) پيغمبر pèyghȦmbèr; (beautiful woman) دلبر dìlbèr, جلوه‌كار jìlvékyār.

Witchcraft, *s.* بوكو bùghu, *or* بويو bùyu, سحر sìhr.

Witchery, *s.* جلوه jìlvé, ناز nāz, اداه ìdā.

Witching, *a.* كوزل ghyùzèl, نازك nāzik, دلبر dìlbèr, جلوه‌كارانه jìlvékyārāné.

With, *pr.* ايله ìl*a* (ìlen); ب bi, مع mà"; together —, ايله‌برابر ìl*a*-bèrābèr, معا mà"an.

Withdraw, *v.n.* چكلمك chèkilmek, ايرلمق àyr*i*lm*a*k, كتمك ghìtmek; —, *v.a.* كيروالمق ghèri-Ȧlm*a*k; چيقارمق chìkàrm*a*k; قالدرمق kȦld*i*rm*a*k.

Wither, *v.n.* صولمق sòlm*a*k, قورومق kùrum*a*k; —, *v.a.* قوروتمق kùrutm*a*k.

Withhold, *v.a.* ويرمامك vèrmamek, اليقومق Ȧl*i*-kòm*a*k, طوتمق tùtm*a*k.

Within, *pr.* ايچنده ìchind*a*, داخلنده dākhilind*a*, درونده dèrūnund*a*; —, *ad.* ايچروده ìchèrid*a* (ìchèrd*a*); (at home) اوده èvd*a*; — reach, اليتشر èl-yètishir; — ear-reach, قولاق‌اشيدر kùlȦk-ìshìdir; — range,

کلدیتشر ghyùllé-yètishir, قورشون یتشر kùrshun-yètishir.

Without, *pr.* سز siz, *siz,* بی bī, بلا bilā; (outside of) طیشاریسنده dìshàrissinda, خارجنده khārijinda, بیرونده bīrūnunda; —, *ad.* طیشارده dìshàrda, طشرده tàshrada.

Withstand, *v.a.* & *n.* طیانمق dàyanmak, تحمل‌ا tàhàmmul-et.

Witness, *s.* (one present) کورن ghyüren; اشیدن ìshìden; (at a trial) شاهد shāhid, کواه ghyùwāh; (testimony) شهادت shàhādet; —, *v.a.* کورمك ghyürmek, مشاهده‌ا mùshāhédé-et; to bear —, شهادت‌ا shàhādet-et, شاهداو shāhid-òl; false —, (person) یلان‌شاهدی yàlàn-shāhidi, شاهدزور shāhidi-zūr; (testimony) شهادت‌زور shàhādeti-zūr, یلان yàlàn.

Wits, *s. pl.* عقل "àkl; he has his wits about him, عقلی‌باشنده‌در "àkli-bàshìndà-dir. [dèyyūss.

Wittol, *s.* پزونك pèzéwènk, دیوث

Witty, *a.* (person) تحاف‌سویلر tùhāf-sùwèyler, نکرهلو nèkréli; (saying) کوزل ghyùzèl, تحاف tùhāf.

Wive, *v.n.* اولنمق èvlènmek, تأهل‌ا tè'èhhul-et, قاری‌المق kàri-àlmak.

Wizard, *s.* سحرباز sìhrbāz.

Wo! Woe! *int.* وای wāy, واه wāh, ایواه èywāh, یازق yàzìk; —, *s.* بلا bèlā, فلاکت fèlākèt, درد dèrd, کدر kèder.

Woful, Woeful, *a.* کدرلو kèderli, دردالود dèrd-ālūd, دردناك dèrdnāk.

Wolf, *s.* قورت kùrt, کرك ghyürgh, ذأب zè'b.

Woman, *s.* قاری kàri, عورت "àvret, زن zèn, نسا nìssā; —kind, قاری‌قسمی kàri-kìssmi, طائفهٔ‌نسا tā'ifè'i-nìssā.

Womb, *s.* دول‌یتاغی dūl-yàtaghi, رحم ràhm.

Wonder, *s.* (feeling) تعجب tà"àjjub, حیرت hàyret, وله vèleh; (thing) عجیب‌شی ("àjā'ib) - shèy, عجیبه "àjībé, غریبه ghàrībé, غرائبدن ghàrā'ibdan; (miracle) معجزه mù"jizé; —, *v.n.* شاشمق shàshmak, قالمق kàlmak, تعجب‌ا tà"àjjub-et, متعجب‌او mùta"àjjib-òl, حیرتده‌قالمق hàyretda-kàlmak, متحیراو حیران‌او hàyrān-òl,

mùtahàyyir-ôl, ولهكلمك vèlɛh--ghèlmek.

Wonderful, Wondrous, *a.* عجيب "àjīb ("àjā'ib), غريب ghàrīb, عقلدن خارج "àkldan-khārij, شاشلهجق shàshilajak.

Wont, *s.* عادت "ādet; —ed, *a.* عادتايدلمش "ādet-èdilmish, معتاد mù"tād.

Woo, *v.a.* عرض عشقا "àrzi-"àshk-et.

Wood, *s.* (material) اغاج àghàj; (of trees) اورمان òrmàn; (for burning) اوطون òdun, حطب hàtab.

Woodbine, *s.* يبانخانم الى yàban--hànim-èli.

Woodcock, *s.* چوللق chùlluk.

Wooden, *a.* اغاج àghaj, اغاجدن àghajdan; (of timber) احشب àhshàb, احشاب àhshāb. [-kàkan.

Woodpecker, *s.* اغاجقاقان àghaj-

Woof, *s.* اتقى àtki, پود pūd.

Wool, *s.* يون yùn *or* يوك yùng, يپاغى yàpaghi; goat's —, تفتك tìftik.

Woollen, *a.* يون yùn, يوكدن yùngdan; —draper, چوقهجى (chòhaji).

Word, *s.* سوز sùz, لقردى làkirdi, لفظ làfz, كلمه kèlimé; تعبير tà"bīr; تعبيرات tà"bīrāt-kùllanmak; قوللانمق *v.a.* —, kèlām; كلام —of mouth, شفاه shìfāh, مشافهت mùshāféhèt; by — — —, شفاهاً shìfāhan; — of God, كلام قديم kèlāmi-kàdīm (applied to the Kùr'ān); high —s, غوغا (kàwgha), نزاع nìzā".

Work, *s.* ايش ìsh, ايشكوچ ìsh--ghyùch; كار kyār, صنع sùn"; فعل fì"l, عمل "àmɛl; —, *v.n.* ايشلك ìshlémek, ايش ايشلك ìsh--ìshlémek, چالشمق chàlishmak; (a machine) ايشلك ìshlémek; (in fermentation) قاينامق kàynamak, تخمرا tàkhàmmur-et, قابارمق kàbarmak; (medicine) عمل ويرمك "àmɛl-vèrmek; —, *v.a.* (embroider) ايشلك ìshlémek; (any material) ايشلك ìshlémek; (a mine) ايشلتمك ìshlɛtmek; (a person) ايشلتمك ìshletmek; يورمق yòrmak, باشنه ايش چيقارمق bàshina--ìsh-chìkàrmak; — up, (materials) ايشلك ìshlémek; خرجا khàrj-et, قوللانمق kùllanmak; — one's self up into a passion, قوروب قيزمق kùrup-kìzmak,

قوردقجه‌قیزمق kùrdukja - kìzmak ; — out, باشارمق bàsharmak, بجرمك bèjermek, وجوده‌کتورمك vùjūda - -ghètirmek ; (a problem) حل hàll-et ; — upon, تأثیرا tè'sīr-et ; (a person's feelings) مرحمت‌ایتدرمك mèrhàmet-ètdirmek.

Workman, *s.* ایشجی ìshji.

Workmanship, *s.* ایشجیلك ìshjilik ; کار kyār. [(dùkkèn.)

Workshop, *s.* دکان dùkkyān

World, *s.* عالم "ālem ; this —, دنیا dùnyā ; عالم‌دنیا "ālémi-dùnyā ; the habitable —, ربع‌مسکون rùb"i-mèsskyūn ; — (great quantity) دنیاقدر dùnyā-kàdar.

Worldly, *a.* دنیوی dùnyévī, خاکی khākī.

Worm, *s.* صوغلجان sòghuljàn ; (maggot) قورت kùrt ; (of a gun) طوکزایاغی (dòmuz)-àya*ghi* ; (of a still) بورو bòru ; (of a screw) تل tèl, بورمه bùrma ; — out, *v.a.* اکلامق ànglamak (ànnamak) ; — one's self in, صوقلق sòkulmak, — one's self into one's favour, چاتمق chàtmak ; to try and . . . . . , یلتنمك yèltenmek ; — eaten, قورت‌یمش kùrt-yèmish.

Wormwood, *s.* پلین pèlin.

Worry, *v.a.* (as a dog) صالدرمق sàldirmak ; (teaze) اذیت‌ویرمك èzìyyèt-vèrmek, راحتسزا rāhatsiz-et.

Worse, *a.* دهافنا dàhā-fèna, دهااشاغی dàhā-àshà*ghi*, بتر bèter, دهابتر dàhā - bèter ; — and worse, کتدکجه‌فنا ghìtdikja-fèna.

Worship, *s.* عبادت "ìbādet, پرستش pèresstish, طاپنش tàpinish ; —, *v.a.* طاپنمق tàpinmak, عبادتا "ìbādet-et, پرستشا pèresstish-et ; your —, his —, ذات‌عطوفیلری zāti-"ùtūfīléri ; —ed, معبود mà"būd ; —er, عابد "ābid (*pl.* عبده "àbédé).

Worst, *a.* الڭفنا èng-fèna ; الڭاشاغی èng - àshà*ghi* ; —, *v.a.* ینمك yènmek, الت àlt-et.

Worsted, *s.* یوڭ‌اپلکی yùng-ìpli*ghi* ; — stockings, یوڭ‌چوراب yùng-chòrab.

Worth, *s.* & *a.* دکر dè*gh*er ; —, *s.* قدر kàdr, قیمت kìmet ; to be —, دکمك dè*gh*mek, ایتمك ètmek ;

—less, *a.* براقچەلق bir-àkchalik, براقچەایتمز bir-àkcha-ètmẚz.

Worthy, *a.* دكرلو dèghErli; — (of) شایان shāyān, شایستە shāyèssta, لایق lāyik, جسبان jùssbān.

Wound, *s.* یارە yàra, جرح jùrh, جرحە jùrha; —, *v.a.* یارەلمق yàralamak, یارەا yàra-et, جرحا jùrh-et.

Wrangle, *v.n.* غوغا (kàwgha)-et, نزاعا nìzā''-et, منازعەا mùnāza''a-et.

Wrap, *v.a.* صارمق sArmak; — round, *v.a.* صارمق sArmak, طولاشدرمق dòlashdirmak; —, *v.n.* صارلمق sArilmak, طولاشمق dòlashmak; — up, *v.a.* صارمق sArmak, اورتمق ùrtmek; —, *v.n.* صارلمق sArilmak, اورتنمك ùrtunmek.

Wrapper, *s.* اورتی ùrtu.

Wrath, *s.* دارغینلق dArghinlik, اویكە (ùfké), غضب ghAzAb.

Wreak, *v.a.* اجرا ijrā-et.

Wreath, *s.* چیچكباغی chìchek-bàghi, یپراقباغی yàprAk-bàghi (*or* اوریسی ùrussu).

Wreathe, *v.a.* اورمك ùrmek.

Wreck, *s.* بقیە bÀkìyyé, دوكندی dùkyundu, خرابە khàrābé, ویرانە vīrāné; —, *v.a.* قضایەاوغراتمق kÀzāya-òghrAtmak; to be —ed, قضایەاوغرامق kÀzāya-òghramak, قضازدەاو kÀzā-zèdé-òl; —ed, قضایەاوغرامش kÀzāya-òghramish, قضازدە kÀzāzèdé.

Wren, *s.* بوقلوجەبلبل bòkluja-bùlbul.

Wrench, *s.* بورقلش bòrkulush; زورلایش zòrlayish; —, *v.a.* (a joint) بورقتمق bùrkutmak; (open) زورلامق zòrlamak.

Wrest, *v.a.* زورایلەالمق zòr-ila-àlmak, سوكوبالمق sùkyup-àlmak.

Wrestle, *v.a.* كورشمك ghyùreshmek, كولشمك ghyùleshmek.

Wrestler, *s.* پهلوان pèhliwān.

Wretch, *s.* خبیث khàbīss; (poor) بیچارە bīchāré, زواللو zàwālli.

Wretched, *a.* فناحالدە fèna-hālda, پریشان pèrīshān, بژمردە pèzhmùrdé; (in mind) پریشانخاطر pèrīshāni-khātir.

Wring, *v.a.* صیقمق sìkmak; بورمق bùrmak; — off, بوكەبوكەقوپارمق bùké-bùké-kòpàrmak.

Wrinkle, *s.* بورشق bùrushuk; —, *v.n.* بورشمق bùrushmak; —, *v.a.*

بورشدرمق bürushdurmak; —led, *a.* بورشقلو bürushuk; بورشقلو [bürushuklu.

Wrist, *s.* بلك bilèk.

Write, *v.a.* يازمق yàzmak, تحريرا tàhrīr-et, تميقا tènmīk-et, تسطيرا tèsstīr-et; — down, قيدا kàyd-et; ضبطا zàbt-et; —, *v.n.* يازى‌يازمق yàzi-yàzmak.

Writer, *s.* (author) مصنف mùssànnif, مؤلف mù'èllif; (penman) خطاط khàttāt; (clerk) يازيجى yàzìji, كاتب kyātib; (of a letter) محررالحروف mùhàrriru-'l-hùrūf.

Writhe, *v.n.* قيورلمق kìvrìlmak, پيچ‌وتابا pīch-u-tāb-et.

Writing, *s.* يازى yàzi; hand—, يازى yàzi, خط khàtt; —s, *s.pl.* محررات mùhàrrérāt; كاغدلر kyāghidler.

Written, *a.* يازيلو yàzili; يازلمش yàzilmish; مكتوب mèktūb, مسطور mèsstūr, محرر mùhàrrer, مقيد mùkàyyed.

Wrong, *a.* (erroneous) يكلش yàngilish (yānish); (bad) فنا fèna; —, *s.* حقسزلق hàkksizlik, غدر ghàdr, ظلم zùlm; —, *v.a.* حقسزلقا hàkksizlik-et, غدرا ghàdr-et, ظلما zùlm-et; — side, ترس tèrss, ترس‌طرفى tèrss-tàrafi; — side outwards, — side up, ترس tèrss.

Wrongful, *a.* —ly, *ad.* ناحق‌يره nā-hàkk-yèra.

Wroth, *a.* دارغين dàrghin.

Wrought, *a.* ايشلمه ìshlémé, دوكمه [dùghmé.

Wry, *a.* چارپق chàrpik.

Y.

Yacht, *s.* سيركميسى sèyr-ghèmissi.

Yard, *s.* (measure) يارده yàrda, ارشون àrshin; (of a house) حولى hàvli; (of a ship) سرن sèren; (of a horse) سك sìk, ذكر zèker; — arm, سرن‌اوجى sèren-ūju.

Yarn, *s.* ايپلك ìplik, تل tèl; (fig.) مصال màssal.

Yawn, *v.n.* اسنمك èssnémek.

Ye, *pro.* سز sìz, سزلر sìzler.

Yea, *ad.* بلى bèli, اوت èvet, نعم nà"m.

Year, *s.* ييل *or* يل yìl, سنه sèné, سال sāl.

Yearling, *s.* برسنه‌لك bìr-sènélik.

Yearly, *a.* & *ad.* سنوى sènévi, يلده‌بر yìlda-bìr.

Yearn, *v.n.* اشتياق‌چكمك ìshtiyāk-chèkmek, ارزولمق àrzulamak.

Yell, *s.* حیقرش hàykirish ; —, *v.n.* حیقرمق hàykirmak.
Yellow, *a.* صاری sàri, اصفر àssfèr, زرد zèrd, زردہ zèrdé ; —s, *s.pl.* صاریلق sàrilik.
Yelp, *v.n.* باغرمق bàghirmak.
Yeoman, *s.* اغا āgha.
Yes, *ad.* بلی bèli, اوت èvet.
Yeast, *s.* اریەصوییمایەسی àrpa-sùyu-màyassi. [dùnku-ghyùn.
Yesterday, *s.* دون dùn, دونکیکون
Yesternight, *s.* دونکیجه dùn-ghèyjé.
Yet, *ad.* دها dàhā ; (still) حالا hālā ; (again) ینه yìné (ghène) ; not —, هنوز hènuz (hèniz) ; more —, دها dàhā ; —, *c.* لکن lākin, ولکن vè-lākin, اما àmmā, ینه yìné (ghèné).
Yew, *s.* بورصق‌اغاجی bòrsuk-àghaji(?).
Yield, *s.* محصول màhsūl ; —, *v.a.* (give) ویرمك vèrmek, حاصل hāssil-et ; (give up) تسلیم tèsslīm-et ; —, *v.n.* تسلیم‌او tèsslīm-òl.
Yoke, *s.* بویوندروغ bòyundurugh ; (pair) چفت chìft ; —, *v.a.* قوشمق kòshmak. [-sàrissi.
Yolk, *s.* یمورطەنك‌صاریسی yìmurtaning-
Yon, Yonder, *a.* شو shù, شورادەکی shùradéki ; yonder, *ad.* شورا shùra, شوراسی shùrassi, اورا òra, اوراسی òrassi ; شورایە shùraya, اورایە òraya ; شورادە shùrada, اورادە òrada.
Yore, *s.* اسکی‌زمان èsski-zàmān, ایام‌ماضی èyyāmi-māzī.
You, *pro.* سز sìz, سزلر sìzler ; سزی sìzi, سزلری sìzléri ; سزه sìzé, سزلره sìzléra.
Young, *a.* کنج ghènj ; —, — one, *s.* یاوری yàvri ; —er, کچوك kùchuk ; —est, اك‌کچوك èng-kùchuk ; —ish, کنججە ghènjja.
Youngster, *s.* دلیقانلو dèlikànli, جوان jìwān, شاب shābb.
Your, *pro.a.* کز ngiz, ingiz ; سزك sìzing, سزلرك sìzléring.
Yours, *pro.* سزك sìzing, سزلرك sìzléring ; سزککی sìzingki, سزلرککی sìzléringki.
Yourself, *pro.* کندیکز kèndingiz ; —lves, کندیلریکز kèndiléringiz.
Youth, *s.* کنجلك ghènjlik, جوانلق jìwānlik, شبابت shèbābèt ; (lad) اوغلان òghlan, دلیقانلو dèlikànli, جوان jìwān, شاب shābb.
Youthful, *a.* کنج ghènj.

Z.

Zeal, *s.* غيرت ghàyret, حميت hàmmìyyèt ; (blind) تعصب tà"àsssub. [-kìmèssné.

Zealot, *s.* متعصب كمسنه mùta"àsssib-

Zealous, *a.* غيرتلو ghàyretli, غيور ghàyūr.

Zebra, *s.* يابان اشكى yàbAn-èshèghi.

Zenith, *s,* سمت رأس sèmti-rè'ss.

Zephyr, *s.* بادصبا bādi-sàbā.

Zero, *s.* صفر sìfr. [sìchAn-yòlu.

Zigzag (of trenches) صچان يولى

Zinc, *s.* توتيا tùtya.

Zodaic, *s.* منطقة البروج mìntAkAtu-'l-bùrūj (mÀntik —).

Zone, *s.* قوشاق kùshàk, كمر kèmer; (geographical) منطقه mìntAka (mÀntika); torrid —, منطقهٔ حاره (mÀntika'i)-hārré; temperate —, منطقهٔ معتدله (mÀntika'i)-mù"tèdilé; frigid —, منطقهٔ منجمده (mÀntika'i)-mùnjèmidé.

Zoography, Zoology, *s.* علم بحث حيوانات "ìlmi-bàhssi-hàywĀnĀt.

Zoological, *a.* حيواناته متعلق hàywĀnĀta-mùta"àllik.

END OF PART THE FIRST.

VA1150 9474

Digitized by Google